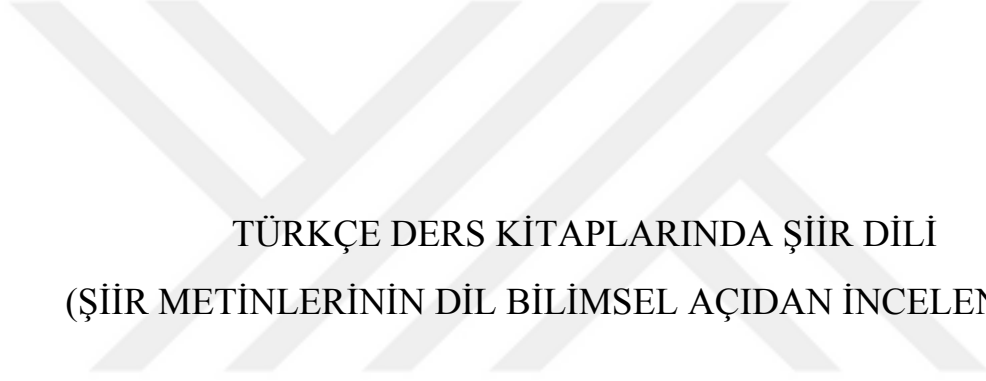

T.C

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA ŞİİR DİLİ
(ŞİİR METİNLERİNİN DİL BİLİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ)

DOKTORA TEZİ

Gülşen CAN

Malatya-2021

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA ŞİİR DİLİ
(ŞİİR METİNLERİNİN DİL BİLİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ)

DOKTORA TEZİ

Gülşen CAN

Danışman: Prof. Dr. İlhan ERDEM

Malatya-2021

T.C.
İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Gülşen Can tarafından hazırlanan “*Türkçe Ders Kitaplarında Şiir Dili (Şiir Metinlerinin Dil Bilimsel Açıdan İncelenmesi)*” başlıklı bu çalışma, .. / .. / 2021 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan
Üye (Tez Danışmanı):
Üye:
Üye:
Üye:
Üye:

O N A Y

... / ... / 2021

.....

Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. İlhan ERDEM'in danışmanlığında doktora tezi olarak hazırladığım *Türkçe Ders Kitaplarında Şiir Dili (Şiir Metinlerinin Dil Bilimsel Açıdan İncelenmesi)* başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Gülşen CAN

ÖN SÖZ

Şiirin eğitimi ve öğretimi, ders kitaplarında bulunan şiirlerin dili, şiirlerin nasıl işlendiği, bütün bunların çocukların edebi zevk ve dünyaya bakışındaki önemi gibi başlıklara cevap bulmak amacıyla bu çalışmada Türkçe ders kitaplarındaki şiirler ele alınıp incelenmiştir. Çalışmanın ana gayesi, ders kitaplarındaki şiirlerin dilini betimlemek ve sonraki eğitim öğretim dönemlerinde okutulacak kitaplar için katkı sağlayacak öneriler sunmaktır.

Gülşen CAN

Malatya / 2021

ÖZET

TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA ŞİİR DİLİ (ŞİİR METİNLERİNİN DİL BİLİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ)

CAN, Gülşen

Doktora, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. İlhan ERDEM

... -2021, ... sayfa

“Türkçe Ders Kitaplarında Şiir Dili (Şiir Metinlerinin Dil Bilimsel Açıdan İncelenmesi)” adını taşıyan bu çalışmada; ders kitaplarındaki şiir metinleri dil bilimsel öğeler bakımından incelemeye alınmış, öğrencilerin Türkçe dersinde nasıl bir şiir dili ile karşı karşıya olduklarını betimlemek amaçlanmıştır. Nitel bir çalışma olan bu araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmış, kitaplardaki metinler betimsel tarama modeline göre incelenmiştir. Çalışma materyalini, 2018-2019 eğitim-öğretim döneminde okutulan 8 adet Türkçe ders kitabı ve bu ders kitaplarında yer alan 64 şiir metni oluşturmaktadır.

Şiirlerde; imge, içten söyleyiş-konuşulan dil, kısa ve eksilteli anlatım, göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması (göndergesel anlam, duygu değeri, özel ad, kavram karşıtlığı), benzetme, aktarma (deyim aktarması, ad aktarması, alışılmamış bağdaştırma), sapma (sözcüksel, biçim bilimsel, anlam bilimsel, sessel vd.), ses öğeleri (uyak-kafiye, ses yinelemeleri, sözcük yinelemeleri, öteki yinelemeler, ölçü ve ritim) ve biçim başlıkları araştırılmış, dağılımları sunularak değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda, Türkçe ders kitaplarında yer alan şiir metinlerinin dil bilimsel unsurları bulundurma bakımından çok değişken özelliklere sahip oldukları görülmüştür.

Bu çalışma; şiirin eğitimi ve öğretiminin, ana dili edindirme çalışmalarında ve çocukların dili sağlıklı bir şekilde öğrenme çabasında önemli olduğuna vurgu yapmakta,

ders kitaplarındaki Őirlerin dil bilimsel yönden incelenmesiyle dil öğrenme sürecindeki öğrencilerin 5. sınıftan 8. sınıfa değin karşı karşıya kaldıkları st dili gstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Şiir, Şiir dili, dil bilimi, Türkçe eğitimi, Türkçe ders kitabı.

ABSTRACT

POETIC LANGUAGE IN TURKISH TEXT BOOKS (A LINGUISTIC EXAMINATION OF POEMS)

CAN, Gülşen

PhD, Inonu University Institute of Educational Sciences
Department of Turkish Language Teaching

Advisor: Prof. Dr. İlhan ERDEM

... -2021, ... pages

This study entitled “*Poetic Language in Turkish Text Books (A Linguistic Examination of Poems)*” aims to examine the poems in text books in terms of linguistic elements with the intent of revealing the kind of poetic language the students work with in Turkish courses. In this qualitative study, content analysis method was used and the texts in the books were studied in line with the descriptive survey model. The study material consists of 8 Turkish text books used in the 2018-2019 academic year and the 64 poems in those books.

The poems were examined in terms of image, sincere expression-the language, short and elliptical expression, selection and association of linguistic signs (referential meaning, emotional value, proper noun, concept opposition), analogy, replacement (semantic transfer, metonym, unfamiliar association), deviation (lexical, morphological, semantological, vocalic examination etc), sound elements (rhyme-cadence, alliteration, lexical recurrence, other recurrences, meter and rhythm) and format and their distributions were presented in the study. At the end of the study, it was seen that the poems in Turkish text books varied greatly in terms of their linguistic features.

This study aims to emphasize the fact that teaching and learning about poetry plays an important role in native language education and shows that poems help children

learn their language in a healthy manner. This study is therefore important in that it demonstrates the metalanguage that the students in the process of learning the language encounters from the 5th grade up to 8th grade.

Key Words: Poetry, poetry language, linguistics, Turkish education, Turkish textbook.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xvi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	7
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
1.5. Varsayımlar.....	8
1.6. Tanımlar.....	9
2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Kuramsal Bilgiler.....	10
2.1.1. Dil Eğitimi ve Türkçe Ders Kitapları.....	10
2.1.2. Dil Eğitimi ve Şiir.....	17
2.1.3. Dil Eğitimi ve Dil Bilimi.....	23
2.1.4. Şiir Dilinin Dil Bilimsel Açıdan İncelenmesi	28
2.1.4.1. Şiir Dilinin İncelenmesinde Temel Alınacak Görüş Açıları.....	30
2.1.4.1.1. İçerik, Öz Açısından Şiir Dili.....	30
2.1.4.1.1.1. Şiir Dilinde İmge.....	30

2.1.4.1.2. Sunuluş Açısından Şiir Dili.....	31
2.1.4.1.2.1. “Önceleme” Konusu.....	32
2.1.4.1.2.2. Şiir Dilinde Doğal, Rahat ve İçten Söyleyiş-Konuşulan Dilden Yararlanma.....	32
2.1.4.1.2.3. Şiir Dilinde Kısa ve Eksilteli Anlatım.....	33
2.1.4.1.2.4. Şiir Dilinde Göstergelerin Seçimi ve Bağdaştırılması.....	33
2.1.4.1.2.4.1. Şiir Dilinde Göstergelerin Anlam Yönünden Yararlanma.....	34
2.1.4.1.2.5. Benzetmeler.....	37
2.1.4.1.2.6. Şiir Dilinde Aktarmalar.....	38
2.1.4.1.2.6.1. Deyim Aktarmaları.....	38
2.1.4.1.2.6.2. Ad Aktarmaları.....	39
2.1.4.1.2.6.3. Alışılmamış Bağdaştırmalar.....	40
2.1.4.1.2.7. Şiir Dilinde Sapmalar.....	40
2.1.4.1.2.7.1. Sözcüksel Sapmalar.....	40
2.1.4.1.2.7.2. Biçim Bilimsel Sapmalar.....	41
2.1.4.1.2.7.3. Anlam Bilimsel Sapmalar.....	41
2.1.4.1.2.7.4. Sessel Sapmalar-Bölge Ağızlarına Özgü Kullanımlar.....	42
2.1.4.1.2.7.5. Öteki Sapmalar.....	42
2.1.4.1.2.8. Şiir Dilinde Ses Ögelerinden Yararlanma.....	43
2.1.4.1.2.8.1. Uyak (Kafiye).....	43
2.1.4.1.2.8.2. Ses Yinelemeleri ve Sıklıkları.....	43
2.1.4.1.2.8.3. Öteki Yineleme Türleri.....	44
2.1.4.1.2.8.4. Cinas.....	45
2.1.4.1.2.8.5. Ölçü ve Ritim.....	45
2.1.4.1.2.9. Şiirde Biçim.....	45
2.2. İlgili Araştırmalar.....	46

3. YÖNTEM	52
3.1. Araştırmanın Modeli	54
3.2. Çalışma Materyali.....	54
3.3. Verilerin Toplanması.....	77
3.4. Verilerin Analizi.....	77
4. BULGULAR VE YORUM	81
4.1. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Dil Bilimsel Açıdan İncelenmesi.....	82
4.1.1. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde İmgeye İlişkin Bulgular.....	82
4.1.2. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Doğal, Rahat ve İçten Söyleyiş- Konusulan Dile İlişkin Bulgular	95
4.1.3. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Kısa ve Eksilteli Anlatıma İlişkin Bulgular.....	107
4.1.4. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Göstergelerin Seçimi ve Bağdaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	118
4.1.4.1. Göstergelerin Anlam Yönüne İlişkin Bulgular.....	119
4.1.4.1.1. Göndergesel Anlama İlişkin Bulgular.....	119
4.1.4.1.2. Duygu Değerine İlişkin Bulgular.....	130
4.1.4.1.3. Özel Adlara İlişkin Bulgular.....	143
4.1.4.1.4. Kavram Karşıtlığına İlişkin Bulgular.....	152
4.1.5. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Benzetmeye İlişkin Bulgular.....	160
4.1.6. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Aktarmaya İlişkin Bulgular.....	169
4.1.6.1. Deyim Aktarmasına İlişkin Bulgular.....	169
4.1.6.2. Ad Aktarmasına İlişkin Bulgular.....	179
4.1.6.3. Alışılmamış Bağdaştırmaya İlişkin Bulgular.....	187
4.1.7. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Sapmaya İlişkin Bulgular.....	197
4.1.8. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Ses Ögelerine İlişkin Bulgular.....	205
4.1.8.1. Uyak-Kafiyeye İlişkin Bulgular.....	206

4.1.8.2. Ses Yinelemelerine İlişkin Bulgular.....	219
4.1.8.3. Sözcük Yinelemelerine İlişkin Bulgular.....	274
4.1.8.4. Öteki Yinelemelere İlişkin Bulgular.....	284
4.1.8.5. Ölçü ve Ritme İlişkin Bulgular.....	299
4.1.9. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Biçime İlişkin Bulgular.....	309
4.1.10. Türkçe Ders Kitaplarında Şiir Dilini Betimleyen Dil Bilimsel Ögelerin Genel Görünümü.....	320
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	348
5.1. Sonuçlar.....	348
5.2. Öneriler.....	355
KAYNAKÇA.....	358
EKLER.....	364
EK 1. İncelemeye Alınan Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Gövde Sıklığı Tablosu.....	365
EK 2. Millî Eğitim Bakanlığı Tarafından Okutulması Uygun Görülen Kitaplar Listesi.....	408

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. İncelenen Türkçe Ders Kitaplarının Sınıf Düzeyine ve Yayınevlerine Göre Dağılımı.....	55
Tablo 2. MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı.....	56
Tablo 3. MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı.....	57
Tablo 4. Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı.....	59
Tablo 5. Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı.....	60
Tablo 6. MEB Yayınları (Dizi: 1727) 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı.....	62
Tablo 7. MEB Yayınları (Dizi: 1728) 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı.....	63
Tablo 8. Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı.....	65
Tablo 9. MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı.....	66
Tablo 10. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Sınıf Düzeyine ve Yayınevlerine Göre Dağılımı.....	67
Tablo 11. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Temalara Göre Dağılımı.....	68
Tablo 12. Türkçe Ders Kitaplarında Serbest Okuma Metni Olarak Yer Alan Şiir Sayısı.....	69
Tablo 13. Türkçe Ders Kitaplarında Serbest Okuma Metni Olarak Yer Alan Şiirlerin Yayınevlerine Göre Dağılımı.....	70

Tablo 14. Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Şiirler ve Şairleri.....	72
Tablo 15. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde İmge Sıklığı.....	83
Tablo 16. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Doğal, Rahat ve İçten Söyleyiş- Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı.....	95
Tablo 17. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı.....	107
Tablo 18. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Göndergesel Anlam Sıklığı.....	119
Tablo 19. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Duygu Değeri Sıklığı.....	131
Tablo 20. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı.....	143
Tablo 21. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı.....	152
Tablo 22. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Benzetme Sıklığı.....	160
Tablo 23. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Deyim Aktarmaları Sıklığı.....	169
Tablo 24. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Ad Aktarmaları Sıklığı.....	180
Tablo 25. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı.....	188
Tablo 26. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Sapma Sıklığı	196
Tablo 27. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Uyak (Kafiye) Sıklığı.....	206
Tablo 28. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Ses Yinelemeleri Sıklığı.....	220
Tablo 29. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Alfabetik Düzene Göre Ses Yinelemeleri Sıklığı.....	222
Tablo 30. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Sözcük Yinelemeleri Sıklığı.....	274
Tablo 31. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Öteki Ses Yinelemelerinin Sıklığı.....	285
Tablo 32. Türkçe Ders Kitaplarında Ölçülü Şiir Sıklığı.....	300
Tablo 33. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Dize Sıklığı.....	310
Tablo 34. Şiir Dilini Betimleyen Dil Bilimsel Ögelerin Sınıf Düzeyine ve Yayınnevlerine Göre Dağılımı.....	320

Tablo 35. Şiir Dilini Betimleyen Dil Bilimsel Ögelerin Şiir Sayılarına Göre Dağılımı.....	325
Tablo 36. Şiir Dilini Betimleyen Dil Bilimsel Ögelerin Ders Kitaplarında Bulunan Şiirlere Göre Dağılımı.....	329

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında İmge Sıklık Oranı.....	85
Grafik 2. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Konuşulan Dil Sıklık Oranı.....	97
Grafik 3. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklık Oranı.....	109
Grafik 4. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Göndergesel Anlam Sıklık Oranı.....	121
Grafik 5. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Duygu Değeri Sıklık Oranı.....	132
Grafik 6. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Özel Ad Sıklık Oranı.....	145
Grafik 7. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Kavram Karşıtlığı Sıklık Oranı.....	154
Grafik 8. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Benzetme Sıklık Oranı.....	162
Grafik 9. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Deyim Aktarması Sıklık Oranı.....	171
Grafik 10. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Ad Aktarması Sıklık Oranı.....	181
Grafik 11. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Alışılmamış Bağdaştırma Sıklık Oranı.....	189
Grafik 12. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Sapma Sıklık Oranı.....	198
Grafik 13. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Uyak (Kafiye) Sıklık Oranı.....	208
Grafik 14. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Ses Yinelemeleri Sıklık Oranı.....	222

Grafik 15. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Sözcük Yinelemeleri Sıklık Oranı.....	275
Grafik 16. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Öteki Yinelemeler Sıklık Oranı.....	287
Grafik 17. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Ölçülü Şiir Sıklık Oranı...302	
Grafik 18. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Dize Sıklık Oranı.....	311
Grafik 19. Seçili Dil Bilimsel Ögelerin Sınıf Düzeylerine ve Yayınevlerine Göre Kullanım Sıklığı.....	324

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt: Aktaran

C: Consonant

Çev: Çeviren

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

Ed: Editör

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

S: Serbest Ölçü

V: Vokal

1. GİRİŞ

Türkçenin eğitimi ve öğretimi çalışmalarında ilköğretim düzeyindeki çocuklara dinleme, konuşma, okuma, yazma gibi dil becerilerinin öğretilmesi amaçlanmakta ve bu amaç doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığı başkanlığında ilköğretim birinci ve ikinci kademe sınıflar için Türkçe ders kitapları hazırlanmaktadır. Türkçe derslerinde öğretmenin “el kitabı” konumundaki Türkçe ders kitaplarının niteliği, öğrencinin kendi ana dilinin sınırlarını öğrenme noktasında önem taşımakta, öğrenilen dilin niteliğini de büyük oranda etkilemektedir.

İlköğretimde Türkçe derslerinin diğer tüm derslerin temelini oluşturduğu ve çocuğun dil edinim sürecinde olduğu düşünülerek dil öğretiminin tüm bu derslere kaynaklık ettiği kabul edilirse, Türkçe dersinin ve dersin ana materyali olan Türkçe ders kitaplarının önemi bir kez daha anlaşılacaktır.

Bu çalışma, okul çağındaki çocukların dil gelişiminde önemli bir etkisi olan Türkçe ders kitaplarındaki “dil” üzerine yoğunlaşmakta, ders kitaplarındaki şiir metinlerini inceleyerek öğrencilerin dört farklı sınıf düzeyinde karşılaştıkları üst dili betimlemeye çalışmaktadır.

Çalışmada 5-8. sınıflar için farklı yayınevlerinden çıkan 8 adet Türkçe ders kitabında bulunan şiirler; imge, içten söyleyiş-konuşulan dil, kısa ve eksilteli anlatım, göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması (göndergesel anlam, duygu değeri, özel ad, kavram karşıtlığı), benzetme, aktarma (deyim aktarması, ad aktarması, alışılmamış bağdaştırma), sapma (sözcüksel, biçim bilimsel, anlam bilimsel, sessel vd.), ses öğeleri (uyak-kafiye, ses yinelemeleri, sözcük yinelemeleri, öteki yinelemeler, ölçü ve ritim) ve biçim gibi dil bilimsel öğeler yönünden incelenmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde *problem durumu* tanımlanmış, çalışmanın *amacı*, *önemi*, *sınırlılıkları* ve *varsayımları* açıklanmış, çalışmanın içeriğine dair temel kavramların *tanımlarına* yer verilmiştir. *Kuramsal bilgiler* kısmında *Türkçe ders kitapları*, *şiir*, *dil bilimi* başlıklarıyla dilin, şiirin ve dil biliminin *dil eğitimi* konusunda

yan yana ve iç içe oldukları vurgulanmış; konuyla ilgili çeşitli kaynaklardan yararlanılmıştır. *Şiir dilinin dil bilimsel incelemesi* başlığında Doğan Aksan'ın *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili* isimli kitabı temel alınarak tanımlamalar yapılmış, *ilgili araştırmalar* kısmında konuyla ilgili yapılan çalışmalara değinilmiştir. *Yöntem* başlığında çalışmanın yöntemi, *araştırmanın modeli*, *çalışma materyali* belirtilmiş, *verilerin toplanması ve analizine dair açıklamalar* yapılmıştır. *Bulgular ve yorum* bölümünde, *Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin dil bilimsel açıdan incelenmesi* başlığı ile çalışmanın temel varsayımlarını oluşturan araştırmasına dair veriler ve değerlendirmeler sunulmuştur. *Sonuç ve öneriler* başlığında inceleme sonunda elde edilen bulgulara yönelik çıkarımlar yapılmıştır. *Kaynakça ve ekler* bölümlerinde ise çalışmada kullanılan kaynaklara ve çalışmayı destekleyici eklere yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Ana dili, çocuğun aile ve yakın çevresinden örtük olarak edindiği dildir. Öğrenmeden farklıdır. Örtük olarak edinilen bilgiler, örgün eğitim sürecinde açık hale getirilerek sistemli ve programlı bir şekilde uzun bir zaman süreci içerisinde öğretilmeye başlanır. Bu açıdan bakıldığında ana dili eğitimi, çocuğun başlangıçta ailesi ve yakın çevresinin yardımıyla örtük olarak edinmeye başladığı, 6-7 yaşlarından itibaren örgün eğitim sürecinde 15 yaşına kadar sistemli ve programlı bir şekilde öğrenerek temel dil becerileri ekseninde bilgi, beceri ve davranış geliştirdiği nitel bir süreç olarak tanımlanabilir. Bu süreç, doğrusal ve derinliği olan bir süreçtir. Ana dili eğitiminin doğrusal ve derinlik boyutunda niteliklere sahip olması aynı zamanda amaçlarının sınırlarını da oluşturmaktadır. Ana dili eğitiminin amaçları, ana diline ait bilgi ve becerileri kazandırma, zihinsel gelişime katkıda bulunma, kişilik gelişimini destekleme ve mesleki gelişim başlıkları altında detaylandırılabilir. Bu amaçlar Göğüş (1978: 4-8)'de şu şekilde sıralanmıştır:

1. Ana dili becerileri ve bilgilerini kazandırma yönünden;
 - a. Çeşitli konularda ve düzeylerde yazılmış yazıları hızlı bir şekilde okuyup doğru ve eksiksiz olarak anlayabilmek.
 - b. Düşünceleri, amacına göre sözle ve yazıyla anlatabilmek.
 - c. Çeşitli konulardaki konuşmaları dinleyip tam olarak anlamaya çalışmak.
 - d. Doğru anlamaya temel olması amacıyla Türkçenin dil bilgisi kurallarını öğrenmek.

- e. Bir konuyu inceleme, kitaplardan yararlanma, not alma, bulgularını sözle, yazıyla anlatabilme yöntemlerini öğrenmek.
- f. Duygu ve düşüncelerini kendine özgü, yaratıcı bir yolla anlatabilme yeteneğini geliştirmek.
2. Zihinsel becerileri geliştirme yönünden;
 - a. Sürekli okuma alışkanlığı ile bilgisini, kültürünü, her konuya ilgi ve merakını artırmak; günlük basından, yayınlardan ve kitaplardan bu amaçla yararlanmaya alışmak; düşünme ve değerlendirme gücünü geliştirmek.
 - b. Yapıtlar yoluyla ulusal ve evrensel ahlak ölçülerini ve insana verilen değeri tanımak; acılarını, sevinçlerini, sorunlarını yaşayarak insanlığını öğrenmek.
 - c. Kişisel zevkini geliştirmek; sanatta güzeli, iyiyi, başarıyı seçebilmek.
 - d. Ulusumuzun ve dünya uluslarının yazın sanatlarıyla ilgilenebilmek; insanların neler düşündüklerini, neler duyduklarını, nasıl yaşadıklarını, gelecek kuşaklara neler söylemek istediklerini öğrenmek, yapıtlar üzerinde düşünüp kişisel kanıtlara varma yeteneğini kazanmak.
3. Toplumda sorumluluk duygusu kazanma yönünden;
 - a. Dilimizin ulusumuza dünya üzerinde belli bir varlık veren toplumsal değerini kavramak; onun başka dillerle karışıp kaynaşarak özelliğini yitirmemesi gereğine inanıp buna göre davranmak.
 - b. Dilimizin, çağımızdaki bütün bilim ve sanat kavramlarını anlatabilecek bir zenginliğe erişmesi ülküsünü benimseyip buna hizmet etmek.
 - c. İnsan ilgilerinin önemini, insanlarla ilgi kurmayı ve onlara değer vermeyi öğrenmek.
 - d. Düşünce ve duygularında dengeli ve ılımlı olmaya çalışmak.
 - e. Karşıt görüşleri tanımayı, ölçmeyi ve değerlendirmeyi öğrenmek; gereğinde bunları uzlaştırma yeteneğini kazanmak.
 - f. İnsanları etkileyen toplumsal ve ruhsal etkenleri tanımak, ayrı davranış ve kanılardan rahatsız olmayıp bunlara karşılık vermeyi öğrenmek.
 - g. İnsanların kişisel sorunlarına, duygularına anlayışlı olma yeteneğini kazanmak.
 - h. Arkadaşlarıyla birlikte düşünüp karar verme ve başarmaya çalışma alışkanlığı kazanmak.
4. İşinde başarıya ulaşma yönünden;
 - a. Düzenli ve sürekli çalışma alışkanlığı kazanmak.
 - b. Mesleği ile ilgili yayımları izleyerek, bilgi toplayarak insanlara yararlı olma duygusu içinde çalışmak.
 - c. İş sahiplerine güven verici bir konuşma alışkanlığı kazanmak; iş konusunda yazışma yol ve biçimlerini öğrenmek.

Ana dili eğitiminin uzak ve yakın hedefleri ana hatlarıyla bu şekilde sıralanmıştır (Akt. Onan, 2014: 109-111). Görüleceği üzere ana dili eğitimi; kişiyi hayata hazırlayan, bireysel ve toplumsal anlamda kendisini güçlü kılacak niteliklerle donanmasına imkân hazırlayan bir “temel” konumundadır.

Şiir, söyleyiş sanatıdır. İmgeleri, duyguları, düşünce ve coşkuları etkili bir biçimde söze dökme sanatıdır. Bu nedenle dilsel sanatların şiirsel anlatımda çok önemli bir yeri vardır. Şiirdeki anlam yoğunluğu değişik sanatlar yardımı ile verilir. Şiir, çok şeyi az sözle söyleme sanatıdır, denilebilir (Günay, 2007b: 312). Dilin insan hayatındaki yeri düşünüldüğünde, şiirin değeri ve önemi daha da anlaşılır olmaktadır.

Bütün dillerde ayrı bir önem verilen şiir sanatı, yukarıda sözü edilen “ana dili eğitiminin uzak ve yakın hedefleri”nin gerçekleşme alanı olarak görülebilir. Dilin üst dil olarak incelenmesi, anlam olanaklarının keşfedilmesi, şiirin bir edebi tür olarak ders kitaplarında daha görünür kılmak üzere önemle durulması öğrencilerin ana dillerini daha iyi öğrenmelerine-kullanmalarına imkân sağlayacaktır.

Türkçe ders kitapları üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında, araştırmaların; değerler eğitimi, Türkçe dersi öğretim programı kazanımları, öğretmen-öğrenci görüşleri, metinlerdeki atasözü ve deyim kullanımları, görsellerin-resimlerin metinlerle uyumu, çocuk edebiyatı ölçütleri ve çocuğa görelilik, etkinlikler, söz varlığı, temalar, öğretim programına uygunluk, dil bilgisi öğeleri, metinsellik ölçütleri, Bloom sınıflaması ve eleştirel düşünme alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Ders kitaplarındaki şiirlere dair müstakil çalışmaların az olması, şiir dilini betimleyen dil bilimsel unsurların tamamını kapsayan herhangi bir incelemenin bulunmaması bu çalışmanın çıkış noktasıdır.

Bu çalışmada, Türkçe dersinin en önemli öğretim materyali olan Türkçe ders kitaplarında öğrencilerin karşı karşıya geldiği şiirler, dili bütün yönleriyle ele alan dil bilimsel metotla incelenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2018-2019 eğitim öğretim döneminde okutulmak üzere onaylanan 5. sınıf düzeyinde bir, 6. sınıf düzeyinde üç, 7. sınıf düzeyinde üç ve 8. sınıf düzeyinde bir olmak üzere toplam 8 Türkçe ders kitabı ve kitaplarda bulunan 64 şiir dil bilimsel öğeler bakımından incelenmiş, böylelikle dil öğrenme sürecindeki öğrencilerin nasıl bir üst dil ile karşı karşıya oldukları gösterilmeye çalışılmıştır.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirler; içerik, öz ve sunuluş açısından hangi dil bilimsel özelliklere sahiptir? sorusu inceleme alanının problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Ayşe Eziler Kıran, şiirin kendine özgülüğünü anlatırken şu ifadeleri kullanır: “Şiir anlatılamaz, özetlenemez, sözcükleri değiştirilemez. Bu da şiirin dilsel birimleri arasında çizgisel bir ilişki olmadığını gösterir. Zaman, uzam içindeki mantıksal ve anlamsal öncelik/sonralık ilişkileri kaybolabilir. Mantıksal ve anlamsal boşlukları okur imgeleminde, kendi yaratıcılığı ile doldurur, tümceleri ya da dizeleri tamamlar. Şair doğal dili, sessel ve görsel biçimlerin anlamını ve dil dışı dünya göndermeleriyle aralarındaki keyfi ilişkiyi bozarak kullanabilir. Anlam, metnin yüzeyinden bir zar, bir örtü gibi sıyrılıp alınan bir üst yapı ürünü değil, metnin derin, soyut yapılarından başlayarak, her sesbirimle, anlambirimcikle birleşerek, birimlerin birbirine eklenmesiyle oluşan bir süreç ve bu sürecin ürünüdür” (2005: 17).

Şiirin malzemesi, insan buluşlarının ya da yapıtlarının en önemlisi olan son derece karmaşık ve yetkin olan dildir; değişik insan topluluklarına, coğrafyalara ve zamana göre farklılaşan dil. Dilin temel ve içkin özelliği bireyler arasında iletişimi sağlamaktır. Dil malzemesi ve aracı ile yaratılan şiirin en ayırıcı özelliği iletişimin kendine, anlatım biçimine dönük olmasıdır. Bir başka deyişle, şiir birine bilgi vermek, onu ikna etmek için yazılmaz. “Şiir dili” ölçünlü, herkesin üzerinde anlaştığı bir dil değil, doğal dille yaratılmış ama ölçünlü dilden sapan, farklılaşan bir dildir. Bu farklı dil duyarlığı paylaşıldığı ölçüde, şair ile okuru arasında özgül bir iletişim kurulur. Belki de bu nedenle belli istisnalar dışında, belli şiirler, belli dizeler kitlelere mal olur; diğerleri sınırlı, özel şiir okuyucuları tarafından benimsenir. Şiir, belli bir duyarlık, belli bir birikim ve hem yazar hem okur için, çok çalışmayı gerektiriyorsa, anlaşılması ve çözümlenmesi de uğraş gerektiriyor demektir. Okuma ve anlamada sezgilerimizin de çok önemli bir işlevi vardır. R. Jakobson’un bu düşüncesini benimseyen A. J. Greimas, sezgilerimizin mantığımıza ve edinilmiş bilgilerimize yaslandığını söyler. Bu saptama dil için de geçerlidir. Dil bilimleriyle ilgilenenler, şiir okuruyla bu noktada buluşurlar (Kıran, 2005: 18). Şiir çözümlenme çalışmalarında; “dil bilimi, anlam bilimi ve gösterge bilimine ilişkin yöntem ve araçlar kullanılarak şiir konusundaki sezgilerin çözümlenme yoluyla nasıl doğrulanabileceği” gösterilmektedir.

Bu çalışma, *şiiir dilini dil bilimsel unsurlar aracılığıyla inceleyerek öğrencilerin Türkçe derslerinde metinler yoluyla nasıl bir “dil” ile karşı karşıya olduklarını betimlemeyi amaçlamaktadır. Bu genel amaç çerçevesinde şu sorulara yanıt aranmıştır:*

Ders kitaplarındaki şiiirlerin dil bilimsel açıdan incelenmesi ile ilgili sorular;

- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde imgenin kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde doğal, rahat ve içten söyleyiş-konuşulan dilin kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde kısa ve eksilteli anlatımın kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde göndergesel anlamın kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde duygu değerinin kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde özel adların kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde kavram karşıtlığının kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde benzetmenin kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde deyim aktarmasının kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde ad aktarmasının kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde alışılmamış bağdaştırmanın kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde sapmanın kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde uyak (kafiye) kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde ses yinelemelerinin kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde sözcük yinelemelerinin kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde öteki yinelemelerin kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde ölçü ve ritmin kullanım durumu nedir?
- Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde biçim kullanımı nasıldır?

- Şiir dilini betimleyen dil bilimsel öğelerin sınıf düzeylerine, yayınevlerine, şiir sayılarına ve her bir şiire göre dağılımı nedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Şiir, dilin zirvesi olarak kabul edilmekte, dil bilimi dilin bütün alanlarını kapsayan bir çalışma disiplini sunmaktadır. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin dil bilimsel açıdan ele alınması bu noktada önem kazanmaktadır. Şiirlerin çocukların dil dünyasındaki yeri değerlidir, şarkılarla ninnilerle büyüyen çocuklar için şiir, yavaş yavaş büyüyen ana dillerinin nefes alma-beslenme noktalarındandır. Okul döneminde ders kitaplarıyla iç içe olan çocukların şiirlerle daha fazla karşılaşmalarını sağlamak, iyi şiirlerle yüz yüze olmalarına imkân tanımak dil gelişimi açısından son derece önemlidir.

Ana dilinin en iyi şekilde öğretimi Türkçe dersinin temel gayesidir. Bu çalışmada, bir eğitim öğretim dönemi süresince okutulan ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki şiirleri dilsel olarak inceleyerek öğrencilerin nasıl bir şiir dili ile karşı karşıya olduklarını betimlemek amaçlanmaktadır. Ders kitaplarındaki şiirlerin seçimi ve işleniş, öğrencilerin iyi şiirlerle buluşturulması, dil bilinci ve dil bilimsel farkındalığı böylelikle sezdirmek, dil öğretimi için büyük bir öneme sahiptir.

Bu çalışma; *Türkçe ders kitabı, şiir ve dil bilimi* gibi dil öğretimi konusunda önemli başlıkları buluşturan bir inceleme sunmakta, çalışmanın dil eğitimi konusundaki araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2018-2019 eğitim öğretim döneminde okutulmak üzere onaylanan 5. sınıf düzeyinde bir, 6. sınıf düzeyinde üç, 7. sınıf düzeyinde üç ve 8. sınıf düzeyinde bir olmak üzere toplam 8 Türkçe ders kitabı ele alınmış, bu kitaplarda bulunan şiir metinleri dil bilimsel olarak incelenmiştir. Dil bilimsel inceleme, ülkemizin en önemli dil bilimcilerinden Doğan Aksan'ın "Şiir Dili ve Türk Şiir Dili" isimli kitabındaki başlıklar temel alınarak yapılmıştır.

Çalışmanın sınırlılıkları şu şekilde özetlenebilir:

Bu çalışma;

- 2018-2019 eğitim öğretim dönemi için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan 5-8. sınıf düzeyindeki 8 adet Türkçe ders kitabı,
- 5-8. sınıf düzeyindeki 8 adet Türkçe ders kitabında bulunan toplam 64 şiir metni,
- İncelemeye temel oluşturan “Şiir Dili ve Türk Şiir Dili” isimli kitapta bulunan dil bilimsel başlıklarla sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Türkçe eğitiminde dinleme, konuşma, okuma, yazma gibi becerilerin gelişimi dilin iyi ve güzel kullanımı noktasında önemlidir. Türkçe dersinde bu alanların gelişimi için öğretmenlerin temel materyalleri ders kitaplarıdır. Ders kitaplarında bulunan metinler ise, öğrencilerin okuryazarlık yaşamlarında karşısına çıkan muhtemel ilk metinlerden olmaları bakımından değerlidir. Bu metinler, çocukların ana dillerini tanımalarını ve öğrenmelerini sağlayan, onlara dile dair estetik zevk kazandıran eserler konumundadırlar. Ders kitaplarında iyi ve güçlü metinlerle karşı karşıya gelen çocuklar, dillerini iyi öğrenmek konusunda daha başarılı olacaklardır.

Şiir metinleri, biçim ve içerik özellikleri bakımından düz yazı metinlerinden daha ilgi çekicidir. Çocuk dilinin konuşmadan çok şarkıya yakın olduğu düşünülürse şiir metinlerinin çocukların dünyasına hitap ettiği, onları etkileme gücünün yüksek olduğu söylenebilir. Ders kitaplarındaki şiirlerin seçimi, şiirlerin derslerde nasıl işlendiği gibi konular böylelikle önem kazanır. Çocukların zevkle işlediği, dil bilimsel anlamda güçlü şiir metinleri; onların dilleriyle birlikte dünyalarını da zenginleştirecek, dil bilinci gelişmiş bireylerle üst kademelerde daha sağlıklı bir eğitim öğretim ortamı ve toplumsal ortam sağlanabilecektir.

- İncelemeye alınan şiirlerin Türkçe ders kitaplarında aslına uygun olarak yer aldıkları varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Dil: Sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullanılan, doğulduğunda hazır bulunarak edinmeye başlanılan, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyülü bir düzendir; düşünme ve düşünüleni aktarma dizgesidir (Aksan, 1997: 13). Dil, nesnelere anlığımızda oluşan kavramsal imgelerini başkalarının anlığında canlandırarak düşüncelerimizi iletmeye yarayan bir göstergeler dizgesidir (Guiraud, 1999: 40).

Şiir: Şiir, özünü oluşturan şairin duygu ve düşünce dünyasındaki özgün imge ve tasarımları, kendine özgü bir dile, yapı ve biçime dönüştürerek aktararak okuyucuyu etkilemeyi, duygulandırmayı amaçlar ve diğer yazın türlerine oranla çok daha az sözcük kullanarak yoğun anlamlar aktarır (Toklu, 2003: 9).

Dil Bilimi: Kıran ve Kıran dil bilimini “*dil yetisinin ve doğal dillerin bilimsel incelenmesi*” olarak tanımlarken, dil biliminin bir bilim olması konusunda da “dil biliminin konusu ya da nesnesi *dildir*, bu nesneyi de eşzamanlı yöntemle kendi içinde ve yalnız kendisi için incelemeyi amaçlar. Bu iki temel özellikten dolayı dil bilimi bilimsellik niteliği kazanır” açıklamasını getirir. Demir ve Yılmaz dil bilimini “dil bilgisine göre dile çok daha *geniş bir perspektiften*, dil bilgisinin bölümlerini de içine alacak şekilde bakan bir bilim dalı” olarak açıklarken amacını da “diğer bilimler gibi konusunu objektif ve sistematik olarak ortaya çıkarmak için veri toplamak, hipotezlerini doğrulamaya çalışmak, modeller ve teoriler geliştirmek” olarak açıklar (Bayraktar: 2006: 22).

Ders Kitabı: Bir dersin öğretimiyle ilişkili olarak hazırlanan ya da seçilen herhangi bir kitap. Belirli ölçülere göre incelendikten sonra belli bir okul, sınıf ve ders için öğretmen ve öğrencilere temel kaynak olarak salık verilen kitap. “Ders kitapları, eğitim sürecinde bilgi edinmenin temel aracıdır ve kullanımı oldukça kolaydır” (Güzel ve Karatay, 2014: 122).

2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler

Türkçe ders kitapları, şiir ve dil bilimi bu çalışmanın temel inceleme alanlarıdır. Türkçe ders kitaplarındaki şiirleri dil bilimsel metotla inceleyen bu araştırma, dil eğitimi çalışmalarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda kuramsal bilgiler bölümünde “*Türkçe ders kitapları*”, “*dil bilimi*” ve “*şiir*”in dil eğitimi ile ilişkisi hakkında bilgi verilmiş, şiir dilinin dil bilimsel açıdan incelenmesinde temel alınacak başlıklar açıklanmış; ilgili araştırmalar bölümünde ise konu ile ilgili daha önce yapılan çalışmalara değinilmiştir.

2.1.1. Dil Eğitimi ve Türkçe Ders Kitapları

Ana dili başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir (Demirel, 2000: 6). İnsanın dış dünyayla ve öbür bireylerle ilişkilerini yansıtan ve biçimlendiren, düşünceyle birlikte tüm ruhsal ve toplumsal kişiliğini oluşturan dil, gerçeklik ya da nesnelere üstünde etki aracı olduğu gibi, kimi yönleriyle de başkalarını etkileme, yönlendirme, yöneltme aracıdır da... Nesnel gerçekliğin öznel biçimde algılanış ve anlatılışını sağlayan bir çerçeve, bir tür düşünsel yapı sunar. Yansıtıcı olduğu kadar, yaratıcıdır da (Topbaş, 1998: 13).

Saussure, dilin bireyde içkin olduğunu fakat toplum olmadan dilden söz edilemeyeceğini belirtir. Ona göre, dil yetisinin birey dışında kalan toplumsal bölümüdür dil. Birey tek başına onu ne yaratabilir ne değiştirebilir. Dil varlığını yalnızca topluluk üyeleri arasında yapılmış bir tür sözleşmeye borçludur. Öte yandan işleyişini bilmek için bireyin dili öğrenmesi gerekir. Çocuk onu ancak yavaş yavaş öğrenir.... Dil; insanların başta kendileri olmak üzere toplumla, yaşadıkları çevre ve dünya ile iletişimini sağlayan ve iletişimin sağlamlığı-anlaşılabilirliği ölçüsünce hayatı daha yaşanılır-katlanılır kılan sihirli

bir düzendir. Doğan Aksan, dilin insanı anlamlı kılan yegâne araç olduğunu şu ifadelerle dile getirir: “İnsanoğlunun dili, yalnız, onun konuşabilmesi, düşündüğünü başkalarına iletebilmesi demek değildir. Dil dediğimiz düzen insanın gözüdür, beynidir; düşüncesi, ruhudur” (Akt. Tazebay ve Çelenk, 2008: 313-315). Bireyin dil öğrenme süreci aile ile başlayarak, okul çağında bir dil eğitimine dönüşmekte, böylece Saussure’ün sözünü ettiği dilin formal anlamda öğretimi gerçekleşmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığına göre dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan ve bütün öğrenme faaliyetlerinde anahtar rol oynayan doğal bir araçtır. Dil edinimi ve eğitimi belli bir süreç içinde gelişir. Bireylerin öğrenmeye ve öğrendiklerini birleştirmeye olan doğal eğilimi, uygun yöntem ve teknikler kullanıldığında geliştirilebilir. İnsanın kendisini ve çevresindeki olayları anlamaya çalışırken kurduğu düşünce dünyası, kavramlar ve kavramlar arasındaki ilişkilerle biçimlenir. İnsan, kavramların bir dil bütünlüğü içinde kazandıkları değerlerle birlikte sosyalleşir ve dil yardımıyla öğrenme, öğrendiklerini uygulama, yorumlama gibi birtakım düşünme ve ifade etme faaliyetlerinde bulunur. Türkçe öğrenimi, anlama, yorumlama, iletişim kurma becerilerinin gelişmesine yönelik olan dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma öğrenme alanları ile dil bilgisinden oluşur. Sözü geçen öğrenme alanları birbiriyle etkileşim hâlinde olduğundan bir bütünlük içinde ele alınmalıdır. Dil öğretiminin temel hedefi, öğrencilerin, dilin farklı bağlamlarda aldığı görünümleri kavramaları, dil aracılığıyla kendilerini ifade edebilmeleri, değişik bilgi kaynaklarına ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmeleridir (2006: 2-3). Dilin eğitilmesi gereken bir olgu olduğunun kabulü, okullarda verilen dil öğretiminin çocuğun yaşantısındaki değerini de açıklayacaktır.

Özbay (2013: 5), dilin, anlama ve anlatma olmak üzere iki boyutu olduğunu belirterek, dil öğretiminin ve bu öğretimin temeli olarak görülebilecek ilköğretimde verilen Türkçe öğretiminin önemine değinerek anlama ve anlatma becerilerinin çocuğun okul öncesi çevresinde başlamakla beraber, bunların sağlıklı bir şekilde gelişiminin okullarda devam edebileceğini savunmaktadır. Dilin doğru ve yerinde kullanılmasının ancak doğru öğretilmesi ile gerçekleşebileceğini anlatmakta, günümüzde Türkçe öğretiminin; sadece dinleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili temel dil becerileri geliştirme değil, aynı zamanda metinler arası düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, analiz sentez yapma ve değerlendirme gibi becerileri geliştirme olarak da anlaşılması gerektiğini aktarmaktadır. Dil eğitiminin bir amacı da bireylerin niteliklerini çağın gereklerine uygun olarak geliştirmektir. İletişim çağı olarak

adlandırılan günümüzde insanların birbirleriyle iletişim kurma ihtiyaçları hızlı bir şekilde artmaktadır. Aynı toplum içinde yaşama, toplumun diğer üyeleriyle de sürekli iletişim içinde olmayı da beraberinde getirmektedir. Bu sebeple toplumu oluşturan bütün bireylere sağlıklı iletişim kurmalarını sağlayacak gerekli dil becerileri kazandırılmalıdır. Onun için de Türkçenin eğitimi ve öğretimi araştırmalarını dikkate almak önemlidir.

Ana dilini öğrenen bir çocuk için dil, Halliday'e göre yedi temel işlevi yerine getirir:

1. *Araç türü işlev*: dili fiili bazı talepleri aktarmak için araç olarak kullanmak;
2. *Düzenleyici işlev*: dili başkalarının davranışını kontrol etmek için kullanmak;
3. *Karşılıklı iletişime dayalı işlev*: dili başkaları ile karşılıklı iletişime başlamak için kullanmak;
4. *Kişisel işlev*: dili kişisel duyguları ve anlamları ifade etmek için kullanmak;
5. *Gelişme amaçlı işlev*: dili öğrenme ve keşfetme amaçlı kullanmak;
6. *Yaratıma dayalı işlev*: dili hayal gücünün ürünlerini tasvir ve ifade etmek için kullanmak;
7. *Temsile dayalı işlev*: dili karşılıklı bilgi aktarımı için kullanmak (Akt. Şahin, 2014: 116).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019: 8), programın; öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmalarını, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmelerini, etkili iletişim kurmalarını, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde yapılandırıldığı belirtilmiştir. Program; dil becerilerinin ve yeterliliklerinin geliştirilmesini, diğer tüm alanlarda öğrenme, kişisel ve sosyal gelişme ile mesleki becerileri edinmenin ön şartı olarak kabul etmektedir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen *Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri* doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) ile öğrencilerin;

- Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi,
- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,
- Okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması,
- Okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması,
- Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması,

- Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi,
- Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi,
- Okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması,
- Millî, manevî, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi,
- Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmıştır (s. 8).

Türkçe Öğretim Programı'nda öğrencilere kazandırılması amaçlanan becerilerin kazanıma dönüşebilmesi için öğrenci, öğretmen ve ders materyalleri arasındaki etkileşim önemlidir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan “Öğretim Programlarını Değerlendirme Raporu”nda (2020: 179-183); 2018-2019 eğitim ve öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde uygulamaya konulan ilköğretim kademesinde 16, ortaöğretim kademesinde 15 olmak üzere toplam 31 dersin öğretim programı araştırma konusu olmuş ve bu kapsamında Türkçe Öğretim Programı'nın da içinde bulunduğu öğretim programları 25.006 öğretmen görüşüne göre değerlendirilmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili gelen görüş sayısı 4.290 ile toplam görüş sayısının %17,2'sine denk gelmektedir. Olumsuz görüş sıklıkları incelendiğinde öğretmenlerin 402'si (%9) kazanım ifadelerini açık ve anlaşılır bulmadığını, %14'ü kazanımların sınırlılıklarının net çizilmediğini, %13'ü kazanımların sıralanmasında öncelik sonralık ilişkisine dikkat edilmediğini, %22'si kazanımlarda bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara makul düzeyde yer verilmediğini, %30'u konu anlatımlarında bütünlük sağlanması için “eklenmesi” ve %21'i ise konu anlatımları dikkate alındığında “çıkarılması” gereken kazanımlar olduğunu ifade etmiştir. Diğer ifadelerle kıyasla öğretmenlerin “Konu anlatımlarında bütünlük sağlanması için ‘eklenmesi’ gereken kazanımlar vardır” maddesine yönelik olumsuz görüşlerinin daha fazla olduğu görülmüştür. Çalışma sonunda, öğretmenlere yönelik eleştiriler de getirilmiştir.

Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında hedeflenen başarının gerçekleşmesi, nitelikli programlar sayesinde mümkün olacaktır. Bu da ilköğretim okullarında uygulanan Türkçe programlarının sürekli izlenmesini, -tespit edilen eksikliklerin giderilmesi suretiyle- geliştirilmesini ve yenilenmesini gerektirir. Elbette ki eğitim-öğretim alanında hedeflerin gerçekleşmesi sadece programlara bağlı değildir. Programın uygulayıcısı olan öğretmenin, alan, meslek bilgisi ve genel kültür bakımından yetersizliği

eğitim-öğretim sürecinde hedeflere ulaşmayı engeller (Uçgun, 2014: 103). Beşir Göğüş, kitabının önsözünde, Türkçe öğretiminde asıl başarının öğrencinin ihtiyaçlarına ve çevre şartlarına göre, öğretmenin kendi bulacağı yollarla sağlanacağını belirtir. Şüphesiz “Ders kitabı hiçbir zaman amaç değildir. O, ders aracıdır ve öğrenci kazanımlarının sağlanabilmesi için kullanılmakta olan bir malzemedir” (Akt. Cemiloğlu, 2004: 204).

Eğitim amaçlarına ulaştırmada kullanılacak metot ve teknikler çok önemlidir. Programda düzenlenen üniteler ve seçilen konular işlenirken izlenecek yollar, başvurulacak etkinlikler, çocukta beklenen davranış değişikliğinin meydana gelip gelmeyeceğinde ve dolayısıyla eğitim amaçlarının gerçekleşmesinde önemli rol oynar. Bu bakımdan, öğretmenin öğrencileriyle birlikte sınıf içinde veya dışında amaçlara doğru yapacağı çalışmalar, eğitim oluşumuna etki yapan en önemli faktörlerdir. Bu sebeple öğretmen, eğitim öğretim çalışmalarında; öğrencileri, amaçlara ulaştıracak metotları ve etkinlikleri benimsemeli ve uygulamalıdır (Öz, 2001: 29). Türkçe Öğretim Programı’nda kazanımlara ulaşmak konusunda sözü edilen metot ve teknikler hayati önem arz etmektedir. Öğretmenin dersin işlenişi sırasında izlediği yol, dil eğitiminde çocuğa ne denli yararlı olunacağını, istenilen hedefe ulaşılıp ulaşılamayacağı konusunda dersin niteliğini belirleyen en önemli etkendir denilebilir. Öğretmenin ders içerisindeki en büyük yardımcısı ders kitaplarıdır. Ders kitaplarının nitelikleri, dilsel anlamda yeterlikleri dersin başarıya ulaşabilmesi açısından önemlidir.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan “Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği”nde (2015), ders kitaplarında bulunması gereken dil ve üslup özellikleri şöyle sıralanmaktadır:

b) Dil, anlatım ve üslup;

1) Yaşayan Türkçe doğru, güzel ve etkili kullanılır.

2) Konuların işlenişinde öğrencinin seviyesine ve gelişim özelliklerine uygun olarak doğru, anlaşılır, yalın bir dil ve anlatım kullanılır.

3) Dilin kullanımında, Türk Dil Kurumunun güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu esas alınır (s.3).

Yine Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 2019’da yayınlanan “Taslak Ders Kitabı ve Eğitim Araçları ile Bunlara Ait E-İçeriklerin İncelenmesinde Değerlendirmeye Esas Olacak Kriterler ve Açıklamaları”na bakıldığında ise daha genişçe

açıklamalar görülmekte, ders kitaplarında bulunması gereken dil, anlatım ve üslup özellikleri şöyle sıralanmaktadır:

2.4. Dil, Anlatım ve Üslup

2.4.1. Öğrencilerin seviyelerine uygun ve söz varlıklarını zenginleştirmeye yönelik bir dil kullanılmalıdır.

- Metinler işlenecek konuya ve öğrenci seviyesine uygun, öğrencilerin kavram düzeylerini geliştirecek nitelikte olmalıdır.

2.4.2. Alana ait özel isim, terim, simge, noktalama işareti vb. doğru yazılmalıdır.

- Alana özgü terimlerin yazımında öncelikle program metninde kullanılan yazım tercih edilmelidir.

- Alana özgü terimlerin yazımında TDK Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü, bu kaynakta yer almayan sözcüklerin yazımında ise ilgili bilim dalının sözlükleri esas alınmalıdır.

- Alana ait özel isimlerin okunuşu ve kısaltmaların açılımı ilk geçtiği yerde verilmelidir.

2.4.3. Orijinal metinlerin yazım ve noktalama işaretlerine müdahale edilmemeli, özgün hâli korunmalıdır.

2.4.4. Bir disiplinindeki yazım ve noktalama gelenekleri esas alınmalı, kendi disiplini içinde değerlendirilmelidir (s.11).

3.4. Dil ve Anlatım Yönünden Uygunluk

3.4.1. Türkçe, yazı dili standartlarına uygun olarak doğru ve özenli kullanılmalıdır.

- Metinler dil ve anlatım kurallarına uygun olmalıdır.

- Kullanılan dil (söz varlığı, ifade tarzı, terminoloji, yabancı sözcük vb.) öğrenci seviyesine uygun olmalıdır.

- Metinler olumsuz örnek oluşturabilecek ifadeler içermemelidir.

- Kullanılan dilde gereksiz terimler, argo, jargon ve yöresel kullanımlar olmamalıdır.

- Türkçesi bulunan ve dilimize henüz yerleşmemiş yabancı sözcükler kullanılmamalıdır.

- Yazım yanlışları bulunmamalıdır. İmla kurallarında Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu esas alınmalıdır.

- Sözcüklerin anlamlarında Güncel Türkçe Sözlük esas alınmalıdır.

- Noktalama eksikliği, yanlışlığı ve gereksiz noktalama işareti kullanımı olmamalıdır.

3.4.2. Anlatım ilkelerine (akıcılık, yalınlık, açıklık, duruluk vb.) uyulmalıdır.

- Anlatım hiçbir tartışmaya yol açmadan tek bir yargıyı açıkça ifade etmelidir.

- Anlatım gereksiz söz sanatları ve sözcük öbeklerinden uzak, basit ve yalın; ifadeler sade ve anlaşılır olmalıdır.

- Anlatım gereksiz sözcüklerden, aynı anlama gelen ifadelerden ve sözcük tekrarlarından arınmış olmalıdır.

- Anlatım, metin içerisinde akıcılığı bozacak nitelikte uzun cümlelerden ve karışık ifadelerden uzak; okumayı yavaşlatmayan ve kolay okunabilir nitelikte olmalıdır.

3.4.3. Sözcük ve sözcük grupları bağlama dikkat edilerek kullanılmalıdır.

- Metin içerisinde kullanılan sözcük ve sözcük grupları, anlatımda yer alan olaylar ve durumların ilişki örgüsü ve bağlantısına uygun nitelikte kullanılmalıdır.

- Sözcüklerin ve sözcük gruplarının nüanslarında bağlama uygunluk gözetilmelidir.

3.4.4. Metinde anlatım bozukluğu bulunmamalıdır.

- İçerikte anlamsal ve yapısal anlatım bozuklukları bulunmamalıdır.

3.4.5. Paragraflar arasında anlam ve anlatım bütünlüğü sağlanmalıdır.

- Metni oluşturan paragraflar yapı ve anlam bakımından bir bütünlük oluşturmalıdır. Paragraflar kendi aralarında birbirleriyle uyumlu ve metnin ana düşüncesiyle ilişkili olmalıdır.

3.4.6. Standart bölümler belirli bir standarda bağlı kalınarak oluşturulmalıdır.

- Sözlük bölümü, sözlük hazırlama ilkelerine uygun olarak yazılmalıdır.
- Sözlük bölümü TDK Türkçe Sözlük referans alınarak hazırlanmalıdır.
- Sözlük bölümüne alınan alana ait terimler alan sözlükleri esas alınarak açıklanmalıdır.
- Sözlükte sözcükler sadece eş anlamlıları ile verilmemeli, öğrenci seviyesine uygun açıklamalara yer verilmelidir (s. 20-22).

Millî Eğitim Bakanlığının ders kitapları ile ilgili yayınladığı yönetmeliklere, yönergelere, dosyalara bakıldığında; ders kitaplarının daha çok teknik özelliklerine değinildiği, bu bölümlerin yayınların büyük bir bölümünü kapsadığı görülmektedir. Dil ve anlatım özelliklerinin anlatıldığı bölümlerde de dilin daha çok biçim özelliklerine değinildiği ve anlam alanının göz ardı edildiği söylenebilir. Türkçe ders kitapları dil eğitiminde ve dil eğitimi de çocuğun dünyasında önemlidir. Ana dilinin eğitim ve öğretimi, Türkçe eğitiminin temel hedefi konumunda olmakla birlikte, programdaki diğer kazanımlar da ana dilinin gelişimine paralel olarak ilerleme göstermekte; dilin eğitimi ve öğretiminin çocuğun diğer tüm becerilerinin temeli olduğu anlaşılmaktadır. Bu anlamda Türkçe ders kitaplarının ve kitaplarda bulunan metinlerin niteliği önem kazanmaktadır.

İşeri ve Çelik (2019), çocukların okuyacağı yazınsal nitelikli öykülerin, romanların, şiirlerin, oyunların çocukların zengin bir düş dünyası kurmasına yarayacağını, çocukların da tıpkı yetişkinler gibi özgün metinlerle buluştuklarında heyecanlandıklarını belirterek onlar için kitap seçecek öğretmenlerin hem yetişkin yazını hem çocuk yazını yakından izleyen, sanatsal duyarlılığı yüksek kişilerden olması gerektiğini belirtmektedirler: “Türkçe kitaplarına seçilen metinlerin yaratıcı bir zekâ ile üretilmiş, etik ölçülere uygun, çocuğun gelişim süreçlerini gözetken, nitelikli çocuk yazını sanatçıların metinlerinden seçilmesi gerekir. Gerek dünya çocuk yazınından yapılmış yetkin çevirilerin gerekse Türkiye’de yazılıp çizilmiş çocuk yazını yapıtlarının sayısı hiç de az değildir. Önemli olan bunları üreten sanatçıları tanıyıp öğrenmek, nitelikli çocuk yazını yapıtları basan yayınevlerini yakından izlemek ve bu yapıtları çocuklara ulaştırmaktır. Türkçe ders kitaplarına alınacak metinlerin bu sanatçıların, bu yazarların metinlerinden alınması için çaba gösterilmelidir. Yaratıcı birey yetiştirmeyi amaçlayıp ders kitaplarında bunu sağlayamamak açıklanamaz bir çelişkidir. Türkçe ders kitaplarının Cumhuriyetin ilk yıllarında olduğu gibi sanatçılar ve

eğitimcilerin iş birliğiyle yazılması belki de yaratıcı birey yetiştirmeye dönük en iyi çözüm olacaktır. Çocukların bir ülkenin geleceğinin, devamının, kültürel değerlerin aktarımının kilometre taşı olmaları düşünüldüğünde onlara gereken özenin, ilginin ve eğitim ortamlarının hazırlanmasının ne kadar önemli olduğu da kendiliğinden ortaya çıkacaktır” (s. 324).

2.1.2. Dil Eğitimi ve Şiir

Dilsel açıdan “metin”, birbirini izleyen, sıralı ve anlamlı bütünler oluşturan tümceler dizisidir. Bu diziliş rastlantısal bir durum değildir, aksine yazar tarafından bilinçli olarak belli bir mantık sırasına göre, dil bilimsel ulamlara ve metnin işleyişine göre yapılmıştır. Dilsel göstergelerin düzenli ve tasarlanmış bir bütünü olan yazınsal metinler; duygu, heyecan, coşku, korku ya da insan ruhuna yönelik daha başka soyut değerleri yaratmaya ya da kullanmaya elverişli, anlam bakımından da çok zengin dilsel birimlerdir (Günay, 2007a: 44). Eğitimde iyi metinlerle karşı karşıya getirilen bireylerde gelişecek olan edebi zevk, onların dünyaya karşı algılarını geliştirip güzelleştirecektir, daha insancıl bir dünya için bunun bir gereklilik olduğu söylenebilir. Şiir, etkileme gücü bakımından bu edebi metinlerin başında gelir.

Aksan (2016) dilsel anlamda en zengin metin türü olarak görülebilecek “*şiir*”i şu cümlelerle tanımlamaktadır: “‘Şiir’ kavramını anlatmak üzere batı dillerinde kullanılan *poème* (Fr.), *poem* (İng.) gibi sözcüklerin Yunancadaki ‘yapmak, imal etmek, yaratmak, uydurmak’ anlamındaki *poiéo* köküne dayandığını, bunun türevi olan /*poie:ma*/dan çıktığını görüyoruz. *Poiéma* ‘yapıt, yapılmış şey, şiir, manzume’ anlamına geliyordu. Latince *poeta* kanalıyla batı dillerine geçen ve ‘yaratı’ biçiminde aktarabileceğimiz sözcüğün şiirin özünü de açıklar nitelikte olduğu kanısındayız. Öte yandan Eski Yunan’da (Homeros döneminde) şiirle müziğin sıkı ilişkisini gösteren ve şairlerin aynı zamanda şarkıcı niteliği taşımasıyla ilgili olan bir adlandırma görülür: *aoidos* hem ‘ozan, şair’ hem de ‘şarkıcı’ demektir, *odé* ise hem ‘şarkı’dır; hem de ‘nağmeyle okunan şiir’ anlamındadır. Eski bir şiir geleneği olan Çince’de ‘şiir’ kavramı /*şi*/ ‘söz’ anlamına gelen ve bunun konuşmayla ilgili bulunduğunu belirleyen bir göstergeyle dile getirilmekteydi. İ. S. 1. yüzyılda Xü Sheng’in köken bilgisi sözlüğünde şiirin sözden geldiği ve ‘özlemlerin ürünü’ olduğu, ‘kalbimizdeyken özlem, sözlere döküldüğünde şiir adını aldığı’ açıklamasına yer veriliyordu. Uzun bir geçmişi olan Arap edebiyatında şiirin çok

önemli bir yeri vardı. Bu dilde, Türkçeye de geçen şiir (/ş'ir/) sözcüğünün 'hissetmek, sezme, sezmeyle bilmek' kavramından yararlanılarak anlatım bulduğu belirtilmektedir" (s. 15-16).

Nobel yazın ödülünü kazanan Fransız şairi Saint-John Ferse, ödül törenindeki "Usun yarattığı her şeyde, önce şiir vardır" başlığı altındaki konuşmasında şöyle demektedir: "Doğrusu, usun yarattığı her şeyde, sözcüğün bütün anlamıyla, önce bir şiir yönü vardır; hem duygusal ve ussal kalıpların eş değerliliği içinde, başlangıçta bilim adamının da ozanın da el attığı iş için yaptığı birdir." Şiir, her ülkenin her dönemindeki örneklerinde dilin belli yönlerinden ve olanaklarından yararlanır; hatta dilin gücünü, anlam ve sesin sınırlarını zorlar. Yapay olarak altın elde etmeye çabalayan eski simyagerler gibi, akla gelmedik yollar dener; dilin her şeyinden, kendisi için yararlanır. Şiirin bu özelliklerinin evrensel olduğunu söylemeliyiz. Japon şiirinde, İran şiirinde, Batı'nın Goethe'sinde, Shakespeare'inde, bizim Yunus Emre'mizde birbirinden çoğu zaman bağımsız olarak aynı özellikleri buluruz (Aksan, 2016: 19-21). Şiir, çocuklara edebiyat zevki aşılarken eğitimcilerin mutlaka yararlanması gereken bir dil hazinesi konumundadır. Türkçenin eğitimi ve öğretimi çalışmalarında ders kitaplarında yararlanan bir tür olan şiir, dilsel etki anlamında diğer bütün metin türlerinden daha güçlüdür. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan öğretim programlarına, ders kitabı yayımlama ölçütlerine vs. bakıldığında şiirlerin de dâhil olduğu Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin anlam-içerik alanına çok fazla önem ve özen gösterilmediği anlaşılmaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'na (2019) bakıldığında şiir kazanımlarının şu şekilde yer aldığı görülmektedir:

5. Sınıf Kazanımları;

- Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.
- Öğrencilerin seviyelerine uygun, edebî değeri olan şiirleri ve kısa yazıları türünün özelliğine göre okumaları ve ezberlemeleri sağlanır.
- Şiir yazar.

6. Sınıf Kazanımları;

- Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.
- Öğrencilerin seviyelerine uygun, edebî değeri olan şiirleri ve kısa yazıları türünün özelliğine göre okumaları ve ezberlemeleri sağlanır.
- Şiirin şekil özelliklerini açıklar.
- Şiirde kâfiye, redif gibi ahenk unsurları üzerinde durulur, bunların türlerine değinilmez.
- Şiir yazar.

7. Sınıf Kazanımları;

- Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.

Öğrencilerin seviyelerine uygun, edebî değeri olan şiirleri ve kısa yazıları türünün özelliğine göre okumaları ve ezberlemeleri sağlanır.

- Şiir yazar.

- Yazdıklarını paylaşır.

Öğrenciler yazdıklarını sınıf ve okul panosu ile sosyal medya ortamlarında paylaşmaya, şiir ve kompozisyon yarışmalarına katılmaya teşvik edilir.

8. Sınıf Kazanımları;

- Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.

Öğrencilerin seviyelerine uygun, edebî değeri olan şiirleri ve kısa yazıları türünün özelliğine göre okumaları ve ezberlemeleri sağlanır.

- Şiir yazar.

- Yazdıklarını paylaşır.

Öğrenciler yazdıklarını sınıf ve okul panosu ile sosyal medya ortamlarında paylaşmaya, şiir ve kompozisyon yarışmalarına katılmaya teşvik edilir.

Aksan'ın tanımladığı “*şiir*” ile Türkçe Öğretim Programı'nda kazanımlarıyla ifade edilen şiir özelliklerinin aynı olmadığı söylenebilir. Şiirin en önemli özelliği olan “*dilsel-sanatsal*” yanının öğretim programında göz ardı edildiği görülmektedir.

Sever (2013), Türkçe ders kitaplarındaki metinlere, metinlerin işleniş tarzına değinerek bütün bunların dil eğitimindeki önemli hususlar olduğunu belirtmektedir. Ona göre Türkçe öğretimi; Türkçenin anlatım olanaklarını yansıtan, düzeye uygun çeşitli türdeki metinlerle; öğrencilerin okuma, dinleme, konuşma, yazma becerilerini uygulamalarla geliştirebileceği; düşsel ve düşünsel birikimini sürekli sınama ve geliştirme olanağı bulacağı; insana, yaşama, doğaya özgü duyarlıklar kazanabileceği etkinliklerle yapılandırılmalıdır. Türkçe öğretiminde amaçlanan becerilerin kazandırılmasında kullanılan temel araçlar, metinlerdir. Okur yetiştirme sorumluluğu üstlenen bir öğretimin; öğrencileri, duygu ve düşüncelerin aktarılmasında başvurulan etkili, içten anlatım örnekleriyle buluşturması gerekir (s. 23-24).

Günümüzde bilgi edinmenin çeşitli yolları vardır. Ancak en üstün bilgi alma yolu okumadır. Okuma becerileri çocukluk yıllarında geliştirilmeye başlanır. Bu becerilerin geliştirilmesinde okuma öğretiminin büyük rolü vardır. Okuma öğretimi, sadece alfabedeki harfleri öğrenme, kelimeleri tanıma, cümleleri doğru okuma değildir. Okuma öğretimi, öğrencilerin okudukları bir yazıyı anlama, bunlar üzerinde düşünme, sorgulama, olayları inceleme ve değerlendirme, okumayı alışkanlık haline getirme,

bireysel değerleri ve dünya görüsünü geliştirme gibi becerileri de içermektedir (Güneş, 2011: 7). Okur yetiştirme sorumluluğundaki Türkçe ğretiminin, çocuğun dünyasına hitap edebilecek nitelikli metinlerle okuma alışkanlığı kazandırabileceği açıktır.

Metin seçimi, okuma ilgisinin ve güdüsünün oluşması için bir önkoşul olarak görülebilir. Metin seçiminde yazınsallık belirleyici bir etmendir. Yazınsallık, yüzeysel anlatım yerine estetik nitelik ile ilgilidir. Bu tür metinler okurunu biraz zorlar, onların düşünsel bir etkinliğe ve üretime girmelerini zorunlu kılar. Metin seçiminde konu da belirleyici bir etmendir. Çocuğun aşırı yabancı olmadığı bir konu seçimi, çocukta daha baştan metinden ve okuma eyleminden uzaklaşma tehlikesini azaltır. Yine çok bildik ve tanidik bir konunun çocuğa sunulması çocuğun sıkılmasına neden olabilir. O zaman, anlatılan konunun ustaca dengelendiği bir metin çocukla iletişim kurmak için en uygunu olacaktır. Bu ise, son derece g ve zaman gerektiren bir seçim ile olabilir. ocuk metinleri arasında öğreticiliği, ders vermeyi ne çıkartıp estetik kaygıları pek de önemsemeyen yığınla malzeme vardır. Titiz bir anlayışla yapılmayan bir seçim, bizim amaçlarımızı daha baştan tüketecektir. O halde, ders kitaplarında gördüğümüz ocuk metinlerinin de böylesi titiz bir anlayışla seçimi zorunludur. Ne ki, bu tür titiz bir elemanın ve seçimin ders kitaplarına yansıdağını söylemek oldukça gttr (Dilidzn, 2004: 51-52)

ocuk yazını alanında Türkçeyi başarılı biçimde kullanan, her çocuğun anlam evrenine uygun, çok sayıda eser varken, Türkçe ders kitaplarında kullanılan metinlerin sayıları arttırılmalı ve çocuğun anlam evrenine, gerçekliğine uygun metinlere daha çok yer verilmelidir. Yalnızca ğt veren, çocuğun duyma, düşünme, dş kurma becerilerini geliştirmeyen metinlerden özellikle uzak durulmalıdır (Lle Mert, 2012: 90). ocuk edebiyatı, çocukluk dönemi içinde bulunan bireyler için özel olarak içselleştirilerek yazılan; çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal ve dilsel gelişimini göz önünde bulunduran; çocuğun yeteneklerinin açığa çıkmasına yardımcı olan; geçmiş, bugün ve gelecek arasında bir bağ kuran; kültürel mirasa sahip çıkarak onun genç nesillere aktarılmasında işlevsel olan; amaçlı, disiplinler arası ve çağın değerlerini barındıran; bunu yaparken okunduğunda farkındalık yaratarak *sağlam bir estetik duygusunun oluşmasına katkıda bulunan* bir edebi türdür (Can, 2014: 9).

Sever (2013), ocuk edebiyatında; çocuğun merak duygusunu, heyecanını ve yaşı gereği yeterince bilinlenmemiş güdülerini devindirerek ona bir metni okutmanın temel amaç olmadığını, ocuk tarafından zevkle okunan her metnin yazınsal olduğunu söylemenin olanaksız olduğunu belirtmektedir. ocuk kitapları yarattığı kahramanlar, ele aldığı konular ve aktardığı iletilerle fiziksel, ruhsal ve bedensel bakımdan dengeli, sağlıklı, demokratik kültürü içselleştirmiş bireylerin yetiştirilmesinde sorumluluk üstlenmelidir. ocuk, okuma eyleminde insanın, yaşıtlarının, kendisinin değerli olduğunu

duyumsamalı; yaşam çizgisindeki tüm ilişkilerde belirleyici etkenin “insana saygı” olduğunu sezebilmelidir. Bu bağlamda düşünüldüğünde, çocuk edebiyatı yapıtları, çocuğa özgü duyarlılıkları kavrayan ve yansıtan ortak bir dil yaratmalı, gücünü edebiyatın evrensel ilkelerinden alan bu ortak dil, çocuk edebiyatı etiğinin de oluşmasına katkı sağlamalıdır (s.35-73).

Bir metin, yazılmaya başladığı andan itibaren, kendi doğruluğuna ilişkin bir iddiayı da içinde taşır (Bağlı ve Esen 2003:128). Toplumsal bir girişim olan eğitimin amacı, sağlıklı bir kişilik geliştirmektir. Özgür düşünen, aklını kullanma yeteneğine ve cesaretine sahip (aydın), araştıran, sorgulayan bir insan tipinin yetiştirilmesi, çağcıl eğitimin amacıdır, amacı olmak durumundadır (Aydın, 2014: 1). Türkçe ders kitaplarında yer verilen metinlerin çocuk edebiyatının-çocuklara hitap eden edebiyatın her anlamda iyi birer örnekleri konumunda olmalarına dikkat etmek; metinler özelinde okunan, kavranan, anlaşılan her şeyin çocukların hayatlarına dokunacağına farkında olarak metin seçimi yapmak bu anlamda önemlidir. Şiirin hem dil eğitimi hem duygusal eğitim açısından diğer yazınsal türlerden daha önde olduğu, estetik ve sanatsal yönden güçlü şiir seçimleriyle bu eğitimlerin başarılı olabileceği söylenebilir.

Durkheim (2004), sanatın insanın eğitilmesi hususundaki önemine dikkat çekmekte ve şöyle demektedir: “Kendini tamamıyla seyrelttiği güzelliğin ellerine bırakan kişi, onunla özdeşleşip, onun içinde eriyip gitmektedir. Tıpkı kendini ait olduğu gruba adayın kişinin bu gruba özdeşleşmiş olması gibi. İnsanı kendi kendisine yönelmekten alıkoyup, kendini aşp geçerek daha üst katmanlarda yer alan bir şeylerle ilgilenmeye iten, insanın kendini dünyanın merkezi sanmasını engelleyen ve kendi dışında bir amaca bağlayan her şey insanın, ahlaki yaşamın kökeninde bulunanlara benzeyen eğilim ve alışkanlıklar geliştirmesini sağlayabilir. Her iki tarafta da aynı gereksinim ve yetenekler insanın kendi kendisi üzerinde yoğunlaşmasına karşı çıkmakta, onun dış dünyaya açılmasını ve neredeyse kendisini unutmasını sağlayacak ölçüde dış dünya tarafından etkilenip, ona içtenlikle bağlanmasına yol açmaktadır. Bir anlamda estetik kültür insan iradesine, ahlak eğitiminin daha sonra amaçlarına ulaşabilmek için, kendisinden yararlanabileceği bir davranış biçimi kazandırdığı için sanatın güçlü bir ahlak eğitim aracı olduğu söylenebilir (s.230). Yazınsal anlamda güçlü metinler, kişileri duygusal anlamda eğitmektedirler.

Sweig'e göre çocuklar şiir okuma yoluyla okumalarını dört farklı beceri açısından geliştirirler. Bunlar;

- *Tempo*: Satırların hızlı veya yavaş okunmasıdır. Her şiir veya şiirdeki her satır aynı hızda okunmamalıdır. Bazen hızlı bazen de yavaş okunmalıdır.
- *Ritim*: Hangi kelimelerin vurgulanacağı veya hangi kelimelerin yüksek sesle okunacağıyla, şiirde ahenkle ilgilidir.
- *Tonlama*: Sesin ne zaman yükseleceği ne zaman alçalacağı ile ilgilidir. Şiir okumada ses her zaman aynı tonda olmaz.
- *Duruş*: Okurken ne zaman ve ne kadar durulacağıyla ilgilidir.

Huck ve diğerleri ise şiir unsurlarını ritim, uyak, söz sanatları, teşbih, mecazi kullanım, şekil ve duygusal güç olarak belirtmektedirler. Şekilden maksat şiirin hem yazılış hem de okunuş olarak düz yazıdan farklılığını anlatmaktır. Duygusal güç ise önemli bir kavramdır çünkü şiirler tek bir unsur üzerinde durmazlar. Yukarıda belirtilen unsurların şiirde ortak bir duygu, düşünce oluşturmaları gerekir. Bir başka ifade ile şiir dinleyicisinden bilişsel ve duyuşsal davranışların kesişimi bir cevap bekler. Bu yönüyle de diğer yazılardan ayrılır (Akt. Akyol, 2011: 141).

İşeri ve Çelik (2019), “yaratıcılık ve çocuk yazını” konusunu irdedikleri yazılarında çocuklar için seçilecek metinlerin niteliklerinin önemli olduğuna vurgu yapmakta; “yetişkinler için gösterilen özenden daha fazlası çocuklara gösterilmelidir” demektedirler. Güzel sanatların en yaygın türü olan yazın “her şeyden önce bir kültür ürünü ve estetik bir oluşumdur”. Estetik bakış açısının bireyde oluşması için çocukluk döneminden itibaren eğitim öğretim ortamlarına yetkin sanat ürünleri örneklerin taşınması zorunludur. Yetişkinler için gösterilen özenden daha fazlası çocuklara gösterilmelidir. Bugünün çocukları yarının büyükleri ve toplumun geleceği olduğu düşünüldüğünde durumun önemi ortaya çıkar. Çocuk edebiyatının iki nesnesi durumunda olan çocuk ve yazın, günümüzde iki özne olarak ele alınmaktadır. Çocuk bir nesne değil öznedir. Öyleyse özne olarak değerlendirilen çocuk için yazınsal ürünler yine onların dünyalarına dönük, onlara göre olmalıdır. Çocuklar, onların düş gücünü geliştirecek, onların yaratıcı yönünü devindirecek yapıtlarla buluşturulmalıdır. Nitelikli çocuk yazını ürünlerinin taşınması gereken iki özellik vardır: yalınlık ve içtenlik. Çocuk karmaşık dünyada yalın bir yaşam sürer, onun için bulanık bir durum yoktur. Çocukluktan gençliğe değin her dönemde karşılaşılan nitelikli ürünler çocuğun dilsel, toplumsal, kültürel ve bilişsel gelişimine katkı sağlar. Nitelikli çocuk yazınıyla karşılaştırılan çocuğun kitap

aracılığıyla okuma davranışı ve eleştirel okuma becerisi gelişir; çocuk kitapları çocuğun dil gelişimini hızlandırır, anlama yeteneğini geliştirir, belleğini güçlendirir ve çocuğu onu estetik düşünme boyutuna ulaştırır. Bu düzeye ulaşan çocuk kendi özgünlüğünü ortaya koyan, yaratıcı düşünme becerisine sahip birey olmaya aday olur (s.323-324).

2.1.3. Dil Eğitimi ve Dil Bilimi

Dil, sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullanılan, doğulduğunda hazır bulunarak edinmeye başlanılan, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzendir; düşünme ve düşünülene aktarma dizgesidir (Aksan, 1997: 13). Dil, nesnelere anlığımızda oluşan kavramsal imgelerini başkalarının anlığında canlandırarak düşüncelerimizi iletmeye yarayan bir göstergeler dizgesidir (Guiraud, 1999: 40).

Edebiyat, dilin işlendiği ve güzel ve estetik olana endekslendiği bilim dalıdır. Bayrav'a (1999) göre edebiyat biliminin amacı: Metnin taşıyabileceği bütün bildirimleri (ne de tek doğru bildiriye) ortaya çıkarmak değil, sanat yapıtı olarak kabul gören bir yazının sanat özelliklerini, sanatçının onu yaratırken bilinçle sürdürdüğü çabasını belirtmektir (s.11). Edebiyat günlük dili işler, belli bir amaca yöneltir ve en güzel şekliyle insana sunar. Dil bilimci Barthes'e göre yazın yapıtlarında kullanılan dilin gerçeklikle olan ilişkisi önemli değildir; sunduğu dizge önemlidir, yapıtın geçerliliğini o dizge belirler; eleştirinin görevi de dilin gerçeği yansıtmayı yansıtmadığını değil geçerliliğini sorgulamaktır. Yazın yapıtı kendini okura bir gösteren olarak sunar, çok özel bir anlamsal dizgedir ve amacı dünyaya bir ölçüde anlam getirmektir; yapıt ne esinlemeyle oluşmuş gizemli, anlaşılmaz bir şeydir ne de tümüyle açık, anlaşılır bir şey; kendini okura anlamlı bir dizge olarak sunar; dünyayla ilgili sorular sorar, ama yanıtları sunmaktan kaçınır; bu nedenle de sonsuza uzanan bir çizgide keşfedilmeyi bekler (Öztoğat, 2005: 106).

Keşfedilmeyi bekleyen yazın yapıtı olan metin: "eser, yasa, belge için, bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimeler bütünüdür." Bir yazının metin olabilmesi için o metnin bir bildirişim işlevi taşıması, bir anlam üretmesi gerekir. Her metinde bir sözel görünüm (ses bilgisel, dil bilgisel öğeler); bir söz dizimsel görünüm (sadece bir cümlelerin söz dizimi değil, cümlelerin birbiriyle ilişki içindeki söz dizimi) ve metindeki bütün dil bilimsel öğelerin birlikte ürettiği anlamsal bir görünüm vardır. Bu çerçevede denilebilir ki her anlatı metninde bir anlatı grameri vardır ve bu gramer çözümlenebilir (Uçan, 2008: 36-37). Chomsky (2002) de dilsel yapıyla ilgili inceleme

için şöyle bir çerçeve çizmektedir: Bir dilin dil bilgisi, belli bir ses-anlam eşleşmesini belirleyen kurallar dizgesidir. Bir söz dizimi bileşeni, bir anlam bileşeni, bir ses bilimi bileşeni vardır. Söz dizimi bileşeni, D'nin bir derin yapı, Y'nin ise bir yüzey yapı olduğu kabul edilirse, (D,Y) gibi belirli bir (sonsuz) soyut nesnelere öbeğini tanımlar (s.186). Yüzey yapının ardında kavranan derin yapının metnin aslı olduğu gerçeğiyle, yazınsal metnin söylemek isteneni doğrudan bir anlatımla söylemediği belirtilebilir.

Metin, söylemek isteneni imgelerle, benzetmelerle, birçok anlamı çağrıştırarak dile getirir. Bu dil artık gündelik yaşamda herkesin kullandığı bir dil değildir, bir biçime sokulmuş, farklılaştırılmış, yabancılaştırılmış bir dildir. Biçimciler bu düzenlenişi, bu yeni ve farklı biçimi incelemek, bilmek isterler ve bir yapıtı yazınsal kılmanın bu biçim olduğunu söylerler: “sanatın tekniği, nesnelere farklılaştırma (yabancılaştırma)dır” (Uçan, 2008: 47). 1920'lerin ilk yıllarında Viktor Shklovskij şiir sanatının işlevinin betimlenen nesneyi yabancılaştırmak olduğu düşüncesini geliştirmiş ve şöyle demiştir: “Deniz kıyısında yaşayan insanlar dalgaların mırıltısına öylesine alışır ki onu işitmezler bile. Aynı biçimde söylediğimiz sözcükleri nadiren duyarız... Birbirimize bakar ama birbirimizi görmeyiz artık. Dünyaya ilişkin algımız solup gitti; geriye kalan salt bir tanımadır.” Bu bakımdan sanatçının amacı, betimlenen “yeni bir algılama düzlemine” aktarmaktır (Chomsky, 2002: 45).

Umberto Eco, okurun anlatılan öykünün boşluklarını, satır aralarını doldurarak, metinde gücül olanı gerçekleştirdiğini, “olası dünyalar” diye nitelendirdiği anlam olanaklarına gerçeklik kazandırdığını söyler. Okumanın bireyin bilişsel, ruhsal, toplumsal niteliklerini ilgilendiren karmaşık bir süreç olduğu düşünülürse, Eco'nun niçin örnek okur ya da ülküsel okur kavramını kullandığı daha iyi anlaşılır. Örnek okur, metnin algılanmasında temel ögedir. Metnin boşluklarını doldurur, metnin karşısında çekincelerini korur ya da metni önceleyebilir, Eco'nun deyimiyle senaryoları tamamlar. Bu tür işlemleri gerçekleştirmede dilsel ya da dil dışı bilgi kadar ansiklopedik bilginin de okuma etkinliğinin bileşeni olduğunu belirtir Eco. Senaryolar (ya da bazı araştırmacıların deyimiyle scriptler) bilgiyi süzme ve metin boyutunda bir araya getirme işlevi üstlenirler. Bir başka deyişle okura metinle ilgili birçok olası yorumlama arasından kodu sunarlar ve metnin yüzeyine yayılmış yorumlama öğelerinin bir araya getirilmesini sağlarlar (Akt. Öztokat, 2005: 57-58).

Bayrav, okura çeşitli okuma ve yorumlama olanağı sunan çoğul okuma üzerinde durmakta ve şöyle demektedir: “Çoğul-okuma olayının varlığını inkâr edemeyiz. Kaldı ki, bir yapıtın çeşitli biçimlerde yorumlanmaya elverişli olmasını değerinin en belirgin kanıtı sayıyoruz” (1999: 10). Yapıtın değerli olabilmesi için yabancılaştırılması gerektiği

üzerinde duran dil bilimciler, her okuma için farklı yorumlara ve betimlemelere açık yapıtların daha başarılı olduklarını söylemektedirler.

Ramon Fernandez, yazınsal eleştiriyi şöyle tanımlamaktadır: “Edebiyat eleştirisinin amacı yapıtı yakından tanımak, yaratıcı gücüne katılmak, us düzeyinde özel girişimlerini tekrarlamaktır” (Akt. Bayrav, 1999: 26). Yazınsal yapıtın olası dünyalarından söz eden Eco da yabancılaştırılmış edebiyat metinlerini eleştirme gayesindeki araştırmacının görevini yaklaşık olarak aynı şekilde tanımlamakta ve şöyle demektedir: “Metnin söylemediği ancak varsaydığı, söz verdiği, içerdiği ya da örtülü olarak dile getirdiği şeyleri bulup çıkarmak, metindeki boşlukları doldurmak” (Akt. Öztokat, 2005: 57).

Derin ve yüzey yapıdan meydana gelen ve dizgesel bir bütün olan yazınsal yapıtlar incelemeye alındığı zaman her iki bakımdan da araştırılmalı, böylece araştırma, metni yeniden ve eksiksiz okumaya fırsat vermelidir. Nitekim Saussure yazınsal metinlere dair “düzen” kavramının bileşenlerini şöyle belirlemiştir:

- a) Bütün (iç bağlaşıklık),
- b) Birimler (bütünü oluşturan birimler birbirleriyle karşılıklı bağlantılar örüntüsü içindedirler),
- c) İlişkiler (mantıksaldırlar).

Yazın eleştirisi, bir birimler ve ilişkiler bütünü olan yazınsal metni oluşturan iki ana öge arasında var olan mantıksal ilişkiyi saptama ve inceleme işlemlerini gerçekleştirmektedir. Erden, söz konusu bu ögelerin şöyle sınıflandırıldıklarını belirtir:

- a) Kurmacayı oluşturan “yüzeysel yapılar” (dil kullanımları),
- b) Yüzeysel yapıların gerisinde yatan “anlam, ileti” ve okuyucuda yaratılmak istenen “etki” (Akt. Erden, 2010: 110).

Yüzeysel ve derin yapılardan oluşan bir bütün olan metin içindeki birimler ile metnin, söz konusu bu iki yapısı arasında var olan ilişkileri saptama işlemi sadece söz dizimi düzeyinde, yani, tümceleri birimlerine ayırıp sınıflandırma düzeyinde yapılacak olursa yazınsal anlatı metinlerinin yazınsal etkilerinin kaybolması kaçınılmaz olacaktır (Erden, 2010: 111). Bu anlamda var olan metni “yeniden yaratım ve var etme süreci”nin derin yapının çözümlenmesinden sonra başladığı ve edebiyat araştırmalarında asıl yeni şeyler söyleme aşamasının bu “anlam, ileti, etki” bölümüyle gerçekleştiği söylenilebilir. Barthes: “Metin büyük bir tümcedir” demektedir. Yazınsal yapıtlarda “...bir sözcük ağıza alınır alınmaz başka sözcüklere uzanır ve bir süreklilik kazanır... Bu bir yaratma sanatı değil, anlama sanatıdır. Büyüleyici olan kendi güçleri değil, onların bir araya getiriliş biçimleridir” (Akt. Erden, 2010: 111).

Günay (2007a), metnin anlamının okura bağlı olduğunu belirtmektedir. Dilsel göstergelerin anlamlandırılmasında ya da ana izleğin belirlenmesinde okuyucu için bir sınırlılık varsa da, özellikle simgeleştirmede bireysel olarak anlamlandırma ve sınırsızlık özgürlüğü vardır. Simgeleştirme yetisi, kavramın yalnızca bir örneği olan somut bir nesneden ayrı olarak oluşmasını sağlar. Bu açıdan simgeleştirme, hem soyutlamanın temeli hem de yaratıcı imgelemin ilkesini oluşturur. Metnin anlamı yazarının adından, yazarının bilinmesinden, metnin türünün ya da tipinin bilinmesinden kaynaklanmaz. Metnin anlamı, okuyucunun etkin katılımı ile oluşan ve metin bağlamından çıkarılan bir yorumlama sürecidir (s. 24).

Bayrav'a göre (1999) bir dilin yaratıcılığı ve olanakları iyi örülmüş edebiyat metinleriyle anlaşılabilir. Dilin yüzey yapısından derin yapısına geçişi "dil bilimi labirentinden edebiyat bahçesine" geçiş olarak değerlendiren Bayrav şöyle demektedir: "Gerçekten, dilin yaratıcılığını büyük yazarların metinlerinden daha iyi ne belirleyebilirdi? Büyük yazar, dilin olanaklarını zorlayan, ona yeni deyimler, yeni deyişler kazandıran kişi olduğuna göre, dilinin incelenmesi hem dil bilimine, hem yazarın tanınmasına yardımcı olacaktır" (s.48-49).

Dil, kişiler arası iletişimi sağlayan göstergeler dizgesidir. Günlük hayatta akla gelen ilk anlamlarıyla kullanılan bu göstergeler dizgesi, edebiyat dili içerisinde farklı bir boyut kazanır. Yazar ve şairler, günlük konuşma dilinde farklı algılamalara ve çağrışımlara yol açmayacak bu göstergeleri dilin temel yapısını bozmadan, sanatsal bir ezgi, bir duyuş ve düşünüş oluşturmak gayesiyle hayal dünyalarının en ince ayrıntısına inerek yeni bir dil meydana getirirler. Chomsky'nin "performance" dediği (Aksan, 1999: 25) dilin bu bireysel kullanımıyla günlük dilden farklı bir dil ortaya çıkmaktadır.

Dil ve söz ayrımında "dili söze çeviren" edebi metinler, biçim ve içerik olmak üzere iki ana çerçevede, araştırmacılara yapıt üzerinde çalışma olanağı tanımaktadır. Biçim metnin yapısını ve yüzeyini, içerik ise özünü ve derinini yansıtır. Chomsky (2002), dile dair bu iki yapıdan bahsederken şöyle der: "Harman'ın gözünde iki tür bilgi vardır: ne bilgisi ile nasıl bilgisi. Bir dile ilişkin bilginin 'ne bilgisi' olmadığı açıktır. Bu yüzden, ona göre, bunun bir 'nasılı bilme' sorunu olması gerekir" (s.274). Yüzey yapının teorik ve "ne bilgisi"yle açıklanabileceğini belirten Chomsky (2002), derin yapının ancak "nasılı bilme" ile anlaşılabilceğini söyleyerek dilde asıl olanın anlam olduğunu

anlatmaktadır denilebilir. “Bir dilin üretici dil bilgisi, sınırsız bir yapısal betimlemeler kümesi saptar; bu yapısal betimlemelerin her biri bir derin yapıyı, bir sesçil tasarımılamayı, bir anlamsal tasarımılamayı ve başka biçimsel yapıları içerir” (s.166). Yapı ölçütlerinde: kurgu ve dil kullanımı bakımından koşutluk ve yineleme aranırken, anlatım ölçütlerinde: anlam ve duygu açısından öncelikle ve sapsmalara dikkat edilir. Anlatım ölçütleriyle şekillenen derin yapı, birtakım zihinsel işlemlerle (çağdaş terim bilgisiyle söylenecek olursa, dil bilgisel dönüşümlerle) yüzey yapıya bağlanır. Her dil, belirli bir *ses-anlam bağıntısı* olarak düşünülebilir (Chomsky, 2002: 36). Dil eğitimi, Türkçe dersinin temel gayesidir. Bu temel amacın gerçekleşmesi; derste öğrenciyi nitelikli metinlerle karşılaştırmak ve metinlere dair bütün dilsel kodların eksiksiz çözümü ile onu bir “okur” olarak düşünsel yetkinliğe ulaştırmaktır.

Okuyucu, metinden bazı bilgileri ve anlamları seçmektedir. Anlamları seçmede inceleme, karşılaştırma, ilişkilendirme, sorgulama gibi çeşitli zihinsel işlemlerden yararlanmaktadır. Bu işlemler, hem anlamayı hem de okuyucunun metinde işlenen bilgileri izlemesini, kontrol etmesini, seçmesini ve önem derecesine göre sıralamasını kolaylaştırmaktadır. Ardından metinden seçilen anlamlar okuyucunun ön bilgileriyle bütünleştirilmekte, yeniden anlamlandırılmakta ve zihninde yapılandırılmaktadır. Bu işleme anlamı yapılandırma denilmektedir. Anlama becerilerini geliştirmek için bu süreçlere ve becerilere önem verilmeli, anlama becerilerini geliştirmeye erken yaşlarda başlanmalıdır (Lüle Mert, 2018: 316-317). Ders içi etkinliklerle işlenecek dil bilimsel anlamda güçlü metinler, anlama becerilerinin gelişimine katkı sağlayacaktır.

Öğrencinin zihinsel becerilerini geliştirmek için metni anlama, üzerinde düşünme, çıkarımlar yapma, sorgulama değerlendirme vb. işlemler yapılmalıdır. Anlama inceleme, seçim yapma, bir karara varma, yorumlama, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi çeşitli zihinsel etkinlikleri gerektirir. Anlama sürecinde öğrenci ön bilgileri ışığında metinde sunulan yeni bilgileri incelemeli, onlar üzerinde düşünmeli ve zihninde yapılandırmalıdır. Bu nedenle metni anlama çalışmalarına ağırlık verilmektedir. Metin aracılığıyla öğrenmeyi üst düzeye çıkarmak için metni okuduktan sonra ilginç gelen bir bölümü nedenleriyle birlikte anlatma, zihinde canlandırma, metnin türüne göre hikâye haritası, duygusal, abartılı sözler, gerçek ve hayal ürünü olanları belirleme, karşılaştırmalar yapma, varlıkları olayları sınıflama, metne uygun başlıklar bulma, içeriği sorgulama gibi çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalarda öğrencinin öğrendiklerini yorumlama, çıkarım yapma, anlamı genişletme, sorun çözme gibi becerilerini

geliştirmesine yardımcı olunmaktadır. İncelenen metnin günlük hayatla ilişkilendirilmesi ve öğrencilerin metinden hareketle bir konuyu araştırması gibi etkinliklere de ağırlık verilmektedir. Bilginin günlük yaşama aktarılması ve kalıcılığının sağlanması için öğrencinin öğrendiklerine ilişkin kendi yaşantısından ve günlük hayattan örnekler vermesi, sorunlar belirlemesi, farklı çözümler üretmesi, çıkarımlar yapması, eksik bırakılan bilgileri tamamlaması, bilgileri sorgulaması gibi çalışmalar yaptırılmaktadır. Bu çalışmalar metin aracılığıyla öğrenmeyi kuvvetlendirmektedir (Güneş, 2013: 623-624). Dil bilimi, metinlerin çözümlenmesi konusuna ışık tutmakta, bütün bu özellikleri gerçekleştirebilmesi bakımından Türkçe eğitiminde öğrenci, öğretmen, eğitici ve araştırmacılar için önem taşımaktadır.

2.1.4. Şiir Dilinin Dil Bilimsel Açıdan İncelenmesi

Doğan Aksan'ın *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili* isimli kitabı, bu araştırmanın temel kaynak kitabıdır. Bu bölümdeki kuramsal bilgiler kitaptan yararlanılarak oluşturulmuştur.

Doğan Aksan (2016) kitabını şu cümlelerle açmaktadır: “Bu kitap, adına şiir denen insan yaratısının çözülemeyen, kestirilemeyen kimi yönlerinin dil bilimiyle aydınlatılabileceğini ortaya koymaya yönelik, bunu yaparken de bir bütün olarak Türk şiirinin örneklerinden yararlanan bir çalışmanın ürünüdür. Şiirin madeni, bütün nitelikleri, ayrıcalığı ve yaratıcılığıyla *insandır*. Dil adı verilen gücün de yalnız insana özgü oluşu gibi. Dile dayanan bir yaratı olarak şiir, gücünü insandan alır; dille oluşur. Dilin bugün bile bütünüyle çözemediğimiz gizleri aynı zamanda şiirin de gizleridir. Ancak dil biliminin aydınlatılabildiği noktalar şiiri de büyük ölçüde açıklığa kavuşturmuştur. Bu yüzden bugün pek çok alanı kapsayan dil bilimi, şiiri geleneksel edebiyat çalışmalarında olduğu gibi birtakım öznel yorumlarla değil, bilimsel gözlem ve yargılarla açıklamaya yönelmektedir” (s.11).

Şiir Dilinin İncelenmesi ve Dil Bilimi

Dil bilimi, dilin bilimidir; dil adı verilen kuruluşu her yönüyle inceler, onu mercek, hatta mikroskop altına getirir. Şiir söze dayandığı, şiirin gereği sözcükler ve çeşitli anlatım biçimlerini yansıtan tümceler olduğu için şiir dilinin incelenmesi her alandan önce dil biliminin görevi ve yetki alanı içinde yer alır. (Aksan, 2016: 23). Edebiyatın en eski türü olan şiirin, kendine özgü dil ve söylem kullanımıyla, estetik

etkileme gücüyle diğer edebi türler arasından apayrı bir yeri vardır. Şiirde kullanılan ses yinelemeleri, uyaklar vb. sessel etkenler de şiirin çok sevilen bir edebi tür olmasının nedenleri arasındadır. Şiir, özünü oluşturan şairin duygu ve düşünce dünyasındaki özgün imge ve tasarımları, kendine özgü bir dile, yapı ve biçime dönüştürerek aktarıp okuyucuyu etkilemeyi, duygulandırmayı amaçlar ve diğer yazın türlerine oranla çok daha az sözcük kullanarak yoğun anlamlar aktarır. Dil içinde ayrı bir dil olarak da nitelendirilebilecek olan şiire özgü dilin, gündelik dilden farklarının ve oluşumunun açıklanmasında, şiir dilinin genel dilin kurallarından sapmalar gösterdiğinden ve dilin diğer işlevlerinin yan sıra şiirsel bir işlevi de olduğundan söz edilir. *Şiiri dilini, dilin şiir/edebi ya da estetik işlevi açısından incelemek dil bilimsel bir yaklaşımdır* (Toklu, 2003: 9).

Şiir dilinin incelenmesi her şeyden önce dil biliminin görev ve yetki alanına girmektedir. Aksan'a (1993) göre şiir, dil biliminin birçok alanını yakından ilgilendiren ve konusunu oluşturan bir olgudur. Ses yönüyle ses biliminin ve görevsel ses biliminin inceleme alanına girer. Sözcüklerin seçimi, ses uygunluklarının oluşturulması, söz sanatları açısından anlam biliminin ve ruh biliminin ana konuları içindedir, iletişimin bir türü olarak iletişim ve gösterge bilimi alanlarıyla ilgili olarak yine dil biliminin kapsamına girer. Dizelerle verilen bildirim niteliği, doğurduğu etki açısından söz eylem ve edim bilimi konusuyla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Kişisel bir dil kullanımı, bir edim ürünü olarak biçim ve dolayısıyla sözcük bilimi alanının konularıyla iç içedir (Boztaş, 1994: 174).

Birçok dil bilimi yapıtlarında şiir diliyle gerçekleşen iletişimin estetik yönüne dikkat çekilmektedir. Bunlardan birinde “Şiirsel iletişim, estetik işlevi olan dilsel iletişimdir; bu nedenle şiir, estetiğin bir yan alanıdır” açıklaması yer alıyor. Birçok dil bilimci de şiir dilini dil içinde ayrı bir dil kabul ediyor. Bunun nedeni, şiirin amacının iletişim değil, heyecan verme, etkileme oluşudur, diyebiliriz. Ancak bir şairin şiiriyle duygularını, düşüncelerini, zihnindeki özgün tasarımları başkalarına yansıtılabildiği düşünülürse şiir dilinin de bir iletişim yanı olduğu akla gelir. Fransız araştırmacısı Jean Cohen şiir dilini “özel bir iletişim görevini yerine getirmeye yarayan özel bir dil” biçiminde tanımlar. Coseriu, şiir dilini, dilin öteki kullanılışlarından bütünüyle ayrı tutmakta, onda bütün dilsel olanakların gerçekleştiğini ileri sürmektedir. Bilgine göre şiir dili, dilin “şiirsel işlev”e indirgenmesi olarak ve “dil+şiirsel işlev” formülüne uygun biçimde yorumlanamaz; dilin bütün işlevselliğini ortaya koyar. Ünlü Fransız yazarı Valéry de şiir dilinde dilin bütün olanaklarının örgütlendiğini belirtir (Aksan, 2016: 24-25).

2.1.4.1. Şiir Dilinin İncelenmesinde Temel Alınacak Görüş Açılımları

Doğan Aksan, çalışmaya kaynaklık eden *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili* isimli kitabında şiir dilinin çok değişik açılardan incelenebileceğini, dilin niteliklerinin bu değişik açılardan bakılınca daha belirgin bir biçimde ortaya çıktığını söylemektedir. Doğrudan doğruya “*şiiri incelerken*” de onun iki yönden ele alınmasının yerinde olacağını belirtmektedir:

- 1) İçerik, öz,
- 2) Sunuluş.

Şiir incelemelerinin bu iki başlık altında yapılabileceğini belirten Aksan, içerik-öz ve sunuluş başlıklarının da birbirinden ayrı olmadığını, birbiriyle tamamen ilişkili olduğunu söylemektedir.

2.1.4.1.1. İçerik, Öz Açısından Şiir Dili

2.1.4.1.1.1. Şiir Dilinde İmge

Aksan (2016), şiiri şiir yapan, onun özünü oluşturan öğelerden birinin imge (imaj, hayal) olduğunu belirterek dil bilimcilerin bu konudaki görüşlerine yer verir. Rus incelemecisi Alexander Potebnya'nın bu konuda ilginç bir sav ileri sürdüğünü belirtir: “imgesiz sanat olmaz; şiir ise hiç olmaz”. Perrine, imge'yi “duyuyla edinilen deneyimin dil aracılığıyla sunulması” olarak tanımlamakta, şiirde en çok rastlanan türünün görsel imge olduğunu ileri sürmektedir. Ünlü Dil Bilimi Sözlüğü'nün (Sprachwissenschaftliches Wörterbuch) yazarı J. Knobloch ise imgenin, doğanın bir kopyası olmadığını belirtmekte, onu, bir tasarımın yeniden biçimlendirilmiş bir anlatımla, apaçık dile getirilişinde kullanılan bir simge olarak görmektedir. Şklovski ise “imgenin görevi, taşıdığı anlamı anlayışımıza daha yakın kılmak değil, görüntüsünü yakalamaktır” demektedir. Reverdy de “yaklaştırılmış iki gerçeğin arasındaki bağıntılar ne kadar uzak ve yerindeyse, imge o kadar güçlü olacak ve o kadar heyecanlandırma gücü ve şiirsel gerçeklik taşıyacaktır” görüşündedir. Emin Özdemir, imgeyi şiirin ana yapıtaşı saymakta, “çünkü duyulanla

algıladığımız varlıkların, durumların zihnimizdeki görüntüleri, bunların şiire yansımış biçimleridir imgeler” demektedir. Yazar ayrıca, her imgenin “düşünsel bir resim” olduğunu belirtmekte, imgeleri oluşturan ayrıntıların da duyular yoluyla seçildiğini söylemektedir (s.35-36).

Hilmi Yavuz’un aşağıdaki dizelerinde değişik, özgün bir “anne” imgesi vardır:

*“Hilmi diyor ki annem
Çiçek işlemeli bir lâmbaydı
Karartma gecelerinde
Sen de denizleri anlıyor muydun
Yatağa girmeden”*

İmge, sanatçının çeşitli duyularıyla algıladığı özel, özgün bir görüntünün dille aktarılışıdır; bir betimleme değil, öznel bir yorumlama sayılabilir (Aksan, 2016: 38).

2.1.4.1.2. Sunuluş Açısından Şiir Dili

Aksan (2016), sunuluş sözcüğüyle anlatılmak istenenin şiirin özündeki duygu, düşünce, imge ve tasarımların dilde anlatım bulması, şiirin sözcüklere dökülerek okuyan/dinleyene iletilecek biçimini alması olduğunu belirtmektedir. Ünlü Türk bilgin ve düşünürü Farabi şiirde iki temel öge görmekte, bunların:

- 1) Sözcükler,
- 2) Onların bir araya getirilişindeki esaslar, olduğunu ileri sürmekteydi.

Ünlü Fransız şair ve yazarı Paul Valéry ise “şiir dilinde amacın, geçici de olsa, anlamla ses arasında eşitlik, uygunluk yaratmak” olduğunu ileri sürüyor ve “şiir, sesle anlam arasında uzun bir kararsızlıktır” biçiminde bir yargıya varıyordu. Sanatçı, şiir dilindeki benzetme ve aktarma gibi figürlerin şiirin özünü açıklayan yanlar olduğunu belirttikten sonra da “şiirin anlattığı, tek adı olmayandır, birçok deyimi deneyimi gerektirir” diyordu (s.48-49).

2.1.4.1.2.1. “Önceleme” Konusu

Şiir dili, içerdiği çeşitli etkileyici öğeleri birbiriyle sıkıca örülmüş biçimde sunmakta, böylelikle bir öz ve sunuluş bütünlüğü ortaya koymaktadır. Önceleme adı verilen ve şiirde kimi zaman biri, kimi zaman birkaçı birden devreye giren öğeler bu yüzden, şiirde ağırlık verilen öteki öğelerle birlikte ele alınmalıdır (Aksan, 2016: 51).

2.1.4.1.2.2. Şiir Dilinde Doğal, Rahat ve İçten Söyleyiş-Konuşulan Dilden Yararlanma

Şiiri çekici kılan, ona içtenlik getirerek etkileyici ve kalıcı olmasını sağlayan özelliklerden biri, doğal söyleyiştir (Aksan, 2016: 51).

Leech, şiir diliyle günlük dil arasındaki ilişkiyi üç açıdan belirlemektedir. Bunlardan biri, şiir dilinin değişik biçimlerde, günlük dilden, onun kurallarından kimi zaman fark edilmeyecek ölçüde, kimi zaman da çok açık bir tarzda sapsmasıdır. Bilgin, ikinci olarak şairin dili kullanımındaki özgürlüğüne değinmekte, onun değişik zaman ve çevrelerin dilinden yararlanabildiğine değinmekte, örnek olarak Ezra Pound ve T.S. Eliot’un yavan konuşmaları kullanmış olduklarını ileri sürmektedir. Leech, üçüncü olarak da ironi ve deyim aktarması gibi, günlük yaşamda yerleşik olmayan özelliklerin şiir dilinin en belirgin karakteristiği olduğunu işaret ediyor. T.S. Eliot ise şiirdeki müziğin konuşulan dildekiyle aynı olduğu halde şiir dilinin konuşulan dilden ayrı oluşuna dikkati çekmekte ve şöyle demektedir: “Şiir dili, konuşma dilinin ve ondaki musikinin en kusursuz şeklini sunmak zorundadır. Gerçekte şiir diliyle konuşma dili birbirine öyle yakın olmalıdır ki, bir kimse o şiiri dinlerken; eğer şiir dili kullanmasaydım böyle konuşurdum, diyebilirdi” (Aksan, 2016: 52-54).

Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun aşağıdaki dizelerinde konuşulan dilin seslenme biçimi, bir deyim ve kalıplaşmış ögesi yer almaktadır:

“Nar tanem, nur tanem, bir tanem

Gökte ararken yerde bulduğum

Daha nem olacaktın bir tanem” (Aksan, 2016: 61).

2.1.4.1.2.3. Şiir Dilinde Kısa ve Eksilteli Anlatım

Gerçek şiir örneklerinin niteliklerinden birini oluşturan bu yön, gereksiz sözcüklerden kaçınmayla, göstergeleri elden geldiğince geniş bir anlam çerçevesine kavuşturacak biçimde kullanmayla ortaya konmakta, aynı zamanda şiirin kalıcılığını da sağlamaktadır (Aksan, 2016: 62-63).

Cumhuriyet döneminin en önemli şairlerinden Fazıl Hüsni Dağlarca'nın aşağıdaki şiiri, kendine özgü, tipik yinelemeleri de içeren ve aynı zamanda bir lirizm örneği sayılabilecek güçlü bir yaratıdır:

*“Eiko diyordu ki anaların babaların yarısı öldü işte
Çocuklar şimdi ne yapacak?
Bu bomba çocuklara karşı.*

*Şintara diyordu ki öğrencilerin yarısı öldü işte
Analar babalar şimdi ne yapacak?
Bu bomba analara babalara karşı.*

*Kenyi diyordu ki analar babalar çocuklar öldü işte
Dün gece dua etmemiş miydik göklere karşı biz?
Bu bomba Tanrıya karşı” (Aksan, 2016: 68-69).*

2.1.4.1.2.4. Şiir Dilinde Göstergelerin Seçimi ve Bağdaştırılması

Aksan (2016: 70), belli bir açıdan bakılacak olursa şiirin, “doğru, yerinde göstergeleri bulup dizelere yerleştirmek” olarak tanımlanabileceğini belirtmektedir. Bununla anlatılmak istenen, imgeleri, duygu ve coşkuları tam olarak yansıtabilen dil öğelerini yakaladıktan sonra bunları, anlatım gücünün doruğuna yükseltecek bağlantılar içinde, yeni bağdaştırmalar, birleştirmeler, türetmeler, hatta sapmalarla ve ses açısından etki sağlayan öğelerden de yararlanılarak dizelere dönüştürebilmektir.

2.1.4.1.2.4.1. Şiir Dilinde Göstergelerin Anlam Yönünden Yararlanma

Dil biliminde anlam kavramı ve terimi tartışmalıdır. Dilde bir göstergenin tek bir kavramı yansıtmaması, değişik durumlarda çeşitli kullanımlarının bulunması gerçeğine dayanarak, “*dilde anlam değil, kullanım vardır*” denmektedir (Aksan, 2016: 76).

Üretken dönüşümlü dil biliminde sözcük birimlerinin anlam yönleri üzerinde durulmuş, yorumlayıcı anlam bilimi adını alan ve Chomsky ve Katz-Fodor’un çalışmalarıyla geliştirilen kuramda insan zihninde bir sözlük (İng. lexicon) bileşenin bulunduğu benimsenmiştir. Bu sözlük içinde her bir sözcük birimi için anlamsal belirleyiciler (İng. semantic markers) adı verilen birtakım özelliklerin bulunduğu kabul edilir. Bu durum, dilde kurulan tümcelerin okuyan/dinleyen tarafından doğru algılanmasını sağladığı gibi iletişimi de gerçekleştirir. Ancak, şiir dili zaman zaman bu düzenin dışına çıkarak değişik kuruluşlar ortaya koyabilmekte, böylece daha geniş tasarımlar ve duygusal etkiler doğurabilmektedir. Göstergelerin seçimi ve bunların yeni, değişik bağdaştırmalarla bir araya getirilmesi şiir dilinin, özellikle de uyak, ölçü gibi kaygılardan sıyrılan modern şiirin niteliklerinden biridir. Şairler özellikle, göstergelerin değişik kullanılışlarıyla, belli bir kavramı, imgeyi yansıtmak için türettikleri kendine özgü sözcüklerle şiir dilinin doğal dilden ayrılan yönlerini oluşturmaktadır (Aksan, 2016: 77-79).

Anlam Çerçevesi

Anlam çerçevesi terimi, göstergelerin dil düzeni içinde anlam açısından taşıdığı bütün değerleri, temel anlamlarıyla birlikte yan anlamlarını, dinleyen/ okuyanda, çağrıştırdığı başka kavramların tümünü içine almaktadır (Aksan, 2016: 79).

Göndergesel Anlam

Aksan’a göre (2016: 82), geleneksel dil biliminde temel anlam olarak nitelenen şey, göstergelerin ilk önce dile getirdikleri, çeşitli aktarmalar ve yan anlamlar dışında kalan kavramdır. Göstergeler değişik etkenlerle yeni yeni kavramları anlatır duruma gelse de anlam değişmelerine uğrasa da başlangıçta bir kavrama bir gösterge ilkesinin geçerli olduğu söylenebilir. Her toplumun dili için geçerli olan bu ilke, genelde, aynı kavram için birden fazla göstergenin kullanılamayacağını ortaya koyduğu gibi, hiçbir dilde tam eş anlamlı iki göstergenin bulunamayacağını da gösterir.

20. yüzyıl Türk şiirinde de sözcüklerin göndergesel anlamlarıyla kullanıldığı, kısa anlatıma yönelik başarılı örneklerle karşılaşılır. Yahya Kemal Beyatlı'nın "Eylül Sonu" şiirindeki beyitleri bu türdendir;

*"Günler kısaldı, Kanlıca'nın ihtiyarları
Bir bir hatırlamakta geçen sonbaharları
Yalnız bu semti sevmek için ömrümüz kısa...
Yazlar yavaşça bitmese, günler kısalmasa..."* (Aksan, 2016: 89).

Yan Anlamlar ve "Connotation" Konusu

Fransız araştırmacısı J. Cohen düzyazıyla şiirin ayrımını belirlerken düzyazının işlevinin "denotative", şiirinkinin ise "connotative" olduğunu belirtir. R. Graves da aynı ayrıma değinmekte ve şöyle demektedir:

"Düz yazı yazarı, okuyucularına kolaylık olsun diye tümcelerini mantıklı bir düzende kurar ve konusuna göre dili ve ritmi değiştirmekle birlikte sözcükleri salt iç değerleri için kullanır... Oysa şiir yazmada sözcüklerin yalnız iç değerleri değil, aynı zamanda iç anlamları, en uzak çağrışımları da göz önünde tutulur ve bunlar arasındaki bağlar, mantık üstü bir şema olan şiir şemasında bir yer tutar. Şiiri alırken (algılarken) okur da aynı şeyleri düşünür, görür. Bir şiir yazıldıktan sonra başka bir dile çevrilemez. Onun anlamı kendisidir" (Aksan, 2016: 83).

Duygu Değeri

Şiir dilinde duygu değeri taşıyan öğelerden geniş ölçüde yararlandığı bir gerçektir. Yalnız şiir dilinde değil, yazın türleriyle ilgili çeşitli yapıtlarda, roman, oyun, öykü gibi yapıtların adlarında bu türlü göstergeler kullanılır.

Şiir dilinde duygu değeri ön plana çıkan öğelerden yararlanma, kimi zaman yalın anlatımlı lirik şiirlerde bu türlü göstergelere yer verilerek, kimi zaman da alışılmamış bağdaştırmalara başvurularak gerçekleşmektedir. Örneğin Şeyhî'de geçen cemâlin bağı "güzelliğin bağı", Yahya Kemal'de geçen "emel gurbeti" ve "ölüm servileri", Hilmi Yavuz'un kullandığı "ölümün anayurdu", Tahsin Saraç'ın dizelerindeki "ayrılığın

üveyikleri”, Ece Ayhan’ın şiirindeki “intihar karası” bu türden bağdaştırmalardandır (Aksan, 2016: 103-104).

Özel Adlardan Yararlanma

Özel adlar, insanlar için, kişisel, özel ve genel olmak üzere iki türden tasarım ve duygular taşıyabilirler. Şairler zaman zaman özel adların bu yönünden yararlanmışlardır.

*“ne göksuda bülbül dinlemek ne abdülhak şinasi hisar
ıplık bir sevgi geçerdi arasına içimden o zaman”*

Turgut Uyar, Osmanlı dönemindeki Boğaziçi yaşantılarını canlandırırken onun bir kıyısı olan Göksu özel adının yanı sıra “Boğaziçi Yalıları” adlı ünlü kitabın yazarı Abdülhak Şinasi Hisar’ın -yalnızca adını anmakla kitabı ve yazarı tanıyan kimselerde- yalıların, semtlerin ve dönemin çeşitli tasarım ve duygularla çağrışımına yol açmıştır (Aksan, 2016: 105-106).

Uzak Çağrışımlar

Uzak çağrışımlar ya da uzak kavram bağlantıları adı verilen şiirsel anlatım biçiminde sanatçı bir kavram ya da bir imgeyi, onunla yakından ilgili göstergelerle değil, uzaktan, dolaylı göstergelerle yansıtmaya çalışmakta, böylelikle okuyan/ dinleyende yeni yeni tasarımlar ve duyguların belirmesine yönelinmektedir (Aksan, 2016: 108).

Eş Adlı ve Çok Anlamlı Ögelerden Yararlanma

Şiir dilinde, kullanılan sözcüklerin bu iki dilsel özellikten yararlanılarak zaman zaman birden çok anlamı yansıtmaya ve böylece, dizelere bir anlam zenginliği verilmesi yoluna gidildiği görülür. Leech, “Anlam Bulanıklığı ve Belirsizlik” bölümünde bu anlam olaylarını incelemektedir (Aksan, 2016: 112).

Kavram Karşıtlığından Yararlanma

Düşünce ve duyguların dile getirilişi sırasında birbirine karşıt kavramların, olay ve durumların bir araya getirilmesiyle şiirde güçlü ve etkileyici bir anlatım sağlanabildiği görülmektedir. Dil bilimindeki kavram alanı ya da dil alanı (Alm. Sprachfeld) kuramına göre, kavramlar insan zihninde tek tek değil, ilişkili, bağlantılı oldukları öteki kavramlarla bir arada bulunmaktadır (Aksan, 2016: 115-116).

Karşıtlık, Yunus Emre'nin özellikle;

*“Hem bâtinam hem zahirem
Hem evvelem hem âhirem
Hem ben olam hem ol benem
Hem ol kerîm u han benem”*

Dizelerinde bâtin/zahir, evvel/âhır, ol(o)/ben kavramlarıyla kendini göstermektedir (Aksan, 2016: 120).

2.1.4.1.2.5. Benzetmeler

Raymond Chapman, “insan akli söz sanatları yapmaya belki de benzetme (simile) ile başlamıştır” demektedir. Şiir dilinde, dilde genelleşmiş benzetmelerden yararlanıldığı gibi özgün, şairin kendisine özgü benzetmelere de sık sık rastlanır. Bunlar özgün oldukları ölçüde dinleyen/okuyanın zihninde, istenen tasarım ve imgelerin oluşumunu sağlar; anlatımı başarılı kılar (Aksan, 2016: 121-122).

Nâzım Hikmet'in aşağıdaki benzetmesi özgün örneklerdendir:

*“yıl 62 Mart 28
Prag-Berlin treninde pencerenin yanındayım
akşam oluyor
dumanlı ıslak ovaya akşamın yorgun bir kuş gibi inişini
severmişim meğer
akşamın inişini yorgun kuşun inişine benzetmeyi
sevmedim”* (Aksan, 2016: 124).

2.1.4.1.2.6. Şiir Dilinde Aktarmalar

Aktarma; konuşulan dilde, yazın dilinde ve özellikle şiir dilinde etkileme ögesi olarak başvurulan yan anlamların oluşmasına yol açan ve birkaç türü bulunan anlam olaylarını kapsar (Aksan, 2016: 127).

2.1.4.1.2.6.1. Deyim Aktarmaları

Deyim aktarması, “aralarında uzak yakın ilgi (benzerlik, işlev ilgisi, yakınlığı) bulunan iki şey arasında bir benzetme yoluyla ilişki kurarak birinin adını ötekine aktarma eğilimi sonucunda oluşan bir dil olayı”dır (Aksan, 2016: 128).

Deyim aktarmasının türleri:

1) Açık eğretileme (açık deyim aktarması) diye adlandırılan türde, doğadaki nesnelere adlarının ve bu nesnelere ilgili sıfatların insanlar ve onların nitelikleri için kullanılması söz konusudur.

Cemal Süreya;

*“Erzurumda geçit vermez kaşlarının ardında
Derindir karanlıktır ıssızdır gözleri”*

Derken tipik bir aktarmadan yararlanmaktadır (Aksan, 2016: 130-133).

2) Deyim aktarmalarının bütün dünya dillerinde temel ve en yaygın olan türü, insanın organlarının, vücut bölümlerinin, insanla ilgili nesnelere adlarının ve insanla ilgili niteliklerin doğada benzedikleri, işlev açısından yakın oldukları nesnelere aktarılmasıdır (Aksan, 2016: 133).

Bedri Rahmi Eyuboğlu, “İnsan Kasidesi”nde her dizede kişileştirmeden yararlanmıştır ki, ilgi çekicidir:

“Evvela gökyüzü alıp başım çekip gitti
O gökyüzü ki gözünün bebeğinde mihenk taşı
Kırk yıllık dost, çocukluk arkadaşı
Derisi derine bitişikti” (Aksan, 2016: 138-139).

3) Deyim aktarmalarının bir başka türü somutlaştırmadır. Bu tür aktarmalarda genel olarak soyut kavramların daha canlı ve somut bir biçimde aktarılması söz konusudur.

Hilmi Yavuz'un aşağıdaki dizesi, somut kavramlarla oluşturulmuş tamlamalar aracılığıyla anlatımı gerçekleştiren deyim aktarmasına örnektir:

“Elyazması acılar asılmış duvarlara” (Aksan, 2016: 139-143).

4) Ayrı ayrı duyu alanlarından göstergeler bir arada kullanılarak etkili anlatım sağlarlar. Hemen her dilde görülen “tatlı söz”, “acı söz” gibi aktarmalar da aynı türdendir.

Ahmet Muhip Dıranas'ın belirgin bir içtenlik, yalınlık taşıyan ve çok sevilen “Fahriye Abla” şiirinin başındaki;

*“Hava keskin bir kömür kokusuyla dolar,
Kapanırdı daha gün batmadan kapılar
Bu, afyon ruhu gibi baygın mahalleden,
Hayalimde tek çizgi bir sen kalmışsın, sen!”*

Dizelerinde geçen keskin bir kömür kokusu tamlamasında dokunma ve koklama duygusuyla ilgili, iki ayrı kavram arasında aktarma vardır (Aksan, 2016: 143).

2.1.4.1.2.6.2. Ad Aktarmaları

Ad aktarmasında, “bir kavramın doğrudan doğruya onu gösteren göstergeyle değil, ilgili, bağlantılı olduğu bir başka göstergeyle dile getirilmesi” söz konusudur. Böylece, çoğu kez daha canlı bir anlatım sağlanmış olur (Aksan, 2016: 145).

Can Yücel'in “*Güler Yüzlümle*” şiirinde, kumruların dem çekmelerinden söz edildikten sonra, kumruların ötüşünün yansıtıldığı şu dizelere rastlanıyor:

*“Benim de çökmeye yüz tutmuş
Şu can kafesimde
Kadim sevgilim Güler'e sevgim
Üsküdarı gidelim diyor hâlâ
Üsküdarı gidelim”*

Bu dizelerdeki *can kafesi* tamlaması da “*vücut*” anlamına gelen eski bir ad aktarmasıdır (Aksan, 2016: 149).

2.1.4.1.2.6.3. Alışılmamış Bağdaştırmalar

Edebi yapıtlarda yazarlar genellikle gündelik dilden farklı, ses, sözcük, sözdizimi ve anlam düzlemlerinde gündelik dilin kullanımından sapan özel bir dil kullanırlar. Kısa öykü, roman gibi yazın türlerinde ve özellikle şiirde sık sık başvurulan sapma biçimlerinden biri, gündelik dilin seçme ve birleştirme kurallarının dışına çıkarak oluşturulan alışılmamış bağdaştırmalardır (Toklu, 2003: 19).

Ünsal Özünlü, R. Jakobson'un açıklamasına dayanarak şiir dilinde seçim ekseninde bulunan dizisel (İng. paradigmatic) sözcüklerle birleştirme eksenindeki dizimsel (İng. syntagmatic) sözcüklerin bağdaştırılabilmesine dikkati çekmekte, örnek olarak Attilâ İlhan'da görülen *yorgun öksürükler, yorgun yağmurlar, yorgun bir keder, yorgun bir saat* kullanımlarını göstermektedir. Araştırmacıya göre bu tür örneklerin de içinde bulunduğu kullanımlar şiirsel anlam bilimi adı verilebilecek olan bir dalın ortaya çıkmasıyla açıklık kazanabilecektir (Aksan, 2016: 152).

Cemal Süreya'nın aşağıdaki şiirinde alışılmamış bağdaştırma kullanılmıştır:

“Ovadan

Gözü bağlı bir leylak kokusu ovadan

çeviriyor o küçücük güneşimizi” (Aksan, 2016: 160).

2.1.4.1.2.7. Şiir Dilinde Sapmalar

Sapma adı altında ele alınan konu, gerek sözcüklerin ses ve biçim özelliklerinde, gerek dilin söz dizimi açısından niteliklerinde bilinçli olarak değişikliklere gitmeyi, dilde bulunmayan yeni sözcük ve anlatım biçimlerini kullanma eğilimini içerir (Aksan, 2016: 165).

2.1.4.1.2.7.1. Sözcüksel Sapmalar

Bu türde, dilde var olan kök ve ek biçimbirimlerin yeni yeni birleşimler içinde, yeni ögelerin türetilmesinde kullanıldığı, böylece, dilde bulunmayan göstergelerden yararlandığı görülür (Aksan, 2016: 170).

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın aşağıdaki şiirinde geçen utanrı, yanrı, inanrı ve güncül sözcükleri bu tür sapmalara örnektir:

*“Evrenin beş yönü de düz
Beş süre Tanrı giderim
Oyalasa bile gündüz
Gece utanrı giderim*

*Güncül kuşlar göçmez ise
Doğru dalı seçmez ise
Varıp suyun içmez ise
Dağlara yanrı giderim*

*Büyür ekin gözüm ilen
Yeller eser sözüm ilen
Bir ışığı özüm ilen
Duyar inanrı giderim”* (Aksan, 2016: 168).

2.1.4.1.2.7.2. Biçim Bilimsel Sapmalar

Ortak dilin belli, kalıplaşmış eylem çekimlerinde, sözcüklerin başka sözcüklerle bağdaştırılmasında bilinçli değişikliklere gitmek, bir çeşit özgürlük yaratma ve beklenmeyen kullanımlardan yararlanmaya denmektedir.

Ece Ayhan ortak dilde bulunmayan *dinlenirdir*'e şiirinde yer vermektedir:

“Şiir de, duraklarda, dinlenirdir, dinlenir” (Aksan, 2016: 173-174).

2.1.4.1.2.7.3. Anlam Bilimsel Sapmalar

Şairler sözcüklerle, onların bağdaştırılma biçimleriyle oynayarak, dilde daha önce kullanılmamış türetme ve birleştirmelere giderek okuyan/dinleyene anlam bakımından daha güçlü bir dil sunmaya, onların zihninde yepyeni, değişik tasarımlar, imgeler oluşturmaya yönelmektedirler (Aksan, 2016: 175).

Cumhuriyet dönemi şairlerinden, kısa ve güçlü dizeleriyle tanınmış Kemalettin Kamu, *“Güz”* şiirinde;

*“Kurudu artık otlar
Bitmiyor tazeleri*

*Birikinti sularda
Yaprak cenazeleri”*

Derken dilde hiç kullanılmamış bir tamlamadan yararlanmış, bu anlambilimsel sapmada “*cenaze*” göstergesinin duygu değerini, sonbaharın yarattığı hüzünlü ortama uygun düşecek biçimde *yaprak* göstergesine aktarmıştır (Aksan, 2016: 176).

2.1.4.1.2.7.4. Sessel Sapmalar-Bölge Ağzlarına Özgü Kullanımlar

Bu ad altında ele alınan özellikler, değişik amaçlarla ortak dildeki göstergelerin ses açısından değiştirilmesi yoluyla meydana gelmiştir.

Fazıl Hüsni Dağlarca'nın kimi şiirlerinde rastlanılan sesli sapmalar belli bir amaçla, sözcüklerin konuşulan dildeki, bölge ağızlarındaki söyleyiş biçimleriyle verilmekte, böylece bir yandan konuşulan dilin doğallığı, bir yandan da kişilerin bölgesel ağızlarla olan bağlılığı yansıtılmış olmaktadır. Aşağıdaki dizelerinde de *kaçamık* (kaçamı ki?) *değel* ve *elliuruş* kullanımlarına rastlanıyor:

“-Kaça gelirsiniz
Dört kişi
On çeki odun yarmaya?
-Kaçamık
Çeki başına elliuruş
-Çok değil mi?
-Çok değel
Ağam
Bir simit
Elliuruş” (Aksan, 2016: 177).

2.1.4.1.2.7.5. Öteki Sapmalar

Şiir dilini inceleyen bilginlerden S. Levin, “alışılan dilin dil bilgisiyle uyuşmayan bütün sapmaların” şiir dilinin olağan, doğal dilden ayrılan yönlerinden biri olduğunu belirtir.

Cemal Süreya'nın “Bun” adlı şiirinde Meryem özel adından (burada Hazreti Meryem kastedilmiştir) bir eylem türetilmiş (meryemsemek), dilde olmayan bu ögeyle dizelere değişik bir duygu ve tasarım değeri kazandırılmıştır. *Meryemsemek* burada Hz.

Meryem'in adından yararlanılarak kadınlar için saflık, temizlik içeren olumlu duygular taşımak anlamını yansıtmaktadır:

“Ablasını o saat meryemsiyorum

Çünkü her kadını meryemsiyorum” (Aksan, 2016: 179-181).

2.1.4.1.2.8. Şiir Dilinde Ses Ögelerinden Yararlanma

Deyimlerde, atasözlerinde, bilmecelerde, tekerlemelerde, her dilde görülen uyaklar, ölçüler, ses yinelemeleri şiir dilinde karşımıza çıkan etkileyici ögelerin, anlatım gücünü artırıcı bir nitelik taşıdığını göstermektedir (Aksan, 2016: 183-184).

2.1.4.1.2.8.1. Uyak (Kafiye)

Uyak her şeyden önce, sesin yinelenmesi olayıdır. Yazın incelenmesinde başlıca çeşitleri incelenirken tam uyak, zengin uyak, yarım uyak, göz uyağı, kulak uyağı gibi kavramlarla karşılaşılır (Aksan, 2016: 187).

Gerek ünlü yazın ustaları, gerekse dil bilimciler şiirde uyak'ın önemi ve özellikleri üzerinde durmuşlardır. Ünlü Fransız şairi Paul Verlaine “Şiir Sanatı” (Art Poétique) adlı şiirinde, şiirde müziğin, ses ögelerinin önemini vurgulamış, özellikle uyak üzerinde durarak onun gücünü belirtmiştir. Verlaine'nin şiirindeki;

“De la musique avant toute chose

De la musique encore et toujours”

(Her şeyden önce müzik,

yine ve her zaman müzik) dizeleri ünlüdür (Aksan, 2016: 189).

2.1.4.1.2.8.2. Ses Yinelemeleri ve Sıklıkları

Şiir dilinde Fr. allitération adı verilen ses yinelemesinin geçmişi Eski Yunan ve Roma'ya kadar uzanır. Başlangıçta, sözcüklerin ön seslerindeki eşlik için kullanılmıştır. Sonradan türleri ve bu türlerle ilgili çeşitli terimleri belirlenmiştir. Allitération, Türk şiiri incelemelerinde genellikle “aynı dize içinde belli seslerin yinelenmesi” olarak anlaşılmaktadır (Aksan, 2016: 203-204).

Kimi araştırıcıların değindiği gibi, kimi Şiirlerde belli seslerden, konuya uyan nitelikteki seslerden yararlanıldığı da kolayca yadsınmaz. Nitekim kimi yazarların, sessiz bir ortamı betimleyen bazı Şiirlerde /l/, /r/, /m/, /n/ gibi ötümlü ünsüzlerin sıkça kullanıldığı yolundaki savlarına, kimi yazarların da bir savaş sesleri canlandırılırken /p/, /t/, /ç/, /k/ gibi patlayıcı seslerden yararlanıldığı biçimindeki görüşlerine, gözlemlerine rastlanmaktadır (Aksan, 2016: 207).

2.1.4.1.2.8.3. Öteki Yineleme Türleri

Şiir dilinde belli seslerdeki yinelemelerin yanı sıra birtakım ses öbeklerinin oluşturduğu biçimbirimlerin, sözcük ve sözcük öbeklerinin ve kimi kez bütün bir dize ya da dizelerin de yinelendiği görülür.... Staiger; “ lirik Şiiri erimekten kurtaranın yalnızca, yinelemeler olduğunu” ileri sürer. (Aksan, 2016: 215-216).

Fazıl Hüsni Dağlarca’da dize yinelemeleri önemli bir etkileme ögesi olarak kullanılmakta, bu tutum, ses açısından olduğu kadar anlamın güçlendirilmesi açısından da etkili olmaktadır. Tipik bir yineleme örneği oluşturan bu dizelerdeki ön yineleme, ozanın aşağıdaki Şiirinde her dörtlüğün ilk iki dizesinde gerçeleştirilmektedir:

*“Çıkamaz çocukluğundan dışarı
Kimse
Oynamamız bundandır
Kara toprakla binlerce yıl*

*Çıkamaz çocukluğundan dışarı
Kimse
Bundandır sevmemiz
Kiraz ağaçlarını*

*Çıkamaz çocukluğundan dışarı
Kimse
Kardeşliğimiz bundandır
Mavi sularla binlerce yıl*

*Çıkamaz çocukluğundan dışarı
Kimse
Bundandır inanmamamız
Kocaman bombalara”* (Aksan, 2016: 226).

2.1.4.1.2.8.4. Cinas

Cinasta aynı ses izlenimini veren eş sesli ya da eş yazılımlı ögeler bir arada kullanılmakta, kimi zaman aradaki kavşak kaldırılarak iki ayrı sözcük bir başka sözcükle eş adlılık oluşturan bir duruma getirilmektedir (Aksan, 2016: 227).

2.1.4.1.2.8.5. Ölçü ve Ritim

Ünlü düşünür Aristoteles, Poetika'sında, insanlarda taklit içgüdüsünün doğuştan var olduğuna değinmekte, aynı şeyin armoni ve ritmin uyandırdığı duygular için de geçerli olduğunu belirtmekte, şiirde ölçüyü bir çeşit ritim saymaktadır. Ünlü Fransız şair ve yazarı Paul Valéry şiirle müziğin yollarının kesiştiğine inanmakta, dizelerin temel anlamı değiştirmeksizin, olabildiğince müzikal olmaları gerektiğini ileri sürmektedir (Aksan, 2016: 229).

2.1.4.1.2.9. Şiirde Biçim

Şiiri oluşturan dizelerin sayısı, sözcelerin sıralanma ve bölünmeleriyle ilgili kalıplar ve bunların dışındaki değişik düzenlemelerle ilgilidir (Aksan, 2016: 240).

Şiir Dilinin Metin Dil Bilimi Açısından Özellikleri ve Şiirde Konu Bütünlüğü

Metin dil bilimi açısından şiirin en önemli yönü, şiirin çeşitli dizeleriyle -bunlar birbirinden bağımsız sözceler bile olsa- bir bütünlük taşıması, sanatçının zihnindekileri bir bütün halinde aktarmasıdır. Bir başka deyişle şiir, genel olarak bir metin oluşturur. (Aksan, 2016: 253-255).

Şiir Dilinde Kalıcılık

Eliot, “sanatta ve şiirde evrensel insan deneyimini verebilmenin bir yolunun, şairin çok yoğun ve kişisel bir deneyimi, somut ve kişisel özelliklerini koruyarak evrensel bir gerçeğe, bir sembole dönüştürmesi” olduğunu söylemektedir (Aksan, 2016: 270-272).

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Ders kitapları, eğitim öğretim materyali olarak öğretmen ve öğrencinin el kitabı konumundadır ve bu sebeple büyük öneme sahiptir. Türkçe ders kitapları üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, ders kitaplarına yönelik biçim ve içeriğe dair eğitimsel alanların çokça çalışıldığı görülmektedir. Kitaplarda; dil ve anlatım yanlışları, estetik zevk verme hususu, niteliğe yönelik öğretmen-öğrenci görüşleri, kültür öğeleri, uygulama çalışmaları, metinlerin yazınsallığı, dil bilgisi kullanımı, anlam bilgisi, halk kültürü, atasözü ve deyimler, kelime öğretimi düzeyi, hazırlık çalışmaları, metni anlama soruları, çocuk eğitimi ile ilişkisi, çocuk edebiyatı ölçütlerine uygunluğu, evrensel değerler, metin türleri, etkinlikler, çocuğa görelilik, metinsellik ölçütleri, eleştirel düşünme, kazanımlarla uyumluluğu, kelime grupları, okunabilirlik, anlaşılabilirlik gibi geniş bir yelpazede inceleme yapıldığı gözlenmektedir. Türkçe ders kitabı incelemelerinin; kelime grupları, çocuğa görelilik, söz varlığı, programa uygunluk, değerler gibi alanlarda yoğunlaştığı söylenebilir.

Türkçe ders kitabı incelemelerinde, şiirlerin temel araştırma konusu olduğu çalışmalar yapılmıştır (Söylemez, 2019; Sarı, 2019; Altuntaş, 2018; Döner Doğan, 2018; Tırıl, 2016; Ören, 2015; Kummuz, 2015; Günesu, 2015; Çapoğlu, 2014; Yıldırım, 2012; Tezgör, 2010; Hamurcu, 2005). Araştırmacılar tarafından yazılan tez ve makale çalışmalarına bakıldığında, ders kitaplarındaki şiir metinleri konusundaki sonuçların genel anlamda olumsuz olduğu görülmektedir.

Türkçe ders kitaplarındaki şiir metinlerine dair araştırmalar yapılsa da, şiir incelemelerinin edebiyat alanında çalışılan tezlerde yoğunlaştığı, eğitim alanında ise bu incelemelerin yetersiz kaldığı belirtilebilir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin incelendiği bu çalışmada; ses bilim, anlam bilim, söz dizim ve biçim bilim olmak üzere dil bilimsel alanların tamamına dair bir araştırma sunulmakta, bugüne kadar yapılmış olan diğer çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Aşağıda Türkçe ders kitaplarındaki şiirler üzerine yapılan çalışmalardan örnekler yer almaktadır:

Sarı (2019), Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin değerler bakımından incelenmesi: Bu araştırmanın amacı 2018-2019 yılı eğitim ve öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) ders kitabı olarak onayladığı ve dağıtımını yaptığı ortaokul (5.-6.-7.-8. Sınıf) Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirlerin değer sınıflandırması açısından incelenmesidir. Çalışmada Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirlerin değer açısından incelenmesi amacıyla dört kitap yirmi sekiz şiir incelenmiştir. İnceleme ölçütleri olarak Schwartz'ın değer sınıflandırmaları temel alınmıştır. Bu araştırma sonucunda Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerde gelenek değerinin en çok, başarı ve uyma değerlerinin ise en az kullanıldığı tespit edilmiştir.

Söylemez (2019), Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin ve şairlerin seçimi üzerine inceleme: Bu çalışma iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada ortaokul seviyesindeki çocukların soyut düşünebilme yetilerine göre imgenin, çocukların söz konusu yetilerini geliştirdiği varsayılarak şiirlerin ve o şiire ait etkinliklerin imgesel yoğunlukları araştırılmış, Türkçe ders kitaplarında yer verilen şiirlerdeki imge yoğunlukları ve şiirlerin hedef alınan öğrenci grubunun düzeyine uygunluğu değerlendirilmiştir. İkinci aşamada Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirlerin sayısı, sınıflara göre dağılımı incelendikten sonra söz konusu şiirlerin şairlerinin seçimi konusunda bir ölçüt olup olmadığı incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken şairler hakkında bilgiler derlenmiş, etkilendikleri edebî akım veya üyesi oldukları edebiyat topluluklarına bakılmıştır. Seçilen şairlerin ve şiirlerin seçiminde belirli ölçütlerin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Döner Doğan (2018), Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin metinsellik ölçütleri bağlamında çözümlenmesi ve bu şiirlerin metinselliğine ilişkin öğretmen görüşleri: Bu araştırmanın amacı; 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirleri metinsellik ölçütleri bağlamında çözümlenmek ve bu şiirlerin metinsellik ölçütlerine uygunluğuna dair öğretmen görüşlerine başvurmaktır. Araştırma iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan 28 şiir, nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemiyle metin merkezli ölçütler olan

bağdaşıklık ve tutarlılık bağlamında çözümlenmiş, şiirlerin metinselliği tespit edilmeye çalışılmıştır. İlk aşamada dil bilgisel bağdaşıklık ve sözcüksel bağdaşıklık başlıkları altında şiirlerin bağdaşıklıkları incelenmiştir. Dil bilgisel bağdaşıklık başlığı altında gönderim, eksilti, bağlaç, değiştirim, koşutluk, işlevsel cümle görüngesi ve zaman ve görünüş incelemelerine yer verilmiş; sözcüksel bağdaşıklık başlığı altında ise yineleme ve eş dizimlilik görünümleri tespit edilmiştir. İlk aşamada ikinci olarak ise şiirlerde yer alan tutarlılık görünümleri incelenmiştir. Tutarlılık başlığı altında özelleştirme, genelleştirme, karşılaştırma, neden-sonuç ilişkisi ve karşıtlık bağlantılarına yer verilmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasında ise metin merkezli ve kullanıcı merkezli ölçütlere göre Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirlerin metinsellik ölçütlerine uygunluğuna ilişkin öğretmen görüşleri saptanmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede Elazığ ilinde görev yapan 15 Türkçe öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Elde edilen verilerin içerik analizi yapılmış, şiirlerin metinsellik ölçütlerine uygunluğuna dair Türkçe öğretmenlerinin görüşleri tespit edilmeye çalışılmış.

Altuntaş (2018), Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin imgesel dil kullanımı açısından incelenmesi: Araştırmada, Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirler imgesel dili yapılandıran ögeler açısından incelenmiştir. Araştırmanın amacı, 1-8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin imgesel dil kullanımı açısından incelenmesidir. Bu amaçla yapılan tür odaklı bu araştırmada dil gelişimi için çocuklara seslenen, Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin dil ve anlatım boyutuyla niteliğine ve nasıl olması gerektiğine ilişkin belirlemelerde bulunulmuş; imgesel dilin çocuk şiirine kattığı anlam örneklerle açıklanmış; şiirde imgenin, çocuğun dilsel, bilişsel gelişimindeki yeri, önemi belirtilmiş; imgesel dili yapılandıran ögelere çocuklar için yazılan şiirlerde ne düzeyde olduğuna ve olması gerektiğine yer verilmiştir. Veri kaynağını, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer yayınevleri tarafından yayımlanan, 1-8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan 110 şiir oluşturmaktadır. Çözümlemeler sonucunda, alışılmamış bağdaştırmanın yalnızca bir kez kullanıldığı ve sapmanın hiç yer almadığı belirlenmiştir. Şiirlerde deyim aktarması (duyular arası aktarma), açık ve kapalı eğretileme, konuşurma, somutlaştırma ve ad aktarması düşük sıklıktadır. Bazı şiirlerde imgesel dil ögeleri yer almamıştır. Bazılarında ise çok sayıda öge vardır ve bu ögeler şiirin tamamına yayılmıştır. İmgesel dili yapılandıran ögelere yer verilme sıklığında sınıf düzeyleri yükseldikçe (1. sınıftan 8. sınıfa doğru) düzenli biçimde artış olmamıştır. 1-8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yazınsal nitelikli şiirlerin yanı sıra ölçülü ve uyaklı olma amacı güden, ders

verme kaygısı taşıyan manzumeler, imgesel dil kullanımı açısından şiir niteliği olmayan söz yığışmacaları yer almıştır. Ders kitaplarına şiirler seçilirken yazınsallık göz önünde bulundurulmamıştır.

Tırıl (2016), İlköğretim 5.-8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin, öğrencilerin estetik gelişimine katkısı ve Türkçe öğretim programına uygunluğu: Bu araştırmada MEB yayınevine ait Türkçe ders kitaplarındaki şiirler incelenmiştir. Söz konusu çalışma ilköğretim 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirleri çeşitli açılardan analiz etmeyi, şiirlerde yer alan unsurları ve şiirlerin Türkçe Öğretim Programındaki kazanımlara uygunluğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Aktaş'ın belirlediği şiir çözümleme başlıklarından ve Cemiloğlu'nun “Duyguya Dayalı Türlerin Öğretimi” kısmında belirttiği “Varlıklar”, “Sıfatlar”, “Başlık” bölümlerinden yararlanılarak Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirler “yapı”, “tema”, “dil”, “başlık”, “varlıklar”, “sıfatlar, zamirler ve fiiller”, “ahenk”, “kendini sözlü/yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma” ve “şiirlerin Türkçe Öğretim Programındaki kazanımlarla bağlantısı” gibi başlıklar altında incelenmiştir.

Ören (2015), Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin çocuk edebiyatı bağlamında değerlendirilmesi: Bu araştırmada, Ortaokul Türkçe Ders kitaplarında yer alan şiirlerin çocuk şiirlerinde bulunması gereken niteliklere uygun olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma kapsamında şu soruya cevap aranmıştır: 5. 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirler çocuk şiirlerinde bulunması gereken niteliklere uygun mudur? Araştırmada doküman incelemesi kullanılarak araştırmanın konusuyla ilgili kaynaklar incelenmiş, elde edilen veriler ışığında çocuk şiirlerinde bulunması gereken niteliklerle ilgili 24 maddelik değerlendirme formu oluşturulmuştur.

Kummuz (2015), Ortaokul 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin nitelik ve nicelik bakımından incelenmesi: Araştırmada Ortaokul 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirler çocuğa görelilik, içeriğin yapılandırılması ve metinsellik ölçütleri bakımından incelenmiştir. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır, birinci bölümde problem durumuna; edebiyat, şiir, çocuk şiiri, metinsellik ve içerik yapılandırılması ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiş, ikinci bölümde araştırmada kullanılacak yöntem açıklanmış, üçüncü bölümde ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki şiirler çocuğa görelilik, tutarlılık, bağdaşıklık, diğer metinsellik ölçütleri ve içeriğin yapılandırılması açısından incelenmiş, dördüncü bölümde elde edilen sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

Günesu (2015), Beşinci sınıf türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin "çocuğa görelilik" ilkesi doğrultusunda incelenmesi: Bu araştırmada, beşinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirleri "çocuğa görelilik" ilkesi doğrultusunda incelenmiştir. Beşinci sınıflar için hazırlanmış Türkçe ders kitapları tespit edilmiştir. Söz konusu ders kitaplarındaki temalarda yer alan şiirler, tezin kavramsal alan çalışmasının sonunda oluşturulan Çocuk Şiirini "Çocuğa Görelilik" İlkesi Doğrultusunda İnceleme Ölçeği doğrultusunda incelenmiştir. Çalışmanın sonunda, şiirlerin büyük bir bölümünün çocuğa görelilik ilkelerine uygun olmadığı, bazı şiirlerin çocuğa görelilik ilkelerine uygun olduğu, bazı şiirlerin ise bu ilkelerin bir kısmına uygun olduğu halde bir kısmına uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çapoğlu (2014), Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde yer alan değerler: Bu araştırma, ortaokullarda kullanılan Türkçe ders kitaplarındaki şiir metinlerin değerler eğitimi açısından incelemesini konu almıştır. Kuramsal çerçevede değer tanımı, değerlerin sınıflandırılması, önemi ve işlevi, değerler eğitiminin tanımı, değerler eğitimi yaklaşımları, ailede, okulda ve çevrede değerler eğitimi, değerler eğitimi ile ilgili etkinlikler, Türk Millî Eğitim sisteminde değerler eğitimi, değerler eğitimi, Türkçe dersi ve şiir, şiir, ileti, tema ve çocuk şiirleri hakkında bilgiler verilmiştir. Araştırmanın evrenini ortaokul 8. sınıflarda okutulan 7 adet ders kitabında 33 adet şiir oluşturmaktadır. 4 farklı Türkçe öğretmeni bu listeye göre 33 adet şiiri incelemiştir. Bu inceleme neticesinde alınan formlardan her öğretmenin ortak olarak işaretlediği değerler bulunup tablolştırılmıştır. Bulunan değerler, insan sevgisi, Türk büyüklerine saygı, doğa sevgisi, kültürel bilinç, millî bilinç, çalışkanlık, barış, akılcılık, sorumluluk, dil bilinci, vatan sevgisi, hoşgörülü olma, duyarlılık, hayvan sevgisi, yardımseverlik, yurttaşlık bilinci, doğruluk, değerleridir. Bulunmayan değerler ise misafirperverlik, toplumsal kurallara uyma, görgü kurallarına uyma, aile bilinci, dini bilinç, ahlak bilinci, cesaret, büyüklere saygı, , demokrasi, tutumlu olma değerleridir.

Yıldırım (2012), Şiirin Türkçe eğitimindeki işlevi ve ilköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin yerinin incelenmesi: Bu tez çalışmasında ilköğretim ikinci kademedeki Türkçe ders kitaplarındaki şiirler, belli başlıklar altında incelenerek şiirin Türkçe öğretimindeki işlevinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma dört bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde problem durumuna; ikinci bölümde edebî tür olarak şiir

başlığı altında şiir ve çocuk edebiyatında şiirle ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmada kullanılacak yöntem açıklanmış, dördüncü bölümde ilköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarındaki şiirler, zihniyet, tema, yapı, dil, ahenk unsurları, değerler, söz varlığını zenginleştirmeye yönelik sözcükler, yazım ve noktalama kurallarına uygunluk ve Türkçe öğretim Programı'nda yer alan şiir türüyle ilgili kazanımlara uygunluk bakımlarından incelenmiştir.

Tezgör (2010), Türk şiirinin Cumhuriyetten günümüze kadar geçirdiği biçim ve içerik değişimlerinin Türkçe ders kitaplarındaki yansımalarına eleştirel bir bakış: Bu tez çalışmasında, Türk şiirinin geçirdiği biçim ve içerik değişikliklerinin, Millî Eğitim Bakanlığı'nın bastığı ya da basımına izin verdiği ortaokul Türkçe ders kitaplarına eş ve art zamanlı yansımaları ortaya konulmuştur. Cumhuriyet döneminde basılan ve ortaokullarda okutulan ders kitaplarının hangileri olduğu belirlenmiş, bunlarda yer alan şiirlerin, şiir türündeki gelişmeleri eş ya da art zamanlı olarak içerip içermediği araştırılmıştır.

Hamurcu (2005), İlköğretim Türkçe ders kitaplarındaki şiirler üzerine eğitsel bir içerik analizi: Araştırma, İlköğretim ilk kademe Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde yer alan kişi, kişilik ve kavramların tespiti ve bunlara yüklenen görev ve sorumlulukların ortaya konması amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 2003 - 2004 Eğitim Öğretim yılı için İlköğretim öğrencilerine önerilen Türkçe ders kitaplarından her sınıf seviyesinden random yöntemiyle seçilen beş Türkçe ders kitabındaki şiirler oluşturmaktadır. Veriler şiirler üzerinde yapılan içerik analizi ile toplanmıştır. Şiirler üzerinde içerik analizi yapılmadan önce içerik analizi, şiir tahlili ve çözümlemesi konusunda incelemeler yapılmış ve ölçütler tespit edilmiştir. İçerik analiziyle elde edilen veriler yardımıyla, şiirlerde yer alan kişi, kişilik ve kavramlar, kişi kişilik ve kavramların yüklendiği görevler ile şiirlerin yoğunlaştığı konular tablolar halinde verilmiştir. Şiirlerin Türkçe dersinin amaçlarının gerçekleşmesine olan etkisi ile resimlerin şiirin konusu ve temasına uygunluğu da analizden elde edilen verilerle ortaya konmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular şunlardır; 1. İlköğretim ilk kademe Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde, öğrencinin ev ve okulda birinci derecede yakınında bulunan kişi, kişilik ve kavramlar yer almaktadır. Bunlar; anne, baba, kardeş, öğretmen, arkadaş gibi çocuğun hem eğitim-öğretim görevi ile ilgilenen hem de sosyalleşmesine yardımcı olan kişilerdir. 2. Şiirlerde öğrenciye örnek-model olarak gösterilen en belirgin kişi Atatürk'tür. Şiirler

yardımıyla öğrenciye verilmek istenen vatan sevgisi, çalışkanlık, özveri, zorluklardan yılmama gibi değerler başta Atatürk örnek olarak gösterilmek üzere askerler, şehitler model gösterilerek verilmeye çalışılmıştır. 3. Şiirlerle birlikte verilen resimler, genel olarak şiiri destekler niteliktedir. Şiirlerde verilen mesajı zenginleştiren, farklı yönlerine değinen resim sayısı çok azdır.4. Şiirler en fazla Cumhuriyet ve ülke-tabiata sevgisi konularında yoğunlaşmıştır.

3. YÖNTEM

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin incelendiği bu araştırma, nitel bir çalışmadır. Bu nitel çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmış, kitaplardaki metinler bu metoda göre incelenmiştir.

Nitel araştırmanın veri analizi ile nicel araştırmaların veri analizi arasında çeşitli farklılıklar vardır. Nitel analizi nicel analizden ayıran başlıca unsurlar şunlardır:

- Nitel araştırma analizinde odak nokta veriden anlam çıkarma üzerine olup sayılabilir fenomenlerin toplanması amaç değildir.

- Birçok olay hakkında birkaç bilgi toplamak yerine birkaç olay hakkında birçok bilgi toplanması amaçlanır.

- Baştan tespit edilmiş kategorilere ve analizlere göre veri toplanıp analiz edilmesi yerine araştırmanın başında belirlenen herhangi bir kategori ve analiz olmaksızın verinin detaylı ve derinlemesine incelenmesi amaçlanır.

- Araştırmacı belli değişkenleri baştan belirleyen bir objektif araç olmak yerine, araştırmacı bizzat kendisi bir araç olarak veriyi analiz eder.

- Veri analizinde tüm dünyada geçerli genellemeler çıkarma çabası yerine, araştırma kontekstindeki veriye odaklanma önemlidir.

- Veri analizinde araştırmacının değerlerinin analizi etkilemediğini varsaymak yerine araştırmacının ya da araştırmaya konu olan kişilerin değerlerinin ve görüşlerinin veri analizindeki etkisine dikkat çekilir.

- Spesifik değişkenlerin ölçülmeye çalışılması yerine araştırma konusunun derinlemesine ve zengin bir biçimde açıklanması amaçlanır (Güler, Halıcığlu ve Tařęın 2013: 134-135).

Nitel veri, araştırmacılara başlangıç kavramlarının ötesine geçme ve çalıştıkları konunun kavramsal alt yapısına katkı sağlama noktasında destek sağlayabilir. Nitel araştırmalardan elde edilen veriler, “yanlışlanamazlık” özelliğine sahiptir. Olaylara ya da hikyelere dayalı olarak düzenlenen kelimeler okuyucu için –başka bir araştırmacıyı, politika yapıcıyı, uygulamacıyı- sayfalar dolusu sayıdan daha fazla ikna eden somut, canlı ve anlamlı bir yapı arz eder (Miles ve Huberman 2015: 1).

Bir araştırma projesinde, veri toplama, veri analizi ve rapor yazım süreci, süreç içerisinde bağımsız adımlar değil, birbirleriyle bağlantılı ve genellikle eşzamanlı devam eden adımlardır (Creswell 2015: 182).

Nitel araştırmacılar, veri analizine farklı biçimlerde yaklaşırlar. Örneğin dil bilimciler “metnin kendisini bir analiz nesnesi” olarak kabul ederler ve metindeki kelimeleri ve konuşmaları incelemeye odaklanırlar. Dil bilimciler, verileri anlamlandırmada biçimsel anlatı analizi, söylem analizi ve/veya dil bilimsel analizi bir araç olarak kullanabilirler (Glesne 2014: 265). Söylem zmlemesi, toplum bilimlerinin ve insanlık bilimlerinin yöntem bilimsel bir yaklaşımıdır. Çok alanı ilgilendiren, yazılı ya da sözlü söylemin bağlamını ve içeriğini niceliksel ve niteliksel açıdan inceleyen bir yaklaşımdır. Söylem zmlemesinin, incelenen btncenin oluşumu, okuma biçimi, sınıflandırma ve yorumlama gibi çözümleme yaklaşımlarında içerik çözümlemesinden yararlandığı söylenebilir (Günay 2013: 161). Bu çalışmada da ders kitaplarındaki Çir metinleri, dil bilimsel kavramlar üzerinden incelenmiş, betimsel bir çalışma olarak metin tarama ve içerik analizi yöntemi ile ele alınmışlardır.

Çalışmanın nc bölümü olan bu bölümde; araştırmanın modeli açıklanmış, çalışma materyalleri belirtilmiş, verilerin toplanması ve verilerin analizinde bulguların nasıl elde edildiği ve bir araya getirildiği anlatılmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Türkçe ders kitaplarındaki şiir metinlerinin dil bilimsel çözümlemesinin yapıldığı bu çalışmanın modeli betimsel taramadır. Türkçe ders kitaplarındaki şiirler, belirlenen dil bilimsel başlıklara göre incelenmiş, elde edilen veriler ışığında değerlendirme yapılmıştır.

3.2. Çalışma Materyali

Bu çalışmada 2018-2019 Eğitim-öğretim döneminde okutulan 8 adet Türkçe ders kitabı ele alınmış, kitaplarda bulunan şiir metinleri dil bilimsel başlıkların kullanımı bakımından incelenmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan “2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılında Okutulacak İlköğretim ve Ortaöğretim Ders Kitapları” (Ek. 2) listesinde yer alan Türkçe ders kitapları, bu araştırmanın çalışma materyalini oluşturmaktadır. Söz konusu listede 5.-8. sınıf aralığında okutulması uygun görülen 8 adet Türkçe ders kitabı vardır.

Çalışma materyali olarak incelenen ders kitaplarına ve şiirlere dair genel bilgiler aşağıdaki gibidir:

İncelenen Türkçe Ders Kitapları

Bu bölümde incelenen Türkçe ders kitaplarına ve kitaplarda bulunan şiirlere dair bazı genel bilgilerin verilmesi uygun görülmüştür. Kitaplara ve şiirlere dair aşağıdaki bilgiler, şiir incelemelerinin temel olarak bu bilgiler ışığında değerlendirildiğini göstermesi bakımından önemlidir. Araştırmada hangi kitapların incelendiği, kitapların yayınevleri ve yazarlarıyla birlikte tanıtılması, her kitapta kaç şiirin bulunduğu ve bu şiirlerin neler olduğu, serbest okuma metni olarak yer alan şiirler ve kitaplardaki dağılımı, incelenen şiir adları ve yazarları gibi bilgiler bu başlık altında açıklanmıştır.

Çalışmada incelenen ders kitapları aşağıdaki gibidir:

Tablo 1

İncelenen Türkçe Ders Kitaplarının Sınıf Düzeyine ve Yayınevlerine Göre Dağılımı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>
5.Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları
6.Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 2. Eksen Yayıncılık 3. Ekoyay Yayıncılık
7.Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 3. Dersdestek Yayıncılık
8.Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları

Tabloda görüleceği üzere 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde 8 adet Türkçe ders kitabı incelemeye alınmıştır. Talim Terbiye Kurulu tarafından bir yıl süresince okutulması uygun görülen 8 ders kitabının dağılımına bakıldığında 5. sınıf ve 8. sınıf düzeylerinde birer, 6. sınıf ve 7. sınıf düzeylerinde ise üçer kitabın bulunduğu görülmektedir. Bu kitaplar; 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabı, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabı, 6. sınıf Eksen Yayınları kitabı, 6. sınıf Ekoyay Yayınları kitabı, 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabı, 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabı ve 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitaplarıdır.

Türkçe ders kitaplarına ait tanıtıcı bilgiler, kitaplarda bulunan şiir sayıları ve şiirlerin hangi temalarda yer aldığı bilgileri aşağıda sunulmuştur:

1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı

Elif Aktaş ve Bora Bayram editörlüğünde Hülya Ağın Haykır, Hüseyin Kaplan, Ali Kıryar, Rasim Tarakçı, Ercan Üstün'ün yazar olarak yer aldığı 254 sayfalık ders kitabıdır.

Kitapta sırasıyla Çocuk Dünyası, Millî Mücadele ve Atatürk, Erdemler, Bilim ve Teknoloji, Millî Kültürümüz, Okuma Kültürü, Sağlık ve Spor, Doğa ve Evren olmak üzere sekiz tema bulunmakta, her temada 5 metin olmak üzere ders kitabında toplamda 40 metin yer almaktadır. Her temada 5 metin bulunmaktadır, bunların üçü okuma metni, biri dinleme metni, bir diğeri serbest okuma metnidir.

Tablo 2

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı:

<u>Tema</u>	<u>Temada Yer Alan Şiir Metinleri</u>	<u>Şiir Sayısı</u>
<i>Çocuk Dünyası</i>	Çocukluk	1
<i>Millî Mücadele ve Atatürk</i>	Mustafa Kemal'in Kağnısı	1
<i>Erdemler</i>	Vakit Varken	1
<i>Bilim ve Teknoloji</i>	-	-
<i>Millî Kültürümüz</i>	Anadolu Sevgisi	1
<i>Okuma Kültürü</i>	Kitabın Serüveni Keramet Kavukta mı?	2
<i>Sağlık ve Spor</i>	Cazgır	1

<i>Doğa ve Evren</i>	Yüksek Evde Oturanın Türküsü	1
<i>Toplam Şiir Sayısı</i>		8

Tabloda da görüldüğü gibi 1. temada “Çocukluk”, 2. temada “Mustafa Kemal’in Kağnısı”, 3. temada “Vakit Varken” (serbest okuma metni), (4. temada şiir metni yok), 5. temada “Anadolu Sevgisi”, 6. temada “Kitabın Serüveni” ve “Keramet Kavukta mı?” (serbest okuma metni), 7. temada “Cazgır”, 8. temada “Yüksek Evde Oturanın Türküsü” olmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf Türkçe ders kitabında 8 şiir bulunmaktadır.

2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı

Kitap Zekerya Batur ve Sabri Ceylan editörlüğünde Sabri Ceylan, Kadir Duru, Gülten Erkek ve Murat Pastutmaz’ın yazar olarak yer aldığı 288 sayfalık bir ders kitabıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabında sırasıyla Okuma Kültürü, Millî Mücadele ve Atatürk, Bilim ve Teknoloji, Erdemler, Doğa ve Evren, Millî Kültürümüz, Sağlık ve Spor, Birey ve Toplum olmak üzere 8 tema bulunmaktadır. Her temada 5 metin olmak üzere toplamda 40 metin yer almaktadır. Her temada 5 metin bulunmaktadır, bunların üçü okuma metni, biri dinleme metni, bir diğeri serbest okuma metnidir.

Tablo 3

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı:

<u>Tema</u>	<u>Temada Yer Alan Şiir Metinleri</u>	<u>Şiir Sayısı</u>
<i>Okuma Kültürü</i>	Arıyorum	1

<i>Millî Mücadele ve Atatürk</i>	-	-
<i>Bilim ve Teknoloji</i>	-	-
<i>Erdemler</i>	Sevgi Diyen Çağlar Aşar	1
<i>Doğa ve Evren</i>	-	-
<i>Millî Kültürümüz</i>	Anadolu	3
	Ana Dili	
	Vatan Destanı	
<i>Sağlık ve Spor</i>	-	-
<i>Birey ve Toplum</i>	-	-
	<i>Toplam Şiir Sayısı</i>	5

Tabloda da görüleceği üzere 1. temada “Arıyorum”, 4. temada “Sevgi Diyen Çağlar Aşar”, 6. temada “Anadolu”, “Ana Dili” ve “Vatan Destanı” (serbest okuma metni) olmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında 5 şiir bulunmaktadır. 2., 3., 5., 7. ve 8. temalarda, yani 5 temada şiir metni yoktur. Kitapta yer alan 5 şiir metninden bir tanesi serbest okuma metnidir. 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları Türkçe ders kitabında, dil gelişiminde önemli bir yer tutan şiir metinlerine yeterince yer verilmediği görülmektedir.

3. Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı

Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabı tek bir yazar tarafından yazılmıştır. Yasemin Şekerci'nin hazırladığı kitapta görsel tasarımcı olarak Murat Altıntaş ismi yer almaktadır. Kitap 276 sayfadır.

Kitapta sırasıyla Erdemler, Millî Kültürümüz, Millî Mücadele, Çocuk Dünyası, Birey ve Toplum, İletişim, Doğa ve Evren, Bilim ve Teknoloji olmak üzere sekiz tema bulunmakta, her temada 5 metin olmak üzere ders kitabında toplamda 40 metin yer almaktadır. Her temada 5 metin bulunmaktadır, bunların üçü okuma metni, biri dinleme metni, bir diğeri de serbest okuma metnidir.

Tablo 4

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı:

<u>Tema</u>	<u>Temada Yer Alan Şiir Metinleri</u>	<u>Şiir Sayısı</u>
<i>Erdemler</i>	-	-
<i>Millî Kültürümüz</i>	Türküler Dolusu	1
<i>Millî Mücadele</i>	30 Ağustos Dolunayda Kurtlar	2
<i>Çocuk Dünyası</i>	Çocuk ve Resim	1
<i>Birey ve Toplum</i>	Birlikte	1
<i>İletişim</i>	-	-
<i>Doğa ve Evren</i>	Orman Gün Doğuyor	2
<i>Bilim ve Teknoloji</i>	Uçakla Yolculuk	1
<i>Toplam Şiir Sayısı</i>		8

Görüleceği üzere konu alanı çok geniş olmasına rağmen kitabın ilk temada şiir bulunmamaktadır. 2. temada “Türküler Dolusu”, 3. temada “30 Ağustos” ve “Dolunayda Kurtlar” (serbest okuma metni), 4. temada “Çocuk ve Resim”, 5. temada “Birlikte”, (6. temada şiir metni yok), 7. temada “Orman” ve “Gün Doğuyor”, 8. temada “Uçakla Yolculuk” olmak üzere Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında 8 şiir bulunmaktadır.

4. Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı

Ekoyay Yayıncılık 6. sınıf Türkçe ders kitabı tek bir yazar tarafından yazılmıştır. Tuncay Demirel’in hazırladığı kitapta görsel tasarımcı olarak Gülçin Akın Bektaş ismi yer almaktadır. Kitap 284 sayfadır.

Kitapta sırasıyla Doğa ve Evren, Millî Mücadele ve Atatürk, Çocuk Dünyası, Erdemler, Millî Kültürümüz, Bilim ve Teknoloji, Sanat, Vatandaşlık olmak üzere sekiz tema bulunmakta, her temada 5 metin olmak üzere ders kitabında toplamda 40 metin yer almaktadır. Temalarda 5 metin bulunmaktadır, bunların üçü okuma metni, biri dinleme metni, bir diğeri serbest okuma metnidir.

Tablo 5

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı:

<u>Tema</u>	<u>Temada Yer Alan Şiir Metinleri</u>	<u>Şiir Sayısı</u>
<i>Doğa ve Evren</i>	-	-
<i>Millî Mücadele ve Atatürk</i>	Kuşların Çektiği Kağıt Çanakkale	2
<i>Çocuk Dünyası</i>	Uçurtma Kanatların Çocuklar	3

	Karusel (Atlı Karınca)	
<i>Erdemler</i>	Sevgiyle	2
	Yıldız Yağmuru	
<i>Millî Kültürümüz</i>	Nineme Ninni	2
	Ozan	
<i>Bilim ve Teknoloji</i>	Mavi Portakal	1
<i>Sanat</i>	Çocuk ve Resim	2
	Yürekler	
<i>Vatandaşlık</i>	Kurtla Köpek	3
	Vatan Sevgisini İçten Duyanlar	
	Alın Terinden Bir Deniz	
	<i>Toplam Şiir Sayısı</i>	15

Tabloya bakıldığında kitabın ilk teması olan Doğa ve Evren temasında şiir bulunmamaktadır. 2. temada “Kuşların Çektiği Kağı” ve “Çanakkale”, 3. temada “Uçurtma”, “Kanatların Çocuklar”, “Karusel (Atlı Karınca) (serbest okuma metni), 4. temada “Sevgiyle” ve “Yıldız Yağmuru” (serbest okuma metni), 5. temada “Nineme Ninni” ve “Ozan” (serbest okuma metni), 6. temada “Mavi Portakal”, 7. temada “Çocuk ve Resim” ve “Yürekler”, 8. temada “Kurtla Köpek”, “Vatan Sevgisini İçten Duyanlar” ve “Alın Terinden Bir Deniz” (serbest okuma metni) olmak üzere Ekoyay Yayıncılık 6. sınıf Türkçe ders kitabında 15 şiir bulunmaktadır. Tuncay Demirel tarafından hazırlanan kitap, bu çalışmada incelenen Türkçe ders kitapları arasında en fazla şiir bulunduran ders kitabıdır.

5. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (Dizi: 1727) 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı

Emine Kırman editörlüğünde, Emine Kırman, Tolga Kır, Seda Yağız'ın yazar olarak yer aldığı 272 sayfalık ders kitabıdır.

Kitapta sırasıyla Duygular, Millî Mücadele ve Atatürk, Okuma Kültürü, Erdemler, Kişisel Gelişim, Millî Kültürümüz, Sağlık ve Spor, Sanat olmak üzere sekiz tema bulunmakta, her temada 5 metin olmak üzere bu ders kitabında da toplamda 40 metin yer almaktadır. Her temada 5 metin bulunmaktadır, bunların üçü okuma metni, biri dinleme/izleme metni, bir diğeri serbest okuma metnidir.

Tablo 6

MEB Yayınları (Dizi: 1727) 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı:

<u>Tema</u>	<u>Temada Yer Alan Şiir Metinleri</u>	<u>Şiir Sayısı</u>
<i>Duygular</i>	Bir Dünya Düşünürüm Korku	2
<i>Millî Mücadele ve Atatürk</i>	Atatürk'ü Gördüm Düşümde	1
<i>Okuma Kültürü</i>	Kitaplarla Kurulan Dostluk	1
<i>Erdemler</i>	-	-
<i>Kişisel Gelişim</i>	-	-
<i>Millî Kültürümüz</i>	Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2)	2
<i>Sağlık ve Spor</i>	-	-
<i>Sanat</i>	-	-
<i>Toplam Şiir Sayısı</i>		6

Tabloda da görüldüğü gibi 1. temada “Bir Dünya Düşünürüm” ve “Korku”, 2. temada “Atatürk’ü Gördüm Düşümde”, 3. temada “Kitaplarla Kurulan Dostluk”, (4. ve 5. temada şiir metni yok), 6. temada “Nasreddin Hoca Hikâyeleri” adı altında “Peşin Para” ve “Yoğurt Gölü”, (7. ve 8. temada şiir metni yok) olmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabında 6 şiir bulunmaktadır. Erdemler, Kişisel Gelişim, Sağlık ve Spor, Sanat temalarında şiir metinlerinin kullanılmadığı görülmektedir.

6. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (Dizi: 1728) 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı

Kitap; Nurcihan Demirer editörlüğünde, Nurcihan Demirer, Ahmet Akgül, Ebubekir Gürcan, Duygu Karadaş, İlkay Karahan ve Ali Uysal’ın yazar olarak yer aldığı 264 sayfalık ders kitabıdır.

Erdemler, Millî Mücadele ve Atatürk, Kişisel Gelişim, Millî Kültürümüz, Bilim ve Teknoloji, Okuma Kültürü, Doğa ve Evren, Zaman ve Mekân olmak üzere kitapta sekiz tema bulunmakta, her temada 5 metin olmak üzere ders kitabında toplam 40 metin yer almaktadır. Her temada 5 metin bulunmaktadır, bunların üçü okuma metni, biri dinleme/izleme metni, bir diğeri serbest okuma metnidir.

Tablo 7

MEB Yayınları (Dizi: 1728) 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı:

<u>Tema</u>	<u>Temada Yer Alan Şiir Metinleri</u>	<u>Şiir Sayısı</u>
<i>Erdemler</i>	Eşek ve Köpek	1
<i>Millî Mücadele ve Atatürk</i>	Vatan Destanı	1
<i>Kişisel Gelişim</i>	-	-

<i>Millî Kültürümüz</i>	Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!	1
<i>Bilim ve Teknoloji</i>	-	-
<i>Okuma Kültürü</i>	-	-
<i>Doğa ve Evren</i>	Bu Sabah Hava Berrak	1
<i>Zaman ve Mekân</i>	İstanbul	2
	Akşehir'de Bir Fil	
	<i>Toplam Şiir Sayısı</i>	6

Tabloya bakıldığında 1. temada “Eşek ve Köpek” (serbest okuma metni), 2. temada “Vatan Destanı”, (3. temada şiir metni yok), 4. temada “Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!”, (5. ve 6. temada şiir metni yok), 7. temada “Bu Sabah Hava Berrak”, 8. temada “İstanbul” ve “Akşehir'de Bir Fil” olmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabında 6 şiir bulunduğu görülmektedir. 3 temada şiir metni yoktur, 7. sınıflar için hazırlanmış Türkçe ders kitabında 6 adet şiir metninin bulunmasının -bunlardan bir tanesi serbest okuma metni- dil öğretimi açısından yetersiz olduğu söylenebilir.

7. Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı

Dersdestek Yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabı da Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabı gibi tek bir yazar tarafından yazılmıştır. Burçak Kaya'nın hazırladığı kitapta görsel tasarımcı olarak Serkan Avcı ismi yer almaktadır. Kitap 288 sayfadır.

Kitapta sırasıyla Erdemler, Doğa ve Evren, Millî Kültürümüz, Millî Mücadele ve Atatürk, Vatandaşlık, Sağlık ve Spor, Sanat, Bilim ve Teknoloji olmak üzere sekiz tema bulunmakta, her temada 5 metin olmak üzere ders kitabında toplamda 40 metin yer almaktadır. Her temada 5 metin bulunmaktadır, bunların üçü okuma metni, biri dinleme/izleme metni, bir diğeri serbest okuma metnidir.

Tablo 8

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı:

<u>Tema</u>	<u>Temada Yer Alan Şiir Metinleri</u>	<u>Şiir Sayısı</u>
<i>Erdemler</i>	Sevgi Kurtaracak Bizi	1
<i>Doğa ve Evren</i>	Rüzgâr	1
<i>Millî Kültürümüz</i>	Bayrak	1
<i>Millî Mücadele ve Atatürk</i>	-	-
<i>Vatandaşlık</i>	Harman Yerinde Vaktini Boş Geçirme!	2
<i>Sağlık ve Spor</i>	-	-
<i>Sanat</i>	Ay Şairi	1
<i>Bilim ve Teknoloji</i>	Kara Tren	1
<i>Toplam Şiir Sayısı</i>		<i>7</i>

Tabloda da görüldüğü üzere 1. temada “Sevgi Kurtaracak Bizi”, 2. temada “Rüzgâr”, 3. temada “Bayrak”, (4. temada şiir metni yok), 5. temada “Harman Yerinde” ve “Vaktini Boş Geçirme!”, (6. temada şiir metni yok), 7. temada “Ay Şairi”, 8. temada “Kara Tren” olmak üzere Dersdestek Yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabında 7 adet şiir metni bulunmaktadır.

8. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı

İlhan Erdem editörlüğünde Mahmut Karaaslan, Yeşim Kaya, Gülşah Mete, Şahin Ozan, Derya Özdemir'in yazar olarak yer aldığı 251 sayfalık ders kitabıdır.

Kitapta sırasıyla Kişisel Gelişim, Millî Mücadele ve Atatürk, Birey ve Toplum, Sanat, Millî Kültürümüz, Zaman ve Mekân, Erdemler, Hak ve Özgürlükler olmak üzere sekiz tema bulunmakta, her temada 5 metin olmak üzere ders kitabında toplamda 40 metin yer almaktadır. Her temada 5 metin bulunmaktadır, bunların üçü okuma metni, biri dinleme/izleme metni, bir diğeri serbest okuma metnidir.

Tablo 9

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirlerin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı:

<u>Tema</u>	<u>Temada Yer Alan Şiir Metinleri</u>	<u>Şiir Sayısı</u>
<i>Kişisel Gelişim</i>	-	-
<i>Millî Mücadele ve Atatürk</i>	O Geliyor	1
<i>Birey ve Toplum</i>	Gurbet	1
<i>Sanat</i>	Sanat	1
<i>Millî Kültürümüz</i>	Anadolu Uygarlıkları	1
<i>Zaman ve Mekân</i>	Geçen Zaman	2
	Bursa'da Zaman	
<i>Erdemler</i>	Gül'ü İncitme Gönül	2
	Eşekle Tilki	

<i>Hak ve Özgürlükler</i>	Özgürlük	1
		<i>Toplam Şiir Sayısı</i>
		9

Tabloya bakıldığında 1. temada şiir metninin olmadığı, 2. temada “O Geliyor”, 3. temada “Gurbet”, 4. temada “Sanat”, 5. temada “Anadolu Uygarlıkları”, 6. temada “Geçen Zaman” ve “Bursa’da Zaman” (serbest okuma metni), 7. temada “Gül’ü İncitme Gönül” ve “Eşekle Tilki” (serbest okuma metni), 8. temada “Özgürlük” olmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabında 9 adet şiir metni bulunduğu görülmektedir.

Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Şiirler

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki şiirler ve şairleri, şiirlerin sınıflara ve yayınevlerine göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 10

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Sınıf Düzeyine ve Yayınevlerine Göre Dağılımı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5
	2. Eksen Yayıncılık	8
	3. Ekoyay Yayıncılık	15
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6

	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6
	3. Dersdestek Yayıncılık	7
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9
<i>Toplam Şiir Sayısı</i>		64

Tabloda da görüleceği üzere 8 Türkçe ders kitabında toplamda 64 adet şiir bulunmaktadır. 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 8, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında 5, Eksen Yayınları 6. sınıf kitabında 8, Ekoyay Yayınları 6. sınıf kitabında ise 15 şiir yer almaktadır. 7. sınıf düzeyindeki kitaplarda ise durum şöyledir: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 6, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 6, Dersdestek Yayınları kitabında ise 7'dir. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 9 şiir vardır. En yüksek şiir sayısının Ekoyay Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında, en düşük şiir sayısının ise 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında olduğu görülmektedir.

Tablo 11

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Temalara Göre Dağılımı:

<u>Temalar</u>	<u>5. Sınıf</u>	<u>6. Sınıf</u>	<u>7. Sınıf</u>	<u>8. Sınıf</u>	<u>Toplam Şiir Sayısı</u>
<i>Çocuk Dünyası</i>	1	4			5
<i>Millî Mücadele ve Atatürk</i>	1	4	2	1	8
<i>Erdemler</i>	1	3	2	2	8
<i>Bilim ve Teknoloji</i>		2	1		3
<i>Millî Kültürümüz</i>	1	6	4	1	12

<i>Okuma Kültürü</i>	2	1	1		4
<i>Sağlık ve Spor</i>	1				1
<i>Doğa ve Evren</i>	1	2	2		5
<i>Birey ve Toplum</i>		1		1	2
<i>Duygular</i>			2		2
<i>Zaman ve Mekân</i>			2	2	4
<i>Vatandaşlık</i>		3	2		5
<i>Sanat</i>		2	1	1	4
<i>Hak ve Özgürlükler</i>				1	1
<i>Toplam</i>	8	28	19	9	64

Tabloda görüldüğü üzere en fazla şiirin bulunduğu temalar Millî Kültürümüz, Erdemler, Millî Mücadele ve Atatürk temalarıdır. 64 şiir metninin 28 tanesi bu üç tema altında işlenmiştir. Sağlık ve Spor, Bilim ve Teknoloji ise neredeyse bütün kitaplarda işlenen temalar olmalarına rağmen toplamda 4 adet şiir metniyle yer bulabilmişlerdir.

Tablo 12

Türkçe Ders Kitaplarında Serbest Okuma Metni Olarak Yer Alan Şiir Sayısı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Toplam Şiir Sayısı</u>	<u>Serbest Okuma Metni Olarak Yer Alan Şiir Sayısı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	2

6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	1
	2. Eksen Yayıncılık	8	3
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	4
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	2
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	1
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	1
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	2
<i>Toplam Şiir Sayısı</i>		64	16

Türkçe ders kitaplarında toplam 64 şiir bulunurken yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere bu şiirlerin 16 tanesi “serbest okuma metni” olarak yer almaktadır. Tablodan anlaşılacağı üzere 5-8. sınıf için hazırlanan 8 adet Türkçe ders kitabında toplam 48 şiir etkinliklerle ders içerisinde işlenmiştir. Ders kitapları arasında etkinliklerle işlenen şiir sayısının en düşük olduğu yayınevleri [Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf ders kitabı (6 şiir), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabı (4 şiir), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 7. sınıf ders kitabı (4 şiir), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf ders kitabı (7 şiir)] seçildiğinde bir eğitim öğretim süresince öğrencilerin Türkçe derslerinde toplamda 21 adet şiirle karşı karşıya geldiği söylenebilir. Dil eğitimi çalışmalarında önemli bir yeri olan şiirlere yeterli sayıda yer verilmediği görülmektedir.

Tablo 13

Türkçe Ders Kitaplarında Serbest Okuma Metni Olarak Yer Alan Şiirlerin Yayınevlerine Göre Dağılımı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Serbest Okuma Metni Olarak</u> <u>Yer Alan Şiirler</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	1. Vakit Varken 2. Keramet Kavukta mı?
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	1. Vatan Destanı
	2. Eksen Yayıncılık	1. Dolunayda Kurtlar 2. Çocuk ve Resim 3. Gün Doğuyor
	3. Ekoyay Yayıncılık	1. Karusel (Atlı Karınca) 2. Yıldız Yağmuru 3. Ozan 4. Alın Terinden Bir Deniz
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	1. Korku 2. Nasreddin Hoca Hikâyeleri
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	1. Eşek ve Köpek
	3. Dersdestek Yayıncılık	1. Vaktini Boş Geçirme!
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	1. Bursa'da Zaman 2. Eşekle Tilki

Serbest okuma metni olarak yer alan şiirler çıkarıldığında etkinliklerle işlenen şiirlerin Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında dörder şiir ile en az sayıda olduğu görülmektedir. Eksen Yayıncılık'ta 3 adet şiir serbest okuma metni olarak yer almasına rağmen etkinliklerle işlenen şiir sayısı 5'tir. En fazla şiir Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer almaktadır, etkinliklerle işlenen şiir sayısı 11'dir.

Tablo 14

Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Şiirler ve Şairleri:

<u>Şiirin Adı</u>	<u>Şairin Adı</u>	<u>Sınıf Düzeyi</u>
<i>Çocukluk</i>	Cahit Sıtkı Tarancı	5
<i>Mustafa Kemal'in Kağnısı</i>	Fazıl Hüsnü Dağlarca	5
<i>Vakit Varken</i>	Resul Rıza	5
<i>Anadolu Sevgisi</i>	Abdürrahim Karakoç	5
<i>Kitabın Serüveni</i>	M. Necati Öngay	5
<i>Keramet Kavukta mı?</i>	M. Halistin Kukul	5
<i>Cazgır</i>	Attilâ İlhan	5
<i>Yüksek Evde Oturanın Türküsü</i>	Gülten Akın	5
<i>Arıyorum</i>	Yusuf Yanç	6
<i>Sevgi Diyen Çağlar Aşar</i>	Bestami Yazgan	6
<i>Anadolu</i>	Rıza Tevfik Bölükbaşı	6

<i>Ana Dili</i>	Bahtiyar Vahapzade	6
<i>Vatan Destanı</i>	Halit Fahri Ozansoy	6
<i>Türküler Dolusu</i>	Bedri Rahmi Eyüboğlu	6
<i>30 Ağustos</i>	Ahmet Kutsi Tecer	6
<i>Dolunayda Kurtlar</i>	Mehmet Aycı	6
<i>Çocuk ve Resim</i>	Dilaver Cebeci	6
<i>Birlikte</i>	Mehmet Salihoğlu	6
<i>Orman</i>	Zeki Tunaboşlu	6
<i>Gün Doğuyor</i>	Orhan Veli Kanık	6
<i>Uçakla Yolculuk</i>	Celal Sıtkı Gürler	6
<i>Kuşların Çektiği Kağm</i>	Fazıl Hüsnü Dağlarca	6
<i>Çanakkale</i>	Faruk Nafiz Çamlıbel	6
<i>Uçurtma</i>	Necdet Neydim	6
<i>Kanatlanın Çocuklar</i>	Yusuf Dursun	6
<i>Karusel (Atlı Karınca)</i>	Bahtiyar Vahapzâde	6
<i>Sevgiyle</i>	Ayla Çınaroğlu	6
<i>Yıldız Yağmuru</i>	Ülkü Tamer	6
<i>Nineme Ninni</i>	Ali Akbaş	6
<i>Ozan</i>	Zeynel Beksaç	6

<i>Mavi Portakal</i>	Bedri Rahmi Eyüboğlu	6
<i>Çocuk ve Resim</i>	Dilaver Cebeci	6
<i>Yürekler</i>	Arif Nihat Asya	6
<i>Kurtla Köpek</i>	Orhan Veli Kanık	6
<i>Vatan Sevgisini İçten Duyanlar</i>	Âşık Veysel	6
<i>Alın Terinden Bir Deniz</i>	Ali Akbaş	6
<i>Bir Dünya Düşünürüm</i>	Coşkun Ertepinar	7
<i>Korku</i>	Bahtiyar Vahapzade	7
<i>Atatürk'ü Gördüm Düşümde</i>	Abdullah Rıza Ergüven	7
<i>Kitaplarla Kurulan Dostluk</i>	Coşkun Ertepinar	7
<i>Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2)</i>	Orhan Veli Kanık	7
<i>Eşek ve Köpek</i>	La Fontaine	7
<i>Vatan Destanı</i>	Halit Fahri Ozansoy	7
<i>Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!</i>	Yavuz Bülent Bâkiler	7
<i>Bu Sabah Hava Berrak</i>	Cahit Sıtkı Tarancı	7
<i>İstanbul</i>	Ziya Osman Saba	7
<i>Akşehir'de Bir Fil</i>	Nüzhet Erman	7
<i>Sevgi Kurtaracak Bizi</i>	Mehmet Salihoğlu	7
<i>Rüzgâr</i>	Cahit Külebi	7

<i>Bayrak</i>	Arif Nihat Asya	7
<i>Harman Yerinde</i>	Rakım Çalapala	7
<i>Vaktini Boş Geçirme!</i>	Rakım Çalapala	7
<i>Ay Şairi</i>	Aytül Akal	7
<i>Kara Tren</i>	Özhan Eren	7
<i>O Geliyor</i>	Celal Sahir Erozan	8
<i>Gurbet</i>	Necip Fazıl Kısakürek	8
<i>Sanat</i>	Faruk Nafiz Çamlıbel	8
<i>Anadolu Uygarlıkları</i>	Günay Tulun	8
<i>Geçen Zaman</i>	Ziya Osman Saba	8
<i>Bursa'da Zaman</i>	Ahmet Hamdi Tanpınar	8
<i>Gül'ü İncitme Gönül</i>	Bestami Yazgan	8
<i>Eşekle Tilki</i>	Asım Haliloğlu	8
<i>Özgürlük</i>	Cahit Külebi	8

(Not: Halit Fahri Ozansoy'un *Vatan Destanı* isimli şiiri 6. sınıf ve 7. sınıf düzeyinde iki kitapta, Dilaver Cebeci'nin *Çocuk ve Resim* isimli şiiri de 6. sınıf düzeyindeki iki kitapta yer almaktadır.)

Tabloya bakıldığında Türk Edebiyatının önemli şairlerini görmek mümkündür. Ahmet Hamdi Tanpınar, Attila İlhan, Orhan Veli Kanık, Cahit Külebi, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Ülkü Tamer gibi edebiyatımızın önemli isimleri Türkçe ders kitaplarında yer bulmuşlardır.

Türkçe ders kitaplarında bazı şairlere ait birkaç şiir yer almıştır. Tabloya bakıldığında kitaplarda 2 veya 3 şiiri bulunan şair sayısının 16 olduğu görülmektedir. Kitaplarda birden fazla şiiri bulunan 16 şaire ait incelenen Türkçe ders kitaplarındaki şiir sayısı toplamı ise 35'tir. 64 şiir olduğu düşünüldüğünde geriye kalan 29 şair ile birlikte Türkçe ders kitaplarında 45 farklı şairin şiirlerinin yer aldığı söylenebilir. Türkçe ders kitaplarında birden fazla şiiri bulunan şairler ve şiirleri aşağıdaki gibidir:

- Orhan Veli Kanık: *Gün Doğuyor, Kurtla Köpek, Nasreddin Hoca Hikâyeleri (Peşin Para ve Yoğurt Gölü)*.
- Bahtiyar Vahapzade: *Ana Dili, Korku, Karusel (Atlı Karınca)*.
- Cahit Sıtkı Tarancı: *Çocukluk, Bu Sabah Hava Berrak*.
- Fazıl Hüsnü Dağlarca: *Mustafa Kemal'in Kağnısı, Kuşların Çektiği Kağrı*.
- Faruk Nafiz Çamlıbel: *Çanakkale, Sanat*.
- Cahit Külebi: *Rüzgâr, Özgürlük*.
- Bedri Rahmi Eyüboğlu: *Türküler Dolusu, Mavi Portakal*.
- Arif Nihat Asya: *Yürekler, Bayrak*.
- Ziya Osman Saba: *İstanbul, Geçen Zaman*.
- Coşkun Ertepinar: *Bir Dünya Düşünürüm, Kitaplarla Kurulan Dostluk*.
- Rakım Çalapala: *Harman Yerinde, Vaktini Boş Geçirme!*.
- Bestami Yazgan: *Sevgi Diyen Çağlar Aşar, Gül'ü İncitme Gönül*.
- Ali Akbaş: *Nineme Ninni, Alın Terinden Bir Deniz*.
- Mehmet Salihoğlu: *Birlikte, Sevgi Kurtaracak Bizi*.
- Halit Fahri Ozansoy: *Vatan Destanı (2 kitap)*.
- Dilaver Cebeci: *Çocuk ve Resim (2 kitap)*

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada, Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin dil bilimsel açıdan incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi üzerinden 2018-2019 eğitim öğretim yılında ders kitabı olarak okutulması uygun bulunan Türkçe ders kitaplarının künyelerine bakılmış, söz konusu kitaplara ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan sosyal nitelikli eğitsel elektronik içerik ağı olan EBA (Eğitim Bilişim Ağı) üzerinden ulaşılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan ve 2018-2019 eğitim öğretim döneminde okutulması uygun bulunan 8 adet Türkçe ders kitabı incelenmiş, kitaplarda okuma ve serbest okuma metni olarak yer alan toplam 64 adet şiir olduğu saptanmıştır.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiir metinleri, ülkemizde dil biliminin en önemli isimlerinden olan Doğan Aksan'ın "*Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*" kitabındaki dil bilimsel başlıklar-bilgiler ışığında değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin incelendiği bu çalışmada, 2018-2019 Eğitim-öğretim döneminde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanıp okutulması uygun bulunan 5-8. sınıfları kapsayan 8 adet Türkçe ders kitabı ele alınmıştır. 5 ve 8. sınıflardan birer adet, 6. sınıflardan 3 adet ve 7. sınıflardan 3 adet olmak üzere 8 adet Türkçe ders kitabında yer alan şiirler dil bilimsel özellikler bakımından araştırılmıştır. Türkçe ders kitaplarında bulunan toplam 64 şiir, Doğan Aksan'ın şiir dili incelemelerinde bir el kitabı konumunda olan "*Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*" isimli kitabındaki başlıklarla incelenmiştir.

Çalışma materyali ve materyalin hangi ölçütlere göre inceleneceği hususu belirlendikten sonra verilerin elde edilmesi, işlenmesi, tanımlanması ve yorumlanması aşamalarına geçilmiştir. Öncelikle incelemeye alınan 8 adet Türkçe ders kitabında bulunan şiirler, sınıf düzeyleri ve yayınevlerine göre ayrılarak dosyalar haline getirilmiştir. Çalışmada hangi kitapların ele alındığı, bu kitapların hangi yayınevlerine ait

olduğu ve kimler tarafından yazıldığı, kitaplarda kaçır Şiirin bulunduğu, kitaplarda bulunan Şiirlerin ve Şairlerin hangileri olduğu, Şiirlerin hangi temalarda sıklıkla yer aldığı, serbest okuma metni olarak yer alan Şiir sayısı gibi ders kitaplarına ve Şiirlere dair temel sorular “çalışma materyali” başlığında cevaplanmıştır. Bu bilgiler ışığında “bulgular” bölümünde her bir Şiir “Şiir Dili ve Türk Şiir Dili” kitabındaki inceleme başlıklarına uygun olarak ele alınmıştır. Türkçe ders kitaplarında bulunan 64 Şiir, Doğan Aksan’ın “Şiir Dili ve Türk Şiir Dili” kitabındaki 9 temel, 21 alt başlıkla (“sözcük yinelemeleri” sonradan eklenmiştir) incelenmiştir. İncelemeye konu başlıklar şunlardır:

1. İmge
2. Doğal, rahat ve içten söyleyiş-konuşulan dil
3. Kısa ve eksiltili anlatım
4. Göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması
 - Göndergesel anlam
 - Duygu değerı
 - Özel ad
 - Kavram karşıtlığı
5. Benzetme
6. Aktarma
 - Deyim aktarması
 - Kişileştirme
 - Konuşturma
 - Somutlaştırma
 - Açık eğretileme
 - Kapalı eğretileme
 - Ad aktarması
 - Alışılmamış bağdaştırma
7. Sapma,
 - Sözcüksel sapma
 - Biçim bilimsel sapma
 - Anlam bilimsel sapma
 - Sessel sapma
 - Öteki saptmalar

8. Ses ögeleri

- Uyak-kafiye
- Ses yinelemeleri
- Sözcük yinelemeleri
- Öteki yinelemeler
- Ölçü ve ritim

9. Biçim

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde dil bilimsel ögelerin kullanım durumu incelendiğinden bulguların sıklık şeklinde sunulması uygun bulunmuştur. Her bir dil bilimsel inceleme başlığı altında, dil bilimsel ögelerin kitaplardaki dağılımları tablolar ve grafikler halinde verilmiştir. Tablolar sınıf düzeylerine, yayınevlerine, şiir sayılarına, şiirlere ve şairlerine, serbest okuma metni olarak yer alan şiirlere göre değerlendirilmiştir. Başlıklar altında şiirlerdeki örnek bulgulara yer verilerek, incelenen Türkçe ders kitaplarındaki 64 şiire ait sıklık düzeyi sunulmuştur. İncelenen başlıkların tamamında veriler doküman incelemesi ile elde edilirken, “ses yinelemeleri” ve “sözcük yinelemeleri” başlıklarında meta analiz programı olan <http://nlp.istanbulc.edu.tr/metinanaliz/>’den yararlanılmıştır. Her başlık kendine özgü olduğundan bulgular, başlığın dil bilimsel özelliklerine göre şekillenmiştir. Özel ad, kavram karşıtlığı, sözcüksel sapma gibi başlıklarda sıklıklar “kelimeler” üzerinden bulunurken; imge, kısa-eksilteli anlatım, alışılmamış bağdaştırma gibi başlıklarda “anlam bütünlüğünün sağlanabildiği en kısa cümle-dize” üzerinden; uyak-kafiye, öteki yinelemeler başlıklarında ise daha büyük birimler üzerinden işlem yapılmıştır.

Şiirler 9 temel inceleme başlığı altında ele alınmıştır. Bu başlıklar: imge, konuşulan dilden yararlanma, kısa ve eksilteli anlatım, göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması, benzetmeler, aktarmalar, sapmalar, ses ögelerinden yararlanma ve biçim başlıklarıdır. “Göstergelerin anlam yönünden yararlanma” başlığında göndergesel anlam, duygu değeri, özel adlardan yararlanma ve kavram karşıtlığından yararlanma başlıkları ele alınmıştır. Doğan Aksan’ın kitabında çağrışım alanı ile ilgili olarak ele alınan “yan anlam ve connotation” başlığı, yine okur odaklı başlıklar olup verilerin yorumlamalar üzerinden elde edileceği “uzak çağrışımlar” ve “çok anlamlı ögelerden yararlanma” başlıkları inceleme alanı dışında tutulmuştur. “Aktarmalar” başlığında deyim aktarmaları, ad aktarmaları ve alışılmamış bağdaştırmalar; “sapmalar” başlığında sözcüksel, biçim

bilimsel, anlam bilimsel, sessel ve öteki sapmalar; “ses öğelerinden yararlanma” başlığında ise uyak (kafiye), ses yinelemeleri, sözcük yinelemeleri, öteki yinelemeler ve ölçü ve ritim başlıkları incelenmiştir. Cinaz, çok fazla örnek bulunmadığından yinelemeler bölümü içerisinde değerlendirilmiş, ayrı bir başlık olarak incelenmemiştir.

İnceleme başlıklarıyla oluşturulmuş dosyalar üzerinden çalışılmış; her bir dosyada bütün şiirler sınıf düzeyi ve yayınevlerine göre ayrılmış, sınıf düzeyi ve yayınevini belirten başlıklar altında bulgular sıralanmıştır. Bulgular bölümü için oluşturulmuş 50’den fazla dosyada veriler toplanmış; sınıf düzeylerine, yayınevlerine, şiir sayılarına, şiirlere ve şairlerine, serbest okuma metni olarak yer alan şiirlere, örneklere dair yorumlamalar temel olarak bu bulgular üzerinden yapılmıştır.

Veriler toplanırken dil bilimi başlıklarının birbiri ile olan ilişkilerine dikkat edilmiş; herhangi bir dilsel ögenin aynı anda birkaç başlıkta bulunabileceği göz önünde bulundurulmuştur. Bir aktarmanın aynı zamanda alışılmamış bağdaştırma ya da anlamsal sapma olabileceği, şiirdeki en güçlü imgenin benzetme şeklinde ortaya çıkabileceği, sessel sapmanın aynı zamanda konuşulan dilden yararlanma örneği olabileceği, bir uyağın diğer ses yinelemeleri sınıfında da yer alabileceği gibi durumlara dikkat edilmiştir. Bu bakımdan, şiirler incelenirken her bir dil bilimi başlığı için yalnızca kendi üzerinden değerlendirme yapılmış, “dilde anlam değil, kullanım vardır” esasına uygun olarak kullanımlar başlıklar özelinde sıklıklara yansıtılmıştır.

Halit Fahri Ozansoy’un “Vatan Destanı” isimli şiiri 6. sınıf ve 7. sınıf düzeyinde iki kitapta, Dilaver Cebeci’nin “Çocuk ve Resim” isimli şiiri de 6. sınıf düzeyindeki iki kitapta yer almaktadır, sınıf düzeyleri ve yayınevleri farklı (değişken unsurlar) olduğundan bu iki şiirdeki bulgular ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Şiirlerin dil bilimsel başlıklar altında incelendiği bu çalışma, en doğru yoruma ulaşabilmek adına üç uzman eğitimci tarafından yeniden incelenmiştir.

Bulgular bölümünün sonunda çalışma verilerine daha geniş bir çerçeveden bakabilmek adına Türkçe ders kitaplarında şiir dilini betimleyen dil bilimsel öğelerin genel görünümünü gösteren çizelgelere yer verilmiştir. Sonuç ve öneriler kısmında çalışma sonunda elde edilen veriler ışığında; ders kitaplarına, ders kitaplarında bulunan şiirlere, şiirlerin dil bilimsel özelliklerine dair değerlendirmeler yapılmış ve öneriler sunulmuştur.

4. BULGULAR VE YORUM

“Il n'y a pas de vrai sens d'un texte.”

(Bir metnin kesin bir anlamı yoktur.)

Paul Valery

Doğan Aksan, şiirlerin “içerik-öz” ve “sunuluş” şeklinde iki temel başlık altında incelenmelerinin uygun olduğunu, bu iki başlığın diğer konuları da kapsadığını- bütünlendiğini belirtmektedir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin dil bilimsel unsurlarının araştırma konusu olduğu bu çalışmada, aşağıdaki başlıklar esas alınmış; Millî Eğitim Bakanlığı ve diğer yayınevlerine ait 8 ders kitabı bu başlıklar altında incelenmiştir:

İçerik-öz açısından:

1. Şiir dilinde imge

Sunuluş açısından:

2. Şiir dilinde doğal, rahat ve içten söyleyiş-konuşulan dilden yararlanma
3. Şiir dilinde kısa ve eksilteli anlatım
4. Şiir dilinde göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması
 - 4.1. Şiir dilinde göstergelerin anlam yönünden yararlanma
 - 4.1.1. Göndergesel anlam
 - 4.1.2. Duygu değeri
 - 4.1.3. Şiir dilinde özel adlardan yararlanma
 - 4.1.4. Kavram karşıtlığından yararlanma
5. Benzetmeler
6. Şiir dilinde aktarmalar
 - 6.1. Deyim aktarmaları
 - 6.2. Ad aktarmaları
 - 6.3. Şiir dilinde alışılmamış bağdaştırmalar
7. Şiir dilinde sapmalar
 - 7.1. Sözcüksel sapmalar
 - 7.2. Biçim bilimsel sapmalar
 - 7.3. Anlam bilimsel sapmalar

7.4. Sessel sapmalar-bölge ağızlarına özgü kullanımlar

7.5. Öteki sapmalar

8. Şiir dilinde ses öğelerinden yararlanma

8.1. Uyak (kafiye)

8.2. Şiir dilinde ses yinelemeleri

8.3. Sözcük yinelemeleri

8.4. Öteki yinelemeler

8.5. Ölçü ve ritim

9. Şiir dilinde biçim

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirler bu bilgiler ışığında incelenmiş, ders kitaplarındaki şiir dili içerik-öz ve sunuluş başlıkları altında betimlenmeye çalışılmıştır.

4.1. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Dil Bilimsel Açından İncelenmesi

İçerik-öz ve sunuluş bakımlarından incelenen Türkçe ders kitaplarındaki şiirlere ait dil bilimsel bulgular aşağıda sunulmuştur:

İçerik-öz açısından:

4.1.1. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde İmgeye İlişkin Bulgular

İmge, şiirin bir bölümünü ya da tamamını etkisi altına alan bir göstergedir. Bu anlamda diğer dil bilimsel unsurlara göre daha kapsayıcı olduğu, şiiri tanımlamakta diğer unsurlara göre daha önemli bir yeri olduğu söylenebilir.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirler, “*imge*”nin şiir sanatındaki önemi ışığında incelenmiş, imge sıklığının güçlü anlam ağlarıyla örülü şiirlerde yoğunlaştığı görülmüştür.

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki imge sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 15

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde İmge Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>İmge Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	29
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	28
	2. Eksen Yayıncılık	8	70
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	81
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	17
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	26
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	35
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	56
	<i>Toplam</i>	64	342

Tabloda görüldüğü üzere Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf Türkçe ders kitabında imge sıklığı 29'dur. 6. sınıf düzeyine bakıldığında; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında imge sıklığı 28, Eksen Yayıncılık'a ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında imge sıklığı 70, Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında imge sıklığı 81'dir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf Türkçe ders kitabında imge sıklığı 17, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)

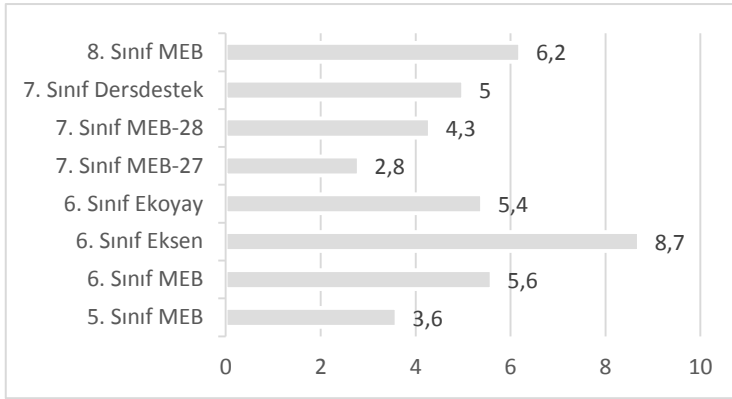
7. sınıf Türkçe ders kitabında imge sıklığı 26, Dersdestek Yayıncılık'a ait 7. sınıf Türkçe ders kitabında imge sıklığı 35'tir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki imge sıklığı ise 56'dır. 64 şiirde (2 ortak şiir) imge sıklığı toplam 342'dir.

İmge sıklığının en az olduğu şiirler, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 7. sınıf kitaplarıdır. Bir kitapta 17, diğer kitapta 26 imge sıklığı ile Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarından çıkan 5. sınıf ve 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki imge sıklığının gerisinde kaldıkları görülmektedir. İmge sıklığı, 6.sınıf düzeyindeki Eksen ve Ekoyay Yayınlarına ait kitaplarda yoğundur. 8. sınıfa ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarından çıkan kitapta imge sıklığı 56 olsa da 6. sınıfa ait Eksen ve Ekoyay Yayınlarında sıklık daha yüksektir.

Sınıflara genel olarak bakıldığında 5. sınıf için imge yoğunluğunun daha düşük olması, üst sınıflarda ise şiirlerdeki imge yoğunluğunun daha yüksek olması beklenir. 6. sınıf ve 7. sınıf düzeyine bakılacak olursa imge sıklığı 6. sınıf düzeyindeki kitaplarda toplam 179, 7. sınıf düzeyindeki kitaplarda ise 78'dir. Sınıf düzeyi arttıkça imge sıklığının da artmasının beklendiği şu durumda imge sıklığında sınıf düzeyine göre anlamlı-düzenli bir artışın olmadığı görülebilmektedir. Aksine, özellikle Eksen ve Ekoyay Yayıncılıklara ait kitaplarla birlikte 6. sınıf ve 7. sınıf düzeyindeki Türkçe ders kitapları arasında imge sıklığı açısından çok belirgin bir fark göze çarpmaktadır.

En düşük şiir sayısı, 5 ile Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 6. sınıf ders kitabındadır. Bu kitabı altışar şiir ile yine Millî Eğitimi Bakanlığına ait 7. sınıf ders kitapları takip etmektedir. 6. sınıf kitabında 5 şiirde 28 imge; 7. sınıf kitaplarında ise altışar şiirde 17 ve 26 imge bulunmaktadır. 5. sınıfa ait Türkçe kitabında hem şiir sayısı (8) hem imge sayısının (29) daha yüksek olduğu görülmektedir. Dersdestek Yayınlarına ait kitaptaki 7 şiirde 35 imge, Millî Eğitim Bakanlığına ait 8. sınıf ders kitabında 9 şiirde 56 imge bulunmaktadır. Eksen Yayıncılık'a ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında ise 8 şiirde 70 imge vardır.

Şiir sayıları ve imge sıklığı oranlarına bakılacak olursa Millî Eğitim Bakanlığı

Grafik 1. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında İmge Sıklık Oranı

Yayınları 5. sınıf Türkçe ders kitabında 8 şiirde 29 imge ile bu oranın 3,6 olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabında 5,6; Eksen Yayıncılık 6. sınıf ders kitabında 8,7; Ekoyay Yayıncılık 6. sınıf ders

kitabında ise 5,4'tür. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf ders kitabında 2,8; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf kitabında 4,3; Dersdestek Yayıncılık 7. sınıf kitabında ise 5'tir. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarındaki orana bakıldığında ise 6,2 olduğu görülmektedir. Bu oranlarla imge sıklığının en yüksek olduğu kitabın 8,7 ile Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabı olduğu görülebilir. Kitaptaki şiirlerin her birinde ortalama 8,7 imge bulunmaktadır. Eksen Yayınlarını 6,2 ile Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabı izlemektedir. En düşük imge sıklığı 2,8 ile Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf ders kitabındadır. İmge yoğunluğunun 5. sınıf Türkçe ders kitabında diğer sınıf düzeylerindeki kitaplara göre düşük olması kabul edilebilir fakat 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin imge sıklığı bakımından alt düzey sınıflara ait kitapların gerisinde kaldığı, bunun da şiirlerin niteliği-seçimi ile ilgili olduğu söylenebilir.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki bazı imge örnekleri aşağıdaki gibidir:

*“Affan Dede’ye para saydım,
Sattı bana çocukluğumu.
Artık ne yaşım var, ne adım;
Bilmiyorum kim olduğumu.
Hiçbir şey sorulmasın benden;
Haberim yok olan bitenden.”* (5. Sınıf MEB – Çocukluk)

*“Yediyordu Elif kağnısını,
Kara geceden geceden.
Sankim elif elif uzuyordu, inceliyordu,*

*Uzak cephelerin acısıydı gıcirtılar,
İnliyordu dağın ardi, yasla,
Her bir heceden heceden.”* (5. Sınıf MEB – Mustafa Kemal’in Kağnısı)

“Düşüncelerimiz aydınlatsın karanlıkları” (5. Sınıf MEB – Vakit Varken)

“Gönül perdeleri sökülsün de gör.” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

*“Hoy senin pehlivan dediğin şahan olup da uçandır.
Rüzgâr deme, buluttur. Bulut, deme, dumandır.”* (5. Sınıf MEB – Cazgır)

*“Evleri yüksek kurdular
On bin basamak merdiven
Bakışlar uzakta kaldı
Uzakta kaldı dostluklar”* (5. Sınıf MEB – Yüksek Evde Oturanın Türküsü)

*“Ormanında türlü kuşlar ötüşür.
Çayırında gürbüz koçlar itişir.
Tarlasında altın başak yetişir.
Gölgesinde gam dağıtır o eller.”* (6. Sınıf MEB – Anadolu)

*“İlk şarkımız ninniyi anamız öz sütüyle,
İçirir ruhumuza bu dilde damla damla.”* (6. Sınıf MEB – Ana Dili)

*“Ressamım.
Yurdumun taşından toprağından sürüp gelir nakışlarım.*

...

*Şairim,
Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası,
Ayak seslerinden tanırım.”* (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

*“Bir çocuk resim yapıyor.
Tutup ebemkuşağını sermiş önüne
Ve o asil beyazlığa eğmiş başını.*

Kalemleri yeşil, mavi, sarı...

Düşürmüş de kâküllerini bir masal beldesine,

Huzura şekil veriyor incecik parmakları.

...

Bir çocuk resim yapıyor.

Bir dere geliyor sonsuzluktan, akıyor sonsuzluğa.

Dirliğe boy atıyor kıyısında çimenler.

İki ağaç, baş başa seyrediyor gökleri.

Yanağından pembeler dökülüyor çocuğun,

Cömert bir yağmur gibi suluyor çiçekleri.” (6. Sınıf Eksen – Çocuk ve Resim)

“Ormansız memleket çöldür, çoraktır,

Orman, bulutlara yeşil konaktır.

Bulutlar, burada gelir, oturur,

Burada boşanır sağanaklı yağmur.

Ormandır sulara söyleyen ninni,

Ormandır sulara öz anne gibi.

Gölgelikte doğup büyür dereler,

Yazın suyu, orman korur ve besler.

Ormanlar yapraktan bir engin deniz,

Burada yıkanır hava tertemiz.

Orman sağlık, hayat dolu bir kaynak,

Herkese bir ödev onu korumak.” (6. Sınıf Eksen – Orman)

“Dili çözüyor gecelerin,

Gölgeler kaçışıyor derine.

Alıp sihrini bilmecelerin

Gün doğuyor şehrin üzerine

...

Gün doğuyor şehrin üzerine,

Renk renk hacimle doluyor her yer.

Bakıyor dağınık yüzlü evler

Hâlâ yanan sokak fenerine.

...

*Ve bir deniz hücumu hâlinde,
Gün doğuyor şehrin üzerine.”* (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

“Ben senin
Kederinin bulutlara atılan
Tohumlarıyım” (6. Sınıf Ekoyay – Uçurtma)

“Aydede ’nin bahçesine girilirdi her gece,
Aynı masalda buluşulur,
Aynı sofrayı paylaşırdı,
Devle cüce.

...
Kuşlar, yine kuruyor gökyüzü sofrasını,
Yıldızlar, yine çağırıyor uçurtmaları.
Sakalını tarayan Aydede,
Masal köşesine kurulmuş,
Çocukları bekliyor...
Kanatların rüyalar,
Delin bulutları bin bir yerinden...
Yeniden başlasın yağmuru
Masal çiçeklerinin.” (6. Sınıf Ekoyay – Kanatların Çocuklar)

“Kış, beyaz ağaçlar yaratır topraktan;
bazı insanlardan
umutsuzluk yaratır,
ama bir sevgi ilişirir bu umutsuzluğa,
dünyanın en garip çiçeğini yaratır.

...
Kış baharın habercisidir,
meleklerle mektup yazar,
gönderilmesini ister baharın,
bu arada yeryüzünü oyalar.

...

Ama o bir kedi yavrusunu gördü;
soğuktan sesi bile donmuştu kedinin,
bıyıklarında buz tutmuştu miyavlaması.” (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

“Sözleri tuzağa düşüren bir avcıdır ozan
Yelkenle en güzel düşlere kürek sallayan
Yokuşlara sevgi çuvalıyla tırmanan direngen bir hamaldır.” (6. Sınıf Ekoyay – Ozan)

“Beraber ısırılmışız iştahla
Mavili turunculu portakalı
Damlamış dudaklarımızın kenarından
Zamanın balı” (6. Sınıf Ekoyay – Mavi Portakal)

“Bir dünya düşünürüm,
Sarısında, siyahında, beyazında
Yürekler hep aynı anlayışla çarpar,
Aynı rüzgârla okşanır özgürlük çiçeği bayraklar...
Arasız bir olimpiyat şenliği yeryüzünde.” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“Kitap, kitap,
Sen dostların başında gelen dost,
Yeryüzünün güneşten önce güneşi!
Işığın aydınlattı içimi.” (7. Sınıf MEB (1727) – Kitaplarla Kurulan Dostluk)

“Sorulsa çocuk bahçesi derim,
Karşıdaki mezarlık.” (7. Sınıf MEB (1728) – Bu Sabah Hava Berrak)

“Benim de sayılmaz mı oralar?
Elimi tutar gibi iki yanımdan,
Babamın yattığı Küçüküsu,
Anamın toprağı Eyüp Sultan.” (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

“Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru,
Bulutları koyun gibi gütmüştür.

Okşayıp otları yaylalarda

Büyütmüştür.

Köylere de uğradıysa eğer

Islak, karanlık odalarda beşik sallamıştır.” (7. Sınıf Dersdestek – Rüzgâr)

“Ey şimdi süzgün rüzgârlarda dalgalı,

Barişin güvercini, savaşın kartalı.

Yüksek yerlerde açan çiçeğim” (7. Sınıf Dersdestek – Bayrak)

“*Takanın burnu nasıl Karadeniz’i yırtar;*

Siz de bir anda öyle yırtınız uykunuzu” (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

“*Çağları ben açtım, çağlar sustu benimle*

Ne uluslar kükredi çökerken ellerimde

Uygarlık denen her şey doğarken beşiğimde.” (8. Sınıf MEB – Anadolu Uygarlıkları)

“*Bir rüyadan arta kalmanın hüznü*

İçinde gülüyor bana derinden.

...

Bir zafer müjdesi burda her isim:

Sanki tek bir anda gün, saat, mevsim

Yaşıyor sihrini geçmiş zamanın

Hâlâ bu taşlarda gülen rüyanın.

...

Başındayım sanki bir mucizenin,

Su sesi ve kanat şakırtısından

Billur bir avize Bursa'da zaman.

...

Bir ilah uykusu olur elbette

Ölüm bu tılsımlı ebediyette,

Belki de rüyası büyük cetlerin,

Beyaz bahçesinde su seslerinin.” (8. Sınıf MEB – Bursa'da Zaman)

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlere bakıldığında bazı şiirlerin imge yönünden çok zengin olduğu görülmüş, bazı şiirlerde ise imge olarak adlandırılacak bir tek dil unsurunun bulunmadığı tespit edilmiştir. Ders kitaplarındaki şiirler ve imge sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve İmge Sıklığı:

- Çocukluk: 5
- Mustafa Kemal'in Kağnısı: 7
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 6
- Anadolu Sevgisi: 2
- Kitabın Serüveni: 1
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 0
- Cazgır: 6
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: 2

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve İmge Sıklığı:

- Arıyorum: 0
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 8
- Anadolu: 9
- Ana Dili: 6
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 5

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve İmge Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 21
- 30 Ağustos: 5
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 1
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 14
- Birlikte: 4
- Orman: 11
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 9
- Uçakla Yolculuk: 5

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve İmge Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 4
- Çanakkale: 4
- Uçurtma: 2
- Kanatların Çocuklar: 13

- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 5
- Sevgiyle: 0
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 13
- Nineme Ninni: 3
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 7
- Mavi Portakal: 8
- Çocuk ve Resim: 14
- Yürekler: 2
- Kurtla Köpek: 2
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 0
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 4

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve İmge Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 7
- Korku (Serbest Okuma Metni): 4
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 1
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 5
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 0

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve İmge Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 0
- Vatan Destanı: 5
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!/: 6
- Bu Sabah Hava Berrak: 8
- İstanbul: 6
- Akşehir'de Bir Fil: 1

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve İmge Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 5
- Rüzgâr: 10
- Bayrak: 10
- Harman Yerinde: 1
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 3
- Ay Şairi: 6

- Kara Tren: 0

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve İmge Sıklığı:

- O Geliyor: 9
- Gurbet: 6
- Sanat: 3
- Anadolu Uygarlıkları: 6
- Geçen Zaman: 8
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 18
- Gül'ü İncitme Gönül: 6
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 0
- Özgürlük: 0

Şiirde uyak, yinleme, ölçü gibi unsurlar biçimsel alanı ilgilendiren, anlamdan sonra önem kazanan özelliklerdir. İmge ise, şiirde anlam alanının en önemli unsurudur. Şairler şiirlerini oluştururken belirli imgeler üzerinde sözcüklerini yükseltir, okura çağrışım gücü yüksek bir evren sunarlar. Buradaki şiirlere bakıldığında, özellikle çocuklara hitap etmeleri nedeniyle kelimelerin tamamen gerçeklik üzerinden okunduğu şiirler göze çarpmaktadır. Çocuğun hayal gücüne herhangi bir görev yükleyemeyen bu tarz şiirlerin incelenen dönem ders kitaplarında çokça bulunduğu söylenebilir.

Şiirlerdeki imge sıklıklarına bakıldığında kimi şiirlerde 20'den fazla imge bulunurken kimi şiirlerde ise tek bir imge bulunmamaktadır. Türküler Dolusu (21), Çocuk ve Resim (14), Yıldız Yağmuru (13), Bursa'da Zaman (18) gibi şiirler imgenin yoğunlukta olduğu şiirlerdir. Arıyorum, Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2), Sevgiyle şiirlerinin de dâhil olduğu 9 şiirde ise imge yoktur. Bu 9 şiirden 3 tanesi fabl örneğidir.

Serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerdeki imge yoğunluğu, öğrencilerin bu şiirleri ders içerisinde etkinliklerle işleyememeleri bakımından önemlidir. 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 2 adet serbest okuma metni yer almaktadır, kitaptaki toplam imge sıklığı 29, serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerdeki sıklık ise 6'dır. 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 1 adet serbest okuma metni yer almaktadır, imge sıklığının toplama oranı 28/5'tir. 6. sınıf Eksen Yayınları hem şiir sayısı hem imge yoğunluğu bakımından özellikle 7. sınıf kitaplarından daha zengin olmasına rağmen kitaptaki 8 şiirden 3 tanesi serbest okuma metnidir ve imge sıklığı 70/24'tür. Görüleceği üzere 6. sınıf Eksen Yayınlarında şiirlerdeki imge sıklığının

neredeysi yarısı serbest okuma metinlerindedir. Bu da imge yönünden zengin şiirlerin ders içerisinde etkinliklerle işlenmediğini göstermekte, dil gelişimi açısından bir kayıp olarak görülebilmektedir. Nitekim toplam şiirler arasındaki imge sıklığı 0 olan 4 şiir ve yine imge sıklığı 1 olan 4 şiir ders içi etkinliklerle işlenen metinler arasındadır.

Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında 4 adet serbest okuma metni yer almakta, imge sıklığı ise 81’de 29 olarak görülmektedir. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 6 şiirin 2’si serbest okuma metni olarak yer almaktadır, imge sıklığı 17/4’tür. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 6 şiirin 1’i serbest okuma metni olarak yer almaktadır, imge sıklığı 26/0’dır. 7. sınıf Dersdestek Yayınlarına ait kitapta 1 adet serbest okuma metni yer almakta, imge sıklığı ise 35’te 3 olarak görülmektedir. Son olarak 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları Türkçe ders kitabında 9 şiirden 2 tanesi serbest okuma metni olarak yer almakta, imge sıklığının toplama oranı 56/18 olarak görülmektedir. Eksen Yayınlarında olduğu gibi burada da imge açısından zengin 1 şiirin serbest okuma metni olarak yer aldığı görülmekte, öğrenciler anlam olanakları geniş metinleri dilsel farkındalıklarla işlemekten mahrum kalmaktadırlar. 18 imge sıklığı, 8. sınıf MEB kitabında yer alan serbest okuma metinlerinden Bursa’da Zaman şiirine aittir.

İncelenen Türkçe ders kitaplarında Türk Edebiyatının önemli şairlerine ait şiirler bulunmaktadır. Her ne kadar değerli şairlere ait şiirler varsa da bu sayının yeterli olmadığı açıktır. İmge sıklığının tespiti için yapılan bu çalışmada edebiyatımızın önemli şairlerine ait şiirlere daha fazla yer vermek gerektiği hususu daha da görünür olmuştur. Türkçe ders kitaplarında daima karşılaşılan belli başlı şiirler dışında, incelemeye alınan 8 adet Türkçe ders kitabında yer bulan: Cahit Sıtkı Tarancı’ya ait “Çocukluk” ve “Bu Sabah Hava Berrak”, Bedri Rahmi Eyüboğlu’na ait “Türküler Dolusu” ve “Mavi Portakal”, Orhan Veli Kanık’a ait “Gün Doğuyor”, Ülkü Tamer’e ait “Yıldız Yağmuru”, Cahit Külebi’ye ait “Rüzgâr”, Ahmet Hamdi Tanpınar’a ait “Bursa’da Zaman” şiirleri imge yoğunluğu ve anlam olanakları bakımından 64 şiir arasındaki en zengin şiirlerdir. İmgenin şiirin kalbi olduğu düşünüldüğünde, Türk Edebiyatında şiir denilince akla gelen şairlere ait eserlere daha fazla yer vermek gerektiği görülebilmektedir. Dil eğitimi konusunda nitelikli şiir metinleriyle karşı karşıya gelen çocuklar, ana dillerini daha sağlıklı bir şekilde öğrenme imkânı bulacaktır.

Sunuluş açısından:

4.1.2. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Doğal, Rahat ve İçten Söyleyiş-Konuşulan Dile İlişkin Bulgular

Şiirlerde konuşulan dilden yararlanmak şiire etkileyicilik katan bir söyleyiş tarzıdır. Günlük dilin içtenliğiyle kaleme alınmış şiirler çoğu zaman az ve öz kelime kullanımı ile daha okunabilir ve anlaşılabilir olmaktadır. Şiirde dilsel unsurların yerinde kullanımı önemlidir. Günlük, konuşma dilinin şiir içerisinde bilinçle ve yerinde kullanımı metne değer katmaktadır. Doğal-rahat bir dil ile kaleme alınmış fakat şiir sanatına dair hiçbir unsuru barındırmayan metinlerde içten söyleyişin başarılı olduğu söylenemez. Şiirde günlük dilin, sokaktaki insanların fotoğraflarını çeker gibi okurun önüne konulması sanatsal açıdan değerlidir denilebilir. İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki şiirler arasında 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında bulunan “Cazgır” şiiri günlük dilin başarılı kullanımına örnek konumundadır.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirler, “doğal-rahat-içten söyleyiş”in şiir sanatındaki önemi ışığında incelenmiş ve konuşulan dilden yararlanmanın bazı farklılıklarla bütün sınıf düzeylerindeki kitaplarda yoğunlukla kullanıldığı görülmüştür.

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki doğal, rahat ve içten söyleyiş-konuşulan dilden yararlanma sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 16

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Doğal, Rahat ve İçten Söyleyiş-Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	86
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	37

	2. Eksen Yayıncılık	8	56
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	161
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	84
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	76
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	43
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	98
	<i>Toplam</i>	64	641

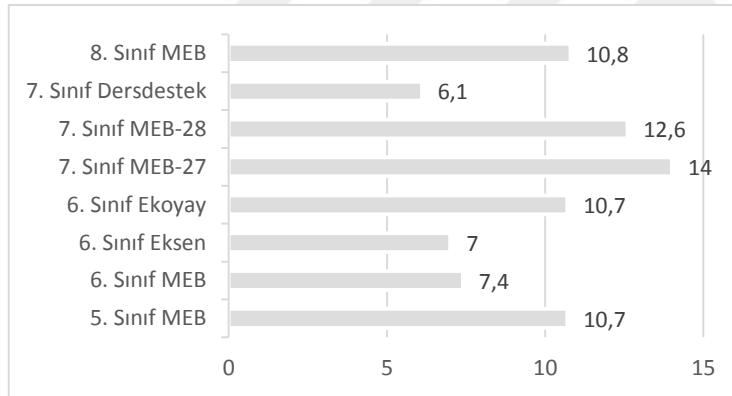
Tabloya bakıldığında Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf Türkçe ders kitabında doğal, rahat ve içten söyleyiş-konuşulan dilden yararlanma sıklığının 86 olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında sıklık 37, Eksen Yayıncılık'a ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında 56, Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında konuşulan dilden yararlanma sıklığı 161'dir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf Türkçe ders kitabında sıklık 84, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe ders kitabında 76, Dersdestek Yayıncılık'a ait 7. sınıf Türkçe ders kitabında ise 43'tür. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşulan dilden yararlanma sıklığı ise 98'dir. 64 şiirde (2 ortak şiir) doğal, rahat ve içten söyleyiş-konuşulan dilden yararlanma sıklığı toplam 641'dir.

Konuşulan dilden yararlanma sıklığının en az olduğu kitaplar Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 6. sınıf ve Dersdestek Yayınlarına ait 7. sınıf kitaplarıdır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 6. sınıf kitabında 37, Dersdestek Yayınlarına ait 7. sınıf kitabında ise konuşulan dilden yararlanma sıklığı 43'tür. 56 ile Eksen Yayınlarına ait 6. sınıf ders kitabındaki konuşulan dilden yararlanma sıklığının diğer kitaplara göre düşük olduğu söylenebilir. Konuşulan dilden yararlanma sıklığının 6. sınıf Ekoyay Yayınlarına

ait kitapta ve Millî Eğitim Bakanlığına ait iki adet 7. sınıf kitabında yoğun olduğu görülebilmektedir. 8. sınıfa ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarından çıkan kitapta konuşulan dilden yararlanma sıklığı 98'dir.

Sınıf düzeyindeki sıklıklara bakıldığında, konuşulan dilden yararlanmanın alt düzey sınıflarda daha yoğun olması beklenebilmektedir. Doğal söyleyiş, sanatsal dil kullanımından uzak olmak şeklinde düşünüldüğünde alt düzey kitaplardaki şiirlerde konuşulan dilden yararlanma sıklığının yüksek olması kabul edilebilir. Fakat tabloda 6, 7 ve 8. sınıf düzeyindeki Türkçe kitaplarında da konuşulan dilden yararlanma sıklığının yüksek olduğu görülmektedir. İki de Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarından çıkan 5 ve 8. sınıf kitaplarına bakıldığında; 5. sınıf kitabındaki 8 şiirde sıklık 86 iken, 8. sınıf düzeyindeki 9 şiirde sıklık 98'dir. 5 ve 8. sınıf düzeyindeki kitaplarda konuşulan dilden yararlanma sıklığının neredeyse eşit olduğu görülebilmektedir.

Dersdestek Yayınları 7. sınıf Türkçe kitabındaki şiir sayısı ve doğal söyleyiş sıklığına bakıldığında incelenen kitaplar arasında en düşük sıklık oranına sahip kitap

Grafik 2. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Konuşulan Dil Sıklık Oranı

olduğu görülebilmektedir. Dersdestek Yayınları kitabını Eksen Yayınları 6. Sınıf ders kitabı takip etmektedir ve sıklık oranı 7'dir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe kitabında 5 şiirde konuşulan dilden yararlanma sıklığı 37, sıklık

oranı ise 7,4'tür. Ekoyay Yayınları 6. sınıf kitabı, 15 şiirde 161 konuşulan dilden yararlanma sıklığı ile Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf Türkçe ders kitabıyla aynı sıklık oranına sahiptir. İki kitaptaki her bir şiirde ortalama 10,7 doğal söyleyiş sıklığı bulunmaktadır. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait kitaplar konuşulan dilden yararlanma sıklığının en yoğun olduğu kitaplardır. Bir önceki inceleme başlığı olan imge sıklığı araştırmasında imgenin en düşük olduğu kitaplar Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 7. sınıf kitaplarıydı. İki başlık birlikte değerlendirildiğinde Milli Eğitim Bakanlığına ait 7. sınıf kitaplarının sınıf düzeyi göz önüne alındığında şiir sanatı açısından zayıf kaldığı söylenebilir.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki konuşulan dilden yararlanma örneklerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

“Bu bahar havası, bu bahçe;
Havuzda su *şırıl şırıldır*.
Uçurtmam bulutlardan yüce,
Zıpızılarım *pırıl pırıldır*.” (5. Sınıf MEB – Çocukluk)

“*Yediyordu* Elif kağnısını,
Kara geceden geceden.
Sankim elif elif uzuyordu, inceliyordu.
...
Durdu birdenbire Kocabaş, ova bayır durdu,
Nazar mı değdi göklerden, ne?
Dah etti, yok. Dahha dedi, gitmez,
Ta gerilerden başka kağnılar yetişti geçti *gacır gucur*
Nasıl durur Mustafa Kemal’in kağnısı,
Kahroldu *Elifçik*, düşünceden düşünceden.
Aman Kocabaş, *ayağını öpeyim* Kocabaş,
Vur beni, öldür beni, koma yollarda beni.
Geçer, götürür *ana*, çocuk mermisini *askerciğin*,
Koma yollarda beni, kulun köpeğin olayım.
Bak hele üzerimden ses seda uzaklaşır,
Düşerim gerilere, *iyceden iyceden*.” (5. Sınıf MEB – Mustafa Kemal’in Kağnısı)

“*Ne olacaksa olsun, deme*.” (5. Sınıf MEB – Vakit Varken)

“Sen bizim dağları bilmezsin *gülüm*,
Hele boz dumanlar çekilsin *de gör*.” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“- *Hoca, der, yazık yazık!*
Düşünsene azıcık!

Utanmıyorsun elden

Sıkılman da yok benden.

Bari azıcık utan

Başındaki kavuktan!

Hoca hemen çıkarır

Başındaki kavuğu

- Keramet sendeyse! der

Hadi kavuk sen oku!” (5. Sınıf MEB – Keramet Kavukta mı?)

“Vur ha vur davul, gök yerinden kaymalı.

Hodri meydan! Vakit tamam, peşrev tamamdır.

Ha deyince kaldırıp kaldırıp yere vurmali.” (5. Sınıf MEB – Cazgır)

“Gördüklerine, duyduklarına üzüleniniz var mı?” (6. Sınıf MEB – Arıyorum)

“Hamdolsun her yanın bereket dolu” (6. Sınıf MEB – Vatan Destanı)

“Taşıma toprağıma toz konduranın

Alnını karışlarım.

Şairim şair olmasına,

Canım kurban şiirin gerçeğine hasına.

...

Türkülerle yunmuş, yıkanmış dilim.

Onlarla ağlamış, onlarla gülmüşüm.

Hey hey, yine de hey hey!

Salınsın türküler bir uçtan bir uca.

Evelallah hepsinde varım.

...

Ah bu türküler, köy türküleri!

Olgun bir karpuz gibi yarılır içim.

Kan damlar ucundan, mürekkep değil.

İşte söz, işte ses, işte biçim:

“Uzun kavak gıcım gıcım gıcılar.” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“Ah çocuk, *canım* çocuk!

Gel şu dünyayı kirli libasından soy.

Düşleri nakışlı çocuk, elleri hünerli çocuk!

Resminin bir yerine beni de koy.” (6. Sınıf Eksen – Çocuk ve Resim)

“*Bak zeytin ağaçları*

Kuşatmış dört bucağı.” (6. Sınıf Eksen – Uçakla Yolculuk)

“*Tekin ardında ha demişti güneş doğar doğmaz”* (6. Sınıf Ekoyay – Kuşların Çektiği Kağıt)

“*Tut beni arkadaşım*

İki elinle tut

Sıkıca tut

Ya da bırak istersen

Bırak ve gel sen de uç benim gibi

Uç göklere sonsuzca

İyi ama

O zaman seni kim tutar?” (6. Sınıf Ekoyay – Uçurtma)

“*Peri kızını dondu kaldı ekranda!”* (6. Sınıf Ekoyay – Kanatların Çocukları)

“*‘Güzel çocuk,’ dedi,*

‘yiyecek bir şey var mı cebinde?

Ağzıma üç gündür lokma koymadım,

kime başvurduysam geri çevirdi beni.” (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

“*Başında yaşmak ninemin*

Bebelere tek dileğim

Yaşını aşmak ninemin” (6. Sınıf Ekoyay – Nineme Ninni)

“*Tâ... dünyanın öteki ucundan”* (6. Sınıf Ekoyay – Mavi Portakal)

“— ‘Bağlamak mı, serbestçe dolaşamaz mısınız?’

— ‘Pek dolaşamayız, ama ne çıkar?’

— ‘Ne mi çıkar? Yerinde dursun saltanatınız.

Hani hazineler bağışlasalar

Zerre bile feda edemem hürriyetimden.’

Diyip bizim kurt oradan uzaklaştı hemen.” (6. Sınıf Ekoyay – Kurtla Köpek)

“*Demez neme lâzım neyime gerek*” (6. Sınıf Ekoyay – Vatan Sevgisini İçten Duyanlar)

“*Şaşarsınız bir görseniz*” (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“*O güzelim dünya ki yüzyıllardır*” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“*Sizler yaşadıkça çocuklarım*

Bilin ki

Ben de yaşarım,

Bir sevinç düştü mü içinize

Bir keder düştü mü içinize

Bilin ki

Aranızda ben varım.” (7. Sınıf MEB (1727) – Atatürk’ü Gördüm Düşümde)

“*Hoca’nın bir komşusuna borcu var.*

Adam sabah akşam kapıya damlar,

Der ki: ‘Hocam! Pek üzdün, artık yeter!’

Öde şunu, bir efendilik göster.’

Hoca cevap verir: ‘Vallahi inan,

Aklımda fikrimde hep senin paran.

Hiç darda olmasam ödemez miyim?

Falanca gün gel de al demez miyim?’ (7. Sınıf MEB (1727) – Nasreddin Hoca Hikâyeleri 1)

“*Göle biraz yoğurt mayası katsam,*

Şöyle bir iki kaşık...

Bir tutarsa yaşadık.” (7. Sınıf MEB (1727) – Nasreddin Hoca Hikâyeleri 2)

“*Aman o kadarcık da olmayıversin.*” (7. Sınıf MEB (1728) – Eşek ve Köpek)

“*Beş yaşım, on beş yaşım, ah yirmi yaşım!*” (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

“*Bari o rahat dursa!*

Çarşıda, pazarda, bağda, bahçede

Silip süpürüyormuş, ne bulursa.

(Öyle ki *daha iyi*, sel alsın, dolu vursa!)

Allah cümlesine yardım ede!

...

Adam birden top gibi gürlledi:

— *Konuş be adam! Sıkıntın ne?*” (7. Sınıf MEB (1728) – Akşehir’de Bir Fil)

“*Hiç şöyle yaklaştınız mı insanlara?*

Sevgiyle, dostlukla, güzellikle

Sordunuz mu onlara dertlerini?

Uzattınız mı ellerinizi ellerine?

Siz de görmüşsünüzdür öyleyse” (7. Sınıf Dersdestek – Sevgi Kurtaracak Bizi)

“*Şimdi bir rüzgâr geçti buradan,*

Koştum ama yetişemedim.

Soraydım söylendi herhâlde,

Soramadım.” (7. Sınıf Dersdestek – Rüzgâr)

“*Söyle, seni oraya dikeyim!*” (7. Sınıf Dersdestek – Bayrak)

“*Sabahleyin erkenden işe bulaşmak için*” (7. Sınıf Dersdestek – Harman Yerinde)

“*Arkadaşım neden görmesin ki,*

Düşlerin uçtuğunu?” (7. Sınıf Dersdestek – Ay Şairi)

“*Ya kendin gel ya da haber yolla*” (7. Sınıf Dersdestek – Kara Tren)

“Ak saçlı dalgaları birer birer kes *de gel!*
Kuşlar gibi uç *da gel*, rüzgâr gibi es *de gel!*” (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

“*Arkadaş*, biz bu yolda türküler tuttururken
Sana *uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz!*” (8. Sınıf MEB – Sanat)

“*Ah, nasıldı yaşamak?*” (8. Sınıf MEB – Geçen Zaman)

“*Her büyük adam gibi, pek alçak gönüllüsün,*
Bil ki bu diyarlarda sen herkesten ünlüsün.
Bir ağzın, bir dişlerin, bir dilin var ki senin,
Bülbüle taş çıkartır o güzel berrak sesin.” (8. Sınıf MEB – Eşekle Tilki)

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde konuşulan dilden yararlanma özellikleri incelendiğinde neredeyse bütün şiirlerde –şiirlerin uzunluğu kısalığı da göz önüne alındığında- doğal ve içten söyleyişin kullanıldığını görmek mümkündür. İncelenen bazı şiirlerin tamamen günlük dil ile yazıldığı görülürken bazı şiirlerde kullanımın az olduğu saptanmıştır. Ders kitaplarındaki şiirler ve konuşulan dilden yararlanma sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı:

- Çocukluk: 5
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 22
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 10
- Anadolu Sevgisi: 10
- Kitabın Serüveni: 1
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 22
- Cazgır: 15
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: 1

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı:

- Arıyorum: 24
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 6

- Anadolu: 3
- Ana Dili: 2
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 2

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 27
- 30 Ağustos: 5
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 6
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 5
- Birlikte: 6
- Orman: 1
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 0
- Uçakla Yolculuk: 6

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 16
- Çanakkale: 10
- Uçurtma: 33
- Kanatların Çocuklar: 4
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 12
- Sevgiyle: 1
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 26
- Nineme Ninni: 10
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 1
- Mavi Portakal: 4
- Çocuk ve Resim: 5
- Yürekler: 1
- Kurtla Köpek: 32
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 4
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 2

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 3
- Korku (Serbest Okuma Metni): 10

- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 6
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 8
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 39+18=57

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 27
- Vatan Destanı: 2
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!: 6
- Bu Sabah Hava Berrak: 2
- İstanbul: 5
- Akşehir'de Bir Fil: 34

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 7
- Rüzgâr: 9
- Bayrak: 10
- Harman Yerinde: 3
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 8
- Ay Şairi: 4
- Kara Tren: 2

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Konuşulan Dilden Yararlanma Sıklığı:

- O Geliyor: 9
- Gurbet: 4
- Sanat: 3
- Anadolu Uygarlıkları: 3
- Geçen Zaman: 11
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 2
- Gül'ü İncitme Gönül: 14
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 48
- Özgürlük: 4

Şiirlere bakıldığında çoğu şiirde doğal ve günlük kullanımdan yararlanıldığı görülebilir. Arıyorum (24), Mustafa Kemal'in Kağnısı (22), Türküler Dolusu (27), Yıldız Yağmuru (26), Keramet Kavukta mı? (22), Kuşların Çektiği Kağrı (16) gibi şiirlerde konuşulan dilden yararlanma sıklığı yoğunluktadır. Bazı şiirlerin ise tamamen günlük dille yazıldığını söylemek mümkündür. Bu şiirler arasında: Kurtla Köpek (32), Nasreddin Hoca Hikâyeleri 1-2 (57), Akşehir'de Bir Fil (34), Eşekle Tilki (48), Uçurtma (33) gibi şiirler vardır. Doğal, rahat, içten söyleyiş, konuşulan dilden yararlanma sıklığının özellikle fabl tarzı şiirlerde yoğun olduğu görülebilir.

Serbest okuma metni olarak yer alan şiirlere bakıldığında konuşulan dilden yararlanma sıklığının Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf ders kitabında toplam sıklığa oranı 86/32'dir. 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 37/2, Eksen Yayınlarına ait kitapta 56/11, Ekoyay Yayınlarına ait kitapta ise 161/41'dir. 7. sınıflara ait kitaplarda ise durum şöyledir: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1727) ders kitabında 84/67, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1728) ders kitabında 76/27, Dersdestek Yayınlarına ait kitapta ise 43/8'dir. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında sıklık 98/51'dir. Bu verilere bakıldığında doğal, içten söyleyişin serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerde yoğun olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle 7. sınıflara ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1727) ders kitabı (84/67) ve 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabındaki (98/51) bulgular ilginçtir. Bu sınıf düzeyindeki ismi geçen yayınevlerindeki serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerde doğal, rahat ve içten söyleyiş-konuşulan dil unsurlarına çokça yer verilmesinin doğru bir seçim olduğu söylenebilir. Öğrencinin tek okuyuşta anlayabileceği; açıklanmaya, bir öğretici tarafından detaylandırılmaya ihtiyaç duymayan şiirlerin serbest okuma metni olarak Türkçe ders kitaplarında yer alması metin seçimleri konusunda önemli ve doğru olandır.

Konuşulan dilden yararlanma sıklığı verilerinden hareketle tek tek şiirlerin niteliklerine dair yorumlamalarda bulunmak mümkündür. Kurtla Köpek, Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2), Eşek ve Köpek, Akşehir'de Bir Fil, Eşekle Tilki şiirleri tamamen konuşulan dil ile yazılmış şiirlerdir. Sanatsal olarak yerinde kullanılan doğal söyleyiş ile şiirler daha zengin bir ezgiye ulaşmış ve metin içinde her bir cümlenin ahengi yakaladığı görülmüştür. Uçurtma, Ay Şairi şiirlerine bakıldığında ise günlük dilin çok cılız-

ahensiz-yavan kullanımı göze çarpmaktadır. Buna karşılık günlük dilden çokça yararlanılarak yazılan Cazgır şiiri, bütün bu şiirler içerisinde konusuna-temasına-düzeyine uygun bir şiir olarak göze çarpmaktadır. Türküler Dolusu, Yıldız Yağmuru gibi şiirler ise hem imge sıklığının hem günlük dilden yararlanma sıklığının yoğunluğuyla aynı anda bu iki dil unsurunun birbiri ile uyum içerisinde kullanılabilmesine örnek oluşturan şiirler konumundadırlar.

4.1.3. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Kısa ve Eksilteli Anlatıma İlişkin Bulgular

Şiirde kısa ve eksilteli anlatım, gerçek şiirin en önemli niteliklerindedir. Güçlü imgelerle birleştiğinde şiiri zirveye çıkarabilecek bir özelliktir. Kısa ve eksilteli anlatımı sağlayan çeşitli unsurlar vardır; çağrışımı yüksek sözcükler kullanarak en etkileyici ifadeleri seçmek, günlük dilde deyim-atasözleri gibi kalıplaşmış sözler kullanarak anlatıma güç katmak veya belirli biçimsel ögeler kullanmak bunlar arasında gösterilebilir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirler kısa ve eksilteli anlatım yönünden incelendiğinde genel olarak ikili ve dördü dizeler halinde bu özelliğin görünür olduğu, bazen tekrarlarla, nadiren de şiirdeki biçim özelliği ile bunun sağlandığı söylenebilir.

İncelenen Türkçe ders kitaplarında kısa ve eksilteli anlatım sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 17

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	54
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	21
	2. Eksen Yayıncılık	8	47

	3. Ekoyay Yayıncılık	15	61
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	19
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	17
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	27
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	39
<i>Toplam</i>		64	285

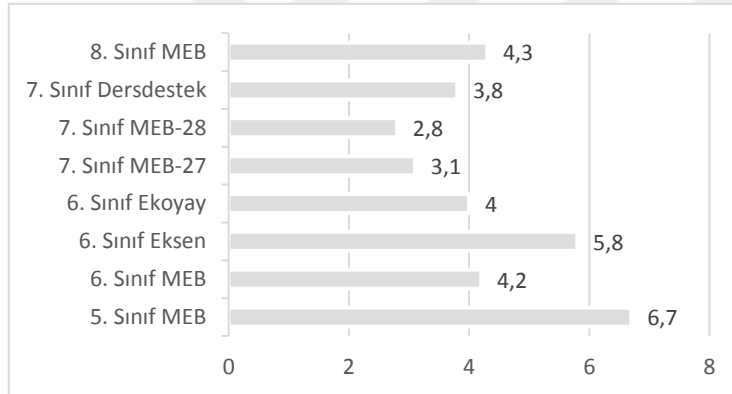
Kısa ve eksilteli anlatım sıklığını gösteren tabloya bakıldığında 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında sıklık 54'tür. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabındaki şiirlerde 21, Eksen Yayınlarına ait 6. sınıf kitabında 47, 6. sınıflara ait Ekoyay Yayınlarından çıkan kitaptaki şiirlerde ise 61'dir. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları ilk (1727) kitabında 19, ikinci (1728) kitabında 17'dir. Dersdestek Yayınlarına ait 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki sıklık ise 27'dir. 8. sınıflara ait tek kitap konumundaki Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabındaki şiirlerde kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 39'dur. 4 sınıf düzeyindeki 8 kitapta incelenen şiirlerde saptanmış kısa ve eksilteli anlatım sıklığı toplamı 285'tir.

Tabloda kısa ve eksilteli anlatım sıklığının en düşük olduğu sınıf düzeyi 7'dir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 2 adet 7. sınıf kitabında sıklığın 17 ve 19 olduğu görülmektedir. Bu, sınıf düzeyindeki en düşük sıklıktır. Yine 7. sınıflara ait Dersdestek Yayınlarına ait kitap da kısa ve eksilteli anlatım sıklığı açısından 27 ile diğer sınıflara göre düşük seviyededir. Sıklığın düşük olduğu bir diğer kitap 21 ile Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabıdır. Sıklığın yüksek olduğu kitaplara bakılınca 3 kitap göze çarpmaktadır. Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki şiirler kısa ve eksilteli anlatım yönünde zengindir ve kitaptaki toplam sıklık 61'dir. Ekoyay'ı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 5. sınıf Türkçe ders kitabı takip etmektedir, sıklığı

54'tür. Bir diğer kitap ise 6. sınıf kitaplarından Eksen Yayınlarına ait ders kitabıdır ve kısa ve eksilti anlatım sıklığı 47'dir.

Sınıf düzeyine bakıldığında 6. sınıf ve 5. sınıf kitaplarının en yüksek sıklıklara sahip oldukları görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 5. sınıf ders kitabındaki şiirlerde saptanan kısa ve eksilti anlatım sıklığı iki adet 6. sınıf, üç adet 7. sınıf ve 1 adet 8. sınıf ders kitabındaki sıklıklardan fazladır. Yine 6. sınıf düzeyindeki iki adet ders kitabındaki sıklıklar (Eksen ve Ekoyay Yayıncılık), bütün 7. sınıf kitapları ve 8. sınıfa ait kitaptaki sıklıklardan fazladır. Toplamlara bakıldığında 6. sınıfa ait üç adet kitaptaki toplam sıklık 129, 7. sınıfa ait üç adet kitaptaki toplam sıklık ise 63'tür. Görüldüğü üzere 7. sınıf düzeyindeki kitaplarda kısa ve eksilti anlatım sıklığı 6. sınıf kitaplarındaki sıklığın yarısı kadardır.

Kısa ve eksilti anlatımın sıklık dağılımında şiir sayıları önemlidir. 5. sınıf kitabında 8 şiirde 54 sıklık ile her şiire 6,7; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf

Grafik 3. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Kısa ve Eksilti Anlatım Sıklık Oranı

kitabında 5 şiirde 21 sıklık ile 4,2; Eksen Yayınları 6. sınıf kitabında 8 şiirde 47 sıklık ile 5,8; Ekoyay Yayınları 6. sınıf kitabında 15 şiirde 61 sıklık ile 4,0; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1727) 7. sınıf kitabında 6 şiirde 19 sıklık ile 3,1; Millî Eğitim

Bakanlığı Yayınları (1728) 7. sınıf kitabında 6 şiirde 17 sıklık ile 2,8; Dersdestek Yayınları 7. sınıf kitabında 7 şiirde 27 sıklık ile 3,8; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf kitabında 9 şiirde 39 sıklık ile her şiire 4,3 sıklık miktarı düşmektedir. 5. sınıf ders kitabı en yüksek sıklık düzeyine sahip olmakla birlikte sıralama şöyledir: 6. sınıf Eksen – 8. sınıf MEB – 6. sınıf MEB – 6. sınıf Ekoyay – 7. sınıf Dersdestek – 7. sınıf MEB (27) – 7. sınıf MEB (28). 64 şiirde 285 kısa ve eksilti anlatım sıklığı olduğu düşünüldüğünde şiirlerdeki ortalama sıklık 4,4'tür. 6. sınıf Eksen ve 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitaplarındaki sıklık oranının ortalamanın üstünde olduğu görülebilir. Kısa ve eksilti anlatım, şiirlerdeki önemli dil bilimsel unsurlardandır, incelenen kitaplardan bazılarının bu anlamda zayıf olduğu söylenebilir.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki kısa ve eksilteli anlatım örneklerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

*“Ne güzel dönüyor çemberim;
Hiç bitmese horoz şekerim!”* (5. Sınıf MEB – Çocukluk)

*“Saat tik tak diye diye
Girer ebediyete.
Yaşamın geri dönmeyen anları.
Zaman alıp götürür insanları,
bugüne dek kimsenin
dönmediği uzaklara.”* (5. Sınıf MEB – Vakit Varken)

*“Kalıplar gerçeği göstermez belki
Gönül perdeleri sökülsün de gör”* (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

*“Şimdi kitabım işte,
Yine yapraklarım var.
Yükselir yıldızlara,
Beni seven çocuklar.”* (5. Sınıf MEB – Kitabın Serüveni)

*“Pek kötü şey bilmemek,
Al bunu, oku demek.”* (5. Sınıf MEB – Keramet Kavukta mı?)

*“Evleri yüksek kurdular
Önlerinde uzun balkon
Sular aşağıda kaldı
Aşağ’da kaldı ağaçlar”* (5. Sınıf MEB – Yüksek Evde Oturanın Türküsü)

*“Her adımın kor olsa da
Yanmak sana yâr olsa da*

*Bu yolculuk zor olsa da
Yüreğinle yürü dostum.*

*Nadanalara kulak asma,
Gariplere sakın küsme,
İnsanlıktan ümit kesme,
Yüreğinle yürü dostum.*

...

*Nice fikir yorgun düşer,
Göz yorulur, akıl şaşar,
Sevgi diyen çağlar aşar,
Yüreğinle yürü dostum.”* (6. Sınıf MEB – Sevgi Diyen Çağlar Aşar)

*“Askerlerin odur gelin odası.
Gönüllerin bucağıdır o eller.”* (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“En büyük hürriyet cumhuriyettir” (6. Sınıf MEB – Vatan Destanı)

*“Ana sütü gibi candan,
Ana sütü gibi temiz.*

...

*Ah bu türküler,
Köy türküleri!
Dilimizin tuzu, biberi.”* (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

*“Ne var bu dünyada sana yakışan
Alnında bir zafer sabahı kadar?”* (6. Sınıf Eksen – 30 Ağustos)

*“Ormandır dağlara zümrüt bir örtü,
Ormandır kırların en güzel süsü!*

*Orman, güzellik ve zenginlik demek,
Ormanları sevmek, korumak gerek.*

*Ormansız memleket çöldür, çoraktır,
Orman, bulutlara yeşil konaktır.”* (6. Sınıf Eksen – Orman)

*“Ve bir deniz hücumu hâlinde,
Gün doğuyor şehrin üzerine.”* (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

*“Otlayan bu sürüler,
Birer beyaz yamadır.
Burunlar, denizlere
Saplanmış bir kamadır.”* (6. Sınıf Eksen – Uçakla Yolculuk)

*“Sen onların açtığı bayrağın alevinden,
Kaç bayrağın tutuşup yere düştüğü yersin!”* (6. Sınıf Ekoyay – Uçurtma)

*“Kanatlanın rüyalar,
Delin bulutları bin bir yerinden...
Yeniden başlasın yağmuru
Masal çiçeklerinin.
Yeniden yeşersin
Dudaklarda tebessüm.
Kanatlanın çocuklar!”* (6. Sınıf Ekoyay – Kanatlanın Çocuklar)

*“bulutlar açıldı
ve ansızın beliren samanyolundan
bir yıldız kaydı,
sonra bir yıldız, bir yıldız daha,
bütün samanyolu,
büyük ayı,
küçük ayı,
hepsi ayaklarının dibine düştü kızın”* (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

*“Seferberliğin sunası
Solmuş saçının kınası*

Ninem üç şehit anası

Alnı kardan ak ninemin” (6. Sınıf Ekoyay – Nineme Ninni)

“Damlamış dudaklarımızın kenarından

Zamanın balı” (6. Sınıf Ekoyay – Mavi Portakal)

“Kovanların kuytusunda

Dizili petekler gördüm.

Mihraplarda ruhlar vardı,

Minberde melekler gördüm.” (6. Sınıf Ekoyay – Yürekler)

“Alın terinden bir deniz

Şaşarsınız bir görseniz

Nam alıp can veriyorlar

Altında yağmurun karın

Apaydınlık yarınların

Rüyasını görüyorlar.” (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“Bir dünya düşünürüm bir dünya

Aklın aydınlığında,

Duygunun selinde yıkanmış” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“Başlandı korku

Başlandı itiyat

Başlandı hayat!” (7. Sınıf MEB (1727) – Korku)

“Hayatta belki

Her türlü dostluk yıkılır da

Yıkılmaz kitaplarla kurulan dostluklar” (7. Sınıf MEB (1727) – Kitaplarla Kurulan Dostluk)

“Yemyeşil oluvermiş ağaçlar,

Bulutlara hayretinden.” (7. Sınıf MEB (1728) – Bu Sabah Hava Berrak)

“Bulut geçer üstünden,
Gemi gelir yanaşır.
Bir eski türküdür, kulağıma fısıldar,
‘İçi dolu çamaşır.’” (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

“Kurtaracaksa yine sevgi kurtaracak bizi
Yeşeren tohumlar gibi saçılan” (7. Sınıf Dersdestek – Sevgi Kurtaracak Bizi)

“Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru,
Bulutları koyun gibi gütmüştür.
Okşayıp otları yaylalarda
Büyütmüştür.

Köylere de uğradıysa eğer
Islak, karanlık odalarda beşik sallamıştır.
Güneş altında çalışanlara
İmdat eylemiştir.” (7. Sınıf Dersdestek – Rüzgâr)

“Sen de bir makinesin.
Kolun, kafan, nefesin
Saat gibi işlesin!
Vaktini boş geçirme!” (7. Sınıf Dersdestek – Vaktini Boş Geçirme!)

“O umut yayıldıkça ruhlara sıcak sıcak,
O hız doldukça bütün damarlara kan gibi,
Gizli gizli inleyen her yürek canlanacak,
Ateşler püskürecek uyanan volkan gibi!” (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

“Ne söylemez, akan suların dili,
Sessizlik içinde çağlama gurbet!” (8. Sınıf MEB – Gurbet)

“İstirap çekenlerin acıklı nefesleri
Bizde geçer en hazin bir musiki yerine!” (8. Sınıf MEB – Sanat)

*“Rengine doymadığım o sema,
Ahengine kanmadığım ırmak.
Bırakıp her şeyi nereye gidiyorum?”* (8. Sınıf MEB – Geçen Zaman)

*“Bir zafer müjdesi burda her isim:
Sanki tek bir anda gün, saat, mevsim
Yaşıyor sihri geçmiş zamanın
Hâlâ bu taşlarda gülen rüyanın.”* (8. Sınıf MEB – Bursa’da Zaman)

İncelenen ders kitaplarındaki şiirlere bakıldığında kimi şiirlerin kısa ve eksilteli anlatım yönünden zengin olduğu, kimi şiirlerde ise ya hiç ya da çok az bulunduğu tespit edilmiştir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirler ve kısa ve eksilteli anlatım sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı:

- Çocukluk: 6
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 7
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 13
- Anadolu Sevgisi: 6
- Kitabın Serüveni: 8
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 6
- Cazgır: 5
- Yüksek Evde Oturannın Türküsü: 3

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı:

- Arıyorum: 0
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 6
- Anadolu: 9
- Ana Dili: 1
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 5

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 7

- 30 Ağustos: 3
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 1
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 2
- Birlikte: 9
- Orman: 10
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 10
- Uçakla Yolculuk: 5

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 1
- Çanakkale: 9
- Uçurtma: 5
- Kanatların Çocuklar: 5
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 4
- Sevgiyle: 0
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 6
- Nineme Ninni: 6
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 5
- Mavi Portakal: 3
- Çocuk ve Resim: 2
- Yürekler: 7
- Kurtla Köpek: 2
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 3
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 3

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 3
- Korku (Serbest Okuma Metni): 5
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 2
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 9
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 0

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 0

- Vatan Destanı: 5
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!/: 2
- Bu Sabah Hava Berrak: 6
- İstanbul: 4
- Akşehir'de Bir Fil: 0

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 3
- Rüzgâr: 6
- Bayrak: 2
- Harman Yerinde: 0
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 5
- Ay Şairi: 9
- Kara Tren: 2

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kısa ve Eksilteli Anlatım Sıklığı:

- O Geliyor: 6
- Gurbet: 6
- Sanat: 1
- Anadolu Uygarlıkları: 1
- Geçen Zaman: 3
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 12
- Gül'ü İncitme Gönül: 7
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 0
- Özgürlük: 3

Kısa ve eksilteli anlatım, bir şiiri ayakta tutan temel özelliklerdendir. İmge gibi “iyi şiirin en temel göstergesi” olduğu söylenemese de imge yönünden zengin şiirlerin “az sözcükle çok şey söyleyen” özelliğine de sahip olması dil ve anlatım yönünden kendisini daha güçlü kılmaktadır. Kısa ve eksilteli anlatım, yukarıdaki şiirlerde -başlığın en başında da belirtildiği üzere- kimi zaman çağrışım gücü yüksek anlatımlarla, kimi zaman biçim özellikleriyle, kimi zaman da doğal-rahat söyleyişin bir özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca bu başlık üzerinden “iyi şiir”in bir göstergesi olarak

görülemese de, seçilen örneklerde de görüldüğü üzere ders kitaplarındaki kullanımları çoğu zaman anlatımı güçlendirmiştir.

Sıklık açısından tek tek şiirlere bakıldığında 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında en yüksek sıklık Vakit Varken (13) şiirinde, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında en yüksek sıklık Anadolu (9) şiirinde bulunmaktadır. Eksen Yayınları 6. sınıf kitabında Orman (10) ve Gün Doğuyor (10) şiirlerinde, Ekoyay Yayınları 6. sınıf kitabında Çanakkale (9) şiirinde bulunmaktadır. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1727) kitabında Kitaplarla Kurulan Dostluk (9), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 7. sınıf (1728) kitabında Bu Sabah Hava Berrak (6), Dersdestek Yayınları 7. sınıf kitabında ise Ay Şairi (9) şiirinde kısa ve eksilteli anlatım sıklığının yüksek olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf kitabında ise en yüksek sıklık Bursa'da Zaman (12) şiirindedir. Bu bilgilerle Vakit Varken ve Bursa'da Zaman şiirlerinin kısa ve eksilteli anlatımın en yoğun olduğu şiirler olduğu belirtilebilir.

Kısa ve eksilteli anlatımın yoğun olduğu şiirler arasında serbest okuma metinleri de vardır. 5. sınıf ders kitabında 8 şiirden 2'si serbest okuma metnidir ve bütün kitaplar arasındaki en yüksek kısa ve eksilteli anlatıma sahip iki şiirden biri Vakit Varken şiiridir. 5. sınıfta serbest okuma metinlerinin toplam sıklığa oranı 54/19'dur, görüldüğü üzere sıklığın neredeyse yarısı serbest okuma metinlerindedir. 6. sınıftaki toplam sıklığın serbest okuma metinlerindeki sıklığa oranına bakılacak olursa; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarında 21/5, Eksen Yayıncılıkta 47/13, Ekoyay Yayıncılıkta 61/18'dir. 7. sınıflarda; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1727)'de 19/5, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1728)'de 17/2, Dersdestek Yayıncılıkta 27/5 şeklindedir. 8. sınıfta ise 39/12'dir. En yüksek sıklığa sahip Vakit Varken ve Bursa'da Zaman şiirleri 5 ve 8. sınıf kitaplarında serbest okuma metni olarak yer almaktadırlar.

4.1.4. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Göstergelerin Seçimi ve Bağdaştırılmasına İlişkin Bulgular

Şiir “göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması sanatı”dır denilebilir. Kelimelerin hangi anlamlarda kullanıldığı, birlikte kullanılan sözcüklerin hangi tasarımları-çağrışımları yarattığı gibi durumlar şiirlerin okunmasında-anlaşılmasında-yorumlanmasında önemlidir. Şiirlerde kullanılan dilin anlam çerçevesi içerisinde yer alan

göndergesel anlam, duygu değeri, özel adlar, kavram karşıtlığına dair veriler bu başlık altında sunulacaktır.

4.1.4.1. Göstergelerin Anlam Yönüne İlişkin Bulgular

4.1.4.1.1. Göndergesel Anlama İlişkin Bulgular

Kelimelerin kendi temel anlamları ile şiirde yer almaları dil bilimi terimi olarak “göndergesel anlam” şeklinde adlandırılmaktadır. 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin incelendiği bu çalışmada özellikle alt sınıflara indikçe sözcüklerin göndergesel anlam ile şiirde yer edinme sıklığının artması beklenir. İncelenen 8 adet Türkçe ders kitabındaki şiirlerde göndergesel anlam sıklığına bakıldığında sınıf düzeyinde düzenli ve kurallı bir artışın olmadığı, göndergesel anlam öğelerinin bütün sınıf düzeylerinde sıklıkla kullanıldığı söylenebilir.

Türkçe ders kitaplarındaki göndergesel anlam sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 18

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Göndergesel Anlam Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Göndergesel Anlam Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	113
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	58
	2. Eksen Yayıncılık	8	51
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	181
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	85

	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	117
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	49
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	95
	<i>Toplam</i>	64	749

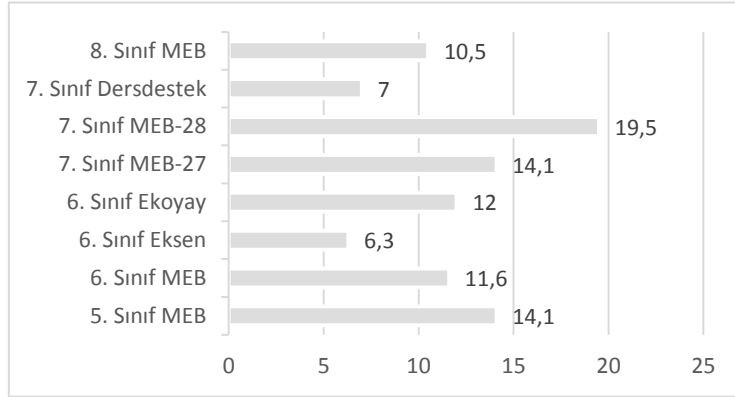
Göndergesel anlamın Türkçe ders kitaplarındaki sıklığının gösterildiği tabloda 5. sınıf kitabında sıklığın 113 olduğu görülmektedir. Sıklık, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait kitapta 58, Eksen Yayıncılıkta 51'dir. Ekoyay Yayınlarındaki sıklık düzeyi bütün kitaplar arasındaki en yüksek düzeydir ve bu rakam 181'dir. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait ilk kitapta 85, aynı yayınevine ait ikinci kitapta ise 117'dir. Dersdestek Yayıncılık'a ait 7. sınıf kitabında göndergesel anlam sıklığı en düşük seviyededir ve 49'dur. 8. sınıflara ait Türkçe ders kitabında ise göndergesel anlam sıklığı 95'tir. 8 kitapta 64 şiirin incelenmesiyle saptanan göndergesel anlam sıklığı toplamı 749'dur.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 6. sınıf Türkçe ders kitabı ve Eksen Yayınlarına ait Türkçe ders kitabındaki göndergesel anlam sıklıkları 58 ve 51'dir. Dersdestek Yayınlarına ait 7. sınıf kitabıyla birlikte bu üç kitap, sıklığın en düşük olduğu kitaplar olarak tabloda yer almaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf kitabında da sıklık 117 ile yüksek seviyededir. Kitaptaki sıklığın, 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki sıklıkla aynı düzeyde olduğu söylenebilir. Çalışmanın önceki inceleme başlıklarından olan imge başlığında, 7. sınıfa ait bu kitaptaki imge sıklığının çok düşük olduğunu hatırlatmak gerekir. Göndergesel anlam sıklığının en yüksek olduğu kitap Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf kitabıdır.

Göndergesel anlam, genel olarak kelimelerin çağrışıma ve tasarıma izin vermeyecek şekilde, yan ve mecaz anlamları dışında kullanımlarıyla oluşan; temel anlamı içeren bir dil bilimi ögesidir. Soyut-somut dönemler ele alındığında özellikle 5 ve 8. sınıflar arasında anlamlı bir farkın olması beklenebilir. İyi şiirin özelliklerinden biri yalın-

sade bir dille anlam yoğunluğu yaratmak olsa da, sınıf düzeyleri arasındaki bu farkın bir dil eğitimi kitabında görülebilir olması önemlidir. Türkçe ders kitaplarındaki göndergesel anlam sıklığına bakıldığında sınıf düzeylerinde kurallı bir artışın olduğu söylenemez.

Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf kitabında sıklık 181'dir. Kitapta 15 şiir olduğu düşünüldüğünde Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf

Grafik 4. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Göndergesel Anlam Sıklık Oranı

kitabındaki göndergesel anlam sıklığının yüksekliği daha iyi anlaşılabilir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1728) 7. sınıf kitabı en yüksek sıklığa sahip kitaptır, kitapta 6 şiir vardır, göndergesel anlam sıklığı 117, sıklık oranı 19,5'tir. 5.

sınıf Türkçe ders kitabı ve 7. Sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1727) kitabının sıklık oranı 14,1 ile eşit düzeydedir. Yalın bir anlatımla yüksek sanat zevkine ulaştırabilecek şiirlerin bütün şiirler arasındaki oranı düşüktür, bu anlamda 7. sınıflara ait kitabın 5. sınıflarla aynı seviyede temel anlam öğeleri taşıyan şiirlerden oluştuğu, daha çok somut anlam öğelerini taşıdığı belirtilebilir. Göndergesel anlam sıklığının en düşük olduğu kitap Eksen Yayınlarına ait 6. sınıf kitabıdır, kitaptaki şiirlerde ortalama sıklık 6,3'tür.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki göndergesel anlam öğelerini içeren dizelerden örnekler aşağıdaki gibidir:

“Öküzleriyle kardeş gibiydi Elif.

Yemezdi, içmezdi, yemedi içmeden onlar” (5. Sınıf MEB – Mustafa Kemal’in Kağnısı)

“*Vakit varken gel,*

şafakları karşılayalım,

sabahları.” (5. Sınıf MEB – Vakit Varken)

“*Sen bizim köyleri görmedin ki hiç,
Yolları toz, çamur, evleri kerpiç.*” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“*Bir dere boyunda ben
Upuzun bir kavaktım.*

...

“*Bir sabah bir testere
Beni de serdi yere.*” (5. Sınıf MEB – Kitabın Serüveni)

“*Hoca mektubu alır
Sonra şaşırır kalır.
Bir süre göz gezdirir
Ve evirir çevirir.*” (5. Sınıf MEB – Keramet Kavukta mı?)

“*Cümle âlem birikmiş işte davullu zurnalı*” (5. Sınıf MEB – Cazgır)

“*Evleri yüksek kurdular
Cama betona boğdular*

...

“*Topraklar uzakta kaldı*” (5. Sınıf MEB – Yüksek Evde Oturanın Türküsü)

“*Hatırlayanınız var mı?
Dolanın yurdun dört bir yanını,
Çarşıyı, pazarı, köyü, şehri,
Fermana uyanınız var mı?*” (6. Sınıf MEB – Arıyorum)

“*Ormanında türlü kuşlar ötüşür.
Çayırında gürbüz koçlar itişir.*” (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“*Bu dil tanıtmış bize bu dünyada her şeyi*” (6. Sınıf MEB – Ana Dili)

“*Bir insan nihayet kemikle ettir.*” (6. Sınıf MEB – Vatan Destanı)

“Hilesiz hurdasız, çırılçıplak.

Dişisi dişi, erkeği erkek,

Kaşı kaş, gözü göz, yarası yara,

Bıçağı bıçak.

...

Nasıl unuttur, nasıl?

Ömründe bir defa

Kâzım'ın türküsünü dinleyen?” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“Bir çocuk resim yapıyor.

...

Kalemleri yeşil, mavi, sarı...” (6. Sınıf Eksen – Çocuk ve Resim)

“Her ezgi, başka ezgilerle güzeldir.

Her şiir, başka şiirlerle...

Sen öyle söylersin, ben böyle...

Bir bütünü oluşturmuyor muyuz

Başka başka ses versek de?” (6. Sınıf Eksen – Birlikte)

“Bir gün ormanda kal akşama kadar.

Tertemiz bir hava dolar içine.

Her yer ne hoş kokar; çiçek, reçine...

Cıvıldaşır türlü kuşlar bir yanda,

Buz gibi kaynaklar var ormanda.” (6. Sınıf Eksen – Orman)

“Çift motorlu uçağa

Biner binmez yükseldik.

Bursa'dan Yeşilköy'e

Çeyrek saatte geldik.” (6. Sınıf Eksen – Uçakla Yolculuk)

“Daha dört yaşından beri

Kuşlarla uyanırdı hep

Kuşlarla ekmeğini yerdi kuşlarla dolaşırdı hep

Kuşlarla uyurdu hep

*Evde değil kuşların yanındaydı yeri.
Omuzlarına başına ellerine konarlardı gece gündüz
Ondan hiç ürkmezdi kuşlar.”* (6. Sınıf Ekoyay – Kuşların Çektiği Kağıt)

*“Tut beni arkadaşım
İki elinle tut
Sıkıca tut”* (6. Sınıf Ekoyay – Uçurtma)

*“Babalar, anneler çocuklarının
Bakıp sevincine sevinir, güler.”* (6. Sınıf Ekoyay – Karusel (Atlı Karınca))

*“Saygıyla başlamalı her işe, sevgiyle
Ağaç diktiğinde, ekin biçtiğinde
Masa başında, ocak önünde
Saygıyla başlamalı, sevgiyle”* (6. Sınıf Ekoyay – Sevgiyle)

*“Ama umutsuzluğa kapılmadı kız,
sokakta bir başına yürüdü.
Bir kadın belirdi yanı başında;
'Güzel çocuk,' dedi,
'yiyecek bir şey var mı cebinde?
Ağzıma üç gündür lokma koymadım,
kime başvurduysam geri çevirdi beni.'
Kız onun sözünü kesti.
Bir dilim ekmeği vardı ya,
onu yesin zavallı kadın,
kendisi bir şey yemeyeli
iki gün olmuştu daha.
'Al teyze,' dedi,
'benim karnım tok,
daha demin yemek yedim.
İnan bana,
daha olsaydı daha verirdim.’”* (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

“Ocakta kaynar ıhlamur

Elleri mayalı hamur” (6. Sınıf Ekoyay – Nineme Ninni)

“Güzel, besili bir köpek; tüyleri tertemiz.” (6. Sınıf Ekoyay – Kurtla Köpek)

“Çalıştır oğlunu kızını okut

İnsan olmak için okumak gerek” (6. Sınıf Ekoyay – Vatan Sevgisini İçten Duyanlar)

“Yedi kat altında yerin

Bilmem ki ne arıyorlar” (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“Bir dünya düşünürüm,

Öylesine günlük güneşlik,

Orda her şey iyilik, güzellik, dostluk üstüne...” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“Ben oddan korkmadım yanana kadar.” (7. Sınıf MEB (1727) – Korku)

“Azizim, bir hazinedir bu diken!

Hele bir çıksın, büyüsün dikenler...

Buradan koyun sürüleri geçer.

Tüyleri hep takılır dikenlere.

Ne diye uğraşacaksın boş yere

Akşamdan akşama topla bu yünü

Sırtüstü yat uyu, Tanrı'nın günü.” (7. Sınıf MEB (1727) – Nasreddin Hoca Hikâyeleri 1)

“Boşuna söylemiyorum,

Yardımlaşmak gerekir diye.” (7. Sınıf MEB (1728) – Eşek ve Köpek)

“Yağmurlar başlayınca odalarımız damlardı,

Dizlerini döve döve ağılardı anam.

Şimdi kırkikindiler boyunca sırlısklam

Küçük kerpiç evlerin çıkmaz aklımdan!” (7. Sınıf MEB (1728) – Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!)

“*Fakirinde refah,
Hastasında sağlık*” (7. Sınıf MEB (1728) – Bu Sabah Hava Berrak)

“*Geliyor Boğaziçi ’nden doğru,
Bir iskeleden kalkan vapurun sesi*” (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

“*Siz de görmüşsünüzdür öyleyse
Ne denli cana yakın olduklarını
Unuturlar dertlerini, kırgınlıklarını
Azıcık sevecenlik görürlerse*” (7. Sınıf Dersdestek – Sevgi Kurtaracak Bizi)

“*Çarığını çözmeden, soyunmadan yatıyor
Gün doğmadan kendini tarlasına atıyor*” (7. Sınıf Dersdestek – Harman Yerinde)

“*Erken yat, erken uyan.
Vaktini boş geçirme!*” (7. Sınıf Dersdestek – Vaktini Boş Geçirme!)

“*Duyarım yazmışsın iki satır mektup
Vermişsin trene hâlimi unutup*” (7. Sınıf Dersdestek – Kara Tren)

“*Neler geçmişti aklımdan, nedendi ağladığın, neydi güldüğün?
Ah, nasıldı yaşamak?*” (8. Sınıf MEB – Geçen Zaman)

“*Bursa'da bir eski cami avlusu,
...
Orhan zamanından kalma bir duvar...*” (8. Sınıf MEB – Bursa'da Zaman)

“*Eğer kuvvetim yetse benim
Rıhtıma koşarım yalnayak.
Halatlarını bütün gemilerin
Bıçağımla keserim.*” (8. Sınıf MEB – Özgürlük)

Kitaplardaki şiirlere bakıldığında özellikle konuşulan dilden yararlanılarak yazılan şiirlerde göndergesel anlamın yoğun olduğu görülmektedir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde bulunan göndergesel anlam sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Göndergesel Anlam Sıklığı:

- Çocukluk: 11
- Mustafa Kemal'in Kağnısı: 26
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 11
- Anadolu Sevgisi: 15
- Kitabın Serüveni: 10
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 28
- Cazgır: 3
- Yüksek Evde Oturann Türküsü: 9

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Göndergesel Anlam Sıklığı:

- Arıyorum: 28
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 12
- Anadolu: 11
- Ana Dili: 3
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 4

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Göndergesel Anlam Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 17
- 30 Ağustos: 2
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 0
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 3
- Birlikte: 10
- Orman: 12
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 1
- Uçakla Yolculuk: 6

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Göndergesel

Anlam Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 20
- Çanakkale: 2
- Uçurtma: 14
- Kanatların Çocuklar: 3
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 13
- Sevgiyle: 6
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 44
- Nineme Ninni: 16
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 1
- Mavi Portakal: 1
- Çocuk ve Resim: 3
- Yürekler: 4
- Kurtla Köpek: 32
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 14
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 8

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Göndergesel Anlam Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 3
- Korku (Serbest Okuma Metni): 15
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 4
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 3
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 60

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Göndergesel Anlam Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 36
- Vatan Destanı: 4
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!/: 10
- Bu Sabah Hava Berrak: 7
- İstanbul: 18
- Akşehir'de Bir Fil: 42

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Göndergesel Anlam Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 15
- Rüzgâr: 3
- Bayrak: 3
- Harman Yerinde: 7
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 9
- Ay Şairi: 9
- Kara Tren: 3

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Göndergesel Anlam Sıklığı:

- O Geliyor: 4
- Gurbet: 0
- Sanat: 7
- Anadolu Uygarlıkları: 2
- Geçen Zaman: 13
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 5
- Gül'ü İncitme Gönül: 6
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 47
- Özgürlük: 11

Yukarıda da görüleceği üzere göndergesel anlam sıklığı bazı şiirlerde çok yüksek, bazı şiirlerde ise yok denecek seviyededir. Günlük dil ile yazılan şiirlerde sıklığın genel olarak yüksek olduğu açıktır. Türkçe ders kitaplarında çokça kullanılan hikâye tarzı şiirlerde göndergesel anlam sıklığı en yüksek seviyededir. İmgenin, çağrışımı yüksek kelimelerin yer aldığı, okurun zihninde farklı tasarımları uyandıran ifadelerin olduğu şiirlerde ise genel olarak düşüktür.

Türkçe ders kitapları arasında 5. sınıf düzeyine bakıldığında en yüksek sıklığın Mustafa Kemal'in Kağnısı (26) ve Keramet Kavukta mı? (28) şiirlerinde olduğu görülebilir. En yüksek sıklık Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında Arıyorum (28), Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında Türküler Dolusu (17), Ekoyay Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında ise Kuşların Çektiği Kağnı (20),

Yıldız Yağmuru (44) ve Kurtla Köpek (32) şiirlerindedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 7. sınıf (1727) Türkçe ders kitabında Nasreddin Hoca Hikâyeleri 1-2 (40+20), aynı yayınevine ait diğer (1728) kitapta Eşek ve Köpek (36) ve Akşehir’de Bir Fil (42), Dersdestek Yayınlarına ait 7. sınıf Türkçe ders kitabında Sevgi Kurtaracak Bizi (15) şiirindedir. 8. sınıf kitabında ise göndergesel anlamın en yoğun olduğu şiir Eşekle Tilki (47)’dir. Görüleceği üzere sıklığın en yüksek olduğu şiirlerin neredeyse tamamı hikâye edici tarzda kaleme alınmış şiirler ve fabl örnekleridir.

Göndergesel anlam sıklığının yüksek olduğu şiirlerin yarısı kitaplarda serbest okuma metni olarak yer almaktadır. Keramet Kavukta mı?, Yıldız Yağmuru, Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2), Eşek ve Köpek, Eşekle Tilki serbest okuma metni olarak yer alıp temel anlam öğelerinin en yüksek olduğu metinler konumundadır. Yalnızca bu şiirlerin göndergesel anlam sıklığı toplam 215’tir ve bu sayı toplam sıklığın neredeyse 3’te 1’idir. Göndergesel anlam öğeleriyle kaleme alınmış hikâye edici tarzda şiirlerin serbest okuma metni olarak kitaplarda yer almasının uygun olduğu belirtilebilir. Bu şiirler dışında Türküler Dolusu, Yüksek Evde Oturanın Türküsü, Yıldız Yağmuru gibi ders kitaplarında yer alan kimi şiirler sade bir dil ile kaleme alınmış anlam olanakları geniş güçlü şiir örnekleri olarak görülebilir.

4.1.4.1.2. Duygu Değerine İlişkin Bulgular

Şiir de tıpkı diğer sanatlar gibi hitap ettiği kitlede çeşitli duygular uyandırmayı hedefleyen bir sanat dalıdır. Şiir dilinin, kelimelerin duygu değerlerinden diğer sanat dallarından daha fazla yararlandığı söylenebilir. Duygu değeri, şiiri meydana getiren kelimelerin okurda uyandırdığı duygular, tasarımlar, çağrışımlardır. Bunlar her okura göre değişebildiği gibi genel olarak bazı sözcüklerin temelde özellikle olumlu-iyi ya da olumsuz-kötü duygular uyandırdığı bir gerçektir. “Duygusal anlam” olarak da adlandırılacak duygu değeri, Türkçe ders kitaplarında genel tasarımlara uygun olarak incelenmiş ve şiirlerde duygusal anlam yüklenen sözcüklerin sıklığı saptanmaya çalışılmıştır.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde bulunan duygu değeri bildiren sözcüklerin-duygusal anlamın sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 19

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Duygu Değeri Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Duygu Değeri Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	52
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	82
	2. Eksen Yayıncılık	8	128
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	257
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	71
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	103
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	90
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	145
<i>Toplam</i>		64	928

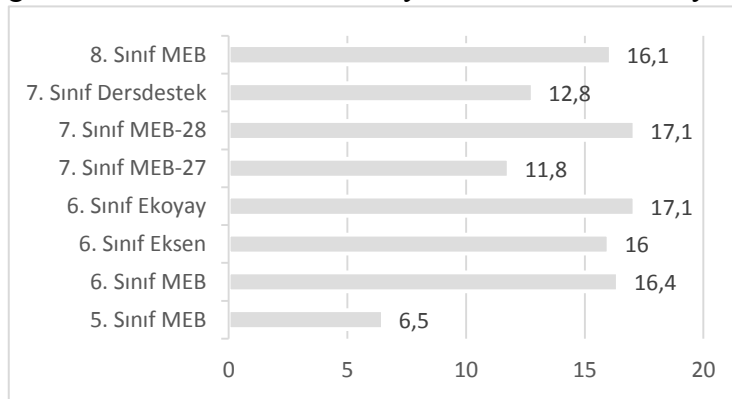
Okurun zihninde çeşitli duygusal tasarımlarla yer alan sözcüklerin şiirlerdeki sıklıklarının saptandığı tabloya bakıldığında toplam sıklığın 928 olduğu görülmektedir. Türkçe ders kitaplarında duygusal etki yaratan sözcüklerin sıklıkla kullanıldığı söylenebilir. 5. sınıflara ait kitapta duygu değeri taşıyan ifadelerin sıklığı 52'dir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki sıklık 82, Eksen Yayıncılık'a ait 6. sınıf kitabında 128, Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf ders kitabında ise 257'dir. 7. sınıflara ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 71, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 103, yine 7. sınıf Dersdestek

Yayıncılık'a ait kitapta ise sıklık 90'dır. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabındaki duygusal anlam sıklığı ise 145'tir.

Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında duygu değerine sahip ifadelerin sıklığı diğer kitaplardan daha yüksektir. 257 ile ilk sırada olan Ekoyay Yayıncılık kitabını, 145 sıklık sayısı ile Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 8. sınıf ders kitabı takip etmektedir. 7. sınıflara ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) Türkçe ders kitabında da sıklık 100'ün üzerindedir. İncelenen kitaplar arasında en düşük sıklığa sahip kitap Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 5. sınıf ders kitabıdır, 52 ile diğer bütün sınıfların gerisinde kalmıştır. 5. sınıf kitabını, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf kitabı izlemektedir ve 71 sıklık düzeyine sahiptir.

Duygusal anlamın, temel olarak üst sınıflara çıkıldıkça metinlerde kullanımı artması beklenen dil bilimi terimlerinden biri olduğu söylenebilir. Çalışmada incelenen 5. sınıf ders kitabında da duygu değeri ifadelerinin diğer sınıflara göre daha az sıklıkta kullanıldığı görülmektedir. 5. sınıfta her ne kadar daha az kullanımı kabul edilse de 6. sınıf Eksen ve Ekoyay Yayıncılık'a ait kitaplardaki sıklığın 5. sınıf kitabında yer alan sıklığın iki katı olduğu görülecektir. Şu durumda 5. sınıf Türkçe ders kitabında duygu değerine sahip ifadelerin yeterince kullanılmadığı sonucuna ulaşılabilir. 7. sınıf düzeyindeki kitaplarda 103 ve 90 sıklık ile yeterli düzeyde bir sıklık sağlanmıştır. 8. sınıf Türkçe ders kitabına bakıldığında da yine duygu değeri ifadelerinin yoğun kullanımı söz konusudur.

Tabloda en yüksek sıklığın Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf kitabında olduğu görülmektedir. Her ne kadar sayısal anlamda sıklık sayısı en yüksek olsa da 15 şiirde 257

Grafik 5. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Duygu Değeri Sıklık Oranı

sıklık olarak bakıldığında, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe ders kitabıyla aynı düzeyde olduğu görülecektir. 7. sınıf ders kitabında 6 şiirde sıklık miktarı 103'tür. Şiir sayıları ile değerlendirildiğinde 6.

sınıflara ait Ekoyay Yayıncılık'a ait kitap ile Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki sıklık oranı 17,1'dir. Bu iki kitap, incelenen kitaplar arasında en yüksek duygusal anlam sıklıklarına sahiptir. Bu kitapları, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 6. sınıf ve 8. sınıf ders kitapları ve Eksen Yayınlarına ait 6. sınıf ders kitabı takip etmektedir. 6. sınıf Eksen Yayınlarında 8 şiirde 128, 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarında 9 şiirde 145 sıklık ile iki kitap aynı sıklık derecesine sahiptir denilebilir. Şiir sayısı göz önüne alındığında duygusal anlam sıklığının en düşük olduğu kitabın 8 şiirde 52 ile 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında olduğu görülecektir.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki duygu değerine sahip ifade örnekleri aşağıdaki gibidir:

“Bu bahar havası, bu bahçe;
Havuzda su şırıl şırıldır.
Uçurtmam bulutlardan yüce,
Zıpzıplarım pırl pırlıdır.
 Ne güzel dönüyor çemberim;
 Hiç bitmese horoz şekerim!” (5. Sınıf MEB – Çocukluk)

“Uzak cephelerin acısıydı gıcırtilar,
İnliyordu dağın ardı, yaşla” (5. Sınıf MEB – Mustafa Kemal'in Kağnısı)

“Çiçek kokla!
 Saçlarını,
 sabahın hoş meltemiyle tara,
 bağrını aç güneşe bahara.” (5. Sınıf MEB – Vakit Varken)

“Her haftası bayram, her günü düğün” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“Bir sabah bir testere
 Beni de serdi yere.

...

Sıkıntılı da olsa,
Benimle tatlı geçer
En uzun yolculuklar.” (5. Sınıf MEB – Kitabın Serüveni)

“Yiğitler gelir güreş tutmaya göğsü armalı.” (5. Sınıf MEB – Cazgır)

“Uzakta kaldı dostluklar” (5. Sınıf MEB – Yüksek Evde Oturanın Türküsü)

“İtibarın, saygınlığın prestij olduğunu bileniniz var mı?” (6. Sınıf MEB – Arıyorum)

“İnsanlıktan ümit kesme.” (6. Sınıf MEB – Sevgi Diyen Çağlar Aşar)

“Her bir viran köşesinde bir er var.
Türbelerde nice nice server var.
Bilmem nerde böyle mutlu bir yer var.” (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“En kıymetli mirastır, onu gözlerimiz gibi
Koruyup nesillere biz de hediye verelim.” (6. Sınıf MEB – Ana Dili)

“Bir yandan cefalı bir ömür sürdün” (6. Sınıf MEB – Vatan Destanı)

“Ah bu türküler, köy türküleri!
Mis gibi insan kokar, mis gibi toprak...
Hilesiz hurdasız, çırılçıplak.
Dişisi dişi, erkeği erkek,
Kaşı kaş, gözü göz, yarası yara,
Bıçağı bıçak.
Ah bu türküler, köy türküleri!
Karanlık kuyularda açılmış çiçekler gibi.
Kiminin reyhasından geçilmez,
Kimi zehir zemberek gibi.” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“İçime bir zafer havası dolar.” (6. Sınıf Eksen – 30 Ağustos)

“Tutup ebemkuşağını sermiş önüne
 Ve o asil beyazlığa eğmiş başını.
 Kalemleri yeşil, mavi, sarı...
 Düşürmüş de kâküllerini bir masal beldesine,
Huzura şekil veriyor incecik parmakları.
 Bir çocuk resim yapıyor.
 Uzun kirpikleri geziniyor mor dağlarda.
Ufukta gülüp duruyor alev saçlı bir güneş.
Barişin gökçek maviliğinden kuşlar geçiyor.
 Küçük yüreğinin sevgisi serpiliyor toprağa.
 Yamaçlarda beyaz papatyalar açıyor.
 Bir çocuk resim yapıyor.
 Bir dere geliyor sonsuzluktan, akıyor sonsuzluğa.
Dirliğe boy atıyor kıyısında çimenler.” (6. Sınıf Eksen – Çocuk ve Resim)

“Üzüncümüz, sevincimiz bir.” (6. Sınıf Eksen – Birlikte)

“Tertemiz bir hava dolar içine.
 Her yer ne hoş kokar; çiçek, reçine...
Cıvıldaşır türlü kuşlar bir yanda” (6. Sınıf Eksen – Orman)

“Korkarak saklanıyor bacalar” (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

“Daha çok mu yüklemişti ne acısından yasından,
 Ne de tez çamura boğmuştu” (6. Sınıf Ekoyay – Kuşların Çektiği Kağı)

“Ömründe göstermedin bin düşmana bir düğün.
 Sen bir büyük milletin savaşa girdiği gün” (6. Sınıf Ekoyay – Çanakkale)

“Masal çiçeklerinin.
 Yeniden yeşersin
 Dudaklarda tebessüm.” (6. Sınıf Ekoyay – Kanatların Çocuklar)

“Fakat o, mutludur...

O kalbe ben de

Hayranım...

Ey gönül, düşün,

düşün sen,

O zevk alabilir özgesinin de

Hazzından, zevkinden, saadetinden!” (6. Sınıf Ekoyay – Karusel (Atlı Karınca))

“Sevgiyle bakmalı dünyaya, saygıyla” (6. Sınıf Ekoyay – Sevgiyle)

“bazı insanlardan

umutsuzluk yaratır,

ama bir sevgi ilişitirir bu umutsuzluğa” (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

“Seccâdesi çiçek çiçek

Ninem cici, ninem gökçek

Göçmen kuşlarla göçecek

Mekânı uçmak ninemin

Masal anlat bana masal,

Hey dili şeker, dili bal” (6. Sınıf Ekoyay – Nineme Ninni)

“Sözleri tuzağa düşüren bir avcıdır ozan” (6. Sınıf Ekoyay – Ozan)

“Güzel kuş, deli kuş, demir kuş” (6. Sınıf Ekoyay – Mavi Portakal)

“Ne mi çıkar? Yerinde dursun saltanatınız.

Hani hazinelere bağışlasalar

Zerre bile feda edemem hürriyetimden.” (6. Sınıf Ekoyay – Kurtla Köpek)

“Sılda hastalar sağlar

Sefasını sürüyorlar

İşleri çetin mi çetin

Yaralı memleketin

Yarasını sarıyorlar” (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“Açılmış da masallar gülü
Hırsın, kinin kapısı kapanmış,
 Yüzlerdeki gülümseme çocuksu,
 Gözlerde sevginin ışığı yanmış...
 Bir dünya düşünürüm,
 Ülküsü kardeşlik.
Yaşlılar korkusuz, çocuklar mutlu
 Ve yaşatan sevinçler için yarışta gençlik...
 O güzelim dünya ki yüzyıllardır
 Bütün altın kalplerce arzulanmış” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“Bana “cız” dediler,
 Ama korkmadım.
 Elimi yandırıp tanıdım odu” (7. Sınıf MEB (1727) – Korku)

“Daha ferah içim” (7. Sınıf MEB (1727) – Atatürk’ü Gördüm Düşümde)

“İlk çocukluğumda, masum çağımda,
 Bir bez çantayla omzumda, elimde.
Küçücükten yitirdiğim
Sevdiklerim için yüreğim
 Bir köz gibi yanarken,
Kavrulurken” (7. Sınıf MEB (1727) – Kitaplarla Kurulan Dostluk)

“Der ki: ‘Hocam! Pek üzdün, artık yeter!
 Öde şunu, bir efendilik göster.” (7. Sınıf MEB (1727) – Nasreddin Hoca Hikâyeleri 1)

“Zaten başka kim bulmuş böyle bir ziyafeti?
Köpek açlıktan kıvrnadursun,
Eşeğin pek yerindeymiş keyfi” (7. Sınıf MEB (1728) – Eşek ve Köpek)

“İç içe güzellik, uç uca kahrır” (7. Sınıf MEB (1728) – Türkiye’ m, Anayurdum, Sebebim, Çarem!)

“Fakirinde refah,
Hastasında sağlık,
 Sorulsa çocuk bahçesi derim,
 Karşıdaki mezarlık.” (7. Sınıf MEB (1728) – Bu Sabah Hava Berrak)

“— Belli mi olur Moğol kini!
 Ya adam öfkelenirse?..
 Tez götürün sersemleri. Ve asın! derse?..
 Ama iş, hayırlı bir işti.” (7. Sınıf MEB (1728) – Akşehir’de Bir Fil)

“Kurtaracaksa sevgi kurtaracak bizi
Ölümden olmasa da ölüm korkusundan
Savaştan olmasa da savaş korkusundan
Kıskançlıktan, kötülükten, boşluktan...
 Kurtaracaksa sevgi kurtaracak bizi
 Var mı ondan başka güvencemiz?
Sevenin bir düşmanı varsa
Sevmeyenin bin
Eriñç de mutluluk da seversen var
 Seversen her yağmur bereket” (7. Sınıf Dersdestek – Sevgi Kurtaracak Bizi)

“Kışın ocak başında nasıl keyif çatarız?” (7. Sınıf Dersdestek – Harman Yerinde)

“Sanki harlı bir ateş
Yakıyor ruhumuzu.
Beklemek üzüntüsü her gönülden taşıyor.
Üzülmemek elde mi?
Hız yüklü, inan yüklü, umut yüklü bu gemi!” (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

“Istırap çekenlerin acıklı nefesleri
 Bizde geçür en hazin bir musiki yerine!” (8. Sınıf MEB – Sanat)

“Sanki ezgilerinde gizemli bir efsun var.” (8. Sınıf MEB – Anadolu Uygarlıkları)

“Bu hayalde uyur Bursa her gece,
 Her şafak onunla uyanır, güler
 Gümüş aydınlıkta serviler, güller
 Serin hülyasiyle çeşmelerinin.
 Başındayım sanki bir mucizenin,
 Su sesi ve kanat şakırtısından
 Billur bir avize Bursa'da zaman.” (8. Sınıf MEB – Bursa'da Zaman)

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde duygusal anlam yoğunluğuna bakıldığında, neredeyse bütün şiirlerde örneklerle karşılaşılmaktadır. Okurda çeşitli duygusal çağrışımlar yaratmak gayesinde olan şiirlerde, kelimelerin bu amaca uygun olarak özenle seçilip şiirde işlendiği görülebilir. İncelenen kitaplarda, baştan sona “mutlu bir dünya” hayalini tasarımlayan şiirlerde özellikle insanda güzel çağrışımlar yaratan sözcüklerin yoğunluğu göze çarpmaktadır. Ders kitaplarındaki şiirler ve şiirlerde kullanılan duygusal anlam sıklığı aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Duygu Değeri Sıklığı:

- Çocukluk: 6
- Mustafa Kemal'in Kağnısı: 10
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 8
- Anadolu Sevgisi: 6
- Kitabın Serüveni: 7
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 4
- Cazgır: 10
- Yüksek Evde Oturmanın Türküsü: 1

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Duygu Değeri Sıklığı:

- Arıyorum: 12
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 13
- Anadolu: 19
- Ana Dili: 17
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 21

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Duygu Değeri Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 31
- 30 Ağustos: 11
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 6
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 15
- Birlikte: 14
- Orman: 24
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 9
- Uçakla Yolculuk: 18

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Duygu Değeri Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 17
- Çanakkale: 14
- Uçurtma: 4
- Kanatların Çocuklar: 24
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 18
- Sevgiyle: 8
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 42
- Nineme Ninni: 17
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 10
- Mavi Portakal: 21
- Çocuk ve Resim: 15
- Yürekler: 14
- Kurtla Köpek: 28
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 11
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 14

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Duygu Değeri Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 17
- Korku (Serbest Okuma Metni): 15
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 5
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 20

- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 14

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Duygu Değeri Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 11
- Vatan Destanı: 21
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!: 17
- Bu Sabah Hava Berrak: 16
- İstanbul: 12
- Akşehir'de Bir Fil: 26

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Duygu Değeri Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 25
- Rüzgâr: 17
- Bayrak: 16
- Harman Yerinde: 10
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 5
- Ay Şairi: 13
- Kara Tren: 4

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Duygu Değeri Sıklığı:

- O Geliyor: 23
- Gurbet: 7
- Sanat: 12
- Anadolu Uygarlıkları: 5
- Geçen Zaman: 12
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 34
- Gül'ü İncitme Gönül: 15
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 28
- Özgürlük: 9

Duygu değeri, şiirsel olanda var olması gereken önemli bir dil bilimsel ögedir. İmgelerle, güçlü anlam ağlarıyla örülü şiirlerde aslında şiire ait olan-olması gereken ne varsa rastlamak mümkündür. Güçlü bir şiirin okurda duygusal anlamda çeşitli tasarımlar

uyandırması kaçınılmazdır. Güçlü şiirlerde kendiliğinden olan bu duygusal anlam, kimi şiirlerde “zoraki” bir duygulanım yaratma izlenimi vermekte, okura duyguyu geçiremeyen bu şiirler şiirsel anlamda başarısız kabul edilmektedir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde de duygu değeri ifadelerinin yoğun olduğu açıktır fakat eksiltili anlatım ya da göndergesel anlam başlıklarında olduğu gibi bunun tek başına “iyi şiir”in göstergesi olarak görülemeyeceğini belirtmek gerekir.

Şiirlerdeki sıklık düzeyleri incelendiğinde Vatan Destanı (21), Türküler Dolusu (31), Orman (24), Kanatların Çocuklar (24), Yıldız Yağmuru (42), Mavi Portakal (21), Kurtla Köpek (28), Kitaplarla Kurulan Dostluk (20), Akşehir’de Bir Fil (26), Sevgi Kurtaracak Bizi (25), O Geliyor (23), Bursa’da Zaman (34), Eşekle Tilki (28) gibi şiirlerde sıklığın yüksek olduğu görülmektedir. Çocuklara hitap eden şiirlerde özellikle hikâye edici tarzda yazılan şiirlerde-fabllarda karikatürize edici ifadeler kullanıldığından; bir kişiyi, olayı, durumu tanımlarken duygu yaratacak ifadeler çok fazla yer verilir. Sıklığın yüksek olduğu Kurtla Köpek, Akşehir’de Bir Fil, Eşekle Tilki gibi şiirler bu tarzda başarılı şiir örneklerindedir. İmge yönünden zengin olan Türküler Dolusu, Yıldız Yağmuru, Bursa’da Zaman şiirlerinde de duygu değerine sahip sözcüklerin sıkça kullanıldığı görülmektedir.

Duygu değeri yönünden zengin şiirlerle karşılaşmak, metinler aracılığıyla öğrencilerde çeşitli duygusal tasarımlar yaratılması duygu gelişimi açısından önemlidir. Serbest okuma metni konumundaki şiirlerde duygusal anlam sıklığına bakılacak olursa 5. sınıf Türkçe ders kitabında 52’de 12 olduğu görülecektir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabında 82/21, Eksen Yayıncılık 6. sınıf kitabında 128/61, Ekoyay Yayıncılık 6. sınıf ders kitabında ise 257/84’tür. Görüleceği üzere 6. sınıf Eksen ve Ekoyay kitaplarında sıklığın neredeyse yarısı serbest okuma metinlerinde bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf kitabında sıklık 71/29’dur, bu kitapta da 6. sınıf Eksen ve Ekoyay kitapları gibi sıklığın yarısı serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerdedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf kitabında 103/11, Dersdestek Yayıncılık kitabında ise 90/5’tir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabı ve Dersdestek Yayıncılık’a ait 7. sınıf kitaplarının, duygusal anlam sıklığı yüksek şiirlerin ders içerisinde işlenmesi açısından iyi durumda oldukları söylenebilir. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları

kitabında oran 145/62'dir, bu kitapta da görüleceği üzere sıklığın yarısı serbest okuma metinlerindedir.

İncelenen şiirlerde duygu değeri taşıyan ifadeler saptanırken bazı şiirlerin baştan sona olumlu ifadelerle dolu olduğu görülmüştür. Şiirler arasındaki 18 şiir, okunurken tamamen olumlu çağrışımlar uyandırmakta, bu şiirlerin çoğunda doğadaki tasarımlardan yararlandığı görülmektedir. Çalışmanın sonunda yer alan Ekler bölümünde, şiirlerde kullanılan sözcüklerin gövde sıklığı tablosu incelenecek olursa; çocuk, sevgi, güzel, çiçek, kuş, güneş gibi insanda olumlu tasarımlar yaratan sözcüklerin en sık kullanılan sözcükler arasında oldukları görülebilmektedir.

4.1.4.1.3. Özel Adlara İlişkin Bulgular

Şairler şiirlerinde bazı sebeplerle özel adlardan yararlanmaktadır. Genel olarak toplum hayatında belli bir durumun-olayın-tasarımın temsilciliğini yapabilecek konumdaki özel adlardan bu anlamda yararlanılır. Türkçe ders kitaplarında şiirin bu özelliğinden faydalanılmış, çocuklara tanıtmak-belli bir bilinç sağlamak amacıyla çeşitli özel adlar kullanılmıştır. Şiirlere bakıldığında özellikle yer adlarının yoğunluğu göze çarpmaktadır.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde bulunan özel isim sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 20

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	12
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	13
	2. Eksen Yayıncılık	8	20

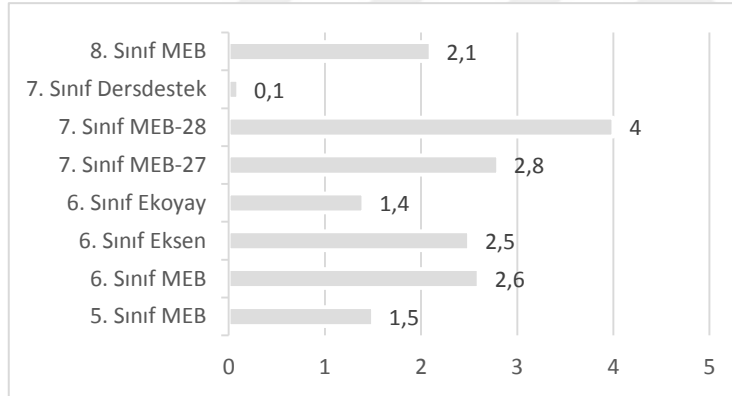
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	21
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	17
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	24
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	1
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	19
	<i>Toplam</i>	64	127

Tabloda görüleceği üzere 8 adet Türkçe ders kitabında toplamda 127 adet özel ad kullanılmıştır. 5. sınıf ders kitabında 12, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 13, 6. sınıf Eksen Yayınları kitabında 20, 6. sınıf Ekoyay Yayınları kitabında ise özel ad kullanım sıklığı 21'dir. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1727) kitabında 17, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1728) kitabında 24, Dersdestek Yayıncılık'a ait ders kitabında ise yalnızca 1 adet özel ad bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabında ise özel adlardan yararlanma sıklığı 19'dur.

Türkçe ders kitaplarındaki şiiirlerde özel ad kullanımına bakıldığında en yüksek sıklığın Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf kitabında olduğu görülmektedir. Kitapta özel ad kullanım sıklığı 24'tür. 7. sınıf kitabını 6. sınıf Eksen ve Ekoyay Yayınlarına ait kitaplar takip etmektedir. Eksen ve Ekoyay Yayınlarında sıklık 20 ve 21'dir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf ders kitabında da 19 adet özel isim kullanılmıştır. Diğer kitaplar arasında en çok göze çarpan kitap, Dersdestek Yayınevine ait 7. sınıf ders kitabıdır. Dersdestek Yayınları kitabında yalnızca 1 adet özel ad kullanılmış, bu özel adın da doğaya ait bir tanımlama ifadesi olduğu görülmüştür. En az sıklığın görüldüğü diğer kitaplar olan Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 5. ve 6. sınıflara ait kitaplarda da özel ad kullanım sıklıkları 12 ve 13'tür.

Çocuklara toplumda belli bir yer edinmiş şahsiyetlerin, yerlerin, olayların anlatılması-öğretilmesi eğitimin gereklerindedir. Bu anlamda Türkçe derslerinde metinler içerisinde özel adların mahiyeti ve kullanım sıklığı önemlidir. Sınıf düzeyi düşünüldüğünde bütün sınıflarda kullanılabilceği, üst sınıflara çıkıldıkça artmasının daha uygun olduğu söylenebilir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 5. sınıflara ait kitapta 12, 6. sınıflara ait kitapta ise sıklık 13'tür. 6. sınıflara ait Eksen ve Ekoyay'da 20 ve 21, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 7. sınıflara ait kitaplarda 17-24, yine Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 8. sınıf kitabında da sıklık 19'dur. Tabloya bakıldığında düzenli bir ilerleme olmasa bile bir kitap dışında özel ad kullanımının sayısal olarak sınıflar düzeyinde yeterli bir kullanımda olduğu görülebilir. Dersdestek Yayınları 7. sınıf ders kitabı ise bu söylemin dışındadır.

Şiir sayıları göz önüne alınarak tablo incelendiğinde en yüksek ikinci sıklık düzeyine sahip Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf ders kitabının, özel adlardan yararlanma

Grafik 6. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Özel Ad Sıklık Oranı

sıklığının en düşük olduğu ikinci kitap konumunda olduğu görülecektir. Dersdestek Yayınları kitabından sonra Ekoyay Yayınları özel adların en az kullanıldığı ikinci kitap konumundadır. Kitapta 15 şiir vardır ve sıklığın şiir

sayısına oranı 1,4'tür. 5. sınıf ders kitabı 8 şiirde 12 sıklık ile bu iki kitabı takip etmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında altışar şiir vardır ve sıklıkları 17 ve 24'tür. 6 şiirde 24 sıklık ile tüm kitaplar arasında en yüksek orana sahip olan kitap 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabıdır. Bu kitapları 5 şiirde 13 sıklık ile Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabı ve 8 şiirde 20 sıklık ile Eksen Yayınlarına ait 6. sınıf Türkçe ders kitabı takip etmektedir.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde bulunan bazı özel isim örnekleri aşağıdaki gibidir:

“*Affan Dede*’ye para saydım,
Sattı bana çocukluğumu.” (5. Sınıf MEB – Çocukluk)

“Durdu birdenbire *Kocabaş*, ova bayır durdu,
Nazar mı değdi göklerden, ne?
Dah etti, yok. Dahha dedi, gitmez,
Ta gerilerden başka kağnılar yetişti geçti gacır gucur
Nasıl durur *Mustafa Kemal*’in kağnısı,
Kahroldu *Elifçik*, düşünceden düşünceden.” (5. Sınıf MEB – Mustafa Kemal’in Kağnısı)

“Vur ha vur, vur davul, baş pehlivan havası.
Çıksın *Bekir, Osman, Mestanoğlu, Dülger Ahmet*.
Vur ha vur, vur davul, gürlenmenin sırası.
Davran bre pehlivan ha ömrüne bereket.
Ateş alsın büklüm büklüm pazındaki kudret.
Davran deli fişek, karayel fırtınası.
Çığlar devirip yenmenin güreşmenin ustası.
Vur ha vur, vur davul, dağları taşları titret.
Dile gelsin *Yusuf*’un, *Aliço*’nun hatırası.
Çıkalım hele meydana yanardağ gibi emret.” (5. Sınıf MEB – Cazgır)

“*Karamanoğlu Mehmet Bey*’i arıyorum,
Göreniniz, bileniniz, duyanınız var mı?” (6. Sınıf MEB – Arıyorum)

“Bilmem nerde böyle mutlu bir yer var.
Ulu *Kâbe* toprağıdır o eller.” (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“Nasıl unuttur, nasıl?
Ömründe bir defa

Kâzım'in türküsünü dinleyen?" (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

"Çılgın bir istekle bu şan akını,
Afyon'dan, İzmir'e kadar çağıldar." (6. Sınıf Eksen – 30 Ağustos)

"Şu süzülen *Nilüfer*,
Salyangozun izidir.
Gördüğümüz mavilik,
Marmara Denizi'dir." (6. Sınıf Eksen – Uçakla Yolculuk)

"*Tekin*'e kuşsever derlerdi" (6. Sınıf Ekoyay – Kuşların Çektiği Kağıt)

"Öğün, ey *Çanakkale* ki, sen *Mustafa Kemâl*'in,
Yüz milletle yüz yüze ilk görüştüğü yersin!" (6. Sınıf Ekoyay – Çanakkale)

"Kabuklarını *Tuna*'ya atmışız mavi portakalın
Çekirdeklerini *Akdeniz*'e
Dünya gözü ile bakmışız dünyamıza." (6. Sınıf Ekoyay – Mavi Portakal)

"Kimi *Mansur*, kimi *Ferhat*
Kayaları kırıyorlar" (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

"Düşlerimiz mavi '*Arkadia*' sabahlarına uzanmış." (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

"Ben '*Tek Adam*'
Çoğaldım böyle böyle,
Dost oldum *Keloğlan*'la, *Kerem*'le,
Dolaştım *Karacaoğlan*'la dağ tepe.
Aradım
'*Erkilet* güzelini bağ arasında.'
'*Çalığışu*'yla söyleştim
Bir bahçede dallar üstünde.
'*Dar Kapı*'dan geçtim,

Don Kişot'tan Faust'a ulaştım seninle." (7. Sınıf MEB (1727) – Kitaplarla Kurulan Dostluk)

"Akşamdan akşama topla bu yünü

Sırtüstü yat uyu, *Tanrı'nın* günü." (7. Sınıf MEB (1727) – Nasreddin Hoca Hikâyeleri 1)

"Önümde, açık kollarıyla *Boğaz*,

*Çengelköy'*den aktarma *Rumelihisarı*.

İstanbul, *İstanbul'*um benim,

*Kadıköy'*ü, *Üsküdar'*ı...

Gün olur, köprü ortasında durur

Anarım, *Adalar'*da çamların uykusunu.

Gün olur, *Beyoğlu'*nu özler içim,

Koklamak isterim *Tünel'*in kokusunu." (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

"*Allah* cümlesine yardım ede!" (7. Sınıf MEB (1728) – Akşehir'de Bir Fil)

"Uyanın *Samsunlular!*" (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

"Ben *Kültepe'*yim, ben *Alişar*, *Alaca*,

Bir yanım *Efes*, *Milet*; bir adımsa *Troya*

Ben Anadolu'yum, *Anadolu* her çağda." (8. Sınıf MEB – Anadolu Uygarlıkları)

"*Muradiye*, sabrın acı mevyası,

Ömrünün timsali beyaz *Nilüfer*." (8. Sınıf MEB – Bursa'da Zaman)

İncelenen 8 Türkçe kitabında 2 şiir ortak olmak üzere toplamda 64 şiir vardır. Şiirlerde özel adların kullanım sıklığına bakıldığında 62 şiirin 29'unda özel ad kullanılmadığı görülmektedir. Şiirlerin niteliği konusunda herhangi bir anlam ifade etmeyen özel adların kullanımı, okul çağındaki çocukları bilgilendirmesi bakımından önemlidir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirler ve özel adlardan yararlanma sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı:

- Çocukluk: 1
- Mustafa Kemal'in Kağnısı: 4
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 0
- Anadolu Sevgisi: 0
- Kitabın Serüveni: 0
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 1
- Cazgır: 6
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: 0

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı:

- Arıyorum: 1
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 0
- Anadolu: 7
- Ana Dili: 2
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 3

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 3
- 30 Ağustos: 4
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 7
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 0
- Birlikte: 0
- Orman: 0
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 0
- Uçakla Yolculuk: 6

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağrı: 2
- Çanakkale: 2
- Uçurtma: 0
- Kanatların Çocuklar: 1

- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 0
- Sevgiyle: 0
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 3
- Nineme Ninni: 1
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 0
- Mavi Portakal: 3
- Çocuk ve Resim: 0
- Yürekler: 0
- Kurtla Köpek: 0
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 1
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 8

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 1
- Korku (Serbest Okuma Metni): 0
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 3
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 9
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 4

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 0
- Vatan Destanı: 3
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!/: 2
- Bu Sabah Hava Berrak: 0
- İstanbul: 15
- Akşehir'de Bir Fil: 4

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 0
- Rüzgâr: 0
- Bayrak: 0
- Harman Yerinde: 0
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 0

- Ay Şairi: 1
- Kara Tren: 0

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Özel Adlardan Yararlanma Sıklığı:

- O Geliyor: 4
- Gurbet: 0
- Sanat: 1
- Anadolu Uygarlıkları: 7
- Geçen Zaman: 0
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 6
- Gül'ü İncitme Gönül: 1
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 0
- Özgürlük: 0

Görüldüğü üzere 29 şiirde özel isim kullanılmamıştır. En yüksek kullanıma bakılacak olursa Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki İstanbul şiiri göze çarpmaktadır. İstanbul şiirinde özel adlardan yararlanma sıklığı 15'tir. İstanbul şiirini, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf kitabındaki Kitaplarla Kurulan Dostluk isimli şiir 9 sıklık ile takip etmektedir. Cazgır (6), Anadolu (7), Dolunayda Kurtlar (7), Alın Terinden Bir Deniz (8), Anadolu Uygarlıkları (7), Bursa'da Zaman (6) şiirlerinde de özel adların yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde kullanılan özel adların niteliğine bakıldığında özellikle tarihi şahsiyetlerin, tarihi açıdan önem verilen yerlerin ve olayların kullanıldığı görülmektedir. Özel adların kullanım sıklığı toplamda 127'dir. Tarihi şahsiyet-yer-olay isimlerinin toplam sıklık içindeki sayısı ise 64'tür. Görüleceği üzere kullanılan özel adların yarısı bu kategoridedir. Kalan 63 özel ismin yarısı da (30) 3 şiir olan İstanbul, Kitaplarla Kurulan Dostluk ve Bursa'da Zaman'da toplanmıştır. İstanbul şiiri Boğaziçi, Kız Kulesi, Adalar gibi şehrin simge isimlerine yer vermesi ile şiirde özel adların kullanımına güzel bir örnek konumundadır. Özel ad kullanımının serbest okuma metinlerindeki durumuna bakılırsa; 9 adet serbest okuma metninde hiç örneğe

rastlanmazken geri kalan 7 serbest okuma metninde özel isimlerden yararlanma sıklığının 32 ile yüksek bir düzeyde olduğu görülebilir.

4.1.4.1.4. Kavram Karşıtlığına İlişkin Bulgular

Şiirlerde anlatımı güçlü kılmak için başvurulmuş dil oyunlarından biri de karşıt anlamlı sözcükleri bir arada kullanmaktır. Edebiyatımızda ve dünya edebiyatında çokça kullanılan karşıtlıklardan yararlanma durumu, Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde de kendisine yer bulmuştur. Zıt anlamlı ifadelerin Türkçe dersinin bir konusu olduğu düşünüldüğünde metin içerisinde öğrencilerin bu kavramlarla karşı karşıya gelmeleri ana dili öğrenme çabalarına katkı sağlayacaktır. Bir şeyi tanımlarken ya da betimlerken kavram karşıtlığından yararlanarak bunu yapmak, öğrencilerin anlama becerilerini de geliştirecektir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde çok fazla kullanıldığı söylenemese de karşıt anlamlı sözcüklerden yararlanılmıştır.

İncelenen ders kitaplarındaki şiirlerde kavram karşıtlığından yararlanma sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 21

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı:

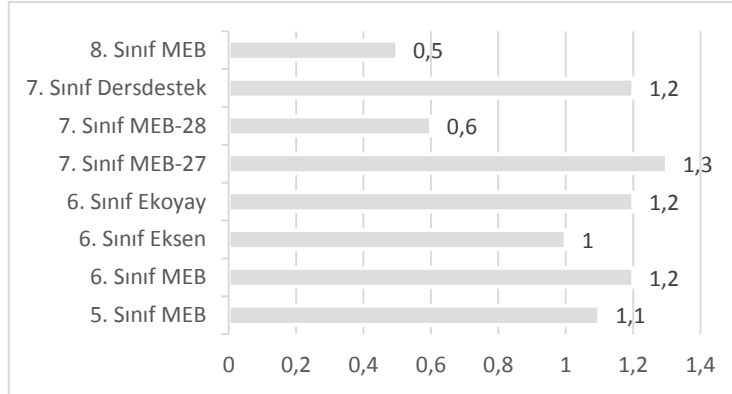
<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	9
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	6
	2. Eksen Yayıncılık	8	8
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	18

7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	8
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	4
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	9
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	5
	<i>Toplam</i>	64	67

Tabloya bakıldığında 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 9 karşıt anlamlı sözcük bir arada kullanılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabında 6, Eksen Yayıncılık kitabında 8, Ekoyay Yayıncılık'a ait ders kitabında ise 18 karşıt anlamlı sözcükten yararlanılmıştır. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 8, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait diğer kitapta (dizi sayısı: 1728) 4, Dersdestek Yayınlarına ait kitapta ise 9'dur. 8. sınıflara ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) Türkçe ders kitabında kavram karşıtlığından yararlanma sıklığı 5'tir. Ders kitaplarındaki bütün şiirlerde kullanılan karşıt anlamlı sözcüklerin toplamı ise 67'dir.

Ders kitapları arasında en yüksek sıklığa sahip kitap Ekoyay Yayıncılık 6. sınıf kitabıdır ve sıklığı 18'dir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf ders kitabı ve Dersdestek Yayınlarına ait 7. sınıf kitabındaki sıklık düzeyi eşittir, her iki kitapta da 9 adet kavram karşıtlığı örneği bulunmaktadır. Bu kitapları 6. sınıflara ait Eksen Yayıncılık ve 7. sınıflara ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabı takip etmektedir. İki kitabın da sıklığı 8'dir. Kitaplar arasında en düşük sıklığa sahip kitap 4 sıklık düzeyi ile Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf kitabıdır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 8. sınıf ders kitabındaki sıklık 5'tir ve en düşük sıklığa sahip ikinci kitap konumundadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf Türkçe ders kitabında 8 şiirde 9, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabında 5 şiirde sıklık 6'dır. 6. sınıflara ait diğer

Grafik 7. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Kavram Karşıtlığı Sıklık Oranı

kitaplar olan Eksen'de 8 şiirde 8, Ekoyay'da 15 şiirde 18 sıklık görülmektedir. Ekoyay Yayınlarına ait kitapta sıklık düzeyi her ne kadar en yüksek olsa da şiir/sıklık oranının diğer kitaplarla aynı seviyede olduğu görülecektir. Millî

Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 7. sınıf kitaplarında altışar şiirde sıklıklar 8 ve 4, üçüncü kitap olan Dersdestek Yayınlarına ait kitapta ise kavram karşıtlığından yararlanma sıklığı 7 şiirde 9'dur. Karşıt anlamlı sözcüklerin kullanım sıklığının en düşük olduğu şiirlerin bulunduğu kitaplar Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf ders kitabı ve Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf ders kitabıdır.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerde kavram karşıtlığından yararlanma örnekleri aşağıdaki gibidir:

“Gecenin ulu ağırlığına karşı,

Hafiftiler, inceden inceden.” (5. Sınıf MEB – Mustafa Kemal’in Kağnısı)

“Düşüncelerimiz aydınlatsın karanlıkları.

...

Düşmana amansız ol,

dosta sevecen.” (5. Sınıf MEB – Vakit Varken)

“Yolları toz, çamur, evleri kerpiç.

O kirli kabukta, o en temiz iç” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“Ta dipten doruğa dek
Işıl ışıl yaptım.” (5. Sınıf MEB – Kitabın Serüveni)

“Bırakın eli, özün bile seyrek uğradığı,
Beldelerin girişinde welcome,
Çıkışında goodbye okuyanınız var mı?” (6. Sınıf MEB – Arıyorum)

“Bu devlete orda temel atladı.
O meydanda can alınıp satıldı.

...

Memlekettir gece gündüz rüyası.” (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“Türkülerle yunmuş, yıkanmış dilim.
Onlarla ağlamış, onlarla gülmüşüm.” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“Yokuş çık, bayır in.
Neresinde olursan ol yaşamın” (6. Sınıf Eksen – Birlikte)

“Dili çözülüyor gecelerin,
Gölgeler kaçışıyor derine.
Alıp sihrini bilmecelelerin
Gün doğuyor şehrin üzerine.” (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

“Kuşlarla uyanırdı hep
Kuşlarla ekmeğini yedi kuşlarla dolaşırdı hep
Kuşlarla uyurdu hep” (6. Sınıf Ekoyay – Kuşların Çektiği Kağı)

“Aynı sofrayı paylaşırdı,
Devle cüce.” (6. Sınıf Ekoyay – Kanatların Çocuklar)

“Kaynak başında nöbet tutandır ozan
Gece yazan gündüz yazan içli içli saz çalan” (6. Sınıf Ekoyay – Ozan)

“Yaklaştım: Konmuş arılar,
Uçan kelebekler gördüm.

...

Eski sanatın yanında
Yeniyi emekler gördüm.” (6. Sınıf Ekoyay – Yürekler)

“Zafiyetten çiroza dönmüştü kurdun biri
 Köpekler, aksine, semiz mi semiz.” (6. Sınıf Ekoyay – Kurtla Köpek)

“Sılada hastalar sağlar
 Sefasını sürüyorlar” (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“Açılmış da masallar gülü
 Hırsın, kinin kapısı kapanmış” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“Bir sevinç düştü mü içinize
 Bir keder düştü mü içinize
 Bilin ki
 Aranızda ben varım.” (7. Sınıf MEB (1727) – Atatürk’ü Gördüm Düşümde)

“Seni cüz adıyla tanıdım önce,

...

Sonra yavaş yavaş,
 Yaşar oldun derinden derine” (7. Sınıf MEB (1727) – Kitaplarla Kurulan Dostluk)

“Hoca’nın bir komşusuna borcu var.
 Adam sabah aşam kapıya damlar” (7. Sınıf MEB (1727) – Nasreddin Hoca Hikâyeleri 1)

“Barışın güvercini, savaşın kartalı.
 Yüksek yerlerde açan çiçeğim,
 Senin altında doğdum,
 Senin altında öleceğim.” (7. Sınıf Dersdestek – Bayrak)

“Uyanın Samsunlular!

Uyumak ölüme eş,

Diriltin ruhunuzu.” (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

“Neler geçmişti aklımdan, nedendi ağladığım, neydi güldüğün?

Ah, nasıldı yaşamak?” (8. Sınıf MEB – Geçen Zaman)

Kavram karşıtlığı sıklığı incelenen Türkçe ders kitaplarında genel olarak düşüktür. 27 şiirde ise kavram karşıtlığına örnek oluşturabilecek herhangi bir dil unsuru yoktur. Ders kitaplarındaki şiirler ve kavram karşıtlığından yararlanma sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı:

- Çocukluk: 0
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 1
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 2
- Anadolu Sevgisi: 1
- Kitabın Serüveni: 2
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 0
- Cazgır: 1
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: 2

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı:

- Arıyorum: 4
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 0
- Anadolu: 2
- Ana Dili: 0
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 0

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 2
- 30 Ağustos: 1
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 0

- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 0
- Birlikte: 2
- Orman: 0
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 2
- Uçakla Yolculuk: 1

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 4
- Çanakkale: 6
- Uçurtma: 0
- Kanatların Çocuklar: 1
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 0
- Sevgiyle: 0
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 0
- Nineme Ninni: 0
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 1
- Mavi Portakal: 0
- Çocuk ve Resim: 0
- Yürekler: 2
- Kurtla Köpek: 2
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 0
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 2

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 3
- Korku (Serbest Okuma Metni): 0
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 1
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 2
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 2

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 1
- Vatan Destanı: 0
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!/: 1

- Bu Sabah Hava Berrak: 2
- İstanbul: 0
- Akşehir’de Bir Fil: 0

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 3
- Rüzgâr: 0
- Bayrak: 2
- Harman Yerinde: 1
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 0
- Ay Şairi: 2
- Kara Tren: 1

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Kavram Karşıtlığından Yararlanma Sıklığı:

- O Geliyor: 1
- Gurbet: 0
- Sanat: 0
- Anadolu Uygarlıkları: 1
- Geçen Zaman: 1
- Bursa’da Zaman (Serbest Okuma Metni): 0
- Gül’ü İncitme Gönül: 2
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 0
- Özgürlük: 0

Şiirlere bakıldığında genel olarak kavram karşıtlığının bulunduğu şiirlerde 1-6 arasında değişen sıklık miktarları görülmektedir. Yukarıda da görüleceği üzere 27 şiirde karşıt anlamlı sözcükler kullanılmamıştır. Bütün şiirlerde kullanılan toplam örnek sayısı 67, serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerde ise sıklık 10’dur. 16 adet serbest okuma metninden 10 tanesinde kavram karşıtlığı örneği yoktur.

Ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki kavram karşıtlığı örneklerine bakıldığında basit düzeyde karşıtlıklar olduğu söylenebilir. Birkaç defa tekrar eden karşıtlıklara; ağlamak ve gülmek, gece ve gündüz gibi ifadeler gösterilebilir. Şiirler bazında karşıt

anlamalı sözcüklerden yeterince faydalanılmadığı, sınıflar ve kitaplar düzeyinde de sıklıkların doyurucu olmadığı görülmektedir. Yaşamın karışıklıklar üzerine kurulu olduğu gerçeğini metinlerle çocuklara anlatabilmek-sezdirebilmek, hem akademik hem kişisel yaşamlarına katkı sağlayacaktır. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin seçimlerinde dil bilimsel unsurlara yer verilip verilmediği, ne derece yer verildiği, kullanılan dilin niteliği gibi hususlar bu bakımdan önemlidir.

4.1.5. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Benzetmeye İlişkin Bulgular

Benzetmeler, tıpkı imge gibi şiir dilinin asli unsurlarındandır. İmgeler, aktarmalar, benzetmeler, alışılmamış bağdaştırmalar gibi şaire özgü farklı ve özgün dil birliktelikleri yaratmak iyi şiirin en önemli göstergelerindedir. Hatta benzetme, yukarıda sayılan dil bilimi başlıklarının zihinde ilk oluştuğu şekildir denilebilir. Anlatımı güçlü kılmak, okurun zihninde değişik tasarımlar ve çağrışımlar uyandırmak adına şiirlerde benzetmeler sıkça kullanılır. Diğer dil bilimsel öğelerde olduğu gibi benzetmelerde de şairin yaratımının “zorlama” olmaması, okura “keşfedilmiş bağlantı” hissi veren benzetmelerin başarılı olduğu söylenebilir. Türkçe ders kitaplarındaki benzetmelere bakılacak olursa orijinal yaratıma örnek oluşturabilecek benzetmelerin bulunduğu görülebilmektedir. Anlama dayalı dil bilimsel unsurların çoğunda benzetmeye rastlanabildiğinden bu başlık altındaki benzetme örnekleri, benzetme öğelerini bulunduran dil birliklerinden seçilmiş; uzak çağrışımlarla, anlamsal bağlantılarla kurulabilecek benzetmeler başlığa özel sıklığın dışında tutulmuştur.

Türkçe ders kitaplarındaki benzetme sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 22

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Benzetme Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Benzetme Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	1
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	10

	2. Eksen Yayıncılık	8	16
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	7
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	2
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	14
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	4
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	11
	<i>Toplam</i>	64	65

Tabloya bakıldığında Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf kitabında yalnızca 1 benzetme olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 6. sınıf kitabında 10 benzetme vardır. Eksen Yayınları 6. sınıf kitabında 16, Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf kitabında ise 7 benzetme örneği bulunmaktadır. 7. sınıf kitaplarına bakılacak olursa; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 2, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 14, Dersdestek Yayınlarına ait kitapta ise 4 adet benzetme vardır. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında ise benzetme sıklığı 11'dir. 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan şiirlerde benzetmelerin sıklığı 65'tir.

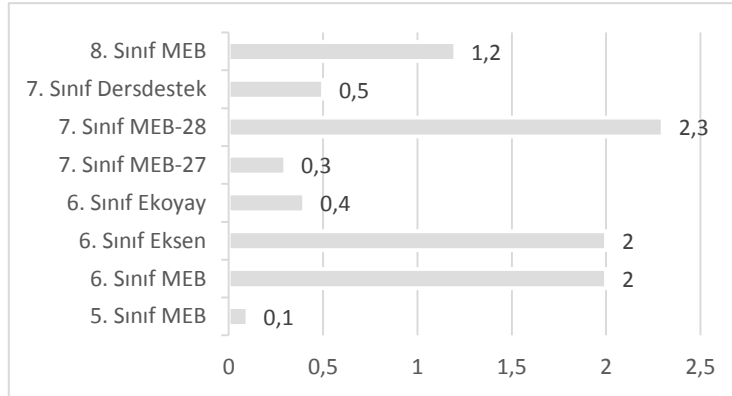
Benzetmelerin şiirlerde bulunma sıklığının en az olduğu kitap Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 5. sınıf Türkçe ders kitabıdır. 5. sınıflara ait ders kitabındaki şiirlerde yalnızca 1 benzetme vardır. Yine aynı şekilde 7. sınıflara ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabındaki şiirlerde de 2 adet benzetme örneği bulunmaktadır. İki kitapta benzetme sıklığının dikkat çekici şekilde düşük olduğu açıktır. 7. sınıflara ait Dersdestek Yayınları kitabında da benzetme sıklığı düşüktür. Bu üç kitaptan sonra sıklığın düşük olduğu bir diğer kitap 6. sınıflara ait Ekoyay Yayınlarına ait Türkçe ders kitabıdır. Bu kitaptaki şiirlerde benzetmelerin bulunma sıklığı 7'dir. En

yüksek sıklık 16 ile Eksen Yayınları 6. sınıf ders kitabındadır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe ders kitabında 14, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. ve 8. sınıf kitaplarında 10 ve 11 benzetme örneği vardır.

Ders kitapları arasında özellikle 7. sınıf kitaplarında düşük sıklık düzeyi vardır. 3 adet ders kitabı 7. sınıflara aittir. Bu kitaplardan ikisi olan 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) ve Dersdestek Yayınları kitaplarında toplam sıklık 6'dır. 7. sınıf düzeyi için bu sıklıkların düşük olduğu söylenebilir. 6. sınıf düzeyindeki kitaplarda benzetme sıklığı 7. sınıf kitaplarına göre iyi durumdadır, 3 adet 6. sınıf Türkçe ders kitabında toplam benzetme sayısı 33'tür. 7. sınıf düzeyindeki 3 kitapta ise benzetme sıklığı toplamı 20'dir.

Türkçe ders kitaplarındaki benzetme sıklığı toplamı 65'tir. Sıklığın düşük olduğu dört kitaptaki toplam benzetme sayısı 14'tür. 65 benzetmenin 51'i dört kitapta 14'ü diğer dört kitaptadır. En düşük sıklığa sahip şiirler 5, 6 ve 7. sınıf düzeyindeki 4 kitaptadır. Benzetme sıklığının sınıf düzeylerine göre düzenli bir dağılım gösterdiği söylenemez.

Sıklığın yüksek olduğu kitaplara bakıldığında Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabında 5 şiirde 10 benzetme, Eksen Yayıncılıkta 8 şiirde 16 benzetme olduğu

Grafik 8. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Benzetme Sıklık Oranı

görülmektedir. Sıklık oranı bu iki kitapta eşittir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe ders kitabında 6 şiirde 14 benzetme vardır. Görüleceği üzere şiir sayısı düşünüldüğünde sıklık oranının en yüksek olduğu

kitap Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına (dizi sayısı: 1728) ait 7. sınıf Türkçe ders kitabıdır. 8. sınıf kitabında 9 şiirde 11 örnek vardır ve sıklık oranı sayılan diğer üç kitaptan daha düşük seviyededir. 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları ders kitabında 8 şiirde sadece 1 benzetmenin, 7. sınıflara ait diğer iki kitapta ise yine benzetme sayısının az olmasının eksiklik olduğu söylenebilir.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde yer alan bazı benzetme örnekleri aşağıdaki gibidir:

“Vur ha vur, vur davul, dağları taşları titret.

Dile gelsin Yusuf’un, Aliço’nun hatırası.

Çıkalım hele meydana yanardağ gibi emret.” (5. Sınıf MEB – Cazgır)

“Bu dil tanıtmış bize bu dünyada her şeyi

Bu dil ecdadımızın bize koyup gittiği

En kıymetli mirastır, onu gözlerimiz gibi

Koruyup nesillere biz de hediye verelim.” (6. Sınıf MEB – Ana Dili)

“O kadar dolu ki toprağın şanla

Bir değil, sanki bin vatan gibisin

Yüce dağlarına çöken dumanla

Göklerde yazılı destan gibisin

...

Geçse de asırlar, tazedir yaşın

O kadar leventsın, fidan gibisin

...

Müjdeler fısıldar Ergenekon’dan

Bu sese gönülden hayran gibisin

...

Tarih bir nehir ki coşkundur seli

Sen ona nispetle umman gibisin

...

Fakat ne derece ezildinse dün

Şimdi gene tunçtan kalkan gibisin

...

En büyük hürriyet cumhuriyettir

Demek şimdi sen bir cihan gibisin

...

Hamdolsun her yanın bereket dolu

Cennete bir yeşil meydan gibisin

...

Medeni hayatın nur ırmağına

Ezelden susamış ceylan gibisin" (6. Sınıf MEB – Vatan Destanı)

“Ah bu türküler, köy türküleri!

Olgun bir karpuz gibi yarıılır içim.

Kan damlar ucundan, mürekkep değil.” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“Yanağından pembeler dökülüyor çocuğun,

Cömert bir yağmur gibi suluyor çiçekleri” (6. Sınıf Ekoyay – Çocuk ve Resim)

“Ormandır sulara söyleyen ninni,

Ormandır sulara öz anne gibi.” (6. Sınıf Eksen – Orman)

“Dönüyor karusel bir teker gibi.

Daima dolanan, dönen yer gibi.” (6. Sınıf Ekoyay – Karusel (Atlı Karınca))

“Gerçek ozan yaşlanmaz hiç ölmez

Gökteki yıldızlar gibidir hiç sönmez” (6. Sınıf Ekoyay – Ozan)

“Masal oldun dilimde,

Gün gün serpildin

Gür bir ağaç gibi,

Bilgi oldun başımda, aklımda” (7. Sınıf MEB (1727) – Kitaplarla Kurulan Dostluk)

“*Bu sabah hava berrak,*

Bu sabah her şey billurdan gibi.” (7. Sınıf MEB (1728) – Bu Sabah Hava Berrak)

“*Adam birden top gibi gürlledi:*

— *Konuş be adam! Sıkıntın ne?*” (7. Sınıf MEB (1728) – Akşehir’de Bir Fil)

“Kurtaracaksa yine sevgi kurtaracak bizi
Yeşeren tohumlar gibi saçılan” (7. Sınıf Dersdestek – Sevgi Kurtaracak Bizi)

“Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru,
Bulutları koyun gibi gütmüştür.” (7. Sınıf Dersdestek – Rüzgâr)

“Sen de bir makinesin.
Kolun, kafan, nefesin
Saat gibi işlesin!” (7. Sınıf Dersdestek – Vaktini Boş Geçirme!)

“Kurulacak yarını düşünen baş geliyor.
Bir baş ki gökler gibi bir küme yıldız yüklü!” (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

“Bizim de kalbimizi kımıldatır derinden
Toprağa diz vuruşu dağ gibi bir zeybeğin.” (8. Sınıf MEB – Sanat)

“Duyduk bir musiki gibi zamandan
Çinilere sinmiş Kuran sesini.” (8. Sınıf MEB – Bursa’da Zaman)

Ders kitaplarındaki benzetme örneklerine bakıldığında öğrencilerin şiirde böyle bir sanatla karşı karşıya gelmelerinin dil eğitimi açısından önemli olduğu görülmektedir. Kitaplarla Kurulan Dostluk şiirinde kitap sevgisinin “gür bir ağaç gibi” insanın içinde büyümesi imgesi-benzetmesi bunun en güzel örneklerindedir. Aralarında iyi örnekler olsa da incelenen Türkçe ders kitaplarında benzetme sıklığının yüksek olmadığı görülebilir.

Ders kitaplarındaki şiirler ve benzetme sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Benzetme Sıklığı:

- Çocukluk: 0
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 0
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 0
- Anadolu Sevgisi: 0

- Kitabın Serüveni: 0
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 0
- Cazgır: 1
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: 0

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Benzetme Sıklığı:

- Arıyorum: 0
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 0
- Anadolu: 0
- Ana Dili: 1
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 9

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Benzetme Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 12
- 30 Ağustos: 0
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 0
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 1
- Birlikte: 0
- Orman: 2
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 0
- Uçakla Yolculuk: 1

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Benzetme Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 0
- Çanakkale: 0
- Uçurtma: 1
- Kanatların Çocuklar: 0
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 2
- Sevgiyle: 0
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 0
- Nineme Ninni: 1
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 1
- Mavi Portakal: 0
- Çocuk ve Resim: 1

- Yürekler: 0
- Kurtla Köpek: 1
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 0
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 0

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Benzetme Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 0
- Korku (Serbest Okuma Metni): 0
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 0
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 2
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 0

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Benzetme Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 0
- Vatan Destanı: 9
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!/: 1
- Bu Sabah Hava Berrak: 1
- İstanbul: 2
- Akşehir'de Bir Fil: 1

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Benzetme Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 1
- Rüzgâr: 1
- Bayrak: 0
- Harman Yerinde: 1
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 1
- Ay Şairi: 0
- Kara Tren: 0

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Benzetme Sıklığı:

- O Geliyor: 5
- Gurbet: 1
- Sanat: 2
- Anadolu Uygarlıkları: 0

- Geçen Zaman: 0
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 1
- Gül'ü İncitme Gönül: 0
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 2
- Özgürlük: 0

Şiirlere bakıldığında benzetme sıklığının birkaç şiirde toplandığı görülebilir, 35 şiirde ise benzetme örneği yoktur. Benzetmeler şiire katkı sağlayan, onu güçlü kılan dil birliklerindedir. Görüleceği üzere incelenen Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin yarısında benzetme örneği bulunmamaktadır. İmge, alışılmamış bağdaştırma, deyim aktarmaları gibi başlıklarla birlikte değerlendirildiğinde daha sağlıklı sonuç alınabilecek benzetme sıklığı düzeyinin bu tabloya göre yetersiz olduğu söylenebilir.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ve Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında ortak şiir olarak yer alan Vatan Destanı şiirinde benzetme sıklığı 9 ile yüksek düzeydedir. En yüksek sıklık 6. sınıflara ait Eksen Yayınlarında yer alan Türklüler Dolusu isimli şiirdedir. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun kaleme aldığı ve diğer dil bilimi başlıklarında da genel olarak yeter düzeyde-üst seviyede olduğu görülen şiirde benzetme sıklığı 12'dir. 8. sınıflara ait kitapta yer alan O Geliyor şiirindeki sıklık oranının da 5 ile yüksek olduğu belirtilebilir.

İncelenen şiirler arasında serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerdeki benzetme sıklığı 17'dir. 65 benzetme örneğinden 17 adedi ders içi etkinliklerle işlenmeyen şiirlerde yer almaktadır. Diğer şiir özelliklerinde olduğu gibi çocuğun bu tarz örneklerle ders içinde karşı karşıya gelmesinin dil eğitimi açısından daha yararlı olduğu açıktır. Serbest okuma metinlerinin çoğu zaman öğrencinin kendi önceliğine bırakıldığı düşünüldüğünde öğrencilerin serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerle karşı karşıya gelmemesinin de olasılık dâhilinde olabileceği unutulmamalıdır.

4.1.6. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Aktarmaya İlişkin Bulgular

Aktarmalar, şiir sanatında önemli bir yere sahiptir. Çoğu zaman bir şiirin temel dil birimlerini oluşturan ve şiire kavrayış hazzı katan ifadeleri oluşturmaktadırlar. Şiir dilinde aktarmalar geniş bir çerçeveye çizdiğinden sıkça rastlanılan dil olaylarındandır. Deyim aktarmaları, ad aktarmaları ve alışılmamış bağdaştırmalar şeklinde ele alınan “Şiir Dilinde Aktarmalar” başlığında, aşağıda da görüleceği üzere bir kullanım çoğu zaman birkaç başlık altına alınabilir konumdadır. Bir dizedeki kelime birliklerinin aynı anda; kişileştirme, konuşurma, somutlaştırma, alışılmamış bağdaştırma şeklinde adlandırılması da böylece mümkün olabilmektedir. Bütün bu kullanımlar, dilin “anlam çerçevesi” içerisinde yer almaktadır.

4.1.6.1. Deyim Aktarmasına İlişkin Bulgular

Aktarmalar, üç başlık altında incelenmiştir. Deyim aktarmalarının diğer iki aktarma türünden daha geniş bir kullanım alanına sahip olduğu söylenebilir. Deyim aktarmaları; açık ve kapalı istiare, kişileştirme, konuşurma, somutlaştırma gibi şiir sanatında öneme sahip birçok dil olayını içinde barındırmaktadır. Deyim aktarmaları şiirlerin niteliği bakımından önemli bir yere sahiptir. Türkçe ders kitaplarına bakıldığında deyim aktarmalarının yoğun olduğu görülmektedir.

Türkçe ders kitaplarındaki deyim aktarmaları sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 23

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Deyim Aktarmaları Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Deyim Aktarması Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	43
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	40

	2. Eksen Yayıncılık	8	52
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	73
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	21
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	46
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	32
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	65
	<i>Toplam</i>	64	372

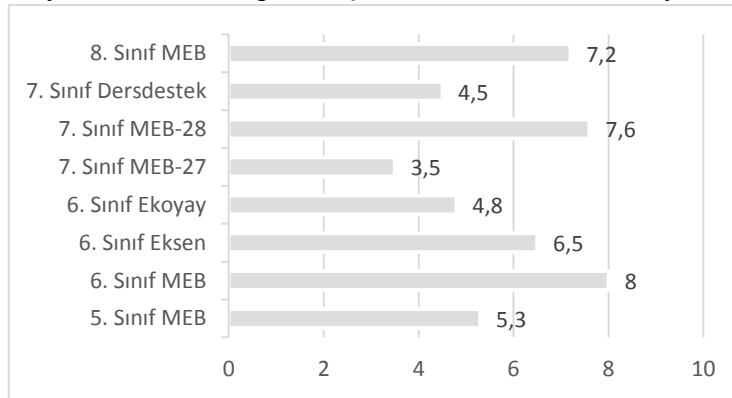
Tablo incelendiğinde 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında deyim aktarmaları sıklığının 43 olduğu görülmektedir. 6. sınıflara ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında bu sıklık 40, Eksen Yayıncılık kitabında 52, Ekoyay Yayıncılık kitabında ise 73'tür. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf kitabında deyim aktarmaları sıklığı 21, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 46'dır. 7. sınıflara ait Dersdestek Yayınları Türkçe ders kitabında deyim aktarmalarının kullanım sıklığı 32'dir. 8. sınıfa bakıldığında Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında sıklık 65'tir. Türkçe ders kitaplarının tamamında saptanan deyim aktarmaları sıklığı ise 372'dir.

Sıklık düzeylerine bakıldığında en düşük sıklığın 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında olduğu görülmektedir. Diğer kitaplara göre düşük olduğu gözlenen deyim aktarmaları sıklığı bu kitapta 21'dir. Deyim aktarmaları sıklığının düşük olduğu bir diğer kitap 7. sınıflara ait Dersdestek Yayıncılık kitabıdır ve sıklığı 32'dir. Sıklığın en yüksek olduğu kitap Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf kitabıdır. Ekoyay Yayıncılık kitabında 73 adet deyim aktarması örneği saptanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 8. sınıf kitabında sıklık 65 ile yüksek düzeydedir. 6. sınıflara ait Eksen

Yayıncılık kitabında da sıklığın iyi derecede olduğu söylenebilir, Eksen Yayınlarına ait kitapta deyim aktarmaları sıklığı 52'dir.

Aktarmalar şiir sanatında anlam çerçevesi içerisine giren ve alt sınıflardan üst sınıflara doğru artması beklenen dil olaylarındandır. Konuşturma, kişileştirme gibi aktarma türlerinin alt sınıflarda yüksek olması beklenebilir, üst sınıflarda deyim aktarmasının bütün türlerinin örneklerine rastlanabileceğinden sıklığın daha yüksek olması öngörülmektedir. Sınıf düzeylerine bakıldığında 5. sınıf ve diğer üst sınıflara ait 4 kitap arasında anlamlı bir sıklık farkının olduğu gözlenmektedir. 5. sınıf kitabında 43, 6. sınıflara ait iki kitapta 52 ve 73, 7. sınıflara ait bir kitapta 46 ve 8. sınıf kitabında ise 65 adet deyim aktarması örneği vardır. 5. sınıf ve üst sınıflara ait bu kitaplar arasında aktarmalar yönünden belirli bir artışın olduğu görülmektedir. 6. ve 7. sınıflara ait bütün kitaplara bakıldığında, üç kitaptaki sıklığın (6. sınıf Ekoyay, 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) ve 7. sınıf Dersdestek) 5. sınıf kitabındaki sıklıktan daha düşük oldukları gözlenmektedir. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabı 5. sınıflara ait kitaptaki sıklığın (43) yarısı kadar bir sıklık sayısına (21) sahiptir. 7. sınıf düzeyindeki bir kitapta, deyim aktarmaları gibi çok geniş sayılabilecek dil olayının bu denli az yer alması dikkat çekicidir.

En yüksek şiir sayısı Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf ders kitabındadır. Ekoyay Yayınlarına ait kitapta 15 şiir bulunmaktadır ve deyim aktarmaları sıklığı 73'tür. Kitap,

Grafik 9. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Deyim Aktarması Sıklık Oranı

bütün kitaplar arasında en yüksek deyim aktarmaları sıklığına sahiptir. 15 şiirde 73 sıklık olarak düşünüldüğünde ve diğer kitaplardaki şiir / sıklık oranlarına bakıldığında ise Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf kitabının en düşük

sıklığa sahip kitaplardan olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf kitabında 6 şiirde 21, Dersdestek Yayınları 7. sınıf kitabında ise 7 şiirde 32 sıklık vardır. Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf ders kitabındaki deyim aktarmaları sıklığı bu kitaplar seviyesindedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf kitabında 9

şiiirde 65, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf kitabında 6 şiiirde 46, Eksen Yayınları 6. sınıf kitabında 8 şiiirde 52 sıklık vardır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf kitabıyla birlikte bu kitaplardaki deyim aktarmalarının sıklık düzeyi, şiiir sayıları üzerinden düşünöldüğünde iyi seviyededir denilebilir.

İncelenen ders kitaplarındaki şiiirlerde bulunan bazı deyim aktarması örnekleri aşaağıdaki gibidir:

“*Toprak gülümserdi çarıklı ayaklarına*

...

Durdu birdenbire Kocabaş, *ova bayır durdu,*

Nazar mı değdi göklerden, ne?” (5. Sınıf MEB – Mustafa Kemal’in Kağnısı)

“*Dudaklarında açılsın,*

gülücükler çiçek çiçek.” (5. Sınıf MEB – Vakit Varken)

“*Sen bizim dağları bilmezsin gülüm,*

Hele boz dumanlar çekilsin de gör.” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“*Şimdi kitabım işte,*

Yine yapraklarım var.

...

Benimle *tatlı* geçer

En uzun yolculuklar.” (5. Sınıf MEB – Kitabın Serüveni)

“*Kâğıdı almasıyla*

Bir olur patlaması” (5. Sınıf MEB – Keramet Kavukta mı?)

“*Davran bre pehlivan ha ömrüne bereket.*

Ateş alsın büklüm büklüm pazındaki kudret.” (5. Sınıf MEB – Cazgır)

“*Selam sevgi seherine,*

Başla gönöl seferine” (6. Sınıf MEB – Sevgi Diyen Çağlar Aşar)

“*Milletimiz orda doğdu, büyüdü.*” (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“İlk şarkımız ninniye anamız öz sütüyle,
İçirir ruhumuza bu dilde damla damla.” (6. Sınıf MEB – Ana Dili)

“Bir yandan hep böyle *taştın, köpürdün*
Bir yandan *cefalı bir ömür sürdün*
Fakat ne derece *ezildinse* dün

...

Girdin en sonunda *irfan bağına*
Medeni hayatın *nur ırmağına*” (6. Sınıf MEB – Vatan Destanı)

“*Türkülerle yunmuş, yıkanmış dilim.*” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“*Çılgın bir istekle bu şan akını,*
Afyon’dan, İzmir’e kadar *çağıldar.*
Unutmuş at gemi, kılıçlar kını” (6. Sınıf Eksen – 30 Ağustos)

“Bir şiir direnişin; *kelimeler utanır.*
Uyanır kelimeler; dilinde Türkiye var.” (6. Sınıf Eksen – Dolunayda Kurtlar)

“*Cömert bir yağmur* gibi suluyor çiçekleri
Ah çocuk, canım çocuk!
Gel şu *dünyayı kirli libasından soy.*” (6. Sınıf Eksen – Çocuk ve Resim)

“*Gölgelikte doğup büyür dereler,*
Yazın suyu, orman korur ve besler.” (6. Sınıf Eksen – Orman)

“*Korkarak saklanıyor bacalar,*
Gün doğuyor şehrin üzerine.
Dalıyorlar günün gözlerine,
Gözleri uykulu *atmacalar.*” (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

“Oldu *cik cik ordusunun gönülcüğü dar.*” (6. Sınıf Ekoyay – Kuşların Çektiği Kağıt)

“*Öğün, ey Çanakkale, cihan durdukça öğün!*” (6. Sınıf Ekoyay – Çanakkale)

“*Can evinden vurdu uykuları.*” (6. Sınıf Ekoyay – Kanatların Çocukları)

“*Kış, beyaz ağaçlar yaratır topraktan;*

bazı insanlardan

umutsuzluk yaratır,

ama bir *sevgi ilişitir* bu umutsuzluğa,

dünyanın en garip çiçeğini yaratır.” (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

“Kim dayanır, o dayanmış

Bağrına taş basıp yanmış” (6. Sınıf Ekoyay – Nineme Ninni)

“Dostlar ben *şeytanın bacağını kırdım*

Altı bin metrede gökyüzünde

Masmavi bir portakal ısırdım” (6. Sınıf Ekoyay – Mavi Portakal)

“*Eski sanatın yanında*

Yeniye emekler gördüm.” (6. Sınıf Ekoyay – Yürekler)

“*Âdeta arslan ağzında, yiyecekleriniz.*” (6. Sınıf Ekoyay – Kurtla Köpek)

“*Yaralı memleketin*

Yarasını sarıyorlar” (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“Yüzlerdeki gülümseme çocuksu,

Gözlerde *sevginin ışığı yanmış*” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“Sevdiklerim için *yüreğim*

Bir köz gibi *yanarken,*

Kavrulurken” (7. Sınıf MEB (1727) – Kitaplarla Kurulan Dostluk)

“Hoca’nın bir komşusuna borcu var.

Adam sabah akşam *kapıya damlar.*” (7. Sınıf MEB (1727) – Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2))

“*Köpek eşeğe demiş ki:*

‘Rica etsem de biraz eğilsen.

Ben de sepetimden bir lokma ekmek kemirsem.’” (7. Sınıf MEB (1728) – Eşek ve Köpek)

“Çocuk *yüreğimi yakan* türküler dinleye dinleye.

Mahzun kağnılarla, nazlı yaylılarınla

Ve tozlu yollarınla sevdim seni Türkiye!” (7. Sınıf MEB (1728) – Türkiye’im, Anayurdum, Sebebim, Çarem!)

“Yemyeşil oluvermiş *ağaçlar,*

Bulutlara *hayretinden.*” (7. Sınıf MEB (1728) – Bu Sabah Hava Berrak)

“Bir eski *türküdür, kulağıma fısıldar,*

‘İçi dolu *çamaşır.*” (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

“— *Ocağına düştük* Şehzade’im! Aman, bir çare! diye,

Tatlılıkla arz edilecekti.” (7. Sınıf MEB (1728) – Akşehir’de Bir Fil)

“*Yüreğini allak bullak etmiştir.*” (7. Sınıf Dersdestek – Rüzgâr)

“Yüksek yerlerde *açan çiçeğim*” (7. Sınıf Dersdestek – Bayrak)

“Harman yerine karşı *bakıyor* ulu *bir dağ*” (7. Sınıf Dersdestek – Harman Yerinde)

“*Dinle, ne der saatim:*

Vaktini boş geçirme!” (7. Sınıf Dersdestek – Vaktini Boş Geçirme!)

“*Güldü Aydede*

Dişlerini *göstere göstere*” (7. Sınıf Dersdestek – Ay Şairi)

“Sanki harlı bir *ateş*
Yakıyor ruhumuzu.” (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

“*Ne söylemez, akan suların dili,*
Sessizlik içinde çağlama gurbet!” (8. Sınıf MEB – Gurbet)

“*Çağları ben açtım, çağlar sustu benimle*
Ne uluslar kükredi çökerken ellerimde” (8. Sınıf MEB – Anadolu Uygarlıkları)

“*Bu hayalde uyur Bursa her gece,*
Her şafak onunla uyanır, güler
Gümüş aydınlıkta serviler, güller
Serin hülyasıyla çeşmelerinin.” (8. Sınıf MEB – Bursa’da Zaman)

Şiirlerdeki deyim aktarmaları sıklığı incelenen diğer bazı dil bilimi başlıklarına göre iyi düzeydedir denilebilir. Çoğu şiirde deyim aktarması örneğine rastlamak mümkün olurken, bazı şiirlerin deyim aktarmaları yönünden zengin olduğu gözlenmiştir.

Ders kitaplarındaki şiirler ve deyim aktarması sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Deyim Aktarmaları Sıklığı:

- Çocukluk: 1
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 12
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 4
- Anadolu Sevgisi: 6
- Kitabın Serüveni: 5
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 3
- Cazgır: 12
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: 0

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Deyim Aktarmaları Sıklığı:

- Arıyorum: 5
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 8

- Anadolu: 10
- Ana Dili: 4
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 13

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Deyim Aktarmaları Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 25
- 30 Ağustos: 3
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 5
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 4
- Birlikte: 3
- Orman: 4
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 8
- Uçakla Yolculuk: 0

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Deyim Aktarmaları Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 4
- Çanakkale: 6
- Uçurtma: 2
- Kanatların Çocuklar: 13
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 2
- Sevgiyle: 1
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 18
- Nineme Ninni: 3
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 1
- Mavi Portakal: 4
- Çocuk ve Resim: 4
- Yürekler: 5
- Kurtla Köpek: 6
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 1
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 3

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Deyim Aktarmaları Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 7
- Korku (Serbest Okuma Metni): 0

- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 1
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 9
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 4

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Deyim

Aktarmaları Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 8
- Vatan Destanı: 13
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!/: 7
- Bu Sabah Hava Berrak: 6
- İstanbul: 1
- Akşehir'de Bir Fil: 11

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Deyim

Aktarmaları Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 6
- Rüzgâr: 12
- Bayrak: 6
- Harman Yerinde: 2
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 2
- Ay Şairi: 3
- Kara Tren: 1

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Deyim

Aktarmaları Sıklığı:

- O Geliyor: 7
- Gurbet: 7
- Sanat: 1
- Anadolu Uygarlıkları: 4
- Geçen Zaman: 8
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 16
- Gül'ü İncitme Gönül: 8
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 11
- Özgürlük: 3

Tek tek şiirlerdeki sıklıklara bakıldığında deyim aktarması örneklerini bütün şiirlerde görmek mümkündür. Deyim aktarmaları, türleriyle birlikte geniş bir alana sahiptir, Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde sıklığın yüksek olması olağandır denilebilir. Hikâye tarzı şiirler, fabllar incelenen Türkçe ders kitaplarında bulunmakta ve bu metinlerde özellikle deyim aktarmalarının kişileştirme-konuşurma örnekleri yer almaktadır. Kitabın Serüveni, Uçurtma, Kurtla Köpek, Eşek ve Köpek, Eşekle Tilki bu şiirlerdendir. Türküler Dolusu (25), Yıldız Yağmuru (18), Bursa'da Zaman (16), Kanatların Çocuklar (13), Vatan Destanı (13), Rüzgâr (12), Mustafa Kemal'in Kağnısı (12), Cazgır (12) şiirleri en yüksek deyim aktarması sıklığına sahip şiirlerdir.

İncelenen Türkçe ders kitaplarında 16 adet serbest okuma metni vardır. Deyim aktarmaları sıklığına bakılacak olursa serbest okuma metinlerinde yoğun bir kullanım olduğu göze çarpmaktadır. 16 serbest okuma metnindeki deyim aktarması örneği sayısı 102'dir. Toplam deyim aktarmaları sıklığının 372 olduğu düşünüldüğünde, serbest okuma metinlerindeki deyim aktarmaları sıklığının çok yüksek olduğu görülmektedir. Türkçe dersinde önemli bir yeri olan söz sanatları yönünden bu denli zengin şiirlerin serbest okuma metni olarak yer alması dil eğitimi yönünden kayıp olarak görülebilir. Bu anlamda özellikle şiirsel anlamda zengin olduğu gözlenen metinlerin ders içi etkinliklerle işlenmesinin önemli ve gerekli olduğu söylenebilir.

4.1.6.2. Ad Aktarmasına İlişkin Bulgular

Şiir dilinde kullanılan aktarmalardan biri de ad aktarmalarıdır. Bir kavramın kendi göstergesiyle değil, bağlantılı başka bir göstergeyle dile getirilmesi olarak tanımlanabilecek ad aktarmaları, tıpkı deyim aktarmaları gibi şiir dilinde önemli bir yere sahiptir. Benzetmenin bir başka boyutu olarak görülebilecek ad aktarmaları, şiir sanatında anlam çerçevesini genişleten ve şiiri güçlü kılan öğelerdendir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde de ad aktarmaları yer almakta, bu aktarmaların anlatımı zenginleştirdikleri görülmektedir.

Türkçe ders kitaplarındaki ad aktarmaları sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 24

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Ad Aktarmaları Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Ad Aktarması Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	12
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	14
	2. Eksen Yayıncılık	8	22
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	31
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	10
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	18
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	4
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	9
<i>Toplam</i>		64	120

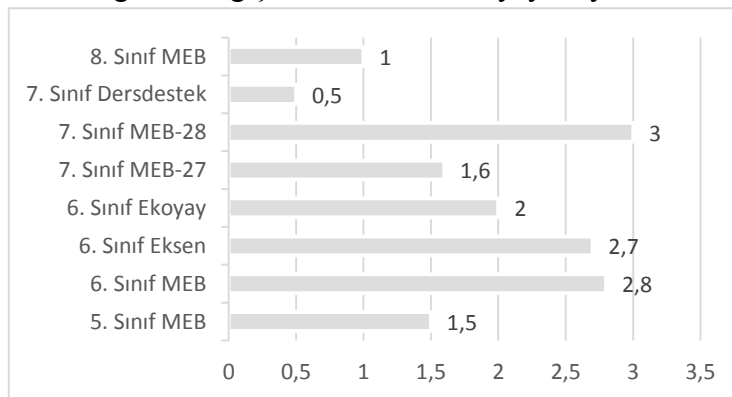
Tabloda görüleceği üzere Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde bulunan toplam ad aktarması sıklığı 120'dir. 5. sınıf Türkçe ders kitabında 12, 8. sınıf Türkçe ders kitabında 9 ad aktarması örneği bulunmaktadır. 6. Türkçe ders kitaplarına bakılacak olursa Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabında 14, Eksen Yayıncılık'a ait ders kitabında 22, Ekoyay Yayıncılık'a ait ders kitabında ise ad aktarması sıklığı 31'dir. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 10, Millî Eğitim

Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 18, Dersdestek Yayıncılık kitabında ise 4 adet ad aktarması örneğine yer verilmiştir.

Ad aktarması sıklığının 31 ile en yüksek olduğu kitabın Eksen Yayıncılık'a ait Türkçe ders kitabı olduğu görülmektedir. Eksen Yayıncılık kitabından sonra en fazla ad aktarması örneğine sahip kitap Ekoyay Yayıncılık'a aittir. Ad aktarması sıklığının 6. sınıf ders kitaplarında diğer kitaplara göre daha yüksek olduğu görülebilir. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 18, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf kitabında 14 ile sıklıkların iyi düzeyde oldukları söylenebilir. 7. ve 8. sınıf düzeyindeki iki kitapta sıklığın düşük olduğu görülmektedir. Dersdestek Yayıncılık'a ait 7. sınıf Türkçe ders kitabında 4, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabında ise ad aktarması sıklığı 9'dur.

Ad aktarması imge ve deyim aktarmaları gibi üst sınıflara çıkıldıkça artması beklenen dil olaylarındandır. Tabloya bakıldığında böyle bir artışın olmadığını, 2 adet 7. sınıf kitabında ve 8. sınıf kitabında sıklığın diğer kitaplara göre düşük olduğu görülmektedir. Dersdestek Yayınları 7. sınıf kitabında yalnızca 4 adet ad aktarması saptanmıştır. Bu sayı incelenen 5, 6 ve 8. kitaplarına göre çok düşüktür. 8. sınıf öğrencilerinin şiirlerde bu tarz sanatlarla daha fazla karşı karşıya gelme olasılıklarının artması beklenirken ad aktarması sıklığının bu sınıf düzeyindeki kitapta da düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

En yüksek sıklığa sahip kitap, ders kitaplarında bulunan şiir sayısı devreye konulduğunda değişebilmektedir. Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf kitabı 31 ile en yüksek

Grafik 10. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Ad Aktarması Sıklık Oranı

sıklığa sahip görünüyor ise de 15 şiirde 31 ad aktarması örneği olduğu düşünüldüğünde Eksen Yayınlarına ait 6. sınıf ve Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 6 ve 7. sınıf (1728) kitaplarının daha yüksek sıklık düzeyine sahip

oldukları görülecektir. Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında 22 ad aktarması

örneği 8 şiirde saptanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabında 5 şiirde 14 sıklık, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf kitabında ise 6 şiirde 18 sıklık vardır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe kitabı, en yüksek ad aktarması sıklığına sahip kitap konumundadır.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde bulunan bazı ad aktarması örnekleri aşağıdaki gibidir:

“Toprak gülümserdi arıklı ayaklarına,
Alını yeşilini kapmış, geirmışti,
Niceden niceden.” (5. Sınıf MEB – ocukluk)

“Görmedin sen bizim mavi suları” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“Orda oldu zorlu ateş oyunu.
Ataların ocağıdır o eller.” (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“Hep böyle bulutlar içinde başın
Hilâli kucaklar her vatandaşın” (6. Sınıf MEB – Vatan Destanı)

“Ah bu türküler,
Köy türküleri!
Dilimizin tuzu, biberi” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“Geçer Mehmetikler, geçer subaylar,
...
Yangınlar üstünde ince bir hilal” (6. Sınıf Eksen – 30 Ağustos)

“Yüzünü batıya dön, tükür yorgunluğunu.
Sen bunu hep yapmıştın; Frenkler iyi tanır.” (6. Sınıf Eksen – Dolunayda Kurtlar)

“Ve o asil beyazlığa eğmiş başını.
Kalemleri yeşil, mavi, sarı.” (6. Sınıf Eksen – ocuk ve Resim)

“Sallayarak dallarını kavak,
Yükseliyor her günkü yerine.” (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

“Toprağından fazladır sende yatan adamlar” (6. Sınıf Ekoyay – Çanakkale)

“Dönüyor karusel bir teker gibi.
Daima dolanan, dönen yer gibi.” (6. Sınıf Ekoyay – Karusel (Atlı Karınca))

“Dergiciler görseydi,
kış resmi olarak dağları değil,
onun resmini koyarlardı
dergi kapaklarına.” (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

“Kabuklarını Tuna’ya atmışız mavi portakalın
Çekirdeklerini Akdeniz’e
Dünya gözü ile bakmışız dünyamıza.” (6. Sınıf Ekoyay – Mavi Portakal)

“Zafiyetten çiroza dönmüştü kurdun biri” (6. Sınıf Ekoyay – Kurtla Köpek)

“Bendini yıkmasın diye
Çoruh’a gem vuruyorlar” (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“Don Kişot’tan Faust’a ulaştım seninle...
Güç kattın umutlarıma, hayallerime” (7. Sınıf MEB (1727) – Kitaplarla Kurulan Dostluk)

“Yağmurlar başlayınca odalarımız damlardı,
...
Şimdi kırkikindiler boyunca sırılsıklam” (7. Sınıf MEB (1728) – Türkiye’ m, Anayurdum, Sebeğim,
Çarem!)

“Elimi tutar gibi iki yanımdan,
Babamın yattığı Küçüksu,
Anamın toprağı Eyüp Sultan.” (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

“Geçen yılki ürünü birkaç kat aşmak için
Çarığını çözmeden, soyunmadan yatıyor” (7. Sınıf Dersdestek – Harman Yerinde)

“Orhan zamanından kalma bir duvar

...

Bir ilah uykusu olur elbette

Ölüm bu tılsımlı ebediyette,

Belki de rüyası büyük cetlerin” (8. Sınıf MEB – Bursa’da Zaman)

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki şiirlere bakıldığında bazı şiirlerde ad aktarması örneğinin hiç olmadığı, çoğu şiirde 1-2 örneğin olduğu, birkaç şiirde ise örneklerin fazla olduğu görülebilmektedir. Şiirler ve ad aktarması sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ad Aktarmaları Sıklığı:

- Çocukluk: 1
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 6
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 1
- Anadolu Sevgisi: 1
- Kitabın Serüveni: 0
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 1
- Cazgır: 1
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: 1

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ad Aktarmaları Sıklığı:

- Arıyorum: 0
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 2
- Anadolu: 11
- Ana Dili: 0
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 1

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ad Aktarmaları Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 5
- 30 Ağustos: 5
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 7
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 1
- Birlikte: 1
- Orman: 1
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 2
- Uçakla Yolculuk: 0

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ad Aktarmaları Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 1
- Çanakkale: 3
- Uçurtma: 0
- Kanatların Çocuklar: 1
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 1
- Sevgiyle: 0
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 2
- Nineme Ninni: 7
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 1
- Mavi Portakal: 9
- Çocuk ve Resim: 1
- Yürekler: 1
- Kurtla Köpek: 1
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 1
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 2

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ad Aktarmaları Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 1
- Korku (Serbest Okuma Metni): 0
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 0
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 5

- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 4

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ad Aktarmaları Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 0
- Vatan Destanı: 1
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!: 2
- Bu Sabah Hava Berrak: 0
- İstanbul: 12
- Akşehir'de Bir Fil: 3

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ad Aktarmaları Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 0
- Rüzgâr: 0
- Bayrak: 0
- Harman Yerinde: 3
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 0
- Ay Şairi: 1
- Kara Tren: 0

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ad Aktarmaları Sıklığı:

- O Geliyor: 0
- Gurbet: 0
- Sanat: 0
- Anadolu Uygarlıkları: 3
- Geçen Zaman: 0
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 6
- Gül'ü İncitme Gönül: 0
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 0
- Özgürlük: 0

Şiirler ve sıklık düzeyleri incelendiğinde özellikle birkaç şiirin dikkat çektiği söylenebilir. Mustafa Kemal'in Kağnısı, Anadolu, Dolunayda Kurtlar, Nineme Ninni, Mavi Portakal, İstanbul şiirlerinde ad aktarması sıklığı diğer şiirlere göre yüksektir.

Yukarıda da görüleceği üzere 22 şiirde ad aktarması örneği yoktur. Şiirlerde bu tarz sanatların olmaması eksiklik olarak görülebilmektedir. Ad aktarması sıklığı yorumlanırken eksikliğin deyim aktarmaları, alışılmamış bağdaştırmalar, anlamsal sapmalar gibi başlıkların şiirlerde bulunma sıklığı bilgileriyle değerlendirilmesinin daha doğru olacağını belirtmek gerekir. Ad aktarmasının olmadığı bir şiir diğer başlıklar yönünden zengin olabilir. Bu anlamda her başlığın kendine özgü bilgilerle değerlendirilmesi doğal olmakla birlikte, şiirler hakkındaki en genel şiirsel bilgiye bütün göstergelerin birlikte yorumlanması ile ulaşılabileceği söylenebilir.

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin 16'sı serbest okuma metni olarak yer almaktadır. Ad aktarması sıklığının şiirlerdeki dağılımı incelenecek olursa 29 örneğin serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerde bulunduğu görülmektedir. Bursa'da Zaman şiirinin diğer dil bilimsel başlıklarda olduğu gibi ad aktarması örnekleri bakımından da serbest okuma metni olarak yer almasının eksiklik olduğu görülebilir. Şiirde yer alan “bir ilah uykusu olur elbette / ölüm bu tılsımlı ebediyette / belki de rüyası büyük cetlerin” ifadesini ders içerisinde öğretmen ile birlikte işleyemeyen öğrenciler; ölümü bir “ilah uykusu” ve “büyük cetlerin rüyası” olarak tanımlayan şairin bu şiirsel gayretinden de mahrum kalmış olmaktadır. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin “çocuğa görelilik” ilkesine uygunluğunun yanında sanatsal olmaları gerektiği hususu unutulmamalıdır.

4.1.6.3. Alışılmamış Bağdaştırmaya İlişkin Bulgular

Alışılmamış bağdaştırmalar; şiirde anlatımı güçlendirmek, okurda değişik duygu ve tasarımlar uyandırmak için şairlerin kullandığı bir anlatım yoludur. Günlük kullanımda pek rastlanılmayan, ilk duyuşta-okuyuşta farklı bir anlam ilgisi uyandıran dil birliklerini bu kategoriye koymak mümkündür. Şiir dilinde bu tarz kullanımlar imge, alışılmamış bağdaştırmalar, anlamsal sapmalar gibi başlıklarla isimlendirilmekte; aynı tamlamalar bazen bu üç başlığa örnek oluşturabilmektedir. “Dilde anlam değil, kullanım vardır” cümlesi de burada gerçek ifadesini bulmaktadır.

Ders kitaplarındaki alışılmamış bağdaştırma örnekleri şiirlerdeki önemi ışığında incelenmiş, orijinal kullanımların yanında alışılmamış bağdaştırmanın bulunmadığı şiirlere de rastlanılmıştır. İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki alışılmamış bağdaştırma sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 25

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı:

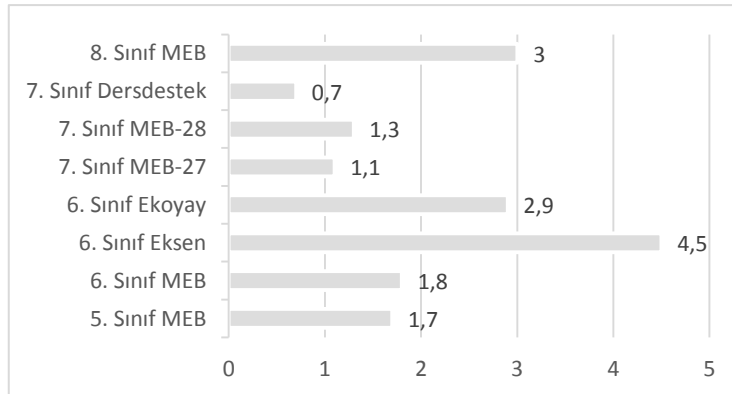
<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	14
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	9
	2. Eksen Yayıncılık	8	36
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	44
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	7
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	8
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	5
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	27
<i>Toplam</i>		64	150

Millî Eğitim Bakanlığı 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki alışılmamış bağdaştırma sıklığına bakıldığında sayının 14 olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı 6. sınıf

Türkçe ders kitabında 9, Eksen Yayıncılık kitabında 36, Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf ders kitabında ise alışılmamış bağdaştırma sıklığı 44'tür. 7. sınıf kitaplarına bakıldığında Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 7, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 8 örnek vardır. Dersdestek Yayınları kitabında ise 5 adet alışılmamış bağdaştırma örneği bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabında bu sayı 27'dir. İncelenen ders kitaplarındaki toplam alışılmamış bağdaştırma sıklığının ise 150 olduğu görülmektedir.

Alışılmamış bağdaştırma sıklığının en düşük olduğu kitaplar 7. sınıf kitaplarıdır. 7. sınıf kitaplarına bakıldığında Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait kitaplarda 7 ve 8, Dersdestek Yayınlarına ait kitapta ise 5 örnek olduğu görülmektedir. Alışılmamış bağdaştırmalar sınıf düzeyleri dikkate alındığında üst sınıflara doğru artması beklenen dil olaylarındandır. Şiir dili incelenirken anlam bakımından tepe noktası olarak görülebilecek bu dil birliklerinin şiirin niteliği-ne'liği noktasında okura çok şey söylediği açıktır. Tabloya bakıldığında 7. sınıf kitaplarındaki şiirlerin genel anlamda alışılmamış bağdaştırmalar yönünden zayıf olduğu, 5. ve 6. sınıf kitaplarının gerisinde kaldığı görülmektedir. Aynı yayınevi üzerinden düşünülecek olursa özellikle Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5 ve 7. sınıf kitaplarında bulunan şiirler arasındaki fark dikkat çekicidir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 6. sınıf kitabı 9 örnek ile sıklığın en düşük olduğu kitaplar arasındadır. 6. sınıflara ait Eksen (36) ve Ekoyay Yayınları (44) ve 8. sınıf (27) kitaplarının alışılmamış bağdaştırmaları bulundurma sıklığı açısından diğer kitaplara göre iyi durumda oldukları söylenebilir.

Sıklığa bakılırken şiir sayılarının bazı başlıklarda belirleyici olduğu görülmektedir. Alışılmamış bağdaştırma sıklığını gösteren tabloya bakıldığında sıklığın

Grafik 11. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Alışılmamış Bağdaştırma Sıklık Oranı

en düşük olduğu kitapların değişmediği görülmektedir. 7. sınıf Dersdestek Yayınlarına ait Türkçe ders kitabı 7 şiirde yalnızca 5 adet alışılmamış bağdaştırma örneği ile en düşük sıklığa sahip kitap konumundadır. Bu kitabı 7. sınıflara ait diğer

iki kitap izlemekte; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 6 şiirde 7 örnek, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında ise 6 şiirde 8 örnek bulunmaktadır. Bu sıklıkların sınıf düzeyi ve şiir sayısı gözetildiğinde düşük olduğu açıktır. Düşük sıklığa –6 ve 7. sınıf düzeyine göre- sahip olması beklenen 5. sınıf kitabında 8 şiirde 15 alışılmamış bağdaştırma örneği bulunmaktadır. 6. sınıf Ekoyay Yayıncılık'ın 15 şiirde 44 ve 8. sınıf kitabının 9 şiirde 27 ile aynı sıklık düzeylerine sahip oldukları söylenebilir. En yüksek sıklık düzeyi 6. sınıf Eksen Yayınlarına ait kitaptır, 8 şiirde 36 alışılmamış bağdaştırma örneği vardır ve sıklık oranı 4,5'tir.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde bulunan bazı alışılmamış bağdaştırma örnekleri aşağıdaki gibidir:

“Gecenin ulu ağırlığına karşı,
Hafiftiler, inceden inceden.” (5. Sınıf MEB – Mustafa Kemal’in Kağnısı)

“Düşüncelerimiz aydınlatsın karanlıkları.” (5. Sınıf MEB – Vakit Varken)

“Görmedin sen bizim mavi suları,
Karlar eriyince kırar yuları” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“Memlekettir gece gündüz rüyası.
Askerlerin odur gelin odası.” (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“Ana dilim, sendedir halkın akı, hikmet,
Arap oğlu Mecnun'un derdi sende dil açmış.” (6. Sınıf MEB – Ana Dili)

“Olgun bir karpuz gibi yarılır içim.
Kan damlar ucundan, mürekkep değil.” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“Geçer tunç adımlar, demir göğüsler,

...

İçime bir zafer havası dolar.

Başlar dimdik, gözler çelik, yüzler pos” (6. Sınıf Eksen – 30 Ağustos)

“Atın kalbinde hazır; koşumlu ve pusatlı” (6. Sınıf Eksen – Dolunayda Kurtlar)

“Huzura şekil veriyor incecik parmakları.

Bir çocuk resim yapıyor.

Uzun kirpikleri geziniyor mor dağlarda.

Ufukta gülüp duruyor alev saçlı bir güneş.” (6. Sınıf Eksen – Çocuk ve Resim)

“Geliyor ışıktan ordularla.” (6. Sınıf Eksen – Birlikte)

“Gölgesi serindir, havası taze,

Yeşil yaprakları zümrüt yelpaze.” (6. Sınıf Eksen – Orman)

“Bakıyor dağınık yüzlü evler

Hâlâ yanan sokak fenerine.

...

Ve bir deniz hücumu hâlinde,

Gün doğuyor şehrin üzerine.” (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

“İrmağın kanla çağlar, yağmurun kanlı damlar,

O cenkte armağandır sana kızıl akşamlar” (6. Sınıf Ekoyay – Çanak kale)

“Aydede'nin bahçesine girilirdi her gece” (6. Sınıf Ekoyay – Kanatların Çocuklar)

“Sanki beyaz bir aslan girmişti şehre,

alev yerine kar soluyordu,

şemsiyesi olanların şemsiyesini,

düşleri olanların düşlerini parçalıyordu.” (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

“Seferberliğin sunası

Solmuş saçının kınası” (6. Sınıf Ekoyay – Nineme Ninni)

“Yokuşlara sevgi çuvalıyla tırmanan direngen bir hamaldır” (6. Sınıf Ekoyay – Ozan)

“Damlamış dudaklarımızın kenarından
Zamanın balı” (6. Sınıf Ekoyay – Mavi Portakal)

“Alın terinden bir deniz
Şaşarsınız bir görseniz” (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“Açılmış da masallar gülü
Hırsın, kinin kapısı kapanmış” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“Sevgilerin ölümsüzüyle dolup taşı
Yüreğim.” (7. Sınıf MEB (1727) – Kitaplarla Kurulan Dostluk)

“İşildiyor kanat seslerinde kuşların,
İlk uçtukları günün altın sevinci.” (7. Sınıf MEB (1728) – Bu Sabah Hava Berrak)

“Gözlerimle kucaklar gibi uzaktan” (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

“Siz de bir anda öyle yırtınız uykunuzu” (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

“Gül büyütenlere mahsus hevesle,
Renk dertlerimi gözümde besle!” (8. Sınıf MEB – Gurbet)

“Gökyüzümde masmavi, bembeyaz ruhlar
Ötesinden geliyor geçmiş yüzyıllarımın” (8. Sınıf MEB – Anadolu Uygarlıkları)

“Güvercin bakışlı sessizlik bile
Çınlıyor bir sonsuz devam vehmiyle.
Gümüşlü bir fecrin zafer aynası
Muradiye, sabrın acı mevyası

...

Su sesi ve kanat şakırtısından
Billur bir avize Bursa'da zaman.” (8. Sınıf MEB – Bursa'da Zaman)

“Tüten ocağı bozma,

Külü incitme gönül.” (8. Sınıf MEB – Gül’ü İncitme Gönül)

İncelenen ders kitaplarında bazı şiirlerde alışılmamış bağdaştırmaların yoğunluğu dikkat çekmekte, birçok şiirde ise alışılmamış bağdaştırma örneği bulunmamaktadır. Alışılmamış bağdaştırmalar şiir dilinin en önemli göstergelerindedir, şairin sanatını ve gücünü ortaya çıkaran dil olaylarındandır. Bu başlıkta “çocuğa görelilik” kavramının şiir seçiminde “dilini basitleştirilmesi” şeklinde karşımıza çıktığı söylenebilir. Şiir dilinde günlük kullanımların sıklığı incelenirken belirtildiği gibi doğal söyleyiş şiiri yüceltebilirken dilin bilinçli bir şekilde “basitleştirilmesi” anlam yoğunluğunu ortadan kaldırmaktadır. Dil ve anlatım zenginliğinden yoksun şiirlerin, öğrencilerin edebiyat sevgisini yükseltmesinin zor olduğu söylenebilir.

Ders kitaplarındaki şiirler ve sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı:

- Çocukluk: 1
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 5
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 2
- Anadolu Sevgisi: 2
- Kitabın Serüveni: 0
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 0
- Cazgır: 4
- Yüksek Evde Oturmanın Türküsü: 0

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı:

- Arıyorum: 0
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 4
- Anadolu: 3
- Ana Dili: 1
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 1

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 3
- 30 Ağustos: 4
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 2
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 8
- Birlikte: 3
- Orman: 6
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 8
- Uçakla Yolculuk: 2

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 1
- Çanakkale: 4
- Uçurtma: 1
- Kanatların Çocuklar: 9
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 0
- Sevgiyle: 0
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 6
- Nineme Ninni: 2
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 3
- Mavi Portakal: 7
- Çocuk ve Resim: 8
- Yürekler: 1
- Kurtla Köpek: 0
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 0
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 2

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 4
- Korku (Serbest Okuma Metni): 0
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 0
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 3
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 0

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 0
- Vatan Destanı: 1
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!: 1
- Bu Sabah Hava Berrak: 4
- İstanbul: 1
- Akşehir'de Bir Fil: 1

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 2
- Rüzgâr: 0
- Bayrak: 1
- Harman Yerinde: 0
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 0
- Ay Şairi: 2
- Kara Tren: 0

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Alışılmamış Bağdaştırma Sıklığı:

- O Geliyor: 2
- Gurbet: 4
- Sanat: 0
- Anadolu Uygarlıkları: 2
- Geçen Zaman: 0
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 15
- Gül'ü İncitme Gönül: 4
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 0
- Özgürlük: 0

Şiirlere bakıldığında bazı şiirlerde alışılmamış bağdaştırma örneklerinin fazlaca olduğu görülebilir. 6. sınıf Eksen Yayınlarında Çocuk ve Resim (8) ve Gün Doğuyor (8) şiirlerinde, Ekoyay Yayınlarında ise Kanatların Çocuklar (9) şiirinde alışılmamış bağdaştırma sıklığı yüksektir. Bütün şiirler arasında en yüksek sıklığa sahip şiir 8. sınıf

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarında yer alan Bursa'da Zaman şiiridir. Şiirde alışılmamış bağdaştırma sıklığı 15'tir. Bu sayı 8. sınıf kitabında bulunan alışılmamış bağdaştırma sıklığının yarısından; 5 adet Türkçe ders kitabının ise toplam sıklığından fazladır.

Alışılmamış bağdaştırma sıklığının şiirler düzeyindeki dağılımı incelendiğinde serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerde toplam sıklığın 47 olduğu görülmektedir. 5-8. sınıf kitaplarında alışılmamış bağdaştırma sıklığı toplamı 150'dir. Bu sayıya bakıldığında toplam sıklığın 3'te 1'inin serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerde olduğu görülebilir. Alışılmamış bağdaştırmalar çağrışım alanı geniş, çok farklı tasarımlar uyandıran dil birliklerini kapsadığından çocukların dil gelişimine katkı sağlayacağı açıktır. Bu anlamda; 6. sınıf Eksen Yayınları kitabındaki Çocuk ve Resim ve Gün Doğuyor, 6. sınıf Ekoyay Yayınları kitabındaki Kanatların Çocuklar ve Yıldız Yağmuru şiirleri ile 8. sınıf kitabındaki Bursa'da Zaman şiirinin serbest okuma metni olarak yer almalarının alışılmamış bağdaştırmalar yönünden bir eksiklik olduğu söylenebilir.

4.1.7. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Sapmaya İlişkin Bulgular

Sapmalar, şiir dilinde çok sık kullanılan dil bilimi başlıklarındandır. Ses, biçim, söz dizimi, anlam gibi neredeyse dili etkileyen bütün özellikleri kapsayan geniş bir alan olan sapma; genel olarak dilin gündelik kullanımı dışındaki kullanımları kapsamaktadır. Doğan Aksan şiir dilindeki sapmaları beş temel başlıkta ele almıştır, bunlar: sözcüksel, biçim bilimsel, anlam bilimsel, sessel ve öteki (söz dizimsel, yazınsal, özel adlarla ilgili) sapmalardır. Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirler incelendiğinde sözcüksel, biçim bilimsel, sessel ve öteki sapmalara çok fazla yer verilmediği görülmüş; sapma örneklerinin tek tek başlıklarda dağılımlarını incelemek yerine “şiir dilinde sapmalar” şeklinde genel bir başlık altında sunulması uygun bulunmuştur.

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki sapma sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 26

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Sapma Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Sapma Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	27
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	16
	2. Eksen Yayıncılık	8	43
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	66
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	15
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	13
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	9
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	32
<i>Toplam</i>		64	221

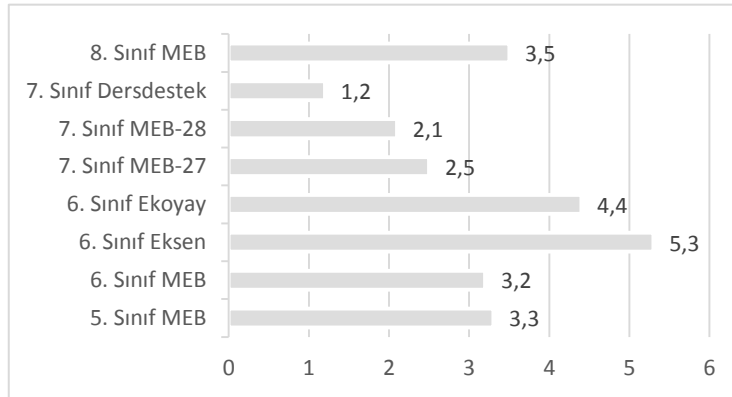
Ders kitaplarındaki sapma sıklığını gösteren tabloya bakıldığında 5. sınıf kitabında toplam sıklığın 27 olduğu görülmektedir. 6. sınıf kitaplarında bakıldığında: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait kitapta sapma sıklığı 16, Eksen Yayıncılık kitabında 43, Ekoyay Yayıncılık'a ait kitapta ise 66'dır. 7. sınıf düzeyinde üç adet Türkçe ders kitabı vardır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında sapma sıklığı 15, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 13, Dersdestek Yayıncılık kitabında ise 9'dur. 8. sınıf düzeyindeki kitapta ise 32 adet sapma vardır. 8 adet Türkçe ders kitabındaki toplam sapma sıklığı 221'dir.

Kitaplar incelendiğinde en düşük sapma sıklığının Dersdestek Yayıncılık'a ait 7. sınıf kitabında olduğu görülmektedir. Bu kitapta saptanan toplam sıklık 9'dur. Yine 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait iki kitapta sıklık düşük düzeydedir. Dersdestek Yayınlarından sonra en düşük sıklığa sahip bu kitaplarda 13 ve 15 adet sapma

vardır. 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabı da sapmanın az olduğu kitaplardandır ve kitapta sıklık 16'dır. Sapma sıklığının en yüksek olduğu kitap 66 ile Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf kitabıdır. 6. sınıf Eksen Yayıncılık'ta 43, 8. sınıf kitabında 32 sapma ile bu kitaplar Ekoyay'dan sonra sıklığın yüksek olduğu kitaplardır.

Tabloya bakıldığında 7. sınıf düzeyindeki kitaplarda sapma sıklığının düşüklüğü dikkat çekmektedir. 5. sınıflara ait tek ders kitabında 27 adet sapma bulunurken, üç adet 7. sınıf ders kitabındaki toplam sapma sayısı 37'dir. Sapmalar, yukarıda da belirtildiği üzere genel anlamda şiir dilindeki günlük kullanımlar dışında tutulabilecek dil durumlarını tanımlamaktadırlar. Alt sınıflarda bu tür kullanımların daha az olması beklenirken üst sınıflarda daha yüksek olması gerekmektedir. 7. sınıf düzeyindeki kitaplarda sapmanın bütün türlerinin en düşük seviyede yer almasının şiir dili açısından eksiklik olduğu söylenebilir. 6. sınıf kitaplarına bakıldığında aradaki fark daha görünür olmaktadır. 7. sınıfa ait üç kitaptaki toplam sapma sıklığı 37 iken 6. sınıfa ait üç kitaptaki sapma sıklığı toplamı 125'tir. 6. sınıf –özellikle Eksen ve Ekoyay Yayıncılık- kitapları şiir dilinde kullanılan sapmalar açısından zengindir.

Ekoyay Yayıncılık'a ait 6. sınıf ders kitabı sapma sıklığının en yüksek olduğu kitap konumundadır. Ekoyay Yayıncılık'ta 15 şiirde 66 adet sapma vardır. Eksen

Grafik 12. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Sapma Sıklık Oranı

Yayıncılık'ta ise 8 şiirdeki sapma sıklığı 43'tür. Bu tabloya bakıldığında Eksen Yayıncılık kitabının en yüksek sapma sıklığına sahip olduğu görülmektedir. Ekoyay Yayıncılık kitabı Eksen'den sonra sapma sıklığının yüksek olduğu

ikinci kitaptır. Sıklığın yüksek olduğu bir diğer kitap 8. sınıf kitabıdır, kitapta 9 şiir vardır ve sapma sıklığı 32'dir. 7. sınıflara ait üç ders kitabından ve 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait kitaptan daha yüksek sıklığa sahip olan 5. sınıf ders kitabında ise 8 şiirde 27 adet sapma bulunmaktadır. 7. sınıf kitaplarındaki şiirlerin şiir dilini zenginleştiren öğeler bakımından zayıf olduğu söylenebilir.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki bazı sapma örnekleri aşağıdaki gibidir:

“Koma yollarda beni, kulun köpeğin olayım.

Bak hele üzerimden ses seda uzaklaşır,

Düşerim gerilere, iyceden iyceden.

...

Kocabaş’ın yerine koştı kendini Elifçik

Yürüdü düşman üstüne, yüceden yüceden.” (5. Sınıf MEB – Mustafa Kemal’in Kağnısı)

“Gönül perdeleri sökülsün de gör.” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“Yok okuyup yazması.” (5. Sınıf MEB – Keramet Kavukta mı?)

“Hoy senin pehlivan dediğin şahan olup da uçandır.” (5. Sınıf MEB – Cazgır)

“Sular aşağıda kaldı

Aşağ’da kaldı ağaçlar.” (5. Sınıf MEB – Yüksek Evde Oturanın Türküsü)

“Yaşa, varol sevinçleri oley oley,

Yıldızları star diye seyredeniniz var mı?” (6. Sınıf MEB – Arıyorum)

“Selam sevgi seherine,

Başla gönül seferine.” (6. Sınıf MEB – Sevgi Diyen Çağlar Aşar)

“Bu devlete orda temel atladı.

O meydanda can alınıp satıldı.

Yaylasında zağlı silah çatladı.” (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“Kiminin reyhasından geçilmez,

Kimi zehir zemberek gibi.” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“Bayrak imil imil, geçer ordular.” (6. Sınıf Eksen – 30 Ağustos)

“Bir çocuk resim yapıyor.

Tutup ebemkuşağını sermiş önüne

...

Düşleri nakışlı çocuk, elleri hünerli çocuk!” (6. Sınıf Eksen – Çocuk ve Resim)

“Dili çözülüyor gecelerin” (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

“Sarı öküz dayandı göğüs ilen bir daha,

Kara öküz dayandı göğüs ilen bir daha bir daha

Dayadı yüreğini itti anası” (6. Sınıf Ekoyay – Kuşların Çektiği Kağıt)

“Sen bir büyük milletin savaşa girdiği gün,

Başına yüz milletin birden üstüğü yersin!” (6. Sınıf Ekoyay – Çanakkale)

“Kuşlar, yine kuruyor gökyüzü sofrasını” (6. Sınıf Ekoyay – Kanatların Çocukları)

“Helelik dünya da götürecektir.

Sizin nazınızı, kaptırınız.” (6. Sınıf Ekoyay – Karusel (Atlı Karınca))

“soğuktan sesi bile donmuştu kedinin,

bıyıklarında buz tutmuştu miyavlaması.” (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

“Bir deli poyraz savurur” (6. Sınıf Ekoyay – Nineme Ninni)

““Hani hazineler başlasalar

Zerre bile feda edemem hürriyetimden.’

Diyip bizim kurt oradan uzaklaştı hemen.” (6. Sınıf Ekoyay – Kurtla Köpek)

“Sıtk ile çalışır benimseyerek” (6. Sınıf Ekoyay – Vatan Sevgisini İçten Duyanlar)

“Şaşarsınız bir görseniz” (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“Aynı rüzgârla okşanır özgürlük çiçeği bayraklar” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“Odun, odluğundan habersiz vaktlar

Elimi mangalda yandırmışım ben.

...

Başlandı itiyat

Başlandı hayat!” (7. Sınıf MEB (1727) – Korku)

“Dizlerini döve döve ağlardı anam.” (7. Sınıf MEB (1728) – Türkiye’ m, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!)

“Durmuş bir tepende okuduğum mektep,

Askerlik ettiğim kışladır ötesi.” (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

“Allah cümlesine yardım ede!

...

— Aman Hoca’ m! N’eyledin, n’ettin?” (7. Sınıf MEB (1728) – Akşehir’ de Bir Fil)

“Toz toprak gözlerine gitmiştir.

...

Soraydım söylerdi herhâlde,

Soramadım.” (7. Sınıf Dersdestek – Rüzgâr)

“Duyarım yazmışsın iki satır mektup

Vermişin trene hâlimi unutup” (7. Sınıf Dersdestek – Kara Tren)

“Fersiz gözlerimi dağlama gurbet!” (8. Sınıf MEB – Gurbet)

“Çepçevre kaplasın bu ziya, bu renk,

Havayı dolduran uhrevi ahenk.” (8. Sınıf MEB – Bursa’ da Zaman)

“Görünüp can yoldaşı, kandırmağa çalıştı.” (8. Sınıf MEB – Eşekle Tilki)

“Eğer kuvvetim yetse benim

Rıhtıma koşarım yalnayak.” (8. Sınıf MEB – Özgürlük)

Sapmalar başlığı deyim aktarmaları gibi geniş bir alanı kapsamaktadır. Ses, anlam, biçim, söz dizimi gibi dilsel yönden birçok noktayı vurgulayan bu dil olayının Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde deyim aktarmaları kadar yoğunlukta kullanılmadığı görülmektedir. Ortaokul düzeyinde okutulan ders kitaplarında bulunan şiirler olması dolayısı ile sapma türlerinin az olması kabul edilebilir fakat aşağıda da görüleceği üzere sınıf düzeyi gözetilmeksizin şiirlerin sapma sıklığına sahip olması bakımından aralarındaki fark dikkat çekmektedir.

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sapmaların Sıklığı:

- Çocukluk: 1
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 12
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 2
- Anadolu Sevgisi: 2
- Kitabın Serüveni: 0
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 1
- Cazgır: 8
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: 1

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sapmaların Sıklığı:

- Arıyorum: 3
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 4
- Anadolu: 6
- Ana Dili: 2
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 1

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sapmaların Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 9
- 30 Ağustos: 5
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 2
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 8

- Birlikte: 3
- Orman: 6
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 8
- Uçakla Yolculuk: 2

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sıpmaların Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 6
- Çanakkale: 7
- Uçurtma: 1
- Kanatların Çocuklar: 9
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 7
- Sevgiyle: 0
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 7
- Nineme Ninni: 5
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 3
- Mavi Portakal: 7
- Çocuk ve Resim: 8
- Yürekler: 1
- Kurtla Köpek: 1
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 1
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 3

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sıpmaların Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 4
- Korku (Serbest Okuma Metni): 6
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 0
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 3
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 2

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sıpmaların Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 0
- Vatan Destanı: 1
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!: 2
- Bu Sabah Hava Berrak: 4

- İstanbul: 3
- Akşehir’de Bir Fil: 3

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sapmaların Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 2
- Rüzgâr: 2
- Bayrak: 1
- Harman Yerinde: 1
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 0
- Ay Şairi: 2
- Kara Tren: 1

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sapmaların Sıklığı:

- O Geliyor: 2
- Gurbet: 4
- Sanat: 0
- Anadolu Uygarlıkları: 3
- Geçen Zaman: 0
- Bursa’da Zaman (Serbest Okuma Metni): 16
- Gül’ü İncitme Gönül: 4
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 1
- Özgürlük: 2

Şiir dilinde sapmalar 5 başlık altında incelenmiştir; sözcüksel sapmalar, biçim bilimsel sapmalar, anlam bilimsel sapmalar, sessel sapmalar ve öteki (yazınsal vs.) sapmalar. Şiirlerde bulunan sapma sıklığı incelendiğinde, sınıf düzeylerinin bu sıklığı anlamlandırmada herhangi bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Sınıf düzeyi arttıkça sapma sıklığının da artması beklendiğinden düzenli bir artışın olmadığı açıktır. Bu aşamada sınıf düzeyleri için şiir seçimlerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Üst sınıflar için dil ve anlam yönünden daha güçlü şiirlerin kitaplara konulmasının, öğrencilerin bu tür şiirlerle – şiirlerdeki dil olayları ve örnekleriyle- karşı karşıya gelmelerinin Türkçe eğitimi açısından daha sağlıklı olacağı söylenebilir.

Sapma türlerinin şiirlerdeki dağılımına bakıldığında homojen bir dağılım olmadığı görülmektedir. Kimi şiirlerde yalnızca sessel sapmalar bulunurken kimi şiirlerde ise sadece anlamsal sapmalar bulunmaktadır. 5. sınıf kitabında en yüksek sapma sıklığına sahip şiir Mustafa Kemal'in Kağnısı'dır ve şiirde 12 sapma örneği vardır. 5. sınıf kitabındaki bir diğer şiir Cazgır'dır ve şiirde 8 örnek vardır. Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında Türküler Dolusu (9), Çocuk ve Resim (8) ve Gün Doğuyor (8) şiirlerinde de sapma sıklığı yüksektir denilebilir. Ekoyay Yayınları 6. sınıf kitabında sıklığın yüksek olduğu şiirler bulunmaktadır, bunlar: Kanatların Çocuklar (9), Karusel (7), Yıldız Yağmuru (7), Çanakkale (7) ve Mavi Portakal (7) şiirleridir. 8. sınıf kitabındaki Bursa'da Zaman en yüksek saptmaya sahip şiirdir ve şiirde 16 sapma örneği vardır.

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde sapma sıklığı toplamı 221'dir. Kitaplarda toplam 64 şiir vardır ve bu şiirlerin 16'sı serbest okuma metnidir. Sapma sıklığının serbest okuma metinlerindeki dağılımına bakıldığında yüksek bir oran ile karşılaşılmaktadır. Serbest okuma metinlerindeki sapma sıklığı 67'dir. Bu sayı toplam sıklığın neredeyse 3'te 1'idir. Özellikle Bursa'da Zaman, Çocuk ve Resim, Karusel, Gün Doğuyor, Yıldız Yağmuru gibi şiirlerin serbest okuma metni olarak yer alması bu sayıyı arttırmaktadır. İncelenen dil bilimsel başlıklarda serbest okuma metinlerindeki sıklıkların genel olarak yüksek olduğu görülmektedir.

4.1.8. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Ses Ögelerine İlişkin Bulgular

Şiir dili incelenirken anlam özellikleri ile birlikte ses özelliklerinin de betimlenmesi gerekmektedir. Şiir, birçok dil bilimcinin ve şairin belirttiği üzere bir ses ve anlam bütünlüğü; şarkılarda olduğu gibi kendi içinde bir ezgiye sahip olması beklenen söz sanatlarındandır. Şiirde sesin ve anlamın ayrı düşünülmesi olanaksızdır. Sözcük seçimindeki titizlikle ortaya çıkan bu ses ve anlam uyumu güçlü şiirin anahtarlarındandır. Bir müzik eseri gibi okunabilen çoğu şiirin türünün başarılı örneklerinden oldukları görülmektedir. Şiir dilinde ses ögeleri birkaç başlıkta incelenmiştir, bunlar: uyak (kafiye), ses yinelemeleri, sözcük yinelemeleri, öteki yinelemeler, ölçü ve ritim başlıklarıdır.

4.1.8.1. Uyak-Kafiyeye İlişkin Bulgular

Genel olarak “iki ya da daha çok dizenin sonunda aynı sesin yinelenmesi” olarak açıklanan uyak, şiire söyleyiş güzelliği katan en önemli ses yinelenmelerindedir.

Tam uyak, zengin uyak, yarım uyak, göz uyağı şeklinde isimlendirmeleri bulunan kafiyenin Türkçe ders kitaplarındaki incelemesinde temel türler üzerinde durulmuştur. Şiirlerde tam uyak, zengin uyak, yarım uyak ve redif araştırılmış; sıklıklar “iki ya da daha çok dizenin sonunda aynı sesin yinelenmesi” tanımına göre saptanmıştır. Dize bütünlükleri birbiri içinde değerlendirilmiş; 5 dördülden oluşan aaab şeklinde yazılmış bir şiirde, sıklık dize sonlarındaki ifadelerle (redif) birlikte 5+1=6 olarak yazılmıştır. Her bir sıklık, en az iki dize sonunda aynı sesin yinelenmesi esasına dayanmıştır.

Ders kitaplarındaki şiirler incelenirken imge yüklü, çağrışım alanı geniş, anlamın ön planda olduğu şiirlerde anlatımı güçlü kılmak adına kullanıldığı görülen uyakların varlığı ve şiirsel uyumu dikkat çekicidir.

Türkçe ders kitaplarındaki uyak (kafiye) sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 27

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Uyak (Kafiye) Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Uyak (Kafiye) Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	49
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	39
	2. Eksen Yayıncılık	8	93
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	145
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	56

	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	68
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	53
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	105
	<i>Toplam</i>	64	608

Tablo incelendiğinde, 8 Türkçe ders kitabındaki şiirlerde toplam uyak sıklığının 608 olduğu görülmektedir. 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait Türkçe ders kitabında 49, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 39 uyak bulunmaktadır. Eksen Yayınları 6. sınıf ders kitabında 93, Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf kitabında ise uyak sıklığı 145'tir. 7. sınıf kitaplarına bakıldığında Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 56, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 68, Dersdestek Yayınlarına ait kitapta 53'tür. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında ise uyak sıklığı 105'tir.

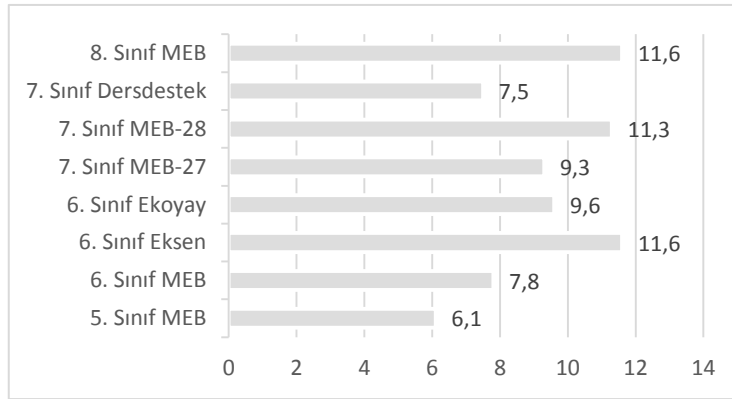
Kitaplara bakıldığında uyak kullanımının bütün şiirlerde görüldüğü söylenebilir. Sıklık tablosundaki toplam sonuç uyağın yoğunlukla kullanıldığını göstermektedir. Tabloda en yüksek sıklığın 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait olduğu görülmektedir. Şiir sayısı olarak da tüm kitaplar içindeki en yüksek rakamlardan birine sahip olan kitapta 9 şiir bulunmaktadır. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 9 şiirde 105 uyak saptanmıştır. Bu kitabı 6. sınıflara ait Eksen Yayınları kitabı takip etmektedir. 6. sınıf Eksen Yayınları kitabında 8 şiirde 93 uyak vardır. Bir diğer yüksek sıklığa sahip kitap 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına (dizi sayısı: 1728) ait kitaptır. Kitapta 6 şiir vardır ve bu 6 şiirde 68 uyak saptanmıştır.

Tablodaki düşük sıklıklar 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları ve 7. sınıf Dersdestek Yayınlarına ait kitaplardadır. 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 8 şiirde 49, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 5 şiirde 39, 7. sınıf Dersdestek Yayınları kitabında ise 7 şiirde 53

uyak bulunmaktadır. En düşük uyak sıklığı 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabındadır.

Kafiye, ses yinelemeleri arasında şairlerin sık başvurduğu bir sanattır. Şiirlerin niteliği açısından kafiyenin azlığı ve çokluğu büyük bir anlam ifade etmese de, başarılı şiirlerde ses yinelemelerinin türleri daima kullanılmıştır. Bu açıdan uyağın sıklığı tek başına bir çıkarım yapmayı zorlaştırmakta, anlam ilgileriyle birlikte ele alındığında şiirlere-şiirlerin bulunduğu kitaplara dair değerlendirme yapma olanağı doğmaktadır.

Uyak sıklığını gösteren tablo incelendiğinde en düşük sıklık oranının 6,1, en yüksek sıklık oranının ise 11,6 olduğu görülmektedir. Düşük sıklık oranı 5. sınıf Millî

Grafik 13. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Uyak (Kafiye) Sıklık Oranı

Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabına, yüksek sıklık oranı ise 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları ve 6. sınıf Eksen Yayınları kitaplarına aittir. Sınıf düzeyi bağlamında 5. sınıf öğrencilerinin kafiye gibi ses yinelemelerine daha çok

dikkat ettiği, şiirlerde kafiye kullanımının bu sınıf düzeyinde daha önemli olduğu söylenebilir. Fakat tabloda görüldüğü üzere en düşük sıklık seviyesi 5. sınıflardadır. Şiirlerde söyleyiş ve anlamın aynı derecede önemli olduğu düşünüldüğünde 8. sınıflarda kafiyenin kullanım sıklığının uygun olduğu belirtilebilir.

Türkçe ders kitaplarında uyak (kafiye) bulunduran örnekler aşağıdaki gibidir:

“Affan Dede’ye para *saydım*,

Sattı bana çocukluğumu.

Artık ne yaşım var, ne *adım*;

Bilmiyorum kim olduğumu.

Hiçbir şey sorulmasın *benden*;

Haberim yok olan *bitenden*.” (5. Sınıf MEB – Çocukluk)

“Ne çok iş var *görülecek*,
ne çok söz var *söylenecek*.” (5. Sınıf MEB – Vakit Varken)

“Bilmezsın ovalar nasıldır *bizde*;
Kağnılar yollarda, yoncalar *dizde*...
Saydıklarım damla değil *denizde*,
Hele bir ekinler ekilsin de gör.” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“Bir sabah bir *testere*
Beni de serdi *yere*.
Kendimi *birdenbire*
Makinelerde buldum.” (5. Sınıf MEB – Kitabın Serüveni)

“Bir süre göz *gezdirir*
Ve evirir *çevirir*.
Der ki: “Okuyamadım;
Tek söz anlayamadım.” (5. Sınıf MEB – Keramet Kavukta mı?)

“Hey mübarek! Er meydanı bu *meydandır*.
Cümle âlem birikmiş işte davullu zurnalı.
Her biri bir özge diyarda baş *pehlivandır*.
Yiğitler gelir güreş tutmaya göğsü armalı.
Boyları yıldız döker, omuzları çifte burmalı.
Hoy senin pehlivan dediğin şahan olup da *uçandır*.
Rüzgâr deme, buluttur. Bulut, deme, *dumandır*.
Vur ha vur davul, gök yerinden kaymalı.
Hodri meydan! Vakit tamam, peşrev *tamamdır*.
Ha deyince kaldırıp kaldırıp yere vurmalı.” (5. Sınıf MEB – Cazgır)

“Evleri yüksek *kurdular*
Cama betona *boğdular*.” (5. Sınıf MEB – Yüksek Evde Oturanın Türküsü)

“Nadanalara kulak *asma*,
Gariplere sakın *küsmeye*,
İnsanlıktan ümit *kesme*” (6. Sınıf MEB – Sevgi Diyen Çağlar Aşar)

“Ormanında türlü kuşlar *ötişür*.
Çayırında gürbüz koçlar *itişir*.
Tarlasında altın başak *yetişir*.” (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“Bu dil bizim ruhumuz, aşkımız, *canımızdır*
Bu dil birbirimizle ahd ü *peymanımızdır*.” (6. Sınıf MEB – Ana Dili)

“O kadar dolu ki toprağın *şanla*
Bir değil, sanki bin vatan gibisin
Yüce dağlarına çöken *dumanla*
Göklerde yazılı destan gibisin.” (6. Sınıf MEB – Vatan Destanı)

“Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası,
Ayak seslerinden *tanırım*.
Ne zaman bir köy türküsü duysam
Şairliğimden *utanırım*.” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“Çılgın bir istekle bu şan *akını*,
Afyon’dan, İzmir’e kadar çağıldar.
Unutmuş at gemi, kılıçlar *kını*,
Can, canı unutmuş zafere kadar.” (6. Sınıf Eksen – 30 Ağustos)

“Bir çocuk resim yapıyor.
Tutup ebemkuşağını sermiş *önüne*
Ve o asil beyazlığa eğişmiş başını.
Kalemleri yeşil, mavi, sarı...
Düşürmüş de kâküllerini bir masal *beldesine*,
Huzura şekil veriyor incecik parmakları.” (6. Sınıf Eksen – Çocuk ve Resim)

“Güneşimiz ve ayımız *birdir*,
Üzüncümüz, sevincimiz *bir*.” (6. Sınıf Eksen – Birlikte)

“Cıvıldaşır türlü kuşlar bir *yanda*,
Buz gibi kaynaklar var *ormanda*.” (6. Sınıf Eksen – Orman)

“Sallayarak dallarını *kavak*,
Yükseliyor her günkü yerine.
Gün doğuyor şehrin üzerine,
Mavi bir ışıkla *ağarak*.” (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

“Otlayan bu sürüler,
Birer beyaz *yamadır*.
Burunlar, denizlere
Saplanmış bir *kamadır*.” (6. Sınıf Eksen – Uçakla Yolculuk)

“Tekin’e kuşsever *derlerdi*
Daha dört yaşından *beri*
Kuşlarla uyanırdı hep
Kuşlarla ekmeğini yedi kuşlarla dolaşırdı hep
Kuşlarla uyurdu hep
Evde değil kuşların yanındaydı *yeri*.” (6. Sınıf Ekoyay – Kuşların Çektiği Kağıt)

“Sen savaşa girince mızrakla, okla, *yayla*,
Karşına çıktı düşman çelikten bir *alayla*.
Sen topun donanmayla, tüfeğin *bataryayla*,
Neferin ordularla boy ölçüştüğü yersin!” (6. Sınıf Ekoyay – Çanakkale)

“Kuşlar, yine kuruyor gökyüzü *sofrasını*,
Yıldızlar, yine çağırıyor *uçurtmalarını*.” (6. Sınıf Ekoyay – Kanatların Çocukları)

“O da hoşnut olur, zevk alır *genden*
Anlıyor dönmenin hoş olduğunu,

Eğlence yerine tek *geldiğinden*

Yoktur karusele bindiren onu.” (6. Sınıf Ekoyay – Karusel (Atlı Karınca))

“Türkü söylediğinde, saz *çaldığında*

Güldüğünde, *oynadığında*

Çiçek *kokladığında*

Dost *kucakladığında*” (6. Sınıf Ekoyay – Sevgiyle)

“Sanki beyaz bir aslan girmişti şehre,

alev yerine kar *soluyordu*,

şemsiyesi olanların şemsiyesini,

düşleri olanların düşlerini *parçalıyordu*.” (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

“Seccâdesi çiçek *çiçek*

Ninem cici, ninem *gökçek*

Göçmen kuşlarla *göçecek*

Mekânı uçmak ninemin.” (6. Sınıf Ekoyay – Nineme Ninni)

“Kaynak başında nöbet tutandır *ozan*

Gece yazan gündüz yazan içli içli saz *çalan*” (6. Sınıf Ekoyay – Ozan)

“Dostlar ben şeytanın bacağına *kırdım*

Altı bin metrede gökyüzünde

Masmavi bir portakal *ısırdım*.” (6. Sınıf Ekoyay – Mavi Portakal)

“Dolaştım: Beş yüz *yaşında*

Koç yiğit direkler gördüm.

Sütunlarda, *direklerde*

Bükülmez bilekler gördüm.” (6. Sınıf Ekoyay – Yürekler)

“Nedir bu ormanlarda *çektığınız*;

Seril sefil, perişan, aç biilaç?

Açlıktan neredeyse *öleceksiniz*,

Hepiniz fülûsuahmere muhtaç.

Âdeta arslan ağzında, *yiyecekleriniz.*

Gelin benimle, hemen değişsin *kaderiniz.*” (6. Sınıf Ekoyay – Kurtla Köpek)

“Vatan sevgisini içten *duyanlar*

Sıtk ile çalışır benimseyerek

Milletine ulusuna *uyanlar*

Demez neme lâzım neyime gerek” (6. Sınıf Ekoyay – Vatan Sevgisini İçten Duyanlar)

“Altında yağmurun *karın*

Apaydınlık *yarınların*

Rüyasını görüyorlar.” (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“Ülküsü *kardeşlik.*

Yaşlılar korkusuz, çocuklar mutlu

Ve yaşatan sevinçler için yarıştı *gençlik*” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“Benim sol elimde yanık yeri *var,*

O bana töhfedir çocukluğumdan.

Odun, odluğundan habersiz *vaktlar*

Elimi mangalda yandırmışım ben.” (7. Sınıf MEB (1727) – Korku)

“Kurban olsunlar böyle *ödemeye!*

Adamcağız başlar kıs kıs *gülmeye.*

Hoca güzel bir fırsat sayar bunu,

Tatlı tatlı kaşıyarak burnunu:

‘Köftehor, der, işini *biliyorsun*

Gördün peşin parayı *güliyorsun*” (7. Sınıf MEB (1727) – Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2))

“Bir kurt görünmüş o *anda,*

Aç aç dolanıyor *ormanda.*” (7. Sınıf MEB (1728) – Eşek ve Köpek)

“Hastasında *sağlık,*

Sorulsa çocuk bahçesi derim,

Karşıdaki *mezarlık.*” (7. Sınıf MEB (1728) – Bu Sabah Hava Berrak)

“Bir yanda, serin sabahlarla *beraber*,
Doğduğum kıyılar: Beşiktaş’ım.
Baktıkça hep semt semt, yer *yer*,
Beş yaşım, on beş yaşım, ah yirmi yaşım!” (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

“Eziyetlerinden vazgeçtik; bir *de*
Filleri varmış askerlerin,
Bari o rahat dursa!
Çarşıda, pazarda, bağda, *bahçede*
Silip süpürüyormuş, ne bulursa.
(Öyle ki daha iyi, sel alsın, dolu vursa!)
Allah cümlesine yardım *ede!*” (7. Sınıf MEB (1728) – Akşehir’de Bir Fil)

“Yeşeren tohumlar gibi *saçılan*
Ve herkese kucak kucak *açılan*” (7. Sınıf Dersdestek – Sevgi Kurtaracak Bizi)

“Islak, karanlık odalarda beşik *sallamıştır*.
Güneş altında çalışanlara
İmdat *eylemiştir.*” (7. Sınıf Dersdestek – Rüzgâr)

“Ey şimdi süzgün rüzgârlarda *dalgalı*,
Barışın güvercini, savaşın *kartalı.*” (7. Sınıf Dersdestek – Bayrak)

“Harman yerine karşı bakıyor *ulu bir dağ*
Başı göz kamaştıran karlarla *dolu bir dağ*
Bu ak saçlı tepenin yukarılardan bakışı
Bize hatırlatıyor yaz günü kara kışı” (7. Sınıf Dersdestek – Harman Yerinde)

“Sen de bir *makinesin*.
Kolun, kafan, *nefesin*
Saat gibi *işlesin!*” (7. Sınıf Dersdestek – Vaktini Boş Geçirme!)

“Şiirimde dağlar, ağaçlar,
Gelincikler, papatyalar.” (7. Sınıf Dersdestek – Ay Şairi)

“Mayısın on dokuzu.
Uyanın Samsunlular!
Uyumak ölüme eş,
Diriltin *ruhunuzu*.
Ufukta bir gemi var!” (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

“Fırtınayı andıran orkestra *sesleri*
Bir ürperiş getirir senin sinirlerine,
Istırap çekenlerin acıklı *nefesleri*
Bizde geçer en hazin bir musiki yerine!” (8. Sınıf MEB – Sanat)

“Ahengine kanmadığım *ırmak*.
Bırakıp her şeyi nereye gidiyorum?
Neler geçmişti aklımdan, nedendi ağladığın, neydi güldüğün?
Ah, nasıldı *yaşamak?*” (8. Sınıf MEB – Geçen Zaman)

“Bursa'da bir eski cami *avlusu*,
Küçük şadırvanda şakırdayan *su*;
Orhan zamanından kalma bir duvar...
Onunla bir yaşta ihtiyar çınar
Eliyor dört yana sakın bir *günü*.
Bir rüyâdan arta kalmanın *hüznü*
İçinde gülüyor bana derinden.
Yüzlerce çeşmenin serinliğinden
Ovanın yeşili göğün *mavisi*
Ve mimarîlerin en *ilâhisi*.” (8. Sınıf MEB – Bursa'da Zaman)

“Çocuklar havalanır *uçarak*
Ben de artlarından *bakarak*

Gülerim,

Bütün kuvvetimle *bağırarak*

Azat olun bebeklerim, azat olun bebeklerim!” (8. Sınıf MEB – Özgürlük)

Ders kitaplarındaki uyak sıklıklarına bakıldığında şiirlerin tamamında uyağın kullanıldığı görülmektedir. İncelenen ders kitaplarında uyak bulundurmayan şiir yoktur. Kimi şiirler ikişerli dizeler halinde uyaklı yazıldığından uyak sıklığı yüksek iken, çoğu şiirler 1-10 arası uyak bulundurmaktadır. Uyağın az kullanıldığı şiirlerde diğer ses yinelemelerine örnek oluşturan dil yapıları mevcuttur.

Ders kitaplarındaki şiirler ve uyak (kafiye) sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Uyak (Kafiye)

Sıklığı:

- Çocukluk: 6
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 1
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 6
- Anadolu Sevgisi: 5
- Kitabın Serüveni: 5
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 14
- Cazgır: 8
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: 4

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Uyak (Kafiye)

Sıklığı:

- Arıyorum: 5
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 6
- Anadolu: 11
- Ana Dili: 7
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 10

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Uyak (Kafiye)

Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 25
- 30 Ağustos: 12
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 8

- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 7
- Birlikte: 7
- Orman: 13
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 11
- Uçakla Yolculuk: 10

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Uyak (Kafiye) Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 10
- Çanakkale: 6
- Uçurtma: 14
- Kanatların Çocuklar: 8
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 15
- Sevgiyle: 6
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 19
- Nineme Ninni: 8
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 5
- Mavi Portakal: 10
- Çocuk ve Resim: 7
- Yürekler: 5
- Kurtla Köpek: 16
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 7
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 9

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Uyak (Kafiye) Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 7
- Korku (Serbest Okuma Metni): 8
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 5
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 13
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 23

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Uyak (Kafiye) Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 16
- Vatan Destanı: 10
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!/: 6

- Bu Sabah Hava Berrak: 3
- İstanbul: 10
- Akşehir'de Bir Fil: 23

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Uyak (Kafiye) Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 9
- Rüzgâr: 6
- Bayrak: 12
- Harman Yerinde: 8
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 6
- Ay Şairi: 8
- Kara Tren: 4

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Uyak (Kafiye) Sıklığı:

- O Geliyor: 17
- Gurbet: 5
- Sanat: 12
- Anadolu Uygarlıkları: 4
- Geçen Zaman: 7
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 22
- Gül'ü İncitme Gönül: 8
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 24
- Özgürlük: 6

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin genel olarak uyaklı şiirler oldukları söylenebilir. Yukarıda da görüleceği üzere 25 adet şiirin uyak sıklığı 10 ve üzeridir. Dize sayısının da uyak sıklığını etkilediği düşünüldüğünde hikâye tarzı şiirlerde-fabllarda yüksek sayıların olduğu görülmektedir. Keramet Kavukta mı? (14), Türküler Dolusu (25), Uçurtma (14), Karusel (15), Yıldız Yağmuru (19), Kurtla Köpek (16), Nasreddin Hoca Hikâyeleri (23), Eşek ve Köpek (16), Akşehir'de Bir Fil (23), O Geliyor (17), Bursa'da Zaman (22), Eşekle Tilki (24) uyak sıklığının yüksek olduğu şiirlerdir. İkişerli dizeler halinde uyaklı olan şiirlerde, ölçülü şiirlerde sıklık düzeyi; uyağın geniş bir aralığa yayıldığı ve serbest ölçüyle yazılan şiirlere göre daha yüksektir.

Ses yinelemeleri içerisinde uyağın anlatıma-söyleyişe güzellik kattığı ve şiirle karşılaşan öğrenciler için bunun önemli olduğu belirtilebilir. Yukarıdaki sıklıklar incelendiğinde uyaklı şiirler arasında serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerin dikkat çektiği görülecektir. Şiirlerdeki toplam uyak sıklığı 608'dir. Serbest okuma metnindeki uyak sıklığı toplamı ise 203'tür. İncelenen birçok dil bilimi başlığında da görüldüğü gibi burada da serbest okuma metinlerinde yer alan sıklık oranı yüksektir. Serbest okuma metnindeki uyak sıklığı toplam sıklığın 3'te 1'i düzeyindedir.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlere bakıldığında uyak kullanımının başarılı şiirlerde bir "ahenk" unsuru olduğu, kulağı tırmalamadığı görülürken; kimi şiirlerde gereksiz tekrarlar ve anlamsız-uyumsuz sözcüklerle uyak (kafiye) oluşturulmaya çalışıldığı dikkat çekmektedir. Uyağın "gereksiz-yersiz" kullanımının bir ahenk unsuru olmadığı, aksine; dikkati tamamen dize sonlarına çekerek anlamı ve söyleyiş ritmini kaybettirdiği söylenebilir.

4.1.8.2. Ses Yinelemelerine İlişkin Bulgular

"Yerli veya yabancı dilbilgisi kitaplarını incelediğimiz zaman uzmanların ekseriyetinin dili çözümlenmeye sesten başladığını görürüz. Bunun sebebi dilin bir sistem olmasıdır. Dil, içinde birbiriyle ilişkili, birbirine bağımlı seviyeleri bulunan ve her seviyesi kendi içinde başlı başına bir sisteme sahip olan bir yapıdır. Gelişigüzel bir sıralanışa sahip olmayan dil belirli kurallar içerisinde sıralanma ve yapılanma sergiler. Francis Katamba'nın belirttiği gibi bilhassa Amerikalı yapısalcı dil bilimciler dili garip bir doğal olay olarak değil, tasvir edilebilir ve incelenebilir bir cisim olarak görmüşlerdir. Bu anlayış genel olarak bir yapı olan dilin bir katmanını çözüp kavramadan öteki katmana geçmeme prensibini benimsemiştir. Dilin her bir katmanına dil bilimsel seviye (linguistic level) olarak bakılarak bu seviyeler basitçe şu bölümlere ayrılmıştır: ses bilimsel seviye > biçim bilimsel seviye > söz dizimsel seviye > anlam bilimsel seviye. Ses bilimsel seviye yapısal olarak işin temelini oluşturur" (Demirci, 2011: 360).

Dil incelemelerinde ses ve anlamın bir bütün olduğu açıktır. En küçük dil birimi olması sebebiyle seslerin kullanımı dil bilimsel çalışmalarda bütünü daha iyi anlamlandırabilmek adına gerekli ve değerlidir. Metinleri oluştururken yazar ve şairlerin bazen bilinçli bazen rastlantısal bir şekilde belirli seslere ağırlık verdikleri görülmektedir. Aliterasyon, asonans gibi terimlerle de ifade edilen ses yoğunlukları, şiirlerin anlam çerçevelerini destekler düzeyde olabilmektedir.

Aksan, sesle ilgili çalışmalarda ünlülerden çok ünsüzlere önem vermek gerektiğini belirtmekte ve: “Ünlüler (vokaller) genel olarak ağızda bir engellemeye uğramadan çıkarılan seslerdir. Türkçedeki ünlüler ise kimi dillerdekinin tersine, berrak ağız ünlüleridir. Buna karşılık ünsüzler (konsonantlar) ses yolunda çeşitli engellemelere uğrarlar; nitelikleri dolayısıyla da yansımalarında olduğu gibi kimi sesleri betimlemede de görev alırlar, bunların betimleme yönlerinin daha fazla olduğu düşünülebilir” (2016: 208) demektedir.

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki ses yinelemeleri tablolar halinde aşağıda sunulmuştur. İlk bölümde ses yinelemeleri toplam sıklıkları ve alfabedeki seslerin incelenen kitaplara göre dağılımı verilmiştir. İkinci kısımda şiirlerin bütünündeki ses sıklıkları yer almış, üçüncü bölümde tek tek kitaplarda ve şiirlerdeki ses yoğunlukları gösterilmiştir.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki ses sıklığı toplamı aşağıda yer almaktadır:

Tablo 28

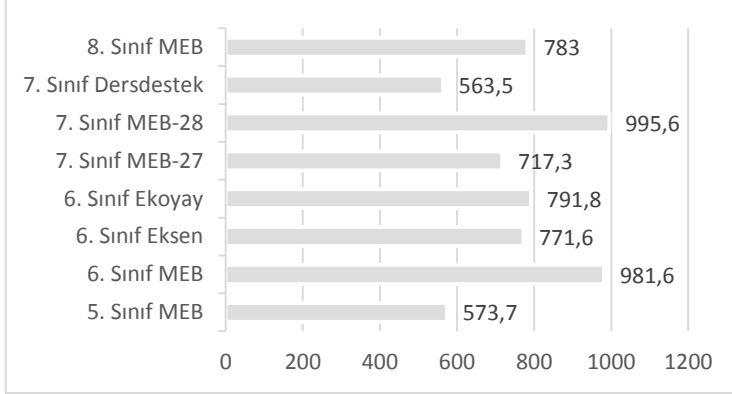
Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Ses Yinelemeleri Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Ses Yinelemeleri Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	4590
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	4908

	2. Eksen Yayıncılık	8	6173
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	11877
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	4304
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	5974
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	3945
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	7047
	<i>Toplam</i>	64	48818

Ses yinelemeleri sıklığını gösteren tabloya bakıldığında 7. sınıf Dersdestek Yayınlarına ait kitabın en az sıklığa sahip olduğu görülmektedir. Dersdestek Yayınlarına ait kitapta toplamda 3945 ses kullanılmıştır. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı 1727) kitabında 4304, 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 4590, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 4908 ses yinelemesi vardır. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı 1727) ve 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitaplarındaki ses sıklığının yaklaşık olarak aynı düzeyde oldukları söylenebilir. 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı 1728) kitabında 5974, aynı düzeylerde olduğu görülen 6. sınıf Eksen Yayınları kitabında 6173 ses yinelemesi vardır. Ders kitaplarında yer alan şiir sayıları ses yineleme sıklığını etkilediğinden en yüksek şiir sayılarına sahip oldukları bilinen 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları ve 6. sınıf Ekoyay Yayınları kitaplarının en yüksek sıklığa sahip kitaplar olduğu görülmektedir. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 7047, 15 şiirin yer aldığı 6. sınıf Ekoyay Yayınları kitabında ise ses yinelemeleri sıklığı 11877'dir.

Seslerin şiir sayılarına göre sıklığına bakıldığında en yüksek sıklığa sahip kitabın Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı 1728) 7. sınıf ders kitabı olduğu

Grafik 14. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Ses Yinelemeleri Sıklık Oranı

görülmektedir. İkinci en yüksek sıklığa sahip kitap 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabıdır ve sıklık oranı 981,6'dır. En düşük sıklıkların 7. sınıf Dersdestek Yayınları ve 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitapları oldukları

görülmektedir. Dize sıklıkları ile birlikte değerlendirildiğinde şiirlerin ve dizelerin uzunluk-kısalıklarıyla ilgili değerlendirme yapılabilir. Bu bilgilere göre 64 şiirin ortalama ses sıklığı 762,7'dir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ve 7. sınıf (dizi sayısı 1728) kitaplarının ortalamasının üstünde sıklığa sahip oldukları görülmektedir.

Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirlerdeki ses yinelemeleri sıklıklarını gösteren çizelgeler aşağıda sıralanmıştır. Kitaplarda ve şiirlerde en sık kullanılan sesler; ünlü-ünsüz, kalın-ince, sedalı-sedasız, sürekli-sürekli gibi ses ayrımlarını gösteren dağılımlar aşağıda sunulmuştur:

Alfabetik sıralamaya göre seslerin sınıflara-yayınevlerine göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 29

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Alfabetik Düzene Göre Ses Sıklığı:

Sesler	5.Sınıf MEB	6.Sınıf MEB	6.Sınıf Eksen	6.Sınıf Ekoyay	7.Sınıf MEB27	7.Sınıf MEB28	7.Sınıf Dersdestek	8.Sınıf MEB
a	537	511	690	1387	562	634	471	746
b	132	119	181	302	121	191	94	244
c	59	45	52	119	51	44	33	55
ç	60	43	93	172	55	73	51	89
d	239	241	212	539	229	295	181	275
e	431	430	535	1003	309	600	345	676

f	21	23	21	28	13	34	8	27
g	69	63	111	163	62	75	94	144
ğ	47	63	73	148	36	73	46	67
h	63	68	79	103	62	87	34	90
ı	247	300	225	584	190	240	178	297
i	285	393	476	923	291	483	272	569
j	0	4	0	0	0	1	0	1
k	239	159	280	573	201	274	178	329
l	276	292	373	707	257	316	212	409
m	176	191	237	393	194	250	166	294
n	292	434	415	946	309	422	271	529
o	104	135	169	277	127	139	81	129
ö	48	38	48	116	40	57	41	55
p	39	41	48	93	41	47	20	37
r	328	356	578	871	269	436	303	489
s	132	147	183	360	109	207	129	225
ş	77	61	128	241	105	146	105	125
t	129	167	148	365	125	176	145	193
u	168	168	243	426	137	210	137	288
ü	111	101	184	288	143	139	108	211
v	75	55	63	102	35	53	48	76
y	135	3	206	426	160	193	118	239
z	71	154	122	222	71	79	76	139
Toplam	4590	4908	6173	11877	4304	5974	3945	7047

Kitaplarda en sık kullanılan seslere bakıldığında 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabındaki ilk 5 sesin a (537), e (431), r (328), n (292), i (285) olduğu görülmektedir. 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında en sık kullanılan 5 ses: a (511), n (434), e (430), i (393), r (356) sesleridir. 6. sınıf Eksen Yayınları kitabında a (690), r (578), e (535), i (476), n (415); 6. sınıf Ekoyay Yayınları kitabında ise a (1387), e (1003), n (946), i (923), r (871) sesleridir. 7. sınıf düzeyindeki kitaplara bakıldığında 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı 1727) kitabında a (562), n (309), e (309), i (291), r (269); 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı 1728) kitabında a (634), e (600), i (483), r (436), n (422); 7. sınıf Dersdestek Yayınları kitabında ise a (471), e (345), r (303), i (272), n (271) sesleridir. 8. sınıflara ait kitapta en yüksek sıklığa sahip ilk 5 ses ise a (746), e (676), i (569), n (529), r (489) sesleridir.

İncelenen Türkçe ders kitaplarının tamamında en yüksek sıklığa sahip seslerin a, e, i, r ve n sesleri olduğu görülmektedir. En sık kullanılan 5 sestten 3'ü ünlü, 2'si ünsüzdür. Kullanılan seslerin özelliklerini kısaca belirtmek gerekirse "a" sesi art, düz, açık, kısa; "e" sesi ön, düz, açık, kısa; "i" sesi ön, düz, dar, kısa ünlüler; "n" sesi ötümlü, sürekli, akıcı, diş ünsüzü; "r" sesi ötümlü, sürekli, akıcı, çarpmalı ünsüzdür.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde kullanılan seslerin yinleme özellikleri kitaplar ve şiirler özelinde aşağıda geniş bir şekilde sunulmuştur.

İncelenen 5, 6, 7 ve 8. sınıflara ait Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki ses yinlemelerini gösteren genel sıklık tablosu aşağıdaki gibidir:

Kitaplardaki Toplam Ses Yinlemeleri Sıklığı:

Harf Sıklığı			
Sıra	Harf	Sıklık	%
1	a	5534	11.34
2	e	4329	8.87
3	i	3690	7.56
4	r	3629	7.44
5	n	3617	7.41
6	l	2842	5.82
7	ı	2261	4.63
8	k	2233	4.58
9	d	2211	4.53
10	m	1901	3.89
11	u	1777	3.64
12	y	1630	3.34
13	s	1491	3.05
14	t	1447	2.96
15	b	1384	2.84
16	ü	1285	2.63
17	o	1161	2.38
18	ş	988	2.02
19	z	883	1.81
20	g	781	1.60
21	ç	636	1.30
22	h	585	1.20
23	ğ	553	1.13
24	v	507	1.04
25	c	458	0.94
26	ö	443	0.91
27	p	366	0.75
28	f	174	0.36
29	j	6	0.01
30	w	3	0.01
Toplam		48802	100

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde en fazla kullanılan ilk 10 ses a / e / i / r / n / l / ı / k / d / m harfleridir. Yukarıda da belirtildiği gibi a, e, i, r, n sesleri bütün kitaplarda en sık kullanılan seslerdir. En az kullanılan seslere bakıldığında v / c / ö / p / f harfleri görülmektedir. Bunlardan ikisi (c, p) süresiz patlayıcı ünsüzlerdir. J sesi alıntı

sözcüklerde bulunduğundan, w sesi alfabemizde olmadığından karşılaştırmalar dışında tutulmuştur.

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöü)	20480	41.97	a(5534) e(4329) i(3690) ı(2261) u(1777) ü(1285) o(1161) ö(443)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	28322	58.03	r(3629) n(3617) l(2842) k(2233) d(2211) m(1901) y(1630) s(1491) t(1447) b(1384) ş(988) z(883) g(781) ç(636) h(585) ğ(553) v(507) c(458) p(366) f(174) j(6)
Toplam		48802	100	

Ünlü ve ünsüzlerin kullanım sıklığına bakıldığında ünsüz harflerin neredeyse 3'te 1 oranında ünlü harflerden daha fazla olması dikkat çekmektedir. Ünlüler 20480, ünsüzler 28322 sıklığa sahiptir. Ünsüzlerde en sık kullanılan harfler r(3629), n(3617), l(2842), k(2233), d(2211) harfleridir. Bu harflerden üçü (r, n, l) ötümlü, sürekli ve akıcı ünsüzlerdendir. D harfi ötümlü, sürekli, patlayıcı; k ise ötümsüz, süreksiz, patlayıcı ünsüzleridir.

Kalın/İnce Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Kalın(aıou)	10733	52.41	a(5534) ı(2261) u(1777) o(1161)
2	İnce(eiöü)	9747	47.59	e(4329) i(3690) ü(1285) ö(443)
Toplam		20480	100	

Ünlülerin kullanım durumları incelendiğinde kalınlık / incelik konusunda büyük bir farkın olmadığı söylenebilmektedir. Kalın ünlüler 10733, ince ünlüler ise 9747 ses sıklığına sahiptir. Ünlüler arasında a ve e harflerinin kullanımının diğer seslere göre 5-10 kat fazla olması dikkat çekicidir. Ünlüler arasında en az kullanılan ses ön damak ünlüsü olan geniş-yuvarlak özelliğe sahip ö harfidir. Kullanım sıklığı 20480'de 443'tür.

Düz/Yuvarlak Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Düz(aei)	15814	77.22	a(5534) e(4329) i(3690) ı(2261)
2	Yuvarlak(oöü)	4666	22.78	u(1777) ü(1285) o(1161) ö(443)
Toplam		20480	100	

Düzlük-yuvarlaklık açısından bakıldığında çok belirgin bir farkın olduğu gözlemlenebilmektedir. Düz ünlüler olan a, e, ı, i seslerinin kullanım sıklığı 15814 iken, yuvarlak ünlüler olan o, ö, u, ü seslerinin kullanım sıklığı ise 4666'dır.

Geniş/Dar Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Dar(iuu)	9013	44.01	i(3690) ı(2261) u(1777) ü(1285)
2	Geniş(aeoö)	11467	55.99	a(5534) e(4329) o(1161) ö(443)
Toplam		20480	100	

Ünlülerdeki bir diğer karşılaştırma unsuru olan darlık-genişliğe bakıldığında geniş ünlülerin dar ünlülerden daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Özellikle a ve e harflerinin sıklığı geniş ünlülerin kullanım sıklığını yükseltmektedir. Yalnızca bu iki harfin kullanım sıklığı toplamı 9863'tür.

Sedalı/Sedasız Oluşuna Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sedalı(bcdgğjlmnrvyz)	20402	72.04	r(3629) n(3617) l(2842) d(2211) m(1901) y(1630) b(1384) z(883) g(781) ğ(553) v(507) c(458) j(6)
2	Sedasız(çfhkpsşt)	7920	27.96	k(2233) s(1491) t(1447) ş(988) ç(636) h(585) p(366) f(174)
Toplam		28322	100	

Ünsüzlerdeki sıklık dağılımları incelendiğinde sedalı-sedasız sesler arasında belirgin bir farkın olduğu görülmektedir. Sedalı (ötümlü-tonlu) sesler olan b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z seslerinin sıklığı 20402 iken, sedasız (ötümsüz-tonsuz) sesler olan ç, f, h, k, p, s, ş, t seslerinin kullanım sıklığı 7920'dir. Kullanım oranlarının da %72'ye %27 olduğu görülmektedir. Sedalı ve sedasız seslerin tanımlamalarından birinin "yumuşak" ve "sert" ünsüzler olduğu düşünüldüğünde Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin 4'te 3'ünün yumuşak-tonlu ünsüzlerle oluşturulduğu belirtilebilir. Şiirlerin içerikleri düşünüldüğünde anlamlı bir sonuç olduğu söylenebilir.

Sürekli/süreksiz Oluşuna Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sürekli(fğhjlmnrşşvyz)	18806	66.40	r(3629) n(3617) l(2842) m(1901) y(1630) s(1491) ş(988) z(883) h(585) ğ(553) v(507) f(174) j(6)
2	Süreksiz(bcçdgkpt)	9516	33.60	k(2233) d(2211) t(1447) b(1384) g(781) ç(636) c(458) p(366)
Toplam		28322	100	

Sürekli ve süreksizlik bakımlarından ünsüzlerin dağılımlarında belirgin bir farkın olduğu görülmektedir. Sürekli ünsüzlerin kullanım sıklığı 18806 iken, süreksiz ünsüzlerin kullanımı bu sayının neredeyse yarısı oranında, 9516'dır. Sürekli ünsüzler içerisinde akıcı ünsüzler olan m, n, l, r, y ünsüzlerinin sıklığının yüksek düzeyde olması dikkat çekicidir. Şiirlerde sert-tonsuz ünsüzler yerine yumuşak-tonlu ünsüzlerin ve süreksiz ünsüzler yerine sürekli ünsüzlerin kullanım sıklığının fazla olması; Türkçe ders kitaplarında yer alan, ortaokul dönemi çocuklarına hitap eden, genel anlamda olumlu çağrışımlarla yüklü şiirler olduğu gerçeğini bir kez daha göstermektedir.

Çıkış Yerine Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Art Damak(ğ)	553	1.95	ğ(553)
2	Diş Damak(ccjş)	2088	7.37	ş(988) ç(636) c(458) j(6)
3	Diş(dnstz)	9649	34.07	n(3617) d(2211) s(1491) t(1447) z(883)
4	Diş-Dudak(fv)	681	2.40	v(507) f(174)
5	Dudak(bmp)	3651	12.89	m(1901) b(1384) p(366)
6	Gırtlak(h)	585	2.07	h(585)
7	Ön Damak(gklyr)	11115	39.25	r(3629) l(2842) k(2233) y(1630) g(781)
Toplam		28322	100	

Çıkış yerine göre ünsüzlere bakıldığında en yüksek oranın ön damak ünsüzlerinde olduğu görülmektedir. Ön damak ünsüzleri olan g, k, l, r, y seslerinin kullanım sıklığı 11115'tir. Ön damak ünsüzlerinden sonra çıkış yerine göre en sık kullanılan sesler diş ünsüzleridir. Diş ünsüzleri olan d, n, s, t, z seslerinin kullanım sıklığı ise 9649'dur. Diş-dudak ünsüzleri olan f, v; gırtlak ünsüzü olan h; art damak ünsüzü olan ğ sesleri çıkış yerine göre en az kullanılan seslerdir.

Aşağıda, Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki ses yinelemelerine ışık tutacak bir başka tablo yer almaktadır. Ünlü ve ünsüzlerin "vokal (v)" ve "consonant (c)" olarak yer aldığı tabloda kelime yapılarının harf türüyle tanımlanmasına bağlı olarak sıklıkları verilmiştir. En fazla kullanılan 20 farklı kelime yapısına ait ses özelliklerinin ve bu kelime yapılarında en sık kullanılan sözcüklerin yer aldığı tablo aşağıdaki gibidir:

Harf Türüne Göre Kelime Yapısı Sıklığı				
Sıra	Ses Yapısı	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	CVC	1030	12.09	bir(298) her(57) var(50) sen(41) ben(38) gün(30) hep(22) hiç(17) tut(16) şey(15) bin(14) vur(12) gel(12) der(11) çok(10) kuş(10) tek(9) yok(9) yer(9) dil(9) boş(9) can(9) kız(9) pek(8) bak(8) dağ(7) köy(7) (...)
2	CVCVC	943	11.07	kadar(24) çocuk(24) bütün(21) bizim(19) benim(18) güzel(18) senin(16) geçer(16) beyaz(15) vatan(13) zaman(12) değil(11) gönül(11) sabah(10) güneş(10) köpek(10) nasıl(9) büyük(9) çiçek(9) küçük(8) (...)
3	CVCV	538	6.32	gibi(47) hoca(23) daha(18) beni(17) diye(16) bana(15) sana(15) seni(14) dolu(14) yine(13) mavi(11) dedi(10) hele(9) bile(9) gemi(9) bizi(9) bunu(8) bize(8) dili(7) kara(7) nice(7) yolu(6) (...)
4	CVCCVC	477	5.60	kuşlar(13) gördüm(10) yıldız(8) yalnız(7) yağmur(7) dostum(7) şehrin(6) rüzgar(6) varken(6) yüksek(6) yersin(5) meydan(5) gurbet(5) derken(5) bayrak(5) sizler(4) yandan(4) zümrüt(4) berrak(4) toprak(4) (...)
5	CVCCV	418	4.91	böyle(18) başka(16) şimdi(15) sonra(14) dünya(11) sanki(11) sevgi(9) yüklü(9) tilki(9) kaldı(8) belki(7) sende(6) kendi(5) geçti(5) vardı(5) düştü(5) baktı(4) damla(4) geldi(4) saçlı(4) tatlı(4) türlü(4) doğru(4) (...)
6	CV	417	4.90	bu(78) ne(59) de(58) da(48) ki(38) ve(32) mı(32) ya(17) şu(10) mi(9) ha(7) su(7) mu(6) ta(3) mü(3) (...)
7	CVCVCVC	397	4.66	gibisin(18) geliyor(10) dönüyor(8) ninemin(8) yapıyor(7) doğuyor(7) götürür(6) yüreğim(6) kocabaş(6) karusel(5) bereket(4) yaratır(4) buradan(3) savurur(3) nihayet(3) mayısın(3) (...)
8	CVCCVCV	273	3.21	gözleri(7) vaktini(6) türkiye(6) dünyada(5) toprağa(5) mustafa(5) toprağı(4) masmavi(4) göstere(4) kağınsı(4) kendini(4) dağlara(3) bahçede(3) sevgisi(3) tüyleri(3) düşleri(3) dünyaya(3) koskoca(3) (...)
9	CVCVCV	263	3.09	yerine(10) başına(9) sıkıca(5) kokusu(5) havası(5) başımı(4) halimi(4) kemiğe(3) sesini(3) dokuzu(3) parayı(3) dişisi(3) büyüdü(3) burada(3) nereye(3) derine(2) yaşımı(2) savaşa(2) derece(2) sulara(2) (...)
10	CVCVCCVC	261	3.06	çocuklar(15) yerinden(4) derinden(4) demirden(4) bulutlar(4) çiçekler(3) yürekler(3) gönülden(3) kucaklar(3) seversen(3) güzellik(3) güzeldir(3) fisıldar(3) düşürmüş(2) dolaştım(2) (...)
11	VCVC	258	3.03	eşek(17) olur(16) adam(14) için(12) ozan(8) aman(7) alıp(7) uzun(7) eğer(6) onun(6) ömür(5) elif(5) ağaç(5) azat(4) olun(4) içim(4) inan(4) ateş(4) imil(4) eden(3) akıl(3) eder(3) öküz(3) umut(3) (...)
12	CVCCVCVC	236	2.77	türküler(10) bembeyaz(4) benziyor(4) dünyanın(3) kuşların(3) pehlivan(3) tertemiz(3) mutluluk(3) kurdular(3) gözyaşım(2) toprağın(2) hürriyet(2) kaldırıp(2) kağırlar(2) görmedin(2) (...)
13	VCCVC	178	2.09	insan(11) eller(10) artık(9) altın(8) olsun(6) erken(5) orman(5) onlar(4) osman(3) izmir(3) oldun(3)

				açmış(3) olmak(3) olmuş(3) ondan(3) akşam(3) ördün(2) elden(2) oddan(2) ettin(2) ettir(2) eğmiş(2) (...)
14	CVCVCCV	170	2.00	başında(8) geçirme(6) sonunda(3) yanında(3) yerinde(3) benimle(3) boyunca(3) nasılsa(2) düşündü(2) duvarda(2) dumanla(2) mademki(2) nakışlı(2) kemikle(2) dayandı(2) hünerli(2) (...)
15	VC	150	1.76	ey(14) en(14) ah(12) al(12) iş(10) in(8) aç(7) on(6) el(6) üç(5) ay(5) ak(5) ol(4) (...)
16	CVCCVCCV	117	1.37	sevgiyle(8) saygıyla(6) kuşlarla(5) dağlarda(4) herhalde(3) başlandı(3) göklerde(3) yollarda(3) gözlerde(2) cennette(2) baktıkça(2) girmişti(2) birlikte(2) bursa'da(2) meydana(2) (...)
17	VCVCVC	110	1.29	uyanır(4) uyanın(3) açılan(3) azıcık(3) atıyor(3) oluyor(2) eşeğin(2) açıyor(2) olacak(2) unutup(2) olarak(2) oturur(2) oradan(2) açılın(2) akıyor(2) uzanan(2) okudum(2) uyumak(2) olayım(1) oluşun(1) (...)
18	CVCVCVCVC	107	1.26	düşünürüm(6) bileniniz(3) duyanınız(2) geziniyor(2) bağırarak(2) hazinedir(2) düşünelim(2) gemilerim(2) dökülüyor(2) yaşadığım(2) göreniniz(2) çağırıyor(2) kucağıdır(2) dilimizin(2) görüyorum(2) (...)
19	VCV	105	1.23	ama(21) iki(15) ana(13) onu(10) iyi(4) ona(3) ile(3) ulu(3) işe(3) ayı(3) acı(2) eli(2) içi(2) oku(2) (...)
20	VCCV	100	1.17	işte(10) olsa(9) öyle(7) eski(7) orda(6) oldu(5) anda(5) aynı(4) önce(3) altı(2) (...)

Tablo incelendiğinde en sık kullanılan kelime türünün “ünsüz-ünlü-ünsüz” şeklinde olduğu görülebilir, sıklığı 1030’dur. Seslerin kelime türlerindeki dağılımını gösteren tabloda ilk 20 içindeki 11 kelime türünde ünsüzlerin ünlülerle birlikte kullanıldığı, 9 kelime grubunda ise iki ünsüzün yan yana olduğu görülmektedir.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde ses yinelemelerine dair genel durumun açıklanmasından sonra kitaplar ve şiirler özelinde ses yinelemelerinin sıklığı verilmiştir. Kitaplara ait ses yinelemelerinde seslerin genel sıklığı, ünlü-ünsüz ayrımı, ünlü ve ünsüz seslerde kalın-ince ve sedalı-sedasız ayrımını gösteren; şiirlere ait ses yinelemelerinde ise yalnızca ünlü-ünsüz ayrımı şeklinde seslerin sıklığını gösteren tablolar sunulmuştur.

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki ses yinelemeleri sıklığı aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ses Yinelemeleri Sıklığı:

Harf Sıklığı			
Sıra	Harf	Sıklık	%
1	a	537	11.70
2	e	431	9.39
3	r	328	7.15
4	n	292	6.36
5	i	285	6.21
6	l	276	6.01
7	ı	247	5.38
8	k	239	5.21
9	d	239	5.21
10	m	176	3.83
11	u	168	3.66
12	y	135	2.94
13	s	132	2.88
14	b	132	2.88
15	t	129	2.81
16	ü	111	2.42
17	o	104	2.27
18	ş	77	1.68
19	v	75	1.63
20	z	71	1.55
21	g	69	1.50
22	h	63	1.37
23	ç	60	1.31
24	c	59	1.29
25	ö	48	1.05
26	ğ	47	1.02
27	p	39	0.85
28	f	21	0.46
Toplam		4590	100

Tablo incelendiğinde 5. sınıf Türkçe ders kitabının incelenen kitaplardaki genel durum ile özdeş olduğu söylenebilmektedir. 5. sınıf ders kitabında en sık kullanılan sesler: a (537), e (431), r (328), n (292), i (285), l (276), ı (247), k (239), d (239), m (176) sesleridir. Kitaptaki şiirlerde en az kullanılan sesler ise v (75), z (71), g (69), h (63), ç (60), c (59), ö (48), ğ (47), p (39), f (21) sesleridir. Şiirlerde j sesi hiç kullanılmamıştır.

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeiioöü)	1931	42.07	a(537) e(431) i(285) ı(247) u(168) ü(111) o(104) ö(48)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrsştvyz)	2659	57.93	r(328) n(292) l(276) d(239) k(239) m(176) y(135) s(132) b(132) t(129) ş(77) v(75) z(71) g(69) h(63) ç(60) c(59) ğ(47) p(39) f(21) j(0)
Toplam		4590	100	

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf kitabında ünsüzlerin kullanım sıklığı ünlülerin kullanım sıklığından yüksektir. Ünsüzlerin sıklığı 2659 iken, ünlülerin sıklığı 1931'dir. Seslerin kelime türlerindeki dağılımını gösteren tabloda da görüldüğü üzere Türkçede ünlü-ünsüz sesler yan yana kullanıldığından arada büyük bir farkın olması beklenmez.

Kalın/İnce Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Kalın(aıou)	1056	54.69	a(537) ı(247) u(168) o(104)
2	İnce(eiöü)	875	45.31	e(431) i(285) ü(111) ö(48)
Toplam		1931	100	

Ünlüler arasındaki kalın-ince ayırımına bakıldığında kalın ünlülerin ince ünlülerden daha yüksek sıklığa sahip olduğu görülmektedir. Kalın ünlülerin oranı %54, ince ünlülerin oranı ise %45'tir. Kalınlık-incelik dengesini kuran a, e, i harfleri bütün kitaplarda en yüksek kullanım sıklığına sahip harflerdir.

Sedalı/Sedasız Oluşuna Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sedalı(bcddgğljlmnrvyz)	1899	71.42	r(328) n(292) l(276) d(239) m(176) y(135) b(132) v(75) z(71) g(69) c(59) ğ(47) j(0)
2	Sedasız(çfhkpsşt)	760	28.58	k(239) s(132) t(129) ş(77) h(63) ç(60) p(39) f(21)
Toplam		2659	100	

Sedalı ve sedasız ayırımının genel tabloyla eşdeğer olduğu söylenebilir. Sedalı-tonlu seslerin sıklığı 1899 iken, sedasız-tonsuz seslerin sıklığı 760'tır.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan şiirler ve ses yinelemeleri sıklığı aşağıdaki gibidir:

- Çocukluk:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	108	41.38	a(26) e(21) ı(20) u(17) i(11) o(9) ü(3) ö(1)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	153	58.62	r(21) m(17) n(13) b(13) l(13) d(12) h(8) y(8) s(7) t(7) ç(6) z(5) ş(5) k(5) p(5) v(3) c(2) ğ(2) g(1) j() f()
Toplam		261	100	

Şiirde kullanılan seslere bakıldığında ünsüzlerin ünlülerden fazla olduğu ve en sık kullanılan seslerin a, r, e, ı, m sesleri olduğu görülmektedir. Ünlülerde kalın (72) ve düz (78) ünlülerin yoğunluğu, ünsüzlerde sedalı (110) ve sürekli (102) ünsüzlerin yoğunluğu dikkat çekmektedir. Yine ön damak (48), diş (44) ve dudak (35) ünsüzleri seslerin büyük bölümünü oluşturmaktadır. Çocukluk şiiri Cahit Sıtkı Tarancı'nın çocukluğuna dönmek istediği ve bunu betimlediği şiiridir. "Havuzda su şırl şırlıdır, zıpızıplarım pırl pırlıdır" dizelerinde de görüleceği üzere sözcüklerin birbiriyle olan uyumları ses yinelemelerini etkilemektedir.

- Mustafa Kemal'in Kağnısı:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	536	43.16	e(134) a(117) i(89) ı(68) ü(53) u(33) o(27) ö(15)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	706	56.84	n(88) d(82) r(80) l(64) k(58) y(43) m(38) c(32) t(29) ş(27) b(26) s(25) g(24) z(19) ç(18) ğ(17) f(14) h(12) p(6) v(4) j()
Toplam		1242	100	

Şiirde en sık kullanılan ilk 5 ses e, a, i, n, d sesleridir. 1242 sesin kullanıldığı şiirde ünlüler arasında kalın ve ince olmaları bakımından çok bir fark olduğu gözlenmezken, düz ve yuvarlak ünlüler arasındaki belirgin fark dikkat çekmektedir. Düz ünlülerin (a, e, ı, i) sıklığı 408 iken, yuvarlak ünlülerin (o, ö, u, ü) sıklığı 128'dir. Ünsüzlerdeki sıklığa bakıldığında sürekli-süresiz ünsüzlere göre sedalı-sedasızlar arasındaki farkın daha

büyük olduğu görülmektedir. Sedalı sesler 517, sedasız sesler ise 189 kez tekrarlanmışlardır. Çıkış yerlerine göre diş ve ön damak ünsüzlerinin diğer ünsüzlere göre çok sık kullanıldığı gözlenmektedir. Ünsüzlerin sıklığının 706 olduğu şiirde ön damak ünsüzleri (g, k, l, r, y) 269, diş ünsüzleri (d, n, s, t, z) 243 yinelemeye sahiptir.

- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	260	42.28	a(90) e(59) i(39) ı(31) ü(13) o(12) ö(8) u(8)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrşstvyz)	355	57.72	n(51) l(42) r(38) k(37) s(23) d(22) y(19) m(17) t(16) v(16) b(15) ç(14) ş(13) g(9) c(7) z(5) h(5) p(3) ğ(2) f(1) j(0)
Toplam		615	100	

Vakit Varken şiirinde en sık kullanılan harflerin a, e, n, l, i olduğu görülmektedir. Ünlülerin sıklığına bakıldığında kalınlık-incelik bakımından büyük bir fark olmasa da düzlük-yuvarlaklık ve genişlik-darlık bakımlarından belirgin farklar olduğu görülmektedir. Düz ünlüler 219, yuvarlak ünlüler 41; geniş ünlüler 169, dar ünlüler 91 kez tekrarlanmıştır. Şiirde sedalı ve sürekli ünsüzler yoğunluktadır. Ünsüz seslerin sıklığının 335 olduğu şiirde ön damak (145) ve diş (117) ünsüzlerinin sıklığı dikkat çekicidir.

- Anadolu Sevgisi:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	220	40.67	a(55) e(54) i(45) ı(22) ö(14) ü(12) o(10) u(8)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrşstvyz)	321	59.33	l(49) r(44) n(32) k(25) d(24) s(23) m(19) b(17) z(16) g(15) y(14) h(10) t(8) ç(7) ğ(5) v(4) p(4) c(2) ş(2) f(1) j(0)
Toplam		541	100	

Ses sıklığına bakıldığında a, e, l, i, r seslerinin yüksek oranda kullanıldığı görülmektedir. En az kullanılan harfler ise v, p, ş, c, f sesleridir. Toplam 541 sesin kullanıldığı şiirde bu 5 sesin kullanım sıklığı toplam sıklığın yarısı kadardır. Ünlülerin sınıflandırmalarında ince (125), düz (176) ve geniş (133) ünlülerin yoğunlukta kullanıldığı görülmektedir. Ünsüzlerde sedalı-tonlu-yumuşak ünsüzlerin yoğunluğu

dikkat çekmektedir. Tonlu ünsüzler 241 kez tekrar ederken, tonsuz ünsüzlerin sıklığı 80'dir. Sürekli ünsüzler, süreksiz ünsüzlerden daha sık kullanılmışlardır.

- Kitabın Serüveni:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	119	41.03	e(34) a(26) i(21) ı(17) u(13) o(7) ü(1) ö()
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	171	58.97	r(21) b(17) l(17) d(16) n(16) k(14) t(13) m(12) y(10) s(7) ş(6) p(4) z(4) ç(4) v(3) c(2) ğ(2) g(2) h(1) f() j()
Toplam		290	100	

Şiirde en sık kullanılan seslere bakıldığında e, a, i, r, b; en az kullanılan seslere bakıldığında v, s, h, c, ü sesleri görülmektedir. Ünlülerin 119 kez tekrarlandığı şiirde sınıflandırmalar açısından belirgin farkın düzlük-yuvarlaklık yönünden olduğu söylenebilir. Düz ünlüler 98, yuvarlak ünlüler ise 21 kez tekrarlanmıştır. Sedalı-sedasız ünsüzler arasında da dikkat çekici bir fark olduğu görülmektedir. Sedalı-tonlu ünsüzlerin sıklığı 122 iken, sedasız-tonsuz ünsüzlerin sıklığı 49'dur.

- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	252	43.30	a(86) e(42) ı(37) i(30) u(25) o(20) ü(8) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	330	56.70	k(46) n(35) r(35) m(33) d(26) l(22) b(19) s(18) y(17) t(16) z(10) ş(10) c(9) v(8) h(8) p(5) g(5) ğ(5) ç(3) j() f()
Toplam		582	100	

“Keramet Kavukta mı?” şiirinde a, k, e, ı, n seslerinin en yüksek sıklığa sahip olduğu görülmektedir. En az sıklık ise ç, ö, ğ, g, p seslerindedir. Kalın (168), düz (195), geniş (152) ünlüler ince, yuvarlak, dar ünlülere oranla daha sık kullanılmışlardır. Sedalı ve sürekli ünsüzler de sedasız ve süreksiz ünsüzlere göre sık tekrarlanılmışlardır. Ünsüzlerin 330 sıklığa sahip olduğu şiirde sedalı ünsüzler 224, sürekli ünsüzler 201 kez yinelenmişlerdir.

- Cazgır:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeıoöü)	282	40.63	a(80) e(63) u(38) i(38) ı(37) ü(13) o(8) ö(5)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpırsştvyz)	412	59.37	r(63) l(43) d(39) n(39) m(32) v(27) t(24) h(19) y(19) k(18) b(17) s(15) ş(11) g(11) p(10) ğ(7) ç(6) z(6) f(4) c(2) j()
Toplam		694	100	

Şiirde a, e, r, l, n sesleri en çok; c, f, ö, z, ç sesleri ise en az kullanılan seslerdir. Kalın ve geniş ünlüler ince ve dar ünlülere oranla daha sık kullanılmışlardır. Düz ünlülerin (217) yuvarlak ünlülere (64) oranı dikkat çekicidir. Attilâ İlhan'ın güreş yapılan meydanı bütün öğeleriyle betimlediği şiirde sedalı ve sürekli ünsüzler yoğunlukta kullanılmıştır. Yine çıkış yerine göre ön damak (154) ve diş (123) ünsüzlerinin sıklığı diğerlerine göre daha yüksektir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde diş-dudak ünsüzü olan /v/ sesinin genel olarak en az kullanılan sesler arasında olduğu gözlenirken Cazgır şiirinde “Vur ha vur, vur davul, baş pehlivan havası / Vur ha vur, vur davul, gürlemenin sırası” gibi tekrarlardan dolayı /v/ sesinin sıklığı (27) yüksektir.

- Yüksek Evde Oturanın Türküsü:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeıoöü)	104	41.77	a(43) u(20) e(14) ı(9) o(8) i(6) ü(3) ö(1)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpırsştvyz)	145	58.23	k(23) l(23) r(20) d(16) n(10) t(9) s(7) b(7) ğ(6) z(5) y(4) v(4) m(4) ş(3) p(2) ç(1) c(1) f() g() j() h()
Toplam		249	100	

Şiirde en sık kullanılan sesler a, l, k, u, r; en az kullanılan sesler ise ç, c, ö, p, ü sesleridir. Gülten Akın'ın şehirlerdeki betonarme yapıları ve bununla birlikte her türlü insani ilişkinin zayıflamasını anlattığı şiirinde kalın, düz ve geniş ünlüler; sedalı ve sürekli ünsüzler yoğunluktadır. 145 ünsüz harfin kullanıldığı şiirde sedalı-tonlu ünsüzlerin sıklığı 100'dür; f, g, h, j harfleri hiç kullanılmamıştır.

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ses Yinelemeleri Sıklığı:

Harf Sıklığı			
Sıra	Harf	Sıklık	%
1	a	511	10.41
2	n	434	8.84
3	e	430	8.76
4	i	393	8.01
5	r	356	7.25
6	ı	300	6.11
7	l	292	5.95
8	d	241	4.91
9	m	191	3.89
10	u	168	3.42
11	t	167	3.40
12	k	159	3.24
13	y	154	3.14
14	s	147	3.00
15	o	135	2.75
16	b	119	2.42
17	z	103	2.10
18	ü	101	2.06
19	h	68	1.39
20	ğ	63	1.28
21	g	63	1.28
22	ş	61	1.24
23	v	55	1.12
24	c	45	0.92
25	ç	43	0.88
26	p	41	0.84
27	ö	38	0.77
28	f	23	0.47
29	j	4	0.08
30	w	3	0.06
Toplam		4908	100

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf kitabında 4908 ses kullanılmıştır, bunların 2076'sı ünlü, 2832'si (w=3) ise ünsüzdür. Kitaptaki şiirlerde en sık kullanılan sesler a(511), n (434), e (430), i (393), r (356), ı (300), l (292), d (241), m (191), u (168) sesleridir. En az sıklıkta olan sesler ise; ğ (63), g (63), ş (61), v (55), c (45), ç (43), p (41), ö (38), f (23), j (4) sesleridir.

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöü)	2076	42.32	a(511) e(430) i(393) ı(300) u(168) o(135) ü(101) ö(38)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	2829	57.68	n(434) r(356) l(292) d(241) m(191) t(167) k(159) y(154) s(147) b(119) z(103) h(68) g(63) ğ(63) ř(61) v(55) c(45) ç(43) p(41) f(23) j(4)
Toplam		4905	100	

Ünsüzler genelde ünlülerden yüksek olmaktadır, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait kitapta da ünlü-ünsüz sıklığına bakıldığında ünsüzlerin 2829, ünlülerin 2076 sıklıkta oldukları görülmektedir. En sık kullanılan ünlüler a, e, i, ı; en sık kullanılan ünsüzler ise n, r, l, d, m'dir.

Kalın/İnce Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Kalın(aıou)	1114	53.66	a(511) ı(300) u(168) o(135)
2	İnce(eiöü)	962	46.34	e(430) i(393) ü(101) ö(38)
Toplam		2076	100	

Kitapta kalın ünlülerin ince ünlülerden daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Özellikle a, ı ve e, i harflerinin kalın-ince ünlüler ayrımında etkili olduğu, sıklıklarının yüksek olduğu gözlenmektedir.

Sedalı/Sedasız Oluşuna Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sedalı(bcđgğjlmnrvyz)	2120	74.94	n(434) r(356) l(292) d(241) m(191) y(154) b(119) z(103) ğ(63) g(63) v(55) c(45) j(4)
2	Sedasız(çfhkpsşt)	709	25.06	t(167) k(159) s(147) h(68) ř(61) ç(43) p(41) f(23)
Toplam		2829	100	

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf kitabındaki ünlüler arasında sertlik-yumuşaklık bakımından belirgin bir fark olduğu görülmektedir. Sedalı-yumuşak ünsüzler 2120 kez tekrarlanmışken, sedasız-sert ünsüzlerin tekrarı 709'dur. En sık kullanılan tonlu ünsüzler; n (434), r (356), l (292), d (241), m (191) sesleridir. En az kullanılan süreksiz-tonsuz ünsüzler ise h (68), ř (61), ç (43), p (41), f (23) sesleridir.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan şiirler ve ses yinelemeleri sıklığı aşağıdaki gibidir:

- Arıyorum:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	826	42.32	a(194) i(169) e(157) ı(147) u(63) o(54) ü(25) ö(17)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrsstvyz)	1126	57.68	n(191) r(133) l(97) m(93) d(74) k(69) t(62) z(59) y(59) s(53) b(38) v(34) h(26) ğ(26) g(24) ş(23) p(21) ç(18) c(13) f(10) j(3)
Toplam		1952	100	

Şiirdeki seslerin sıklığına bakıldığında 1952 yinelemenin olduğu görülmektedir. En fazla kullanılan sesler a, n, i, e, ı sesleri; en az kullanılan sesler ise j, f, c, ö, ç sesleridir. Şiirde kalın, geniş ve düz ünlüler ince, dar ve yuvarlak ünlülere göre çoğunluktadır. Sedalı ve sürekli ünsüzlerin yoğunluğu dikkat çekicidir. Sedalı ünsüzler 844, sedasız ünsüzler 282 sıklıktadır. Sürekli ünsüzler 807, süreksiz ünsüzler ise 319 sıklığa sahiptir. Şiirde “gösteri adamının showmen, radyo sunucusunun diskjokey” dizesinde olduğu gibi alıntı sözcükler bulunduğundan w, j harflerinin kullanıldığı görülmektedir.

- Sevgi Diyen Çağlar Aşar:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	160	42.67	a(39) e(33) ü(24) i(18) ı(15) o(15) u(14) ö(2)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrsstvyz)	215	57.33	r(32) n(32) l(23) y(21) s(20) k(15) d(14) m(13) ğ(8) t(8) g(6) ş(6) z(3) c(3) h(3) f(2) v(2) b(2) p(1) ç(1) j(0)
Toplam		375	100	

Şiirde en sık kullanılan sesler a, e, r, n, ü sesleri, en az kullanılan sesler ise p, ç, ö, b, f, v harfleridir. 375 sesin kullanıldığı şiirde en az kullanılan p, ç, ö, b, f, v harflerinin toplam sıklığı 10'dur. Düz, geniş ve kalın ünlülerin sıklığının yüksek olduğu görülmektedir. /Ü/ sesinin yoğun kullanımında 6 kez tekrar eden “yüreğinle yürü” ifadesinin etkisi olduğu söylenebilir. Ünsüzler arasında ise belirgin farklar göze

çarpmaktadır; yumuşak ünsüzler 159, sert ünsüzler 56 sıklığa sahiptir. Sürekli ünsüzlerin yineleme sıklığı 165, süreksiz ünsüzlerin ise 50'dir.

- Anadolu:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	396	43.33	a(106) e(91) ı(60) o(40) i(37) u(33) ü(23) ö(6)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprştvz)	518	56.67	r(91) l(75) n(57) d(55) t(41) s(26) m(22) k(21) y(20) b(18) ğ(16) g(13) ş(10) c(10) ç(9) z(9) v(9) p(7) h(7) f(2) j(0)
Toplam		914	100	

Anadolu şiirindeki sıklığı en yüksek harflere bakıldığında a, r, e, l, ı harflerinin sıralaması göze çarpmaktadır. Kalın (239), düz (294) ve geniş (243) ünlüler yoğunlukta kullanılmıştır. Sedalı ve sürekli ünsüzlerin sıklığının yüksek olduğu görülmektedir. Sedalı-tonlu ünsüzler 395, sedasız-tonsuz ünsüzler 123 kez kullanılmıştır. Sürekli ünsüzler 344, süreksiz ünsüzler ise 174 yinelemeye sahiptir. Diğer şiirlerde de olduğu gibi çıkış yerlerine göre ön damak (220) ve diş (188) ünsüzlerinin oranlarının yüksek olduğu görülmektedir.

- Ana Dili:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	317	42.04	i(81) a(74) e(61) ı(49) u(31) ü(9) o(8) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprştvz)	437	57.96	n(54) l(53) d(51) m(45) r(39) z(27) b(27) y(23) k(22) t(21) s(17) h(15) ş(10) c(7) p(6) ç(6) g(4) f(4) ğ(3) v(3) j(0)
Toplam		754	100	

Şiirde 754 ses yinelemesi vardır. En sık kullanılan sesler i, a, e, n, l sesleridir. En az kullanılan seslere bakıldığında sızıcı ünsüzlerin olduğu görülmektedir; ğ, f, v, g, ö sesleri en az kullanılan seslerdir. Ünlüler arasında düzlük-yuvarlaklık konusunda belirgin bir fark olduğu gözlenmektedir; düz ünlüler 265, yuvarlak ünlüler 52 yinelemeye sahiptir. Ünsüzlerde ise sedalı (336) ve sürekli (293) ünsüzler yoğunluktadır.

- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöü)	352	41.12	a(86) e(85) i(84) ı(27) u(25) ü(20) o(16) ö(9)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	504	58.88	n(95) r(57) d(43) l(41) b(34) t(33) k(32) s(29) y(29) m(17) h(17) g(15) c(12) ř(11) ğ(9) ç(8) p(6) z(5) v(5) f(5) j(1)
Toplam		856	100	

Millî Eğitim Bakanlığı 6. sınıf kitabının son şiirinde 856 ses kullanılmış, bu seslerin %58'ini ünsüzler, %41'ini ünlüler oluşturmuştur. Seslerin sıklığına bakıldığında n, a, e, i, r seslerinin en yüksek sıklığa sahip oldukları görülmektedir. Vatan Destanı şiirinde düz ünlülerin yoğunluğu dikkat çekmektedir. Düz ünlüler 282, yuvarlak ünlüler 70 sıklığa sahiptir. Sedalı ve sürekli ünsüzlerin sedasız ve süreksiz ünsüzlere göre sıklıkları yüksektir. Sedalı-yumuşak ünsüzler 363, sürekli ünsüzler 321 sıklığa sahiptir.

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ses Yinelemeleri Sıklığı:

Harf Sıklığı			
Sıra	Harf	Sıklık	%
1	a	690	11.18
2	r	578	9.36
3	e	535	8.67
4	i	476	7.71
5	n	415	6.72
6	l	373	6.04
7	k	280	4.54
8	u	243	3.94
9	m	237	3.84
10	ı	225	3.64
11	d	212	3.43
12	y	206	3.34
13	ü	184	2.98
14	s	183	2.96
15	b	181	2.93
16	o	169	2.74
17	t	148	2.40
18	ř	128	2.07
19	z	122	1.98
20	g	111	1.80
21	ç	93	1.51

22	h	79	1.28
23	ğ	73	1.18
24	v	63	1.02
25	c	52	0.84
26	p	48	0.78
27	ö	48	0.78
28	f	21	0.34
Toplam		6173	100

Eksen Yayınları 6. sınıf kitabında 8 şiir bulunmaktadır. Bu 8 şiirde, görüleceği üzere 6173 ses kullanılmıştır. Seslerin sıklıkları incelendiğinde en yüksek sıklığa sahip seslerin a (690), r (578), e (535), i (476), n (415), l (373), k (280), u (243), m (237), ı (225) sesleri olduğu görülmektedir. En az kullanılan sesler ise; ç (93), h (79), ğ (73), v (63), c (52), p (48), ö (48), f (21) sesleridir. En sık kullanılan seslere bakıldığında ünlülerde düz, ünsüzlerde ise ötümlü-süreklî-akıcı seslerin yoğun olarak kullanıldığı söylenebilir.

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeiouü)	2570	41.63	a(690) e(535) i(476) u(243) ı(225) ü(184) o(169) ö(48)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpqrstvyz)	3603	58.37	r(578) n(415) l(373) k(280) m(237) d(212) y(206) s(183) b(181) t(148) ş(128) z(122) g(111) ç(93) h(79) ğ(73) v(63) c(52) p(48) f(21) j(0)
Toplam		6173	100	

Ünlü-ünsüz kullanımının, incelenen çoğu şiirdeki oranlara yakın olduğu görülmektedir. Kitapta 3603 ünsüz, 2570 ünlü ses yinelemesi bulunmaktadır. Ünlülerde a, e, i, u, ı sesleri; ünsüzlerde ise r, n, l, k, m sesleri yoğunlukta kullanılmıştır.

Kalın/İnce Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Kalın(aıou)	1327	51.63	a(690) u(243) ı(225) o(169)
2	İnce(eiöü)	1243	48.37	e(535) i(476) ü(184) ö(48)
Toplam		2570	100	

Ünlülerde kalınlık-incelik durumuna bakıldığında iki öge arasında belirgin bir farkın olmadığı görülmektedir. Kalın ünlüler 1327, ince ünlüler ise 1243 kez yinelenmişlerdir. Özellikle a, e, i seslerinin kullanım sıklığının yüksekliği dikkat çekmektedir.

Sedalı/Sedasız Oluşuna Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sedalı(bcdgğjlmnrvyz)	2623	72.80	r(578) n(415) l(373) m(237) d(212) y(206) b(181) z(122) g(111) ğ(73) v(63) c(52) j(0)
2	Sedasız(çfhkpsşt)	980	27.20	k(280) s(183) t(148) ş(128) ç(93) h(79) p(48) f(21)
Toplam		3603	100	

Ses yinelemeleri incelenirken ünsüz sıklığının ünlülerden daha önemli olduğu belirtilmişti. Türkçe ders kitaplarındaki çoğu şiirde sedalı-sedasız ayrımı noktasında benzer bir tablo ile karşılaşıldığı söylenebilir. Eksen Yayınları kitabında da sedalı-tonlu sesler 2623 kez yinelenirken, sedasız-tonsuz sesler 980 kez yinelenmiştir. Yumuşak sesler, bu kitapta da sert seslere göre yoğunlukta kullanılmıştır.

Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan şiirler ve ses yinelemeleri sıklığı aşağıdaki gibidir:

- Türküler Dolusu:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeiöouü)	807	42.19	a(203) i(195) e(166) ı(79) ü(74) u(50) o(22) ö(18)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrpsştvyz)	1106	57.81	r(159) n(135) l(107) m(103) k(96) d(67) t(60) b(53) y(52) s(52) z(36) ş(35) g(33) h(24) ç(23) ğ(22) c(19) p(13) v(12) f(5) j(0)
Toplam		1913	100	

İncelenen ders kitaplarındaki çoğu şiire göre daha fazla dizeden oluştuğu gözlenen Türküler Dolusu şiirinde 1913 ses kullanılmıştır. Ünsüzler 1106, ünlüler 807 ses yinelemesine sahiptir. Şiirde en sık kullanılan sesler a, i, e, r, n; en az sıklıkta olan sesler ise f, v, p, ö, c sesleridir. İnce ünlüler (453) kalın ünlülerden, geniş ünlüler (409) dar ünlülerden daha yüksek sıklıkta kullanılmıştır. Düz ve yuvarlak ünlüler arasında ise belirgin bir fark olduğu görülmektedir. Düz ünlüler (a, e, ı, i) 643 sıklığa sahipken, yuvarlak ünlülerin (o, ö, u, ü) sıklığı 164'tür. Şiirde, ünsüzlerin kullanımı konusunda dikkat çekici bir farklılık olduğu söylenebilir. Sedalı ünsüzlerin kullanımı 798, sedasızların kullanımı 308'dir. Sürekli ünsüzler 742, süreksiz ünsüzler ise 364 sıklıktadır. Ötümlü-süreklı-akıcı ünsüzlerden olan r (159), n (135), l (107), m (103) en sık kullanılan ünsüzler konumundadır. Çıkış yerlerine göre bakıldığında diğer şiirlere göre dudak

ünsüzlerinin de yoğun kullanıldığı gözlenmektedir. Ön damak ünsüzleri 447, diş ünsüzleri 350, dudak ünsüzleri 169 kez yinelenmiştir.

- 30 Ağustos:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	264	40.49	a(87) e(63) i(38) ı(23) u(21) o(16) ü(12) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	388	59.51	r(69) l(50) n(33) d(26) k(22) ç(21) s(20) m(20) y(19) g(19) b(18) t(14) z(13) h(12) ř(9) ğ(6) f(6) v(4) p(4) c(3) j()
Toplam		652	100	

Şiirde a, r, e, l, i sesleri en sık kullanılan seslerdir. Ünlülerden a (87), e (63), i (38); ünsüzlerden r (69), l (50), n (33) sesleri en yüksek sıklığa sahip seslerdir. Kalın ünlüler ince ünlülerden daha fazla kullanılmıştır. Düz (211) ve geniş (170) ünlülerin yoğunluğu ise dikkat çekmektedir. Sedalı (280) ve sürekli (261) ünsüzlerin sedasız ve süreksiz ünsüzlere göre sıklığı daha yüksektir.

- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	221	41.70	a(55) e(49) u(37) i(32) ı(26) ü(11) o(10) ö(1)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	309	58.30	n(56) r(39) l(25) k(22) d(21) s(18) t(17) y(16) m(16) b(13) ř(11) z(11) p(11) v(10) h(7) ç(5) g(5) ğ(3) f(3) c() j()
Toplam		530	100	

Şiirde 530 ses kullanılmıştır. En sık kullanılan sesler n, a, e, r, u sesleridir. Kalın, düz ve geniş ünlüler yoğunluktadır. Sürekli (215) ve sedalı (215) ünsüzlerin sıklıkları eşit düzeydedir.

- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	283	42.18	i(61) a(59) e(57) o(31) u(29) ı(25) ü(16) ö(5)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	388	57.82	r(62) l(39) n(34) y(34) k(32) s(22) b(21) m(20) ç(18) d(18) ř(16)

				ğ(13) p(12) c(12) g(10) t(8) z(7) v(6) h(3) f(1) j()
Toplam		671	100	

Çocuk ve Resim şiirinde r, i, a, e, l sesleri en sık kullanılan sesler; f, h, ö, v, z sesleri ise en az sıklıktaki seslerdir. Kalın-ince ve dar-geniş ünlülerin sıklıkları birbirine yakinken düz-yuvarlak ünlüler arasında farkın fazla olduğu görülmektedir. Düz ünlüler 202, yuvarlak ünlüler ise 81 sıklığa sahiptir. Sedalı-tonlu ünsüzler 276, sedasız-tonsuz ünsüzler 112 kez tekrarlanmıştır. Sürekli ünsüzlerin 257, süreksiz ünsüzlerin ise 131 yinelemeye sahip oldukları görülmektedir. 388 ünsüz sesin arasında ön damak ünsüzlerinin sıklığı dikkat çekicidir; ön damak ünsüzleri olan g, k, l, r, y seslerinin sıklığı 177'dir.

- Birlikte:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	231	40.67	a(58) e(53) i(44) u(30) ı(16) ü(14) o(12) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrpsştvyz)	337	59.33	r(49) l(41) n(35) k(26) b(26) s(23) ş(23) m(22) d(17) y(17) z(13) v(9) g(9) t(8) h(7) c(4) ğ(4) ç(4) p() j() f()
Toplam		568	100	

Şiirde en sık kullanılan seslerin sıralanışı a, e, r, i, l şeklindedir. En az sıklıktaki sesler ise ö, ç, ğ, c, h sesleridir. Tabloda görüleceği üzere p, j, f sesleri hiç kullanılmamıştır. Kalın ve ince ünlülerin sıklığı eşitken, düz ve geniş ünlülerin yuvarlak ve dar ünlülerden daha yüksek sıklığa sahip oldukları görülmektedir. Sedalı ve sürekli ünsüzlerin sıklığı dikkat çekicidir. 337 ünsüz ses arasında sedalıların sıklığı 246, süreklilerin sıklığı ise 243'tür.

- Orman:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	286	40.74	a(95) e(56) i(34) o(28) u(24) ı(23) ü(18) ö(8)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrpsştvyz)	416	59.26	r(88) n(46) l(40) k(34) m(27) d(24) t(22) b(19) s(19) y(19) z(17) g(15) v(10) h(9) ç(8) ş(7) ğ(7) p(4) c(1) j() f()
Toplam		702	100	

Orman şiirinde 702 ses kullanılmıştır. Bu seslerin en yüksek sıklığa sahip olanları a, r, e, n, l sesleridir. Kalın (170), düz (208), geniş (187) ünlüler ince, yuvarlak, dar ünlülere oranla yüksek sıklıktadır. Sedalı (313) ve sürekli (289) ünsüzlerin sıklığının yoğun olduğu görülmektedir. Ön damak (196) ve diş (128) ünsüzleri çıkış yerlerine göre en sık kullanılan seslerdir.

- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	220	42.55	e(55) a(50) i(35) o(25) ü(24) ı(15) u(12) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnp rsştvyz)	297	57.45	r(56) n(39) l(32) y(26) k(22) d(17) h(14) g(14) z(12) ş(11) b(9) m(8) ğ(8) c(7) s(7) v(6) ç(4) p(2) t(2) f(1) j(0)
Toplam		517	100	

Orhan Veli Kanık, Gün Doğuyor şiirinde gecenin gündüze evrilmesini doğadaki nesnelere üzerinden betimlemiş ve “gün doğuyor” ifadesini şiirde 7 kez yinelemiştir. Şiirde görüldüğü üzere 517 ses kullanılmıştır. Ünlü sınıflandırmalarında ince (118), düz (155) ve geniş (134) ünlülerin yoğun olduğu görülmektedir. Ünsüzlerde sedalı ve sürekli ünsüzlerin sıklığı dikkat çekmektedir. Sedalı-tonlu-yumuşak ünsüzler 234 kez yinelenirken sedasız-tonsuz-sert ünsüzler 63 kez yinelenmiştir. Sürekli ünsüzlerin sıklığı 220 iken, süreksiz ünsüzlerin sıklığı 77’dir. Şiirde ön damak ünsüzlerinin de sıklıkla (150) kullanıldığı söylenebilir.

- Uçakla Yolculuk:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	223	41.76	a(76) i(34) e(32) u(30) ı(18) o(17) ü(12) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnp rsştvyz)	311	58.24	r(48) n(34) l(31) b(21) y(20) k(20) m(19) s(18) d(18) ş(16) t(13) z(13) ç(8) ğ(8) v(5) g(5) f(5) c(4) h(3) p(2) j(0)
Toplam		534	100	

Şiirde a, r, n, i, e sesleri sıklıktadır. Kalın (141), düz (160) ve geniş (129) ünlüler yoğun kullanılmıştır. Ünsüzlerde sedalı ünsüzler 226 iken, sedasız ünsüzlerin sıklığı 85; sürekli ünsüzlerin sıklığı 220 iken, süreksiz ünsüzlerin sıklığı ise 91'dir.

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ses Yinelemeleri Sıklığı:

Harf Sıklığı			
Sıra	Harf	Sıklık	%
1	a	1387	11.68
2	e	1003	8.44
3	n	946	7.96
4	i	923	7.77
5	r	871	7.33
6	l	707	5.95
7	ı	584	4.92
8	k	573	4.82
9	d	539	4.54
10	u	426	3.59
11	y	426	3.59
12	m	393	3.31
13	t	365	3.07
14	s	360	3.03
15	b	302	2.54
16	ü	288	2.42
17	o	277	2.33
18	ş	241	2.03
19	z	222	1.87
20	ç	172	1.45
21	g	163	1.37
22	ğ	148	1.25
23	c	119	1.00
24	ö	116	0.98
25	h	103	0.87
26	v	102	0.86
27	p	93	0.78
28	f	28	0.24
Toplam		11877	100

Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında 15 şiir bulunmaktadır. Diğer kitaplardaki seslerin sıklığına göre Ekoyay Yayınları kitabındaki ses yinelemeleri sıklığı yüksektir. 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 4590, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 4908, 6. sınıf Eksen Yayınları kitabında 6173, 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1727) kitabında 4304, 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı

Yayımları (1728) kitabında 5974, 7. sınıf Dersdestek Yayınları kitabında 3945, 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında ise 7047 ses bulunmaktadır. Görüleceği üzere 6. sınıf Ekoyay Yayınları kitabı, incelenen diğer Türkçe ders kitaplarındaki ses yinelemeleri sıklığının 2-3 katı oranında bir sıklığa sahiptir.

Kitaptaki ses sıklıklarına bakıldığında en yüksek sıklığa sahip seslerin a (1387) e (1003), n (946), i (923), r (871), l (707), ı (584), k (573), d (539), u (426) olduğu görülmektedir. En az sıklığa sahip sesler ise ç (172), g (163), ğ (148), c (119), ö (116), h (103), v (102), p (93), f (28) sesleridir. J sesi hiç kullanılmamıştır.

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeiouü)	5004	42.13	a(1387) e(1003) i(923) ı(584) u(426) ü(288) o(277) ö(116)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrpsştvyz)	6873	57.87	n(946) r(871) l(707) k(573) d(539) y(426) m(393) t(365) s(360) b(302) ş(241) z(222) ç(172) g(163) ğ(148) c(119) h(103) v(102) p(93) f(28) j()
Toplam		11877	100	

11877 sesin kullanıldığı kitapta 6873 ünsüz vardır. En yüksek sıklığa sahip ünsüzler n (946), r (871), l (707), k (573), d (539), y (426), m (393); en yüksek sıklığa sahip ünlüler ise a (1387), e (1003), i (923), ı (584), u (426) sesleridir.

Kalın/İnce Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Kalın(aiou)	2674	53.44	a(1387) ı(584) u(426) o(277)
2	İnce(eiöü)	2330	46.56	e(1003) i(923) ü(288) ö(116)
Toplam		5004	100	

Ünlülerde kalınlık-incelik konusunda çok büyük bir ayrımın olmadığı görülmektedir. Özellikle a, e ve i seslerinin kullanım sıklığı dikkat çekicidir. 5004 ünlü harfin kullanıldığı kitapta yalnızca bu üç ünlü harfin sıklığı 3313'tür.

Sedalı/Sedasız Oluşuna Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sedalı(bcddgğjlmnrvyz)	4938	71.85	n(946) r(871) l(707) d(539) y(426) m(393) b(302) z(222) g(163) ğ(148) c(119) v(102) j()

2	Sedasız(çfhkpsst)	1935	28.15	k(573) t(365) s(360) ş(241) ç(172) h(103) p(93) f(28)
Toplam		6873	100	

Ünsüzlerde sedalı seslerin 4938 kez, sedasız seslerin ise 1935 kez yinlendiği görülmektedir. Tonlu ünsüzlerden n (946), r (871), l (707), d (539), y (426), m (393) en yüksek sıklığa sahiptir. F ve p seslerinin düşüklüğü ise dikkat çekicidir. 15 şiir bulunduran kitapta 11877 ses arasında /f/ sesi 28, /p/ sesi ise 93 kez yinelenmiştir.

Ekoyay Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan şiirler ve ses yinlemeleri sıklığı aşağıdaki gibidir:

- Kuşların Çektiği Kağı:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöüü)	469	42.52	a(112) e(102) i(100) ı(47) u(42) ü(37) o(18) ö(11)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	634	57.48	r(92) n(86) d(71) l(62) k(54) t(33) y(33) ş(29) m(23) g(20) c(20) b(19) ğ(18) s(17) z(15) ç(12) h(11) p(10) v(9) f() j()
Toplam		1103	100	

Şiir 1103 ses barındırmakta; bu seslerin 634'ü ünsüz, 469'u ise ünlülerden oluşmaktadır. En sık kullanılan sesler a (112), e (102), i (100), r (92) ve n (86) sesleri; en az sıklığa sahip sesler ise h (11), ö (11), p (10), v (9) sesleridir. İnce (250), düz (361) ve geniş (243) ünlülerin sıklığı yüksektir. Ünsüzlerde ise sedalı ünsüzler 468, sürekli ünsüzler 395 ile sedasız ve süreksiz ünsüzlerden daha yüksek sıklıktadır. Şiirin büyük çoğunluğu ön damak ve diş ünsüzlerinden oluşmaktadır denilebilir; ön damak ünsüzleri 261, diş ünsüzleri ise 222 yinlemeye sahiptir.

- Çanakkale:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöüü)	281	40.61	a(87) e(51) i(46) ü(35) ı(23) u(17) o(14) ö(8)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	411	59.39	n(78) r(41) l(39) y(31) k(28) d(26) t(26) s(25) ğ(21) m(20) ş(14) b(14) ç(11) z(10) g(6) v(5) c(5) f(4) h(4) p(3) j()
Toplam		692	100	

Çanakkale şiirinde en fazla kullanılan sesler; a, n, e, i, r sesleridir. Şiirde kalın (141) ve ince (140) ünlülerin sıklığı eşittir denilebilir. Düz ünlüler 207, yuvarlak ünlüler ise 74 yinelenmeye sahiptir. Sedalı ve sürekli ünsüzlerin sayıları birbirine çok yakındır. Sedalı ünsüzler 296, sürekli ünsüzler 292 kez tekrarlanmışlardır.

- Uçurtma:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	279	43.06	a(69) i(65) e(50) u(38) ı(34) ü(12) o(7) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprşstvyz)	369	56.94	n(57) t(43) k(35) s(34) r(33) m(32) l(32) b(27) y(18) d(13) g(9) ğ(8) c(7) ş(6) ç(6) z(5) p(2) h(1) v(1) j() f()
Toplam		648	100	

Şiirde 648 ses kullanılmıştır. En sık kullanılan sesler ise a, i, n, e, t sesleridir. Kalın, düz ve dar ünlüler çoğunluktadır. Ünsüzlere bakıldığında sedalı ve sürekli ünsüzlerin sıklığının yine yüksek olduğu görülmektedir. Sedalı-tonlu sesler 242, sürekli sesler ise 227 sıklığa sahiptir.

- Kanatların Çocuklar:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	316	42.02	a(101) e(59) ı(43) i(42) u(37) ü(15) o(14) ö(5)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprşstvyz)	436	57.98	r(62) n(61) l(61) d(37) y(37) k(30) t(22) ş(20) s(20) b(14) m(14) z(12) ç(10) c(10) g(7) v(6) h(5) ğ(4) f(2) p(2) j()
Toplam		752	100	

Kanatların Çocuklar şiirinde a, r, l, n, e sesleri en sık kullanılan sesler konumundadır. Kalın ünlüler 195, düz ünlüler 245, geniş ünlüler 179 sıklık ile ince, yuvarlak ve dar ünlülere göre çoğunluktadır. Sedalı ve sürekli seslerin de çoğunlukta olduğu görülmektedir. Sedalı-yumuşak sesler 325, sürekli sesler 304 kez yinelenmiştir.

- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	374	42.12	a(96) e(71) i(66) o(41) u(35) ı(26) ü(24) ö(15)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrsstvyz)	514	57.88	n(92) r(69) l(55) d(46) k(42) t(24) s(23) b(23) z(21) y(19) c(15) h(14) ş(14) g(12) ç(11) v(8) m(8) ğ(8) p(5) f(5) j(0)
Toplam		888	100	

Şiirde a, n, e, r, i sesleri sık kullanılan seslerdir. F, p, m, ğ, v sesleri ise en az sıklığa sahip seslerdir. Kalın, düz ve geniş ünlüler sıklıktadır. Sedalı ünsüzler 376, sürekli ünsüzler 336 kez yinelenmiştir. Diş ve ön damak ünsüzlerinin sıklığı dikkat çekicidir; diş ünsüzleri 206, ön damak ünsüzleri ise 197 sıklıktadır.

- Sevgiyle:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	142	41.89	a(47) e(28) i(23) ı(21) o(9) ü(7) u(5) ö(2)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrsstvyz)	197	58.11	l(27) y(25) d(22) n(19) s(18) k(14) ğ(13) g(13) m(9) ç(7) v(6) ş(6) b(6) t(5) c(3) r(2) h(1) z(1) f(0) j(0) p(0)
Toplam		339	100	

Sevgiyle şiiri 339 sestem oluşmaktadır. Sıklığı en yüksek sesler a, e, l, y, i sesleridir. En az sıklığa sahip sesler h, z, ö, r, c sesleridir. F, j, p sesleri ise hiç kullanılmamıştır. Kalın ünlüler 82, düz ünlüler 119, geniş ünlüler 86 sıklığa sahiptir. Sedalı ünsüzler 146, sürekli ünsüzler ise 127 kez yinelenmişlerdir.

- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	1008	42.88	a(285) i(174) e(164) ı(154) u(82) ü(70) o(62) ö(17)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrsstvyz)	1343	57.12	r(192) n(167) l(135) k(116) d(110) y(85) s(77) b(75) t(75) m(65) z(43) ş(42) g(29) ç(27) v(24) ğ(24) p(23) c(19) h(15) j(0) f(0)
Toplam		2351	100	

Yıldız Yağmuru hikâye tarzı bir şiir olarak diğer şiirlere oranla uzun bir şiir konumundadır. Şiirde 1343'ü ünsüz, 1008'i ünlü olmak üzere 2351 ses kullanılmıştır. En yüksek sıklığa sahip sesler a (285), r (192), i (174), n (167), e (164) ve ı (154) sesleridir. Kalın ünlüler 583, ince ünlüler 425 kez; düz ünlüler 777, yuvarlak ünlüler 231 kez; dar ünlüler 480, geniş ünlüler ise 528 kez yinelenmiştir. Şiirde sedalı ve sürekli seslerin sıklığı yüksektir. Sedalı-tonlu sesler 968, sedasız-tonsuz sesler 375; sürekli sesler 869, süreksiz sesler ise 474 sıklığa sahiptir. Şiirde ön damak (557), diş (472) ve dudak (163) ünsüzlerinin kullanımları yüksektir.

- Nineme Ninni:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöü)	224	42.42	a(70) e(48) i(46) ı(23) u(16) o(9) ü(7) ö(5)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrştvyz)	304	57.58	n(65) m(32) l(29) k(27) r(23) y(20) s(19) d(16) ş(12) b(11) ç(11) g(8) t(7) c(6) h(5) z(4) ğ(3) p(3) v(2) f(1) j(0)
Toplam		528	100	

Nineme Ninni şiirinde en sık kullanılan sesler; a, n, e, i, m sesleridir. Kalın ünlüler ince ünlülerden daha fazla kullanılmıştır. Düz ve geniş ünlüler açısından ise belirgin bir fark olduğu görülmektedir. Düz ünlüler 187 kez yinelenirken yuvarlak ünlülerin yinelenme sayısı 37'dir. Geniş ünlüler 132, dar ünlüler ise 92 sıklığa sahiptir. Sedalı ve sürekli ünsüzler sınıflamasında da farklar göze çarpmaktadır. Sedalı-tonlu ünsüzler 219, sedasız-tonsuz ünsüzler 85; sürekli ünsüzler 215, süreksiz ünsüzler ise 89 kez yinelenmiştir.

- Ozan (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöü)	173	41.00	a(61) e(33) i(22) ı(19) ü(13) o(12) u(7) ö(6)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrştvyz)	249	59.00	n(40) l(29) r(25) y(23) z(23) d(18) k(16) m(11) g(11) ş(9) ç(9) b(8) s(7) t(6) ğ(4) h(3) v(3) c(2) f(1) p(1) j(0)
Toplam		422	100	

Ozan şiirinde a, n, e, l, r sesleri en sık kullanılan seslerdir. P, f, c, h, v sesleri ise sıklıkları en az olan seslerdir. Bu 5 sesin toplam sıklığı 10'dur. Ünlülerde kalın (99,) düz (135), geniş (112) ünlülerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Ünsüzlerde ise sürekli (178) ve sedalı (197) ünsüzlerin sıklığı yüksektir.

- Mavi Portakal:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeıoöü)	317	41.77	a(85) e(60) ı(55) i(51) u(39) ü(15) o(8) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprsstvyz)	442	58.23	n(56) r(53) m(45) d(43) k(38) l(38) ş(28) t(27) b(20) z(19) y(17) s(16) ç(9) g(8) p(6) c(6) ğ(6) h(4) v(3) f() j()
Toplam		759	100	

Şiirde 442 ünsüz, 317 ünlü olmak üzere 759 ses kullanılmıştır. En sık kullanılan sesler a, e, n, ı, r sesleri; en az kullanılan sesler ise v, ö, h, c, p sesleridir. F ve j harfleri hiç kullanılmamıştır. Kalın (187), düz (251) ve dar (160) ünlülerin sıklıkları yüksektir. Yumuşak ünsüzler 314, sert ünsüzler 128 sıklığa sahiptir. Yine sürekli ünsüzlerin sıklıklarının da yüksek olduğu görülmektedir. Sürekli ünsüzler 285, süreksiz ünsüzler ise 157 kez yinelenmiştir. Şiirde ön damak (154) ve diş (161) ünsüzleri yoğunluktadır.

- Çocuk ve Resim (Ortak Şiir – 6.Sınıf Eksen Yayınları Ses Yinelemeleri)

- Yürekler:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeıoöü)	144	38.92	e(38) a(35) i(21) ü(14) ı(13) u(9) ö(9) o(5)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprsstvyz)	226	61.08	r(38) d(29) l(29) m(21) k(19) n(17) g(10) y(10) t(8) b(8) ş(7) ç(7) s(6) z(5) v(4) h(4) p(3) ğ(1) j() f() c()
Toplam		370	100	

Yürekler şiirinde e, r, a, d, l sesleri en çok kullanılan sesler konumundadır. J, f, c sesleri hiç kullanılmamıştır. İnce, düz, geniş ünlülerdeki sıklığın yüksek olduğu görülmektedir. Sedalı-tonlu sesler 172, sürekli sesler ise 142 yinelemeye sahiptir.

- Kurtla Köpek:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	502	42.69	e(139) a(126) i(115) ı(43) u(32) o(19) ö(17) ü(11)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	674	57.31	n(83) r(74) k(58) l(58) d(53) m(49) s(38) t(38) z(36) b(33) y(29) ř(23) p(18) ç(18) h(17) ğ(16) g(11) c(8) v(7) f(7) j(0)
Toplam		1176	100	

Kurtla Köpek şiirinde 1176 ses kullanılmıştır. En sık kullanılan sesler e (139), a (126), i (115), n (83), r (74) sesleridir. V, f, c, ü, g sesleri ise en az kullanılan sesler konumundadır. İnce ve geniş ünlülerin sıklığı, kalın ve dar ünlülerin sıklığından yüksektir. Düzlük-yuvarlaklık bakımından ise ünlüler arasında dikkat çekici bir farkın olduğu görülmektedir. Düz ünlülerin sıklığı 423, yuvarlak ünlülerin sıklığı ise 79'dur. Sedalı ve sürekli ünsüzler Kurtla Köpek şiirinde de yüksek sıklığa sahiptir. 674 ünsüzün kullanıldığı şiirde sedalı sesler 457, sürekli sesler 437 sıklıktadır.

- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	220	42.31	a(64) e(51) i(45) ı(20) u(17) o(11) ü(7) ö(5)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	300	57.69	k(34) n(34) r(33) l(30) m(22) t(20) y(19) s(16) z(15) b(15) d(14) v(10) h(10) ř(8) ç(6) f(5) g(4) ğ(2) c(2) p(1) j(0)
Toplam		520	100	

Şiirde a, e, i, n, k sesleri en yüksek sıklığa sahiptir. Kalın, düz ve geniş ünlüler yoğunluktadır. Kalın ünlüler 112, düz ünlüler 180, geniş ünlüler 131 kez yinelenmiştir. Sedalı-yumuşak seslerin 200, sürekli seslerin ise toplamda 204 kez yinlendiği görülmektedir.

- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöü)	191	41.52	a(65) e(35) i(31) ı(30) o(13) u(11) ü(4) ö(2)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	269	58.48	r(58) n(36) l(31) y(21) d(19) s(17) m(17) k(15) t(14) b(7) ř(6) h(6) ç(4) ğ(4) z(3) g(3) v(3) f(2) p(2) c(1) j(0)
Toplam		460	100	

Şiirde 269 ünsüz, 191 ünlü olmak üzere 460 ses kullanılmıştır. En fazla kullanılan sesler a, r, n, e, l sesleridir. En az kullanılan sesler ise e c, f, ö, p, z sesleridir. Kalın (119), düz (161) ve geniş (115) ünlülerin sıklıkları dikkat çekicidir. Ünsüzlerin sınıflandırmalarında da belirgin farklar olduğu görülmektedir. Sedalı ünsüzler 203, sedasız ünsüzler 66; sürekli ünsüzler 204, süreksiz ünsüzler ise 65 sıklığa sahiptir.

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ses Yinelemeleri Sıklığı:

Harf Sıklığı			
Sıra	Harf	Sıklık	%
1	a	562	13.06
2	n	309	7.18
3	e	309	7.18
4	i	291	6.76
5	r	269	6.25
6	l	257	5.97
7	d	229	5.32
8	k	201	4.67
9	m	194	4.51
10	ı	190	4.41
11	y	160	3.72
12	ü	143	3.32
13	u	137	3.18
14	o	127	2.95
15	t	125	2.90
16	b	121	2.81
17	s	109	2.53
18	ş	105	2.44
19	z	71	1.65
20	g	62	1.44
21	h	62	1.44
22	ç	55	1.28
23	c	51	1.18

24	p	41	0.95
25	ö	40	0.93
26	ğ	36	0.84
27	v	35	0.81
28	f	13	0.30
Toplam		4304	100

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1727) 7. sınıf Türkçe ders kitabında 6 şiir bulunmaktadır. 6 şiirde 404 ses kullanılmıştır. En sık kullanılan sesler a (562), n (309), e (309), i (291), r (269), l (257), d (229), k (201), m (194), ı (190) sesleridir. F, v, ğ, ö, p sesleri ise en az sıklıktaki seslerdir.

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöü)	1799	41.80	a(562) e(309) i(291) ı(190) ü(143) u(137) o(127) ö(40)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrpsştvyz)	2505	58.20	n(309) r(269) l(257) d(229) k(201) m(194) y(160) t(125) b(121) s(109) ş(105) z(71) h(62) g(62) ç(55) c(51) p(41) ğ(36) v(35) f(13) j(0)
Toplam		4304	100	

Kitaptaki şiirlerde kullanılan seslerin 1799'u ünlü, 2505'i ise ünsüzdür. En sık kullanılan ünlüler a (562), e (309), i (291); en sık kullanılan ünsüzler ise n (309), r (269), l (257), d (229), k (201), m (194) sesleridir.

Kalın/İnce Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Kalın(aıou)	1016	56.48	a(562) ı(190) u(137) o(127)
2	İnce(eiöü)	783	43.52	e(309) i(291) ü(143) ö(40)
Toplam		1799	100	

Ünlü sınıflandırmalarında kalın ve ince ünlüler arasında fark olduğu görülmektedir. Kalın ünlülerin oranı %56 iken, ince ünlüler %43 orandadır. En düşük sıklığa sahip ünlü /ö/ sesidir.

Sedalı/Sedasız Oluşuna Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sedalı(bcđgğjlmnrvyz)	1794	71.62	n(309) r(269) l(257) d(229) m(194) y(160) b(121) z(71) g(62) c(51) ğ(36) v(35) j(0)
2	Sedasız(çfhkpsşt)	711	28.38	k(201) t(125) s(109) ş(105) h(62) ç(55) p(41) f(13)
Toplam		2505	100	

Ünsüz sınıflandırmalarında sedalı ve sedasızlar arasında çok büyük bir fark olduğu gözlenmektedir. Sedalı-yumuşak ünsüzler 1724 sıklığa sahipken, sedasız-sert ünsüzlerin sıklığı 711'dir.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1727) 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan şiirler ve ses yinelemeleri sıklığı aşağıdaki gibidir:

- Bir Dünya Düşünürüm:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	251	40.95	a(66) ü(53) i(39) e(35) ı(34) u(13) o(8) ö(3)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	362	59.05	n(50) r(45) l(43) d(30) y(30) k(27) ş(22) m(19) s(18) z(14) g(13) b(12) ç(9) t(8) p(6) h(5) ğ(4) v(4) c(3) j() f()
Toplam		613	100	

Şiirde en sık kullanılan harflerin a, ü, n, r, l sesleri olduğu görülmektedir. En az kullanılan sesler ise c, ö, v, ğ, h sesleridir. F ve j harfleri hiç kullanılmamıştır. İnce (130), düz (174) ve dar (139) ünlülerin sıklıklarının kalın, yuvarlak, geniş ünlülere oranla yüksek olduğu gözlenmektedir. Sedalı ve sedasız ünlüler arasındaki sıklık farkı dikkat çekicidir. Sedalı-tonlu seslerin sıklığı 267 iken, sedasız-tonsuz seslerin sıklığı ise 95'tir. Sürekli-süreksizlik yönünden bakılacak olursa; sürekli ünsüzler 254, süreksiz ünsüzler 108 yinelemeye sahiptir.

- Korku (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	180	42.15	a(64) e(28) ı(24) i(23) o(19) u(14) ü(4) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	247	57.85	n(37) d(36) k(27) l(26) m(25) r(16) y(16) b(15) t(10) ş(6) v(5) z(5) h(5) c(4) ğ(4) g(3) s(3) ç(2) f(1) p(1) j()
Toplam		427	100	

Şiirde a, n, d, e, k sesleri en sık kullanılan seslerdir. En az kullanılan sesler p, f, ç, s, g sesleridir. Kalın ünlüler 121, ince ünlüler 59; düz ünlüler 139, yuvarlak ünlüler 41;

geniş ünlüler 115, dar ünlüler ise 65 sıklıktadır. Ünsüz sınıflandırmalarında da fark dikkat çekicidir. Sedalı ünsüzler 192, sedasız ünsüzler 55; sürekli ünsüzler 149, süreksiz ünsüzler ise 98 sıklığa sahiptir. Ön damak (88), diş (91) ve dudak (41) ünsüzleri çıkış yerlerine göre sıklığın en yüksek olduğu sınıflar konumundadır.

- Atatürk'ü Gördüm Düşümde:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	150	41.55	a(49) e(32) i(27) ı(18) u(9) o(8) ü(6) ö(1)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrsştvyz)	211	58.45	n(23) l(21) r(20) m(17) d(17) k(14) ç(13) z(13) y(12) ş(12) t(10) s(10) b(7) h(6) v(6) c(4) g(4) f(1) ğ(1) j(0) p(0)
Toplam		361	100	

20 dizeden oluşan şiirde ses sıklığı 361'dir. 211 ünsüz, 150 ünlü harf kullanılmıştır. En sık kullanılan sesler a, e, i, n, l sesleridir; j ve p sesleri ise hiç kullanılmamıştır. Kalın, düz, geniş ünlülerin sıklığı yüksektir. Sedalı ünsüzlerin sıklığı 145, sürekli ünsüzlerin sıklığı ise 142'dir.

- Kitaplarla Kurulan Dostluk:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	415	40.89	a(127) e(74) i(64) ı(44) o(34) u(33) ü(30) ö(9)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrsştvyz)	600	59.11	l(76) n(66) d(63) r(55) k(46) m(44) t(42) y(33) s(30) b(21) ğ(17) ş(17) ç(16) g(16) c(15) z(14) p(10) v(10) h(7) f(2) j(0)
Toplam		1015	100	

Kitaplarla Kurulan Dostluk şiirinde 1015 ses kullanılmıştır. Şiirde en sık kullanılan sesler a, l, e, n, i sesleridir. Kalın (238), düz (309) ve geniş (244) ünlülerin sıklığı ince, yuvarlak ve dar ünlülere göre yüksektir. Yumuşak ünsüzler 430, sert ünsüzler 170 sıklığa sahiptir. Sürekli ünsüzler 371, süreksiz ünsüzler ise 229 kez yinelenmişlerdir. 600 ünsüzün yer aldığı şiirde ön damak (226) ve diş (215) ünsüzlerinin sıklığı dikkat çekicidir.

- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöüü)	748	42.60	a(241) e(132) i(129) ı(70) u(63) o(53) ü(39) ö(21)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	1008	57.40	n(125) r(120) m(86) l(84) k(79) d(73) y(65) b(65) t(50) s(45) ş(45) h(35) z(25) g(24) c(23) p(21) ç(15) v(10) f(9) ğ(9) j(0)
Toplam		1756	100	

Nasreddin Hoca Hikâyeleri iki şiirden oluşmaktadır; Peşin Para ve Yoğurt Gölü. Peşin Para'nın ses sıklığına bakıldığında 1165 sesin kullanıldığı, bunların 497'sinin ünlü, 668'inin ünsüz olduğu görülmektedir. Şiirde en sık kullanılan sesler a, e, n, r, i sesleridir. Kalın ünlüler 289, ince ünlüler 208; düz ünlüler 379, yuvarlak ünlüler 118; geniş ünlüler 295, dar ünlüler ise 202 kez yinelenmiştir. Ünsüzlere bakıldığında sedalı seslerin 471, sedasız seslerin 197; sürekli seslerin 440, süreksiz seslerin ise 228 sıklığa sahip oldukları görülmektedir.

Yoğurt Gölü şiirindeki ses sıklığına bakıldığında 591 sesin bulunduğu görülmektedir. Bu seslerin 251'i ünlü, 340'ı ise ünsüzdür. Kalın ünlüler 198, düz ünlüler 193, geniş ünlüler 152 sıklığa sahiptir. Sedalı-tonlu ünsüzlerin sıklığı 238, sürekli ünsüzlerin sıklığı ise 218'dir.

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ses Yinelemeleri Sıklığı:

Harf Sıklığı			
Sıra	Harf	Sıklık	%
1	a	634	10.61
2	e	600	10.04
3	i	483	8.09
4	r	436	7.30
5	n	422	7.06
6	l	316	5.29
7	d	295	4.94
8	k	274	4.59
9	m	250	4.18
10	ı	240	4.02
11	u	210	3.52
12	s	207	3.47

13	y	193	3.23
14	b	191	3.20
15	t	176	2.95
16	ş	146	2.44
17	o	139	2.33
18	ü	139	2.33
19	h	87	1.46
20	z	79	1.32
21	g	75	1.26
22	ç	73	1.22
23	ğ	73	1.22
24	ö	57	0.95
25	v	53	0.89
26	p	47	0.79
27	c	44	0.74
28	f	34	0.57
29	j	1	0.02
Toplam		5974	100

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1728) 7. sınıf kitabında 6 şiir vardır, bu şiirlerdeki ses sıklığı ise 5974'tür. Şiirlerde en sık kullanılan sesler a (634), e (600), i (483), r (436), n (422) sesleridir. J, f, c, p, v sesleri ise en az kullanılan seslerdir.

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeiouü)	2502	41.88	a(634) e(600) i(483) ı(240) u(210) o(139) ü(139) ö(57)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpqrstvyz)	3472	58.12	r(436) n(422) l(316) d(295) k(274) m(250) s(207) y(193) b(191) t(176) ş(146) h(87) z(79) g(75) ç(73) ğ(73) v(53) p(47) c(44) f(34) j(1)
Toplam		5974	100	

Şiirlerde 3472 ünsüz, 2502 ünlü harf kullanılmıştır. En sık kullanılan ünlüler a, e, i, ı, u; en sık kullanılan ünsüzler ise r, n, l, d, k sesleridir. Sık kullanılan seslere bakıldığında düz ünlüler ve akıcı-patlayıcı ünsüzlerin bulunduğu görülmektedir.

Kalın/İnce Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Kalın(aıou)	1223	48.88	a(634) ı(240) u(210) o(139)
2	İnce(eiöü)	1279	51.12	e(600) i(483) ü(139) ö(57)
Toplam		2502	100	

Ünlüler kalınlık-incelik sıklığı bakımından birbirlerine çok yakındırlar. Kalın ünlüler 1223, ince ünlüler ise 1279 sıklığa sahiptir. Kalın ünlülerde a ve ı; ince ünlülerde ise e ve i en sık kullanılan seslerdir.

Sedalı/Sedasız Oluşuna Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sedalı(bcdgğjlmnrvyz)	2428	69.93	r(436) n(422) l(316) d(295) m(250) y(193) b(191) z(79) g(75) ğ(73) v(53) c(44) j(1)
2	Sedasız(çfhkpsşt)	1044	30.07	k(274) s(207) t(176) ş(146) h(87) ç(73) p(47) f(34)
Toplam		3472	100	

Tabloya bakıldığında sedalı ünsüz sıklığının sedasız ünsüzlerin iki katından fazla olduğu görülmektedir. Sedalı-tonlu ünsüzler 2428, sedasız-tonsuz ünsüzler 1044 kez yinelenmiştir. Yumuşak seslerde r, n, l, d; sert seslerde k, s, t sesleri yoğunluktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (1728) 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan şiirler ve ses yinelenmeleri sıklığı aşağıdaki gibidir:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeıoöü)	467	41.85	e(143) a(112) i(93) ı(36) u(31) o(25) ü(16) ö(11)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrpsştvyz)	649	58.15	n(77) r(76) m(65) k(58) d(50) ş(45) y(44) l(39) s(37) b(31) t(28) z(21) p(13) v(13) ç(11) f(11) ğ(10) h(9) g(8) c(3) j(0)
Toplam		1116	100	

Eşek ve Köpek şiirinde 1116 ses kullanılmıştır. Bu sesler arasında en yüksek sıklığa sahip olan ünlüler e, a, i; en yüksek sıklığa sahip ünsüzler ise n, r, m, k ünsüzleridir. Şiirde ince ve geniş ünlülerin sıklığı yüksektir. Düz ve yuvarlak ünlüler arasındaki sıklık farkı ilgi çekicidir; düz ünlüler 384, yuvarlak ünlüler 83 sıklıktadır. Yumuşak ünsüzlerin 437, sürekli ünsüzlerin 447 sıklıkta oldukları görülmektedir.

- Vatan Destanı (Ortak Şiir - 6.Sınıf MEB Yayınları Ses Yinelenmeleri)

- Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	309	40.82	a(92) e(64) i(49) ı(43) u(24) ü(19) o(12) ö(6)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprştvz)	448	59.18	r(63) l(58) n(42) k(38) m(36) y(32) d(32) b(22) s(22) t(18) ğ(18) ç(12) z(12) c(9) v(8) ş(7) g(7) p(6) h(4) f(2) j(0)
Toplam		757	100	

Şiirde a, e, r, l, i sesleri es sık kullanılan seslerdir. Kalın (171), düz (248) ve geniş (174) ünlülerin sıklığı yüksektir. Sedalı ünsüzler 339, sürekli ünsüzler ise 304 yinelemeye sahiptir.

- Bu Sabah Hava Berrak:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	234	40.07	a(65) e(60) i(40) ı(28) u(19) ü(12) o(8) ö(2)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprştvz)	350	59.93	r(46) l(45) n(41) k(29) d(27) b(27) s(21) m(16) ş(15) h(15) y(14) ç(12) g(11) t(10) v(7) f(4) z(4) ğ(3) c(2) p(1) j(0)
Toplam		584	100	

Şiirde 234'ü ünlü, 350'si ünsüz olmak üzere 584 ses bulunmaktadır. En sık kullanılan sesler a, e, r, l, n sesleridir. P, ö, c, ğ, f sesleri en az sıklığa sahip seslerdir. Kalın ünlüler 120, düz ünlüler 193, geniş ünlüler 135 kez yinelenmişlerdir. Sedalı seslerin sıklığı 243, sürekli seslerin sıklığı ise 231'dir.

- İstanbul:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	411	42.55	a(98) e(85) i(72) ı(46) u(43) ü(30) o(23) ö(14)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprştvz)	555	57.45	r(73) n(61) m(51) l(45) d(45) k(41) y(36) b(34) s(33) t(32) g(17) ş(17) ğ(17) h(12) ç(11) p(11) z(10) v(6) c(2) f(1) j(0)
Toplam		966	100	

İstanbul şiirinde en sık kullanılan seslerin a, e, r, i, n sesleri olduğu görülmektedir. F, c, v, z, p sesleri en az sıklığa sahip sesler konumundadır. Kalın ünlüler 210, ince ünlüler 201 sıklığa sahipken; düz ünlüler 301, yuvarlak ünlüler 110 sıklığa sahiptir. Geniş ünlüler 220, dar ünlüler 191 sıklıktadır. Sedalı ve sürekli ünsüzlerin ayrımındaki fark dikkat çekicidir. Sedalı seslerin 397, sedasız seslerin 158; sürekli seslerin 362, süreksiz seslerin ise 193 sıklığa sahip oldukları görülmektedir.

- Akşehir’de Bir Fil:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	691	43.13	a(168) e(151) i(139) u(64) ı(59) o(55) ü(41) ö(14)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	911	56.87	r(114) n(102) d(95) l(86) k(70) m(61) s(61) t(50) ş(49) y(36) b(35) h(27) z(27) ç(18) g(17) c(16) ğ(16) v(11) f(10) p(10) j()
Toplam		1602	100	

Şiirde 1602 ses kullanılmıştır. En fazla kullanılan sesler a, e, i, r, n sesleridir. Kalın (346) ve ince (345) ünlülerin sıklığı eşittir denebilir. Düz ünlüler 517, geniş ünlüler 388 sıklıktadır. Sedalı seslerin (b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z) sıklığı 616, sedasız seslerin (ç, f, h, k, p, s, ş, t) sıklığı 295; sürekli seslerin (f, ğ, h, j, l, m, n, r, s, ş, v, y, z) sıklığı 600, süreksiz seslerin (b, c, ç, d, g, k, p, t) sıklığı ise 311’dir.

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ses Yinelemeleri Sıklığı:

Harf Sıklığı			
Sıra	Harf	Sıklık	%
1	a	471	11.94
2	e	345	8.75
3	r	303	7.68
4	i	272	6.89
5	n	271	6.87
6	l	212	5.37
7	d	181	4.59
8	k	178	4.51
9	ı	178	4.51
10	m	166	4.21
11	t	145	3.68

12	u	137	3.47
13	s	129	3.27
14	y	118	2.99
15	ü	108	2.74
16	ş	105	2.66
17	g	94	2.38
18	b	94	2.38
19	o	81	2.05
20	z	76	1.93
21	ç	51	1.29
22	v	48	1.22
23	ğ	46	1.17
24	ö	41	1.04
25	h	34	0.86
26	c	33	0.84
27	p	20	0.51
28	f	8	0.20
Toplam		3945	100

Dersdestek Yayınları 7. sınıf kitabında 7 şiir bulunmaktadır. Bu 7 şiirde 3945 ses bulunmaktadır. Şiirler toplamında en sık kullanılan sesler a (471), e (345), r (303), i (272), l (212), d (181), k (178), ı (178), m (166) sesleridir. F, p, c, h, ö sesleri ise en az sıklıktaki seslerdir.

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeiioöü)	1633	41.39	a(471) e(345) i(272) ı(178) u(137) ü(108) o(81) ö(41)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	2312	58.61	r(303) n(271) l(212) d(181) k(178) m(166) t(145) s(129) y(118) ş(105) b(94) g(94) z(76) ç(51) v(48) ğ(46) h(34) c(33) p(20) f(8) j(0)
Toplam		3945	100	

Kitaptaki şiirlerde 2312 ünsüz, 1633 ünlü ses kullanılmıştır. Ünlülerde a, e, i, ı en sık kullanılan sesler; ünsüzlerde r, n, l, d en sık kullanılan seslerdir. J sesi hiç kullanılmamıştır.

Kalın/İnce Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Kalın(aıou)	867	53.09	a(471) ı(178) u(137) o(81)
2	İnce(eiöü)	766	46.91	e(345) i(272) ü(108) ö(41)
Toplam		1633	100	

Kalın ünlülerin sıklığı 867, ince ünlülerin sıklığı 766'dır. Kalın ünlülerde en sık kullanılanlar a ve ı; ince seslerde e ve i'dir.

Sedalı/Sedasız Oluşuna Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sedalı(bcdgğjlmnrvyz)	1642	71.02	r(303) n(271) l(212) d(181) m(166) y(118) g(94) b(94) z(76) v(48) ğ(46) c(33) j()
2	Sedasız(çfhkpsst)	670	28.98	k(178) t(145) s(129) ş(105) ç(51) h(34) p(20) f(8)
Toplam		2312	100	

İncelenen kitaplarda ve şiirlerde olduğu gibi sedalı ve sedasız ünsüzler arasında belirgin bir fark vardır. Sedalı ünsüzler 1642 kez yinelenirken sedasız ünsüzler 670 kez yinelenmiştir.

Dersdestek Yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan şiirler ve ses yinelenmeleri sıklığı aşağıdaki gibidir:

- Sevgi Kurtaracak Bizi:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeiioöü)	327	40.72	a(91) e(78) u(43) i(42) ı(30) ü(18) o(17) ö(8)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrpsştvyz)	476	59.28	r(62) n(61) k(51) l(49) s(43) t(31) v(25) m(24) d(23) b(19) z(17) y(15) c(14) ş(13) g(12) ç(8) h(7) ğ(2) j() f() p()
Toplam		803	100	

Şiirde 327 ünlü, 476 ünsüz olmak üzere 803 ses kullanılmıştır. Ünlülerde a, e, u, i en sık kullanılanlar; ünsüzlerde r, n, k, l, s en sık kullanılanlardır. J, f ve p harflerine hiç yer verilmediği görülmektedir. Kalın ünlüler 181, düz ünlüler 241, geniş ünlüler 194 sıklığa sahiptir. Sedalı seslerin 323, sedasız seslerin 153; sürekli ünsüzlerin 318, süreksiz ünsüzlerin 158 sıklığa sahip oldukları görülmektedir.

- Rüzgâr:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	275	40.62	a(87) e(53) i(46) ı(26) u(23) o(20) ü(15) ö(5)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprşstvyz)	402	59.38	r(60) l(44) t(36) m(35) ş(31) d(30) k(26) n(25) y(20) b(19) g(15) s(13) z(11) ç(10) ğ(9) h(7) p(7) v(2) c(1) f(1) j(0)
Toplam		677	100	

Rüzgâr şiirinde en sık kullanılan seslere bakıldığında a, r, e, i, l seslerinin olduğu görülmektedir. C, f, v, ö, p sesleri en az sıklığa sahip sesler konumundadır. Kalın ünlüler 156, düz ünlüler 212, geniş ünlüler 165 sıklıktadır. Sedalı sesler 271, sedasız sesler 131; sürekli sesler 258, süreksiz sesler ise 144 sıklığa sahiptir. Ön damak ve dış ünsüzlerinin sıklığının da yüksek olduğu söylenebilir.

- Bayrak:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	275	42.24	a(76) e(63) ı(50) i(38) ü(22) u(9) ö(9) o(8)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprşstvyz)	376	57.76	n(59) d(37) r(36) l(33) m(27) s(27) k(24) y(23) g(18) ğ(18) z(15) ş(14) t(11) b(11) v(7) ç(6) c(5) h(4) f(1) p(0) j(0)
Toplam		651	100	

Bayrak şiirinde 651 ses kullanılmıştır. A, e, n, ı, i sesleri en sık kullanılan sesler; f, h, c, ç, v sesleri ise sıklığın en az olduğu sesler konumundadır. P ve j harflerinin hiç kullanılmadığı görülmektedir. Kalın, düz ve geniş ünlülerin sıklığı yüksektir. Sedalı-sedasız ünsüzler bakımından belirgin bir fark olduğu söylenebilir. Sedalı-tonlu ünsüzler 289, sedasız-tonsuz ünsüzler ise 87 kez kullanılmıştır. Sürekli ünsüzlerin sıklığı 264, süreksiz ünsüzlerin sıklığı ise 112'dir.

- Harman Yerinde:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	225	42.13	a(72) i(34) e(33) ı(30) u(20) ü(17) o(15) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	309	57.87	n(45) r(39) k(29) l(27) d(21) y(21) ş(20) b(18) t(14) m(14) z(12) ç(10) g(10) s(8) c(6) ğ(5) h(5) p(3) f(1) v(1) j(0)
Toplam		534	100	

Şiirde en sık kullanılan seslerin a, n, r, i, e sesleri olduğu görülmektedir. Kalın ünlüler 137, düz ünlüler 169, geniş ünlüler 124 sıklığa sahiptir. Sedalı ünsüzler 219, sedasız ünsüzler 90; sürekli ünsüzler 198, süreksiz ünsüzler 111 sıklıktadır.

- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	140	41.92	e(39) i(37) a(36) ı(10) o(8) ü(5) ö(3) u(2)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	194	58.08	n(28) t(23) r(21) k(19) m(15) s(13) b(11) d(10) l(9) g(9) ç(9) ş(8) v(5) y(4) f(3) ğ(2) p(2) h(2) z(1) c(0) j(0)
Toplam		334	100	

Şiirde e, i, a, n, t sesleri en sık kullanılan seslerdir. Diğer şiirlerin aksine Vaktini Boş Geçirme şiirinde /t/ sesi en sık kullanılan sesler arasındadır. “Vaktini boş geçirme!” dizesinin şiirde 5 kez kullanıldığı ve “Saatim tık tık eder / Yüreğim tıp tıp eder” şeklindeki ikilemelerin varlığı şiirdeki /t/ sesinin sıklığını yükseltmiştir. Şiirde ince, düz ve geniş ünlüler ses yinelenmeleri bakımından kalın, yuvarlak ve dar ünlülere göre daha fazla kullanılmıştır. Sedalı ünsüzlerin 115, sedasız ünsüzlerin 79; sürekli ünsüzlerin 111, süreksiz ünsüzlerin 83 sıklığa sahip oldukları görülmektedir.

- Ay Şairi:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeıoöü)	182	42.42	a(42) e(33) i(28) ü(26) u(23) ı(16) o(8) ö(6)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpırsştvyz)	247	57.58	r(39) d(30) l(27) n(21) t(16) y(16) m(16) s(14) g(12) k(12) ş(11) ğ(6) b(6) z(5) ç(5) p(4) c(4) v(2) f(1) j() h()
Toplam		429	100	

Ay Şairi şiirinde a, r, e, d, i sesleri en sık kullanılan seslerdir. İnce, düz ve geniş ünlülerin sıklığı yüksektir. Sedalı-tonlu ünsüzler 184, sedasız-tonsuz ünsüzler 63; sürekli ünsüzler 158, süreksiz ünsüzler ise 89 sıklığa sahiptir.

- Kara Tren:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeıoöü)	172	40.19	a(50) e(40) i(36) u(16) ı(16) ö(6) ü(4) o(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpırsştvyz)	256	59.81	r(34) m(33) d(29) n(27) l(23) y(15) g(15) z(13) k(12) t(10) s(9) b(7) h(7) ş(6) ğ(4) v(4) p(4) ç(2) c(2) j() f()
Toplam		428	100	

Şiirde 428 ses kullanılmıştır. En sık kullanılanlar a, e, i, r, m; en az kullanılanlar ise ç, c, ü, o, p sesleridir. Kalın (86) ve ince (86) ünlülerin sıklığı eşittir. Düz ve geniş ünlülerin sıklığı yuvarlak ve dar ünlülerden daha yüksektir. Sedalı seslerin 206, sürekli seslerin 175 kez yinelendikleri görülmektedir. Şiirde 16 dize olmasına rağmen birbirinden farklı 9 dize vardır; 2 kez tekrarlanan 4 dize nakarat kısmı, 3 dize aynı dizelerin tekrarıdır. Şiirlerdeki bu tekrarlar ses yinelemelerinin sıklığını belirlemektedir.

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ses Yinelemeleri Sıklığı:

Harf Sıklığı			
Sıra	Harf	Sıklık	%
1	a	746	10.58
2	e	676	9.59
3	i	569	8.07
4	n	529	7.50
5	r	489	6.94

6	l	409	5.80
7	k	329	4.67
8	ı	297	4.21
9	m	294	4.17
10	u	288	4.09
11	d	275	3.90
12	b	244	3.46
13	y	239	3.39
14	s	225	3.19
15	ü	211	2.99
16	t	193	2.74
17	g	144	2.04
18	z	139	1.97
19	o	129	1.83
20	ş	125	1.77
21	h	90	1.28
22	ç	89	1.26
23	v	76	1.08
24	ğ	67	0.95
25	ö	55	0.78
26	c	55	0.78
27	p	37	0.52
28	f	27	0.38
29	j	1	0.01
Toplam		7047	100

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf kitabında 9 şiir bulunmaktadır. Bu 9 şiirdeki ses sıklığı 7047'dir. Kitapta en çok kullanılan sesler a (746), e (676), i (569), n (529), r (489) sesleridir. En az sıklıktaki sesler ise ö (55), c (55), p (37), f (27), j (1) sesleridir.

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	2971	42.16	a(746) e(676) i(569) ı(297) u(288) ü(211) o(129) ö(55)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrsstvyz)	4076	57.84	n(529) r(489) l(409) k(329) m(294) d(275) b(244) y(239) s(225) t(193) g(144) z(139) ş(125) h(90) ç(89) v(76) ğ(67) c(55) p(37) f(27) j(1)
Toplam		7047	100	

Kitaptaki 7047 sesin 4076'sı ünsüz, 2971'i ise ünlüdür. Ünlülerde en çok a (746), e (676), i (569), ı (297), u (288) sesleri; ünsüzlerde n (529), r (489), l (409), k (329), m (294), d (275), b (244), y (239), s (225) sesleri kullanılmıştır.

Kalın/İnce Oluşuna Göre Ünlüler				
Sıra	Ünlü	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Kalın(aiou)	1460	49.14	a(746) ı(297) u(288) o(129)
2	İnce(eiöü)	1511	50.86	e(676) i(569) ü(211) ö(55)
Toplam		2971	100	

Kitaptaki şiirlerde 1460 kalın ünlü, 1511 ince ünlü kullanılmıştır. Kalın-ince seslerin sıklığının birbirine çok yakın oldukları görülmektedir, /ö/ sesi incelenen diğer kitaplarda ve şiirlerde olduğu gibi en az sıklıkta kullanılan ünlü konumundadır.

Sedalı/Sedasız Oluşuna Göre Ünsüzler				
Sıra	Ünsüz	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sedalı(bcdgğjlmnrvyz)	2961	72.64	n(529) r(489) l(409) m(294) d(275) b(244) y(239) g(144) z(139) v(76) ğ(67) c(55) j(1)
2	Sedasız(çfhkpsşt)	1115	27.36	k(329) s(225) t(193) ş(125) h(90) ç(89) p(37) f(27)
Toplam		4076	100	

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf kitabında ünsüzlerin sedalı-sedasız sınıflandırmasında sıklık farkı dikkat çekicidir. Sedalı-tonlu sesler 2961 kez yinelenirken, sedasız-tonsuz sesler 1115 kez yinelenmiştir. En sık kullanılan sedalı sesler n, r, l, m sesleri; en az kullanılan sedasız sesler ise f, p, ç, h sesleridir. İncelenen diğer kitaplarla benzer sonucun olduğu söylenebilir.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan şiirler ve ses yinelenmeleri sıklığı aşağıdaki gibidir:

- O Geliyor:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeiouü)	437	42.72	a(107) e(77) u(65) i(59) ı(48) ü(47) o(25) ö(9)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnrpsştvyz)	586	57.28	n(80) l(68) r(61) k(56) y(52) g(37) d(34) b(30) m(30) z(28) t(24) s(21) ş(18) c(11) h(10) ç(9) v(7) ğ(5) f(4) p(1) j(0)
Toplam		1023	100	

O Geliyor şiirinde 586'sı ünsüz, 437'si ünlü olmak üzere 1023 ses kullanılmıştır. En sık kullanılan sesler; a, n, e, l, u sesleridir. En az sıklıktaki sesler ise; p, f, ğ, v, ç sesleridir. Kalın ünlüler 245, ince ünlüler 192; düz ünlüler 291, yuvarlak ünlüler 146; dar

ünlüler 219, geniş ünlüler ise 218 sıklığa sahiptir. Sedalı ve sürekli ünsüzlerin sıklığı sedasız ve süreksizlere göre daha yüksektir. Sedalı sesler 443, sedasız sesler 143; sürekli sesler 384, süreksiz sesler ise 202 sıklıktadır. Çıkış yerine göre ön damak ve dış ünsüzleri çoğunluktadır. Ön damak ünsüzlerinin sıklığı 274, dış ünsüzlerinin sıklığı ise 187'dir.

- Gurbet:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöüü)	131	42.12	e(37) a(31) i(22) ı(19) u(10) ü(6) ö(4) o(2)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	180	57.88	l(23) r(20) m(19) n(18) d(13) s(12) t(11) k(10) b(9) ğ(9) g(9) z(6) ř(4) v(4) y(4) ç(3) p(3) h(2) f(1) c() j()
Toplam		311	100	

Gurbet şiiri incelenen kitaplardaki çoğu şiire göre kısa bir şiirdir. Şiirde 311 ses kullanılmıştır. Şiirde 180 ünsüz, 131 ünlü ses vardır. C ve j seslerinin hiç kullanılmadığı şiirde e, a, i, l, r sesleri en sık kullanılan seslerdir. İnce, düz ve geniş ünlüler çoğunluktadır. İnce ünlüler 69, düz ünlüler 109, geniş ünlüler 74 sıklıktadır. Sedalı ve sürekli ünsüzlerin ses sıklıkları yüksektir. Sedalı ünsüzler 134 kez yinelenirken, sedasız ünsüzler 146; sürekli ünsüzler 122 kez yinelenirken, süreksiz ünsüzler 58 kez yinelenmiştir.

- Sanat:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöüü)	334	41.34	i(89) e(79) a(79) u(31) ı(31) ü(12) o(9) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnpşstvyz)	474	58.66	r(76) n(67) b(40) d(37) z(35) k(34) l(32) s(31) y(23) m(18) t(17) ç(13) g(10) ř(8) h(8) c(7) ğ(7) v(5) p(4) f(2) j()
Toplam		808	100	

Şiirde en fazla i, e, a, r, n sesleri kullanılmıştır. En az kullanılan sesler ise f, ö, p, v, ğ sesleridir. Ünlü sınıflandırmalarında ince (184), düz (278) ve geniş (171) ünlülerin sıklığının yüksek olduğu söylenebilir. Sedalı-tonlu ünsüzler 357, sedasız-tonsuz ünsüzler 117 sıklığa sahiptir. Sürekli ünsüzlerde sıklık 312, süreksiz ünsüzlerde ise 162'dir. Ön damak (175), dış (187) ve dudak (62) ünsüzleri diğer başlıklara göre sıklıktadır.

- Anadolu Uygarlıkları:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöüü)	213	41.44	a(63) e(53) i(28) u(21) ı(21) o(16) ü(7) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprşstvyz)	301	58.56	l(38) n(37) r(36) d(28) m(24) y(20) t(16) b(16) k(15) s(12) ç(10) ş(8) g(8) ğ(8) p(6) z(5) v(4) h(4) f(3) c(3) j()
Toplam		514	100	

Anadolu Uygarlıkları şiirinde 514 ses kullanılmıştır. En çok kullanılan sesler a, e, l, n, r sesleridir. Kalın, düz ve geniş ünlülerin sıklığı dikkat çekicidir. Toplam 213 ünlü sıklığının yer aldığı şiirde kalın ünlülerin sıklığı 121, düz ünlülerin sıklığı 165, geniş ünlülerin sıklığı ise 136'dır. Sedalı ünsüzler 227, sürekli ünsüzler 199 sıklığa sahiptir.

- Geçen Zaman:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöüü)	252	41.86	a(72) i(51) e(47) ı(38) u(22) o(14) ü(7) ö(1)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprşstvyz)	350	58.14	m(42) n(40) r(38) l(36) k(28) d(27) y(21) s(18) t(16) b(13) ğ(12) g(11) h(11) z(9) ç(9) ş(8) c(5) v(3) p(3) j() f()
Toplam		602	100	

Şiirde a, i, e, m, n sesleri en sık kullanılan; ö, v, p, c, ü sesleri ise en az sıklıktaki seslerdir. F ve j sesleri kullanılmamıştır. Kalın, düz ve geniş ünlü sınıflandırmalarının sıklığı yüksektir. Sedalı-yumuşak sesler 257, sedasız-sert seslerin sıklığı 93'tür. Sürekli seslerin sıklığı 238, süreksiz seslerin sıklığı ise 112'dir.

- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aerioöüü)	484	42.05	a(120) e(116) i(108) u(49) ı(37) ü(37) o(13) ö(4)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprşstvyz)	667	57.95	n(101) r(81) l(62) s(58) b(47) m(43) y(41) d(40) k(34) ş(24) t(22) h(22) z(19) v(18) g(18) ç(14) c(10) f(8) p(2) ğ(2) j(1)
Toplam		1151	100	

Bursa’da Zaman şiirinde 667 ünsüz, 484 ünlü olmak üzere 1151 ses kullanılmıştır. En sık kullanılan sesler; a, e, i, n, r sesleridir. En az kullanılan sesler ise j, ğ, p, ö, f sesleridir. 1 sıklığa sahip /j/ sesi “müjde” sözcüğünde kullanılmıştır. Şiirde ince, düz, geniş ünlülerin sıklığı yüksektir. İnce ünlüler 265, düz ünlüler 381, geniş ünlüler 253 sıklığa sahiptir. Sedalı ve sürekli ünsüzler çoğunluktadır. Sedalı-tonlu ünsüzlerin sıklığı 483, sedasız-tonsuz ünsüzlerin sıklığı 184’tür. Sürekli ünsüzlerin sıklığı 480, süreksiz ünsüzlerin sıklığı ise 187’dir. Şiirde çıkış yerine göre ön damak (236) ve diş (240) ünsüzlerinin sıklığı yüksek düzeydedir.

- Gül’ü İncitme Gönül:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeiioöü)	168	42.97	e(43) i(36) a(31) ü(21) o(11) ı(9) u(9) ö(8)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	223	57.03	n(33) l(26) m(21) k(20) g(16) r(15) t(14) s(12) y(11) c(10) d(8) b(8) h(7) z(6) v(5) ç(5) ş(4) ğ(1) p(1) f(0) j(0)
Toplam		391	100	

Gül’ü İncitme Gönül şiirinde en sık kullanılan sesler e, i, n, a, l sesleridir. En az sıklıktaki sesler ise; ğ, p, ş, ç, v sesleridir. Ünlülerde ince (108), düz (119), geniş (93) ünlülerin sıklıkları yüksektir. Sedalı seslerin sıklığı 160, sürekli seslerin sıklığı ise 141’dir.

- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni):

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeiioöü)	711	42.30	a(170) e(162) i(138) ı(69) u(66) ü(59) o(28) ö(19)
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrstvyz)	970	57.70	r(114) n(112) k(99) l(86) d(74) m(67) y(61) b(60) s(53) ş(48) t(46) z(23) h(22) g(21) v(20) ğ(18) ç(16) p(16) f(8) c(6) j(0)
Toplam		1681	100	

Şiirde 1681 ses yinelenmesi vardır. En sık yinelenen sesler a, e, i, r, n sesleridir. İnce, düz, geniş ünlüler sıklıktadır. Sedalı ünsüzler 662, sedasız ünsüzler 308; sürekli ünsüzler 632, süreksiz ünsüzler 338 kez yinelenmişlerdir. Şiirde çıkış yerine göre ön damak (381), diş (308) ve dudak (143) ünsüzlerinin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

- Özgürlük:

Ünlü/Ünsüz Harf Sıklığı				
Sıra	Tipi	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Ünlüler(aeioöü)	200	42.46	a(61) e(54) i(33) ı(23) u(11) ü(10) o(8) ö()
2	Ünsüzler(bcçdfgğhijklmnprrsstvyz)	271	57.54	r(42) n(34) k(29) l(29) m(27) t(23) b(19) d(12) v(10) ç(9) g(7) s(6) ğ(5) z(5) h(4) y(4) ş(2) c(2) f(1) p(1) j()
Toplam		471	100	

Özgürlük şiirinde 471 ses kullanılmıştır. En çok kullanılan sesler a, e, r, n, i sesleri; en az kullanılan sesler ise f, p, ş, c, h sesleridir. Ünlülerde kalın, düz ve geniş ünlülerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Kalın ünlüler 103, düz ünlüler 171, geniş ünlüler ise 123 sıklıktadır. Sedalı-tonlu ünsüzlerin sıklığı 196, sedasız-tonsuz ünsüzlerin sıklığı 75; sürekli ünsüzlerin sıklığı 169, süreksiz ünsüzlerin sıklığı ise 102'dir.

Türkçe ders kitaplarındaki ses sıklıklarına bakıldığında şiirlerin %90'ında en çok ve en az sıklıkta kullanılan seslerin aynı sesler olduğu görülmektedir. Şiirlerde ses sıklıkları yönünden belirgin farklar olduğu söylenemez. Karşılaştırmalı olarak sesler açısından belirgin bir farklılığa sahip olmadığı gözlenen şiirler için içerik-biçim özelinde ses sıklıklarının anlam kazandığı söylenebilir. Ortaokul dönemi çocuklarına hitap eden metinlerde sedalı-yumuşak ve sürekli ünsüzlerin bütün kitaplarda ve şiirlerde, sedasız ve süreksiz ünsüzlere oranla yüksek düzeyde oldukları görülmektedir.

Volkan Coşkun “Ana dili eğitiminin temel amaçlarından biri, bireye iletişim becerisi kazandırmak olduğundan, ses-söz dizimi ilişkisinin kurulması ve sağlıklı bir iletişimin temelini oluşturan parçalarüstü birimlerin algılanması ve üretimiyle ilgili beceriler, üzerinde hassasiyetle durulması gereken konulardandır” (2009: 48) demektedir. Bu ifadelerin, Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin incelendiği bu çalışmanın da temel

motivasyonlarından biri olduğu söylenebilir. Şiirin metin türleri arasındaki önemi ve değeri, okuma-yazma-konuşma-dinleme becerileri üzerindeki etkisi ve katkısı unutulmadan ana dillerini öğrenme çabasındaki öğrencilere şiir konusunda daha sağlıklı eğitim verilmesi, Coşkun'un ifade ettiği dilsel amaçların gerçekleşmesine büyük katkı sağlayacaktır.

4.1.8.3. Sözcük Yinelemelerine İlişkin Bulgular

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde kullanılan sözcükler, ses yinelemeleri gibi diğer dil bilimsel unsurların temel yapı taşları olmaları bakımından önemlidir. İncelemeye alınan 8 Türkçe ders kitabında sözcük yinelemeleri çeşitli şekillerde araştırılmıştır. Önce ders kitaplarının tamamında kullanılan sözcükler, daha sonra kitaplar ve şiirler özelinde sözcük yinelemeleri sunulmuştur.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde kullanılan sözcük sıklığı toplamı aşağıda yer almaktadır:

Tablo 30

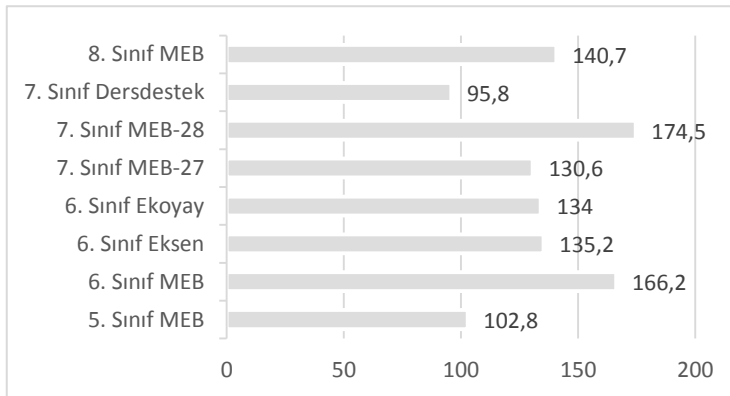
Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Sözcük Yinelemeleri Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Sözcük Yinelemeleri Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	823
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	831
	2. Eksen Yayıncılık	8	1082
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	2011
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	784

	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	1047
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	671
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	1267
	<i>Toplam</i>	64	8516

Sözcük sıklığını gösteren tabloya bakıldığında en düşük sözcük sayısına 7. sınıf Dersdestek Yayınlarının sahip olduğu görülmektedir. 7. sınıf Dersdestek Yayınlarını 784 sözcük ile 7. sınıflara ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabı takip etmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 5 ve 6. sınıf ders kitaplarındaki sözcük sayılarının neredeyse eşit olduğu gözlenmektedir. 5. sınıf Türkçe ders kitabında 823, 6. sınıf ders kitabında ise 831 sözcük kullanılmıştır. En yüksek sözcük sıklığına -ses yinelemeleri sıklığının da en yüksek olduğu- 6. sınıf Ekoyay Yayınları ders kitabının sahip olduğu görülmektedir. Ekoyay Yayınlarına ait Türkçe ders kitabındaki şiirlerde toplam 2011 sözcük kullanılmıştır. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 6. sınıf Eksen Yayınları ve 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) ders kitaplarındaki sözcük sayılarının da yüksek olduğu görülmektedir.

Sözcük yinelemelerine şiir sayıları üzerinden bakıldığında en yüksek sıklığa sahip

Grafik 15. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Sözcük Yinelemeleri Sıklık Oranı

kitabın 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) Türkçe ders kitabı olduğu görülmektedir. 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabı, 5 şiirde 831 sözcük ile 166,2 orana sahip olarak en yüksek sıklığa sahip ikinci kitap

konumundadır. En düşük sıklığa sahip ders kitabının 7.sınıf Dersdestek Yayınları olduğu

görülmektedir. Sözcük yinelemeleri oranları, bir önceki inceleme alanı olan ses yinelemeleri başlığında saptanan oranlarla eş değerdir.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde kullanılan sözcük sayısı toplamı 8516'dır. Kitaplarda toplam 64 şiir olduğu düşünüldüğünde, şiirlerdeki ortalama sözcük sayısının 133 olduğu görülmektedir.

Ders kitaplarında kullanılan sözcüklere ait yineleme özellikleri aşağıda sunulmuştur:

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde en sık kullanılan 20 sözcük aşağıdaki gibidir:

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	299	3.51	bir(298) birdir(1)
2	bu	78	0.92	bu(78)
3	de	70	0.82	de(58) dedi(10) dedin(1) dediler(1)
4	var	67	0.79	var(50) varken(6) vardı(5) varım(2) varmış(2) varsa(2)
5	ne	63	0.74	ne(59) neler(3) nedir(1)
6	her	57	0.67	her(57)
7	o	57	0.67	o(57)
8	çocuk	53	0.62	çocuk(24) çocuklar(15) çocuklarım(4) çocuğun(3) çocuğa(2) çocuklarının(1) çocuklarını(1) çocukken(1) çocukların(1) çocukları(1)
9	sen	49	0.58	sen(41) sende(6) sendeyse(1) sendedir(1)
10	gibi	49	0.58	gibi(47) gibiydi(1) gibidir(1)
11	ol	44	0.52	olsa(9) oldu(5) olduğunu(4) olun(4) ol(4) olduğuna(3) oldun(3) oluyor(2) oldum(2) olup(2) oluvermiş(1) oluyordu(1) olsaydı(1) olduğu(1) olduğumu(1) olduklarını(1)
12	gün	39	0.46	gün(30) günü(4) günün(3) gündür(1) günde(1)
13	ben	38	0.45	ben(38)
14	gel	34	0.40	gel(12) geliyor(10) geldi(4) gelmiş(2) gelsin(1) gelse(1) geldiğinden(1) geldik(1) geldim(1) gelip(1)
15	ve	32	0.38	ve(32)
16	yer-2	31	0.36	yer(9) yere(6) yersin(5) yeri(3) yerde(3) yerlerimizi(1) yerlerdeki(1) yerlerde(1) yerimden(1) yerdin(1)
17	gör	30	0.35	gördüm(10) gör(6) görüyorum(2) görüp(1) görür(1) görürlerse(1) görüyorlar(1) görsün(1) görerseniz(1) gördüklerine(1) gördü(1) gördün(1) gördüğümüz(1) görsek(1) görseydi(1)
18	yürek	30	0.35	yüreğim(6) yüreğinle(6) yürek(3) yürekler(3) yüreğini(3) yüreğinin(2) yüreğimi(2) yüreğinde(2) yüreklerle(1) yüreğimde(1) yüreğine(1)
19	hep-2	30	0.35	hep(22) hepsi(2) hepiniz(2) hepsinin(1) hepsini(1) hepsinde(1) hepsine(1)
20	türkü	30	0.35	türküler(10) türküleri(5) türkü(2) türküsü(2) türkülerde(2) türküm(1) türkünün(1) türküsünü(1) türkülerle(1) türkülerimiz(1) türküdür(1) türkülerden(1) türkülerimizde(1) türkülerimizi(1)

İncelenen Türkçe ders kitapları ve ders kitaplarında bulunan şiirlere ait sözcük yinelemeleri durumları aşağıdadır, kitaplarda ve şiirlerde en sık kullanılan 5 sözcüğe yer verilmiştir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sözcük Yinelemeleri Sıklığı:

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	18	2.19	bir(18)
2	vur	12	1.46	vur(12)
3	var	10	1.22	varken(6) var(4)
4	kağnı	9	1.09	kağnısı(4) kağnılar(2) kağnısını(1) kağnı(1) kağnısına(1)
5	elif	8	0.97	elif(5) elifçik(3)

- Çocukluk: Şiir 48 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: ne (3), pırıl (2), şırıl (2), bu (2), hiç (2).
- Mustafa Kemal'in Kağnısı: Şiir 208 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: elif (8), kağnı (7), kocabaş (6), ben (4), göz (3).
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): Şiir 107 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: var (7), bir (5), vakit (5), çiçek (3), ne (3).
- Anadolu Sevgisi: Şiir 104 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: gör (6), hele (5), sen (4), biz (4), de (4).
- Kitabın Serüveni: Şiir 53 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (4), ben (4), ışıl (2), kitap (1), çok (1).
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): Şiir 115 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: hoca (6), der (5), kavuk (4), bir (4), yazık (2).
- Cazgır: Şiir 128 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: vur (11), ha (6), davul (4), pehlivan (3), davran (2).
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: Şiir 40 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: kalmak (5), kurmak (3), yüksek (3), uzak (3), ev (3).

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sözcük Yinelemeleri Sıklığı:

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	var	22	2.65	var(22)
2	bir	16	1.93	bir(16)
3	o	15	1.81	o(15)
4	bu	15	1.81	bu(15)
5	dil	12	1.44	dil(8) dili(2) dilde(2)

- Arıyorum: Şiir 290 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: var (19), olmak (5), diye (4), bilen (3), bir (3).
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: Şiir 70 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: yürü (6), yürek (6), dostum (6), olmak (3), sevgi (2).
- Anadolu: Şiir 165 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: o (13), el (10), Anadolu (3), bir (3), orda (3).
- Ana Dili: Şiir 137 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bu (10), dil (7), biz (4), ana (4), ben (3).
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): Şiir 160 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (10), gibi (9), her (3), bu (3), ey (3).

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sözcük Yinelemeleri Sıklığı:

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	51	4.71	bir(50) birdir(1)
2	türkü	23	2.13	türküler(8) türküleri(5) türkülerde(2) türküsü(1) türkünün(1) türküsünü(1) türkülerle(1) türkülerimiz(1) türkülerden(1) türkü(1) türkülerimizde(1)
3	gibi	16	1.48	gibi(16)
4	orman	14	1.29	orman(5) ormandır(4) ormanda(2) ormanlar(2) ormanları(1)
5	her	12	1.11	her(12)

- Türküler Dolusu: Şiir 332 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: türkü (13), bir (13), gibi (12), bu (7), köy (7).

- 30 Ağustos: Şiir 126 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: geçmek (10), bir (7), kadar (4), imil (4), zafer (3).
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): Şiir 101 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: ve (4), hep (4), sen (4), bunu (4), yapmak (3).
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): Şiir 112 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (8), çocuk (8), resim (4), yapmak (3), baş (2).
- Birlikte: Şiir 97 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: başka (9), her (7), bir (5), güzel (3), burkulmak (2).
- Orman: Şiir 122 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: orman (14), bir (7), burada (3), su (2), tertemiz (2).
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): Şiir 84 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: üzeri (6), gün (6), şehir (6), doğmak (6), bir (3).
- Uçakla Yolculuk: Şiir 94 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (4), deniz (3), olmak (3), benzemek (2), sanki (2).

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sözcük Yinelemeleri Sıklığı:

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	65	3.23	bir(65)
2	çocuk	26	1.29	çocuk(10) çocuklar(9) çocuğa(2) çocuğun(2) çocukların(1) çocukları(1) çocuklarının(1)
3	tut	19	0.94	tut(16) tuttuğu(1) tutmuştu(1) tuttular(1)
4	ne	16	0.80	ne(13) neler(2) nedir(1)
5	kuşlar	15	0.75	kuşlar(7) kuşlarla(5) kuşların(2) kuşlara(1)

- Kuşların Çektiği Kağrı: Şiir 192 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: kuş (9), cik (8), tekin (6), bir (6), daha (5).
- Çanakkale: Şiir 116 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: sen (7), yer (6), bir (4), öğün (3), yüz (3).
- Uçurtma: Şiir 129 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: tut (15), ben (12), iki (5), sıkı (5), arkadaş (5).

- Kanatların Çocuklar: Şiir 111 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: çocuk (4), oyun (3), bir (3), masal (3), kuş (3).
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): Şiir 154 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: dönmek (7), karusel (6), o (6), çocuk (4), bir (3).
- Sevgiyle: Şiir 48 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: saygı (6), sevgi (6), başlamak (2), bakmak (2), dolmak (2).
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): Şiir 392 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (22), olmak (11), kız (10), kış (6), daha (5).
- Nineme Ninni: Şiir 97 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: nine (13), masal (2), çiçek (2), dil (2), sandal (1).
- Ozan (Serbest Okuma Metni): Şiir 70 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: ozan (7), bir (2), içli (2), gerçek (2), hiç (2).
- Mavi Portakal: Şiir 126 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: demir (10), kuş (7), bir (4), uçmak (4), dünya (3).
- Çocuk ve Resim: Şiir 112 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (8), çocuk (8), resim (4), yapmak (3), baş (2).
- Yürekler: Şiir 56 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: görmek (9), direk (2), uç (1), var (1), ve (1).
- Kurtla Köpek: Şiir 204 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: ne (12), bir (6), köpek (6), kurt (6), bu (5).
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: Şiir 97 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: biz (6), vatan (4), her (3), çalışan (2), ile (2).
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): Şiir 77 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: kat (3), bir (2), kimi (2), dağlar (2), çetin (2).

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sözcük Yinelemeleri Sıklığı:

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	34	4.34	bir(34)
2	hoca	13	1.66	hoca(12) hocam(1)
3	ben	10	1.28	ben(10)
4	dünya	9	1.15	dünya(8) dünyaya(1)
5	çocuk	9	1.15	çocuklarım(4) çocuklar(4) çocukken(1)

- Bir Dünya Düşünürüm: Şiir 95 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (7), dünya (7), düşünmek (5), aynı (2), çocuk (2).
- Korku (Serbest Okuma Metni): Şiir 75 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: ben (7), od (6), kork (5), yanmak (4), başladı (3).
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: Şiir 64 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: yaşamak (5), siz (5), vatan (4), çocuk (4), ben (3).
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: Şiir 172 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: kitap (6), bir (5), dost (5), olmak (5), çocuk (4).
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): Şiir 232+125 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (8), bu (7), ne (5), hoca (5), diken (4) + bir (11), hoca (5), iş (3), göl (3), kaşık (2).

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sözcük Yinelemeleri Sıklığı:

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	39	3.72	bir(39)
2	gibi	15	1.43	gibi(15)
3	her	11	1.05	her(11)
4	bu	10	0.96	bu(10)
5	eşek	10	0.96	eşek(6) eşiğin(2) eşiği(1) eşiği(1)

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): Şiir 196 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (10), eşek (9), köpek (6), efendi (4), kurt (3).
- Vatan Destanı: Şiir 160 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (10), gibi (9), her (3), bu (3), ey (3).

- Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!: Şiir 113 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: türkiye (4), seni (2), kağrı (2), sevmek (2), biraz (2).
- Bu Sabah Hava Berrak: Şiir 96 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: sabah (5), bu (5), ben (3), şey (3), hava (2).
- İstanbul: Şiir 175 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (7), İstanbul (4), her (3), yaş (3), ben (3).
- Akşehir'de Bir Fil: Şiir 288 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (10), Moğol (6), hoca (5), adam (4), ne (4).

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sözcük Yinelemeleri Sıklığı:

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	17	2.53	bir(17)
2	kurtar	7	1.04	kurtaracak(4) kurtaracaksa(3)
3	boş	7	1.04	boş(7)
4	saat	6	0.89	saatim(4) saat(2)
5	geçirme	6	0.89	geçirme(6)

- Sevgi Kurtaracak Bizi: Şiir 129 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: kurtarmak (6), bir (5), sevgi (4), var (4), biz (3).
- Rüzgâr: Şiir 104 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (4), geçmek (3), gitmek (3), koku (3), haşhaş (2).
- Bayrak: Şiir 108 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: sen (6), ne (3), destan (2), dalga (2), yer (2).
- Harman Yerinde: Şiir 91 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (3), için (2), harman (2), yer (2), dağ (2).
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): Şiir 74 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: boş (6), geçmek (5), vakit (5), tık (4), saat (4).
- Ay Şairi: Şiir 70 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: göstermek (4), sürü (2), sıra (2), arkadaş (2), üzülme (2).
- Kara Tren: Şiir 81 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: ya (4), halimi (4), gel (3), vermişin (3), belki (2).

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Sözcük Yinelemeleri Sıklığı:

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	59	4.66	bir(59)
2	bu	16	1.26	bu(16)
3	eşek	13	1.03	eşek(11) eşekler(1) eşekle(1)
4	gemi	11	0.87	gemi(7) gemilerim(2) gemilerin(1) gemiler(1)
5	ne	11	0.87	ne(10) neler(1)

- O Geliyor: Şiir 199 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: yüklü (7), gemi (7), bir (5), bu (5), gibi (5).
- Gurbet: Şiir 51 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: gurbet (4), göz (2), o (1), renk (1), ses (1).
- Sanat: Şiir 141 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (14), sen (6), biz (6), uzun (2), en (2).
- Anadolu Uygarlıkları: Şiir 92 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: ben (7), bir (5), Anadolu (4), cıvıl (2), dolu (2).
- Geçen Zaman: Şiir 94 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: ilk (3), bir (3), açılmak (2), yalnız (2), dolu (2).
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): Şiir 200 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (13), bu (7), ses (5), zaman (4), rüya (3).
- Gül'ü İncitme Gönül: Şiir 76 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: gönül (7), incitmek (7), olmak (4), bir (2), geri (2).
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): Şiir 323 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bir (15), eşek (11), tilki (8), ne (8), var (4).
- Özgürlük: Şiir 73 sözcükten oluşmaktadır. En sık kullanılan sözcükler şunlardır: bütün (4), olmak (4), azat (4), kuvvet (2), yetmek (2).

Ders kitaplarındaki şiirlerde sözcük yinelemelerinin ses ve dize sıklıkları ile orantılı olduğu söylenebilir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf ders kitabında en yüksek sözcük yinelemesine sahip şiir 208 sözcük ile Mustafa Kemal'in Kağnısı şiiridir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabında Arıyorum (290), Eksen Yayınları

6. sınıf ders kitabında Türküler Dolusu (332), Ekoyay Yayınları 6. sınıf ders kitabında ise Yıldız Yağmuru (392) şiirleri en yüksek sıklıklara sahip şiirlerdir. 7. sınıflara bakıldığında; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait dizi sayısı 1727 olan kitapta Nasreddin Hoca Hikâyeleri (357), dizi sayısı 1728 olan kitapta Akşehir’de Bir Fil (288), Dersdestek Yayınları kitabında ise Sevgi Kurtaracak Bizi (129) şiiri en yüksek sıklığa sahip şiir konumundadırlar. 7. sınıf Dersdestek yayınları kitabında bulunan şiirlerin sözcük sıklığı bakımından yetersiz kaldığı ve sınıf düzeyini yansıtmadığı söylenebilir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf ders kitabında ise en yüksek sözcük yinelemesine sahip şiir metninin Eşekle Tilki olduğu görülmektedir.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki sözcük yinelemelerine bakıldığında, dilimizde en sık kullanılan sözcükleri görmek mümkündür. Şiirlerde bir, bu, var, ne, her, o, gibi, ben, sen, ol- gibi sözcükler en çok kullanılan sözcüklerdendir. Ortaokul ders kitaplarında bulunmaları dolayısı ile çocuklarda iyi-güzel-hoş duygular uyandıran şiirlerin ve bu şiirlerde temaları ile uyumlu sözcüklerin kullanıldığı gözlenmektedir. Çocuk, sevgi, güzel, çiçek, gülmek, kuş gibi olumlu tasarımlara sahip sözcüklerin en sık kullanılanlar arasında oldukları görülmektedir. Şiirlerin tamamında doğaya ait sözcüklerin bulunma sıklığı ve olumlu çağrışımların bu sözcükler üzerinden yapılması durumu dikkat çekicidir. Şiirlerde gökyüzü, bulut, yağmur, su, orman, ağaç gibi doğayı yansıtan sözcükler sıklıkla kullanılmışlardır.

4.1.8.4. Öteki Yinelemelere İlişkin Bulgular

“Şiir dilinde belli seslerdeki yinelemelerin yanı sıra birtakım ses öbeklerinin oluşturduğu biçimbirimlerin, sözcük ve sözcük öbeklerinin ve kimi kez bütün bir dize ya da dizelerin de yinelenmesi görülür. Özellikle, sözcük ve öbeklerinin, bütün bir dizenin yinelenmesi ses açısından bir etkileme sağlamakta, bir uyum, bir ritim oluşturmakta, tıpkı, müzik yapıtlarında zaman zaman ana melodinin yinelenmesi ya da çeşitlemelerle anımsatılmasında olduğu gibi, dinleyende uyanan ses imgesini pekiştirmektedir” (Aksan, 2016: 215). Doğan Aksan “öteki yinelemeler”i açıklarken bu cümleleri kurmaktadır. “Öteki yinelemeler” başlığının şiirdeki bütün yinelemeleri içine alan bir başlık olduğu söylenebilir.

Bağlaç yinelemesi, ön yineleme, art yineleme, zıt-paralel yineleme, kıvrımlı yineleme, tırmanma, zıt yapılı yineleme, çaprazlama, ikizleme, koşut yineleme, çapraz yineleme, ek yinelemesi, söz dizimsel yinelemeler, anlam bilimsel yinelemeler ve metinsel yinelemeler bu başlık kapsamındaki yan başlıklardır. Uyak (kafiye) örneklerinin de öteki yinelemeler sınıfına dâhil olduğunu belirtmek gerekir. Doğan Aksan, kitabında şiirde kafiyeyi ayrı bir başlık altında ele almıştır. Türkçe ders kitabındaki şiirler incelenirken de “öteki yinelemeler” başlığına uyak sıklığı dâhil edilmemiş; sayısal veride, uyak dışındaki ses yinelemelerinin sıklığı gösterilmiştir.

Öteki yinelemelerde sıklık, en az iki dil biriminin benzerliğine dayanmaktadır. Anlamsal, söz dizimsel, biçimsel vd. benzerlik ve ortaklıklar yineleme sıklığını belirlemiştir. Uyak başlığındaki incelemede olduğu gibi şiirde sayısı fark etmeksizin aynı dil birimleri arasındaki benzerlik -örneğin Arıyorum şiirindeki “... var mı?” şeklinde sorulan 19 benzer soru- 1 sıklık sayılmıştır. 2 sıklık göstergesinin bazen şiirin tamamının benzerliğini gösterdiği düşünüldüğünde, yinelemelerin Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde büyük bir yer tuttuğu söylenebilir.

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki öteki ses yinelemelerinin sıklığı aşağıdaki gibidir:

Tablo 31

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Öteki Ses Yinelemelerinin Sıklığı:

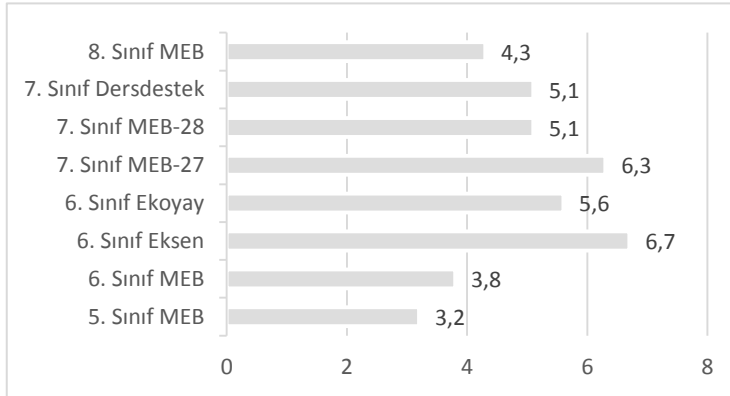
<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Öteki Yinelemeler Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	26
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	19
	2. Eksen Yayıncılık	8	54

	3. Ekoyay Yayıncılık	15	84
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	38
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	31
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	36
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	39
	<i>Toplam</i>	64	327

Tabloya bakıldığında 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki sıklığın 26 olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabında sıklık 19, Eksen Yayıncılık 6. sınıf kitabında 54, Ekoyay Yayıncılık 6. sınıf kitabında ise 84'tür. 7. sınıflara ait kitaplara bakıldığında Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 38 sıklık, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında 31, Dersdestek Yayıncılık kitabında ise 36 sıklık olduğu görülmektedir. 8. sınıf ders kitabındaki öteki yinelemeler sıklığı 39'dur. İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki öteki yinelemeler başlığına giren yinelemelerin toplam sıklığı 327'dir.

Kitaplar arasında en yüksek sıklık 84 ile Ekoyay Yayınlarında görünmektedir. Ekoyay Yayınlarından sonra 54 ile Eksen Yayınları sıklığın yüksek olduğu ikinci kitap konumundadır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 6. sınıf ve 5. sınıf kitaplarında öteki ses yinelemelerinin sıklığı düşüktür. Diğer dört kitaba bakıldığında aynı sıklık düzeylerine sahip oldukları görülmektedir. 7. sınıfa ait 3 kitap ve 8. sınıf kitaplarındaki öteki yineleme sıklıkları 31-36-38-39 şeklinde, birbirine yakın sayılardır.

Şiir sayılarına göre incelendiğinde öteki ses yinelemelerinin en yoğun olduğu

Grafik 16. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Öteki Yinelemeler Sıklık Oranı

kitabın 6. sınıf Eksen Yayınları olduğu görülmektedir. 8 şiirde 54 sıklığın bulunduğu kitapta sıklık oranı 6,7'dir. Eksen Yayınlarından sonra şiir/sıklık oranının en yüksek olduğu kitap Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf

kitabıdır. Kitapta 6 şiirde 38 sıklık saptanmıştır ve sıklık oranı 6,3'tür. Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf kitabı 84 sıklığa sahiptir, kitapta 15 şiir yer aldığından sıklık oranı 5,6 ile iki kitaptan sonra 3. sıradadır. Öteki yinelemeler sıklığının en düşük olduğu kitap 5. sınıf kitabıdır, 8 şiirde 26 sıklığa sahiptir. En düşük sıklığa sahip ikinci kitap Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf ders kitabıdır. Kitapta 5 şiirde 19 sıklık vardır ve sıklık oranı 3,8'dir.

5 ve 8. sınıf kitaplarına bakıldığında sıklık olarak aralarında büyük bir farkın olmadığı görülmektedir. 6. sınıf ve 7. sınıflarda üçer adet Türkçe ders kitabı bulunmaktadır. 6. sınıf ders kitaplarındaki toplam sıklık 157, 7. sınıf ders kitaplarındaki toplam sıklık ise 105'tir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarından çıkan 6 ve 7. sınıflara ait üç kitap arasında ise 7. sınıf lehine bir fark olduğu görülmektedir. Diğer dil bilimsel başlıklarda 7.sınıf ders kitaplarındaki şiirlerin genel anlamda zayıf şiirsel dokuya sahip oldukları gözlenmiştir. Yinelemeler, şiirlerin niteliği ile ilgili tek başlarına yeterli bir dil bilimsel veri sunmadığından diğer verilerle birlikte değerlendirilmesi daha doğrudur. İncelenen Türkçe ders kitaplarında yinelemelerin gereksiz kullanımına örnek oluşturabilecek şiirlerin bulunduğu ve bunun şiirin niteliğini aşağı çeken bir durum olduğu belirtilebilir.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki bazı yineleme örnekleri aşağıdaki gibidir:

“Yediyordu Elif kağnısını,
Kara *geceden geceden*.
Sankim elif elif uzuyordu, inceliyordu,
Uzak cephelerin acısıydı gıcırtilar,
İnliyordu dağın ardı, yasla,
Her bir *heceden heceden*.” (5. Sınıf MEB – Mustafa Kemal’in Kağnısı)

“*Vakit varken*,
ellerinin hararetinden,
ıııııı bir insan eli.
Ne çok iş var görülecek,
ne çok söz var söylenecek.
Vakit varken,
bir dal aşıla.” (5. Sınıf MEB – Vakit Varken)

“Sen bizim dağları bilmezsın gülüm,
Hele boz dumanlar çekilsin de gör.
Her haftası bayram, her günü düğün,
Hele yaylalara çıkılsın da gör.

Bilmezsın ovalar nasıldır bizde;
Kağnılar yollarda, yoncalar dizde...
Saydıklarım damla değil denizde,
Hele bir ekinler ekilsin de gör.” (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“*Vur ha vur, vur davul*, baş pehlivan havası.
Çıksın Bekir, Osman, Mestanoğlu, Dülger Ahmet.
Vur ha vur, vur davul, gürlemenin sırası.” (5. Sınıf MEB – Cazgır)

“Evleri yüksek kurdular

Önlerinde uzun balkon

Sular aşağıda kaldı

Aşağ’da kaldı ağaçlar

Evleri yüksek kurdular

On bin basamak merdiven

Bakışlar uzakta kaldı

Uzakta kaldı dostluklar” (5. Sınıf MEB – Yüksek Evde Oturanın Türküsü)

“Dolanın yurdun dört bir yanını,

Çarşıyı, pazarı, köyü, şehri” (6. Sınıf MEB – Arıyorum)

“Kılıcını koy kınına,

Yüreğinle yürü dostum.

Şu dünyanın her yanına

Yüreğinle yürü dostum.” (6. Sınıf MEB – Sevgi Diyen Çağlar Aşar)

“Orda oldu zorlu ateş oyunu.

Ataların ocağıdır o eller.

...

Memleketler fethedilip göçtüler.

Erenlerin durağıdır o eller.” (6. Sınıf MEB – Anadolu)

“*Bu dil bizim ruhumuz, aşkımız, canımızdır,*

Bu dil birbirimizle ahd ü peymanımızdır.

Bu dil tanıtmış bize bu dünyada her şeyi.

Bu dil ecdadımızın bize koyup gittiği.” (6. Sınıf MEB – Ana Dili)

“Bir insan nihayet kemikle ettir

Bu et, bu kemiğe can hürriyettir

En büyük *hürriyet* cumhuriyettir

Demek şimdi sen bir *cihan gibisin*

Ey ana toprağı, ey Anadolu
 Açıldı önünde terakki yolu
 Hamdolsun her yanın bereket dolu
 Cennete bir yeşil *meşin*” (6. Sınıf MEB – Vatan Destanı)

“*Ah bu türküler, köy türküleri!*
Mis gibi insan kokar, mis gibi toprak...
 Hilesiz hurdasız, çırılçıplak.
Dişisi diş, erkeğı erkek,
Kaşı kaş, gözü göz, yarası yara,
Bıçağı bıçak.

Ah bu türküler, köy türküleri!” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

“*Her yıl bugün, olur Otuz Ağustos,*
İçime bir ordu havası dolar.
Başlar dimdik, gözler çelik, yüzler pos,
Bayrak imil imil, geçer ordular.
 ...

Her yıl bugün, olur Otuz Ağustos,
İçime bir zafer havası dolar.
Başlar dimdik, gözler çelik, yüzler pos,
Bayrak imil imil, geçer ordular.” (6. Sınıf Eksen – 30 Ağustos)

“Ah çocuk, canım çocuk!
 Gel şu dünyayı kirli libasından soy.
Düşleri nakışlı çocuk, elleri hünerli çocuk!” (6. Sınıf Eksen – Çocuk ve Resim)

“*Her ezgi, başka ezgilerle güzeldir.*
Her şiir, başka şiirlerle.” (6. Sınıf Eksen – Birlikte)

“*Ormandır sulara söyleyen ninni,*
Ormandır sulara öz anne gibi.” (6. Sınıf Eksen – Orman)

*“Gün doğuyor şehrin üzerine,
Mavi bir ışıkla ağararak.*

*Gün doğuyor şehrin üzerine,
Renk renk hacimle doluyor her yer.”* (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

*“Şu Mudanya treni,
Bir çocuk oyuncağı.
Şu süzülen Nilüfer,
Salyangozun izidir.”* (6. Sınıf Eksen – Uçakla Yolculuk)

*“Kuşlarla uyanırdı hep
Kuşlarla ekmeğini yerdi kuşlarla dolaşırdı hep
Kuşlarla uyurdu hep
...
Sarı öküz dayandı göğüs ilen bir daha,
Kara öküz dayandı göğüs ilen bir daha bir daha
Dayadı yüreğini itti anası
Dayadı yüreğini itti Tekincik.”* (6. Sınıf Ekoyay – Kuşların Çektiği Kağı)

“Öğün, ey Çanakkale, cihan durdukça öğün!” (6. Sınıf Ekoyay – Çanakkale)

*“Tut beni arkadaşım
İki elinle tut
Sıkıca tut
Bilir misin ki ben
Sen beni tutarsan uçarım
Bilir misin ki ben
Sen tutarsan gökyüzünden el sallarım
Tut beni arkadaşım
İki elinle tut
Sıkıca tut”* (6. Sınıf Ekoyay – Uçurtma)

“*Kanatlanın rüyalar,*
Delin bulutları bin bir yerinden...

...

Kanatlanın çocuklar!” (6. Sınıf Ekoyay – Kanatlanın Çocuklar)

“*Saygıyla başlamalı her işe, sevgiyle*

Ağaç diktiğinde, ekin biçtiğinde

Masa başında, ocak önünde

Saygıyla başlamalı, sevgiyle” (6. Sınıf Ekoyay – Sevgiyle)

“*Kış, adımlarını yönetir insanların,*

kürklü olanları tiyatroya götürür,

paltolu olanları sinemaya götürür,

ceketli olanları evlerine götürür,

çıplak olanları korulara götürür.” (6. Sınıf Ekoyay – Yıldız Yağmuru)

“*Masal anlat bana masal,*

Hey dili şeker, dili bal” (6. Sınıf Ekoyay – Nineme Ninni)

“*Bir şahin uçurdum beyaz demirden*

Gagası demir, kuyruğu demir, kursağı demirden

Güzel kuş, deli kuş, demir kuş

...

Bir şahin uçurdum beyaz demirden

Çelikten kaşları ne güzel çatılmış

Tam altı saat durmadan

Canım canına yüreğim yüreğine karışmış

Güzel kuş, deli kuş, demir kuş” (6. Sınıf Ekoyay – Mavi Portakal)

“Açılmış çiçekler gördüm.

Yaklaştım: Konmuş arılar,

Uçan kelebekler gördüm.

...

Sütunlarda, direklerde

Bükülmez bilekler gördüm.

Dinledim: Vuran nabızlar,

Ve çarpan yürekler gördüm.” (6. Sınıf Ekoyay – Yürekler)

“O ne piliç, o ne kuş kemikleri!

O ne sonsuz okşanıp sevimeler!” (6. Sınıf Ekoyay – Kurtla Köpek)

“Bir dünya düşünürüm,

Ülküsü kardeşlik.

...

Bir dünya düşünürüm,

Sarısında, siyahında, beyazında

Yürekler hep aynı anlayışla çarpar.” (7. Sınıf MEB (1727) – Bir Dünya Düşünürüm)

“Başlandı korku

Başlandı itiyat

Başlandı hayat!” (7. Sınıf MEB (1727) – Korku)

“Bilin ki

Ben de yaşarım,

Bir sevinç düştü mü içinize

Bir keder düştü mü içinize

Bilin ki

Aranızda ben varım.” (7. Sınıf MEB (1727) – Atatürk’ü Gördüm Düşümde)

“Kitap, kitap,

Sen dostların başında gelen dost,

Yeryüzünün güneşten önce güneşi” (7. Sınıf MEB (1727) – Kitaplarla Kurulan Dostluk)

“Bu sabah hava berrak,

Bu sabah her şey billurdan gibi.

Gök masmavi bu sabah.

...

Bu sabah hava berrak,

Bu sabah her şey billurdan gibi.” (7. Sınıf MEB (1728) – Bu Sabah Hava Berrak)

“İstanbul, İstanbul’um benim,

Kadıköy’ü, Üsküdar’ı.” (7. Sınıf MEB (1728) – İstanbul)

“Kurtaracaksa sevgi kurtaracak bizi

Ölümden olmasa da ölüm korkusundan

Savaştan olmasa da savaş korkusundan

Kıskançlıktan, kötülükten, boşluktan...

Kurtaracaksa sevgi kurtaracak bizi” (7. Sınıf Dersdestek – Sevgi Kurtaracak Bizi)

“Şimdi bir rüzgâr geçti buradan,

Koştum ama yetişemedim.

Nerelerde gezmiş tozmuş

Öğrenemedim.

...

Şimdi bir rüzgâr geçti buradan,

Koştum ama yetişemedim.

Soraydım söylerdı herhâlde,

Soramadım.” (7. Sınıf Dersdestek – Rüzgâr)

“Senin altında doğdum,

Senin altında öleceğim.” (7. Sınıf Dersdestek – Bayrak)

“Dinle, ne der saatim:

Vaktini boş geçirme!

...

İkisi de bana der:

Vaktini boş geçirme!” (7. Sınıf Dersdestek – Vaktini Boş Geçirme!)

“Şiirimde dağlar, ağaçlar,

Gelincikler, papatyalar..” (7. Sınıf Dersdestek – Ay Şairi)

“Ak saçlı dalgaları birer birer kes de gel!

Kuşlar gibi uç da gel, rüzgâr gibi es de gel!” (8. Sınıf MEB – O Geliyor)

“İlk şiirim, ilk arkadaşım, ilk sevgim.” (8. Sınıf MEB – Geçen Zaman)

“Çiçeklerle hoş geçin,

Balı incitme gönül.

Bir küçük meyve için

Dalı incitme gönül.” (8. Sınıf MEB – Gül’ü İncitme Gönül)

“Ben de artlarından bakarak

Gülerim,

Bütün kuvvetimle bağırarak,

Azat olun gemilerim, azat olun gemilerim!

...

Bir çift kanat takarım.

Çocuklar havalanır uçarak

Ben de artlarından bakarak

Gülerim,

Bütün kuvvetimle bağırarak

Azat olun bebeklerim, azat olun bebeklerim!” (8. Sınıf MEB – Özgürlük)

Öteki yinelemelere örnek oluşturan yukarıdaki dizeler incelendiğinde; sözcüklerin, sözcük öbeklerinin, bazen birkaç cümlenin tekrar ettiği görülmektedir. Yinelemeler, Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde çokça yer bulmuşlardır. İncelenen ders kitaplarındaki şiirler ve öteki yineleme sıklıkları aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Öteki Ses Yinelemelerinin Sıklığı:

- Çocukluk: 2
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 9
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): 3
- Anadolu Sevgisi: 5
- Kitabın Serüveni: 1

- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 1
- Cazgır: 2
- Yüksek Evde Oturmanın Türküsü: 3

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Öteki Ses Yinelemelerinin Sıklığı:

- Arıyorum: 5
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 4
- Anadolu: 1
- Ana Dili: 3
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 6

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Öteki Ses Yinelemelerinin Sıklığı:

- Türküler Dolusu: 21
- 30 Ağustos: 6
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 3
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): 5
- Birlikte: 11
- Orman: 5
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 1
- Uçakla Yolculuk: 2

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Öteki Ses Yinelemelerinin Sıklığı:

- Kuşların Çektiği Kağı: 7
- Çanakkale: 2
- Uçurtma: 7
- Kanatların Çocuklar: 9
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): 4
- Sevgiyle: 8
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): 10
- Nineme Ninni: 6
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 3
- Mavi Portakal: 3
- Çocuk ve Resim: 5
- Yürekler: 6

- Kurtla Köpek: 4
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 1
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 5

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Öteki Ses Yinelemelerinin Sıklığı:

- Bir Dünya Düşünürüm: 5
- Korku (Serbest Okuma Metni): 4
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: 6
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 14
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 9

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Öteki Ses Yinelemelerinin Sıklığı:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): 1
- Vatan Destanı: 6
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!: 5
- Bu Sabah Hava Berrak: 6
- İstanbul: 8
- Akşehir'de Bir Fil: 5

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Öteki Ses Yinelemelerinin Sıklığı:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: 10
- Rüzgâr: 4
- Bayrak: 7
- Harman Yerinde: 2
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 8
- Ay Şairi: 3
- Kara Tren: 2

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Öteki Ses Yinelemelerinin Sıklığı:

- O Geliyor: 10
- Gurbet: 1
- Sanat: 1
- Anadolu Uygarlıkları: 7
- Geçen Zaman: 6

- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 6
- Gül'ü İncitme Gönül: 2
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 4
- Özgürlük: 2

Öteki yinelemeler, başlığın girişinde de belirtildiği üzere tek bir durumu betimlemeyen, birçok dilsel yinelemeyi barındıran bir başlık konumundadır. Bu anlamda, şiirlerdeki sıklığın ne ve nasıl olduğu hususu önemlidir. Benzer tekrarların 1 sıklık ile ifade edildiği ve kimi şiirlerin baştan sona benzer dizelerle yazıldığı düşünüldüğünde sıklığın düşük olması şiirde benzerliğin de az olduğu anlamına gelmemelidir. Dörtlülüklerden oluşan aaab şeklindeki 5 kıtalık bir şiirde sıklık toplamda 2'dir fakat şiirdeki a ve b dizelerinin tamamı benzer şekilde yazılmışlardır. Öteki yinelemeler dâhilinde sıklık türlerinin çoğunu bulandıran, sıklığın 5-10 olduğu kimi şiirlerde ise benzerlik, ancak okur dikkatiyle ortaya çıkmaktadır.

Şiirler incelendiğinde 1-21 aralığında yineleme sıklıklarına sahip oldukları görülmektedir. Yinelemenin olmadığı şiir yoktur. Mustafa Kemal'in Kağnısı'nda 9, Türküler Dolusu şiirinde 21, Birlikte şiirinde 11, Kanatların Çocuklar'da 9, Yıldız Yağmuru'nda 10, Kitaplarla Kurulan Dostluk'ta 14, Nasreddin Hoca Hikâyeleri'nde 9, Sevgi Kurtaracak Bizi şiirinde 10, O Geliyor'da 10 sıklık vardır. Bu şiirler öteki yineleme sıklıklarının en yüksek olduğu şiirlerdir. Yukarıda da belirtildiği gibi yüksek sıklık bazen kelimeler üzerinden oluşurken, düşük sıklıklar dörderli dizelerin benzerliğinden oluşabilmektedir.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerdeki yineleme farklılıkları dikkat çekmektedir. 5. sınıf ders kitabında bulunan Mustafa Kemal'in Kağnısı şiirinde altışarlı dizelerin son dizesinde yer alan "...önceden önceden / ...inceden inceden" şeklindeki yinelemeler, 6. sınıf Eksen Yayınlarında yer alan Türküler Dolusu şiirindeki "bir dilim.../ bir avuç... / bir çimdik.../ bir tutam..." şeklindeki yinelemeler, 6. sınıf Ekoyay Yayınlarına ait kitapta yer alan Yüreker şiirindeki "açılmış çiçekler... / konmuş arılar... / uçan kelebekler.../ dizili petekler..." şeklindeki yinelemeler şiir dilindeki yinelemelere güzel örnekler konumundadırlar. 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında bulunan ve kitapta kısaltılmış halde yer alan Arıyorum şiirinde, aynı tarzda sorulmuş uzunca sorulardan oluşan "... var mı?" şeklindeki 19 yinelemenin, 6. sınıf Ekoyay

Yayınlarında bulunan Uçurtma şiirindeki “tut beni arkadaşım / iki elinle tut / sıkıca tut” şeklindeki dizelerin 5 kez tekrar etmesinin ise şiirlerin ahengi açısından sağlıklı bir sonuç doğurduğunu söylemek mümkün değildir.

4.1.8.5. Ölçü ve Ritme İlişkin Bulgular

Aristoteles, Poetika’ında, insanlarda taklit içgüdüsünün doğuştan var olduğuna değinmekte, aynı şeyin armoni ve ritmin uyandırdığı duygular için de geçerli olduğunu belirtmekte, şiirde ölçüyü bir çeşit ritim saymaktadır. Ünlü Fransız şair ve yazarı Paul Valery şiirle müziğin yollarının kesiştiğine inanmakta, dizelerin temel anlamı değiştirmeksizin, olabildiğince müzikal olmaları gerektiğini ileri sürmektedir. Sanatçıya göre şiir, sıradan dilin içermediği ve içeremediği kadar müzik ve anlamla yüklü bir söylemdir (Aksan, 2016: 229). Şiir metinlerinde sesin ve ritmin önemi bu cümlelerle anlatılmaktadır. Şiirler, birer müzik eseri gibi söyleyiş güzelliğine sahip olmalıdır. Ses ve anlam yönünden güçlü şiirlerin çoğu zaman müzikal yönlerinin de güçlü olduğu görülmektedir.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirler incelendiğinde uyaklar, ölçüler ve yinelemelerle çoğu şiirin belirli bir ritim kazandığı söylenebilir. Şiirlerde “ritim” aslında birçok başlığı içine alan “anlam çerçevesi” gibi geniş bir konudur. Şiirdeki her türlü söyleyiş şekli ritim olarak görülebilir. Seslerin ve sözcüklerin belirli bir şema etrafında düzenle ilerlediği “ölçü” kavramı, şiire ritim katan en önemli unsurlardandır. Çalışmanın diğer bölümlerinde uyak, ses yinelemeleri, öteki yinelemeler gibi ritme dair birçok başlık işlendiği için bu başlıkta “ritim” sözcüğü bir inceleme alanı olarak değil, “ölçü” kavramının bir tanımı olarak yer almıştır. Bu başlıkta, ders kitaplarındaki şiirlerde bir ritim unsuru olarak ölçü araştırılmıştır.

Türkçe ders kitaplarındaki şiirler hece ölçüsü ve serbest ölçü şeklinde sınıflandırılmış, serbest ölçü kullanılan şiir sayısının daha yüksek olduğu görülmüştür. Şiirlerde ölçü incelendiğinde bazı şiirlerin bir bölümünün hece ölçüsüne uygun, bir bölümünün ise serbest ölçü ile yazıldığı dikkat çekmiştir. Bu durum Doğan Aksan’ın, kitabında “ritim” olarak ele aldığı duruma örnek oluşturmaktadır. Şairlerin bir söyleyiş ritmi yakalamak için kullandığı ses ve sözcükler kimi durumlarda aynı hece sayısına

ulaşmakta, şiirin tamamı aynı düzen içerisinde olmadığından belirli bir ölçü birimi yakalanamamaktadır. Aşağıda iki örnek yer almaktadır:

“Di/li/miz çö/zü/lün/ce ilk de/fa ‘a/na’ de/riz biz, - 15’li

‘A/na di/li’ a/dı/nı a/lır bi/zim ilk der/si/miz. - 15’li

İlk şar/kı/mız nin/ni/yi a/na/mız öz sü/tüy/le, - 14’lü

İ/çi/rir ru/hu/mu/za bu dil/de dam/la dam/la. - 14’lü

...

Be/nim a/dım sa/nım/sın, - 7’li

Na/mu/sum vic/da/nım/sın.” - 7’li

“Ak/şam ka/ran/lı/ğy/la baş/lar/dı kur/ba/ğa/lar, - 14’lü

Su/sar gök/yü/zü ka/dar, din/ler/dim bi/te/vi/ye. - 14’lü

Ge/ce/mi bes/te/le/yen cır/cır bö/cek/le/rin/le, - 14’lü

Kur/ba/ğa ses/le/rin/le sev/dim se/ni Tür/ki/ye! - 14’lü

Bir Pey/gam/ber sof/ra/sıy/dı sof/ra/mız: - 11’li

Bi/raz tan/dır ek/me/ği, bi/raz çö/ke/lek... - 12’li

Yok/sul/lu/ğun/la da bağ/lan/dım kal/dım sa/na, - 13’lü

Mec/nun/lar gi/bi üs/te/lik.” - 8’li

Şiirlerde belirli bir hece ölçüsü bulunmamakta, “serbest düzenli ölçü” denilebilecek şekilde dizelerin sıralandığı görülmektedir. İncelenen Türkçe ders kitaplarında hece ölçüsü ile yazılan şiir sayısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 32

Türkçe Ders Kitaplarında Ölçülü Şiir Sıklığı:

<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Ölçülü Şiir Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	5
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	3
	2. Eksen Yayıncılık	8	5

	3. Ekoyay Yayıncılık	15	5
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	1
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	1
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	2
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	5
<i>Toplam</i>		64	27

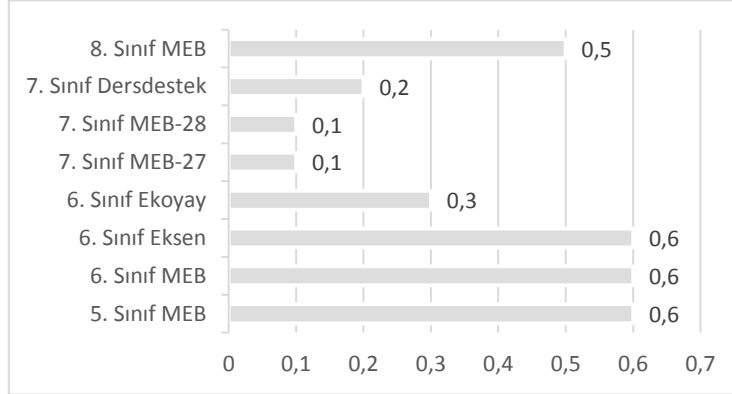
Tabloya bakıldığında 64 şiir arasında 27 adet şiirin hece ölçüleriyle yazıldığı görülmektedir. 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 5 şiir, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 3 şiir, 6. sınıf Eksen Yayınları kitabında 5 şiir, 6. sınıf Ekoyay Yayınları kitabında 5 şiir hece ölçüsünün belli türleriyle yazılmıştır. 7. sınıflara bakıldığında; her iki Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında birer şiir, Dersdestek Yayınları kitabında ise 2 şiir hece ölçüsüyle yazılmıştır. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 5 şiir ölçülerle yazılmıştır.

Kitaplara bakıldığında 7. sınıf düzeyindeki ders kitaplarında ölçülü şiir sayısının çok düşük olduğu dikkat çekmektedir. Şiirlerin hece ölçüleriyle yazılması -bir ritim özelliği olmasının dışında- niteliklerine dair tek başına yorum imkânı sunmamaktadır. Fakat diğer inceleme başlıklarında da özellikle 7. sınıf düzeyindeki 3 kitapta bulunan şiirlerin genel olarak düşük sıklıklara sahip oldukları görülmektedir. Hece ölçüleriyle yazılmayan şiirlerde, yineleme unsurlarının, sapmaların, imgelerin de düşük olduğu gözlenmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) ve Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf kitaplarında birer şiir hece ölçüsüyle yazılmıştır. Dersdestek Yayınlarına ait 7. sınıf kitabında ise bu sayı 2'dir. Diğer kitaplara bakıldığında sıklıkların genel olarak aynı olduğu söylenebilir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5 ve 8.

sınıf kitaplarındaki, Eksen ve Ekoyay Yayınları 6. sınıf kitaplarındaki hece ölçülü şiir sayısı eşittir ve bu sayı 5'tir. 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında ise bu sayı 3'tür.

Şiir sayıları ile birlikte değerlendirildiğinde en yüksek sıklığın 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları ve 6. sınıf Eksen Yayınları

Grafik 17. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Ölçülü Şiir Sıklık Oranı

kitaplarında olduğu görülmektedir. 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları ve 6. sınıf Eksen Yayınları Türkçe ders kitaplarında 8 şiirden 5'i hece ölçüsüyle yazılmıştır, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında ise 5 şiirden 3'ü

hece ölçüsüyle yazılmıştır. 8. sınıf kitabında 9 şiirden 5'i hece ölçüleriyle yazılmıştır. Ekoyay Yayınlarında 15 şiir bulunmaktadır ve 15 şiirin 5'i hece ölçüsüyle yazılmıştır. Ekoyay Yayınları, en düşük ölçülü şiir sıklığına sahip kitap konumundadır.

Türkçe ders kitaplarında bulunan bazı ölçülü şiir örnekleri aşağıdaki gibidir:

“Bu ba/har ha/va/sı, bu bah/çe;
Ha/vuz/da su şı/rıl şı/rıl/dır.
U/çurt/mam bu/lut/lar/dan yü/ce,
Zıp/zıp/la/rım pı/rıl pı/rıl/dır.” 9’lu. (5. Sınıf MEB – Çocukluk)

“Gör/me/din sen bi/zim ma/vi su/la/rı,
Kar/lar e/ri/yin/ce kı/rar yu/la/rı...
Kö/pük o/lur be/yaz, sel o/lur sa/rı;
He/le taş/tan ta/şa dö/kül/sün de gör.” 11’li. (5. Sınıf MEB – Anadolu Sevgisi)

“Şim/di ki/ta/bım iş/te,
Yi/ne yap/rak/la/rım var.

Yük/se/lir yıl/dız/la/ra,
Be/ni se/ven ço/cuk/lar.” 7’li. (5. Sınıf MEB – Kitabın Serüveni)

“Ho/ca he/men çı/ka/rır
Ba/şın/da/ki ka/vu/ğu
- Ke/ra/met sen/dey/se! der
Ha/di ka/vuk sen oku!” 7’li. (5. Sınıf MEB – Keramet Kavukta mı?)

“Ev/le/ri yük/sek kur/du/lar
Ön/le/rin/de u/zun bal/kon
Su/lar a/şa/ğı/da kal/dı
Aşağ’/da kal/dı a/ğaç/lar” 8’li. (5. Sınıf MEB – Yüksek Evde Oturanın Türküsü)

“Ni/ce fi/kir yor/gun dü/şer,
Göz yo/ru/lur, a/kıl şa/şar,
Sev/gi di/yen çağ/lar a/şar,
Yü/re/ğin/le yü/rü dos/tum.” 8’li. (6. Sınıf MEB – Sevgi Diyen Çağlar Aşar)

“Ge/çer top/lar, ge/çer at/lar; ya/ğız, al...
Ge/çer dağ/lar, ge/çer yol/lar, şe/hir/ler...
Yan/gın/lar üs/tün/de in/ce bir hi/lal,
Ya/ra/lı/lar, dü/şe kal/ka ge/çer/ler.” 11’li. (6. Sınıf Eksen – 30 Ağustos)

“Göl/ge/lik/te do/ğup bü/yür de/re/ler,
Ya/zın su/yu, or/man ko/rur ve bes/ler.” 11’li. (6. Sınıf Eksen – Orman)

“Gün do/ğu/yor şeh/rin ü/ze/ri/ne,
Renk renk ha/cim/le do/lu/yor her yer.
Ba/kı/yor da/ğı/nık yüz/lü ev/ler
Hâ/lâ ya/nan so/kak fe/ne/ri/ne.” 10’lu. (6. Sınıf Eksen – Gün Doğuyor)

“Bak zey/tin a/ğaç/la/rı
Ku/şat/mış dört bu/ca/ğı.” 7’li. (6. Sınıf Eksen – Uçakla Yolculuk)

“Sen sa/va/şa gi/rin/ce mız/rak/la, ok/la, yay/la,
 Kar/ş1/na çık/tı düş/man çe/lik/ten bir a/lay/la.
 Sen to/pun do/nan/may/la, tü/fe/ğın ba/tar/yay/la,
 Ne/fe/rin or/du/lar/la boy öl/çüş/tü/ğü yer/sin!” 14’lü. (6. Sınıf Ekoyay – Çanakkale)

“Do/lu/na/yı sa/ran bu/lut
 Ba/şın/da yaş/mak ni/ne/min
 Be/be/le/re tek di/le/ğim
 Ya/ş1/nı aş/mak ni/ne/min” 8’li. (6. Sınıf Ekoyay – Nineme Ninni)

“Do/laş/tım: Beş yüz ya/şın/da
 Koç yi/ğit di/rek/ler gör/düm.
 Sü/tun/lar/da, di/rek/ler/de
 Bü/kül/mez bi/lek/ler gör/düm.
 Din/le/dim: Vu/ran na/bız/lar,
 Ve çar/pan yü/rek/ler gör/düm.” 8’li. (6. Sınıf Ekoyay – Yürekler)

“De/ri/ner’/de er/ler de/rin
 Ye/di kat al/tın/da ye/rin
 Bil/mem ki ne a/r1/yor/lar” 8’li. (6. Sınıf Ekoyay – Alın Terinden Bir Deniz)

“Ol/du mu sa/na yu/mak yu/mak ip/lik?
 Ya, dos/tum, bu di/ken bir ha/zi/ne/dir.
 İş ör/me işi/ne kal/dı şim/di/lik;
 Çif/ter çif/ter, at/k1/lar, fa/ni/la/lar...
 Bü/tün çar/ş1 bu at/k1/lar/la do/lar.
 Kış bas/tır/mış, fa/ni/la/yı kim al/maz,
 Üç beş gün/de ta/ne/si bi/le kal/maz.
 Ne pa/ra/lar var bu işin u/cun/da!
 Bak! Ö/den/di git/ti se/nin bor/cun da.” 11’li. (7. Sınıf MEB (1727) – Nasreddin Hoca Hikâyeleri)

“Ku/cak ku/cak e/kin/ler top/lan/dı, gel/di yi/ne
 Kö/yün ba/şu/cun/da/ki ge/niş har/man ye/ri/ne” 14’lü. (7. Sınıf Dersdestek – Harman Yerinde)

“Sa/a/tim tık tık e/der.

Yü/re/ğim tıp tıp e/der.

İ/ki/si de ba/na der:

Vak/ti/ni boş ge/çir/me!” 7’li. (7. Sınıf Dersdestek – Vaktini Boş Geçirme!)

“Baş/ka sa/nat bil/me/yiz kar/şı/mız/da du/rur/ken

Ya/zıl/ma/mış bir des/tan gi/bi A/na/do/lu’muz” 14’lü. (8. Sınıf MEB – Sanat)

“Her şa/fak o/nun/la u/ya/nır, gü/ler

Gü/müş ay/dın/lık/ta ser/vi/ler, gül/ler

Se/rin hül/ya/siy/le çeş/me/le/ri/nin.

Ba/şın/da/yım san/ki bir mu/ci/ze/nin,

Su se/si ve ka/nat şa/kır/tı/sın/dan

Bil/lur bir a/vi/ze Bur/sa’/da za/man.” 11’li. (8. Sınıf MEB – Bursa’da Zaman)

“Çi/çek/ler/le hoş ge/çin,

Ba/lı in/cit/me gönül.

Bir kü/çük mey/ve i/çin

Da/lı in/cit/me gönül.” 7’li. (8. Sınıf MEB – Gül’ü İncitme Gönül)

Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde hece ölçüsünün yerinde, ritme ve anlama uygun kullanıldığı görülmektedir. Belirli bir düzende yazılan, kelimelerin belirli bir düzene oturtulmaya çalışıldığı kimi şiirlerde bazı sözcüklerin şiirin ahengine uymadıkları dikkat çekmektedir. 30 Ağustos şiirindeki bir sözcükte buna rastlanmaktadır:

“Her yıl bugün, olur Otuz Ağustos,

İçime bir zafer havası dolar.

Başlar dimdik, gözler çelik, yüzler *pos*,

Bayrak imil imil, geçer ordular.”

Şiirde, hem kafiyenin yakalanması için hem de ölçüye uygun olması açısından 3. dizede cümle sonunda “pos” sözcüğü tercih edilmiştir. Fakat “pos” sözcüğü, hem sesletim

açısından –p sesinin sert ünsüz olmasından ötürü- hem de anlam açısından dörtlükte uyumun tam olarak yakalanamadığı bir sözcük konumundadır denilebilir.

Hece ölçüsü, şiirlere belirgin bir ritim duygusu verirken aynı zamanda şairleri kısıtlayan bir durumdur. Şiirde ölçü kullanımının en güzel örneklerinden biri 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında yer alan Yüksek Evde Oturanın Türküsü şiirindedir. Gülten Akın, şiirde:

“Evleri yüksek kurdular
Önlerinde uzun balkon
Sular aşağıda kaldı
Aşağ’da kaldı ağaçlar”

Dizelerinden oluşan dörtlükte, 3. dizede “aşağıda” sözcüğünü kullanmasına rağmen aynı sözcüğü 4. dizede “aşağ’da” şeklinde yazmış ve bu şekilde şiirini 8’li hece ölçüsüne uygun hale getirmiştir.

Ders kitaplarındaki şiirler ve şiirlerin ölçüleri aşağıdaki gibidir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ölçüleri:

- Çocukluk: 9’lu hece ölçüsü
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: Serbest ölçü
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): Serbest ölçü
- Anadolu Sevgisi: 11’li hece ölçüsü
- Kitabın Serüveni: 7’li hece ölçüsü
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): 7’li hece ölçüsü
- Cazgır: Serbest ölçü
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: 8’li hece ölçüsü

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ölçüleri:

- Arıyorum: Serbest ölçü
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 8’li hece ölçüsü
- Anadolu: 11’li hece ölçüsü
- Ana Dili: Serbest ölçü

- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 11'li hece ölçüsü

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ölçüleri:

- Türküler Dolusu: Serbest ölçü
- 30 Ağustos: 11'li hece ölçüsü
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 14'lü hece ölçüsü
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): Serbest ölçü
- Birlikte: Serbest ölçü
- Orman: 11'li hece ölçüsü
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): 10'lu hece ölçüsü
- Uçakla Yolculuk: 7'li hece ölçüsü

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ölçüleri:

- Kuşların Çektiği Kağrı: Serbest ölçü
- Çanakkale: 14'lü hece ölçüsü
- Uçurtma: Serbest ölçü
- Kanatların Çocuklar: Serbest ölçü
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): Serbest ölçü
- Sevgiyle: Serbest ölçü
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): Serbest ölçü
- Nineme Ninni: 8'li hece ölçüsü
- Ozan (Serbest Okuma Metni): Serbest ölçü
- Mavi Portakal: Serbest ölçü
- Çocuk ve Resim: Serbest ölçü
- Yürekler: 8'li hece ölçüsü
- Kurtla Köpek: Serbest ölçü
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 11'li hece ölçüsü
- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 8'li hece ölçüsü

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ölçüleri:

- Bir Dünya Düşünürüm: Serbest ölçü
- Korku (Serbest Okuma Metni): Serbest ölçü
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: Serbest ölçü
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: Serbest ölçü
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): 11'li hece ölçüsü

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ölçüleri:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): Serbest ölçü
- Vatan Destanı: 11'li hece ölçüsü
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem!: Serbest ölçü
- Bu Sabah Hava Berrak: Serbest ölçü
- İstanbul: Serbest ölçü
- Akşehir'de Bir Fil: Serbest ölçü

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ölçüleri:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: Serbest ölçü
- Rüzgâr: Serbest ölçü
- Bayrak: Serbest ölçü
- Harman Yerinde: 14'lü hece ölçüsü
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 7'li hece ölçüsü
- Ay Şairi: Serbest ölçü
- Kara Tren: Serbest ölçü

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Ölçüleri:

- O Geliyor: Serbest ölçü
- Gurbet: 11'li hece ölçüsü
- Sanat: 14'lü hece ölçüsü
- Anadolu Uygarlıkları: Serbest ölçü
- Geçen Zaman: Serbest ölçü
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 11'li hece ölçüsü
- Gül'ü İncitme Gönül: 7'li hece ölçüsü
- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 14'lü hece ölçüsü
- Özgürlük: Serbest ölçü

Yukarıda da görüleceği üzere şiirlerden 27 tanesi hece ölçüsü ile yazılmıştır. 64 şiirin 37'si ise serbest ölçü ile yazılmışlardır. Serbest okuma metni olarak yer alan şiirler arasında 6 tanesi serbest ölçü ile yazılırken 9 tanesi hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirlerde en sık kullanılan ölçü 11'li hece ölçüsüdür. 7'li, 8'li, 14'lü hece ölçülerinin de yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. 5 şiir 7'li hece ölçüsü ile, 5 şiir 8'li hece ölçüsü ile, 10

şiiir 11'li hece ölçüsü ile, 5 şiiir 14'lü hece ölçüsü ile yazılmıştır. Geriye kalan iki şiiirden biri 9'lu, diğeri 10'lu hece ölçüsü ile yazılmıştır.

Şiirler incelendiğinde kimi şiiirlerde yer yer aynı hece ölçüsüne sahip dörtlük-beşliklerin bulunduğu gözlenmektedir. Hece ölçüsü kabulü, şiiirlerin tamamında aynı ölçünün kullanılması esasına dayandığından bu şiiirler sıklığa dâhil edilmemiştir. Türkçe ders kitaplarındaki neredeyse bütün şiiirlerde ölçü, uyak ve yinelemelerle kurulan ritim duygusunun ön planda olduğu söylenebilir.

4.1.9. Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Biçime İlişkin Bulgular

Metin incelemelerinde öz ve biçimin bir kâğıdın iki yüzü gibi olduğu söylenebilir. Şiiir gibi dizelerden oluşan farklı bir türde biçim özellikleri diğeri düz metin türlerine göre daha önemlidir denilebilir. Şiiirde imgeler, aktarmalar, sapmalar gibi anlam ve içerik ile ilgili başlıklarla; uyak, ölçü, yineleme gibi biçim özellikleri birbirini bütünler niteliktedir. Uyak (kafiye), ölçü ve ritim, yinelemeler gibi şiiirde biçimi etkileyen diğeri unsurlar önceki başlıklarda ele alınmıştı. Şiiir Dilinde Biçim başlığında, şiiirlerin görsel açıdan nasıl görüldüğü ile ilgili (nazım birimi, dizelerin sayısı, kaç bölümden oluştuğu gibi) hususlar incelenecektir.

Şiirler, Türkçe ders kitaplarında yer aldıkları şekliyle incelenmiş; şiiir bölümleri ve dize sayıları çocukların onlarla karşılaştıkları şekliyle ele alınıp değerlendirilmiştir.

Ders kitaplarındaki şiiirlere bakıldığında görsel açıdan farklı bir şiiire rastlanmamaktadır. Şiiirler arasında somut şiiir örneği yoktur, bütün şiiirler düz cümlelerle oluşturulan uzunlu kısısalı dizelerden oluşmaktadır. Şiiirlerde dize sayıları, bölüm sayıları, bölümlerin birimi, kısaltılıp kısaltılmadıkları, fabl ve hikâye tarzında olup olmadıkları gibi durumlar araştırılmıştır. Şiiirde biçim sıklığı, başlık içindeki önemli hususlardan biri olan dize sıklığı üzerinden oluşturulmuş; diğeri biçim özellikleri tek tek şiiirler özelinde açıklanmıştır.

İncelenen Türkçe ders kitaplarındaki dize sıklıkları aşağıdaki gibidir:

Tablo 33

Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Dize Sıklığı:

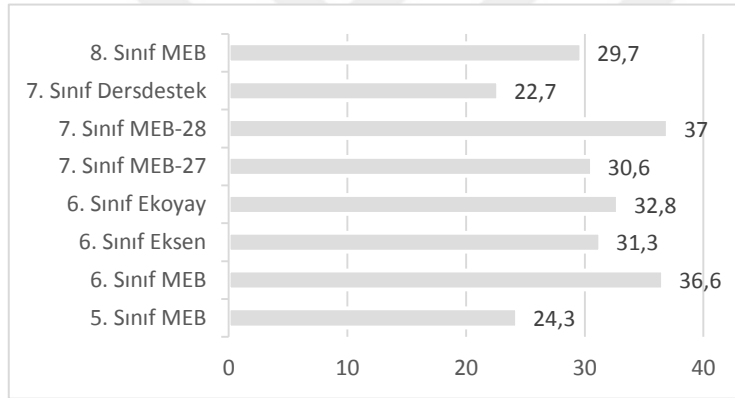
<u>Sınıf</u>	<u>Yayınevi</u>	<u>Şiir Sayısı</u>	<u>Dize Sıklığı</u>
5. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	8	195
6. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	5	183
	2. Eksen Yayıncılık	8	251
	3. Ekoyay Yayıncılık	15	493
7. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727)	6	184
	2. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728)	6	222
	3. Dersdestek Yayıncılık	7	159
8. Sınıf	1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	9	268
<i>Toplam</i>		64	1955

Tabloya bakıldığında Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerde toplamda 1955 dize olduğu görülmektedir. 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 195 dize, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 183 dize bulunmaktadır. Eksen Yayınları 6. sınıf kitabında 251, Ekoyay Yayınlarına ait 6. sınıf kitabında ise 493 dize vardır. 7. sınıf düzeyindeki kitaplar incelendiğinde; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 184, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında

222, Dersdestek Yayınları kitabında ise 159 dize olduğu görülmektedir. 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabındaki dize sayısı 268'dir.

Tabloda dize sıklığı en yüksek kitap Ekoyay Yayınlarındadır, kitapta 493 dize bulunmaktadır. Ekoyay Yayınlarını 268 ile 8. sınıf ders kitabı takip etmektedir. Üçüncü sırada 6. sınıf ders kitaplarından Eksen Yayınlarına (251) ait kitap bulunmaktadır. Eksen Yayınlarından sonra 7. sınıfa ait Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabı gelmektedir ve kitapta 222 dize vardır. Bu kitapları takip eden sıralama ise şöyledir: 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabı (195), 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları -dizi sayısı: 1727- (184) kitabı, 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabı (183) ve Dersdestek Yayınlarına ait 7. sınıf ders kitabı (159).

Dize sıklığına şiir sayısı üzerinden bakılacak olursa, en yüksek orana 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında rastlanmaktadır. 6 şiirde 222

Grafik 18. Şiir Sayılarına Göre Türkçe Ders Kitaplarında Dize Sıklık Oranı

dizenin bulunduğu kitapta, şiir-dize oranı 37'dir. Bir diğer en yüksek oran 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarındadır, kitapta 5 şiirde 183 dize vardır ve sıklık oranı 36.6'dır. Ekoyay Yayınlarında bu oran 32.8, Eksen Yayınlarında 31.3'tür.

7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) kitabında 30.6, 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 29.7, 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları kitabında 24.3, 7. sınıf Dersdestek Yayınları kitabında ise 22.7'dir. En yüksek ve en düşük dize sıklığı oranının 7. sınıf düzeyindeki kitaplarda bulunduğu ve iki kitap arasındaki sıklık oranında büyük bir fark olduğu gözlenmektedir.

Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerin bazı biçim örnekleri aşağıdaki gibidir:

“Bir dere boyunda ben
Upuzun bir kavaktım.
Ta dipten doruğa dek
Işıl ışıl yapraktım.

Bir sabah bir testere
 Beni de serdi yere.
 Kendimi birdenbire
 Makinelerde buldum.” (5. Sınıf MEB – Kitabın Serüveni)

“Bir dere boyunda ben upuzun bir kavaktım. Ta dipten doruğa dek ışıl ışıl yapraktım. Bir sabah bir testere beni de serdi yere. Kendimi birdenbire makinelerde buldum.” Görüleceği üzere 8 dizelik bölümde 4 cümle vardır, şiirde cümleler bölünerek yer almış, ikişerli dizeler halinde cümle bütünlüğü sağlanmıştır. 7’li hece ölçüsüyle yazılan şiirde dizeler kısa ve düzenli bir görünüme sahiptir.

“Tut beni arkadaşım
 İki elinle tut
 Sıkıca tut

Bilir misin ki ben
 Sen beni tutarsan uçarım
 Bilir misin ki ben
 Sen tutarsan gökyüzünden el sallarım

Tut beni arkadaşım
 İki elinle tut
 Sıkıca tut

Bilir misin ki ben
 Senin çaktığın çitayım
 Bilir misin ki ben
 Senin bağladığın ipin ucunda
 Sana gülümseyen bir yüzüm

Tut beni arkadaşım
 İki elinle tut
 Sıkıca tut

Sakın bırakma ipimi
 Sakın sarma geriye
 Bak uçuyorum
 El sallıyorum
 Gülümsüyorum
 Kuyruğum salınıyor göklerde”

Uçurtma şiiri 10 bölüm ve 42 dizeden oluşmaktadır. Bölümlerdeki dize sayıları şu şekildedir: 3-4-3-5-3-6-3-7-3-5. Son bölüme kadar 3 dizeli bölümlerden sonra dize sayıları artmıştır. Uçurtmanın yükselişinin anlatıldığı şiirde “tut beni” şeklinde tekrar eden kısımlardan sonraki bölümlerde dize sayıları temayı destekler gibi bir yükseliştir. Yükselişin son bulduğu son 5’lik ise “ya da bırak istersen” şeklinde bir dize ile başlamakta ve düşüşü simgelemektedir. Şiirin geneline bakıldığında 3’lü dizelerin 5 kez tekrar ettiği, aynı dizenin de 4 kez yinlendiği görülmektedir. Tekrar eden bu iki bölümün dize sayısı toplamı 19’dur.

“Yerliyim.

Bir dilim Trabzon peyniri,
 Bir avuç tiftik,
 Bir çimdik çavdar,
 Bir tutam şile bezi gibi.
 Dişimden tırnağıma kadar

Ressamım.

Yurdumun taşından toprağından sürüp gelir nakışlarım.
 Taşıma toprağıma toz konduranın
 Alnını karışlarım.
 Şairim şair olmasına,
 Canım kurban şiirin gerçeğine hasına.
 İçerisine insan kokusu sinmiş mısralara vurgunum.
 Bıçak gibi kemiğe dayansın yeter,

Şairim,

Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası,
 Ayak seslerinden tanırım.” (6. Sınıf Eksen – Türküler Dolusu)

Türküler Dolusu şiiri incelenen şiirler arasındaki en uzun şiirlerdendir. Şiir 7 bölüm ve 86 dizeden oluşmaktadır. Şiirde serbest ölçü kullanılmış ve “Anadolu, türküler, farklılıklar” teması çerçevesinde sözcükler de aynı çeşitlilikle şiirde yer bulmuştur. Yer yer 6 sözcüklü dizelerin bulunduğu şiirde 86 dize içerisinde yalnızca üç dize tek sözcük halinde yer almıştır. Bu sözcükler “yerliyim, ressamım, şairim” sözcükleridir. Bedri Rahmi Eyüboğlu tarafından yazılan şiire şair bu üç dize ile imzasını atmıştır denilebilir.

Aşağıdaki incelemede şiirlerin kaç bölümden oluştuğu, bölümlerin kaçar dizeden meydana geldiği ve toplam dize sayıları yer almış; hikâye tarzında yazılan şiirler ve fabllar belirtilmiştir.

Ders kitaplarındaki şiirlerin biçim özellikleri şöyledir:

MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Biçim Özellikleri:

- Çocukluk: 1+5+6 dize şeklinde 3 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 12’dir.
- Mustafa Kemal’in Kağnısı: 6’lıklar şeklinde 7 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 42’dir. Hikâye tarzında yazılmıştır.
- Vakit Varken (Serbest Okuma Metni): Tek bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 35’tir.
- Anadolu Sevgisi: 4’lükler şeklinde 5 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 20’dir.
- Kitabın Serüveni: Üç 4’lük, bir 2’lik, bir 3’lük şeklinde 5 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 17’dir. Hikâye tarzında yazılmıştır.
- Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni): Beş 4’lük, sekiz 2’lik şeklinde 13 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 36’dır. Hikâye tarzında yazılmıştır.
- Cazgır: 10’luklar şeklinde 2 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 20’dir.
- Yüksek Evde Oturanın Türküsü: İki 4’lük, bir 5’lik şeklinde 3 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 13’tür.

MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Biçim Özellikleri:

- Arıyorum: Tek bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 55'tir. Şiir kısaltılmıştır.
- Sevgi Diyen Çağlar Aşar: 4'lükler şeklinde 5 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 20'dir.
- Anadolu: 4'lükler şeklinde 9 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 36'dır. Şiir kısaltılmıştır.
- Ana Dili: 4'lükler şeklinde 6 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 24'tür. Şiir kısaltılmıştır.
- Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni): 4'lükler şeklinde 8 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 48'dir.

Eksen Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Biçim Özellikleri:

- Türküler Dolusu: $12+25+8+13+10+9+9$ şeklinde 7 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 86'dır.
- 30 Ağustos: 4'lükler şeklinde 6 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 24'tür.
- Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni): 4'lükler şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 16'dır.
- Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni): Üç 6'lık bir 4'lük şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 22'dir.
- Birlikte: $7+5+6+5$ şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 23'tür.
- Orman: 2'likler şeklinde 13 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 26'dır.
- Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni): Beş 4'lük, bir 2'lik şeklinde 6 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 22'dir.
- Uçakla Yolculuk: 4'lükler şeklinde 8 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 32'dir.

Ekoyay Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Biçim Özellikleri:

- Kuşların Çektiği Kağı: 6'lıklar şeklinde 7 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 42'dir. Hikâye tarzında yazılmıştır.
- Çanakkale: 4'lükler şeklinde 5 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 20'dir.
- Uçurtma: Beş 3'lük, iki 5'lik, bir 4'lük, bir 6'lık, bir de 7'lik şeklinde 10 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 42'dir.
- Kanatların Çocuklar: Üç 5'lik, iki 6'lık, bir 7'lik ve bir tek dize şeklinde 7 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 35'tir.
- Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni): Beş 4'lük, birer 5'lik, 6'lık, 7'lik şeklinde 8 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 38'dir.
- Sevgiyle: İki 4'lük, bir 6'lık şeklinde 3 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 14'tür.
- Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni): İki 2'lik, iki 3'lük, dört 4'lük, beş 5'lik, bir 6'lık, bir 7'lik, iki 8'lik, iki 9'luk, bir 10'luk şeklinde 21 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 108'dir. Hikâye tarzında yazılmıştır.
- Nineme Ninni: 4'lükler şeklinde 7 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 28'dir.
- Ozan (Serbest Okuma Metni): 3'lükler şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 12'dir.
- Mavi Portakal: 5+4+9+12 şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 30'dur.
- Çocuk ve Resim: Üç 6'lık, bir 4'lük şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 22'dir.
- Yürekler: Üç 4'lük, bir 6'lık şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 18'dir.
- Kurtla Köpek: Tek bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 40'tır. Fabl tarzındadır.
- Vatan Sevgisini İçten Duyanlar: 4'lükler şeklinde 5 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 20'dir.

- Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni): 3'lükler şeklinde 8 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 24'tür.

MEB Yayınları 7. Sınıf (1727) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Biçim Özellikleri:

- Bir Dünya Düşünürüm: 6'lıklar şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 24'tür.
- Korku (Serbest Okuma Metni): İki 4'lük, bir 5'lik, bir 7'lik şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 20'dir.
- Atatürk'ü Gördüm Düşümde: İki 7'lik, bir 6'lık şeklinde 3 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 20'dir.
- Kitaplarla Kurulan Dostluk: 8'likler şeklinde 6 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 48'dir.
- Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni): Peşin Para, tek bölümden oluşmaktadır, toplam dize sayısı 46'dır. Yoğurt Gölü, tek bölümden oluşmaktadır, toplam dize sayısı 26'dır. Şiirler hikâye tarzında yazılmıştır.

MEB Yayınları 7. Sınıf (1728) Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Biçim Özellikleri:

- Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni): Tek bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 36'dır. Fabl tarzındadır.
- Vatan Destanı: 4'lükler şeklinde 8 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 32'dir.
- Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!: 4'lükler şeklinde 6 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 24'tür.
- Bu Sabah Hava Berrak: Tek bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 26'dır.
- İstanbul: 4'lükler şeklinde 10 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 40'tır.
- Akşehir'de Bir Fil: Üç 2'lik, dört 3'lük, üç 4'lük, birer 5'lik, 8'lik, 10'luk, 11'lik şeklinde 14 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 64'tür. Hikâye tarzında yazılmıştır.

Dersdestek Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Biçim Özellikleri:

- Sevgi Kurtaracak Bizi: Üç 4'lük, birer 5'lik, 6'luk, 7'lik şeklinde 6 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 30'dur.
- Rüzgâr: 4'lükler şeklinde 7 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 28'dir.
- Bayrak: Beş 4'lük, bir 5'lik şeklinde 6 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 25'tir.
- Harman Yerinde: 4'lükler şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 16'dır.
- Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni): 4'lükler şeklinde 5 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 20'dir.
- Ay Şairi: 11+7+6 şeklinde 3 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 24'tür.
- Kara Tren: 4'lükler şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 16'dır.

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Bulunan Şiirler ve Biçim Özellikleri:

- O Geliyor: 12+6+7+5+3+4+4+2 şeklinde 8 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 43'tür.
- Gurbet: 4'lükler şeklinde 3 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 12'dir.
- Sanat: 4'lükler şeklinde 6 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 24'tür.
- Anadolu Uygarlıkları: 4'lükler şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 16'dır.
- Geçen Zaman: 17+5 şeklinde 2 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 22'dir. Şiir kısaltılmıştır.
- Bursa'da Zaman (Serbest Okuma Metni): 10+34 şeklinde 2 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 44'tür.
- Gül'ü İncitme Gönül: 4'lükler şeklinde 6 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 24'tür.

- Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni): 4+44+12+2 şeklinde 4 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 62'dir. Şiir fabl tarzında yazılmış ve kısaltılarak yer almıştır.
- Özgürlük: İki 9'luk, bir 3'lük şeklinde 3 bölümden oluşmaktadır. Toplam dize sayısı 21'dir.

Şiirlere bakıldığında 5. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı kitabında en yüksek dize sayısının Mustafa Kemal'in Kağnısı şiirinde olduğu görülmektedir. Kitaptaki dize sayısının 1/4'ünü ihtiva eden şiirde 42 dize yer almaktadır. 6. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı kitabında kısaltılarak yer alan Arıyorum şiiri en yüksek dize sayısına sahiptir ve şiirde 55 dize vardır. Türküler Dolusu şiiri Eksen Yayınları 6. sınıf kitabında yer almaktadır, 86 dizeye sahiptir. Ekoyay Yayınları kitabında, bütün kitaplar arasındaki en yüksek dize sayısına sahip şiir bulunmaktadır. En yüksek dize sıklığına sahip şiir Yıldız Yağmuru'dur ve şiirde 108 dize vardır. 15 şiirin bulunduğu Ekoyay Yayınlarında 493 dize yer almaktadır, Yıldız Yağmuru kitaptaki dize sayısının 5'te 1'inden fazlasını barındırmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf kitabında Nasreddin Hoca Hikâyeleri 72 dize ile, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf kitabında ise Akşehir'de Bir Fil 64 dize ile en yüksek dize sıklığına sahip şiirlerdir. 7. sınıf Dersdestek Yayınları kitabında Sevgi Kurtaracak Bizi 30 dize ile en yüksek sıklığa sahip şiir konumundadır. 8. sınıf kitabında ise Eşekle Tilki isimli fabl örneği 62 ile en yüksek dize sıklığına sahip şiirdir.

İncelenen 64 şiir arasında şiirlerin 22'sinin dörtlükler şeklinde yazıldığı görülmektedir. Geri kalan şiirlerin arasından 8'i; 2'lik, 3'lük, 8'lik gibi belirli nazım birimleri ile yazılmıştır. Hikâye edici tarzda 7 şiir, fabl örneği olarak 3 şiir yer almaktadır. 5 şiir kitaplarda kısaltılarak yer almıştır. Serbest okuma metnindeki dize sayılarına bakıldığında yüksek bir sıklıkla karşılaşılmaktadır. 64 şiir arasında 16 şiir serbest okuma metni olarak yer almaktadır, 16 serbest okuma metnindeki toplam dize sayısı ise 600'dür. Türkçe ders kitaplarındaki dize sıklığının 3'te 1'inin serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerde olduğu söylenebilir. Serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerin dize sıklığı toplamının yüksek olması; Vatan Destanı (48), Yıldız Yağmuru (108), Nasreddin Hoca Hikâyeleri (72), Eşekle Tilki (62) gibi dize sayısının yüksek olduğu şiirlerin serbest okuma metinleri arasında olmasından kaynaklanmaktadır.

4.1.10. Türkçe Ders Kitaplarında Şiir Dilini Betimleyen Dil Bilimsel Ögelerin Genel Görünümü

Türkçe ders kitaplarındaki şiirler dil bilimsel ögeler yönünden araştırılmış, çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Şiirlerde; imge, konuşulan dil, kısa ve eksilteli anlatım, göndergesel anlam, duygu değeri, özel adlar, kavram karşıtlığı, benzetme, deyim aktarması, ad aktarması, alışılmamış bağdaştırma, sapma, uyak (kafiye), yinelemeler, ölçü-ritim ve biçim ögeleri incelenmiş; detaylı veriler yukarıdaki başlıklarda açıklanmıştır. Aşağıda, dil bilimsel verilerin sınıf düzeylerine-yayınevlerine göre dağılımı genel tablo şeklinde sunulmuştur:

Tablo 34

Şiir Dilini Betimleyen Dil Bilimsel Ögelerin Sınıf Düzeyine ve Yayınevlerine Göre Dağılımı:

<i>İnceleme Başlığı</i>	<i>5.M</i>	<i>6.M</i>	<i>6.EN</i>	<i>6.EY</i>	<i>7.M-27</i>	<i>7.M-28</i>	<i>7.DD</i>	<i>8.M</i>
<i>İmge</i>	29	28	70	81	17	26	35	56
<i>Doğal, Rahat ve İçten Söyleyiş-Konuşulan Dilden Yararlanma</i>	86	37	56	161	84	76	43	98
<i>Kısa ve Eksilteli Anlatım</i>	54	21	47	61	19	17	27	39
<i>Göndergesel Anlam</i>	113	58	51	181	85	117	49	95
<i>Duygu Değeri</i>	52	82	128	257	71	103	90	145
<i>Özel Adlardan Yararlanma</i>	12	13	20	21	17	24	1	19
<i>Kavram Karşıtlığından Yararlanma</i>	9	6	8	18	8	4	9	5
<i>Benzetmeler</i>	1	10	16	7	2	14	4	11

<i>Deyim Aktarmaları</i>	43	40	52	73	21	46	32	65
<i>Ad Aktarmaları</i>	12	14	22	31	10	18	4	9
<i>Alışılmamış Bağdaştırmalar</i>	14	9	36	44	7	8	5	27
<i>Şiir Dilinde Sapmalar</i>	27	16	43	66	15	13	9	32
<i>Uyak (Kafiye)</i>	49	39	93	145	56	68	53	105
<i>Ses Yinelemeleri</i>	4590	4908	6173	11877	4304	5974	3945	7047
<i>Sözcük Yinelemeleri</i>	823	831	1082	2011	784	1047	671	1267
<i>Öteki Yinelemeler</i>	26	19	54	84	38	31	36	39
<i>Ölçü ve Ritim (Ölçülü Şiir)</i>	5	3	5	5	1	1	2	5
<i>Şiir Dilinde Biçim (Dize)</i>	195	183	251	493	184	222	159	268

(Not. 5.M: 5.Sınıf MEB / 6.M: 6.Sınıf MEB / 6.EN: 6.Sınıf Eksen / 6.EY: 6.Sınıf Ekoyay / 7.M-27: 7.Sınıf MEB-1727 / 7.M-28: 7.Sınıf MEB-1728 / 7.DD: 7.Sınıf Dersdestek / 8.M: 8.Sınıf MEB)

Dil bilimsel öğelerin genel dağılımı, sınıflar düzeyinde sıklıkları bir arada görme imkânı sunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf Türkçe ders kitabına bakıldığında imge sıklığı 29, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 86, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 54'tür. Göstergelerin anlam yönünden yararlanma sıklıklarına bakılacak olursa; göndergesel anlam sıklığı 113, duygu değeri sıklığı 52, özel ad sıklığı 12, kavram karşıtlığı sıklığı ise 9'dur. Benzetme 1, deyim aktarması 43, ad aktarması 12, alışılmamış bağdaştırma 14, sapma ise 27 sıklığa sahiptir. Ses öğelerinden yararlanma sıklıkları ise şöyledir: uyak (kafiye) sıklığı 49, ses yinelemeleri sıklığı 4590, sözcük yinelemeleri sıklığı 823, öteki yinelemeler sıklığı 26, ölçülü şiir sıklığı 5'tir. Biçim ögesi olarak dize sıklığı ise 195'tir.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında imge sıklığının 28, konuşulan dilden yararlanma sıklığının 37, kısa ve eksilteli anlatım sıklığının 21 olduğu görülmektedir. Göstergelerin anlam yönünden yararlanma sıklıklarında; göndergesel

anlam 58, duygu değeri 82, özel ad 13, kavram karşıtlığı ise 6 sıklığa sahiptir. Benzetme sıklığı 10, aktarmalarda ise; deyim aktarması sıklığı 40, ad aktarması sıklığı 14, alışılmamış bağdaştırma sıklığı 9'dur. Biçimsel, söz dizimsel, anlamsal sapmaları da kapsayan sapma sıklığı ise 16 sıklığa sahiptir. Ses öğelerinden yararlanma sıklıklarında durum şöyledir: uyak (kafiye) kullanım sıklığı 39, ses yinelemeleri sıklığı 4908, sözcük yinelemeleri sıklığı 831, öteki yinelemeler sıklığı 19, ölçülü şiir sıklığı 3 sıklıktadır. Dize sıklığı ise 183'tür.

Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında imge 70, doğal-rahat söyleyiş 56, kısa ve eksilteli anlatım 47 kullanım sıklığına sahiptir. Göstergelerin anlam yönünden yararlanma sıklıklarında; göndergesel anlam 51, duygu değeri 128, özel ad 20, kavram karşıtlığı sıklığı ise 8'dir. Benzetme 16, deyim aktarması 52, ad aktarması 22, alışılmamış bağdaştırma 36, sapma ise 43 sıklıktadır. Ses öğelerinden yararlanma sıklıkları ise şöyledir: uyak (kafiye) 93, ses yinelemeleri 6173, sözcük yinelemeleri sıklığı 1082, öteki yinelemeler 54, ölçülü şiir 5 kullanıma sahiptir. Biçim ögesi dize sıklığı ise 251 sıklığa sahip görünmektedir.

Ekoyay Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında imge sıklığı 81, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 161, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı ise 61'dir. Göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması ile ilgili başlıklara bakılacak olursa; göndergesel anlam sıklığı 181, duygu değeri sıklığı 257, özel ad sıklığı 21, kavram karşıtlığı sıklığı ise 18'dir. Benzetme 7 sıklığa sahiptir. Aktarmalarda; deyim aktarması 73, ad aktarması 31, alışılmamış bağdaştırma ise 44 sıklıktadır. Sapma sıklığı ise 66'dır. Ses öğelerinden yararlanma sıklıklarına bakıldığında: uyak (kafiye) sıklığı 145, ses yinelemeleri sıklığı 11877, sözcük yinelemeleri sıklığı 2011, öteki yinelemeler sıklığı 84, ölçülü şiir sıklığı 5'tir. Dize sıklığı ise 493'tür.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf Türkçe ders kitabında imge sıklığı 17, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 84, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 19'dur. Göstergelerin anlam yönünden yararlanma sıklıklarında; göndergesel anlam sıklığı 85, duygu değeri sıklığı 71, özel ad sıklığı 17, kavram karşıtlığı sıklığı ise 8'dir. Benzetme 2, deyim aktarması 21, ad aktarması 10, alışılmamış bağdaştırma 7, sapma ise 15 sıklığa sahiptir. Ses öğelerinin kullanımına bakıldığında: uyak (kafiye) sıklığı 56, ses yinelemeleri sıklığı 4304, sözcük yinelemeleri sıklığı 784, öteki yinelemeler sıklığı 38,

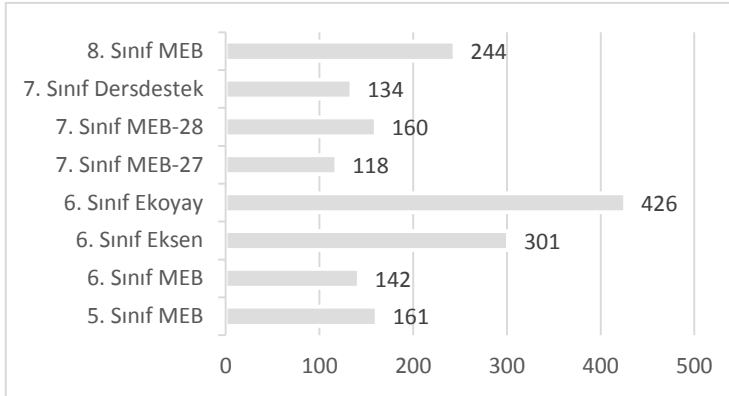
ölçülü şiir sıklığı 1 olarak görülmektedir. Biçimsel olarak izlenen öge konumundaki dize sıklığı ise 184'tür.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki dil bilimsel başlıkların sıklığına bakıldığında; imgenin 26, doğal söyleyişin 76, kısa ve eksilteli anlatımın 17 sıklığa sahip oldukları görülmektedir. Göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması ile ilgili başlıklara bakılacak olursa; göndergesel anlam sıklığı 117, duygu değeri sıklığı 103, özel ad sıklığı 24, kavram karşıtlığı sıklığı ise 4'tür. Benzetme 14, deyim aktarması 46, ad aktarması 18, alışılmamış bağdaştırma 8, sapma 13 sıklıktadır. Ses ögelerinde ise durum şöyledir: uyak (kafiye) sıklığı 68, ses yinelemeleri sıklığı 5974, sözcük yinelemeleri sıklığı 1047, öteki yinelemeler sıklığı 31, ölçülü şiir sıklığı ise 1'dir. Dize sıklığı 222'dir.

Dersdestek Yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabında imge 35, doğal-rahat söyleyiş 43, kısa ve eksilteli anlatım 27 sıklığa sahiptir. Göstergelerin anlam yönünden yararlanma sıklıklarında; göndergesel anlam sıklığının 49, duygu değeri sıklığının 90, özel ad sıklığının 1, kavram karşıtlığı sıklığının 9 yinelemeye sahip oldukları görülmektedir. Benzetme 4, deyim aktarması 32, ad aktarması 4, alışılmamış bağdaştırma 5, sapma ise 9 sıklıktadır. Ses ögelerinde: uyak (kafiye) sıklığı 53, ses yinelemeleri sıklığı 3945, sözcük yinelemeleri sıklığı 671, öteki yinelemeler sıklığı 36, ölçülü şiir sıklığı 2'dir. Biçim ögesi dize sıklığı ise 159'dur.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabına bakıldığında; imge sıklığı 56, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 98, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı ise 39'dur. Göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması ile ilgili başlıklarda; göndergesel anlam sıklığının 95, duygu değeri sıklığının 145, özel ad sıklığının 19, kavram karşıtlığı sıklığının ise 5 olduğu görülmektedir. Benzetme 11 sıklığa sahiptir. Aktarmalarda; deyim aktarması 65, ad aktarması 9, alışılmamış bağdaştırma 27 sıklıktadır. Sapmaların kullanım sıklığı 32'dir. Ses ögelerinden yararlanma sıklıklarında ise durum şöyledir: uyak (kafiye) sıklığı 105, ses yinelemeleri sıklığı 7047, sözcük yinelemeleri sıklığı 1267, öteki yinelemeler sıklığı 39, ölçülü şiir sıklığı 5'tir. Biçim unsuru konumundaki dize sıklığı ise 268'dir.

5. sınıf, incelenen sınıf düzeyleri arasında en alt düzeydeki sınıf konumundadır.

Grafik 19. Seçili Dil Bilimsel Ögelerin Sınıf Düzeylerine ve Yayınevlerine Göre Kullanım Sıklığı

sapma, öteki yinelemeler) kullanım sıklığı toplamına bakıldığında 161 olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında 142, Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında 301, Ekoyay Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında ise bu rakam 426'dır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf Türkçe ders kitabında 118, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe ders kitabında 160, Dersdestek Yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabında 134 toplam sıklık bulunurken; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabında ise bu ögelerin toplam sıklığı 244'tür.

“Şiir sanatı” ile ilişkilendirilebilecek olan başlıkların sınıflar düzeyindeki sıklık farkları ilgi çekicidir. İncelenen ders kitapları ile karşı karşıya gelen öğrencilerin sözü edilen dil bilimsel ögelerle karşılaşma sıklıkları Ekoyay Yayınlarında 426 ile en yüksek seviyededir. Ekoyay Yayınlarında 15 şiir bulunduğundan bu rakamın yüksek olduğunu söylemek gerekir; incelenen kitaplar arasında şiirsel olarak en güçlü dil bilimsel verilere sahip kitabın, Eksen Yayınları 6. sınıf ders kitabı olduğu söylenebilir. Yukarıdaki tablo incelendiğinde de Eksen Yayınları kitabında 8 şiirde 301 sıklık olduğu görülmektedir. 5. sınıf düzeyindeki sıklık toplamının, üç adet 7. sınıf ve bir adet 6. sınıf ders kitabındaki sıklık toplamından daha yüksek olduğu gözlenmekte, kitaplardaki şiir sayıları bu dil bilimsel verilerin okunmasında önem kazanmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı 5. sınıf Türkçe ders kitabında, şiirlerin niteliği ile ilgili, sıklıkları üzerinden yorum yapma imkânı sunan unsurların (imge, kavram karşıtlığı, benzetme, deyim aktarması, ad aktarması, alışılmamış bağdaştırma,

Aşağıda ders kitaplarında bulunan sıklıkların, şiir sayıları özelindeki dağılımları yer almakta; genel dağılım tablosu ile şiirlerdeki sıklıklara daha kapsamlı bakma olanağı doğmaktadır.

Dil bilimsel öğelerin Türkçe ders kitaplarındaki şiir sayılarına göre dağılımı:

Tablo 35

Şiir Dilini Betimleyen Dil Bilimsel Öğelerin Şiir Sayılarına Göre Dağılımı:

<i>İnceleme Başlığı</i>	<i>5.M</i>	<i>6.M</i>	<i>6.EN</i>	<i>6.EY</i>	<i>7.M-27</i>	<i>7.M-28</i>	<i>7.DD</i>	<i>8.M</i>
<i>İmge</i>	3,6	5,6	8,7	5,4	2,8	4,3	5	6,2
<i>Doğal, Rahat ve İçten Söyleyiş-Konuşulan Dilden Yararlanma</i>	10,7	7,4	7	10,7	14	12,6	6,1	10,8
<i>Kısa ve Eksilteli Anlatım</i>	6,7	4,2	5,8	4	3,1	2,8	3,8	4,3
<i>Göndergesel Anlam</i>	14,1	11,6	6,3	12	14,1	19,5	7	10,5
<i>Duygu Değeri</i>	6,5	16,4	16	17,1	11,8	17,1	12,8	16,1
<i>Özel Adlardan Yararlanma</i>	1,5	2,6	2,5	1,4	2,8	4	0,1	2,1
<i>Kavram Karşıtlığından Yararlanma</i>	1,1	1,2	1	1,2	1,3	0,6	1,2	0,5
<i>Benzetmeler</i>	0,1	2	2	0,4	0,3	2,3	0,5	1,2
<i>Deyim Aktarmaları</i>	5,3	8	6,5	4,8	3,5	7,6	4,5	7,2
<i>Ad Aktarmaları</i>	1,5	2,8	2,7	2	1,6	3	0,5	1
<i>Alışılmamış Bağdaşturmalar</i>	1,7	1,8	4,5	2,9	1,1	1,3	0,7	3

<i>Şiir Dilinde Sapmalar</i>	3,3	3,2	5,3	4,4	2,5	2,1	1,2	3,5
<i>Uyak (Kafiye)</i>	6,1	7,8	11,6	9,6	9,3	11,3	7,5	11,6
<i>Ses Yinelemeleri</i>	573,7	981,6	771,6	791,8	717,3	995,6	563,5	783
<i>Sözcük Yinelemeleri</i>	102,8	166,2	135,2	134	130,6	174,5	95,8	140,7
<i>Öteki Yinelemeler</i>	3,2	3,8	6,7	5,6	6,3	5,1	5,1	4,3
<i>Ölçü</i>	0,6	0,6	0,6	0,3	0,1	0,1	0,2	0,5
<i>Şiir Dilinde Biçim</i>	24,3	36,6	31,3	32,8	30,6	37	22,7	29,7

Kitaplarda bulunan şiir sayıları dil bilimsel öğelerin yorumlanmasında önemli bir yere sahiptir. İncelenen ders kitabındaki sıklık toplamının şiir sayısına bölünmesiyle elde edilen oran, kitaplarla birlikte şiirleri de değerlendirme olanağı sunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf Türkçe ders kitabında 8 şiir vardır. Dil bilimsel unsurların her bir şiir için oranına bakılacak olursa; imge sıklığının 3,6 orana, konuşulan dilden yararlanma sıklığının 10,7 orana, kısa ve eksilteli anlatım sıklığının 6,7 orana sahip oldukları görülür. Göstergelerin anlam yönünden yararlanma sıklıklarına bakıldığında göndergesel anlam sıklığı 14,1, duygu değeri sıklığı 6,5, özel ad sıklığı 1,5, kavram karşıtlığı sıklığı ise 1,1'dir. Benzetme 0,1, deyim aktarması 5,3, ad aktarması 1,5, alışılmamış bağdaştırma 1,7, sapma ise 3,3 sıklık oranına sahiptir. Ses öğelerinde ise durum şöyledir: uyak (kafiye) 6,1 sıklık oranında, ses yinelemeleri 573,7 sıklık oranında, sözcük yinelemeleri 102,8 sıklık oranında, öteki yinelemeler 3,2 sıklık oranında, ölçülü şiir 0,6 sıklık oranındadır. Biçim ögesi dize sıklık oranı ise 24,3'tür.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında 5 şiir bulunmaktadır. Şiirlerde imge sıklığı oranı 5,6, konuşulan dilden yararlanma sıklığı oranı 7,4, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı oranı 4,2'dir. Göstergelerin anlam yönünden yararlanma sıklıklarında; göndergesel anlam 11,6 sıklık oranına, duygu değeri 16,4 sıklık oranına, özel ad 2,6 sıklık oranına, kavram karşıtlığı ise 1,2 sıklık oranına sahiptir. Benzetme 2, aktarmalarda ise; deyim aktarması 8, ad aktarması 2,8, alışılmamış bağdaştırma sıklık oranı 1,8'dir. Söz dizimsel, anlamsal, biçimsel sapmaları da kapsayan

sapma sıklık oranı ise 3,2'dir. Ses ögelerinden yararlanma sıklıklarında durum şöyledir: uyak (kafiye) kullanım sıklığı oranı 7,8, ses yinelemeleri sıklığı oranı 981,6, sözcük yinelemeleri 166,2 sıklık oranında, öteki yinelemeler sıklığı oranı 3,8, ölçülü şiir sıklığı oranı 0,6'dır. Şiirlerin biçim ögelerinden olan dize sıklığı ise 36,6'dır.

Eksen Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında 8 şiir bulunmaktadır ve her şiirde imge 8,7, doğal-rahlat söyleyiş 7, kısa ve eksilteli anlatım 5,8 sıklık oranına sahiptir. Göstergelerin anlam yönünden yararlanma sıklıklarında; göndergesel anlam 6,3, duygu değeri 16, özel ad 2,5, kavram karşıtlığı sıklık oranı ise 1'dir. Benzetme 2 sıklık oranına, deyim aktarması 6,5 sıklık oranına, ad aktarması 2,7 sıklık oranına, alışılmamış bağdaştırma 4,5 sıklık oranına, sapma ise 5,3 sıklık oranına sahiptir. Ses ögelerinden yararlanma sıklıkları ise şöyledir: uyak (kafiye) 11,6, ses yinelemeleri 771,6, sözcük yinelemeleri 135,2 sıklık oranında, öteki yinelemeler 6,7, ölçülü şiir 0,6 kullanım oranına sahiptir. Dize ise 31,3 sıklık oranına sahip görünmektedir.

Ekoyay Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında 15 şiir bulunmaktadır. Kitapların genel sıklıklarında en yüksek rakamlara sahip görünen Ekoyay Yayınları, kitaptaki yüksek şiir sayısı üzerinden sıklığa bakıldığında diğer kitaplarla aralarında büyük bir farkın olmadığı görülmektedir. Kitaptaki her bir şiir için imge sıklık oranı 5,4, konuşulan dilden yararlanma sıklık oranı 10,7, kısa ve eksilteli anlatım sıklık oranı ise 4'tür. Göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması ile ilgili başlıklara bakılacak olursa; göndergesel anlam 12, duygu değeri 17,1, özel ad 1,4, kavram karşıtlığı ise 1,2 sıklık oranına sahip görünmektedir. Benzetme 0,4 sıklık oranına, deyim aktarması 4,8 sıklık oranına, ad aktarması 2 sıklık oranına, alışılmamış bağdaştırma ise 2,9 sıklık oranına sahiptir. Sapma sıklık oranı ise 4,4'tür. Ses ögelerinden yararlanma sıklık oranlarına bakıldığında: uyak (kafiye) sıklık oranı 9,6, ses yinelemeleri sıklık oranı 791,8, sözcük yinelemeleri sıklık oranı 134, öteki yinelemeler sıklık oranı 5,6, ölçülü şiir sıklık oranı 0,3'tür. Dizenin sıklık oranı ise 32,8'dir.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf Türkçe ders kitabında 6 şiir bulunmaktadır. Kitaptaki imge sıklığı oranı 2,8, konuşulan dilden yararlanma sıklığı oranı 14, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı oranı 3,1'dir. Göstergelerin anlam yönünden yararlanma sıklıklarında; göndergesel anlam 14,1, duygu değeri 11,8, özel ad 2,8, kavram karşıtlığı ise 1,3 sıklık oranına sahiptir. Benzetme 0,3 sıklık oranına, deyim aktarması 3,5

sıklık oranına, ad aktarması 1,6 sıklık oranına, alışılmamış bağdaştırma 1,1 sıklık oranına, sapma ise 2,5 sıklık oranına sahiptir. Ses öğelerinin kullanım oranlarına bakıldığında: uyak (kafiye) 9,3, ses yinelemeleri 717,3, sözcük yinelemeleri 130,6, öteki yinelemeler 6,3, ölçülü şiir 0,1 sıklık oranına sahip görünmektedir. Biçim ögesi olarak izlenen dize sıklığı oranı ise 30,6'dır.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) 7. sınıf Türkçe ders kitabında, diğer Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 7. sınıf kitabında olduğu gibi 6 şiir bulunmaktadır. Kitapta dil bilimsel başlıkların sıklık oranlarına bakıldığında; imgenin 4,3, doğal söyleyişin 12,6, kısa ve eksilteli anlatımın 2,8 sıklık oranına sahip oldukları görülmektedir. Göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması ile ilgili başlıklara bakılacak olursa; göndergesel anlam sıklığı oranı 19,5, duygu değeri sıklığı oranı 17,1, özel ad sıklığı oranı 4, kavram karşıtlığı sıklığı oranı ise 0,6'dır. Benzetme 2,3, deyim aktarması 7,6, ad aktarması 3, alışılmamış bağdaştırma 1,3, sapma 2,1 sıklık oranına sahiptir. Ses öğelerinde ise durum şöyledir: uyak (kafiye) sıklık oranı 11,3, ses yinelemeleri sıklık oranı 995,6, sözcük yinelemeleri sıklık oranı 174,8, öteki yinelemeler sıklık oranı 5,1, ölçülü şiir sıklık oranı ise 0,1'dir. Dize sıklık oranı ise 37'dir.

Dersdestek Yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabında 7 şiir bulunmaktadır. Şiirlerdeki imge sıklık oranı 5, doğal-rahat söyleyiş sıklık oranı 6,1, kısa ve eksilteli anlatım sıklık oranı 3,8'dir. Göstergelerin anlam yönünden yararlanma sıklıklarında; göndergesel anlam sıklığının oranı 7, duygu değeri sıklığının oranı 12,8, özel ad sıklığının oranı 0,1, kavram karşıtlığı sıklığının 1,2 orana sahip oldukları görülmektedir. Benzetme 0,5, deyim aktarması 4,5, ad aktarması 0,5, alışılmamış bağdaştırma 0,7, sapma ise 1,2 sıklık oranındadır. Ses öğelerinde: uyak (kafiye) sıklığı oranı 7,5, ses yinelemeleri sıklığı oranı 563,5, sözcük yinelemeleri sıklığı oranı 95,8, öteki yinelemeler sıklığı oranı 5,1, ölçülü şiir sıklığı oranı 0,2'dir. Biçim ögesi olarak dize sıklığı oranı ise 22,7'dir.

Son olarak 9 şiir bulunduran Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki sıklık oranlarına bakıldığında; imgenin 6,2 sıklık oranına, konuşulan dilden yararlanmanın 10,8 sıklık oranına, kısa ve eksilteli anlatımın ise 4,3 sıklık oranına sahip oldukları görülmektedir. Göstergelerin seçimi ve bağdaştırılması ile ilgili başlıklarda; göndergesel anlam sıklığının oranı 10,5, duygu değeri sıklığının oranı 16,1, özel ad sıklığının oranı 2,1, kavram karşıtlığı sıklığının oranı ise 0,5'tir. Benzetme 1,2 sıklık

oranına sahiptir. Aktarmalarda; deyim aktarması 7,2, ad aktarması 1, alışılmamış bağdaştırma 3 sıklık oranındadır. Sapma sıklık oranı her şiirde 3,5'tir. Ses öğelerinden yararlanma sıklıklarında ise durum şöyledir: uyak (kafiye) sıklığı oranı 11,6, ses yinelemeleri sıklığı oranı 783, sözcük yinelemeleri sıklığı oranı 140,7, öteki yinelemeler sıklığı oranı 4,3, ölçülü şiir sıklığı oranı 0,5'tir. Biçim unsuru olarak dize sıklığı oranı ise 29,7'dir.

Yukarıda Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde araştırılan dil bilimsel unsurlara ait elde edilen veriler; sınıf düzeyleri-ders kitapları-yayınevleri ve ders kitaplarındaki şiir sayıları üzerinden genel değerlendirme tablolarıyla sunulmuştur. Sınıf düzeyleri, ders kitapları-yayınevleri ve şiir sayılarından sonra tek tek şiirlere ait bulgulara genel çerçeveden bakabilmek adına sonuçlar tablolaştırılmıştır.

Dil bilimsel unsurların ders kitaplarında bulunan 64 (iki ortak) şiirdeki dağılımları aşağıdaki gibidir:

Tablo 36

Şiir Dilini Betimleyen Dil Bilimsel Öğelerin Ders Kitaplarında Bulunan Şiirlere Göre Dağılımı:

Şiirler	İmge	Konuşulan Dilden Yararlanma	Kısa ve Eksiltili Anlatım	Göndergesel Anlam	Duygu Değeri	Özel Adlar	Kavram Karşıtlığı	Benzetmeler	Deyim Aktarmaları	Ad Aktarmaları	Alışılmamış Bağdaştırmalar	Sapmalar	Uyak (Kafiye)	Ses Yinelemeleri	Sözcük Yinelemeleri	Öteki Yinelemeler	Ölçü	Biçim (Dize Sıklığı)
<i>Çocukluk</i>	5	5	6	11	6	1	0	0	1	1	1	1	6	261	48	2	9	12
<i>Mustafa Kemal'in Kağmısı</i>	7	22	7	26	10	4	1	0	12	6	5	12	1	1242	208	9	S	42
<i>Vakit Varken</i>	6	10	13	11	8	0	2	0	4	1	2	2	6	615	107	3	S	35
<i>Anadolu Sevgisi</i>	2	10	6	15	6	0	1	0	6	1	2	2	5	541	104	5	11	20

Şiirler	İmge	Konuşulan Dilden Yararlanma	Kısa ve Eksiltili Anlatım	Göndergesel Anlam	Duygu Değeri	Özel Adlar	Kavram Karşıtlığı	Benzetmeler	Deyim Aktarmaları	Ad Aktarmaları	Alışılmamış Bağdaştırmalar	Sapmalar	Uyak (Kafiye)	Ses Yinelemeleri	Sözcük Yinelemeleri	Örnekli Yinelemeler	Ölçü	Biyim (Dize Sıklığı)
<i>Kitabın Serüveni</i>	1	1	8	10	7	0	2	0	5	0	0	0	5	290	53	1	7	17
<i>Keramet Kavukta mı?</i>	0	22	6	28	4	1	0	0	3	1	0	1	14	582	115	1	7	36
<i>Cazgır</i>	6	15	5	3	10	6	1	1	12	1	4	8	8	694	128	2	S	20
<i>Yüksek Evde Oturanın Türküsü</i>	2	1	3	9	1	0	2	0	0	1	0	1	4	249	40	3	8	13
<i>Arıyorum</i>	0	24	0	28	12	1	4	0	5	0	0	3	5	1952	290	5	S	55
<i>Sevgi Diyen Çağlar Aşar</i>	8	6	6	12	13	0	0	0	8	2	4	4	6	375	70	4	8	20
<i>Anadolu</i>	9	3	9	11	19	7	2	0	10	11	3	6	11	914	165	1	11	36
<i>Ana Dili</i>	6	2	1	3	17	2	0	1	4	0	1	2	7	754	137	3	S	24
<i>Vatan Destanı</i>	5	2	5	4	21	3	0	9	13	1	1	1	10	856	160	6	11	48
<i>Türküler Dolusu</i>	21	27	7	17	31	3	2	12	25	5	3	9	25	1913	332	21	S	86
<i>30 Ağustos</i>	5	5	3	2	11	4	1	0	3	5	4	5	12	652	126	6	11	24
<i>Dolunayda Kurtlar</i>	1	6	1	0	6	7	0	0	5	7	2	2	8	530	101	3	14	16
<i>Çocuk ve Resim</i>	14	5	2	3	15	0	0	1	4	1	8	8	7	671	112	5	S	22
<i>Birlikte</i>	4	6	9	10	14	0	2	0	3	1	3	3	7	568	97	11	S	23
<i>Orman</i>	11	1	10	12	24	0	0	2	4	1	6	6	13	702	122	5	11	26
<i>Gün Doğuyor</i>	9	0	10	1	9	0	2	0	8	2	8	8	11	517	84	1	10	22

Şiirler	İmge	Konuşulan Dilden Yararlanma	Kısa ve Eksiltili Anlatım	Göndergesel Anlam	Duygu Değeri	Özel Adlar	Kavram Karşıtlığı	Benzetmeler	Deyim Aktarmaları	Ad Aktarmaları	Alışılmamış Bağdaştırmalar	Sapmalar	Uyak (Kafiye)	Ses Yinelemeleri	Sözcük Yinelemeleri	Örnekli Yinelemeler	Ölçü	Bıçım (Dize Sıklığı)
<i>Uçakla Yolculuk</i>	5	6	5	6	18	6	1	1	0	0	2	2	10	534	94	2	7	32
<i>Kuşların Çektiği Kağı</i>	4	16	1	20	17	2	4	0	4	1	1	6	10	1103	192	7	S	42
<i>Çanak kale</i>	4	10	9	2	14	2	6	0	6	3	4	7	6	692	116	2	14	20
<i>Uçurtma</i>	2	33	5	14	4	0	0	1	2	0	1	1	14	648	129	7	S	42
<i>Kanatların Çocuklar</i>	13	4	5	3	24	1	1	0	13	1	9	9	8	752	111	9	S	35
<i>Karusel (Atlı Karınca)</i>	5	12	4	13	18	0	0	2	2	1	0	7	15	888	154	4	S	38
<i>Sevgiyle</i>	0	1	0	6	8	0	0	0	1	0	0	0	6	339	48	8	S	14
<i>Yıldız Yağmuru</i>	13	26	6	44	42	3	0	0	18	2	6	7	19	2351	392	10	S	108
<i>Nineme Ninni</i>	3	10	6	16	17	1	0	1	3	7	2	5	8	528	97	6	8	28
<i>Ozan</i>	7	1	5	1	10	0	1	1	1	1	3	3	5	422	70	3	S	12
<i>Mavi Portakal</i>	8	4	3	1	21	3	0	0	4	9	7	7	10	759	126	3	S	30
<i>Yüreklere</i>	2	1	7	4	14	0	2	0	5	1	1	1	5	370	56	6	8	18
<i>Kurtla Köpek</i>	2	32	2	32	28	0	2	1	6	1	0	1	16	1176	204	4	S	40
<i>Vatan Sevgisini İçten Duyanlar</i>	0	4	3	14	11	1	0	0	1	1	0	1	7	520	97	1	11	20

Şiirler	İmge	Konuşulan Dilden Yararlanma	Kısa ve Eksiltili Anlatım	Göndergesel Anlam	Duygu Değeri	Özel Adlar	Kavram Karşıtlığı	Benzetmeler	Deyim Aktarmaları	Ad Aktarmaları	Alışılmamış Bağdaştırmalar	Sapmalar	Uyak (Kafiye)	Ses Yinelemeleri	Sözcük Yinelemeleri	Örnekli Yinelemeler	Ölçü	Bîçim (Dize Sıklığı)
<i>Alın Terinden Bir Deniz</i>	4	2	3	8	14	8	2	0	3	2	2	3	9	460	77	5	8	24
<i>Bir Dünya Düşünürüm</i>	7	3	3	3	17	1	3	0	7	1	4	4	7	613	95	5	S	24
<i>Korku</i>	4	10	5	15	15	0	0	0	0	0	0	6	8	427	75	4	S	20
<i>Atatürk'ü Gördüm Düşümde</i>	1	6	2	4	5	3	1	0	1	0	0	0	5	361	64	6	S	20
<i>Kıtaplarla Kurulan Dostluk</i>	5	8	9	3	20	9	2	2	9	5	3	3	13	1015	172	14	S	48
<i>Nasreddin Hoca Hikâyeleri</i>	0	57	0	60	14	4	2	0	4	4	0	2	23	1756	357	9	11	72
<i>Eşek ve Köpek</i>	0	27	0	36	11	0	1	0	8	0	0	0	16	1116	196	1	S	36
<i>Türkiye 'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem!</i>	6	6	2	10	17	2	1	1	7	2	1	2	6	757	113	5	S	24
<i>Bu Sabah Hava Berrak</i>	8	2	6	7	16	0	2	1	6	0	4	4	3	584	96	6	S	26
<i>İstanbul</i>	6	5	4	18	12	15	0	2	1	12	1	3	10	966	175	8	S	40
<i>Akşehir'de Bir Fil</i>	1	34	0	42	26	4	0	1	11	3	1	3	23	1602	288	5	S	64
<i>Sevgi Kurtaracak Bizi</i>	5	7	3	15	25	0	3	1	6	0	2	2	9	803	129	10	S	30
<i>Rüzgâr</i>	10	9	6	3	17	0	0	1	12	0	0	2	6	677	104	4	S	28

Şiirler	İmge	Konuşulan Dilden Yararlanma	Kısa ve Eksiltili Anlatım	Göndergesel Anlam	Duygu Değeri	Özel Adlar	Kavram Karşıtlığı	Benzetmeler	Deyim Aktarmaları	Ad Aktarmaları	Alışılmamış Bağdaştırmalar	Sapmalar	Uyak (Kafiye)	Ses Yinelemeleri	Sözcük Yinelemeleri	Örnekli Yinelemeler	Ölçü	Bıçım (Dize Sıklığı)
<i>Bayrak</i>	10	10	2	3	16	0	2	0	6	0	1	1	12	651	108	7	S	25
<i>Harman Yerinde</i>	1	3	0	7	10	0	1	1	2	3	0	1	8	534	74	2	14	16
<i>Vaktini Boş Geçirme!</i>	3	8	5	9	5	0	0	1	2	0	0	0	6	334	74	8	7	20
<i>Ay Şairi</i>	6	4	9	9	13	1	2	0	3	1	2	2	8	429	70	3	S	24
<i>Kara Tren</i>	0	2	2	3	4	0	1	0	1	0	0	1	4	428	81	2	S	16
<i>O Geliyor</i>	9	9	6	4	23	4	1	5	7	0	2	2	17	1023	199	10	S	43
<i>Gurbet</i>	6	4	6	0	7	0	0	1	7	0	4	4	5	311	51	1	11	12
<i>Sanat</i>	3	3	1	7	12	1	0	2	1	0	0	0	12	808	141	1	14	24
<i>Anadolu Uygarlıkları</i>	6	3	1	2	5	7	1	0	4	3	2	3	4	514	92	7	S	16
<i>Geçen Zaman</i>	8	11	3	13	12	0	1	0	8	0	0	0	7	602	94	6	S	22
<i>Bursa'da Zaman</i>	18	2	12	5	34	6	0	1	16	6	15	16	22	1151	200	6	11	44
<i>Gül'ü İncitme Gönül</i>	6	14	7	6	15	1	2	0	8	0	4	4	8	391	76	2	7	24
<i>Eşekle Tilki</i>	0	48	0	47	28	0	0	2	11	0	0	1	24	1681	323	4	14	62
<i>Özgürlük</i>	0	4	3	11	9	0	0	0	3	0	0	2	6	471	73	2	S	21

Not. S: Serbest ölçü.

Şiirlerdeki bulgulara yönelik genel tablo incelendiğinde:

Çocukluk şiirinde: imge sıklığı 5, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 5, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 6, göndergesel anlam sıklığı 11, duygu değeri sıklığı 6, özel ad sıklığı 1, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 1, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 1, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 6, ses yinelemeleri sıklığı 261, sözcük yinelemeleri sıklığı 48, öteki yinelemeler sıklığı 2, ölçüsü 9'lu hece ölçüsü, dize sıklığı 12'dir.

Mustafa Kemal'in Kağnısı şiirinde: imge sıklığı 7, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 22, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 7, göndergesel anlam sıklığı 26, duygu değeri sıklığı 10, özel ad sıklığı 4, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 12, ad aktarmaları sıklığı 6, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 5, sapma sıklığı 12, uyak (kafiye) sıklığı 1, ses yinelemeleri sıklığı 1242, sözcük yinelemeleri sıklığı 208, öteki yinelemeler sıklığı 9, ölçüsü serbest, dize sıklığı 42'dir.

Vakit Varken (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 6, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 10, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 13, göndergesel anlam sıklığı 11, duygu değeri sıklığı 8, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 4, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 2, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 6, ses yinelemeleri sıklığı 615, sözcük yinelemeleri sıklığı 107, öteki yinelemeler sıklığı 3, ölçüsü serbest, dize sıklığı 35'tir.

Anadolu Sevgisi şiirinde: imge sıklığı 2, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 10, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 6, göndergesel anlam sıklığı 15, duygu değeri sıklığı 6, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 6, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 2, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 5, ses yinelemeleri sıklığı 541, sözcük yinelemeleri sıklığı 104, öteki yinelemeler sıklığı 5, ölçüsü 11'li hece ölçüsü, dize sıklığı 20'dir.

Kitabın Serüveni şiirinde: imge sıklığı 1, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 1, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 8, göndergesel anlam sıklığı 10, duygu değeri sıklığı 7, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı

5, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 0, uyak (kafiye) sıklığı 5, ses yinelemeleri sıklığı 290, sözcük yinelemeleri sıklığı 53, öteki yinelemeler sıklığı 1, ölçüsü 7'li hece ölçüsü, dize sıklığı 17'dir.

Keramet Kavukta mı? (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 0, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 22, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 6, göndergesel anlam sıklığı 28, duygu değeri sıklığı 4, özel ad sıklığı 1, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 3, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 14, ses yinelemeleri sıklığı 582, sözcük yinelemeleri sıklığı 115, öteki yinelemeler sıklığı 1, ölçüsü 7'li hece ölçüsü, dize sıklığı 36'dır.

Cazgır şiirinde: imge sıklığı 6, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 15, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 5, göndergesel anlam sıklığı 3, duygu değeri sıklığı 10, özel ad sıklığı 6, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 12, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 4, sapma sıklığı 8, uyak (kafiye) sıklığı 8, ses yinelemeleri sıklığı 694, sözcük yinelemeleri sıklığı 128, öteki yinelemeler sıklığı 2, ölçüsü serbest, dize sıklığı 20'dir.

Yüksek Evde Oturanın Türküsi şiirinde: imge sıklığı 2, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 1, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 3, göndergesel anlam sıklığı 9, duygu değeri sıklığı 1, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 0, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 4, ses yinelemeleri sıklığı 249, sözcük yinelemeleri sıklığı 40, öteki yinelemeler sıklığı 3, ölçüsü 8'li hece ölçüsü, dize sıklığı 13'tür.

Arıyorum şiirinde: imge sıklığı 0, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 24, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 0, göndergesel anlam sıklığı 28, duygu değeri sıklığı 12, özel ad sıklığı 1, kavram karşıtlığı sıklığı 4, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 5, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 3, uyak (kafiye) sıklığı 5, ses yinelemeleri sıklığı 1952, sözcük yinelemeleri sıklığı 290, öteki yinelemeler sıklığı 5, ölçüsü serbest, dize sıklığı 55'tir.

Sevgi Diyen Çağlar Aşar şiirinde: imge sıklığı 8, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 6, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 6, göndergesel anlam sıklığı 12, duygu değeri

sıklığı 13, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 8, ad aktarmaları sıklığı 2, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 4, sapma sıklığı 4, uyak (kafiye) sıklığı 6, ses yinelemeleri sıklığı 375, sözcük yinelemeleri sıklığı 70, öteki yinelemeler sıklığı 4, ölçüsü 8'li hece ölçüsü, dize sıklığı 20'dir.

Anadolu şiirinde: imge sıklığı 9, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 3, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 9, göndergesel anlam sıklığı 11, duygu değeri sıklığı 19, özel ad sıklığı 7, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 10, ad aktarmaları sıklığı 11, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 3, sapma sıklığı 6, uyak (kafiye) sıklığı 11, ses yinelemeleri sıklığı 914, sözcük yinelemeleri sıklığı 165, öteki yinelemeler sıklığı 1, ölçüsü 11'li hece ölçüsü, dize sıklığı 36'dır.

Ana Dili şiirinde: imge sıklığı 6, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 2, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 1, göndergesel anlam sıklığı 3, duygu değeri sıklığı 17, özel ad sıklığı 2, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 4, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 1, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 7, ses yinelemeleri sıklığı 754, sözcük yinelemeleri sıklığı 137, öteki yinelemeler sıklığı 3, ölçüsü serbest, dize sıklığı 24'tür.

Vatan Destanı (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 5, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 2, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 5, göndergesel anlam sıklığı 4, duygu değeri sıklığı 21, özel ad sıklığı 3, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 9, deyim aktarmaları sıklığı 13, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 1, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 10, ses yinelemeleri sıklığı 856, sözcük yinelemeleri sıklığı 160, öteki yinelemeler sıklığı 6, ölçüsü 11'li hece ölçüsü, dize sıklığı 48'dir.

Türküler Dohusu şiirinde: imge sıklığı 21, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 27, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 7, göndergesel anlam sıklığı 17, duygu değeri sıklığı 31, özel ad sıklığı 3, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 12, deyim aktarmaları sıklığı 25, ad aktarmaları sıklığı 5, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 3, sapma sıklığı 9, uyak (kafiye) sıklığı 25, ses yinelemeleri sıklığı 1913, sözcük yinelemeleri sıklığı 332, öteki yinelemeler sıklığı 21, ölçüsü serbest, dize sıklığı 86'dır.

30 Ağustos şiirinde: imge sıklığı 5, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 5, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 3, göndergesel anlam sıklığı 2, duygu değeri sıklığı 11, özel ad

sıklığı 4, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 3, ad aktarmaları sıklığı 5, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 4, sapma sıklığı 5, uyak (kafiye) sıklığı 12, ses yinelemeleri sıklığı 652, sözcük yinelemeleri sıklığı 126, öteki yinelemeler sıklığı 6, ölçüsü 11’li hece ölçüsü, dize sıklığı 24’tür.

Dolunayda Kurtlar (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 1, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 6, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 1, göndergesel anlam sıklığı 0, duygu değeri sıklığı 6, özel ad sıklığı 7, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 5, ad aktarmaları sıklığı 7, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 2, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 8, ses yinelemeleri sıklığı 530, sözcük yinelemeleri sıklığı 101, öteki yinelemeler sıklığı 3, ölçüsü 14’lü hece ölçüsü, dize sıklığı 16’dır.

Çocuk ve Resim (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 14, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 5, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 2, göndergesel anlam sıklığı 3, duygu değeri sıklığı 15, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 4, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 8, sapma sıklığı 8, uyak (kafiye) sıklığı 7, ses yinelemeleri sıklığı 671, sözcük yinelemeleri sıklığı 112, öteki yinelemeler sıklığı 5, ölçüsü serbest, dize sıklığı 22’dır.

Birlikte şiirinde: imge sıklığı 4, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 6, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 9, göndergesel anlam sıklığı 10, duygu değeri sıklığı 14, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 3, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 3, sapma sıklığı 3, uyak (kafiye) sıklığı 7, ses yinelemeleri sıklığı 568, sözcük yinelemeleri sıklığı 97, öteki yinelemeler sıklığı 11, ölçüsü serbest, dize sıklığı 23’tür.

Orman şiirinde: imge sıklığı 11, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 1, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 10, göndergesel anlam sıklığı 12, duygu değeri sıklığı 24, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 2, deyim aktarmaları sıklığı 4, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 6, sapma sıklığı 6, uyak (kafiye) sıklığı 13, ses yinelemeleri sıklığı 702, sözcük yinelemeleri sıklığı 122, öteki yinelemeler sıklığı 5, ölçüsü 11’li hece ölçüsü, dize sıklığı 26’dır.

Gün Doğuyor (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 9, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 0, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 10, göndergesel anlam sıklığı 1,

duygu değeri sıklığı 9, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 8, ad aktarmaları sıklığı 2, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 8, sapma sıklığı 8, uyak (kafiye) sıklığı 11, ses yinelemeleri sıklığı 517, sözcük yinelemeleri sıklığı 84, öteki yinelemeler sıklığı 1, ölçüsü 10'lu hece ölçüsü, dize sıklığı 22'dir.

Uçakla Yolculuk şiirinde: imge sıklığı 5, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 6, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 5, göndergesel anlam sıklığı 6, duygu değeri sıklığı 18, özel ad sıklığı 6, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 0, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 2, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 10, ses yinelemeleri sıklığı 534, sözcük yinelemeleri sıklığı 94, öteki yinelemeler sıklığı 2, ölçüsü 7'li hece ölçüsü, dize sıklığı 32'dir.

Kuşların Çektiği Kağrı şiirinde: imge sıklığı 4, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 16, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 1, göndergesel anlam sıklığı 20, duygu değeri sıklığı 17, özel ad sıklığı 2, kavram karşıtlığı sıklığı 4, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 4, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 1, sapma sıklığı 6, uyak (kafiye) sıklığı 10, ses yinelemeleri sıklığı 1103, sözcük yinelemeleri sıklığı 192, öteki yinelemeler sıklığı 7, ölçüsü serbest, dize sıklığı 42'dir.

Çanakkale şiirinde: imge sıklığı 4, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 10, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 9, göndergesel anlam sıklığı 2, duygu değeri sıklığı 14, özel ad sıklığı 2, kavram karşıtlığı sıklığı 6, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 6, ad aktarmaları sıklığı 3, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 4, sapma sıklığı 7, uyak (kafiye) sıklığı 6, ses yinelemeleri sıklığı 692, sözcük yinelemeleri sıklığı 116, öteki yinelemeler sıklığı 2, ölçüsü 14'lü hece ölçüsü, dize sıklığı 20'dir.

Uçurtma şiirinde: imge sıklığı 2, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 33, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 5, göndergesel anlam sıklığı 14, duygu değeri sıklığı 4, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 2, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 1, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 14, ses yinelemeleri sıklığı 648, sözcük yinelemeleri sıklığı 129, öteki yinelemeler sıklığı 7, ölçüsü serbest, dize sıklığı 42'dir.

Kanatların Çocuklar şiirinde: imge sıklığı 13, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 4, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 5, göndergesel anlam sıklığı 3, duygu değeri

sıklığı 24, özel ad sıklığı 1, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 13, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 9, sapma sıklığı 9, uyak (kafiye) sıklığı 8, ses yinelemeleri sıklığı 752, sözcük yinelemeleri sıklığı 111, öteki yinelemeler sıklığı 9, ölçüsü serbest, dize sıklığı 35'tir.

Karusel (Atlı Karınca) (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 5, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 12, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 4, göndergesel anlam sıklığı 13, duygu değeri sıklığı 18, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 2, deyim aktarmaları sıklığı 2, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 7, uyak (kafiye) sıklığı 15, ses yinelemeleri sıklığı 888, sözcük yinelemeleri sıklığı 154, öteki yinelemeler sıklığı 4, ölçüsü serbest, dize sıklığı 38'dir.

Sevgiyle şiirinde: imge sıklığı 0, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 1, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 0, göndergesel anlam sıklığı 6, duygu değeri sıklığı 8, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 1, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 0, uyak (kafiye) sıklığı 6, ses yinelemeleri sıklığı 339, sözcük yinelemeleri sıklığı 48, öteki yinelemeler sıklığı 8, ölçüsü serbest, dize sıklığı 14'tür.

Yıldız Yağmuru (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 13, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 26, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 6, göndergesel anlam sıklığı 44, duygu değeri sıklığı 42, özel ad sıklığı 3, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 18, ad aktarmaları sıklığı 2, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 6, sapma sıklığı 7, uyak (kafiye) sıklığı 19, ses yinelemeleri sıklığı 2351, sözcük yinelemeleri sıklığı 392, öteki yinelemeler sıklığı 10, ölçüsü serbest, dize sıklığı 108'dir.

Nineme Ninni şiirinde: imge sıklığı 3, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 10, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 6, göndergesel anlam sıklığı 16, duygu değeri sıklığı 17, özel ad sıklığı 1, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 3, ad aktarmaları sıklığı 7, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 2, sapma sıklığı 5, uyak (kafiye) sıklığı 8, ses yinelemeleri sıklığı 528, sözcük yinelemeleri sıklığı 97, öteki yinelemeler sıklığı 6, ölçüsü 8'li hece ölçüsü, dize sıklığı 28'dir.

Ozan (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 7, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 1, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 5, göndergesel anlam sıklığı 1, duygu

değeri sıklığı 10, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 1, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 3, sapma sıklığı 3, uyak (kafiye) sıklığı 5, ses yinelemeleri sıklığı 422, sözcük yinelemeleri sıklığı 70, öteki yinelemeler sıklığı 3, ölçüsü serbest, dize sıklığı 12'dir.

Mavi Portakal şiirinde: imge sıklığı 8, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 4, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 3, göndergesel anlam sıklığı 1, duygu değeri sıklığı 21, özel ad sıklığı 3, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 4, ad aktarmaları sıklığı 9, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 7, sapma sıklığı 7, uyak (kafiye) sıklığı 10, ses yinelemeleri sıklığı 759, sözcük yinelemeleri sıklığı 126, öteki yinelemeler sıklığı 3, ölçüsü serbest, dize sıklığı 30'dur.

Yürekler şiirinde: imge sıklığı 2, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 1, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 7, göndergesel anlam sıklığı 4, duygu değeri sıklığı 14, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 5, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 1, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 5, ses yinelemeleri sıklığı 370, sözcük yinelemeleri sıklığı 56, öteki yinelemeler sıklığı 6, ölçüsü 8'li hece ölçüsü, dize sıklığı 18'dir.

Kurtla Köpek şiirinde: imge sıklığı 2, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 32, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 2, göndergesel anlam sıklığı 32, duygu değeri sıklığı 28, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 6, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 16, ses yinelemeleri sıklığı 1176, sözcük yinelemeleri sıklığı 204, öteki yinelemeler sıklığı 4, ölçüsü serbest, dize sıklığı 40'tır.

Vatan Sevgisini İçten Duyanlar şiirinde: imge sıklığı 0, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 4, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 3, göndergesel anlam sıklığı 14, duygu değeri sıklığı 11, özel ad sıklığı 1, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 1, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 7, ses yinelemeleri sıklığı 520, sözcük yinelemeleri sıklığı 94, öteki yinelemeler sıklığı 1, ölçüsü 11'li hece ölçüsü, dize sıklığı 20'dir.

Alın Terinden Bir Deniz (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 4, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 2, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 3, göndergesel

anlam sıklığı 8, duygu değeri sıklığı 14, özel ad sıklığı 8, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 3, ad aktarmaları sıklığı 2, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 2, sapma sıklığı 3, uyak (kafiye) sıklığı 9, ses yinelemeleri sıklığı 460, sözcük yinelemeleri sıklığı 77, öteki yinelemeler sıklığı 5, ölçüsü 8'li hece ölçüsü, dize sıklığı 24'tür.

Bir Dünya Düşünürüm şiirinde: imge sıklığı 7, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 3, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 3, göndergesel anlam sıklığı 3, duygu değeri sıklığı 17, özel ad sıklığı 1, kavram karşıtlığı sıklığı 3, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 7, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 4, sapma sıklığı 4, uyak (kafiye) sıklığı 7, ses yinelemeleri sıklığı 613, sözcük yinelemeleri sıklığı 95, öteki yinelemeler sıklığı 5, ölçüsü serbest, dize sıklığı 24'tür.

Korku (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 4, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 10, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 5, göndergesel anlam sıklığı 15, duygu değeri sıklığı 15, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 0, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 6, uyak (kafiye) sıklığı 8, ses yinelemeleri sıklığı 427, sözcük yinelemeleri sıklığı 75, öteki yinelemeler sıklığı 4, ölçüsü serbest, dize sıklığı 20'dir.

Atatürk'ü Gördüm Düşümde şiirinde: imge sıklığı 1, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 6, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 2, göndergesel anlam sıklığı 4, duygu değeri sıklığı 5, özel ad sıklığı 3, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 1, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 0, uyak (kafiye) sıklığı 5, ses yinelemeleri sıklığı 361, sözcük yinelemeleri sıklığı 64, öteki yinelemeler sıklığı 6, ölçüsü serbest, dize sıklığı 20'dir.

Kitaplarla Kurulan Dostluk şiirinde: imge sıklığı 5, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 8, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 9, göndergesel anlam sıklığı 3, duygu değeri sıklığı 20, özel ad sıklığı 9, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 2, deyim aktarmaları sıklığı 9, ad aktarmaları sıklığı 5, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 3, sapma sıklığı 3, uyak (kafiye) sıklığı 13, ses yinelemeleri sıklığı 1015, sözcük yinelemeleri sıklığı 172, öteki yinelemeler sıklığı 14, ölçüsü serbest, dize sıklığı 48'dir.

Nasreddin Hoca Hikâyeleri (1-2) (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 0, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 57, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 0, göndergesel anlam sıklığı 60, duygu değeri sıklığı 14, özel ad sıklığı 4, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 4, ad aktarmaları sıklığı 4, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 23, ses yinelemeleri sıklığı 1756, sözcük yinelemeleri sıklığı 357, öteki yinelemeler sıklığı 9, ölçüsü 11'li hece ölçüsü, dize sıklığı 72'dir.

Eşek ve Köpek (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 0, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 27, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 0, göndergesel anlam sıklığı 36, duygu değeri sıklığı 11, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 8, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 0, uyak (kafiye) sıklığı 16, ses yinelemeleri sıklığı 1116, sözcük yinelemeleri sıklığı 196, öteki yinelemeler sıklığı 1, ölçüsü serbest, dize sıklığı 36'dır.

Türkiye'm, Anayurdum, Sebeğim, Çarem şiirinde: imge sıklığı 6, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 6, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 2, göndergesel anlam sıklığı 10, duygu değeri sıklığı 17, özel ad sıklığı 2, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 7, ad aktarmaları sıklığı 2, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 1, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 6, ses yinelemeleri sıklığı 757, sözcük yinelemeleri sıklığı 113, öteki yinelemeler sıklığı 5, ölçüsü serbest, dize sıklığı 24'tür.

Bu Sabah Hava Berrak şiirinde: imge sıklığı 8, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 2, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 6, göndergesel anlam sıklığı 7, duygu değeri sıklığı 16, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 6, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 4, sapma sıklığı 4, uyak (kafiye) sıklığı 3, ses yinelemeleri sıklığı 584, sözcük yinelemeleri sıklığı 96, öteki yinelemeler sıklığı 6, ölçüsü serbest, dize sıklığı 26'dır.

İstanbul şiirinde: imge sıklığı 6, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 5, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 4, göndergesel anlam sıklığı 18, duygu değeri sıklığı 12, özel ad sıklığı 15, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 2, deyim aktarmaları sıklığı 1, ad aktarmaları sıklığı 12, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 1, sapma sıklığı 3, uyak (kafiye)

sıklığı 10, ses yinelemeleri sıklığı 966, sözcük yinelemeleri sıklığı 175, öteki yinelemeler sıklığı 8, ölçüsü serbest, dize sıklığı 40'tır.

Akşehir'de Bir Fil şiirinde: imge sıklığı 1, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 34, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 0, göndergesel anlam sıklığı 42, duygu değeri sıklığı 26, özel ad sıklığı 4, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 11, ad aktarmaları sıklığı 3, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 1, sapma sıklığı 3, uyak (kafiye) sıklığı 23, ses yinelemeleri sıklığı 1602, sözcük yinelemeleri sıklığı 288, öteki yinelemeler sıklığı 5, ölçüsü serbest, dize sıklığı 64'tür.

Sevgi Kurtaracak Bizi şiirinde: imge sıklığı 5, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 7, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 3, göndergesel anlam sıklığı 15, duygu değeri sıklığı 25, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 3, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 6, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 2, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 9, ses yinelemeleri sıklığı 803, sözcük yinelemeleri sıklığı 129, öteki yinelemeler sıklığı 10, ölçüsü serbest, dize sıklığı 30'dur.

Rüzgâr şiirinde: imge sıklığı 10, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 9, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 6, göndergesel anlam sıklığı 3, duygu değeri sıklığı 17, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 12, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 6, ses yinelemeleri sıklığı 677, sözcük yinelemeleri sıklığı 104, öteki yinelemeler sıklığı 4, ölçüsü serbest, dize sıklığı 28'dir.

Bayrak şiirinde: imge sıklığı 10, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 10, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 2, göndergesel anlam sıklığı 3, duygu değeri sıklığı 16, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 6, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 1, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 12, ses yinelemeleri sıklığı 651, sözcük yinelemeleri sıklığı 108, öteki yinelemeler sıklığı 7, ölçüsü serbest, dize sıklığı 25'tir.

Harman Yerinde şiirinde: imge sıklığı 1, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 3, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 0, göndergesel anlam sıklığı 7, duygu değeri sıklığı 10, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 2, ad aktarmaları sıklığı 3, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 1, uyak

(kafiye) sıklığı 8, ses yinelemeleri sıklığı 534, sözcük yinelemeleri sıklığı 74, öteki yinelemeler sıklığı 2, ölçüsü 14'lü hece ölçüsü, dize sıklığı 16'dır.

Vaktini Boş Geçirme! (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 3, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 8, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 5, göndergesel anlam sıklığı 9, duygu değeri sıklığı 5, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 2, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 0, uyak (kafiye) sıklığı 6, ses yinelemeleri sıklığı 334, sözcük yinelemeleri sıklığı 74, öteki yinelemeler sıklığı 8, ölçüsü 7'li hece ölçüsü, dize sıklığı 20'dir.

Ay Şairi şiirinde: imge sıklığı 6, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 4, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 9, göndergesel anlam sıklığı 9, duygu değeri sıklığı 13, özel ad sıklığı 1, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 3, ad aktarmaları sıklığı 1, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 2, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 8, ses yinelemeleri sıklığı 429, sözcük yinelemeleri sıklığı 70, öteki yinelemeler sıklığı 3, ölçüsü serbest, dize sıklığı 24'tür.

Kara Tren şiirinde: imge sıklığı 0, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 2, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 2, göndergesel anlam sıklığı 3, duygu değeri sıklığı 4, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 1, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 4, ses yinelemeleri sıklığı 428, sözcük yinelemeleri sıklığı 81, öteki yinelemeler sıklığı 2, ölçüsü serbest, dize sıklığı 16'dır.

O Geliyor şiirinde: imge sıklığı 9, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 9, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 6, göndergesel anlam sıklığı 4, duygu değeri sıklığı 23, özel ad sıklığı 4, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 5, deyim aktarmaları sıklığı 7, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 2, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 17, ses yinelemeleri sıklığı 1023, sözcük yinelemeleri sıklığı 199, öteki yinelemeler sıklığı 10, ölçüsü serbest, dize sıklığı 43'tür.

Gurbet şiirinde: imge sıklığı 6, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 4, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 6, göndergesel anlam sıklığı 0, duygu değeri sıklığı 7, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 7, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 4, sapma sıklığı 4, uyak (kafiye)

sıklığı 5, ses yinelemeleri sıklığı 311, sözcük yinelemeleri sıklığı 51, öteki yinelemeler sıklığı 1, ölçüsü 11’li hece ölçüsü, dize sıklığı 12’dir.

Sanat şiirinde: imge sıklığı 3, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 3, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 1, göndergesel anlam sıklığı 7, duygu değeri sıklığı 12, özel ad sıklığı 1, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 2, deyim aktarmaları sıklığı 1, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 0, uyak (kafiye) sıklığı 12, ses yinelemeleri sıklığı 808, sözcük yinelemeleri sıklığı 141, öteki yinelemeler sıklığı 1, ölçüsü 14’lü hece ölçüsü, dize sıklığı 24’tür.

Anadolu Uygarlıkları şiirinde: imge sıklığı 6, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 3, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 1, göndergesel anlam sıklığı 2, duygu değeri sıklığı 5, özel ad sıklığı 7, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 4, ad aktarmaları sıklığı 3, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 2, sapma sıklığı 3, uyak (kafiye) sıklığı 4, ses yinelemeleri sıklığı 514, sözcük yinelemeleri sıklığı 92, öteki yinelemeler sıklığı 7, ölçüsü serbest, dize sıklığı 16’dır.

Geçen Zaman şiirinde: imge sıklığı 8, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 11, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 3, göndergesel anlam sıklığı 13, duygu değeri sıklığı 12, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 1, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 8, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 0, uyak (kafiye) sıklığı 7, ses yinelemeleri sıklığı 602, sözcük yinelemeleri sıklığı 94, öteki yinelemeler sıklığı 6, ölçüsü serbest, dize sıklığı 22’dir.

Bursa’da Zaman (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 18, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 2, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 12, göndergesel anlam sıklığı 5, duygu değeri sıklığı 34, özel ad sıklığı 6, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 1, deyim aktarmaları sıklığı 16, ad aktarmaları sıklığı 6, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 15, sapma sıklığı 16, uyak (kafiye) sıklığı 22, ses yinelemeleri sıklığı 1151, sözcük yinelemeleri sıklığı 200, öteki yinelemeler sıklığı 6, ölçüsü 11’li hece ölçüsü, dize sıklığı 44’tür.

Gül’ü İncitme Gönül şiirinde: imge sıklığı 6, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 14, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 7, göndergesel anlam sıklığı 6, duygu değeri sıklığı 15, özel ad sıklığı 1, kavram karşıtlığı sıklığı 2, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı

8, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 4, sapma sıklığı 4, uyak (kafiye) sıklığı 8, ses yinelenmeleri sıklığı 391, sözcük yinelenmeleri sıklığı 76, öteki yinelenmeler sıklığı 2, ölçüsü 7'li hece ölçüsü, dize sıklığı 24'tür.

Eşekle Tilki (Serbest Okuma Metni) şiirinde: imge sıklığı 0, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 48, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 0, göndergesel anlam sıklığı 47, duygu değeri sıklığı 28, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 2, deyim aktarmaları sıklığı 11, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 1, uyak (kafiye) sıklığı 24, ses yinelenmeleri sıklığı 1681, sözcük yinelenmeleri sıklığı 323, öteki yinelenmeler sıklığı 4, ölçüsü 14'lü hece ölçüsü, dize sıklığı 62'dir.

Özgürlük şiirinde: imge sıklığı 0, konuşulan dilden yararlanma sıklığı 4, kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 3, göndergesel anlam sıklığı 11, duygu değeri sıklığı 9, özel ad sıklığı 0, kavram karşıtlığı sıklığı 0, benzetme sıklığı 0, deyim aktarmaları sıklığı 3, ad aktarmaları sıklığı 0, alışılmamış bağdaştırmalar sıklığı 0, sapma sıklığı 2, uyak (kafiye) sıklığı 6, ses yinelenmeleri sıklığı 471, sözcük yinelenmeleri sıklığı 73, öteki yinelenmeler sıklığı 2, ölçüsü serbest, dize sıklığı 21'dir.

Şiirlerde dil bilimsel öğelerin bulunma durumuna genel dağılım tablosu üzerinden bakmak daha geniş bir okuma olanağı sunmaktadır. Bulgular bölümündeki başlıklarda yer yer açıklama ve değerlendirmelerde bulunduğu gibi; incelenen kimi dil bilimsel unsurlar (imge, alışılmamış bağdaştırma gibi) şiirlerin niteliklerine dair ipucu verirken, kimi unsurlar (kısa ve eksilteli anlatım, göndergesel anlam gibi) tek başlarına şiire dair hiçbir şey söylememektedir. Bu dilsel öğeleri genel tablo üzerinde yan yana görmek bu anlamda önemlidir.

Her şiir kendine özgüdür. Bu anlamda; dil bilimsel başlıkların her birinin ayrı ayrı değerlendirilmesi, genel sıklık tablolarıyla birlikte, örnekler ve diğer bilgilerin yer aldığı başlıklara özel bulgular üzerinden çalışmanın okunması daha sağlıklı olabilir. Çalışmada ses bilimsel, biçim bilimsel, anlam bilimsel gibi dile ait bütün alanları kapsayan bir araştırma yapıldığından başlıklara ait sıklıkların tamamının aynı istatistiki toplam üzerinden yorumlanması pek doğru olmayacaktır. Bu yüzden çalışma sonunda, verileri bir arada görmek adına dil bilimsel başlıkların tamamına ait sıklıkların yer aldığı genel

sıklık dağılımlarını gösteren tablolar sunulmuş, sayısal olarak aralarındaki farka daha geniş bir çerçeveden bakma olanağı sağlanmıştır.

Umberto Eco, “istatistik, eğer bir adam günde iki tavuk yiyor, bir başkası hiç yemiyorsa, her birinin günde bir tavuk yediğini söyleyen bilim dalıdır” demektedir. Nitel bir çalışmada nicel veriler araştırmaları daima desteklemektedir. Eco’nun ifade ettiği durum, şiir söz konusu olunca anlam kazanabilir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlere ait dil bilimsel veriler, şiirlerin niteliklerine dair değerlendirme imkânı sunmakta fakat bütün istatistiki verilerin bulunmasıyla bile söz konusu şiir olunca eksik bir yan mutlaka kalabilmektedir. Yazınsal alanda özellikle şiir metinleri, çoğu zaman kendine özgü – bazen tanımlanamayan- çok farklı dinamikler taşımakta, sayılarla-verilerle değil ancak ve ancak okurla karşı karşıya gelince bu dinamikler görünür olabilmektedir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde yer alan dil bilimsel unsurların araştırıldığı bu çalışmada da şiirlerin bu büyüğü yanını unutmadan değerlendirme yapmak ve istatistiki verilerle birlikte her başlık için ufak da olsa yorum farkına alan açmak daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Şiir dilini dil bilimsel unsurlar aracılığıyla inceleyerek öğrencilerin Türkçe derslerinde metinler yoluyla nasıl bir “dil” ile karşı karşıya olduklarını betimlemeyi amaçlayan bu çalışmada, Türkçe ders kitapları ve ders kitaplarındaki şiirler incelemeye alınarak “*Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirler, içerik-öz ve sunuluş açısından hangi dil bilimsel özelliklere sahiptir?*” sorusuna cevap aranmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2018-2019 eğitim öğretim döneminde okutulmak üzere onaylanan Türkçe ders kitapları, Doğan Aksan’ın “*Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*” kitabındaki başlıklara uygun olarak incelenmiş ve çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayanarak sunulan öneriler aşağıda yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bir eğitim öğretim döneminde sınıf düzeyleri için onaylanan kitap sayılarının farklı olduğu gözlenmiştir. 6 ve 7. sınıflarda onaylanan üçer kitap ile yıl boyunca okutulacak ders kitapları arasında seçim yapma şansı bulunurken 5 ve 8. sınıflarda okutulması uygun görülen tek kitap olduğu görülmüştür. Şiirlerde yer alan dil bilimsel göstergeler açısından 6. sınıf Eksen Yayınları kitabının diğer 6. sınıf kitaplarından daha başarılı olduğu, kitaplar arasında seçim yapabilme hususunun bu anlamda önem kazandığı söylenebilir.
- Türkçe ders kitaplarından 5’i Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına aitken, özel yayınevlerine ait 3 kitap olduğu görülmüştür. Bu yayınevleri; Eksen, Ekoyay ve Dersdestek Yayınlarıdır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 5, 6, 8 ve iki adet 7. sınıf kitaplarının kolektif-ortaklaşa bir çalışma olduğu görülürken özel yayınevlerine ait 6. sınıf Eksen ve Ekoyay Yayınları ve 7. sınıf Dersdestek Yayınları kitaplarının tek bir yazar tarafından yazıldığı gözlenmiştir. Kitapların tek ya da çok yazarlı olmasının nitelik sorununun bir parçası olduğu belirtilebilir. Kitaplara genel olarak bakıldığında çok yazarlı Millî Eğitim Bakanlığı

Yayınlarına ait kitapların tamamının dil bilimsel anlamda güçlü metinlere sahip olmadıkları, özellikle 7. sınıf kitaplarındaki metinlerin bu konuda çok yetersiz kaldıkları görülmüştür.

- İncelenen Türkçe ders kitaplarında ikisi ortak şiir olmak üzere toplam 64 şiir vardır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 5. sınıf kitabında 8, 6. sınıf kitabında 5, 8. sınıf kitabında 9, 7. sınıf kitaplarında ise altışar şiir bulunmaktadır. Eksen Yayınları 6. sınıf kitabında 8, Ekoyay Yayınları 6. sınıf kitabında 15, Dersdestek Yayınları 7. sınıf kitabında ise 7 şiir yer almaktadır. Şiir sayılarına bakıldığında Ekoyay Yayınları dışında bu sayıların yeterli olmadığı belirtilebilir. Dil ve anlatım açısından kendine has özellikleri bulunan ve bu özellikleriyle dil becerilerinin gelişimine çok büyük katkıları olan şiirlerin Türkçe ders kitaplarında yeterince yer bulmadıkları görülmüştür.
- Türkçe ders kitaplarındaki 64 şiirin 28 tanesi Millî Kültürümüz, Erdemler, Millî Mücadele ve Atatürk temalarında bulunmaktadır. Şiir türünün sınıf düzeylerinde temalara eşit dağıtılmadığı, geniş bir anlam çerçevesi sunmasına rağmen çoğu temada şiire yer verilmediği görülmüş; bunun hem konu alanı geniş temalar hem de şiir türü açısından bir eksiklik yarattığı gözlenmiştir.
- Türkçe ders kitaplarında serbest okuma metni olarak yer alan şiir sayısı 16'dır. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf Türkçe ders kitabının etkinliklerle işlenen şiir sayısının en düşük olduğu kitap olduğu görülmüştür, kitaptaki 6 şiirden 2'si serbest okuma metnidir. Ders kitaplarında, ders içi etkinliklerle işlenen şiir sayısı toplamı 48'dir. Dört sınıf düzeyinde incelenen 8 Türkçe ders kitabında öğrencilerin öğretmen ile birlikte işlediği şiir sayısının yeterli olmadığı, şiirlerin dil bilimsel özellikleri de dikkate alındığında ders kitabı yazarları tarafından şiirin-şiir okumanın bir serbest zaman etkinliği aracı olarak görüldüğü söylenebilir.
- Kitaplarda birden fazla şiiri bulunan şair sayısının 16, bu şairlere ait şiir sayıları toplamının ise 35 olduğu görülmüştür. Kitaplarda en fazla şiiri bulunan şairler, Orhan Veli Kanık ve Bahtiyar Vahapzade'dir. Türkçe ders kitaplarında 45 farklı

şairin şiirleri bulunmaktadır. Türkçe ders kitaplarındaki bu çeşitliliğin yeterli düzeyde olmadığı, şiirlerin niteliklerini de bir anlamda belirleyen yazar konusuna yeterince önem verilmediği gözlenmiştir. Türk Edebiyatının şiir türü açısından zenginliği göz önüne alındığında Türkçe ders kitaplarının bu anlamda ne denli eksik ve zayıf kaldığı görülebilmektedir.

- Türkçe ders kitaplarında 342 imge saptanmıştır. İmge sıklığının en yüksek olduğu kitapların Ekoyay ve Eksen Yayınlarına ait 6. sınıf ders kitapları olduğu görülmüştür. Şiir sayıları dikkate alınarak yapılan değerlendirmede Eksen Yayınları kitabındaki şiirlerin incelenen Türkçe ders kitaplarındaki şiirler arasında imge yönünden en yoğun; Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf ders kitabındaki şiirlerin ise imge yönünden en zayıf şiirler oldukları görülmüştür. Şiirdeki en önemli anlam olayı olarak görülebilecek imgenin sınıflar düzeyinde anlamlı bir artış göstermediği, özellikle 7. sınıf kitaplarındaki şiirlerin imge yönünden çok zayıf kaldığı gözlenmiştir. Şiirlerdeki imge sıklıklarına bakıldığında kimi şiirlerde 20'den fazla imge bulunurken incelenen 9 şiirde imgeye rastlanmamıştır. Bu durumun şiirlerin nitelikleri bakımından çok önemli bir gösterge olduğu söylenebilir. İmge bulundurmayan 9 şiirin 4'ü ders içi etkinliklerle işlenen şiirler arasındadır. Cahit Sıtkı Tarancı'ya ait Çocukluk ve Bu Sabah Hava Berrak, Bedri Rahmi Eyüboğlu'na ait Türküler Dolusu ve Mavi Portakal, Orhan Veli Kanık'a ait Gün Doğuyor, Ülkü Tamer'e ait Yıldız Yağmuru, Cahit Külebi'ye ait Rüzgâr, Ahmet Hamdi Tanpınar'a ait Bursa'da Zaman şiirlerinin imge yoğunluğu ve anlam olanakları bakımından 64 şiir arasındaki en güçlü şiirler konumunda oldukları görülmüştür. Türk Edebiyatının önemli şairlerine ait şiirlerin, imge başlığı ile birlikte incelemeye alınan diğer bütün dil bilimsel başlıklarda zengin bir içerik sundukları saptanmıştır. Kitaplarda serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerin de imge bakımından zengin oldukları gözlenmiştir. Bütün şiirler arasından imge yönünden en zengin 3 şiirin ders kitaplarında serbest okuma metni olarak yer aldığı görülmüştür.
- Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde konuşulan dilden yararlanma sıklığı 641'dir. Ekoyay Yayınları 6. sınıf ve Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait iki adet 7. sınıf kitaplarının en yüksek sıklığa sahip oldukları görülmüştür. Şiirlerde kullanılan günlük dilin daha çok sanatsız dil kullanımı şeklinde olduğu gözlenmiştir. Sınıf

düzeyleri dikkate alındığında anlamlı bir artışın olmadığı, 5 ve 8. sınıf ders kitaplarındaki günlük dil kullanımının neredeyse eşit olduğu saptanmıştır.

- Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde kısa ve eksilteli anlatım sıklığı 285'tir. Kısa ve eksilteli anlatım sıklığının en düşük olduğu sınıf düzeyinin 7. sınıf olduğu, kısa ve eksilteli anlatım yönünden en zengin şiirlere sahip kitabın ise 5. sınıf ders kitabı olduğu görülmüştür. Kısa ve eksilteli anlatımın yerinde ve doğru kullanımının başarılı şiirin en önemli anahtarlarından olduğu düşünüldüğünde 7. sınıflara ait kitapların bu dil bilimsel özellik bakımından eksik kaldıkları gözlenmiştir.
- Göstergelerin anlam özelliklerine bakıldığında; göndergesel anlamın 749, duygu değerine sahip ifadelerin 928, özel adların 127, kavram karşıtlığının 67 sıklıkta kullanıldığı saptanmıştır. Temel anlam olarak tanımlanabilecek olan göndergesel anlam sıklığı, şiirlerin çağrışım alanı açısından fikir vermektedir. Eksen Yayınları imge yoğunluğunun en fazla olduğu şiirlere sahip kitap konumunda olduğundan göndergeel anlam sıklığı düşüktür. Türküler Dolusu, Yüksek Evde Oturanın Türküsü, Yıldız Yağmuru gibi kimi şiirlerin göndergesel anlamın yoğunlukta olduğu fakat aynı zamanda anlam olanakları geniş imge yüklü şiirler konumunda oldukları gözlenmiştir. Ders kitaplarında saptanan duygu değeri ifadeleri toplamı 928'dir. Ekoyay Yayınları 6. sınıf ve Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 8. sınıf ders kitapları sıklığın en yüksek olduğu kitaplardır. Şiirlerdeki duygu değeri düzeyleri incelendiğinde; Vatan Destanı, Türküler Dolusu, Orman, Kanatların Çocuklar, Yıldız Yağmuru, Mavi Portakal, Sevgi Kurtaracak Bizi, O Geliyor, Bursa'da Zaman şiirlerinin en yüksek sıklıklara sahip oldukları görülmüştür. Türkçe ders kitaplarında bulunan 18 şiirin, duygu değeri bağlamında, okunurken tamamen olumlu çağrışımlar uyandırdığı, bu şiirlerin çoğunda doğadaki tasarımlardan yararlandığı görülmüştür. Çocuk, sevgi, güzel, çiçek, kuş, güneş gibi insanda olumlu tasarımlar yaratan sözcüklerin en sık kullanılan sözcükler arasında oldukları saptanmıştır. Ders kitaplarındaki şiirlerde kullanılan özel ad toplamı 127'dir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin 29'unda özel ad kullanılmadığı görülmüştür. Tarihi şahsiyet-yer-olay isimlerinin toplam sıklık içindeki sayısı 64'tür. Kitaplardaki şiirlerde kullanılan özel adların yarısının tarihi şahsiyet-yer-olay isimlerinden oluştuğu gözlenmiştir. Ders kitaplarındaki şiirlerde kullanılan kavram karşıtı sözcüklerin toplamı ise 67'dir. 27 şiirde karşıt anlamlı sözcüklere

rastlanmamıştır. Karşıtlıkların dilde çok önemli bir yer tuttuğu düşünüldüğünde bu sayının yetersiz olduğu görülebilir. İncelenen şiirlerde daha çok gece-gündüz, ağlamak-gülmek gibi basit karşıtlıkların kullanıldığı gözlenmiştir.

- Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde saptanan benzetme sıklığı toplamı 65'tir. Sıklığın düşük olduğu dört kitapta benzetme sayısı toplamı 14 iken, geri kalan 51 benzetme örneğinin diğer dört kitapta toplandığı görülmüştür. Ders kitaplarındaki 35 şiirde benzetme örneğinin bulunmadığı görülmüştür.
- Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirlerde deyim aktarması (kişileştirme, konuşurma, somutlaştırma, açık eğretilme, kapalı eğretilme) sıklığı 372 olarak saptanmıştır. En geniş dil bilimsel başlıklardan olan deyim aktarmalarının incelenen ders kitaplarındaki şiirlerde tıpkı imge gibi yeterli düzeyde kullanılmadığı görülmüştür. Dersdestek ve Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1727) 7. sınıf kitaplarının en düşük deyim aktarmaları sıklığına sahip kitaplar oldukları gözlenmiştir. 7. sınıf kitabındaki şiirlerde bulunan deyim aktarmaları sayısının, 5. sınıflara ait kitaptaki sıklığın yarısı kadar olduğu görülmüş; 7. sınıf düzeyindeki bir kitapta, deyim aktarmaları gibi çok geniş sayılabilecek dil olayının 5. sınıf kitabındaki şiirlerden daha az yer alması dikkat çekmiştir.
- Türkçe ders kitaplarındaki ad aktarması sıklığı 120'dir. İmge, alışılmamış bağdaştırma, benzetme, deyim aktarmaları gibi şiir sanatında önemli bir yeri olan ad aktarmalarından Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde yeterince yararlanılmadığı gözlenmiştir. Genel olarak anlam olanakları ile ilgili dil bilimsel başlıklarda iyi bir konumda olan Eksen Yayınları 6.sınıf ders kitabının en yüksek ad aktarması sıklığına sahip olduğu görülmüştür. Dersdestek Yayınları 7. sınıf ders kitabı ise sıklığın en düşük olduğu kitap konumundadır. İncelemeye alınan kitaplardaki 22 şiirde ad aktarması örneğine rastlanmamış; Mustafa Kemal'in Kağnısı, Anadolu, Nineme Ninni şiirlerinin ad aktarması sıklığının en yüksek olduğu şiirler oldukları görülmüştür.
- Ders kitaplarındaki şiirlerde alışılmamış bağdaştırma sıklığı 150 olarak saptanmıştır. Kitaplardaki şiirlerde orijinal kullanımların yanında alışılmamış

bağdaştırmanın bulunmadığı şiirlere de rastlanmıştır. Alışılmamış bağdaştırmanın en düşük olduğu kitapların çoğu anlam özellikli başlıklarda olduğu gibi 7. sınıf kitapları olduğu görülmüştür. Üç adet 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki toplam alışılmamış bağdaştırma sayısı 20, 6. sınıflara ait üç adet ders kitabındaki toplam sıklık ise 89 olarak saptanmıştır. Alışılmamış bağdaştırmalar yönünden en zengin şiirlerin Eksen Yayınları 6. sınıf ders kitabındaki şiirler oldukları görülmüştür. Çocuk ve Resim, Gün Doğuyor, Kanatların Çocuklar şiirleri alışılmamış bağdaştırmanın yüksek olduğu şiirlerdir. Şiirler arasında en yüksek sıklığa sahip şiirin Bursa'da Zaman olduğu; şiirdeki alışılmamış bağdaştırma sayısının, 8. sınıf kitabında bulunan alışılmamış bağdaştırma sıklığının yarısından, beş adet Türkçe ders kitabındaki toplam sıklıktan fazla olduğu görülmüştür.

- Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde sözcüksel, biçim bilimsel, anlam bilimsel, sessel ve öteki (söz dizimsel, yazınsal, özel adlarla ilgili) sapmaların sıklık toplamı 221'dir. Sapma sıklığı 5.sınıflara ait bir adet ders kitabında 27 iken, üç adet 7.sınıf ders kitabındaki sapma sıklığı toplamının 37 olduğu gözlenmiştir. Alt sınıflardan üst sınıflara doğru artması beklenen dil bilimsel başlıklardan olan sapmanın da diğer (imge, alışılmamış bağdaştırma vs.) başlıklarda olduğu gibi sınıf düzeylerinde anlamlı bir artış göstermediği gözlenmiştir. Sapma yönünden en zengin şiirlerin Eksen Yayınlarına ait 6.sınıf ders kitabında olduğu görülmüştür. Bursa'da Zaman şiirinin birçok başlıkta olduğu gibi bu başlıkta da en yüksek sıklığa sahip olduğu gözlenmiştir. Sapmanın serbest okuma metni olarak yer alan şiirlerdeki sıklığının 67 ile toplam sıklığın 3'te 1'i oranında olduğu saptanmıştır. Özellikle alt sınıflarda bir öğretici tarafından açıklanmaya ihtiyaç duyulan bu tarz dil bilimsel özelliklerin ders kitabı yazarları tarafından şiir seçimlerinde göz ardı edildiği görülmüştür.
- Ses öğelerinin dağılımı incelendiğinde uyak (kafiye) sıklığının 608, ses yinelemeleri sıklığının 48818, sözcük yinelemeleri sıklığının 8516, öteki yinelemeler sıklığının 327, ölçülü şiir sıklığının 27 olduğu saptanmıştır. Uyağın en yoğun olduğu Türkçe ders kitabı 8. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait ders kitabıdır. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlere bakıldığında uyak kullanımının başarılı şiirlerde bir ahenk unsuru olduğu, kulağı tırmalamadığı görülürken; kimi şiirlerde gereksiz tekrarlar ve anlamsız-uyumsuz sözcüklerle

uyak (kafiye) oluşturulmaya çalışıldığı gözlenmiştir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde kullanılan ses yinelemeleri toplamı 48818'dir. En yüksek sıklığa sahip seslerin a, e, i, r ve n sesleri, en az kullanılan seslerin ise v, c, ö, p, f, j sesleri olduğu görülmüştür. Ses sıklıkları sınıflandırmalarla incelendiğinde; ünsüzlerin ünlülerden, kalın ünlülerin ince ünlülerden, düz ünlülerin yuvarlak ünlülerden, geniş ünlülerin dar ünlülerden daha yüksek sıklığa sahip oldukları görülmüştür. Ünsüzler sınıfında ise; sedalı (ötümlü-tonlu) seslerin sedasız (ötümsüz-tonsuz) seslerden, sürekli seslerin süreksiz seslerden yüksek olduğu; çıkış yerine göre ise ön damak ve diş ünsüzlerinin en yüksek sıklık düzeyinde oldukları gözlenmiştir. Ortaokul dönemi çocuklarına hitap eden ve daha çok olumlu tasarımlı sözcüklerin kullanıldığı metinlerde sedalı-yumuşak ve sürekli ünsüzlerin -bütün kitaplarda ve şiirlerde-, sedasız ve süreksiz ünsüzlere oranla yüksek düzeyde oldukları görülmüştür. Türkçe ders kitaplarında sözcük sıklığı 8516, şiirlerin sözcük sıklığı ortalaması ise 133 olarak saptanmıştır. Ders kitaplarındaki şiirlerde: bir, bu, var, ne, her, çocuk, sen, ben, ol-, gör, yürek, gün sözcüklerinin en çok kullanılan sözcükler oldukları gözlenmiştir. Çocuklarda güzel duygular uyandıran; çocuk, sevgi, güzel, çiçek, gülmek, kuş gibi olumlu tasarımlara sahip sözcükler ve gökyüzü, bulut, yağmur, su, orman, ağaç gibi doğayı yansıtan sözcüklerin şiirlerde sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Kitaplardaki şiirlerde öteki yinelemeler sıklığı 327'dir. Ders kitaplarındaki öteki yinelemelere bakıldığında kullanımların ikiye ayrıldığı; kimi şiirlerde yineleme unsurunun güçlü bir ahenk yarattığı kimi şiirlerde ise gereksiz tekrarlar olarak belirdiği gözlenmiştir. Türküler Dolusu, Birlikte, Kanatların Çocuklar, Yıldız Yağmuru, Kitaplarla Kurulan Dostluk şiirleri öteki yinelemelerin yoğun olduğu şiirlerdir. Türkçe ders kitaplarında ölçülü şiir sıklığının 27 olduğu görülmüştür. Ders kitaplarındaki şiirlerin 37'si serbest ölçü, 27'si hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirlerde en sık kullanılan ölçünün 11'li hece ölçüsü olduğu görülmüştür. Anlam ve söyleyişin bir bütün olduğu düşünüldüğünde incelemeye alınan şiirlerde anlam yönünden eksik olan metinlerin genel olarak söyleyiş özellikleri bakımından da yetersiz oldukları gözlenmiştir.

- Bir biçim özelliği olarak Türkçe ders kitaplarındaki dize sıklığı 1955 olarak saptanmıştır. Dize sıklığı şiir sayısı üzerinden değerlendirildiğinde en yüksek dize

sıklığı oranının 37 ile 7. sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (dizi sayısı: 1728) kitabında olduğu görülmüştür. Şiir uzunluklarının çocukların dikkatini konuya verme hususunda önemli olduğu düşünüldüğünde incelemeye alınan şiirlerin bazılarının gereksiz tekrarlardan-şiirsellikten uzak ifadeler yığınınından ibaret olduğu gözlenmiştir. Türkçe ders kitaplarındaki şiirler arasında en yüksek dize sıklığına sahip şiir Yıldız Yağmuru'dur, incelenen şiirler arasında dilsel yönden başarılı örneklerden olan şiirde 108 dize olduğu görülmüştür. Mustafa Kemal'in Kağnısı, Arıyorum, Türküler Dolusu şiirleri sıklığın yüksek olduğu şiirlerdendir. Ders kitaplarındaki şiirlerin 22 tanesi dörtlükler halinde yazılmış, kitaplarda hikâye edici tarzda 7 şiir, fabl örneği olarak 3 şiir olduğu görülmüştür. Ders kitaplarında 5 şiir kısaltılarak yer almış, görsel olarak çocukların dikkatini çekebilecek somut şiir örneğine yer verilmediği gözlenmiştir.

- Dil bilimsel başlıkların tamamı değerlendirildiğinde 8. sınıf Türkçe ders kitabında serbest okuma metni olarak yer alan Bursa'da Zaman şiirinin bütün şiirler arasındaki en başarılı-dilsel yönden en zengin şiir konumunda olduğu görülmüştür.

5.2. Öneriler

- Bir eğitim öğretim yılı için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanacak olan Türkçe ders kitaplarının sınıflar düzeyindeki sayısı belirli ölçütlere göre yeniden düzenlenebilir ve bu düzenleme ile okutulması uygun görülen kitap sayısının her sınıf düzeyinde eşit olması sağlanabilir.
- En önemli eğitim öğretim materyali olarak görülebilecek ders kitaplarının tek bir yazar tarafından yazılması-yazılmış olması hususu dikkat çekicidir. Ders kitaplarının kolektif bir çalışmanın ürünü olması gerektiği konusu önemlidir. Millî Eğitim Bakanlığının Türkçe ders kitaplarının hazırlanma sürecine daha çok dâhil olduğu bir sistemde yetkin kişilerden oluşan kurullarla daha nitelikli kitaplar hazırlanabilir.

- Türkçe ders kitaplarındaki şiir sayısı artırılmalıdır. İncelenen şiirler arasında serbest okuma metni olarak yer alan şiir sayısının yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ders içi etkinliklerle işleyeceği şiir sayısına dikkat edilmeli; serbest okuma metni olarak yer alacak şiirler özenle seçilmeli, şiirlerin dil bilimsel nitelikleri bu seçimde ölçüt olmalıdır.
- Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler öğrencilerin dillerini eğitirken, kişilikleri ve dünyalarını da eğitmektedir. Ders kitaplarına alınacak şiirlerin biçim ve içerik özellikleri bakımından türünün iyi bir örneği konumunda olmalarına dikkat edilmeli, şiir metinlerinin seçiminde daha özenli davranılmalıdır.
- İncelenen ders kitaplarına ve şiirlere bakıldığında dikkati çeken en önemli konunun “nitelik” olduğu belirtilebilir. Ses bilimsel, biçim bilimsel, anlam bilimsel gibi şiir dilinin bütün alanlarıyla ele alındığı bu çalışmada; Türk Edebiyatının önemli şairlerine ait şiirlerin bütün inceleme alanlarında başarılı birer örnek olduklarını belirtmek gerekir. Ahmet Hamdi Tanpınar, Attila İlhan, Orhan Veli Kanık, Cahit Külebi, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Ülkü Tamer gibi edebiyatımızın önemli isimlerine ait şiirlerin dilsel anlamda en doyurucu şiirler oldukları görülmüştür. “Çağdaşlarının ve gelecek kuşakların benimseyebileceği bir estetik kod yaratabilen, ‘büyük sanatçı’dır” (Aksan, 2016: 270). Bu anlamda Türkçe ders kitaplarında, Türkçenin “büyük şair”lerine daha çok yer verilmelidir.

Julia Kristeva şiir dilini, öteki dilleri içine alan bir dil olarak değil, “*dilsel kodun sonsuzluğunun yayılımı*” olarak görmektedir. Ünlü dil bilimci Eugenio Coseriu da şiir dilini “*dili kullanım türlerinden biri olarak değil, adeta bütün dilsel olanakların gerçekleştiği bir dil*” olarak nitelemektedir (Aksan 2016: 76). Doğan Aksan’ın iki dil bilimciden aktardığı bu cümleler, şiir ve şiir dili üzerine yapılan ve yazılan yüzlerce kitabı-çalışmayı-araştırmayı özetleyebilecek seviyededir denilebilir. Şiir dilinin diğer yazınsal türler arasındaki bu farkı ve özelliği, onu bireylerin kendi dillerini -kendilerini- keşfetmelerini sağlaması bakımından çok değerli bir yere taşımaktadır. Dilin öğretildiği- eğitildiği okul sıralarında, şiirlerin ders kitapları içerisinde kendisine çokça yer bulabilmesi gelecek nesillerin dilsel farkındalıklarının gelişmesi açısından önemlidir.

Edebi metinler, çocukların dil öğrenme sürecini etkilemekte, geliştirmekte, hızlandırmaktadır. Nitelikli edebiyat eserleriyle yola çıkmak, öğretim programlarındaki çoğu kazanımın gerçekleşmesine zemin hazırlamaktır denilebilir. Türkçe dersi ve Türkçe ders kitapları, “dil eğitimi ve öğretimi” gibi insan yaşamında çok önemli bir sürecin ilk basamaklarında yer almaları bakımından hayati öneme sahiptirler. Öğrencilerin diğer derslerindeki ilgi alanlarındaki başarılarını etkileyen dil konusunun ilköğretim ve ortaokul döneminde çözüme kavuşturulması; kişisel ve akademik hayatlarında başarı sağlayacaktır. Dili doğru ve güzel kullanan nesiller, öğretim programlarında yer alan kazanımların kendiliğinden gerçekleşmesini sağlayacak, toplumsal hayatın kalitesini artıracaktır.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1999). *Anlambilim konuları ve Türkçenin anlambilimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (1999). *Şiir dili ve Türk şiir dili*. (3. baskı). Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2016). *Şiir dili ve Türk şiir dili*. (2. baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aktaş, E. ve Bayram, B. (Editörler). (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 5*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Akyol, H. (2013). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akyol, H. Kırkkılıç, A. (Editörler). (2007). *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Altuntaş, İ. (2018). *Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin imgesel dil kullanımı açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, M. Z. (2014). *Değerler sandığı, okulda değerler eğitimi materyalleri, sevgi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bağlı, M. T., Esen, Y. (2003). *Ders kitaplarında insan hakları: insan haklarına duyarlı ders kitapları için*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Batur, Z. ve Ceylan, S. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6 ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Bayraktar, N. (2006). *Dil bilimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bayrav, S. (1999). *Dilbilimsel edebiyat eleştirisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Boztaş, İ. (1994). Metindilbilim açısından şiir. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*. 171-194.

- Can, D. T. (2014). *Çocuk edebiyatı, kuramsal yaklaşım*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Can, G. (2012). *Murathan Mungan'ın çador adlı eserinin çözümleyici yazın eleştirisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Cemiloğlu, M. (2004). *Türkçe öğretimi*. İstanbul: Alfa Kitabevi.
- Chomsky, N. (2002). *Dil ve zihin*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Coşkun, M. Volkan (2009). Ana dili eğitiminde parçalarüstü birimlerin önemi ve teknoloji destekli olarak kavratılması. *Bilig*. 48. 41-52.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çapoğlu, E. (2014). *Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde yer alan değerler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Demirci, K. (2011). Fonem teorisinin önemi hakkında. *Turkish Studies*. 6 (2). 359-366.
- Demirel, Ö. (2000). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Demirer, N. (Editör). (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 7. sınıf ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (2004). Okuma öğretimi hedefleri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı ürünleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2. 43-55.
- Döner Doğan, F. (2018). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin metinsellik ölçütleri bağlamında çözümlenmesi ve bu şiirlerin metinselliğine ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Durkheim, E. (2004). *Ahlak eğitimi*. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.
- Erdem, İ. (Editör). (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 8 ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Erden, A. (2010). *Kısa öykü ve dilbilimsel eleştiri*. (2.baskı). Ankara: Bizim Büro Yayınevi.
- Glesne, C. (2014). *Nitel araştırmaya giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Guiraud, P. (1999). *Anlambilim* (çev. B. Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Güler, A., Halıcioğlu, M. B., Taşğın, S. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Günay, D. (2007a). *Metin bilgisi*. (3.baskı). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Günay, D. (2007b). *Sözcükbilime giriş*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Günay, V. D. (2013). *Söylem çözümlemesi*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Günesu, Y. (2015). *Beşinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin "çocuğa görelilik" ilkesi doğrultusunda incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güneş, F. (2011). İlköğretimde sesli okumanın önemi ve yararları. *Millî Eğitim*. 191. 7-23.
- Güneş, F. (2013). Türkçede metin öğretimi yerine metinle öğrenme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*. 6(11). 603-637.
- Hamurcu, H. (2005). *İlköğretim Türkçe ders kitaplarındaki şiirler üzerine eğitsel bir içerik analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İşeri, K. ve Çelik, T. (2019). Yaratıcılık ve çocuk yazını. S. Karagül (Yay. Haz.). *Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatı kurultayı*. Ankara. Ankara Üniversitesi Basımevi, ss. 319-325.
- Kaya, B. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 7 ders kitabı*. Ankara: Dersdestek Yayıncılık.

- Kıran, A. (2005). Şiir çözümlemesi dilbilimsel yöntemler ve araçlar. *Türkbilig / Türkoloji Araştırmaları Dergisi*. 10. 17-33.
- Kıran, Z. ve Kıran, A. (2013). *Dilbilime giriş*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kırman, E. (Editör). (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 7*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kummuz, Y. (2015). *Ortaokul 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin nitelik ve nicelik bakımından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Lüle Mert, E. (2012). İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan öykülerin çocuk yazınının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1(1). 73-93.
- Lüle Mert, E. (2018). Türkçe eğitiminde yapılandırmacı yaklaşım bağlamında anlama eğitimi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 20(1), 306-323.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Basım Evi.
- MEB. (2015). *Millî Eğitim Bakanlığı ders kitapları ve eğitim araştırmaları yönetmeliği*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Basım Evi.
- MEB. (2019a). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı yayınları.
- MEB. (2019b). *Taslak ders kitabı ve eğitim araçları ile bunlara ait e-içeriklerin incelenmesinde değerlendirmeye esas olacak kriterler ve açıklamaları*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2020). *Öğretim programlarını değerlendirme raporu*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı-İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı.
- Miles, M. B., Huberman, M. (2015). *Nitel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Onan, B. (2014). Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. A. Güzel ve H. Karatay (Editörler), *Türkçe öğretimi el kitabı* (ss. 107-132). İkinci Baskı. Ankara. Pegem A Yayıncılık.
- Ören, Z. (2015). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin çocuk edebiyatı bağlamında değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öz, F. (2001). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özbay, M. (2013). *Türkçe öğretimi üzerine araştırma ve incelemeler*. Ankara: Öncü Kitap.
- Öztoğat, N.T. (2005). *Yazınsal metin çözümlemesinde kuramsal yaklaşımlar*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Sarı, D. (2019). *Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin değerler bakımından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Saussure, F. (2001). *Genel dilbilim dersleri* (çev. B. Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Söylemez, M. (2019). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin ve şairlerin seçimi üzerine inceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Şahin, A. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şekerci, Y. (2018). *6. sınıf ortaokul Türkçe ders kitabı*. İstanbul: Eksen Yayıncılık.
- Tazebay, A., Çelenk S. (Editörler). (2008). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Tezgör, A. H. (2010). *Türk şiirinin Cumhuriyetten günümüze kadar geçirdiği biçim ve içerik değişimlerinin Türkçe ders kitaplarındaki yansımalarına eleştirel bir bakış*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Tırıl, M. (2016). *İlköğretim 5.-8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin, öğrencilerin estetik gelişimine katkısı ve Türkçe öğretim programına uygunluğu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Toklu, O. (2003). *Şiir dili ve çevirisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Topbaş, S. (1998). *Türkçe öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Uçan, H. (2008). *Dilbilim, göstergebilim ve edebiyat eğitimi*. Ankara: Hece Yayınları.
- Uçgun, D. (2014). Tarihî süreç içerisinde Türkçe öğretim programları ve Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesi. A. Güzel ve H. Karatay (Editörler), *Türkçe öğretimi* (ss. 89-106). İkinci Baskı. Ankara. Pegem A Yayıncılık.
- Yıldırım, E. (2012). *Şiirin Türkçe eğitimindeki işlevi ve ilköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin yerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

EKLER

EK 1. İncelemeye Alınan Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Gövde Sıklığı Tablosu

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	299	3.51	bir(298) birdir(1)
2	-	166	1.95	da(48) ki(38) ... welcome(1) töhfidir(1) showroom(1) cafeshop(1) faust(1) showmen(1) gros(1) goodbye(1) kişot(1) gucur(1) gavurun(1) fülusuahmere(1) gödektir(1)
3	bu	78	0.92	bu(78)
4	de	70	0.82	de(58) dedi(10) dedin(1) dediler(1)
5	var	67	0.79	var(50) varken(6) vardı(5) varım(2) varmış(2) varsa(2)
6	ne	63	0.74	ne(59) neler(3) nedir(1)
7	her	57	0.67	her(57)
8	o	57	0.67	o(57)
9	çocuk	53	0.62	çocuk(24) çocuklar(15) çocuklarım(4) çocuğün(3) çocuğa(2) çocuklarının(1) çocuklarını(1) çocukken(1) çocukların(1) çocukları(1)
10	gibi	49	0.58	gibi(47) gibiydi(1) gibidir(1)
11	sen	49	0.58	sen(41) sende(6) sendeyse(1) sendedir(1)
12	ol	44	0.52	olsa(9) oldu(5) olduğunu(4) olun(4) ol(4) olduğuna(3) oldun(3) oluyor(2) oldum(2) olup(2) oluvermiş(1) oluyordu(1) olsaydı(1) olduğu(1) olduğumu(1) olduklarını(1)
13	gün	39	0.46	gün(30) günü(4) günün(3) gündür(1) günde(1)
14	ben	38	0.45	ben(38)
15	gel	34	0.40	gel(12) geliyor(10) geldi(4) gelmiş(2) gelsin(1) gelse(1) geldiğinden(1) geldik(1) geldim(1) gelip(1)
16	mı	33	0.39	mı(32) mısınız(1)
17	ve	32	0.38	ve(32)
18	yer	31	0.36	yer(9) yere(6) yersin(5) yeri(3) yerde(3) yerlerimizi(1) yerlerdeki(1) yerlerde(1) yerimden(1) yerdin(1)
19	türkü	30	0.35	türküler(10) türkülerini(5) türkü(2) türküsünü(2) türkülerde(2) türküm(1) türkünün(1) türküsünü(1) türkülerle(1) türkülerimiz(1) türküdür(1) türkülerden(1) türkülerimizde(1) türkülerimizi(1)
20	hep	30	0.35	hep(22) hepsi(2) hepiniz(2) hepsinin(1) hepsini(1) hepsinde(1) hepsine(1)
21	gör	30	0.35	gördüm(10) gör(6) görüyorum(2) görüp(1) görür(1) görürlerse(1) görüyorlar(1) görsün(1) görseniz(1) gördüklerine(1) gördü(1) gördün(1) gördüğümüz(1) görsek(1) görseydi(1)
22	yürek	30	0.35	yüreğim(6) yüreğinle(6) yürek(3) yürekler(3) yüreğini(3) yüreğinin(2) yüreğimi(2) yüreğinde(2) yüreklerle(1) yüreğimde(1) yüreğine(1)
23	al	29	0.34	al(12) alıp(7) alır(3) alıyor(1) alıyorsun(1) alırım(1) alsın(1) aldım(1) almıştı(1) alsa(1)
24	başın	29	0.34	başına(9) başında(8) başını(4) başın(3) başındaki(2) başınıza(1) başından(1) başındayım(1)
25	için	28	0.33	için(12) içinde(10) içinize(2) içini(2) içinden(1) içine(1)
26	dünya	27	0.32	dünya(11) dünyada(5) dünyanın(3) dünyaya(3) dünyalara(2) dünyayı(2) dünyamıza(1)

27	sevgi	26	0.31	sevgi(9) sevgiyle(8) sevgisi(3) sevgisini(2) sevgiyi(1) sevginin(1) sevgilerin(1) sevgim(1)
28	kadar	25	0.29	kadar(24) kadarlık(1)
29	biz	24	0.28	bizi(9) bize(8) biz(4) bizde(2) bizlere(1)
30	güzel	24	0.28	güzel(18) güzeldir(3) güzelim(2) güzelini(1)
31	çiçek	23	0.27	çiçek(9) çiçekler(3) çiçekleri(2) çiçeğim(1) çiçeğini(1) çiçeği(1) çiçeğine(1) çiçeklerini(1) çiçeklerinden(1) çiçeklerine(1) çiçeklerinin(1) çiçeklerle(1)
32	eşek	23	0.27	eşek(17) eşeğin(2) eşeği(1) eşekler(1) eşekle(1) eşeğe(1)
33	hoca	23	0.27	hoca(22) hocam(1)
34	toprak	23	0.27	toprağa(5) toprak(4) toprağı(4) toprağın(2) toprağından(2) toprağına(1) toprağımızı(1) toprağıma(1) topraktan(1) toprağıdır(1) toprağımın(1)
35	bütün	22	0.26	bütün(21) bütünü(1)
36	şey	22	0.26	şey(15) şeyi(3) şeyler(2) şeyim(1) şeyden(1)
37	kuşlar	22	0.26	kuşlar(13) kuşlarla(5) kuşların(3) kuşlara(1)
38	elle	22	0.26	eller(10) elleri(3) ellerine(2) ellerini(1) ellerinin(1) ellerinizi(1) ellerimde(1) ellerde(1) ellere(1) ellerinden(1)
39	benim	22	0.26	benim(18) benimle(3) benimsiniz(1)
40	gül	21	0.25	gül(4) gülüp(3) güdür(2) gülüyor(2) güldü(2) gülüyorsun(1) gülü(1) gülünüz(1) güldüğün(1) güldüğünde(1) güldüğünü(1) gülün(1) gülmüşüm(1)
41	et	21	0.25	et(3) eder(3) eden(3) ettin(2) etti(2) ettim(1) ettiğim(1) etsem(1) etmiş(1) ederim(1) etmem(1) ede(1) etmiştir(1)
42	ama	21	0.25	ama(21)
43	ver	21	0.25	verir(4) ver(3) veriyor(3) vermişin(2) vermiş(2) verip(2) vermişler(1) versek(1) veriyorlar(1) verirdim(1) verince(1)
44	bizim	20	0.23	bizim(19) bizimdir(1)
45	diye	20	0.23	diye(16) diyen(2) diyeniniz(1) diyeceğini(1)
46	dağla	20	0.23	dağlar(4) dağlarda(4) dağları(3) dağlara(3) dağlarına(2) dağlardan(2) dağlardır(1) dağlarıma(1)
47	bak	20	0.23	bak(8) baktı(4) bakıyor(2) bakıp(2) baktıkça(2) bakmış(1) bakmışız(1)
48	mi	20	0.23	mi(9) misin(6) miyim(3) mis(2)
49	can	20	0.23	can(9) canım(5) canıma(2) canına(1) canımızdır(1) canımı(1) canı(1)
50	yerin	19	0.22	yerine(10) yerinden(4) yerinde(3) yerindeymiş(1) yerin(1)
51	olur	19	0.22	olur(16) olursun(1) olurdu(1) olursan(1)
52	tut	19	0.22	tut(16) tuttuğu(1) tutmuştu(1) tuttular(1)
53	dil	19	0.22	dil(9) dili(7) dilde(2) dillere(1)
54	el	19	0.22	el(6) elinle(5) elinde(2) eli(2) elden(2) eliyle(1) elde(1)
55	gözle	19	0.22	gözleri(7) gözlerine(2) gözlerimiz(2) gözlerde(2) gözler(2) gözlerin(1) gözlerimi(1) gözle(1) gözlerimle(1)
56	kız	19	0.22	kız(9) kızın(3) kızını(2) kızlar(2) kızmış(1) kıza(1) kızı(1)
57	gök	19	0.22	göklerde(3) gök(3) göklerin(2) göğün(2) gökleri(2) gökler(1) göğünde(1) göğü(1) gökten(1) göklerden(1) gökteki(1) göklere(1)
58	bulut	19	0.22	bulut(6) bulutlar(4) bulutlara(3) bulutları(2) buluttur(1) bulutlarla(1) bulutlardan(1) buluta(1)
59	ana	19	0.22	ana(13) anası(3) anayurdum(2) anandır(1)
60	böyle	18	0.21	böyle(18)
61	gönül	18	0.21	gönül(11) gönülden(3) gönüllerin(1) gönülcüğü(1) gönüm(1) gönümüne(1)
62	zaman	18	0.21	zaman(12) zamanın(2) zamanından(1) zamanlar(1) zamandan(1) zamanı(1)
63	orman	18	0.21	orman(5) ormandır(4) ormanda(3) ormanları(2) ormanlar(2) ormanında(1) ormanlarda(1)
64	başka	18	0.21	başka(16) başkasına(1) başkası(1)
65	senin	18	0.21	senin(16) seninle(2)
66	kendi	18	0.21	kendi(5) kendini(4) kendin(2) kendine(2) kendisini(1) kendisinden(1) kendisi(1) kendime(1) kendimi(1)
67	ya	18	0.21	ya(17) yaaaa(1)
68	adam	18	0.21	adam(14) adamının(1) adamın(1) adamsın(1) adamlar(1)

69	<i>göz</i>	18	0.21	<i>göz(5) gözüm(2) gözü(2) gözünüz(1) gözüyle(1) gözüne(1) gözünüzde(1) gözümle(1) gözümde(1) gözümde(1) gözümde(1) gözümü(1) gözün(1)</i>
70	<i>vur</i>	18	0.21	<i>vur(12) vurmuş(2) vursa(1) vuran(1) vuramaz(1) vurdu(1)</i>
71	<i>daha</i>	18	0.21	<i>daha(18)</i>
72	<i>gibisi</i>	18	0.21	<i>gibisin(18)</i>
73	<i>beni</i>	17	0.20	<i>beni(17)</i>
74	<i>düşün</i>	17	0.20	<i>düşünürüm(6) düşün(2) düşünelim(2) düşündü(2) düşünüyordu(1) düşünüyoruz(1) düşünsene(1) düşünen(1) düşünürken(1)</i>
75	<i>hiç</i>	17	0.20	<i>hiç(17)</i>
76	<i>uç</i>	17	0.20	<i>uç(4) uçtu(2) ucunda(2) uçan(2) uçandan(2) uçuyorum(1) uçtuğunu(1) uçandır(1) uçtan(1) uçtukları(1)</i>
77	<i>geçer</i>	17	0.20	<i>geçer(16) geçirdi(1)</i>
78	<i>altın</i>	17	0.20	<i>altında(9) altın(8)</i>
79	<i>iş</i>	17	0.20	<i>iş(10) işine(2) işin(2) işti(1) işini(1) işim(1)</i>
80	<i>yol</i>	17	0.20	<i>yolu(6) yol(5) yolda(2) yola(2) yolumuz(1) yoluma(1)</i>
81	<i>köpek</i>	16	0.19	<i>köpek(10) köpeğin(2) köpekten(2) köpekse(1) köpeğe(1)</i>
82	<i>beyaz</i>	16	0.19	<i>beyaz(15) beyazında(1)</i>
83	<i>insan</i>	16	0.19	<i>insan(11) insanların(1) insanları(1) insanlardan(1) insanlara(1) insanlarla(1)</i>
84	<i>düş</i>	16	0.19	<i>düştü(5) düştü(1) düştüğü(1) düşümde(1) düşüyor(1) düştüğümüz(1) düşsün(1) düşer(1) düşerim(1) düşmüştü(1) düşse(1) düşse(1)</i>
85	<i>iki</i>	16	0.19	<i>iki(15) ikisi(1)</i>
86	<i>dolu</i>	16	0.19	<i>dolu(14) doluyor(1) dolup(1)</i>
87	<i>baş</i>	16	0.19	<i>baş(6) başı(2) başbaşa(2) başa(2) başımdan(1) başımda(1) başlarına(1) başıma(1)</i>
88	<i>şimdi</i>	16	0.19	<i>şimdi(15) şimdiden(1)</i>
89	<i>aç</i>	16	0.19	<i>aç(7) açmış(3) açıyor(2) açtığın(2) açtım(1) açtığı(1)</i>
90	<i>sana</i>	15	0.18	<i>sana(15)</i>
91	<i>olma</i>	15	0.18	<i>olmasın(3) olmasına(2) olmasa(2) olma(2) olmasaydın(2) olmayıversin(1) olmayınca(1) olmayan(1) olmasam(1)</i>
92	<i>köy</i>	15	0.18	<i>köy(7) köyün(2) köyü(1) köyümüz(1) köylere(1) köyde(1) köyler(1) köyleri(1)</i>
93	<i>bana</i>	15	0.18	<i>bana(15)</i>
94	<i>vatan</i>	15	0.18	<i>vatan(13) vatanın(1) vatandır(1)</i>
95	<i>kurt</i>	15	0.18	<i>kurt(8) kurdular(3) kurttan(1) kurtlar(1) kurtla(1) kurdun(1)</i>
96	<i>güneş</i>	15	0.18	<i>güneş(10) güneşi(2) güneşten(1) güneşimiz(1) güneşe(1)</i>
97	<i>ağaç</i>	15	0.18	<i>ağaçlar(6) ağaç(5) ağaçların(1) ağaçları(1) ağaçlarla(1) ağacı(1)</i>
98	<i>ey</i>	14	0.16	<i>ey(14)</i>
99	<i>yok</i>	14	0.16	<i>yok(9) yoktur(4) yoktu(1)</i>
100	<i>nine</i>	14	0.16	<i>ninem(8) ninem(5) nineme(1)</i>
101	<i>ah</i>	14	0.16	<i>ah(12) ahmetler(1) ahmet(1)</i>
102	<i>en</i>	14	0.16	<i>en(14)</i>
103	<i>sonra</i>	14	0.16	<i>sonra(14)</i>
104	<i>bin</i>	14	0.16	<i>bin(14)</i>
105	<i>vakit</i>	14	0.16	<i>vakit(7) vaktini(6) vakitler(1)</i>
106	<i>arkadaş</i>	14	0.16	<i>arkadaşım(8) arkadaş(4) arkadaşın(1) arkadaşlar(1)</i>
107	<i>ses</i>	14	0.16	<i>sesi(4) sesini(3) ses(3) sese(2) sesim(1) sesin(1)</i>
108	<i>anadolu</i>	14	0.16	<i>anadolu(14)</i>
109	<i>dost</i>	14	0.16	<i>dostum(7) dost(4) dostların(1) dostlar(1) dosta(1)</i>
110	<i>su</i>	14	0.16	<i>su(7) suyu(3) suya(3) suyun(1)</i>
111	<i>kağnı</i>	14	0.16	<i>kağnısı(4) kağnı(3) kağnısını(2) kağnılarla(2) kağnılar(2) kağnısına(1)</i>
112	<i>seni</i>	14	0.16	<i>seni(14)</i>
113	<i>mavi</i>	13	0.15	<i>mavi(11) mavisini(1) mavisini(1)</i>
114	<i>yine</i>	13	0.15	<i>yine(13)</i>
115	<i>duy</i>	13	0.15	<i>duysam(2) duyanlar(2) duyarım(2) duyanınız(2) duydum(1) duyuyorum(1) duyduk(1) duyarız(1) duyduklarına(1)</i>
116	<i>onlar</i>	13	0.15	<i>onlar(4) onların(2) onlarla(2) onlardan(2) onlara(2) onları(1)</i>
117	<i>ilk</i>	13	0.15	<i>ilk(13)</i>
118	<i>büyük</i>	13	0.15	<i>büyük(9) büyükçe(2) büyüğün(1) büyükleşen(1)</i>
119	<i>sabah</i>	13	0.15	<i>sabah(10) sabahını(1) sabahı(1) sabahın(1)</i>

120	<i>gemi</i>	13	0.15	<i>gemi(9) gemilerim(2) gemilerin(1) gemiler(1)</i>
121	<i>açıl</i>	13	0.15	<i>açılan(3) açılmış(3) açıldı(3) açılın(2) açılır(1) açılınsın(1)</i>
122	<i>şu</i>	12	0.14	<i>şu(10) şunu(2)</i>
123	<i>sanki</i>	12	0.14	<i>sanki(11) sankim(1)</i>
124	<i>uyan</i>	12	0.14	<i>uyanır(4) uyanın(3) uyanırdı(1) uyanan(1) uyanınız(1) uyan(1) uyanlar(1)</i>
125	<i>bayrak</i>	12	0.14	<i>bayrak(5) bayrağına(2) bayrağın(2) bayrağım(1) bayraklar(1) bayrağımızı(1)</i>
126	<i>geç</i>	12	0.14	<i>geçti(5) geçiyor(2) geçse(2) geçtim(1) geçtiler(1) geçiyormuş(1)</i>
127	<i>bahçe</i>	12	0.14	<i>bahçede(3) bahçesi(2) bahçe(2) bahçeler(2) bahçesine(1) bahçelerinde(1) bahçesinde(1)</i>
128	<i>alın</i>	12	0.14	<i>alnında(2) alını(1) alınterinden(1) alınıp(1) alınır(1) alınca(1) alın(1) alnıma(1) alnına(1) alnını(1) alnı(1)</i>
129	<i>yeşil</i>	12	0.14	<i>yeşil(8) yeşilköy(2) yeşili(1) yeşilini(1)</i>
130	<i>der</i>	12	0.14	<i>der(11) dergahta(1)</i>
131	<i>ara</i>	12	0.14	<i>arıyorum(4) arayı(1) arıyorlar(1) arasında(1) arasına(1) arada(1) aradım(1) arar(1) ara(1)</i>
132	<i>kal</i>	12	0.14	<i>kaldı(8) kal(2) kalmış(1) kaldım(1)</i>
133	<i>yaşa</i>	12	0.14	<i>yaşadıkça(4) yaşa(2) yaşadığım(2) yaşıyorum(1) yaşıyor(1) yaşayan(1) yaşadık(1)</i>
134	<i>git</i>	12	0.14	<i>gitmiştir(3) gitti(2) gittiği(2) gittikçe(1) gittiler(1) gitsem(1) gitse(1) gitmiş(1)</i>
135	<i>kuş</i>	11	0.13	<i>kuş(10) kuşun(1)</i>
136	<i>demir</i>	11	0.13	<i>demir(7) demirden(4)</i>
137	<i>çık</i>	11	0.13	<i>çıksın(3) çıktı(2) çıkıp(1) çıktılar(1) çıkmış(1) çıkalım(1) çıkanınız(1) çık(1)</i>
138	<i>yüz</i>	11	0.13	<i>yüz(5) yüzünü(1) yüzünün(1) yüzünde(1) yüzüme(1) yüzyüze(1) yüzüm(1)</i>
139	<i>değil</i>	11	0.13	<i>değil(11)</i>
140	<i>üstün</i>	11	0.13	<i>üstüne(5) üstünde(3) üstün(2) üstünden(1)</i>
141	<i>iç</i>	11	0.13	<i>iç(2) içi(2) içtiler(1) içtiğin(1) içmiş(1) içlerinde(1) içe(1) içeniniz(1) içlerinden(1)</i>
142	<i>saat</i>	11	0.13	<i>saat(5) saatim(4) saatte(1) saatlerde(1)</i>
143	<i>şiiir</i>	11	0.13	<i>şiiirin(3) şiiir(3) şiiirim(3) şiiirlerle(1) şiiirimde(1)</i>
144	<i>kim</i>	11	0.13	<i>kim(6) kimi(3) kiminin(1) kime(1)</i>
145	<i>deniz</i>	11	0.13	<i>deniz(6) denizlere(1) denizler(1) denizden(1) denizde(1) denizi(1)</i>
146	<i>nasıl</i>	11	0.13	<i>nasıl(9) nasıldır(1) nasıldı(1)</i>
147	<i>hele</i>	11	0.13	<i>hele(9) helelik(2)</i>
148	<i>yağmur</i>	11	0.13	<i>yağmur(7) yağmurun(2) yağmuru(2)</i>
149	<i>ömür</i>	11	0.13	<i>ömür(5) ömründe(2) ömrümü(1) ömrünün(1) ömrüne(1) ömrüm(1)</i>
150	<i>koş</i>	10	0.12	<i>koştı(3) koş(2) koştum(2) koşarcasına(1) koşandı(1) koşarım(1)</i>
151	<i>yan</i>	10	0.12	<i>yandan(4) yanda(2) yanmış(2) yan(1) yandım(1)</i>
152	<i>bahar</i>	10	0.12	<i>bahar(4) baharın(2) baharı(2) baharları(1) bahara(1)</i>
153	<i>sev</i>	10	0.12	<i>seversen(3) sevdim(3) sevdiğilerimle(1) severek(1) sevelim(1) sevdiğilerim(1)</i>
154	<i>tek</i>	10	0.12	<i>tek(9) tekte(1)</i>
155	<i>söyle</i>	10	0.12	<i>söyle(3) söyleyen(1) söyleyin(1) söylersin(1) söylemiyorum(1) söyledi(1) söylediğinde(1) söylerdi(1)</i>
156	<i>sevinç</i>	10	0.12	<i>sevinçler(2) sevincinden(2) sevinçleri(1) sevinçle(1) sevincine(1) sevincimiz(1) sevinci(1) sevinç(1)</i>
157	<i>kar</i>	10	0.12	<i>karusel(5) kar(3) karusele(1) kardan(1)</i>
158	<i>destan</i>	10	0.12	<i>destan(3) destanını(2) destanı(2) destandır(1) destana(1) destanları(1)</i>
159	<i>para</i>	10	0.12	<i>para(3) parayı(3) parasını(1) paran(1) param(1) parası(1)</i>
160	<i>onu</i>	10	0.12	<i>onu(10)</i>
161	<i>siz</i>	10	0.12	<i>siz(4) sizler(4) size(1) sizi(1)</i>
162	<i>dilim</i>	10	0.12	<i>dilim(6) dilimizin(2) dilimde(1) dilimiz(1)</i>
163	<i>yaz</i>	10	0.12	<i>yaz(2) yazan(2) yazmışsın(2) yazdım(1) yazanı(1) yazacağım(1) yazar(1)</i>
164	<i>son</i>	10	0.12	<i>son(4) sonunda(3) sonuna(1) sonun(1) sonu(1)</i>
165	<i>yanın</i>	10	0.12	<i>yanında(3) yanın(2) yanınızdayım(1) yanını(1) yanından(1) yanına(1) yanındaydı(1)</i>

166	<i>başla</i>	10	0.12	<i>başlar(3) başlayınca(1) başlayıp(1) başlasın(1) başlardı(1) başlamış(1) başla(1) başladı(1)</i>
167	<i>çok</i>	10	0.12	<i>çok(10)</i>
168	<i>gece</i>	10	0.12	<i>gece(6) geceden(2) gecenin(1) gecemi(1)</i>
169	<i>ay</i>	10	0.12	<i>ay(5) aydede(4) ayyıldızlı(1)</i>
170	<i>yürü</i>	10	0.12	<i>yürü(6) yürüdü(2) yürüyerek(1) yürümüşler(1)</i>
171	<i>yıldız</i>	10	0.12	<i>yıldız(8) yıldızının(1) yıldızı(1)</i>
172	<i>küçük</i>	10	0.12	<i>küçük(8) küçüğün(1) küçüksü(1)</i>
173	<i>üzer</i>	10	0.12	<i>üzerine(7) üzerinden(1) üzerinde(1) üzerimden(1)</i>
174	<i>in</i>	10	0.12	<i>in(8) inerken(2)</i>
175	<i>işte</i>	10	0.12	<i>işte(10)</i>
176	<i>masal</i>	10	0.12	<i>masal(7) masallarımızı(1) masalda(1) masallar(1)</i>
177	<i>dön</i>	9	0.11	<i>dönüyor(8) dön(1)</i>
178	<i>fil</i>	9	0.11	<i>fil(4) filin(3) filleri(1) fili(1)</i>
179	<i>bile</i>	9	0.11	<i>bile(9)</i>
180	<i>içim</i>	9	0.11	<i>içim(4) içime(2) içimde(2) içimi(1)</i>
181	<i>tilki</i>	9	0.11	<i>tilki(9)</i>
182	<i>yıldızla</i>	9	0.11	<i>yıldızlar(5) yıldızlara(3) yıldızları(1)</i>
183	<i>doğu</i>	9	0.11	<i>doğuyor(7) doğup(2)</i>
184	<i>bil</i>	9	0.11	<i>bilir(5) biliyorsun(1) bilirim(1) bil(1) billboard(1)</i>
185	<i>diken</i>	9	0.11	<i>diken(5) dikenler(2) dikenlere(1) dikenini(1)</i>
186	<i>damla</i>	9	0.11	<i>damla(4) damlar(3) damlardı(1) damlamış(1)</i>
187	<i>boş</i>	9	0.11	<i>boş(9)</i>
188	<i>nice</i>	9	0.11	<i>nice(7) niceden(2)</i>
189	<i>dak</i>	9	0.11	<i>dağ(7) dağda(2)</i>
190	<i>ruh</i>	9	0.11	<i>ruhlar(2) ruhunu(1) ruhunuzu(1) ruhumuzun(1) ruhumuza(1) ruhlarla(1) ruhumuz(1) ruhumuzu(1)</i>
191	<i>yolla</i>	9	0.11	<i>yollarda(3) yolları(2) yollarında(1) yollara(1) yollar(1) yolla(1)</i>
192	<i>sula</i>	9	0.11	<i>sular(3) sulara(2) suluyor(2) suları(1) suların(1)</i>
193	<i>yüklü</i>	9	0.11	<i>yüklü(9)</i>
194	<i>ışık</i>	9	0.11	<i>ışığı(3) ışık(2) ışığını(1) ışığın(1) ışıktan(1) ışıkla(1)</i>
195	<i>artık</i>	9	0.11	<i>artık(9)</i>
196	<i>resim</i>	9	0.11	<i>resim(8) resimde(1)</i>
197	<i>evl</i>	9	0.11	<i>evleri(4) evlerin(2) evlerine(1) evlerinden(1) evler(1)</i>
198	<i>koku</i>	9	0.11	<i>kokusu(5) kokundan(2) kokusunu(1) kokularla(1)</i>
199	<i>kış</i>	9	0.11	<i>kış(6) kışın(1) kışa(1) kışı(1)</i>
200	<i>rüzgar</i>	9	0.11	<i>rüzgar(6) rüzgarla(2) rüzgarlarda(1)</i>
201	<i>herkes</i>	8	0.09	<i>herkes(3) herkesten(3) herkese(2)</i>
202	<i>renk</i>	8	0.09	<i>renk(6) rengi(2)</i>
203	<i>kurtar</i>	8	0.09	<i>kurtaracak(4) kurtaracaksa(3) kurtarır(1)</i>
204	<i>memleket</i>	8	0.09	<i>memleketin(2) memleket(2) memlekettir(1) memleketler(1) memleketimiz(1) memleketim(1)</i>
205	<i>bura</i>	8	0.09	<i>burada(3) buradan(3) burda(1) burası(1)</i>
206	<i>ozan</i>	8	0.09	<i>ozan(8)</i>
207	<i>öyle</i>	8	0.09	<i>öyle(7) öyleyse(1)</i>
208	<i>unut</i>	8	0.09	<i>unutmuş(2) unutup(2) unuttuk(2) unutulur(1) unuttur(1)</i>
209	<i>bunu</i>	8	0.09	<i>bunu(8)</i>
210	<i>duru</i>	8	0.09	<i>duruyor(2) durur(2) duruyorlar(1) dururken(1) durup(1) duruverdi(1)</i>
211	<i>karanlık</i>	8	0.09	<i>karanlık(2) karanlığın(1) karanlığıyla(1) karanlığı(1) karanlıktır(1) karanlıkları(1) karanlıkta(1)</i>
212	<i>pek</i>	8	0.09	<i>pek(8)</i>
213	<i>yapı</i>	8	0.09	<i>yapıyor(7) yapıversin(1)</i>
214	<i>gökyüzü</i>	8	0.09	<i>gökyüzü(2) gökyüzünde(2) gökyüzüyüm(1) gökyüzüne(1) gökyüzünden(1) gökyüzümde(1)</i>
215	<i>elif</i>	8	0.09	<i>elif(5) elifçik(3)</i>
216	<i>at</i>	8	0.09	<i>atıyor(3) at(2) atın(1) atı(1) atmışız(1)</i>
217	<i>incitme</i>	8	0.09	<i>incitme(8)</i>
218	<i>dert</i>	8	0.09	<i>derdi(2) derdimi(2) dertlerini(2) derdiyle(1) dertlerimi(1)</i>
219	<i>oku</i>	8	0.09	<i>oku(2) okudum(2) okuyup(1) okuyamaz(1) okuduğum(1) okuyamadım(1)</i>
220	<i>biraz</i>	8	0.09	<i>biraz(8)</i>

221	yalnız	8	0.09	yalnız(7) yalnızsın(1)
222	onun	8	0.09	onun(6) onunla(2)
223	boy	8	0.09	boy(5) boyu(1) boynu(1) boynunda(1)
224	gölge	8	0.09	gölgene(2) gölgesi(2) gölgesinde(1) gölgende(1) gölgeleri(1) gölgeler(1)
225	meşdan	8	0.09	meşdan(5) meşdanı(1) meşdana(1) meşdandır(1)
226	olan	8	0.09	olanları(4) olanların(2) olanlar(1) olan(1)
227	hemen	8	0.09	hemen(8)
228	aklı	8	0.09	aklımda(3) aklımdan(2) aklın(1) aklı(1) aklım(1)
229	derin	8	0.09	derinden(4) derine(2) deriner(1) derin(1)
230	ora	8	0.09	orda(6) ordan(1) ora(1)
231	cihan	8	0.09	cihan(5) cihana(2) cihanın(1)
232	kır	8	0.09	kırların(1) kırlarında(1) kırıyorlar(1) kırlara(1) kırlar(1) kıraçlarda(1) kırdım(1) kırar(1)
233	bilme	8	0.09	bilmem(4) bilmiyorum(1) bilmeyiz(1) bilmemek(1) bilmedim(1)
234	götürü	8	0.09	götür(6) götürdü(1) götürün(1)
235	kitap	8	0.09	kitap(3) kitaplarla(2) kitaplarda(1) kitabım(1) kitabın(1)
236	yat	8	0.09	yatan(4) yat(2) yattığı(1) yatmış(1)
237	kara	8	0.09	kara(7) karayel(1)
238	hava	8	0.09	hava(6) havayı(1) havada(1)
239	çıkır	7	0.08	çıkır(5) çıkarır(1) çıkardığı(1)
240	karşı	7	0.08	karşı(3) karşısına(1) karşımızda(1) karşıki(1) karşıdaki(1)
241	ha	7	0.08	ha(7)
242	düşle	7	0.08	düşleri(3) düşlerini(1) düşlerin(1) düşlerimiz(1) düşlere(1)
243	savaş	7	0.08	savaş(2) savaşa(2) savaşın(1) savaşları(1) savaştan(1)
244	demek	7	0.08	demek(6) demektir(1)
245	yaprak	7	0.08	yaprak(2) yapraktım(1) yapraktan(1) yaprakları(1) yapraklar(1) yapraklarım(1)
246	uzak	7	0.08	uzakta(4) uzağa(1) uzaklara(1) uzak(1)
247	uzun	7	0.08	uzun(7)
248	göster	7	0.08	göstere(4) gösteririm(1) gösteri(1) göster(1)
249	mu	7	0.08	mu(6) muz(1)
250	yapa	7	0.08	yaparsın(2) yaparmış(1) yapan(1) yapmam(1) yapamadım(1) yapabiliriz(1)
251	göre	7	0.08	göreniniz(2) gören(2) göreyim(1) göremezdi(1) göre(1)
252	rüya	7	0.08	rüyası(2) rüyalar(2) rüyasını(1) rüyanın(1) rüyadan(1)
253	ak	7	0.08	ak(5) akıyor(2)
254	ev	7	0.08	ev(3) evde(2) evi(1) evdekilere(1)
255	eski	7	0.08	eski(7)
256	tutar	7	0.08	tutar(3) tutarsan(2) tutarsa(2)
257	dinle	7	0.08	dinleye(2) dinleyen(1) dinlersen(1) dinlerdim(1) dinledim(1) dinle(1)
258	ocak	7	0.08	ocak(2) ocağına(1) ocağın(1) ocağı(1) ocakta(1) ocağıdır(1)
259	aman	7	0.08	aman(7)
260	hoş	7	0.08	hoş(7)
261	şehzade	7	0.08	şehzade(3) şehzadesi(2) şehzadesine(1) şehzadenin(1)
262	sıkı	7	0.08	sıkıca(5) sıkı(2)
263	ordu	7	0.08	ordular(2) ordularla(2) ordusunun(1) ordusu(1) ordu(1)
264	yıl	7	0.08	yıl(5) yılın(1) yılı(1)
265	seven	7	0.08	seven(3) sevenleri(1) sevenler(1) sevenin(1) sevene(1)
266	fakat	7	0.08	fakat(7)
267	sor	7	0.08	sordunuz(1) sormuş(1) sordu(1) soraydım(1) sormadım(1) sorar(1) sor(1)
268	olsun	7	0.08	olsun(6) olsunlar(1)
269	belki	7	0.08	belki(7)
270	büyü	7	0.08	büyüdü(3) büyüyünce(1) büyüsün(1) büyür(1) büyüdüm(1)
271	şair	7	0.08	şairim(3) şair(2) şairler(1) şairi(1)
272	ister	7	0.08	istersen(4) isterdim(2) ister(1)
273	yayla	7	0.08	yayla(3) yaylasında(1) yaylalarda(1) yaylalara(1) yaylalar(1)
274	dostluk	7	0.08	dostluk(3) dostluklar(2) dostluğa(1) dostlukla(1)
275	hayat	7	0.08	hayat(4) hayatın(2) hayatta(1)
276	çalış	7	0.08	çalışır(2) çalışan(2) çalıştı(1) çalışanlara(1) çalış(1)

277	şehri	7	0.08	şehrin(6) şehri(1)
278	sonsuzluk	6	0.07	sonsuzluğa(3) sonsuzluktan(3)
279	gerçek	6	0.07	gerçek(3) gerçeğini(1) gerçeği(1) gerçeğine(1)
280	tekin	6	0.07	tekin(4) tekincik(2)
281	boyun	6	0.07	boyunca(3) boyunda(2) boyununu(1)
282	tepe	6	0.07	tepe(2) tepesindeki(1) tepenin(1) tepende(1) tepeden(1)
283	aşam	6	0.07	aşam(3) akşama(2) akşamdan(1)
284	geri	6	0.07	geri(4) geriye(2)
285	korku	6	0.07	korku(4) korkusundan(2)
286	gez	6	0.07	gezeniniz(1) gezmiş(1) gezen(1) gezdiğin(1) gezdim(1) gezdik(1)
287	tren	6	0.07	tren(3) trene(2) treni(1)
288	kemik	6	0.07	kemiğe(3) kemikle(2) kemikleri(1)
289	kucak	6	0.07	kucak(4) kucağıdır(2)
290	saygı	6	0.07	saygıyla(6)
291	bul	6	0.07	buldum(2) bulursa(1) bulmuşum(1) bulmuş(1) buldu(1)
292	gerek	6	0.07	gerek(4) gerekir(2)
293	acı	6	0.07	acı(2) acısıydı(1) acısından(1) acısı(1) acıdan(1)
294	anla	6	0.07	anlayan(1) anlıyor(1) anlayamadım(1) anlari(1) anlar(1) anladık(1)
295	türkiye	6	0.07	türkiye(6)
296	bırak	6	0.07	bırakın(2) bırak(2) bırakıp(1) bırakayım(1)
297	sesle	6	0.07	seslerinin(1) seslerinle(1) seslerinden(1) seslerinde(1) sesleri(1) sesle(1)
298	ufuk	6	0.07	ufukta(4) ufuklardan(1) ufukumuzu(1)
299	sarı	6	0.07	sarı(4) sarıyorlar(1) sarısında(1)
300	dayan	6	0.07	dayandı(2) dayanır(1) dayansın(1) dayanmış(1) dayandım(1)
301	göl	6	0.07	gölün(3) göl(2) gölü(1)
302	dolar	6	0.07	dolar(6)
303	geçirme	6	0.07	geçirme(6)
304	dolaş	6	0.07	dolaştım(2) dolaşırken(1) dolaşırdı(1) dolaşamayız(1) dolaşamaz(1)
305	koy	6	0.07	koy(4) koyup(2)
306	kadın	6	0.07	kadın(5) kadınlarla(1)
307	söz	6	0.07	söz(3) sözünü(1) sözlere(1) sözleri(1)
308	efendim	6	0.07	efendim(3) efendimiz(2) efendimizin(1)
309	neden	6	0.07	neden(3) nedense(1) nedendi(1) nedendir(1)
310	nerede	6	0.07	nereye(3) neresinde(1) nerelerde(1) neredeyse(1)
311	yaşın	6	0.07	yaşın(2) yaşını(2) yaşında(1) yaşından(1)
312	yavaş	6	0.07	yavaş(6)
313	halk	6	0.07	halkın(1) halkının(1) halkımızın(1) halkımın(1) halkı(1) halklara(1)
314	çek	6	0.07	çekti(2) çektiğinizi(1) çektiği(1) çek(1) çekenlerin(1)
315	moğol	6	0.07	moğol(6)
316	yara	6	0.07	yara(3) yarayacak(1) yarası(1) yarasını(1)
317	hey	6	0.07	hey(6)
318	komşu	6	0.07	komşu(3) komşuya(1) komşunun(1) komşusuna(1)
319	yedi	6	0.07	yedi(2) yediğin(1) yediğim(1) yediyordu(1) yedim(1)
320	on	6	0.07	on(6)
321	evin	6	0.07	evinden(2) evinizi(1) eviniz(1) evini(1) evin(1)
322	yüksek	6	0.07	yüksek(6)
323	kocabaş	6	0.07	kocabaş(6)
324	eğer	6	0.07	eğer(6)
325	od	6	0.07	oddan(2) odur(1) odu(1) odluğundan(1) odla(1)
326	erken	6	0.07	erken(5) erkenden(1)
327	zafer	6	0.07	zafer(5) zaferden(1)
328	yeni	6	0.07	yeniden(3) yeni(2) yeniyi(1)
329	sürü	6	0.07	sürüye(2) sürüyorlar(1) sürüsüyümüş(1) sürüp(1) sürü(1)
330	kalma	6	0.07	kalma(2) kalmaz(1) kalmanın(1) kalmadı(1) kalmadan(1)
331	yani	6	0.07	yani(2) yanımdan(2) yanımda(1) yanımda(1)
332	ekmek	6	0.07	ekmeği(3) ekmeğini(1) ekmeğe(1) ekmek(1)
333	birer	6	0.07	birer(6)
334	biri	6	0.07	biri(5) birinde(1)
335	gelir	6	0.07	gelir(5) gelirken(1)

336	<i>birden</i>	6	0.07	<i>birdenbire(3) birden(3)</i>
337	<i>yakın</i>	6	0.07	<i>yakında(2) yakınlarında(1) yakından(1) yakın(1) yakına(1)</i>
338	<i>kat</i>	6	0.07	<i>kat(4) kattın(1) katsam(1)</i>
339	<i>çocukluk</i>	6	0.07	<i>çocukluğum(2) çocukluğumu(1) çocukluğumdan(1) çocukluğumda(1) çocukluk(1)</i>
340	<i>millet</i>	6	0.07	<i>milletin(2) milletlere(1) milletle(1) milletine(1) milletimiz(1)</i>
341	<i>bilmez</i>	6	0.07	<i>bilmezsin(3) bilmez(3)</i>
342	<i>gurbet</i>	5	0.06	<i>gurbet(5)</i>
343	<i>kapı</i>	5	0.06	<i>kapıyı(1) kapıya(1) kapısı(1) kapının(1) kapı(1)</i>
344	<i>havas</i>	5	0.06	<i>havası(5)</i>
345	<i>dişi</i>	5	0.06	<i>dişisi(3) dişimden(1) dişi(1)</i>
346	<i>yaklaş</i>	5	0.06	<i>yaklaşıyor(1) yaklaştınız(1) yaklaştım(1) yaklaştı(1) yaklaşıyorak(1)</i>
347	<i>üç</i>	5	0.06	<i>üç(5)</i>
348	<i>yüce</i>	5	0.06	<i>yüce(3) yüceden(2)</i>
349	<i>gider</i>	5	0.06	<i>giderdi(2) gidersem(1) giderim(1) gider(1)</i>
350	<i>ninni</i>	5	0.06	<i>ninni(3) ninniyi(1) ninnilerimizi(1)</i>
351	<i>salla</i>	5	0.06	<i>sallıyorum(1) sallayarak(1) sallayan(1) sallarım(1) sallamıştır(1)</i>
352	<i>güzellik</i>	5	0.06	<i>güzellik(3) güzelliğin(1) güzelliikle(1)</i>
353	<i>zevk</i>	5	0.06	<i>zevk(2) zevkini(1) zevkinden(1) zevkine(1)</i>
354	<i>sanat</i>	5	0.06	<i>sanat(4) sanatın(1)</i>
355	<i>kuyu</i>	5	0.06	<i>kuyu(2) kuyuyu(1) kuyularda(1) kuyuya(1)</i>
356	<i>otur</i>	5	0.06	<i>oturur(2) oturduğum(2) oturanın(1)</i>
357	<i>sonsuz</i>	5	0.06	<i>sonsuz(3) sonsuzsun(1) sonsuzca(1)</i>
358	<i>ırmak</i>	5	0.06	<i>ırmağına(2) ırmağın(1) ırmağı(1) ırmak(1)</i>
359	<i>ayı</i>	5	0.06	<i>ayı(3) ayın(1) ayımız(1)</i>
360	<i>sofra</i>	5	0.06	<i>sofrayı(1) sofrasıydı(1) sofrasını(1) sofrasında(1) soframız(1)</i>
361	<i>halim</i>	5	0.06	<i>halimi(4) halim(1)</i>
362	<i>akşehir</i>	5	0.06	<i>akşehir(5)</i>
363	<i>yüzle</i>	5	0.06	<i>yüzler(2) yüzleri(1) yüzlerce(1) yüzlerdeki(1)</i>
364	<i>deli</i>	5	0.06	<i>deli(5)</i>
365	<i>deme</i>	5	0.06	<i>deme(3) demez(2)</i>
366	<i>ağız</i>	5	0.06	<i>ağzında(2) ağzındaki(1) ağzın(1) ağzıma(1)</i>
367	<i>hürriyet</i>	5	0.06	<i>hürriyet(2) hürriyettir(2) hürriyetimden(1)</i>
368	<i>kavuk</i>	5	0.06	<i>kavuğu(2) kavuktan(1) kavukta(1) kavuk(1)</i>
369	<i>derk</i>	5	0.06	<i>derken(5)</i>
370	<i>yeryüzü</i>	5	0.06	<i>yeryüzünün(1) yeryüzünü(1) yeryüzüne(1) yeryüzünde(1) yeryüzü(1)</i>
371	<i>im</i>	5	0.06	<i>imil(4) imizi(1)</i>
372	<i>hayal</i>	5	0.06	<i>hayal(2) hayallerime(1) hayalde(1) hayaller(1)</i>
373	<i>tam</i>	5	0.06	<i>tam(5)</i>
374	<i>dalı</i>	5	0.06	<i>dalın(2) daliver(1) dalından(1) dalı(1)</i>
375	<i>olmuş</i>	5	0.06	<i>olmuş(3) olmuştu(1) olmuşsun(1)</i>
376	<i>an</i>	5	0.06	<i>an(4) anmış(1)</i>
377	<i>düşünce</i>	5	0.06	<i>düşünceden(2) düşüncemde(1) düşüncelerimiz(1) düşünce(1)</i>
378	<i>taş</i>	5	0.06	<i>taş(4) taşta(1)</i>
379	<i>doğ</i>	5	0.06	<i>doğduğum(2) doğmuş(1) doğdum(1) doğdu(1)</i>
380	<i>dar</i>	5	0.06	<i>dar(2) darda(2) dardır(1)</i>
381	<i>kon</i>	5	0.06	<i>konmuş(2) konu(2) konarlardı(1)</i>
382	<i>kurul</i>	5	0.06	<i>kurul(4) kurulmuş(1)</i>
383	<i>bursa</i>	5	0.06	<i>bursa(3) bursa'da(2)</i>
384	<i>çağlar</i>	5	0.06	<i>çağlar(4) çağları(1)</i>
385	<i>doğru</i>	5	0.06	<i>doğru(4) doğrusu(1)</i>
386	<i>anne</i>	5	0.06	<i>annesi(2) annem(1) anneler(1) anne(1)</i>
387	<i>savur</i>	5	0.06	<i>savurur(3) savurmuş(2)</i>
388	<i>uyku</i>	5	0.06	<i>uykusunu(1) uykusu(1) uykunuzu(1) uykumuzu(1) uykuları(1)</i>
389	<i>bugün</i>	5	0.06	<i>bugün(3) bugüne(1) bugünden(1)</i>
390	<i>inan</i>	5	0.06	<i>inan(4) inanla(1)</i>
391	<i>önün</i>	5	0.06	<i>önünde(3) önüne(2)</i>
392	<i>davul</i>	5	0.06	<i>davul(4) davullu(1)</i>
393	<i>güler</i>	5	0.06	<i>gülerim(2) gülerken(1) güler(1) güler(1)</i>
394	<i>adım</i>	5	0.06	<i>adım(3) adımın(1) adımsa(1)</i>

395	önce	5	0.06	önce(3) önceden(2)
396	mustafa	5	0.06	mustafa(5)
397	elim	5	0.06	elim(3) elimde(2)
398	mutlu	5	0.06	mutlu(3) mutludur(2)
399	anda	5	0.06	anda(5)
400	şehir	5	0.06	şehre(1) şehirlere(1) şehirler(1) şehirde(1) şehir(1)
401	yaş	5	0.06	yaşım(4) yaşta(1)
402	anam	5	0.06	anamızın(1) anamızdır(1) anamız(1) anamın(1) anam(1)
403	düşman	5	0.06	düşman(2) düşmana(2) düşmanı(1)
404	istanbul	5	0.06	istanbul(5)
405	anlama	5	0.06	anlamaz(1) anlamamış(1) anlamam(1) anlamadım(1) anlamadan(1)
406	gelme	5	0.06	gelmez(2) gelmeyi(1) gelmeyen(1) gelmemek(1)
407	bende	5	0.06	benden(3) bendeki(1) bende(1)
408	geçen	5	0.06	geçen(4) geçene(1)
409	hayran	5	0.06	hayran(3) hayranım(1) hayrandır(1)
410	salın	5	0.06	salınır(2) salınıyor(1) salınsın(1) salınarak(1)
411	mektup	5	0.06	mektup(3) mektuptan(1) mektubu(1)
412	öte	5	0.06	ötesine(1) ötesinden(1) ötesi(1) öter(1) öte(1)
413	iste	5	0.06	istiyorum(1) istiyorsan(1) isteyecekti(1) istediğin(1) istediğim(1)
414	dere	4	0.05	dere(3) dereler(1)
415	hali	4	0.05	hali(2) halinde(1) halin(1)
416	kol	4	0.05	kolun(1) kolumuzdan(1) kollarıyla(1) kol(1)
417	pehlivan	4	0.05	pehlivan(3) pehlivandır(1)
418	ola	4	0.05	olayım(1) olamaz(1) olabilmek(1) ola(1)
419	gündüz	4	0.05	gündüz(3) gündüzü(1)
420	kötü	4	0.05	kötü(4)
421	günle	4	0.05	günler(2) günlerinin(1) günleri(1)
422	orada	4	0.05	oradan(2) oradadır(1) orada(1)
423	oyun	4	0.05	oyunlar(2) oyunu(1) oyun(1)
424	ova	4	0.05	ovada(2) ovanın(1) ova(1)
425	orta	4	0.05	ortasında(3) ortasına(1)
426	oda	4	0.05	odası(1) odalarımız(1) odalarda(1) odalar(1)
427	ferman	4	0.05	ferman(3) fermana(1)
428	gidi	4	0.05	gidiyorum(1) gidiyordun(1) gidiyor(1) gidip(1)
429	mehmet	4	0.05	mehmet(3) mehmetler(1)
430	masmavi	4	0.05	masmavi(4)
431	geçir	4	0.05	geçirmişti(1) geçirmişleri(1) geçirip(1) geçireyim(1)
432	merak	4	0.05	merak(3) merakın(1)
433	mevsim	4	0.05	mevsim(3) mevsimlerle(1)
434	mermi	4	0.05	mermisini(1) mermileriyle(1) mermilerini(1) mermi(1)
435	kuyruk	4	0.05	kuyruğunu(1) kuyruğun(1) kuyruğum(1) kuyruğu(1)
436	kuvvet	4	0.05	kuvvetimle(2) kuvvetim(2)
437	sel	4	0.05	seli(2) sel(2)
438	doğan	4	0.05	doğan(3) doğanın(1)
439	sefer	4	0.05	seferine(1) seferinden(1) sefere(1) seferde(1)
440	kucakla	4	0.05	kucaklar(3) kucakladığında(1)
441	dolanı	4	0.05	dolanır(2) dolaniyor(1) dolanın(1)
442	koru	4	0.05	koruyup(1) koruyabilecek(1) korulara(1) koruda(1)
443	di	4	0.05	diyor(2) diyip(1) dir(1)
444	diz	4	0.05	dizlerini(1) dizlerimdeki(1) dizde(1) diz(1)
445	saçlı	4	0.05	saçlı(4)
446	dumanla	4	0.05	dumanla(2) dumanları(1) dumanlar(1)
447	sabahla	4	0.05	sabahlarına(1) sabahları(1) sabahlarla(1) sabahla(1)
448	düğün	4	0.05	düğün(3) düğünleri(1)
449	resmi	4	0.05	resminin(2) resmini(1) resmi(1)
450	dün	4	0.05	dün(4)
451	dört	4	0.05	dört(4)
452	duvar	4	0.05	duvarda(2) duvara(1) duvar(1)
453	dökül	4	0.05	dökülüyor(2) dökülsün(1) dökülen(1)
454	dilin	4	0.05	dilini(1) diline(1) dilinde(1) dilin(1)

455	kes	4	0.05	kestiği(1) kestik(1) kesti(1) kes(1)
456	ulu	4	0.05	ulu(3) ulubatlı(1)
457	kanat	4	0.05	kanat(3) kanatlarını(1)
458	kedi	4	0.05	kediyi(1) kedinin(1) kedilerin(1) kedi(1)
459	ölüm	4	0.05	ölüm(2) ölüme(1) ölümden(1)
460	yanan	4	0.05	yanan(2) yanarınız(1) yanana(1)
461	toz	4	0.05	toz(3) tozmuş(1)
462	öküz	4	0.05	öküz(3) öküzleriyle(1)
463	cıvı	4	0.05	cıvı(4)
464	beş	4	0.05	beş(4)
465	umut	4	0.05	umut(3) umutlarımı(1)
466	karın	4	0.05	karnım(3) karın(1)
467	öğün	4	0.05	öğün(3) öğünerek(1)
468	dal	4	0.05	dallarını(1) dallarına(1) dallar(1) dal(1)
469	yaratı	4	0.05	yaratır(4)
470	uçurtma	4	0.05	uçurtmam(1) uçurtmaları(1) uçurtmalar(1) uçurtma(1)
471	yetiş	4	0.05	yetişemedim(2) yetişti(1) yetişir(1)
472	görün	4	0.05	görünüp(1) görünsek(1) görünmüş(1) görünce(1)
473	kavak	4	0.05	kavak(3) kavaktım(1)
474	zümrüt	4	0.05	zümrüt(4)
475	çelik	4	0.05	çelikten(2) çelik(2)
476	ata	4	0.05	atatürk(1) atasözlerimizi(1) ataların(1) atacak(1)
477	cenk	4	0.05	cenklerin(2) cenkte(1) cenk(1)
478	ateş	4	0.05	ateş(4)
479	çifte	4	0.05	çifter(2) çiftelyi(1) çifte(1)
480	türlü	4	0.05	türlü(4)
481	kemal	4	0.05	kemal(4)
482	baba	4	0.05	babası(1) babamız(1) babamın(1) babalar(1)
483	barış	4	0.05	barışın(3) barışa(1)
484	yiğit	4	0.05	yiğitler(2) yiğit(1) yiğitim(1)
485	tık	4	0.05	tık(4)
486	sıra	4	0.05	sıra(3) sırası(1)
487	kalp	4	0.05	kalplerce(1) kalbinde(1) kalbimizi(1) kalbe(1)
488	taşı	4	0.05	taşıyor(1) taşıyan(1) taşıyacak(1) taşı(1)
489	uçur	4	0.05	uçurdum(3) uçuracak(1)
490	kok	4	0.05	kokar(3) kokan(1)
491	şaşır	4	0.05	şaşırdım(1) şaşırmıştı(1) şaşırdım(1) şaşıranınız(1)
492	tanı	4	0.05	tanıdım(3) tanıdığı(1)
493	bembeyaz	4	0.05	bembeyaz(4)
494	şan	4	0.05	şanla(2) şan(2)
495	yaşar	4	0.05	yaşar(2) yaşarım(1) yaşarmıştı(1)
496	iyi	4	0.05	iyi(4)
497	yük	4	0.05	yükü(2) yük(2)
498	kokla	4	0.05	koklayanınız(1) kokladığında(1) kokladı(1) kokla(1)
499	uçak	4	0.05	uçacağımız(1) uçağa(1) uçakları(1) uçakla(1)
500	dem	4	0.05	demiş(3) demişti(1)
501	bekle	4	0.05	beklemiş(2) bekliyor(1) bekle(1)
502	hız	4	0.05	hız(4)
503	utan	4	0.05	utanırım(1) utanır(1) utanmıyorsun(1) utan(1)
504	yarın	4	0.05	yarını(1) yarınların(1) yarınlara(1) yarına(1)
505	akıl	4	0.05	akıl(3) akıldan(1)
506	aş	4	0.05	aştılar(1) aştık(1) aşag(1) aşan(1)
507	umutsuzluk	4	0.05	umutsuzluğa(2) umutsuzluk(2)
508	aynı	4	0.05	aynı(4)
509	benze	4	0.05	benziyor(4)
510	bereket	4	0.05	bereket(4)
511	taşt	4	0.05	taştın(2) taştı(1) taştan(1)
512	yıkan	4	0.05	yıkanmış(2) yıkanır(1) yıkan(1)
513	taze	4	0.05	tazedir(2) taze(2)
514	bıçak	4	0.05	bıçak(2) bıçağımla(1) bıçağı(1)

515	yaşlı	4	0.05	yaşlı(2) yaşlıydı(1) yaşlılar(1)
516	azat	4	0.05	azat(4)
517	tarla	4	0.05	tarlasında(1) tarlasına(1) tarlalarında(1) tarla(1)
518	tatlı	4	0.05	tatlı(4)
519	berrak	4	0.05	berrak(4)
520	yoğurt	3	0.04	yoğurt(3)
521	baka	3	0.04	bakarsın(1) bakar(1) bakan(1)
522	aşar	3	0.04	aşar(2) aşardı(1)
523	eğil	3	0.04	eğilsen(1) eğilip(1) eğildiği(1)
524	kalı	3	0.04	kalır(2) kalıyor(1)
525	ağustos	3	0.04	ağustos(3)
526	bakara	3	0.04	bakarak(3)
527	olacak	3	0.04	olacak(2) olacaksa(1)
528	kan	3	0.04	kan(3)
529	yurdu	3	0.04	yurdun(1) yurdumun(1) yurdu(1)
530	olmak	3	0.04	olmak(3)
531	erkek	3	0.04	erkeği(1) erkekler(1) erkek(1)
532	ye	3	0.04	ye(2) yesin(1)
533	ovala	3	0.04	ovalarıma(1) ovalara(1) ovalar(1)
534	bağır	3	0.04	bağırarak(2) bağır(1)
535	yeme	3	0.04	yemezdi(1) yemeyeli(1) yemedi(1)
536	otla	3	0.04	otlayan(1) otları(1) otlar(1)
537	yemek	3	0.04	yemek(2) yemeğini(1)
538	başlan	3	0.04	başlandı(3)
539	oğul	3	0.04	oğul(1) oğlunu(1) oğlu(1)
540	hiçbir	3	0.04	hiçbir(3)
541	parmakla	3	0.04	parmakları(3)
542	yağ	3	0.04	yağmış(1) yağacaktı(1) yağacak(1)
543	elma	3	0.04	elma(2) elmaydı(1)
544	papatya	3	0.04	papatyalar(3)
545	er	3	0.04	er(2) erler(1)
546	osman	3	0.04	osman(3)
547	ona	3	0.04	ona(3)
548	bal	3	0.04	balı(2) bal(1)
549	kanatlan	3	0.04	kanatlanın(3)
550	bakış	3	0.04	bakışı(1) bakışları(1) bakışlar(1)
551	yolculuk	3	0.04	yolculuk(2) yolculuklar(1)
552	ondan	3	0.04	ondan(3)
553	es	3	0.04	estikçe(1) esmiş(1) es(1)
554	yerli	3	0.04	yerliyim(2) yerli(1)
555	bağ	3	0.04	bağrını(1) bağrına(1) bağ(1)
556	yeter	3	0.04	yeter(3)
557	eş	3	0.04	eş(2) eşe(1)
558	huzur	3	0.04	huzura(2) huzurda(1)
559	bakma	3	0.04	bakmalı(2) bakmayanın(1)
560	ayakla	3	0.04	ayaklarının(1) ayaklarına(1) ayaklar(1)
561	ün	3	0.04	ün(3)
562	öğren	3	0.04	öğreneniniz(1) öğrenemedim(1) öğrendim(1)
563	alma	3	0.04	almaz(1) almasıyla(1) almalıydı(1)
564	gird	3	0.04	girdin(2) girdiği(1)
565	üzüm	3	0.04	üzüm(2) üzümdü(1)
566	üzül	3	0.04	üzüldüm(2) üzüleniniz(1)
567	geçmiş	3	0.04	geçmiş(2) geçmişti(1)
568	özün	3	0.04	özün(2) özünü(1)
569	öl	3	0.04	öleni(1) öleceğim(1) öleceksiniz(1)
570	getir	3	0.04	getirmiş(1) getirir(1) getir(1)
571	ön	3	0.04	önlerinde(1) öndeki(1) önde(1)
572	ansızın	3	0.04	ansızın(3)
573	incecik	3	0.04	incecik(3)
574	işe	3	0.04	işe(3)

575	ali	3	0.04	alışar(1) alıço(1) ali(1)
576	alev	3	0.04	alev(3)
577	lokma	3	0.04	lokma(3)
578	gökçek	3	0.04	gökçek(3)
579	ad	3	0.04	adıyla(1) adını(1) adından(1)
580	görme	3	0.04	görmedin(2) görmesin(1)
581	görmü	3	0.04	görmüştür(1) görmüşsünüzdür(1) görmüş(1)
582	görmez	3	0.04	görmez(3)
583	şaş	3	0.04	şaştım(1) şaşarsınız(1) şaşar(1)
584	izmir	3	0.04	izmir(3)
585	mayıs	3	0.04	mayısın(3)
586	götür	3	0.04	götürecek(1) götürdüğü(1) götür(1)
587	içeri	3	0.04	içeriye(1) içerisine(1) içeri(1)
588	inle	3	0.04	inleyen(2) inliyordu(1)
589	şahin	3	0.04	şahin(3)
590	mavilik	3	0.04	maviliğinden(2) mavilik(1)
591	art	3	0.04	artlarından(2) ardı(1)
592	çıkma	3	0.04	çıkamaz(2) çıkmaya(1)
593	nihayet	3	0.04	nihayet(3)
594	kaldır	3	0.04	kaldırıp(2) kaldırıyor(1)
595	ayak	3	0.04	ayağını(1) ayağına(1) ayak(1)
596	çadır	3	0.04	çadırını(1) çadıra(1) çadır(1)
597	çanakkale	3	0.04	çanakkale(3)
598	çamur	3	0.04	çamura(2) çamur(1)
599	ni	3	0.04	nin(3)
600	ayna	3	0.04	aynası(1) aynada(1) ayna(1)
601	yüzlü	3	0.04	yüzlü(3)
602	ağla	3	0.04	ağlardı(1) ağladığın(1) ağladı(1)
603	yüzyıl	3	0.04	yüzyıllarımın(1) yüzyıllardır(1) yüzyıllara(1)
604	azıcık	3	0.04	azıcık(3)
605	köylü	3	0.04	köylüye(1) köylünün(1) köylümüz(1)
606	kalkan	3	0.04	kalkan(3)
607	çare	3	0.04	çarem(2) çare(1)
608	çarşı	3	0.04	çarşısı(1) çarşıda(1) çarşı(1)
609	asker	3	0.04	askerlerin(2) asker(1)
610	çini	3	0.04	çinilere(1) çinide(1) çini(1)
611	göğüs	3	0.04	göğüs(2) göğsü(1)
612	gene	3	0.04	gene(3)
613	genç	3	0.04	genç(3)
614	geniş	3	0.04	geniş(3)
615	çimen	3	0.04	çimenler(2) çimene(1)
616	gelen	3	0.04	gelen(3)
617	mutluluk	3	0.04	mutluluk(3)
618	fısılda	3	0.04	fısıldar(3)
619	gam	3	0.04	gam(3)
620	çay	3	0.04	çayın(1) çaylardan(1) çay(1)
621	ile	3	0.04	ile(3)
622	atla	3	0.04	atlar(2) atladı(1)
623	yüksel	3	0.04	yükseliyor(1) yükselir(1) yükseldik(1)
624	parmak	3	0.04	parmağıyla(1) parmağınla(1) parmağı(1)
625	konuş	3	0.04	konuşurlardı(1) konuşadursun(1) konuş(1)
626	türkçe	3	0.04	türkçemiz(1) türkçeden(1) türkçe(1)
627	tüy	3	0.04	tüylere(3)
628	haber	3	0.04	haber(2) haberler(1)
629	devlet	3	0.04	devletsin(1) devletin(1) devlete(1)
630	türbe	3	0.04	türbesini(1) türbelerde(1) türbeler(1)
631	serin	3	0.04	serin(2) serindir(1)
632	bırakma	3	0.04	bırakmayın(1) bırakmam(1) bırakma(1)
633	dalkavuk	3	0.04	dalkavuk(2) dalkavuğa(1)
634	parça	3	0.04	parçaya(1) parçası(1) parça(1)

635	<i>ser</i>	3	0.04	<i>sermiş(3)</i>
636	<i>damar</i>	3	0.04	<i>damar(2) damarlara(1)</i>
637	<i>burnu</i>	3	0.04	<i>burnu(2) burnunu(1)</i>
638	<i>ulus</i>	3	0.04	<i>uluslarla(1) uluslar(1) ulus(1)</i>
639	<i>koca</i>	3	0.04	<i>koca(3)</i>
640	<i>tertemiz</i>	3	0.04	<i>tertemiz(3)</i>
641	<i>sayfa</i>	3	0.04	<i>sayfa(2) sayfadır(1)</i>
642	<i>say</i>	3	0.04	<i>saygiyle(1) saydım(1) saydıklarım(1)</i>
643	<i>durdu</i>	3	0.04	<i>durdu(2) durdukça(1)</i>
644	<i>dudak</i>	3	0.04	<i>dudaklarında(1) dudaklarımızın(1) dudaklarda(1)</i>
645	<i>harman</i>	3	0.04	<i>harman(3)</i>
646	<i>doğma</i>	3	0.04	<i>doğmaz(1) doğmasın(1) doğmadan(1)</i>
647	<i>bundan</i>	3	0.04	<i>bundan(2) bundandır(1)</i>
648	<i>tarih</i>	3	0.04	<i>tarih(2) tarihten(1)</i>
649	<i>keder</i>	3	0.04	<i>keder(2) kederinin(1)</i>
650	<i>saç</i>	3	0.04	<i>saçlarının(1) saçlarını(1) saç(1)</i>
651	<i>serpil</i>	3	0.04	<i>serpiliyor(2) serpildin(1)</i>
652	<i>kenar</i>	3	0.04	<i>kenarında(2) kenarından(1)</i>
653	<i>sevmek</i>	3	0.04	<i>sevmekten(2) sevmek(1)</i>
654	<i>sevme</i>	3	0.04	<i>sevmeyenin(2) sevmeyi(1)</i>
655	<i>sevin</i>	3	0.04	<i>sevinin(2) sevinir(1)</i>
656	<i>temiz</i>	3	0.04	<i>temiz(3)</i>
657	<i>ceylan</i>	3	0.04	<i>ceylan(2) ceylanda(1)</i>
658	<i>seyret</i>	3	0.04	<i>seyrediyor(2) seyredeniniz(1)</i>
659	<i>koyun</i>	3	0.04	<i>koyun(2) koynuna(1)</i>
660	<i>sizin</i>	3	0.04	<i>sizin(2) sizindir(1)</i>
661	<i>ciğer</i>	3	0.04	<i>ciğerime(2) ciğerlerimdedir(1)</i>
662	<i>ter</i>	3	0.04	<i>terinden(1) teri(1) ter(1)</i>
663	<i>kimse</i>	3	0.04	<i>kimse(2) kimsenin(1)</i>
664	<i>koskoca</i>	3	0.04	<i>koskoca(3)</i>
665	<i>diyar</i>	3	0.04	<i>diyarımız(1) diyarlarda(1) diyarda(1)</i>
666	<i>tebessüm</i>	3	0.04	<i>tebessümünle(1) tebessümdü(1) tebessüm(1)</i>
667	<i>dokuz</i>	3	0.04	<i>dokuz(3)</i>
668	<i>dalga</i>	3	0.04	<i>dalga(2) dalgaları(1)</i>
669	<i>tunç</i>	3	0.04	<i>tunçtan(2) tunç(1)</i>
670	<i>kirli</i>	3	0.04	<i>kirli(3)</i>
671	<i>tutu</i>	3	0.04	<i>tutup(3)</i>
672	<i>dala</i>	3	0.04	<i>dalarken(2) dalıyorlar(1)</i>
673	<i>cennet</i>	3	0.04	<i>cennette(2) cennete(1)</i>
674	<i>sevilme</i>	3	0.04	<i>sevilmeyen(1) sevimeyi(1) sevimeler(1)</i>
675	<i>kiraz</i>	3	0.04	<i>kiraz(2) kirazın(1)</i>
676	<i>taşın</i>	3	0.04	<i>taşını(1) taşından(1) taşına(1)</i>
677	<i>top</i>	3	0.04	<i>top(2) topun(1)</i>
678	<i>topla</i>	3	0.04	<i>toplar(1) topladığım(1) topla(1)</i>
679	<i>uygarlık</i>	3	0.04	<i>uygarlıkları(1) uygarlıklar(1) uygarlık(1)</i>
680	<i>duman</i>	3	0.04	<i>dumanın(2) dumandır(1)</i>
681	<i>sahip</i>	3	0.04	<i>sahiplerinden(1) sahip(1) sahibi(1)</i>
682	<i>pembe</i>	3	0.04	<i>pembeler(2) pembe(1)</i>
683	<i>yana</i>	3	0.04	<i>yana(3)</i>
684	<i>peşin</i>	3	0.04	<i>peşin(2) peşinde(1)</i>
685	<i>yamaç</i>	3	0.04	<i>yamaçlarda(2) yamaçta(1)</i>
686	<i>yakala</i>	3	0.04	<i>yakalayandır(1) yakalarsa(1) yakalamış(1)</i>
687	<i>sakin</i>	3	0.04	<i>sakin(3)</i>
688	<i>belli</i>	3	0.04	<i>belli(3)</i>
689	<i>güvercin</i>	3	0.04	<i>güvercin(2) güvercini(1)</i>
690	<i>ekin</i>	3	0.04	<i>ekinler(2) ekin(1)</i>
691	<i>yanak</i>	3	0.04	<i>yanığından(2) yanakları(1)</i>
692	<i>süt</i>	3	0.04	<i>sütü(2) sütüyle(1)</i>
693	<i>düşür</i>	3	0.04	<i>düşürmüş(2) düşüren(1)</i>
694	<i>yardım</i>	3	0.04	<i>yardım(3)</i>

695	<i>ta</i>	3	0.04	<i>ta(3)</i>
696	<i>efendi</i>	3	0.04	<i>efendi(2) efendileri(1)</i>
697	<i>bey</i>	3	0.04	<i>bey(3)</i>
698	<i>yap</i>	3	0.04	<i>yapmıştın(3)</i>
699	<i>billur</i>	3	0.04	<i>billurdan(2) billur(1)</i>
700	<i>bilin</i>	3	0.04	<i>bilin(2) bilinmez(1)</i>
701	<i>bilen</i>	3	0.04	<i>bileniniz(3)</i>
702	<i>herhalde</i>	3	0.04	<i>herhalde(3)</i>
703	<i>takat</i>	3	0.04	<i>takarım(1) takarlar(1) takanın(1)</i>
704	<i>hilal</i>	3	0.04	<i>hilali(2) hilal(1)</i>
705	<i>dek</i>	3	0.04	<i>dek(3)</i>
706	<i>derim</i>	3	0.04	<i>derim(3)</i>
707	<i>sara</i>	3	0.04	<i>sara(2) saran(1)</i>
708	<i>dök</i>	3	0.04	<i>döktüler(1) dökeyim(1) döker(1)</i>
709	<i>boşluk</i>	3	0.04	<i>boşluktan(1) boşlukta(1) boşluk(1)</i>
710	<i>kağıt</i>	3	0.04	<i>kağıtla(1) kağıt(1) kağıdı(1)</i>
711	<i>sürtün</i>	3	0.04	<i>sürtüne(2) sürtündü(1)</i>
712	<i>satır</i>	3	0.04	<i>satır(3)</i>
713	<i>hazine</i>	3	0.04	<i>hazinedir(2) hazineler(1)</i>
714	<i>tanır</i>	3	0.04	<i>tanır(2) tanırım(1)</i>
715	<i>vere</i>	3	0.04	<i>veren(2) verelim(1)</i>
716	<i>uzan</i>	3	0.04	<i>uzanan(2) uzanmış(1)</i>
717	<i>dönme</i>	3	0.04	<i>dönmeyen(1) dönmenin(1) dönmediği(1)</i>
718	<i>güç</i>	3	0.04	<i>güç(3)</i>
719	<i>süs</i>	3	0.04	<i>süsü(2) süs(1)</i>
720	<i>uğra</i>	3	0.04	<i>uğramış(1) uğradığı(1) uğradıysa(1)</i>
721	<i>kaynak</i>	3	0.04	<i>kaynak(2) kaynaklar(1)</i>
722	<i>belde</i>	3	0.04	<i>beldesine(2) beldelerin(1)</i>
723	<i>kurban</i>	3	0.04	<i>kurban(2) kurbandır(1)</i>
724	<i>uzat</i>	3	0.04	<i>uzattınız(1) uzattı(1) uzat(1)</i>
725	<i>sıcak</i>	3	0.04	<i>sıcak(3)</i>
726	<i>den</i>	3	0.04	<i>den(2) denmişti(1)</i>
727	<i>içten</i>	2	0.02	<i>içten(2)</i>
728	<i>kıyıla</i>	2	0.02	<i>kıyılar(2)</i>
729	<i>kıyı</i>	2	0.02	<i>kıyısında(2)</i>
730	<i>istek</i>	2	0.02	<i>istekler(1) istekle(1)</i>
731	<i>kork</i>	2	0.02	<i>korktum(1) korkarak(1)</i>
732	<i>la</i>	2	0.02	<i>la(2)</i>
733	<i>kızıl</i>	2	0.02	<i>kızıl(2)</i>
734	<i>kirpik</i>	2	0.02	<i>kirpikleri(2)</i>
735	<i>iyilik</i>	2	0.02	<i>iyiliğin(1) iyilik(1)</i>
736	<i>kişi</i>	2	0.02	<i>kişiyim(1) kişi(1)</i>
737	<i>konak</i>	2	0.02	<i>konağıdır(1) konaktır(1)</i>
738	<i>iy</i>	2	0.02	<i>iyceden(2)</i>
739	<i>koma</i>	2	0.02	<i>koma(2)</i>
740	<i>içli</i>	2	0.02	<i>içli(2)</i>
741	<i>içme</i>	2	0.02	<i>içmezdi(1) içmeden(1)</i>
742	<i>it</i>	2	0.02	<i>itti(2)</i>
743	<i>lazım</i>	2	0.02	<i>lazımdı(1) lazım(1)</i>
744	<i>korkma</i>	2	0.02	<i>korkmadım(2)</i>
745	<i>le</i>	2	0.02	<i>le(2)</i>
746	<i>küçücük</i>	2	0.02	<i>küçücükten(1) küçücük(1)</i>
747	<i>kaşla</i>	2	0.02	<i>kaşlarınla(1) kaşları(1)</i>
748	<i>kur</i>	2	0.02	<i>kurmuş(1) kur(1)</i>
749	<i>kama</i>	2	0.02	<i>kamalin(1) kamadır(1)</i>
750	<i>kanan</i>	2	0.02	<i>kananınız(1) kanana(1)</i>
751	<i>köpür</i>	2	0.02	<i>köpürdün(2)</i>
752	<i>kaşı</i>	2	0.02	<i>kaşıyarak(1) kaşı(1)</i>
753	<i>kudret</i>	2	0.02	<i>kudretinle(1) kudret(1)</i>
754	<i>kukuleta</i>	2	0.02	<i>kukuletaya(1) kukuletası(1)</i>

755	<i>kulak</i>	2	0.02	<i>kulağıma(1) kulak(1)</i>
756	<i>kaşık</i>	2	0.02	<i>kaşık(2)</i>
757	<i>kaç</i>	2	0.02	<i>kaç(2)</i>
758	<i>katlı</i>	2	0.02	<i>katlı(2)</i>
759	<i>kurulan</i>	2	0.02	<i>kurulan(2)</i>
760	<i>kuru</i>	2	0.02	<i>kuruyor(1) kurup(1)</i>
761	<i>karaman</i>	2	0.02	<i>karamanoğlu(2)</i>
762	<i>karar</i>	2	0.02	<i>kararmıştı(1) karardı(1)</i>
763	<i>kardeş</i>	2	0.02	<i>kardeşimin(1) kardeş(1)</i>
764	<i>karla</i>	2	0.02	<i>karlarla(1) karlar(1)</i>
765	<i>kanla</i>	2	0.02	<i>kanlar(1) kanla(1)</i>
766	<i>kapak</i>	2	0.02	<i>kapaklarına(1) kapak(1)</i>
767	<i>kapla</i>	2	0.02	<i>kaplayan(1) kaplasın(1)</i>
768	<i>karlı</i>	2	0.02	<i>karlı(2)</i>
769	<i>kalem</i>	2	0.02	<i>kalemleri(2)</i>
770	<i>köz</i>	2	0.02	<i>közü(1) göz(1)</i>
771	<i>kerpiç</i>	2	0.02	<i>kerpiç(2)</i>
772	<i>koyul</i>	2	0.02	<i>koyulup(1) koyulmuş(1)</i>
773	<i>kahraman</i>	2	0.02	<i>kahramanlar(1) kahraman(1)</i>
774	<i>keramet</i>	2	0.02	<i>keramet(2)</i>
775	<i>kıs</i>	2	0.02	<i>kıs(2)</i>
776	<i>kafa</i>	2	0.02	<i>kafan(1) kafa(1)</i>
777	<i>korumak</i>	2	0.02	<i>korumak(2)</i>
778	<i>işlem</i>	2	0.02	<i>işlemiş(2)</i>
779	<i>işle</i>	2	0.02	<i>işlesin(1) işleri(1)</i>
780	<i>kabuk</i>	2	0.02	<i>kabukta(1) kabuklarını(1)</i>
781	<i>kakül</i>	2	0.02	<i>kaküllerini(2)</i>
782	<i>koç</i>	2	0.02	<i>koçlar(1) koç(1)</i>
783	<i>küfe</i>	2	0.02	<i>küfeyi(1) küfeler(1)</i>
784	<i>köşe</i>	2	0.02	<i>köşesine(1) köşesinde(1)</i>
785	<i>köşeli</i>	2	0.02	<i>köşeli(2)</i>
786	<i>kelime</i>	2	0.02	<i>kelimeler(2)</i>
787	<i>kılıçla</i>	2	0.02	<i>kılıçlar(2)</i>
788	<i>kımıld</i>	2	0.02	<i>kımıldıyor(1) kımıldar(1)</i>
789	<i>kın</i>	2	0.02	<i>kınına(1) kını(1)</i>
790	<i>kent</i>	2	0.02	<i>kentin(1) kent(1)</i>
791	<i>kınalı</i>	2	0.02	<i>kınalı(2)</i>
792	<i>kesil</i>	2	0.02	<i>kesilmiştim(1) kesilmiş(1)</i>
793	<i>sokak</i>	2	0.02	<i>sokakta(1) sokak(1)</i>
794	<i>yay</i>	2	0.02	<i>yay(2)</i>
795	<i>yas</i>	2	0.02	<i>yasından(1) yas(1)</i>
796	<i>yaylı</i>	2	0.02	<i>yaylılarınla(1) yaylılarla(1)</i>
797	<i>yayıll</i>	2	0.02	<i>yayıldım(1) yayıldıkça(1)</i>
798	<i>yayın</i>	2	0.02	<i>yayınlamıştı(2)</i>
799	<i>yardımlaşmak</i>	2	0.02	<i>yardımlaşmak(2)</i>
800	<i>yaralı</i>	2	0.02	<i>yaralılar(1) yaralı(1)</i>
801	<i>yanaş</i>	2	0.02	<i>yanaşır(1) yanaştı(1)</i>
802	<i>yandır</i>	2	0.02	<i>yandırıp(1) yandırmışım(1)</i>
803	<i>yani</i>	2	0.02	<i>yani(2)</i>
804	<i>yanıt</i>	2	0.02	<i>yanıt(2)</i>
805	<i>yazma</i>	2	0.02	<i>yazması(1) yazmam(1)</i>
806	<i>yazık</i>	2	0.02	<i>yazık(2)</i>
807	<i>yet</i>	2	0.02	<i>yetse(2)</i>
808	<i>yemyeşil</i>	2	0.02	<i>yemyeşil(2)</i>
809	<i>yeşer</i>	2	0.02	<i>yeşersin(1) yeşeren(1)</i>
810	<i>yiyecek</i>	2	0.02	<i>yiyecekleriniz(1) yiyecek(1)</i>
811	<i>yoksa</i>	2	0.02	<i>yoksa(2)</i>
812	<i>yemiş</i>	2	0.02	<i>yemiş(2)</i>
813	<i>yemen</i>	2	0.02	<i>yemen(2)</i>
814	<i>yazılı</i>	2	0.02	<i>yazılı(2)</i>

815	yazın	2	0.02	yazın(2)
816	yaşam	2	0.02	yaşamın(2)
817	yemekle	2	0.02	yemekleri(1) yemekler(1)
818	yanar	2	0.02	yanarım(1) yanarken(1)
819	yakış	2	0.02	yakışan(2)
820	uca	2	0.02	uca(2)
821	tırnak	2	0.02	tırnağıma(1) tırnağa(1)
822	umman	2	0.02	umman(2)
823	un	2	0.02	un(2)
824	unutma	2	0.02	unutmasın(1) unutmamak(1)
825	tıp	2	0.02	tıp(2)
826	türkeli	2	0.02	türkeli(2)
827	tuz	2	0.02	tuzu(1) tuz(1)
828	tuşla	2	0.02	tuşları(1) tuşlar(1)
829	tüm	2	0.02	tüm(2)
830	türk	2	0.02	türk(2)
831	uyumak	2	0.02	uyumak(2)
832	uyur	2	0.02	uyurdu(1) uyur(1)
833	vardır	2	0.02	vardır(2)
834	vatandaş	2	0.02	vatandaşın(2)
835	vazgeç	2	0.02	vazgeçtik(1) vazgeçin(1)
836	verme	2	0.02	vermez(1) vermeden(1)
837	vallahi	2	0.02	vallahi(2)
838	uğraş	2	0.02	uğraşın(1) uğraşacaksın(1)
839	uzaklaş	2	0.02	uzaklaşır(1) uzaklaştı(1)
840	uzaktan	2	0.02	uzaktan(2)
841	uza	2	0.02	uzuyordu(1) uzar(1)
842	uçuş	2	0.02	uçuşuyor(1) uçuştu(1)
843	yokuş	2	0.02	yokuşlara(1) yokuş(1)
844	yorgunluk	2	0.02	yorgunluğunu(1) yorgunluğu(1)
845	özgürlük	2	0.02	özgürlük(2)
846	özge	2	0.02	özgesinin(1) özge(1)
847	ümit	2	0.02	ümit(2)
848	üst	2	0.02	üstümde(1) üstte(1)
849	ıslak	2	0.02	ıslak(2)
850	öz	2	0.02	öz(2)
851	örtül	2	0.02	örtüldü(2)
852	önü	2	0.02	önümdeki(1) önümde(1)
853	öp	2	0.02	öpüp(1) öpeyim(1)
854	ör	2	0.02	ördün(2)
855	örtü	2	0.02	örtüsü(1) örtü(1)
856	ısın	2	0.02	ısınsın(1) ısındık(1)
857	ısır	2	0.02	ısırmışız(1) ısırDIM(1)
858	şenlik	2	0.02	şenliği(1) şenlikten(1)
859	şemsiye	2	0.02	şemsiyesini(1) şemsiyesi(1)
860	şeytan	2	0.02	şeytanın(1) şeytan(1)
861	şöyle	2	0.02	şöyle(2)
862	şırıl	2	0.02	şırıldır(1) şırıl(1)
863	şekil	2	0.02	şekil(2)
864	şeker	2	0.02	şekerim(1) şeker(1)
865	ışıl	2	0.02	ışıl(2)
866	şafak	2	0.02	şafakları(1) şafak(1)
867	şarkı	2	0.02	şarkımız(1) şarkılarımızı(1)
868	şehit	2	0.02	şehit(2)
869	ödeme	2	0.02	ödemez(1) ödemeye(1)
870	çınar	2	0.02	çınardır(1) çınar(1)
871	yılış	2	0.02	yılıştıkça(1) yılıştı(1)
872	yılma	2	0.02	yılmayan(1) yılmadı(1)
873	zaten	2	0.02	zaten(2)
874	zavallı	2	0.02	zavallı(2)

875	çayır	2	0.02	çayırında(1) çayırılmış(1)
876	yün	2	0.02	yünü(1) yünleri(1)
877	yuva	2	0.02	yuvasını(1) yuvanız(1)
878	yukarı	2	0.02	yukarılardan(1) yukarı(1)
879	yular	2	0.02	yuları(1) yular(1)
880	yum	2	0.02	yum(2)
881	yumak	2	0.02	yumak(2)
882	çağ	2	0.02	çağım(1) çağda(1)
883	çağır	2	0.02	çağırıyor(2)
884	çök	2	0.02	çöken(2)
885	çöl	2	0.02	çöllere(1) çöldür(1)
886	çözül	2	0.02	çözülüyor(1) çözülünce(1)
887	çın	2	0.02	çın(2)
888	çor	2	0.02	çoruh(2)
889	çocuksu	2	0.02	çocuksun(1) çocuksu(1)
890	çetin	2	0.02	çetin(2)
891	çeşme	2	0.02	çeşmenin(1) çeşmelerinin(1)
892	çift	2	0.02	çift(2)
893	çiçeksi	2	0.02	çiçeksin(2)
894	tutma	2	0.02	tutmaz(1) tutmaya(1)
895	toprakla	2	0.02	topraklar(2)
896	okuyan	2	0.02	okuyanınız(1) okuyan(1)
897	okur	2	0.02	okurken(1) okur(1)
898	okşa	2	0.02	okşayıp(1) okşadı(1)
899	okşan	2	0.02	okşanır(1) okşanıp(1)
900	olar	2	0.02	olarak(2)
901	okun	2	0.02	okundan(2)
902	nur	2	0.02	nur(2)
903	nasılsa	2	0.02	nasılsa(2)
904	nehir	2	0.02	nehir(2)
905	nilüfer	2	0.02	nilüfer(2)
906	niçin	2	0.02	niçin(2)
907	ole	2	0.02	oley(2)
908	olmaz	2	0.02	olmazsa(1) olmaz(1)
909	pırıl	2	0.02	pırıldır(1) pırıl(1)
910	pos	2	0.02	pos(2)
911	sağa	2	0.02	sağa(2)
912	saklan	2	0.02	saklanıyor(1) saklanır(1)
913	samanyolu	2	0.02	samanyolundan(1) samanyolu(1)
914	portakalı	2	0.02	portakalın(1) portakalı(1)
915	portakal	2	0.02	portakal(2)
916	omuzla	2	0.02	omuzlarına(1) omuzları(1)
917	otuz	2	0.02	otuz(2)
918	palto	2	0.02	paltosunu(1) paltosu(1)
919	pazar	2	0.02	pazarı(1) pazarda(1)
920	nasr	2	0.02	nasreddin(2)
921	nar	2	0.02	narın(1) nar(1)
922	medeniyet	2	0.02	medeniyetin(1) medeniyetim(1)
923	medeni	2	0.02	medeni(2)
924	mega	2	0.02	mega(2)
925	mehmetçik	2	0.02	mehmetçikler(1) mehmetçik(1)
926	mektep	2	0.02	mektep(1) mektebim(1)
927	mecnun	2	0.02	mecnunlar(1) mecnun(1)
928	maya	2	0.02	mayası(1) maya(1)
929	libas	2	0.02	libasından(2)
930	mademki	2	0.02	mademki(2)
931	mahsus	2	0.02	mahsus(2)
932	market	2	0.02	market(2)
933	melek	2	0.02	meleklerle(1) melekler(1)
934	memnun	2	0.02	memnun(2)

935	<i>mübarek</i>	2	0.02	<i>mübarek(2)</i>
936	<i>müjdele</i>	2	0.02	<i>müjdeler(2)</i>
937	<i>nabız</i>	2	0.02	<i>nabızlar(1) nabzım(1)</i>
938	<i>nakışlı</i>	2	0.02	<i>nakışlı(2)</i>
939	<i>musiki</i>	2	0.02	<i>musiki(2)</i>
940	<i>mor</i>	2	0.02	<i>mor(2)</i>
941	<i>meydanda</i>	2	0.02	<i>meydanda(2)</i>
942	<i>meyve</i>	2	0.02	<i>meyve(2)</i>
943	<i>minare</i>	2	0.02	<i>minare(2)</i>
944	<i>minicik</i>	2	0.02	<i>minicik(2)</i>
945	<i>samsun</i>	2	0.02	<i>samsunlular(2)</i>
946	<i>sancı</i>	2	0.02	<i>sancıdan(1) sancı(1)</i>
947	<i>tamam</i>	2	0.02	<i>tamamdır(1) tamam(1)</i>
948	<i>sırt</i>	2	0.02	<i>sırtında(1) sırtına(1)</i>
949	<i>tan</i>	2	0.02	<i>tan(2)</i>
950	<i>tanıt</i>	2	0.02	<i>tanıtmış(2)</i>
951	<i>tara</i>	2	0.02	<i>tarayan(1) tara(1)</i>
952	<i>sıla</i>	2	0.02	<i>sılasıdır(1) sılada(1)</i>
953	<i>sürül</i>	2	0.02	<i>sürüleri(1) sürüler(1)</i>
954	<i>söyleme</i>	2	0.02	<i>söylemez(1) söylemeden(1)</i>
955	<i>söyleş</i>	2	0.02	<i>söyleştim(1) söyleşerek(1)</i>
956	<i>sür</i>	2	0.02	<i>sürdün(2)</i>
957	<i>sürme</i>	2	0.02	<i>sürmez(2)</i>
958	<i>tarihi</i>	2	0.02	<i>tarihim(1) tarihi(1)</i>
959	<i>tavsiye</i>	2	0.02	<i>tavsiyem(1) tavsiye(1)</i>
960	<i>titre</i>	2	0.02	<i>titrerken(1) titrer(1)</i>
961	<i>tohumla</i>	2	0.02	<i>tohumlarıym(1) tohumlar(1)</i>
962	<i>tohum</i>	2	0.02	<i>tohumu(2)</i>
963	<i>tok</i>	2	0.02	<i>tok(2)</i>
964	<i>tez</i>	2	0.02	<i>tez(2)</i>
965	<i>terakki</i>	2	0.02	<i>terakki(2)</i>
966	<i>taşla</i>	2	0.02	<i>taşları(1) taşlarda(1)</i>
967	<i>taşma</i>	2	0.02	<i>taşmana(1) taşma(1)</i>
968	<i>taşır</i>	2	0.02	<i>taşır(1) taşır(1)</i>
969	<i>temmuz</i>	2	0.02	<i>temmuzdan(1) temmuz(1)</i>
970	<i>susam</i>	2	0.02	<i>susamış(2)</i>
971	<i>sus</i>	2	0.02	<i>sustu(1) sus(1)</i>
972	<i>semiz</i>	2	0.02	<i>semiz(2)</i>
973	<i>selam</i>	2	0.02	<i>selam(2)</i>
974	<i>semt</i>	2	0.02	<i>semt(2)</i>
975	<i>serd</i>	2	0.02	<i>serdi(1) serde(1)</i>
976	<i>sessizlik</i>	2	0.02	<i>sessizlik(2)</i>
977	<i>sebep</i>	2	0.02	<i>sebeğim(2)</i>
978	<i>sağlık</i>	2	0.02	<i>sağlık(2)</i>
979	<i>sanı</i>	2	0.02	<i>sanır(1) sanımsın(1)</i>
980	<i>sap</i>	2	0.02	<i>sapına(2)</i>
981	<i>sar</i>	2	0.02	<i>sarmıştı(1) sardı(1)</i>
982	<i>saz</i>	2	0.02	<i>saz(2)</i>
983	<i>set</i>	2	0.02	<i>set(2)</i>
984	<i>sevimli</i>	2	0.02	<i>seviminin(1) sevimli(1)</i>
985	<i>soy</i>	2	0.02	<i>soy(2)</i>
986	<i>soğuk</i>	2	0.02	<i>soğuktan(1) soğuk(1)</i>
987	<i>sultan</i>	2	0.02	<i>sultan(2)</i>
988	<i>sunucu</i>	2	0.02	<i>sunucusunun(1) sunucunun(1)</i>
989	<i>sol</i>	2	0.02	<i>solmuş(1) sol(1)</i>
990	<i>isim</i>	2	0.02	<i>isimlere(1) isim(1)</i>
991	<i>sihir</i>	2	0.02	<i>sihrini(2)</i>
992	<i>silah</i>	2	0.02	<i>silahın(1) silah(1)</i>
993	<i>sincap</i>	2	0.02	<i>sincaplar(2)</i>
994	<i>sin</i>	2	0.02	<i>sinmiş(2)</i>

995	<i>levent</i>	2	0.02	<i>leventsın(2)</i>
996	<i>kurnaz</i>	2	0.02	<i>kurnaz(2)</i>
997	<i>buz</i>	2	0.02	<i>buz(2)</i>
998	<i>büklüm</i>	2	0.02	<i>büklüm(2)</i>
999	<i>bükülme</i>	2	0.02	<i>bükülmez(1) bükülmeyendir(1)</i>
1000	<i>düz</i>	2	0.02	<i>düz(2)</i>
1001	<i>gümüş</i>	2	0.02	<i>gümüş(2)</i>
1002	<i>ebediyet</i>	2	0.02	<i>ebediyette(1) ebediyete(1)</i>
1003	<i>düşünme</i>	2	0.02	<i>düşünmezsek(1) düşünmedi(1)</i>
1004	<i>gürle</i>	2	0.02	<i>gürledi(2)</i>
1005	<i>atıl</i>	2	0.02	<i>atılan(1) atıl(1)</i>
1006	<i>atan</i>	2	0.02	<i>atandır(1) atan(1)</i>
1007	<i>cami</i>	2	0.02	<i>camiler(1) cami(1)</i>
1008	<i>gıcı</i>	2	0.02	<i>gıcım(2)</i>
1009	<i>dönen</i>	2	0.02	<i>dönenlere(1) dönen(1)</i>
1010	<i>atkıla</i>	2	0.02	<i>atkılarla(1) atkılar(1)</i>
1011	<i>büyüt</i>	2	0.02	<i>büyütmüştür(1) büyütenlere(1)</i>
1012	<i>döv</i>	2	0.02	<i>döve(2)</i>
1013	<i>avuç</i>	2	0.02	<i>avuç(1) avucunda(1)</i>
1014	<i>burkul</i>	2	0.02	<i>burkula(2)</i>
1015	<i>gözyaşı</i>	2	0.02	<i>gözyaşım(2)</i>
1016	<i>göç</i>	2	0.02	<i>göçtüler(1) göçecek(1)</i>
1017	<i>aydınlık</i>	2	0.02	<i>aydınlığında(1) aydınlıkta(1)</i>
1018	<i>bucak</i>	2	0.02	<i>bucağıdır(1) bucağı(1)</i>
1019	<i>gösterme</i>	2	0.02	<i>göstermez(1) göstermedin(1)</i>
1020	<i>açan</i>	2	0.02	<i>açan(2)</i>
1021	<i>az</i>	2	0.02	<i>az(2)</i>
1022	<i>aydınlata</i>	2	0.02	<i>aydınlattı(1) aydınlatsın(1)</i>
1023	<i>edil</i>	2	0.02	<i>edilecekti(1) edildiğine(1)</i>
1024	<i>ecdad</i>	2	0.02	<i>ecdadımızın(2)</i>
1025	<i>ebemkuşağı</i>	2	0.02	<i>ebemkuşağını(2)</i>
1026	<i>gülüm</i>	2	0.02	<i>gülüm(2)</i>
1027	<i>bunlar</i>	2	0.02	<i>bunları(1) bunlar(1)</i>
1028	<i>bulun</i>	2	0.02	<i>bulunuyordu(1) bulunsa(1)</i>
1029	<i>buna</i>	2	0.02	<i>buna(2)</i>
1030	<i>asır</i>	2	0.02	<i>asırlar(2)</i>
1031	<i>haberi</i>	2	0.02	<i>haberim(1) haberi(1)</i>
1032	<i>arka</i>	2	0.02	<i>arkasına(1) arkada(1)</i>
1033	<i>doğa</i>	2	0.02	<i>doğarken(1) doğar(1)</i>
1034	<i>hatıra</i>	2	0.02	<i>hatırası(1) hatıralar(1)</i>
1035	<i>has</i>	2	0.02	<i>hasına(1) hası(1)</i>
1036	<i>hasta</i>	2	0.02	<i>hastasında(1) hastalar(1)</i>
1037	<i>cevap</i>	2	0.02	<i>cevap(2)</i>
1038	<i>hasret</i>	2	0.02	<i>hasretin(1) hasretim(1)</i>
1039	<i>hatırlamak</i>	2	0.02	<i>hatırlamak(2)</i>
1040	<i>doyur</i>	2	0.02	<i>doyururlar(1) doyurmuş(1)</i>
1041	<i>hayali</i>	2	0.02	<i>hayalimde(1) hayali(1)</i>
1042	<i>aran</i>	2	0.02	<i>aranızdayım(1) aranızda(1)</i>
1043	<i>haydi</i>	2	0.02	<i>haydi(2)</i>
1044	<i>cumhuriyet</i>	2	0.02	<i>cumhuriyettir(2)</i>
1045	<i>hatırla</i>	2	0.02	<i>hatırlayıp(1) hatırlayanınız(1)</i>
1046	<i>doyma</i>	2	0.02	<i>doymasan(1) doymadığım(1)</i>
1047	<i>çoşkun</i>	2	0.02	<i>çoşkundur(2)</i>
1048	<i>armağan</i>	2	0.02	<i>armağandır(1) armağan(1)</i>
1049	<i>hanım</i>	2	0.02	<i>hanımızı(1) hanım(1)</i>
1050	<i>duran</i>	2	0.02	<i>duran(2)</i>
1051	<i>dur</i>	2	0.02	<i>dursa(1) dur(1)</i>
1052	<i>cebin</i>	2	0.02	<i>cebinde(2)</i>
1053	<i>ast</i>	2	0.02	<i>astığı(1) astık(1)</i>
1054	<i>asıl</i>	2	0.02	<i>asıl(2)</i>

1055	<i>cana</i>	2	0.02	<i>cana(2)</i>
1056	<i>durmuş</i>	2	0.02	<i>durmuşlar(1) durmuş(1)</i>
1057	<i>asil</i>	2	0.02	<i>asil(2)</i>
1058	<i>hala</i>	2	0.02	<i>hala(2)</i>
1059	<i>center</i>	2	0.02	<i>centerroom(1) center(1)</i>
1060	<i>hani</i>	2	0.02	<i>hani(2)</i>
1061	<i>hamdolsun</i>	2	0.02	<i>hamdolsun(2)</i>
1062	<i>halka</i>	2	0.02	<i>halka(2)</i>
1063	<i>cefalı</i>	2	0.02	<i>cefalı(2)</i>
1064	<i>arz</i>	2	0.02	<i>arz(2)</i>
1065	<i>açlık</i>	2	0.02	<i>açlıktan(2)</i>
1066	<i>boğul</i>	2	0.02	<i>boğulur(1) boğuldu(1)</i>
1067	<i>birbiri</i>	2	0.02	<i>birbirinden(1) birbirimizle(1)</i>
1068	<i>fırsat</i>	2	0.02	<i>fırsat(2)</i>
1069	<i>başıboş</i>	2	0.02	<i>başıboş(2)</i>
1070	<i>bebek</i>	2	0.02	<i>bebeklerim(2)</i>
1071	<i>evveli</i>	2	0.02	<i>evveli(2)</i>
1072	<i>ezel</i>	2	0.02	<i>ezelden(2)</i>
1073	<i>bedel</i>	2	0.02	<i>bedel(2)</i>
1074	<i>fırtına</i>	2	0.02	<i>fırtınayı(1) fırtınası(1)</i>
1075	<i>ettir</i>	2	0.02	<i>ettir(2)</i>
1076	<i>bağın</i>	2	0.02	<i>bağına(2)</i>
1077	<i>bağlı</i>	2	0.02	<i>bağlıdır(1) bağlı(1)</i>
1078	<i>bağlan</i>	2	0.02	<i>bağlanmışım(1) bağlandım(1)</i>
1079	<i>deri</i>	2	0.02	<i>deriz(1) derisinin(1)</i>
1080	<i>bağışla</i>	2	0.02	<i>bağışlasalar(1) bağışla(1)</i>
1081	<i>başlama</i>	2	0.02	<i>başlamalı(2)</i>
1082	<i>garip</i>	2	0.02	<i>gariplere(1) garip(1)</i>
1083	<i>belin</i>	2	0.02	<i>belini(1) belinde(1)</i>
1084	<i>belir</i>	2	0.02	<i>beliren(1) belirdi(1)</i>
1085	<i>beyazlık</i>	2	0.02	<i>beyazlığa(2)</i>
1086	<i>beste</i>	2	0.02	<i>bestesini(1) besteleyen(1)</i>
1087	<i>besle</i>	2	0.02	<i>besler(1) besle(1)</i>
1088	<i>bez</i>	2	0.02	<i>bezi(1) bez(1)</i>
1089	<i>fanila</i>	2	0.02	<i>fanilayı(1) fanilalar(1)</i>
1090	<i>fazla</i>	2	0.02	<i>fazladır(1) fazla(1)</i>
1091	<i>beşik</i>	2	0.02	<i>beşiğimde(1) beşik(1)</i>
1092	<i>eğ</i>	2	0.02	<i>eğmiş(2)</i>
1093	<i>bilgi</i>	2	0.02	<i>bilgi(2)</i>
1094	<i>fikri</i>	2	0.02	<i>fikrimde(1) fikri(1)</i>
1095	<i>ezgil</i>	2	0.02	<i>ezgilerle(1) ezgilerinde(1)</i>
1096	<i>ezil</i>	2	0.02	<i>ezildinse(2)</i>
1097	<i>beraber</i>	2	0.02	<i>beraber(2)</i>
1098	<i>beri</i>	2	0.02	<i>beri(2)</i>
1099	<i>fidan</i>	2	0.02	<i>fidan(2)</i>
1100	<i>bağlamak</i>	2	0.02	<i>bağlamak(2)</i>
1101	<i>bağla</i>	2	0.02	<i>bağlara(1) bağladığın(1)</i>
1102	<i>aşmak</i>	2	0.02	<i>aşmak(2)</i>
1103	<i>aşk</i>	2	0.02	<i>aşkımız(1) aşkı(1)</i>
1104	<i>gir</i>	2	0.02	<i>girmişti(2)</i>
1105	<i>baca</i>	2	0.02	<i>bacaları(1) bacalar(1)</i>
1106	<i>gire</i>	2	0.02	<i>girer(1) giremedi(1)</i>
1107	<i>boyla</i>	2	0.02	<i>boylarında(1) boyları(1)</i>
1108	<i>ele</i>	2	0.02	<i>eliyor(1) ele(1)</i>
1109	<i>aşağı</i>	2	0.02	<i>aşağıdan(1) aşağıda(1)</i>
1110	<i>gitme</i>	2	0.02	<i>gitmez(2)</i>
1111	<i>ağar</i>	2	0.02	<i>ağararak(1) ağaran(1)</i>
1112	<i>boğ</i>	2	0.02	<i>boğmuştu(1) boğdular(1)</i>
1113	<i>ekti</i>	2	0.02	<i>ektim(1) ekti(1)</i>
1114	<i>gizli</i>	2	0.02	<i>gizli(2)</i>

1115	bozma	2	0.02	bozmadan(1) bozma(1)
1116	boğaz	2	0.02	boğaziçi(1) boğaz(1)
1117	bacı	2	0.02	bacım(2)
1118	borç	2	0.02	borcun(1) borcu(1)
1119	gelin	2	0.02	gelin(2)
1120	bayır	2	0.02	bayır(2)
1121	bayıl	2	0.02	bayılır(2)
1122	ergene	2	0.02	ergenekon(2)
1123	birlik	2	0.02	birlikte(2)
1124	gecele	2	0.02	gecelelerin(1) geceler(1)
1125	gecik	2	0.02	gecikir(2)
1126	bayram	2	0.02	bayram(2)
1127	epey	2	0.02	epey(2)
1128	gerile	2	0.02	gerilere(1) gerilerden(1)
1129	gezin	2	0.02	geziniyor(2)
1130	engin	2	0.02	enginde(1) engin(1)
1131	bari	2	0.02	bari(2)
1132	bas	2	0.02	basıp(1) bas(1)
1133	gençlik	2	0.02	gençliğim(1) gençlik(1)
1134	dopdolu	2	0.02	dopdolu(2)
1135	güven	2	0.02	güvenin(1) güveni(1)
1136	dişle	2	0.02	dişlerini(1) dişlerin(1)
1137	ancak	2	0.02	ancak(2)
1138	direk	2	0.02	direklerde(1) direkleri(1)
1139	ihtiyar	2	0.02	ihtiyara(1) ihtiyar(1)
1140	adımla	2	0.02	adımlarını(1) adımları(1)
1141	dede	2	0.02	dedemiz(1) dede(1)
1142	ahenk	2	0.02	ahenk(1) ahengine(1)
1143	amansız	2	0.02	amansız(2)
1144	anarı	2	0.02	anarız(1) anarım(1)
1145	alay	2	0.02	alaylar(1) alayla(1)
1146	dolan	2	0.02	dolandığımız(1) dolanan(1)
1147	adamcağız	2	0.02	adamcağızın(1) adamcağız(1)
1148	ipi	2	0.02	ipin(1) ipimi(1)
1149	hem	2	0.02	hem(2)
1150	dinmez	2	0.02	dinmez(2)
1151	dol	2	0.02	doldukça(1) doldu(1)
1152	dip	2	0.02	dipten(1) dibine(1)
1153	adet	2	0.02	adeta(2)
1154	ip	2	0.02	ip(2)
1155	hudut	2	0.02	hudut(2)
1156	dizili	2	0.02	dizilir(1) dizili(1)
1157	ilmik	2	0.02	ilmik(2)
1158	daya	2	0.02	dayadı(2)
1159	hikmet	2	0.02	hikmetine(1) hikmet(1)
1160	davran	2	0.02	davran(2)
1161	ilen	2	0.02	ilen(2)
1162	dirlik	2	0.02	dirliğe(2)
1163	ilikle	2	0.02	iliklerine(2)
1164	değ	2	0.02	değdikçe(1) değdi(1)
1165	ho	2	0.02	hoy(1) hobby(1)
1166	hikaye	2	0.02	hikayesi(1) hikayeleri(1)
1167	değişir	2	0.02	değişir(2)
1168	aka	2	0.02	akan(2)
1169	ince	2	0.02	ince(2)
1170	inceden	2	0.02	inceden(2)
1171	dans	2	0.02	danstaydı(1) dans(1)
1172	altı	2	0.02	altı(2)
1173	imiş	2	0.02	imişsin(1) imiş(1)
1174	dağın	2	0.02	dağının(1) dağın(1)

1175	heyecan	2	0.02	heyecan(2)
1176	anlat	2	0.02	anlatırım(1) anlat(1)
1177	dah	2	0.02	dahha(1) dah(1)
1178	cümle	2	0.02	cümlesine(1) cümle(1)
1179	allah	2	0.02	allah(2)
1180	hayırlı	2	0.02	hayırlısı(1) hayırlı(1)
1181	hayır	2	0.02	hayır(2)
1182	hece	2	0.02	heceden(2)
1183	cıvıldaş	2	0.02	cıvıldaşıyorlardı(1) cıvıldaşır(1)
1184	haşhaş	2	0.02	haşhaş(2)
1185	dilek	2	0.02	dileğim(1) dilekler(1)
1186	ders	2	0.02	dersimiz(1) derse(1)
1187	hünerli	2	0.02	hünerli(2)
1188	hazır	2	0.02	hazırsın(1) hazır(1)
1189	aral	2	0.02	aralarından(1) aralarında(1)
1190	don	2	0.02	donda(1) don(1)
1191	dolunay	2	0.02	dolunayı(1) dolunayda(1)
1192	irfan	2	0.02	irfan(2)
1193	defa	2	0.02	defa(2)
1194	cömert	2	0.02	cömert(2)
1195	dimdik	2	0.02	dimdik(2)
1196	dikilmek	2	0.02	dikilmekten(1) dikilmek(1)
1197	iri	2	0.02	iriydi(1) iri(1)
1198	derece	2	0.02	derece(2)
1199	hürmet	2	0.02	hürmetine(1) hürmet(1)
1200	dolma	2	0.02	dolmalı(2)
1201	dergi	2	0.02	dergiciler(1) dergi(1)
1202	alevi	2	0.02	alevinden(1) alevi(1)
1203	doldur	2	0.02	doldurmuştu(1) dolduran(1)
1204	uçmak	1	0.01	uçmak(1)
1205	tanele	1	0.01	taneleri(1)
1206	biteviye	1	0.01	biteviye(1)
1207	uçarı	1	0.01	uçarım(1)
1208	veremli	1	0.01	veremli(1)
1209	viran	1	0.01	viran(1)
1210	villa	1	0.01	villa(1)
1211	uçsuz	1	0.01	uçsuz(1)
1212	bit	1	0.01	bitenden(1)
1213	veysel	1	0.01	veysel(1)
1214	sızı	1	0.01	sızı(1)
1215	sığın	1	0.01	sığındık(1)
1216	volkan	1	0.01	volkan(1)
1217	vicdan	1	0.01	vicdanımsın(1)
1218	demin	1	0.01	demin(1)
1219	tabela	1	0.01	tabelasının(1)
1220	biç	1	0.01	biçtiğinde(1)
1221	boylu	1	0.01	boylu(1)
1222	deklarasyon	1	0.01	deklarasyon(1)
1223	vapur	1	0.01	vapurun(1)
1224	boza	1	0.01	bozacağım(1)
1225	takılı	1	0.01	takılır(1)
1226	sıvazla	1	0.01	sıvazlıyor(1)
1227	talan	1	0.01	talan(1)
1228	vade	1	0.01	vademiz(1)
1229	vadi	1	0.01	vadideki(1)
1230	uğurla	1	0.01	uğurlar(1)
1231	uğulda	1	0.01	uğuldar(1)
1232	boz	1	0.01	boz(1)
1233	delin	1	0.01	delin(1)
1234	tak	1	0.01	tak(1)

1235	<i>delikanlı</i>	1	0.01	<i>delikanlı(1)</i>
1236	<i>bodyguard</i>	1	0.01	<i>bodyguard(1)</i>
1237	<i>vazife</i>	1	0.01	<i>vazifeniz(1)</i>
1238	<i>biçim</i>	1	0.01	<i>biçim(1)</i>
1239	<i>vehm</i>	1	0.01	<i>vehmiyle(1)</i>
1240	<i>bol</i>	1	0.01	<i>boldur(1)</i>
1241	<i>boğazla</i>	1	0.01	<i>boğazlayıp(1)</i>
1242	<i>varol</i>	1	0.01	<i>varol(1)</i>
1243	<i>tahta</i>	1	0.01	<i>tahtasının(1)</i>
1244	<i>defne</i>	1	0.01	<i>defneler(1)</i>
1245	<i>bozuk</i>	1	0.01	<i>bozuk(1)</i>
1246	<i>tandır</i>	1	0.01	<i>tandır(1)</i>
1247	<i>bitme</i>	1	0.01	<i>bitmese(1)</i>
1248	<i>vuruş</i>	1	0.01	<i>vuruşu(1)</i>
1249	<i>derç</i>	1	0.01	<i>dercesine(1)</i>
1250	<i>biner</i>	1	0.01	<i>biner(1)</i>
1251	<i>bindir</i>	1	0.01	<i>bindiren(1)</i>
1252	<i>süzül</i>	1	0.01	<i>süzülen(1)</i>
1253	<i>süzgün</i>	1	0.01	<i>süzgün(1)</i>
1254	<i>bilmiş</i>	1	0.01	<i>bilmiş(1)</i>
1255	<i>sıkma</i>	1	0.01	<i>sıkma(1)</i>
1256	<i>yama</i>	1	0.01	<i>yamadır(1)</i>
1257	<i>yakı</i>	1	0.01	<i>yakıyor(1)</i>
1258	<i>birazcık</i>	1	0.01	<i>birazcık(1)</i>
1259	<i>binme</i>	1	0.01	<i>binmez(1)</i>
1260	<i>yal</i>	1	0.01	<i>yalnayak(1)</i>
1261	<i>denli</i>	1	0.01	<i>denli(1)</i>
1262	<i>binlerce</i>	1	0.01	<i>binlerce(1)</i>
1263	<i>bilmece</i>	1	0.01	<i>bilmece(1)</i>
1264	<i>süz</i>	1	0.01	<i>süzersin(1)</i>
1265	<i>bildirge</i>	1	0.01	<i>bildirgenin(1)</i>
1266	<i>yanmak</i>	1	0.01	<i>yanmak(1)</i>
1267	<i>yanık</i>	1	0.01	<i>yanık(1)</i>
1268	<i>biilaç</i>	1	0.01	<i>biilaç(1)</i>
1269	<i>biber</i>	1	0.01	<i>biberi(1)</i>
1270	<i>süsle</i>	1	0.01	<i>süsler(1)</i>
1271	<i>bildik</i>	1	0.01	<i>bildiğim(1)</i>
1272	<i>yangın</i>	1	0.01	<i>yangınlar(1)</i>
1273	<i>bileği</i>	1	0.01	<i>bileği(1)</i>
1274	<i>yanardağ</i>	1	0.01	<i>yanardağ(1)</i>
1275	<i>bileme</i>	1	0.01	<i>bilemediniz(1)</i>
1276	<i>bilek</i>	1	0.01	<i>bilekler(1)</i>
1277	<i>süslü</i>	1	0.01	<i>süslü(1)</i>
1278	<i>sütun</i>	1	0.01	<i>sütunlarda(1)</i>
1279	<i>sıkılma</i>	1	0.01	<i>sıkılman(1)</i>
1280	<i>yak</i>	1	0.01	<i>yaktı(1)</i>
1281	<i>vuru</i>	1	0.01	<i>vuruyorlar(1)</i>
1282	<i>sirtüstü</i>	1	0.01	<i>sirtüstü(1)</i>
1283	<i>sırala</i>	1	0.01	<i>sıralar(1)</i>
1284	<i>sıralan</i>	1	0.01	<i>sıralanmış(1)</i>
1285	<i>sınıf</i>	1	0.01	<i>sınıfta(1)</i>
1286	<i>denen</i>	1	0.01	<i>denen(1)</i>
1287	<i>demo</i>	1	0.01	<i>demo(1)</i>
1288	<i>vurul</i>	1	0.01	<i>vurulduksa(1)</i>
1289	<i>sırısıklam</i>	1	0.01	<i>sırısıklam(1)</i>
1290	<i>sı</i>	1	0.01	<i>sıtk(1)</i>
1291	<i>verguncu</i>	1	0.01	<i>verguncunun(1)</i>
1292	<i>vergünlük</i>	1	0.01	<i>vergünlüğüm(1)</i>
1293	<i>vurmali</i>	1	0.01	<i>vurmali(1)</i>
1294	<i>vergun</i>	1	0.01	<i>vergunum(1)</i>

1295	<i>tane</i>	1	0.01	<i>tanesi(1)</i>
1296	<i>vırvır</i>	1	0.01	<i>vırvırık(1)</i>
1297	<i>sıkıntı</i>	1	0.01	<i>sıkıntın(1)</i>
1298	<i>birik</i>	1	0.01	<i>birikmiş(1)</i>
1299	<i>yaka</i>	1	0.01	<i>yakan(1)</i>
1300	<i>sıkıntılı</i>	1	0.01	<i>sıkıntılı(1)</i>
1301	<i>sıkıla</i>	1	0.01	<i>sıkılıyor(1)</i>
1302	<i>yakma</i>	1	0.01	<i>yakma(1)</i>
1303	<i>denizci</i>	1	0.01	<i>denizcilerin(1)</i>
1304	<i>yahut</i>	1	0.01	<i>yahut(1)</i>
1305	<i>birkaç</i>	1	0.01	<i>birkaç(1)</i>
1306	<i>sın</i>	1	0.01	<i>sını(1)</i>
1307	<i>yabancı</i>	1	0.01	<i>yabancı(1)</i>
1308	<i>yabancıla</i>	1	0.01	<i>yabancılara(1)</i>
1309	<i>yad</i>	1	0.01	<i>yadını(1)</i>
1310	<i>yadigar</i>	1	0.01	<i>yadigarı(1)</i>
1311	<i>sıva</i>	1	0.01	<i>sıva(1)</i>
1312	<i>uysal</i>	1	0.01	<i>uysal(1)</i>
1313	<i>tutam</i>	1	0.01	<i>tutam(1)</i>
1314	<i>daire</i>	1	0.01	<i>daire(1)</i>
1315	<i>canlan</i>	1	0.01	<i>canlanacak(1)</i>
1316	<i>tuta</i>	1	0.01	<i>tutandır(1)</i>
1317	<i>candan</i>	1	0.01	<i>candan(1)</i>
1318	<i>dakika</i>	1	0.01	<i>dakika(1)</i>
1319	<i>tutarak</i>	1	0.01	<i>tutarak(1)</i>
1320	<i>turuncu</i>	1	0.01	<i>turunculu(1)</i>
1321	<i>turna</i>	1	0.01	<i>turna(1)</i>
1322	<i>tripleks</i>	1	0.01	<i>tripleks(1)</i>
1323	<i>teker</i>	1	0.01	<i>teker(1)</i>
1324	<i>troya</i>	1	0.01	<i>troya(1)</i>
1325	<i>tuna</i>	1	0.01	<i>tuna(1)</i>
1326	<i>daima</i>	1	0.01	<i>daima(1)</i>
1327	<i>cazgır</i>	1	0.01	<i>cazgır(1)</i>
1328	<i>tuttur</i>	1	0.01	<i>tuttururken(1)</i>
1329	<i>tutul</i>	1	0.01	<i>tutuldu(1)</i>
1330	<i>tükür</i>	1	0.01	<i>tükür(1)</i>
1331	<i>beşiktaş</i>	1	0.01	<i>beşiktaş(1)</i>
1332	<i>tüfek</i>	1	0.01	<i>tüfeğin(1)</i>
1333	<i>bıyık</i>	1	0.01	<i>bıyıklarında(1)</i>
1334	<i>tünel</i>	1	0.01	<i>tünel(1)</i>
1335	<i>davet</i>	1	0.01	<i>davet(1)</i>
1336	<i>bıcılğan</i>	1	0.01	<i>bıcılğan(1)</i>
1337	<i>cadde</i>	1	0.01	<i>caddede(1)</i>
1338	<i>tuğrul</i>	1	0.01	<i>tuğrul(1)</i>
1339	<i>tutuş</i>	1	0.01	<i>tutuşup(1)</i>
1340	<i>dalgalan</i>	1	0.01	<i>dalgalandığın(1)</i>
1341	<i>cam</i>	1	0.01	<i>cama(1)</i>
1342	<i>tuzak</i>	1	0.01	<i>tuzığa(1)</i>
1343	<i>damping</i>	1	0.01	<i>damping(1)</i>
1344	<i>dalgalı</i>	1	0.01	<i>dalgalı(1)</i>
1345	<i>trabzon</i>	1	0.01	<i>trabzon(1)</i>
1346	<i>tekerleme</i>	1	0.01	<i>tekerlemelerimizi(1)</i>
1347	<i>tipi</i>	1	0.01	<i>tipi(1)</i>
1348	<i>timsal</i>	1	0.01	<i>timsali(1)</i>
1349	<i>tepele</i>	1	0.01	<i>tepelere(1)</i>
1350	<i>titrek</i>	1	0.01	<i>titrek(1)</i>
1351	<i>cici</i>	1	0.01	<i>cici(1)</i>
1352	<i>titret</i>	1	0.01	<i>titret(1)</i>
1353	<i>cüz</i>	1	0.01	<i>cüz(1)</i>
1354	<i>tik</i>	1	0.01	<i>tik(1)</i>

1355	<i>tiftik</i>	1	0.01	<i>tiftik(1)</i>
1356	<i>testere</i>	1	0.01	<i>testere(1)</i>
1357	<i>tesirli</i>	1	0.01	<i>tesirli(1)</i>
1358	<i>teyze</i>	1	0.01	<i>teyze(1)</i>
1359	<i>cüce</i>	1	0.01	<i>cüce(1)</i>
1360	<i>teşekkür</i>	1	0.01	<i>teşekkürlerimizi(1)</i>
1361	<i>tezek</i>	1	0.01	<i>tezek(1)</i>
1362	<i>cırcır</i>	1	0.01	<i>cırcır(1)</i>
1363	<i>temel</i>	1	0.01	<i>temel(1)</i>
1364	<i>toplucu</i>	1	0.01	<i>toplucu(1)</i>
1365	<i>toplan</i>	1	0.01	<i>toplandı(1)</i>
1366	<i>cız</i>	1	0.01	<i>cız(1)</i>
1367	<i>ceketli</i>	1	0.01	<i>ceketli(1)</i>
1368	<i>cehennem</i>	1	0.01	<i>cehennemler(1)</i>
1369	<i>tozlu</i>	1	0.01	<i>tozlu(1)</i>
1370	<i>torba</i>	1	0.01	<i>torbasının(1)</i>
1371	<i>ceph</i>	1	0.01	<i>cephelerin(1)</i>
1372	<i>tomurcuk</i>	1	0.01	<i>tomurcuk(1)</i>
1373	<i>tel</i>	1	0.01	<i>tel(1)</i>
1374	<i>tiyatro</i>	1	0.01	<i>tiyatroya(1)</i>
1375	<i>cevahir</i>	1	0.01	<i>cevahirdir(1)</i>
1376	<i>tekrar</i>	1	0.01	<i>tekrar(1)</i>
1377	<i>cet</i>	1	0.01	<i>cetlerin(1)</i>
1378	<i>tekmele</i>	1	0.01	<i>tekmelerin(1)</i>
1379	<i>büyükşehir</i>	1	0.01	<i>büyükşehirlerimizi(1)</i>
1380	<i>bülbül</i>	1	0.01	<i>bülbüle(1)</i>
1381	<i>bula</i>	1	0.01	<i>bulasın(1)</i>
1382	<i>bulaşmak</i>	1	0.01	<i>bulaşmak(1)</i>
1383	<i>usum</i>	1	0.01	<i>usumuzdaydı(1)</i>
1384	<i>uyanma</i>	1	0.01	<i>uyanmasını(1)</i>
1385	<i>bulama</i>	1	0.01	<i>bulamadıysa(1)</i>
1386	<i>bugünkü</i>	1	0.01	<i>bugünkü(1)</i>
1387	<i>dedik</i>	1	0.01	<i>dediğin(1)</i>
1388	<i>usta</i>	1	0.01	<i>ustası(1)</i>
1389	<i>upuzun</i>	1	0.01	<i>upuzun(1)</i>
1390	<i>bunda</i>	1	0.01	<i>bunda(1)</i>
1391	<i>umursama</i>	1	0.01	<i>umursamamış(1)</i>
1392	<i>buluşul</i>	1	0.01	<i>buluşulur(1)</i>
1393	<i>dağıt</i>	1	0.01	<i>dağıtır(1)</i>
1394	<i>tanıtım</i>	1	0.01	<i>tanıtımın(1)</i>
1395	<i>bullak</i>	1	0.01	<i>bullak(1)</i>
1396	<i>uykulu</i>	1	0.01	<i>uykulu(1)</i>
1397	<i>tesir</i>	1	0.01	<i>tesir(1)</i>
1398	<i>boşla</i>	1	0.01	<i>boşlar(1)</i>
1399	<i>boşuna</i>	1	0.01	<i>boşuna(1)</i>
1400	<i>uzaklaştırılma</i>	1	0.01	<i>uzaklaştırılmasını(1)</i>
1401	<i>tanrı</i>	1	0.01	<i>tanrı(1)</i>
1402	<i>boşan</i>	1	0.01	<i>boşanır(1)</i>
1403	<i>uzatma</i>	1	0.01	<i>uzatma(1)</i>
1404	<i>boğuşma</i>	1	0.01	<i>boğuşmayı(1)</i>
1405	<i>bre</i>	1	0.01	<i>bre(1)</i>
1406	<i>uzaklaşma</i>	1	0.01	<i>uzaklaşmayın(1)</i>
1407	<i>uyum</i>	1	0.01	<i>uyumuş(1)</i>
1408	<i>uyu</i>	1	0.01	<i>uyu(1)</i>
1409	<i>tanıdıklık</i>	1	0.01	<i>tanıdıklığım(1)</i>
1410	<i>bucaksız</i>	1	0.01	<i>bucaksız(1)</i>
1411	<i>brifing</i>	1	0.01	<i>brifing(1)</i>
1412	<i>uyuş</i>	1	0.01	<i>uyuşmuş(1)</i>
1413	<i>umulmadık</i>	1	0.01	<i>umulmadık(1)</i>
1414	<i>taraf</i>	1	0.01	<i>tarafa(1)</i>

1415	<i>buyuru</i>	1	0.01	<i>buyurun(1)</i>
1416	<i>tırmanma</i>	1	0.01	<i>tırmanmaya(1)</i>
1417	<i>tırman</i>	1	0.01	<i>tırmanan(1)</i>
1418	<i>tiğ</i>	1	0.01	<i>tiğini(1)</i>
1419	<i>tatlılıkla</i>	1	0.01	<i>tatlılıkla(1)</i>
1420	<i>buyruk</i>	1	0.01	<i>buyruk(1)</i>
1421	<i>buyur</i>	1	0.01	<i>buyursanız(1)</i>
1422	<i>tıraş</i>	1	0.01	<i>tıraş(1)</i>
1423	<i>tılsımlı</i>	1	0.01	<i>tılsımlı(1)</i>
1424	<i>tüten</i>	1	0.01	<i>tüten(1)</i>
1425	<i>bükük</i>	1	0.01	<i>bükük(1)</i>
1426	<i>tüt</i>	1	0.01	<i>tüter(1)</i>
1427	<i>böl</i>	1	0.01	<i>bölseler(1)</i>
1428	<i>böcekler</i>	1	0.01	<i>böceklerinle(1)</i>
1429	<i>tüysüz</i>	1	0.01	<i>tüysüz(1)</i>
1430	<i>ucuzluk</i>	1	0.01	<i>ucuzluğun(1)</i>
1431	<i>burunla</i>	1	0.01	<i>burunlar(1)</i>
1432	<i>uludağ</i>	1	0.01	<i>uludağı(1)</i>
1433	<i>burmalı</i>	1	0.01	<i>burmalı(1)</i>
1434	<i>dağıl</i>	1	0.01	<i>dağıldım(1)</i>
1435	<i>ulusu</i>	1	0.01	<i>ulusuna(1)</i>
1436	<i>dağınık</i>	1	0.01	<i>dağınık(1)</i>
1437	<i>um</i>	1	0.01	<i>um(1)</i>
1438	<i>ulaştır</i>	1	0.01	<i>ulaştırdılar(1)</i>
1439	<i>tasma</i>	1	0.01	<i>tasma(1)</i>
1440	<i>dağlama</i>	1	0.01	<i>dağlama(1)</i>
1441	<i>uhrevi</i>	1	0.01	<i>uhrevi(1)</i>
1442	<i>ulan</i>	1	0.01	<i>ulan(1)</i>
1443	<i>ulaşmak</i>	1	0.01	<i>ulaşmak(1)</i>
1444	<i>ulaş</i>	1	0.01	<i>ulaştım(1)</i>
1445	<i>tat</i>	1	0.01	<i>tat(1)</i>
1446	<i>uçar</i>	1	0.01	<i>uçarak(1)</i>
1447	<i>yelpaze</i>	1	0.01	<i>yelpaze(1)</i>
1448	<i>öcü</i>	1	0.01	<i>öcünü(1)</i>
1449	<i>çığ</i>	1	0.01	<i>çığlar(1)</i>
1450	<i>çita</i>	1	0.01	<i>çitayım(1)</i>
1451	<i>çırılçıplak</i>	1	0.01	<i>çırılçıplak(1)</i>
1452	<i>öde</i>	1	0.01	<i>öde(1)</i>
1453	<i>öden</i>	1	0.01	<i>ödendi(1)</i>
1454	<i>öksür</i>	1	0.01	<i>öksürdü(1)</i>
1455	<i>öfkelen</i>	1	0.01	<i>öfkelenirse(1)</i>
1456	<i>ödev</i>	1	0.01	<i>ödev(1)</i>
1457	<i>çıplak</i>	1	0.01	<i>çıplak(1)</i>
1458	<i>çınla</i>	1	0.01	<i>çınıyor(1)</i>
1459	<i>ardın</i>	1	0.01	<i>ardında(1)</i>
1460	<i>çıkart</i>	1	0.01	<i>çıkartır(1)</i>
1461	<i>armalı</i>	1	0.01	<i>armalı(1)</i>
1462	<i>çıkıl</i>	1	0.01	<i>çıkılsın(1)</i>
1463	<i>çıkış</i>	1	0.01	<i>çıkışında(1)</i>
1464	<i>arap</i>	1	0.01	<i>arap(1)</i>
1465	<i>arasız</i>	1	0.01	<i>arasız(1)</i>
1466	<i>çılgın</i>	1	0.01	<i>çılgın(1)</i>
1467	<i>arama</i>	1	0.01	<i>aramana(1)</i>
1468	<i>öldür</i>	1	0.01	<i>öldür(1)</i>
1469	<i>antipatik</i>	1	0.01	<i>antipatik(1)</i>
1470	<i>antre</i>	1	0.01	<i>antre(1)</i>
1471	<i>anır</i>	1	0.01	<i>anırdı(1)</i>
1472	<i>anlayış</i>	1	0.01	<i>anlayışla(1)</i>
1473	<i>örme</i>	1	0.01	<i>örme(1)</i>
1474	<i>öteki</i>	1	0.01	<i>öteki(1)</i>

1475	<i>andır</i>	1	0.01	<i>andıran(1)</i>
1476	<i>ankara</i>	1	0.01	<i>ankara(1)</i>
1477	<i>önemli</i>	1	0.01	<i>önemli(1)</i>
1478	<i>apaydınlık</i>	1	0.01	<i>apaydınlık(1)</i>
1479	<i>ölmüş</i>	1	0.01	<i>ölmüştü(1)</i>
1480	<i>ölmez</i>	1	0.01	<i>ölmez(1)</i>
1481	<i>aralıksız</i>	1	0.01	<i>aralıksız(1)</i>
1482	<i>ölçüş</i>	1	0.01	<i>ölçüştüğü(1)</i>
1483	<i>ölümsüz</i>	1	0.01	<i>ölümsüzüyle(1)</i>
1484	<i>apaçık</i>	1	0.01	<i>apaçık(1)</i>
1485	<i>araba</i>	1	0.01	<i>arabamı(1)</i>
1486	<i>ölü</i>	1	0.01	<i>ölür(1)</i>
1487	<i>çöz</i>	1	0.01	<i>çözüverdi(1)</i>
1488	<i>çözme</i>	1	0.01	<i>çözmeden(1)</i>
1489	<i>çengel</i>	1	0.01	<i>çengelköy(1)</i>
1490	<i>çene</i>	1	0.01	<i>çenesi(1)</i>
1491	<i>çember</i>	1	0.01	<i>çemberim(1)</i>
1492	<i>çekirge</i>	1	0.01	<i>çekirge(1)</i>
1493	<i>çep</i>	1	0.01	<i>çepçevre(1)</i>
1494	<i>ası</i>	1	0.01	<i>asın(1)</i>
1495	<i>çevrili</i>	1	0.01	<i>çevrilir(1)</i>
1496	<i>çeviri</i>	1	0.01	<i>çevirir(1)</i>
1497	<i>çevir</i>	1	0.01	<i>çevirdi(1)</i>
1498	<i>çekirdek</i>	1	0.01	<i>çekirdeklerini(1)</i>
1499	<i>çekinme</i>	1	0.01	<i>çekinmedi(1)</i>
1500	<i>ateşle</i>	1	0.01	<i>ateşler(1)</i>
1501	<i>çağlama</i>	1	0.01	<i>çağlama(1)</i>
1502	<i>atlı</i>	1	0.01	<i>atlı(1)</i>
1503	<i>çağrış</i>	1	0.01	<i>çağrışır(1)</i>
1504	<i>çağılida</i>	1	0.01	<i>çağıldar(1)</i>
1505	<i>çekil</i>	1	0.01	<i>çekilsin(1)</i>
1506	<i>çeker</i>	1	0.01	<i>çeker(1)</i>
1507	<i>asırlık</i>	1	0.01	<i>asırlık(1)</i>
1508	<i>çeyrek</i>	1	0.01	<i>çeyrek(1)</i>
1509	<i>asma</i>	1	0.01	<i>asma(1)</i>
1510	<i>çoğal</i>	1	0.01	<i>çoğaldım(1)</i>
1511	<i>çorak</i>	1	0.01	<i>çoraktır(1)</i>
1512	<i>arzula</i>	1	0.01	<i>arzulanmış(1)</i>
1513	<i>çuval</i>	1	0.01	<i>çuvalıyla(1)</i>
1514	<i>çökelek</i>	1	0.01	<i>çökelek(1)</i>
1515	<i>arслан</i>	1	0.01	<i>arслан(1)</i>
1516	<i>çöker</i>	1	0.01	<i>çökerken(1)</i>
1517	<i>arta</i>	1	0.01	<i>arta(1)</i>
1518	<i>arılar</i>	1	0.01	<i>arılar(1)</i>
1519	<i>arı</i>	1	0.01	<i>arım(1)</i>
1520	<i>askerlik</i>	1	0.01	<i>askerlik(1)</i>
1521	<i>aslan</i>	1	0.01	<i>aslan(1)</i>
1522	<i>çimdik</i>	1	0.01	<i>çimdik(1)</i>
1523	<i>çiroz</i>	1	0.01	<i>çiroza(1)</i>
1524	<i>askerci</i>	1	0.01	<i>askerciğin(1)</i>
1525	<i>as</i>	1	0.01	<i>ash(1)</i>
1526	<i>çoban</i>	1	0.01	<i>çoban(1)</i>
1527	<i>çiçekli</i>	1	0.01	<i>çiçekli(1)</i>
1528	<i>ötüş</i>	1	0.01	<i>ötüşür(1)</i>
1529	<i>öv</i>	1	0.01	<i>överek(1)</i>
1530	<i>şakırtı</i>	1	0.01	<i>şakırtısından(1)</i>
1531	<i>şakırda</i>	1	0.01	<i>şakırdayan(1)</i>
1532	<i>şairlik</i>	1	0.01	<i>şairliğimden(1)</i>
1533	<i>aktarma</i>	1	0.01	<i>aktarma(1)</i>
1534	<i>aksi</i>	1	0.01	<i>aksini(1)</i>

1535	şanlı	1	0.01	şanlı(1)
1536	şası	1	0.01	şasıp(1)
1537	akma	1	0.01	akmasın(1)
1538	aksine	1	0.01	aksine(1)
1539	akın	1	0.01	akını(1)
1540	şah	1	0.01	şahan(1)
1541	alaca	1	0.01	alaca(1)
1542	alan	1	0.01	alanın(1)
1543	ısınma	1	0.01	ısınmaya(1)
1544	ala	1	0.01	alabilir(1)
1545	ışıda	1	0.01	ışılıyor(1)
1546	akşamla	1	0.01	akşamlar(1)
1547	şadırvan	1	0.01	şadırvanda(1)
1548	şad	1	0.01	şadlıklarından(1)
1549	akdeniz	1	0.01	akdeniz(1)
1550	şehid	1	0.01	şehidimin(1)
1551	acıklı	1	0.01	acıklı(1)
1552	şimdilik	1	0.01	şimdilik(1)
1553	acın	1	0.01	acının(1)
1554	şura	1	0.01	şurada(1)
1555	şöhret	1	0.01	şöhretim(1)
1556	şırıltı	1	0.01	şırıltısında(1)
1557	abdest	1	0.01	abdest(1)
1558	acaba	1	0.01	acaba(1)
1559	şile	1	0.01	şile(1)
1560	adalar	1	0.01	adalar(1)
1561	ahd	1	0.01	ahd(1)
1562	ahval	1	0.01	ahvalini(1)
1563	akar	1	0.01	akar(1)
1564	afyon	1	0.01	afyon(1)
1565	afiyet	1	0.01	afiyetle(1)
1566	şiddet	1	0.01	şiddet(1)
1567	şereflendir	1	0.01	şereflendiren(1)
1568	şeref	1	0.01	şerefim(1)
1569	ıstırap	1	0.01	ıstırap(1)
1570	alem	1	0.01	alem(1)
1571	ünlü	1	0.01	ünlüsün(1)
1572	altınla	1	0.01	altınlarla(1)
1573	alçak	1	0.01	alçak(1)
1574	ürkme	1	0.01	ürkmezdi(1)
1575	ürperiş	1	0.01	ürperiş(1)
1576	üsküdar	1	0.01	üsküdar(1)
1577	ürün	1	0.01	ürünü(1)
1578	ürperti	1	0.01	ürperti(1)
1579	ülkü	1	0.01	ülkü(1)
1580	ülke	1	0.01	ülke(1)
1581	özen	1	0.01	özendiğine(1)
1582	anaç	1	0.01	anaçtı(1)
1583	öylesine	1	0.01	öylesine(1)
1584	özlem	1	0.01	özlemin(1)
1585	özle	1	0.01	özler(1)
1586	alçalma	1	0.01	alçalmaya(1)
1587	alışveriş	1	0.01	alışverişini(1)
1588	alış	1	0.01	alışının(1)
1589	üstelik	1	0.01	üstelik(1)
1590	altla	1	0.01	altlarında(1)
1591	üşüş	1	0.01	üşüşse(1)
1592	üş	1	0.01	üştüğü(1)
1593	üzüntü	1	0.01	üzüntüsü(1)
1594	ıhlamur	1	0.01	ıhlamur(1)

1595	ık	1	0.01	ık(1)
1596	ırak	1	0.01	ırak(1)
1597	ılıkık	1	0.01	ılıkığı(1)
1598	ılık	1	0.01	ılık(1)
1599	üzünç	1	0.01	üzüncümüz(1)
1600	allak	1	0.01	allak(1)
1601	üz	1	0.01	üzdün(1)
1602	üye	1	0.01	üyeleri(1)
1603	üstünlük	1	0.01	üstünlüğü(1)
1604	üzere	1	0.01	üzere(1)
1605	almak	1	0.01	almak(1)
1606	üzülme	1	0.01	üzülmemek(1)
1607	allık	1	0.01	allık(1)
1608	üzgün	1	0.01	üzgündü(1)
1609	atmaca	1	0.01	atmacalar(1)
1610	çavdar	1	0.01	çavdar(1)
1611	yirmi	1	0.01	yirmi(1)
1612	basamak	1	0.01	basamak(1)
1613	bastır	1	0.01	bastırmış(1)
1614	batak	1	0.01	bataktan(1)
1615	yitir	1	0.01	yitirdiğim(1)
1616	bar	1	0.01	bargahta(1)
1617	yoksulluk	1	0.01	yoksulluğunla(1)
1618	yoksul	1	0.01	yoksulların(1)
1619	balkon	1	0.01	balkon(1)
1620	batarya	1	0.01	bataryayla(1)
1621	batı	1	0.01	batıya(1)
1622	yenilen	1	0.01	yenilen(1)
1623	bağdaş	1	0.01	bağdaş(1)
1624	bağlama	1	0.01	bağlama(1)
1625	yenme	1	0.01	yenmenin(1)
1626	yepyeni	1	0.01	yepyeni(1)
1627	yerleş	1	0.01	yerleşti(1)
1628	bazı	1	0.01	bazı(1)
1629	bağda	1	0.01	bağda(1)
1630	bakışlı	1	0.01	bakışlı(1)
1631	bakır	1	0.01	bakır(1)
1632	yurt	1	0.01	yurda(1)
1633	yun	1	0.01	yunmuş(1)
1634	aşıla	1	0.01	aşıla(1)
1635	yusuf	1	0.01	yusuf(1)
1636	ağırlık	1	0.01	ağırlığına(1)
1637	ağır	1	0.01	ağır(1)
1638	ağırbaşlı	1	0.01	ağırbaşlı(1)
1639	yönet	1	0.01	yönetir(1)
1640	yukarda	1	0.01	yukarda(1)
1641	yudum	1	0.01	yudum(1)
1642	bakkal	1	0.01	bakkalın(1)
1643	yoldaş	1	0.01	yoldaşı(1)
1644	bakıl	1	0.01	bakılın(1)
1645	yolun	1	0.01	yoluna(1)
1646	yonca	1	0.01	yoncalar(1)
1647	bacak	1	0.01	bacağını(1)
1648	yorul	1	0.01	yorulur(1)
1649	yorgun	1	0.01	yorgun(1)
1650	yelkenle	1	0.01	yelkenle(1)
1651	yel	1	0.01	yel(1)
1652	yasla	1	0.01	yasla(1)
1653	yasemin	1	0.01	yasemin(1)
1654	besbelli	1	0.01	besbelli(1)

1655	yarış	1	0.01	yarışta(1)
1656	yatak	1	0.01	yatağıdır(1)
1657	yatı	1	0.01	yatıyor(1)
1658	benimse	1	0.01	benimseyerek(1)
1659	benzer	1	0.01	benzer(1)
1660	yavru	1	0.01	yavrusunu(1)
1661	besili	1	0.01	besili(1)
1662	yarım	1	0.01	yarım(1)
1663	beyoğlu	1	0.01	beyoğlu(1)
1664	yar	1	0.01	yar(1)
1665	yapraklan	1	0.01	yapraklanır(1)
1666	yarala	1	0.01	yaralar(1)
1667	yaramaz	1	0.01	yaramaz(1)
1668	yarıl	1	0.01	yarılır(1)
1669	beton	1	0.01	betona(1)
1670	yaratıl	1	0.01	yaratıldı(1)
1671	bent	1	0.01	bendini(1)
1672	bekçi	1	0.01	bekçiden(1)
1673	yaşat	1	0.01	yaşatan(1)
1674	başvur	1	0.01	başvurduysam(1)
1675	yaşamak	1	0.01	yaşamak(1)
1676	yaşlanma	1	0.01	yaşlanmaz(1)
1677	başucu	1	0.01	başucundaki(1)
1678	başak	1	0.01	başak(1)
1679	başlı	1	0.01	başlı(1)
1680	yaşmak	1	0.01	yaşmak(1)
1681	be	1	0.01	be(1)
1682	yağız	1	0.01	yağız(1)
1683	bekir	1	0.01	bekir(1)
1684	yazı	1	0.01	yazı(1)
1685	beklemek	1	0.01	beklemek(1)
1686	yazılma	1	0.01	yazılmamış(1)
1687	bedesten	1	0.01	bedestenimizi(1)
1688	yağmurla	1	0.01	yağmurlar(1)
1689	yağan	1	0.01	yağan(1)
1690	bebe	1	0.01	bebelere(1)
1691	yüklem	1	0.01	yüklemişti(1)
1692	ağın	1	0.01	ağında(1)
1693	çaldırma	1	0.01	çaldırmayalım(1)
1694	çalan	1	0.01	çalan(1)
1695	çak	1	0.01	çaktığın(1)
1696	avlu	1	0.01	avlusunu(1)
1697	çal	1	0.01	çaldığında(1)
1698	çaltı	1	0.01	çaltı(1)
1699	çalı	1	0.01	çalır(1)
1700	çalın	1	0.01	çalındığına(1)
1701	çalık	1	0.01	çalıküşü(1)
1702	çabuk	1	0.01	çabuk(1)
1703	zıpzip	1	0.01	zıpziplerim(1)
1704	ziya	1	0.01	ziya(1)
1705	zira	1	0.01	zira(1)
1706	zifir	1	0.01	zifiri(1)
1707	ziyafet	1	0.01	ziyafeti(1)
1708	ziyan	1	0.01	ziyan(1)
1709	zurna	1	0.01	zurnalı(1)
1710	zorlu	1	0.01	zorlu(1)
1711	zor	1	0.01	zor(1)
1712	avize	1	0.01	avize(1)
1713	çalışkan	1	0.01	çalışkan(1)
1714	çarıklı	1	0.01	çarıklı(1)

1715	çarpıcı	1	0.01	çarpıcı(1)
1716	çarp	1	0.01	çarpar(1)
1717	çarık	1	0.01	çarığını(1)
1718	çarşaf	1	0.01	çarşafa(1)
1719	çatıl	1	0.01	çatılmış(1)
1720	çatla	1	0.01	çatladı(1)
1721	çatarı	1	0.01	çatarız(1)
1722	çarpan	1	0.01	çarpan(1)
1723	atılı	1	0.01	atılıp(1)
1724	çalıştır	1	0.01	çalıştır(1)
1725	çalışma	1	0.01	çalışmaya(1)
1726	çalışmak	1	0.01	çalışmaktan(1)
1727	çamaşır	1	0.01	çamaşır(1)
1728	çam	1	0.01	çamların(1)
1729	çanta	1	0.01	çantayla(1)
1730	atış	1	0.01	atışlarından(1)
1731	avcı	1	0.01	avcıdır(1)
1732	zeytin	1	0.01	zeytin(1)
1733	zeybek	1	0.01	zeybeğini(1)
1734	yıkılma	1	0.01	yıkılmaz(1)
1735	yıkma	1	0.01	yıkmasını(1)
1736	azı	1	0.01	azından(1)
1737	yıkıl	1	0.01	yıkılır(1)
1738	azma	1	0.01	azma(1)
1739	yıllık	1	0.01	yıllık(1)
1740	azizi	1	0.01	azizim(1)
1741	yıldırım	1	0.01	yıldırım(1)
1742	açmaz	1	0.01	açmaz(1)
1743	açık	1	0.01	açık(1)
1744	yüküm	1	0.01	yükümü(1)
1745	ağlama	1	0.01	ağlama(1)
1746	ağlamış	1	0.01	ağlamış(1)
1747	yükün	1	0.01	yükünü(1)
1748	ağan	1	0.01	ağanın(1)
1749	yürüme	1	0.01	yürümedi(1)
1750	açın	1	0.01	açınca(1)
1751	yürekli	1	0.01	yürekli(1)
1752	ayva	1	0.01	ayvada(1)
1753	ayrıl	1	0.01	ayrılıyor(1)
1754	zağlı	1	0.01	zağlı(1)
1755	zayıf	1	0.01	zayıfı(1)
1756	aydınlan	1	0.01	aydınlanmış(1)
1757	zehir	1	0.01	zehir(1)
1758	zemberek	1	0.01	zemberek(1)
1759	aydın	1	0.01	aydın(1)
1760	zerre	1	0.01	zerre(1)
1761	zenginlik	1	0.01	zenginlik(1)
1762	zannet	1	0.01	zanneder(1)
1763	zamanlı	1	0.01	zamanlı(1)
1764	yırtın	1	0.01	yırtınız(1)
1765	yırtık	1	0.01	yırtık(1)
1766	yırt	1	0.01	yırtar(1)
1767	yığıl	1	0.01	yığıldı(1)
1768	yığılı	1	0.01	yığılı(1)
1769	zafiyet	1	0.01	zafiyetten(1)
1770	zafere	1	0.01	zafere(1)
1771	ayla	1	0.01	aylar(1)
1772	beğen	1	0.01	beğen(1)
1773	siyahı	1	0.01	siyahında(1)
1774	kürklü	1	0.01	kürklü(1)

1775	kürek	1	0.01	kürek(1)
1776	küme	1	0.01	küme(1)
1777	kül	1	0.01	külü(1)
1778	küsme	1	0.01	küsme(1)
1779	gülümse	1	0.01	gülümseyen(1)
1780	gülümseme	1	0.01	gülümseme(1)
1781	kılıç	1	0.01	kılıcını(1)
1782	gülümser	1	0.01	gülümserdi(1)
1783	külte	1	0.01	kültepe(1)
1784	kükre	1	0.01	kükredi(1)
1785	gümüslü	1	0.01	gümüslü(1)
1786	kötülük	1	0.01	kötülükten(1)
1787	günden	1	0.01	günden(1)
1788	gülüş	1	0.01	gülüş(1)
1789	gülünç	1	0.01	gülünce(1)
1790	gülümsü	1	0.01	gülümsüyorum(1)
1791	köşk	1	0.01	köşklerimiz(1)
1792	gülün	1	0.01	gülün(1)
1793	kımıldat	1	0.01	kımıldatır(1)
1794	gülücük	1	0.01	gülücükler(1)
1795	kıvrılma	1	0.01	kıvrılmayan(1)
1796	kıvrın	1	0.01	kıvrınadursun(1)
1797	kısmet	1	0.01	kısmetine(1)
1798	kıskançlık	1	0.01	kıskançlıktan(1)
1799	kıymetli	1	0.01	kıymetli(1)
1800	göçmen	1	0.01	göçmen(1)
1801	göze	1	0.01	göze(1)
1802	kızma	1	0.01	kızma(1)
1803	kızır	1	0.01	kızaran(1)
1804	göğüsle	1	0.01	göğüsler(1)
1805	kırışık	1	0.01	kırışığını(1)
1806	gülle	1	0.01	güller(1)
1807	gülme	1	0.01	gülmeye(1)
1808	kına	1	0.01	kınası(1)
1809	kırgınlık	1	0.01	kırgınlıklarını(1)
1810	kırk	1	0.01	kırk(1)
1811	kırıl	1	0.01	kırılınsın(1)
1812	kırlangıç	1	0.01	kırlangıçlar(1)
1813	kırkikindi	1	0.01	kırkikindiler(1)
1814	güneşlik	1	0.01	güneşlik(1)
1815	köpük	1	0.01	köpük(1)
1816	güçle	1	0.01	güçleriyle(1)
1817	kura	1	0.01	kuran(1)
1818	güçlü	1	0.01	güçlüydü(1)
1819	kumaş	1	0.01	kumaşlar(1)
1820	kurbağa	1	0.01	kurbağa(1)
1821	kurbağalar	1	0.01	kurbağalar(1)
1822	güvence	1	0.01	güvencemiz(1)
1823	kursak	1	0.01	kursağı(1)
1824	güz	1	0.01	güz(1)
1825	kulun	1	0.01	kulun(1)
1826	kulu	1	0.01	kulu(1)
1827	koşumlu	1	0.01	koşumlu(1)
1828	habersiz	1	0.01	habersiz(1)
1829	hacet	1	0.01	hacet(1)
1830	kubbe	1	0.01	kubbesinde(1)
1831	haberci	1	0.01	habercisidir(1)
1832	kule	1	0.01	kulesi(1)
1833	gıcıla	1	0.01	gıcılar(1)
1834	gıcirtı	1	0.01	gıcirtılar(1)

1835	<i>kurtarıl</i>	1	0.01	<i>kurtarıldı(1)</i>
1836	<i>kurtuluş</i>	1	0.01	<i>kurtuluş(1)</i>
1837	<i>kuşsever</i>	1	0.01	<i>kuşsever(1)</i>
1838	<i>günlük</i>	1	0.01	<i>günlük(1)</i>
1839	<i>kuşat</i>	1	0.01	<i>kuşatmış(1)</i>
1840	<i>gür</i>	1	0.01	<i>gür(1)</i>
1841	<i>köftehor</i>	1	0.01	<i>köftehor(1)</i>
1842	<i>köle</i>	1	0.01	<i>köle(1)</i>
1843	<i>köprü</i>	1	0.01	<i>köprü(1)</i>
1844	<i>köpekle</i>	1	0.01	<i>köpekler(1)</i>
1845	<i>güncü</i>	1	0.01	<i>güncü(1)</i>
1846	<i>gürbüz</i>	1	0.01	<i>gürbüz(1)</i>
1847	<i>kuytu</i>	1	0.01	<i>kuytusunda(1)</i>
1848	<i>gürleme</i>	1	0.01	<i>gürlemenin(1)</i>
1849	<i>kurula</i>	1	0.01	<i>kurulacak(1)</i>
1850	<i>güt</i>	1	0.01	<i>gütmüştür(1)</i>
1851	<i>kuruma</i>	1	0.01	<i>kurumağa(1)</i>
1852	<i>kurutaç</i>	1	0.01	<i>kurutacak(1)</i>
1853	<i>güreş</i>	1	0.01	<i>güreş(1)</i>
1854	<i>güreşme</i>	1	0.01	<i>güreşmenin(1)</i>
1855	<i>kutula</i>	1	0.01	<i>kutular(1)</i>
1856	<i>kızılık</i>	1	0.01	<i>kızılığında(1)</i>
1857	<i>göstermek</i>	1	0.01	<i>göstermekten(1)</i>
1858	<i>gen</i>	1	0.01	<i>genden(1)</i>
1859	<i>mey</i>	1	0.01	<i>meyal(1)</i>
1860	<i>me</i>	1	0.01	<i>mevyası(1)</i>
1861	<i>mevla</i>	1	0.01	<i>mevla(1)</i>
1862	<i>gem</i>	1	0.01	<i>gem(1)</i>
1863	<i>mezarlık</i>	1	0.01	<i>mezarlık(1)</i>
1864	<i>mihrap</i>	1	0.01	<i>mihraplarda(1)</i>
1865	<i>gelinlik</i>	1	0.01	<i>gelinliği(1)</i>
1866	<i>mezar</i>	1	0.01	<i>mezarını(1)</i>
1867	<i>metre</i>	1	0.01	<i>metrede(1)</i>
1868	<i>mesut</i>	1	0.01	<i>mesut(1)</i>
1869	<i>merdiven</i>	1	0.01	<i>merdiven(1)</i>
1870	<i>gezer</i>	1	0.01	<i>gezersin(1)</i>
1871	<i>geçerle</i>	1	0.01	<i>geçerler(1)</i>
1872	<i>merkez</i>	1	0.01	<i>merkezin(1)</i>
1873	<i>gezdir</i>	1	0.01	<i>gezdirir(1)</i>
1874	<i>mest</i>	1	0.01	<i>mestanoğlu(1)</i>
1875	<i>meslek</i>	1	0.01	<i>meslek(1)</i>
1876	<i>mesken</i>	1	0.01	<i>meskeni(1)</i>
1877	<i>mikro</i>	1	0.01	<i>mikro(1)</i>
1878	<i>mil</i>	1	0.01	<i>milet(1)</i>
1879	<i>muhafız</i>	1	0.01	<i>muhafızın(1)</i>
1880	<i>muhabbet</i>	1	0.01	<i>muhabbet(1)</i>
1881	<i>mudanya</i>	1	0.01	<i>mudanya(1)</i>
1882	<i>mucize</i>	1	0.01	<i>mucizenin(1)</i>
1883	<i>muhakkak</i>	1	0.01	<i>muhakkak(1)</i>
1884	<i>muhtaç</i>	1	0.01	<i>muhtaç(1)</i>
1885	<i>murat</i>	1	0.01	<i>murat(1)</i>
1886	<i>muradiye</i>	1	0.01	<i>muradiye(1)</i>
1887	<i>mum</i>	1	0.01	<i>mum(1)</i>
1888	<i>mozaik</i>	1	0.01	<i>mozaik(1)</i>
1889	<i>motorlu</i>	1	0.01	<i>motorlu(1)</i>
1890	<i>mim</i>	1	0.01	<i>mimberde(1)</i>
1891	<i>mimari</i>	1	0.01	<i>mimarilerin(1)</i>
1892	<i>gelincik</i>	1	0.01	<i>gelincikler(1)</i>
1893	<i>gele</i>	1	0.01	<i>geleli(1)</i>
1894	<i>miras</i>	1	0.01	<i>mirastır(1)</i>

1895	<i>gelecek</i>	1	0.01	<i>gelecek(1)</i>
1896	<i>mola</i>	1	0.01	<i>mola(1)</i>
1897	<i>miyavlama</i>	1	0.01	<i>miyavlaması(1)</i>
1898	<i>meltem</i>	1	0.01	<i>meltemiyle(1)</i>
1899	<i>geçit</i>	1	0.01	<i>geçidi(1)</i>
1900	<i>mahzun</i>	1	0.01	<i>mahzun(1)</i>
1901	<i>gömlek</i>	1	0.01	<i>gömleğini(1)</i>
1902	<i>mafya</i>	1	0.01	<i>mafya(1)</i>
1903	<i>gönderilme</i>	1	0.01	<i>gönderilmesini(1)</i>
1904	<i>makinele</i>	1	0.01	<i>makinelere(1)</i>
1905	<i>makinesi</i>	1	0.01	<i>makinesin(1)</i>
1906	<i>mansur</i>	1	0.01	<i>mansur(1)</i>
1907	<i>mangal</i>	1	0.01	<i>mangalda(1)</i>
1908	<i>mal</i>	1	0.01	<i>mal(1)</i>
1909	<i>mabet</i>	1	0.01	<i>mabedin(1)</i>
1910	<i>gönder</i>	1	0.01	<i>göndermeler(1)</i>
1911	<i>görüş</i>	1	0.01	<i>görüştüğü(1)</i>
1912	<i>lakin</i>	1	0.01	<i>lakin(1)</i>
1913	<i>kışla</i>	1	0.01	<i>kışladır(1)</i>
1914	<i>görünmek</i>	1	0.01	<i>görünmek(1)</i>
1915	<i>görül</i>	1	0.01	<i>görülecek(1)</i>
1916	<i>gönüllü</i>	1	0.01	<i>gönüllüsün(1)</i>
1917	<i>leylak</i>	1	0.01	<i>leylak(1)</i>
1918	<i>levha</i>	1	0.01	<i>levhasının(1)</i>
1919	<i>gölgelik</i>	1	0.01	<i>gölgelikte(1)</i>
1920	<i>marmara</i>	1	0.01	<i>marmara(1)</i>
1921	<i>girin</i>	1	0.01	<i>girince(1)</i>
1922	<i>giriş</i>	1	0.01	<i>girişinde(1)</i>
1923	<i>meclis</i>	1	0.01	<i>mecliste(1)</i>
1924	<i>mağaza</i>	1	0.01	<i>mağazanın(1)</i>
1925	<i>girilme</i>	1	0.01	<i>girilmez(1)</i>
1926	<i>giril</i>	1	0.01	<i>girilirdi(1)</i>
1927	<i>geçilmez</i>	1	0.01	<i>geçilmez(1)</i>
1928	<i>geçin</i>	1	0.01	<i>geçin(1)</i>
1929	<i>mekan</i>	1	0.01	<i>mekanı(1)</i>
1930	<i>mağara</i>	1	0.01	<i>mağaralar(1)</i>
1931	<i>gitgit</i>	1	0.01	<i>gitgide(1)</i>
1932	<i>masum</i>	1	0.01	<i>masum(1)</i>
1933	<i>göle</i>	1	0.01	<i>göle(1)</i>
1934	<i>masa</i>	1	0.01	<i>masa(1)</i>
1935	<i>matlaş</i>	1	0.01	<i>matlaştı(1)</i>
1936	<i>gizemli</i>	1	0.01	<i>gizemli(1)</i>
1937	<i>mayalı</i>	1	0.01	<i>mayalı(1)</i>
1938	<i>giydir</i>	1	0.01	<i>giydirdi(1)</i>
1939	<i>mavili</i>	1	0.01	<i>mavili(1)</i>
1940	<i>hacim</i>	1	0.01	<i>hacimle(1)</i>
1941	<i>hadi</i>	1	0.01	<i>hadi(1)</i>
1942	<i>kana</i>	1	0.01	<i>kanasa(1)</i>
1943	<i>hüzün</i>	1	0.01	<i>hüzünü(1)</i>
1944	<i>kamçı</i>	1	0.01	<i>kamçıdır(1)</i>
1945	<i>kamaştır</i>	1	0.01	<i>kamaştırın(1)</i>
1946	<i>hülya</i>	1	0.01	<i>hülyasıyla(1)</i>
1947	<i>kandaş</i>	1	0.01	<i>kandaşın(1)</i>
1948	<i>hücum</i>	1	0.01	<i>hücumu(1)</i>
1949	<i>kandırma</i>	1	0.01	<i>kandırmağa(1)</i>
1950	<i>kandil</i>	1	0.01	<i>kandili(1)</i>
1951	<i>hırs</i>	1	0.01	<i>hırsın(1)</i>
1952	<i>hırçın</i>	1	0.01	<i>hırçındı(1)</i>
1953	<i>kalk</i>	1	0.01	<i>kalka(1)</i>
1954	<i>ihtilal</i>	1	0.01	<i>ihtilalin(1)</i>

1955	<i>kaldırım</i>	1	0.01	<i>kaldırımlarda(1)</i>
1956	<i>iflah</i>	1	0.01	<i>iflah(1)</i>
1957	<i>ibaret</i>	1	0.01	<i>ibaret(1)</i>
1958	<i>kalıpla</i>	1	0.01	<i>kalıplar(1)</i>
1959	<i>kalın</i>	1	0.01	<i>kalın(1)</i>
1960	<i>kalpli</i>	1	0.01	<i>kalpli(1)</i>
1961	<i>kanlı</i>	1	0.01	<i>kanlı(1)</i>
1962	<i>kanma</i>	1	0.01	<i>kanmadığım(1)</i>
1963	<i>hilesiz</i>	1	0.01	<i>hilesiz(1)</i>
1964	<i>hiper</i>	1	0.01	<i>hiper(1)</i>
1965	<i>karanfil</i>	1	0.01	<i>karanfil(1)</i>
1966	<i>karadeniz</i>	1	0.01	<i>karadeniz(1)</i>
1967	<i>kardeşlik</i>	1	0.01	<i>kardeşlik(1)</i>
1968	<i>heykel</i>	1	0.01	<i>heykelini(1)</i>
1969	<i>karınca</i>	1	0.01	<i>karınca(1)</i>
1970	<i>kartal</i>	1	0.01	<i>kartalı(1)</i>
1971	<i>karpuz</i>	1	0.01	<i>karpuz(1)</i>
1972	<i>karaca</i>	1	0.01	<i>karacaoğlan(1)</i>
1973	<i>hodri</i>	1	0.01	<i>hodri(1)</i>
1974	<i>kapın</i>	1	0.01	<i>kapınmış(1)</i>
1975	<i>hurda</i>	1	0.01	<i>hurdasız(1)</i>
1976	<i>kanun</i>	1	0.01	<i>kanunu(1)</i>
1977	<i>kap</i>	1	0.01	<i>kapmış(1)</i>
1978	<i>kapris</i>	1	0.01	<i>kaprisinizi(1)</i>
1979	<i>horoz</i>	1	0.01	<i>horoz(1)</i>
1980	<i>kapılma</i>	1	0.01	<i>kapılmadı(1)</i>
1981	<i>hoşnut</i>	1	0.01	<i>hoşnut(1)</i>
1982	<i>ilah</i>	1	0.01	<i>ilah(1)</i>
1983	<i>kalın</i>	1	0.01	<i>kalın(1)</i>
1984	<i>izid</i>	1	0.01	<i>izidir(1)</i>
1985	<i>internet</i>	1	0.01	<i>internet(1)</i>
1986	<i>ipek</i>	1	0.01	<i>ipekten(1)</i>
1987	<i>itiş</i>	1	0.01	<i>itişir(1)</i>
1988	<i>insanlık</i>	1	0.01	<i>insanlıktan(1)</i>
1989	<i>insanca</i>	1	0.01	<i>insancasına(1)</i>
1990	<i>incin</i>	1	0.01	<i>incinir(1)</i>
1991	<i>ind</i>	1	0.01	<i>indi(1)</i>
1992	<i>indir</i>	1	0.01	<i>indirelim(1)</i>
1993	<i>itiyat</i>	1	0.01	<i>itiyat(1)</i>
1994	<i>itiraz</i>	1	0.01	<i>itiraz(1)</i>
1995	<i>isteme</i>	1	0.01	<i>istememiş(1)</i>
1996	<i>iplik</i>	1	0.01	<i>iplik(1)</i>
1997	<i>iskele</i>	1	0.01	<i>iskeleden(1)</i>
1998	<i>istem</i>	1	0.01	<i>istemiş(1)</i>
1999	<i>iple</i>	1	0.01	<i>ipleri(1)</i>
2000	<i>itibar</i>	1	0.01	<i>itibarın(1)</i>
2001	<i>istif</i>	1	0.01	<i>istifini(1)</i>
2002	<i>isteri</i>	1	0.01	<i>isterim(1)</i>
2003	<i>içir</i>	1	0.01	<i>içirir(1)</i>
2004	<i>incele</i>	1	0.01	<i>inceliyordu(1)</i>
2005	<i>kahramanlık</i>	1	0.01	<i>kahramanlıkla(1)</i>
2006	<i>kafir</i>	1	0.01	<i>kafire(1)</i>
2007	<i>iliş</i>	1	0.01	<i>ilişen(1)</i>
2008	<i>kadıköy</i>	1	0.01	<i>kadıköy(1)</i>
2009	<i>kahrol</i>	1	0.01	<i>kahroldu(1)</i>
2010	<i>kahve</i>	1	0.01	<i>kahve(1)</i>
2011	<i>ilahi</i>	1	0.01	<i>ilahisi(1)</i>
2012	<i>ilan</i>	1	0.01	<i>ilan(1)</i>
2013	<i>kahır</i>	1	0.01	<i>kahır(1)</i>
2014	<i>kader</i>	1	0.01	<i>kaderiniz(1)</i>

2015	<i>iliştir</i>	1	0.01	<i>iliştirir(1)</i>
2016	<i>işleme</i>	1	0.01	<i>işleme(1)</i>
2017	<i>inanç</i>	1	0.01	<i>inancımızı(1)</i>
2018	<i>inanılma</i>	1	0.01	<i>inanılmaz(1)</i>
2019	<i>imza</i>	1	0.01	<i>imza(1)</i>
2020	<i>iştah</i>	1	0.01	<i>iştahla(1)</i>
2021	<i>kabe</i>	1	0.01	<i>kabe(1)</i>
2022	<i>kaba</i>	1	0.01	<i>kaba(1)</i>
2023	<i>imdat</i>	1	0.01	<i>imdat(1)</i>
2024	<i>karışla</i>	1	0.01	<i>karışlarım(1)</i>
2025	<i>karışma</i>	1	0.01	<i>karışma(1)</i>
2026	<i>hararet</i>	1	0.01	<i>hararetinden(1)</i>
2027	<i>harlı</i>	1	0.01	<i>harlı(1)</i>
2028	<i>hasan</i>	1	0.01	<i>hasan(1)</i>
2029	<i>kitaplık</i>	1	0.01	<i>kitaplıklar(1)</i>
2030	<i>koklamak</i>	1	0.01	<i>koklamak(1)</i>
2031	<i>hangi</i>	1	0.01	<i>hangi(1)</i>
2032	<i>hamal</i>	1	0.01	<i>hamaldır(1)</i>
2033	<i>koltuk</i>	1	0.01	<i>koltuk(1)</i>
2034	<i>hamur</i>	1	0.01	<i>hamur(1)</i>
2035	<i>hasılı</i>	1	0.01	<i>hasılı(1)</i>
2036	<i>kinin</i>	1	0.01	<i>kinin(1)</i>
2037	<i>kesme</i>	1	0.01	<i>kesme(1)</i>
2038	<i>hatırlat</i>	1	0.01	<i>hatırlatıyor(1)</i>
2039	<i>keser</i>	1	0.01	<i>keserim(1)</i>
2040	<i>keyf</i>	1	0.01	<i>keyfi(1)</i>
2041	<i>keyif</i>	1	0.01	<i>keyif(1)</i>
2042	<i>kin</i>	1	0.01	<i>kini(1)</i>
2043	<i>kibir</i>	1	0.01	<i>kibirle(1)</i>
2044	<i>kez</i>	1	0.01	<i>kez(1)</i>
2045	<i>hal</i>	1	0.01	<i>halbuki(1)</i>
2046	<i>kondur</i>	1	0.01	<i>konduranın(1)</i>
2047	<i>kovalamak</i>	1	0.01	<i>kovalamak(1)</i>
2048	<i>hafta</i>	1	0.01	<i>haftası(1)</i>
2049	<i>korur</i>	1	0.01	<i>korur(1)</i>
2050	<i>koruma</i>	1	0.01	<i>korumanın(1)</i>
2051	<i>kovan</i>	1	0.01	<i>kovanların(1)</i>
2052	<i>hafif</i>	1	0.01	<i>hafiftiler(1)</i>
2053	<i>koymak</i>	1	0.01	<i>koymak(1)</i>
2054	<i>koyma</i>	1	0.01	<i>koymadım(1)</i>
2055	<i>koyar</i>	1	0.01	<i>koyarlardı(1)</i>
2056	<i>hakikat</i>	1	0.01	<i>hakikat(1)</i>
2057	<i>hakka</i>	1	0.01	<i>hakka(1)</i>
2058	<i>konuşmak</i>	1	0.01	<i>konuşmak(1)</i>
2059	<i>halat</i>	1	0.01	<i>halatlarını(1)</i>
2060	<i>konu</i>	1	0.01	<i>konu(1)</i>
2061	<i>konuşulma</i>	1	0.01	<i>konuşulmaya(1)</i>
2062	<i>kor</i>	1	0.01	<i>kor(1)</i>
2063	<i>korkusuz</i>	1	0.01	<i>korkusuz(1)</i>
2064	<i>hakkı</i>	1	0.01	<i>hakkı(1)</i>
2065	<i>hakla</i>	1	0.01	<i>hakladı(1)</i>
2066	<i>havalan</i>	1	0.01	<i>havalanır(1)</i>
2067	<i>kerem</i>	1	0.01	<i>kerem(1)</i>
2068	<i>hediye</i>	1	0.01	<i>hediye(1)</i>
2069	<i>kavrul</i>	1	0.01	<i>kavrulurken(1)</i>
2070	<i>katran</i>	1	0.01	<i>katran(1)</i>
2071	<i>he</i>	1	0.01	<i>hengamelerin(1)</i>
2072	<i>kaya</i>	1	0.01	<i>kayaları(1)</i>
2073	<i>kaybet</i>	1	0.01	<i>kaybettik(1)</i>
2074	<i>kayd</i>	1	0.01	<i>kaydı(1)</i>

2075	<i>kaybolma</i>	1	0.01	<i>kaybolmamıştır(1)</i>
2076	<i>kaybol</i>	1	0.01	<i>kayboldu(1)</i>
2077	<i>katar</i>	1	0.01	<i>katar(1)</i>
2078	<i>henüz</i>	1	0.01	<i>henüz(1)</i>
2079	<i>karşıla</i>	1	0.01	<i>karşılalım(1)</i>
2080	<i>heves</i>	1	0.01	<i>hevesle(1)</i>
2081	<i>karış</i>	1	0.01	<i>karışmış(1)</i>
2082	<i>karşılık</i>	1	0.01	<i>karşılığında(1)</i>
2083	<i>karşın</i>	1	0.01	<i>karşına(1)</i>
2084	<i>kasırğa</i>	1	0.01	<i>kasırgadan(1)</i>
2085	<i>kasaba</i>	1	0.01	<i>kasabanın(1)</i>
2086	<i>kasabalı</i>	1	0.01	<i>kasabalı(1)</i>
2087	<i>kayma</i>	1	0.01	<i>kaymalı(1)</i>
2088	<i>kayna</i>	1	0.01	<i>kaynar(1)</i>
2089	<i>keloğlan</i>	1	0.01	<i>keloğlan(1)</i>
2090	<i>hayrola</i>	1	0.01	<i>hayrola(1)</i>
2091	<i>kelepir</i>	1	0.01	<i>kelepir(1)</i>
2092	<i>hayret</i>	1	0.01	<i>hayretinden(1)</i>
2093	<i>kemir</i>	1	0.01	<i>kemirsem(1)</i>
2094	<i>havan</i>	1	0.01	<i>havan(1)</i>
2095	<i>havuz</i>	1	0.01	<i>havuzda(1)</i>
2096	<i>haya</i>	1	0.01	<i>hayada(1)</i>
2097	<i>kelebek</i>	1	0.01	<i>kelebeğin(1)</i>
2098	<i>kelebekler</i>	1	0.01	<i>kelebekler(1)</i>
2099	<i>kaçış</i>	1	0.01	<i>kaçışıyor(1)</i>
2100	<i>kazım</i>	1	0.01	<i>kazım(1)</i>
2101	<i>kaza</i>	1	0.01	<i>kazacağım(1)</i>
2102	<i>haçlı</i>	1	0.01	<i>haçlı(1)</i>
2103	<i>kaş</i>	1	0.01	<i>kaş(1)</i>
2104	<i>hayvan</i>	1	0.01	<i>hayvandır(1)</i>
2105	<i>hazin</i>	1	0.01	<i>hazin(1)</i>
2106	<i>hazz</i>	1	0.01	<i>hazzından(1)</i>
2107	<i>gazi</i>	1	0.01	<i>gaziler(1)</i>
2108	<i>gayret</i>	1	0.01	<i>gayretine(1)</i>
2109	<i>sayısız</i>	1	0.01	<i>sayısız(1)</i>
2110	<i>sayın</i>	1	0.01	<i>sayın(1)</i>
2111	<i>sayılır</i>	1	0.01	<i>sayılır(1)</i>
2112	<i>sayılma</i>	1	0.01	<i>sayılmaz(1)</i>
2113	<i>dubleks</i>	1	0.01	<i>dubleks(1)</i>
2114	<i>duayen</i>	1	0.01	<i>duayen(1)</i>
2115	<i>saçı</i>	1	0.01	<i>saçının(1)</i>
2116	<i>saçıl</i>	1	0.01	<i>saçılan(1)</i>
2117	<i>doğur</i>	1	0.01	<i>doğuran(1)</i>
2118	<i>sayı</i>	1	0.01	<i>sayı(1)</i>
2119	<i>saygınlık</i>	1	0.01	<i>saygınlığının(1)</i>
2120	<i>satıl</i>	1	0.01	<i>satıldı(1)</i>
2121	<i>sat</i>	1	0.01	<i>sattı(1)</i>
2122	<i>sarı kız</i>	1	0.01	<i>sarı kız(1)</i>
2123	<i>dursun</i>	1	0.01	<i>dursun(1)</i>
2124	<i>durma</i>	1	0.01	<i>durmadan(1)</i>
2125	<i>sayfala</i>	1	0.01	<i>sayfalarında(1)</i>
2126	<i>durak</i>	1	0.01	<i>durağıdır(1)</i>
2127	<i>sayar</i>	1	0.01	<i>sayar(1)</i>
2128	<i>sağanak</i>	1	0.01	<i>sağanaklı(1)</i>
2129	<i>sağla</i>	1	0.01	<i>sağlar(1)</i>
2130	<i>semer</i>	1	0.01	<i>semer(1)</i>
2131	<i>sema</i>	1	0.01	<i>sema(1)</i>
2132	<i>selin</i>	1	0.01	<i>selinde(1)</i>
2133	<i>sele</i>	1	0.01	<i>sele(1)</i>
2134	<i>semirme</i>	1	0.01	<i>semirmeniz(1)</i>

2135	<i>doruk</i>	1	0.01	<i>doruğa(1)</i>
2136	<i>donmuş</i>	1	0.01	<i>donmuştu(1)</i>
2137	<i>sempatik</i>	1	0.01	<i>sempatik(1)</i>
2138	<i>semizlik</i>	1	0.01	<i>semizliğe(1)</i>
2139	<i>selamlama</i>	1	0.01	<i>selamlamadan(1)</i>
2140	<i>seki</i>	1	0.01	<i>sekinin(1)</i>
2141	<i>seccade</i>	1	0.01	<i>seccadesi(1)</i>
2142	<i>doğrul</i>	1	0.01	<i>doğrulmuştu(1)</i>
2143	<i>doğrulu</i>	1	0.01	<i>doğruluk(1)</i>
2144	<i>seda</i>	1	0.01	<i>seda(1)</i>
2145	<i>sefa</i>	1	0.01	<i>sefasını(1)</i>
2146	<i>seher</i>	1	0.01	<i>seherine(1)</i>
2147	<i>sefil</i>	1	0.01	<i>sefil(1)</i>
2148	<i>seferberlik</i>	1	0.01	<i>seferberliğinin(1)</i>
2149	<i>duygu</i>	1	0.01	<i>duygumda(1)</i>
2150	<i>sarma</i>	1	0.01	<i>sarma(1)</i>
2151	<i>saf</i>	1	0.01	<i>saf(1)</i>
2152	<i>sade</i>	1	0.01	<i>sadece(1)</i>
2153	<i>sabr</i>	1	0.01	<i>sabrın(1)</i>
2154	<i>sabahleyin</i>	1	0.01	<i>sabahleyin(1)</i>
2155	<i>düvel</i>	1	0.01	<i>düvel(1)</i>
2156	<i>dürtükle</i>	1	0.01	<i>dürtükledi(1)</i>
2157	<i>sakal</i>	1	0.01	<i>sakalını(1)</i>
2158	<i>sahne</i>	1	0.01	<i>sahnede(1)</i>
2159	<i>sahici</i>	1	0.01	<i>sahici(1)</i>
2160	<i>düzen</i>	1	0.01	<i>düzeni(1)</i>
2161	<i>düşme</i>	1	0.01	<i>düşmez(1)</i>
2162	<i>roket</i>	1	0.01	<i>roket(1)</i>
2163	<i>rica</i>	1	0.01	<i>rica(1)</i>
2164	<i>reçine</i>	1	0.01	<i>reçine(1)</i>
2165	<i>rum</i>	1	0.01	<i>rumelihatı(1)</i>
2166	<i>dış</i>	1	0.01	<i>dışarda(1)</i>
2167	<i>saadet</i>	1	0.01	<i>saadetinden(1)</i>
2168	<i>rıza</i>	1	0.01	<i>rıza(1)</i>
2169	<i>rihtim</i>	1	0.01	<i>rihtim(1)</i>
2170	<i>sakin</i>	1	0.01	<i>sakin(1)</i>
2171	<i>dülger</i>	1	0.01	<i>dülger(1)</i>
2172	<i>dönmüş</i>	1	0.01	<i>dönmüştü(1)</i>
2173	<i>sandal</i>	1	0.01	<i>sandal(1)</i>
2174	<i>dördün</i>	1	0.01	<i>dördünü(1)</i>
2175	<i>döven</i>	1	0.01	<i>döveniniz(1)</i>
2176	<i>saplan</i>	1	0.01	<i>saplanmış(1)</i>
2177	<i>dönem</i>	1	0.01	<i>dönemezdi(1)</i>
2178	<i>duygun</i>	1	0.01	<i>duygunun(1)</i>
2179	<i>sarar</i>	1	0.01	<i>sarar(1)</i>
2180	<i>duyum</i>	1	0.01	<i>duyumlansın(1)</i>
2181	<i>dövün</i>	1	0.01	<i>dövünüp(1)</i>
2182	<i>dövüş</i>	1	0.01	<i>dövüşen(1)</i>
2183	<i>döşek</i>	1	0.01	<i>döşek(1)</i>
2184	<i>dükkan</i>	1	0.01	<i>dükkanın(1)</i>
2185	<i>sakla</i>	1	0.01	<i>saklar(1)</i>
2186	<i>sal</i>	1	0.01	<i>salmıştı(1)</i>
2187	<i>saltanat</i>	1	0.01	<i>saltanatınız(1)</i>
2188	<i>saman</i>	1	0.01	<i>samanlar(1)</i>
2189	<i>döğüş</i>	1	0.01	<i>döğüştüğü(1)</i>
2190	<i>salyangoz</i>	1	0.01	<i>salyangozun(1)</i>
2191	<i>dondurucu</i>	1	0.01	<i>dondurucu(1)</i>
2192	<i>donanma</i>	1	0.01	<i>donanmayla(1)</i>
2193	<i>star</i>	1	0.01	<i>star(1)</i>
2194	<i>sponsorluk</i>	1	0.01	<i>sponsorluk(1)</i>

2195	<i>spiker</i>	1	0.01	<i>spiker(1)</i>
2196	<i>spekûlatör</i>	1	0.01	<i>spekûlatör(1)</i>
2197	<i>stor</i>	1	0.01	<i>store(1)</i>
2198	<i>subay</i>	1	0.01	<i>subaylar(1)</i>
2199	<i>devril</i>	1	0.01	<i>devriliyor(1)</i>
2200	<i>deyi</i>	1	0.01	<i>deyince(1)</i>
2201	<i>süt</i>	1	0.01	<i>suda(1)</i>
2202	<i>soyun</i>	1	0.01	<i>soyunu(1)</i>
2203	<i>soyunma</i>	1	0.01	<i>soyunmadan(1)</i>
2204	<i>dile</i>	1	0.01	<i>dile(1)</i>
2205	<i>solu</i>	1	0.01	<i>soluyordu(1)</i>
2206	<i>soku</i>	1	0.01	<i>sokup(1)</i>
2207	<i>dik</i>	1	0.01	<i>diktiğinde(1)</i>
2208	<i>dikey</i>	1	0.01	<i>dikeyim(1)</i>
2209	<i>değiş</i>	1	0.01	<i>değişsin(1)</i>
2210	<i>sorul</i>	1	0.01	<i>sorulsa(1)</i>
2211	<i>sorulma</i>	1	0.01	<i>sorulmasın(1)</i>
2212	<i>suna</i>	1	0.01	<i>sunası(1)</i>
2213	<i>devle</i>	1	0.01	<i>devle(1)</i>
2214	<i>süper</i>	1	0.01	<i>süper(1)</i>
2215	<i>sülüs</i>	1	0.01	<i>sülüs(1)</i>
2216	<i>deste</i>	1	0.01	<i>destebedeste(1)</i>
2217	<i>destek</i>	1	0.01	<i>desteğe(1)</i>
2218	<i>süpür</i>	1	0.01	<i>süpürüyormuş(1)</i>
2219	<i>desen</i>	1	0.01	<i>deseniz(1)</i>
2220	<i>derman</i>	1	0.01	<i>derman(1)</i>
2221	<i>süre</i>	1	0.01	<i>süre(1)</i>
2222	<i>sürdür</i>	1	0.01	<i>sürdürmüş(1)</i>
2223	<i>söylen</i>	1	0.01	<i>söylenecek(1)</i>
2224	<i>devam</i>	1	0.01	<i>devam(1)</i>
2225	<i>susa</i>	1	0.01	<i>susar(1)</i>
2226	<i>devin</i>	1	0.01	<i>devinden(1)</i>
2227	<i>devir</i>	1	0.01	<i>devirip(1)</i>
2228	<i>suç</i>	1	0.01	<i>suç(1)</i>
2229	<i>sökülme</i>	1	0.01	<i>sökülmedi(1)</i>
2230	<i>deve</i>	1	0.01	<i>deve(1)</i>
2231	<i>sönmez</i>	1	0.01	<i>sönmez(1)</i>
2232	<i>sökül</i>	1	0.01	<i>sökülsün(1)</i>
2233	<i>sok</i>	1	0.01	<i>soktu(1)</i>
2234	<i>dilli</i>	1	0.01	<i>dilli(1)</i>
2235	<i>dokunur</i>	1	0.01	<i>dokunur(1)</i>
2236	<i>sessiz</i>	1	0.01	<i>sessiz(1)</i>
2237	<i>serüven</i>	1	0.01	<i>serüveni(1)</i>
2238	<i>servi</i>	1	0.01	<i>serviler(1)</i>
2239	<i>sevda</i>	1	0.01	<i>sevdası(1)</i>
2240	<i>sevecen</i>	1	0.01	<i>sevecen(1)</i>
2241	<i>sevil</i>	1	0.01	<i>sevilelim(1)</i>
2242	<i>dizin</i>	1	0.01	<i>dizini(1)</i>
2243	<i>sevecenlik</i>	1	0.01	<i>sevecenlik(1)</i>
2244	<i>server</i>	1	0.01	<i>server(1)</i>
2245	<i>sersemle</i>	1	0.01	<i>sersemli(1)</i>
2246	<i>serbestçe</i>	1	0.01	<i>serbestçe(1)</i>
2247	<i>sepet</i>	1	0.01	<i>sepetimden(1)</i>
2248	<i>seninki</i>	1	0.01	<i>seninki(1)</i>
2249	<i>sere</i>	1	0.01	<i>serersin(1)</i>
2250	<i>sergi</i>	1	0.01	<i>sergi(1)</i>
2251	<i>serinlik</i>	1	0.01	<i>serinliğinden(1)</i>
2252	<i>dolusu</i>	1	0.01	<i>dolusu(1)</i>
2253	<i>seril</i>	1	0.01	<i>seril(1)</i>
2254	<i>sevilmek</i>	1	0.01	<i>sevilmekten(1)</i>

2255	<i>dize</i>	1	0.01	<i>dize(1)</i>
2256	<i>sinema</i>	1	0.01	<i>sinemaya(1)</i>
2257	<i>direngen</i>	1	0.01	<i>direngen(1)</i>
2258	<i>sili</i>	1	0.01	<i>silip(1)</i>
2259	<i>sine</i>	1	0.01	<i>sinesinde(1)</i>
2260	<i>sinirle</i>	1	0.01	<i>sinirlerine(1)</i>
2261	<i>skor</i>	1	0.01	<i>skorboard(1)</i>
2262	<i>din</i>	1	0.01	<i>dindi(1)</i>
2263	<i>ise</i>	1	0.01	<i>ise(1)</i>
2264	<i>direnış</i>	1	0.01	<i>direnışin(1)</i>
2265	<i>diril</i>	1	0.01	<i>dirildin(1)</i>
2266	<i>divan</i>	1	0.01	<i>divanda(1)</i>
2267	<i>sevimsiz</i>	1	0.01	<i>sevimsizin(1)</i>
2268	<i>diyerek</i>	1	0.01	<i>diyerek(1)</i>
2269	<i>diskjokey</i>	1	0.01	<i>diskjokey(1)</i>
2270	<i>dirilt</i>	1	0.01	<i>diriltin(1)</i>
2271	<i>seç</i>	1	0.01	<i>seçtiler(1)</i>
2272	<i>seyrek</i>	1	0.01	<i>seyrek(1)</i>
2273	<i>dirilme</i>	1	0.01	<i>dirilmeydi(1)</i>
2274	<i>rey</i>	1	0.01	<i>reyhasından(1)</i>
2275	<i>ressam</i>	1	0.01	<i>ressamım(1)</i>
2276	<i>fakir</i>	1	0.01	<i>fakirinde(1)</i>
2277	<i>falanca</i>	1	0.01	<i>falanca(1)</i>
2278	<i>oburluk</i>	1	0.01	<i>oburluğu(1)</i>
2279	<i>obur</i>	1	0.01	<i>obur(1)</i>
2280	<i>odun</i>	1	0.01	<i>odun(1)</i>
2281	<i>okla</i>	1	0.01	<i>okla(1)</i>
2282	<i>okuma</i>	1	0.01	<i>okumam(1)</i>
2283	<i>okumak</i>	1	0.01	<i>okumak(1)</i>
2284	<i>fabrika</i>	1	0.01	<i>fabrika(1)</i>
2285	<i>nüfuz</i>	1	0.01	<i>nüfuz(1)</i>
2286	<i>nöbet</i>	1	0.01	<i>nöbet(1)</i>
2287	<i>nisbet</i>	1	0.01	<i>nisbetle(1)</i>
2288	<i>fener</i>	1	0.01	<i>fenerine(1)</i>
2289	<i>ferah</i>	1	0.01	<i>ferah(1)</i>
2290	<i>nispette</i>	1	0.01	<i>nispette(1)</i>
2291	<i>fedâ</i>	1	0.01	<i>fedâ(1)</i>
2292	<i>nutuk</i>	1	0.01	<i>nutkum(1)</i>
2293	<i>fecri</i>	1	0.01	<i>fecrin(1)</i>
2294	<i>nostalji</i>	1	0.01	<i>nostalji(1)</i>
2295	<i>eşkiya</i>	1	0.01	<i>eşkiyanın(1)</i>
2296	<i>eşik</i>	1	0.01	<i>eşiğimizi(1)</i>
2297	<i>evvel</i>	1	0.01	<i>evvel(1)</i>
2298	<i>eyle</i>	1	0.01	<i>eyledin(1)</i>
2299	<i>eylem</i>	1	0.01	<i>eylemiştir(1)</i>
2300	<i>eyüp</i>	1	0.01	<i>eyüp(1)</i>
2301	<i>oluştur</i>	1	0.01	<i>oluşturmuyor(1)</i>
2302	<i>oluş</i>	1	0.01	<i>oluşun(1)</i>
2303	<i>evir</i>	1	0.01	<i>evirir(1)</i>
2304	<i>omuz</i>	1	0.01	<i>omzumda(1)</i>
2305	<i>evlendirme</i>	1	0.01	<i>evlendirme(1)</i>
2306	<i>ezan</i>	1	0.01	<i>ezan(1)</i>
2307	<i>olimpiyat</i>	1	0.01	<i>olimpiyat(1)</i>
2308	<i>eğlence</i>	1	0.01	<i>eğlence(1)</i>
2309	<i>eğlen</i>	1	0.01	<i>eğlenin(1)</i>
2310	<i>okut</i>	1	0.01	<i>okut(1)</i>
2311	<i>ok</i>	1	0.01	<i>okşuyor(1)</i>
2312	<i>eğir</i>	1	0.01	<i>eğir(1)</i>
2313	<i>olgun</i>	1	0.01	<i>olgun(1)</i>
2314	<i>ezgi</i>	1	0.01	<i>ezgi(1)</i>

2315	<i>eziyet</i>	1	0.01	<i>eziyetlerinden(1)</i>
2316	<i>ferdi</i>	1	0.01	<i>ferdin(1)</i>
2317	<i>ferhat</i>	1	0.01	<i>ferhat(1)</i>
2318	<i>nakışla</i>	1	0.01	<i>nakışlarım(1)</i>
2319	<i>naklet</i>	1	0.01	<i>nakleler(1)</i>
2320	<i>nafile</i>	1	0.01	<i>nafile(1)</i>
2321	<i>nafaka</i>	1	0.01	<i>nafakam(1)</i>
2322	<i>fuzuli</i>	1	0.01	<i>fuzuli(1)</i>
2323	<i>nalla</i>	1	0.01	<i>nalların(1)</i>
2324	<i>namus</i>	1	0.01	<i>namusum(1)</i>
2325	<i>namuslu</i>	1	0.01	<i>namuslu(1)</i>
2326	<i>nam</i>	1	0.01	<i>nam(1)</i>
2327	<i>nadan</i>	1	0.01	<i>nadanlara(1)</i>
2328	<i>mızrak</i>	1	0.01	<i>mızrakla(1)</i>
2329	<i>gaga</i>	1	0.01	<i>gagası(1)</i>
2330	<i>muz</i>	1	0.01	<i>muz(1)</i>
2331	<i>galeri</i>	1	0.01	<i>galeria(1)</i>
2332	<i>mühim</i>	1	0.01	<i>mühim(1)</i>
2333	<i>gacır</i>	1	0.01	<i>gacır(1)</i>
2334	<i>mısra</i>	1	0.01	<i>mısralara(1)</i>
2335	<i>mürekkep</i>	1	0.01	<i>mürekkep(1)</i>
2336	<i>müjde</i>	1	0.01	<i>müjdesi(1)</i>
2337	<i>frenk</i>	1	0.01	<i>frenkler(1)</i>
2338	<i>fişek</i>	1	0.01	<i>fişek(1)</i>
2339	<i>ney</i>	1	0.01	<i>neydi(1)</i>
2340	<i>nesil</i>	1	0.01	<i>nesillere(1)</i>
2341	<i>fetih</i>	1	0.01	<i>fetih(1)</i>
2342	<i>nerde</i>	1	0.01	<i>nerde(1)</i>
2343	<i>neye</i>	1	0.01	<i>neye(1)</i>
2344	<i>neyi</i>	1	0.01	<i>neyime(1)</i>
2345	<i>fersiz</i>	1	0.01	<i>fersiz(1)</i>
2346	<i>feth</i>	1	0.01	<i>fetheyleyip(1)</i>
2347	<i>neşe</i>	1	0.01	<i>neşesini(1)</i>
2348	<i>nem</i>	1	0.01	<i>neme(1)</i>
2349	<i>nefesle</i>	1	0.01	<i>nefesleri(1)</i>
2350	<i>nazar</i>	1	0.01	<i>nazar(1)</i>
2351	<i>final</i>	1	0.01	<i>final(1)</i>
2352	<i>first</i>	1	0.01	<i>firstlady(1)</i>
2353	<i>nazlı</i>	1	0.01	<i>nazlı(1)</i>
2354	<i>naz</i>	1	0.01	<i>nazınızı(1)</i>
2355	<i>nefes</i>	1	0.01	<i>nefesin(1)</i>
2356	<i>nefer</i>	1	0.01	<i>neferin(1)</i>
2357	<i>fikir</i>	1	0.01	<i>fikir(1)</i>
2358	<i>evelallah</i>	1	0.01	<i>evelallah(1)</i>
2359	<i>erme</i>	1	0.01	<i>ermez(1)</i>
2360	<i>peynir</i>	1	0.01	<i>peyniri(1)</i>
2361	<i>peyman</i>	1	0.01	<i>peymanımızdır(1)</i>
2362	<i>peygamber</i>	1	0.01	<i>peygamber(1)</i>
2363	<i>petek</i>	1	0.01	<i>petekler(1)</i>
2364	<i>efsun</i>	1	0.01	<i>efsun(1)</i>
2365	<i>peş</i>	1	0.01	<i>peşlerinde(1)</i>
2366	<i>pir</i>	1	0.01	<i>pirlerinin(1)</i>
2367	<i>piliç</i>	1	0.01	<i>piliç(1)</i>
2368	<i>peşrev</i>	1	0.01	<i>peşrev(1)</i>
2369	<i>perişan</i>	1	0.01	<i>perişan(1)</i>
2370	<i>peri</i>	1	0.01	<i>peri(1)</i>
2371	<i>ekran</i>	1	0.01	<i>ekranda(1)</i>
2372	<i>pazı</i>	1	0.01	<i>pazındaki(1)</i>
2373	<i>paylaş</i>	1	0.01	<i>paylaşırdı(1)</i>
2374	<i>ekil</i>	1	0.01	<i>ekilsin(1)</i>

2375	<i>peki</i>	1	0.01	<i>peki(1)</i>
2376	<i>perde</i>	1	0.01	<i>perdeleri(1)</i>
2377	<i>pençele</i>	1	0.01	<i>pençeleriyle(1)</i>
2378	<i>eh</i>	1	0.01	<i>eh(1)</i>
2379	<i>platform</i>	1	0.01	<i>platform(1)</i>
2380	<i>plaza</i>	1	0.01	<i>plaza(1)</i>
2381	<i>rahmetli</i>	1	0.01	<i>rahmetli(1)</i>
2382	<i>rahatla</i>	1	0.01	<i>rahatlayacak(1)</i>
2383	<i>rahat</i>	1	0.01	<i>rahat(1)</i>
2384	<i>raf</i>	1	0.01	<i>rafa(1)</i>
2385	<i>raks</i>	1	0.01	<i>raksına(1)</i>
2386	<i>rastla</i>	1	0.01	<i>rastladı(1)</i>
2387	<i>rengin</i>	1	0.01	<i>rengine(1)</i>
2388	<i>edeme</i>	1	0.01	<i>edemem(1)</i>
2389	<i>refah</i>	1	0.01	<i>refah(1)</i>
2390	<i>radyo</i>	1	0.01	<i>radyo(1)</i>
2391	<i>püskür</i>	1	0.01	<i>püskürecek(1)</i>
2392	<i>efendilik</i>	1	0.01	<i>efendilik(1)</i>
2393	<i>eşe</i>	1	0.01	<i>eşes(1)</i>
2394	<i>eşlatun</i>	1	0.01	<i>eşlatun(1)</i>
2395	<i>poyraz</i>	1	0.01	<i>poyraz(1)</i>
2396	<i>poşet</i>	1	0.01	<i>poşet(1)</i>
2397	<i>pusatlı</i>	1	0.01	<i>pusatlı(1)</i>
2398	<i>pudra</i>	1	0.01	<i>pudra(1)</i>
2399	<i>prestij</i>	1	0.01	<i>prestij(1)</i>
2400	<i>patlama</i>	1	0.01	<i>patlaması(1)</i>
2401	<i>parçala</i>	1	0.01	<i>parçalıyordu(1)</i>
2402	<i>ot</i>	1	0.01	<i>ot(1)</i>
2403	<i>osmanlı</i>	1	0.01	<i>osmanlılar(1)</i>
2404	<i>eren</i>	1	0.01	<i>erenlerin(1)</i>
2405	<i>ormansız</i>	1	0.01	<i>ormansız(1)</i>
2406	<i>otak</i>	1	0.01	<i>otağıdır(1)</i>
2407	<i>otlama</i>	1	0.01	<i>otlamaya(1)</i>
2408	<i>emrihak</i>	1	0.01	<i>emrihak(1)</i>
2409	<i>engel</i>	1	0.01	<i>engel(1)</i>
2410	<i>otlanma</i>	1	0.01	<i>otlanmayı(1)</i>
2411	<i>erin</i>	1	0.01	<i>erin(1)</i>
2412	<i>orkestra</i>	1	0.01	<i>orkestra(1)</i>
2413	<i>eriş</i>	1	0.01	<i>erişir(1)</i>
2414	<i>erkekçe</i>	1	0.01	<i>erkekçesine(1)</i>
2415	<i>erk</i>	1	0.01	<i>erkilet(1)</i>
2416	<i>eri</i>	1	0.01	<i>eriyince(1)</i>
2417	<i>oral</i>	1	0.01	<i>oralar(1)</i>
2418	<i>orhan</i>	1	0.01	<i>orhan(1)</i>
2419	<i>erinç</i>	1	0.01	<i>erinç(1)</i>
2420	<i>oray</i>	1	0.01	<i>oraya(1)</i>
2421	<i>emret</i>	1	0.01	<i>emret(1)</i>
2422	<i>oyala</i>	1	0.01	<i>oyalar(1)</i>
2423	<i>parla</i>	1	0.01	<i>parlıyor(1)</i>
2424	<i>parlar</i>	1	0.01	<i>parlar(1)</i>
2425	<i>parala</i>	1	0.01	<i>paralar(1)</i>
2426	<i>elbise</i>	1	0.01	<i>elbisesi(1)</i>
2427	<i>elbette</i>	1	0.01	<i>elbette(1)</i>
2428	<i>parçalan</i>	1	0.01	<i>parçalandı(1)</i>
2429	<i>parçalama</i>	1	0.01	<i>parçalama(1)</i>
2430	<i>elbet</i>	1	0.01	<i>elbet(1)</i>
2431	<i>elvan</i>	1	0.01	<i>elvan(1)</i>
2432	<i>emekle</i>	1	0.01	<i>emekler(1)</i>
2433	<i>oynamak</i>	1	0.01	<i>oynamaktan(1)</i>
2434	<i>oyna</i>	1	0.01	<i>oynadığında(1)</i>

2435	<i>oymak</i>	1	0.01	<i>oymağı(1)</i>
2436	<i>emin</i>	1	0.01	<i>emin(1)</i>
2437	<i>oyuncak</i>	1	0.01	<i>oyuncağı(1)</i>
2438	<i>paltolu</i>	1	0.01	<i>paltolu(1)</i>
2439	<i>emel</i>	1	0.01	<i>emeldir(1)</i>
2440	<i>em</i>	1	0.01	<i>emerek(1)</i>
2441	<i>derle</i>	1	0.01	<i>derlerdi(1)</i>
Toplam	8513	100		

EK 2. Millî Eğitim Bakanlığı Tarafından Okutulması Uygun Görülen Kitaplar Listesi

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi Haziran-Ek 2018 - 2729

CİLT: 81 HAZİRAN-EK 2018 SAYI: 2729

DUYURU

2018 yılı birinci dönem başvurusu yapılan taslak kitaplardan Kurulumuzca ders kitabı olarak okutulması uygun bulunan ve aşağıda yazar/yazarları belirtilen ders kitapları “2018- 2019 Eğitim-Öğretim Yılında Okutulacak İlköğretim ve Ortaöğretim Ders Kitapları” listesine ilave edilmiştir.

İlgililere duyurulur.

11.	Ortaokul Türkçe 5 Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı	Hülya AĞIN HAYKIR, Hüseyin KAPLAN, Ali KIRYAR, Rasim TARAKCI, Ercan ÜSTÜN	Millî Eğt. Yay.
12.	Ortaokul Türkçe 8 Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı	Dr. Gülşah METE, Mahmut KARAASLAN, Yeşim KAYA, Şahin OZAN, Derya ÖZDEMİR	Millî Eğt. Yay.
30.	Ortaokul Türkçe 7	Burçak KAYA	Ders Destek Yay./ Ank.
49.	Ortaokul Türkçe 6	Tuncay DEMİREL	Ekoyay Eğitim Yay./Ank.
135.	Ortaokul Türkçe 6	Gülten ERKEK Kadir DURU Murat PASTUTMAZ Sabri CEYLAN	Millî Eğt. Yay.
160.	Ortaokul Türkçe 7	Duygu KARADAŞ Ebubekir GÜRCAN İlkay KARAHAN Nurcihan DEMİRER	Millî Eğt. Yay.
172.	Ortaokul Türkçe 7	Emine KIRMAN Seda YAĞIZ Tolga KIR	Millî Eğt. Yay.

253.	İlköğretim Türkçe 6	Yasemin ŞEKERCİ	Eksen Yay./İst.
------	---------------------	-----------------	-----------------

Tek tek alınanlar:

30.	Ortaokul Türkçe 7	Burçak KAYA	Ders Destek Yay./Ank.
-----	-------------------	-------------	-----------------------

49.	Ortaokul Türkçe 6	Tuncay DEMİREL	Ekoyay Eğitim Yay./Ank.
-----	-------------------	----------------	-------------------------

135.	Ortaokul Türkçe 6	Gülten ERKEK Kadir DURU Murat PASTUTMAZ Sabri CEYLAN	Millî Eğt. Yay.
------	-------------------	---	-----------------

160.	Ortaokul Türkçe 7	Duygu KARADAŞ Ebubekir GÜRCAN İlkay KARAHAN Nurcihan DEMİRER	Millî Eğt. Yay.
------	-------------------	---	-----------------

172.	Ortaokul Türkçe 7	Emine KIRMAN Seda YAĞIZ Tolga KIR	Millî Eğt. Yay.
------	-------------------	---	-----------------

253.	İlköğretim Türkçe 6	Yasemin ŞEKERCİ	Eksen Yay./İst.
------	---------------------	-----------------	-----------------

11.	Ortaokul Türkçe 5 Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı	Hülya AĞIN HAYKIR, Hüseyin KAPLAN, Ali KIRYAR, Rasim TARAKCI, Ercan ÜSTÜN	Millî Eğt. Yay.
12.	Ortaokul Türkçe 8 Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı, Öğretmen Kılavuz Kitabı	Dr. Gülşah METE, Mahmut KARAASLAN, Yeşim KAYA, Şahin OZAN, Derya ÖZDEMİR	Millî Eğt. Yay.
30.	Ortaokul Türkçe 7	Burçak KAYA	Ders Destek Yay./Ank.

49.	Ortaokul Türkçe 6	Tuncay DEMİREL	Ekoyay Eğitim Yay./Ank.
135.	Ortaokul Türkçe 6	Gülten ERKEK Kadir DURU Murat PASTUTMAZ Sabri CEYLAN	Millî Eğt. Yay.
160.	Ortaokul Türkçe 7	Duygu KARADAŞ Ebubekir GÜRCAN İlkay KARAHAN Nurcihan DEMİRER	Millî Eğt. Yay.
172.	Ortaokul Türkçe 7	Emine KIRMAN Seda YAĞIZ Tolga KIR	Millî Eğt. Yay.
253.	İlköğretim Türkçe 6	Yasemin ŞEKERCİ	Eksen Yay./İst.

